

NOUL TESTAMENT

AL

DOMNULUI NOSTRU ISUS HRISTOS

SCOS PE ÎNȚELESUL TUTUROR

DE CANONICUL

DR. IOAN BĂLAN

CU BINECUVÂNTAREA
EPISCOPULUI ROMÂN UNIT AL ORAZII

1925.

TIPOGRAFIA ȘI LIBRĂRIA ROMÂNEASCĂ S. A.
ORADEA-MARE

CUVÂNT ÎNAINTE.

Sfânta Scriptură e o carte sfântă, căci ne învață despre Dumnezeu și ne arată ce trebuie să facem ca să fim și noi sfinți. Tot ce e scris în această carte e sfânt și adevărat, căci ea nu e scrisă de oameni, ci însuși Spiritul Sfânt a stat lângă scriitorii ei, învățându-i ce să scrie și ajutându-le ca să nu greșească. De aceea, cartea cea mai sfântă și mai mult iubită în toată lumea este Sfânta Scriptură.

Pocăiții greșesc, când nu cred altceva decât ceea ce se găsește în Sfânta Scriptură. Doar însuși sfântul Ioan Evanghelistul grăiește împotriva lor, când zice: „Și a făcut Isus și alte semne (minuni) multe, cari nu s'au scris în cartea aceasta“ (Evanghelia lui Ioan cap 20, stih 30). Dacă Domnul Hristos ar fi voit, ca toată lumea să-și scoată credința numai din Sfânta Scriptură, ne-ar fi scris-o însuși dând-o la fiecare popor în limba lui. Dar n'a făcut-o, ci a poruncit apostolilor ca să meargă în toată lumea și să o vestească la toți oamenii (Marcu 16, 15).

Adevărat că apostolii și unii din ucenicii lor au scris câte ceva, când a fost de lipsă să-i învețe pe oameni anumite lucruri mai amănunțit, ori când au trebuit să le dea povești și îndreptări. Dar nicăiri nu găsim, că apostolii s'ar fi înțeles ca unul să scrie o parte din viața și învățătura Domnului, altul alta, așa că toți la oaltă să ne dea toată viața și toată învățătura Fiului lui Dumnezeu întrupat. Înaintea lor are acelaș preț Sfânta Scriptură, cât și învățătura cu cuvântul viu. Doar Pavel scrie la Tesaloniceni: „stați și țineți învățăturile, cari le-ați primit, ori prin cuvântul, ori prin cartea noastră“ (II Tesaloniceni 2, 15).

De aceea izvoarele credinței creștine sunt atât Sfânta Scriptură, cât și învățătura cu graiul viu, care ne-a rămas dela Apostoli și se numește tradițiune.

Sfânta Scriptură se împarte în două părți, în Testamentul Vechiu și Testamentul Nou. La cei vechi testament se numără nu numai voința din urmă a omului, ci și învoiala dintre oameni. În acest înțeles, Testamentul Vechiu cuprinde învoiala dintre Dumnezeu și poporul iidovesc, care a flnut până la venirea Mântuitorului; iar Testamentul Nou cuprinde învoiala dintre Dumnezeu și oamenii, cari primesc să trăiască după învățătura Domnului Hristos.

Testamentul Nou cuprinde patru Evangheliile, Faptele Apostolilor, 21 epistole și Apocalipsul. Eu le-am dat după Biblia cea mai bună românească, care s'a tipărit în Blaj la 1795, și am schimbat numai acolo, unde mi s'a părut, că înțelesul nu e destul de limpede și unde vorba nu se mai potrivește astăzi.

Biblia de Blaj are explicări la locurile mai grele; eu am dat mai multe, ca să înțeleagă oamenii și mai bine cuvântul lui Dumnezeu. Dacă la un loc ai dori explicare și nu o găsești, citește locurile însemnate din jos cu tâlcurile lor. Pentru cei ce doresc să știe, unde se mai vorbește în Sfânta Scriptură despre acelaș lucru, am pus de desuptul foiilor locurile, cu prescurtare, putând ușor să înțeleagă cei ce vor să le caute, căci Fac înseamnă Facere, Ier = Ieremia, Imp = Impărași, Ps = Psalm, Io = Ioan, Rom = Romani, Cor = Corinteni și a. m. d. Când cineva nu înțelege o astfel de prescurtare, întrebe de preotul său.

* * *

Scumpă este toată Scriptura, dar mai scumpe ne sunt Evangheliile, căci după însemnarea lor, ele ne aduc cea mai bună veste, arătându-ne viața și învățătura a Insuși Mântuitorului. Când le cetim, pare că umblăm cu Dânsul și chiar de pe sfintele Lui buze primim cuvintele de mângâiere. De aceea, cel ce cetește măcar câte un cap din Evanghelie în fiecare zi, câștigă cea mai scumpă învățătură și-și umple sufletul de cea mai dulce mângâiere.

Oradea-Mare, la 21 Noembrie 1924.

Dr. IOAN BĂLAN

canonic metropolitian.

SFÂNTA EVANGHELIE

A DOMNULUI ISUS HRISTOS DELA MATEIU.

CAP. 1.

*Neamurile după trup
și nașterea lui Isus.*

1. **C**artea neamu-
lui lui Isus
Hristos, fiul lui David,
fiul lui Avram.

2. Avram a născut
pe Isac, iară Isac a
născut pe Iacob, iară
Iacob a născut pe Iuda
și pe frații lui.

3. Iară Iuda a năs-
cut pe Fares și pe
Zara din Tamar, iară
Fares a născut pe
Esrom, iară Esrom a
născut pe Aram.

4. Iară Aram a născut
pe Aminadab, iară A-
minadab a născut pe
Naason, iară Naason
a născut pe Salmon.

5. Iară Salmon a
născut pe Booz din
Rahab, iară Booz a
născut pe Obed din

Ruth, iară Obed a
născut pe Iesse.

6. Iară Iesse a năs-
cut pe David împăra-
tul. Iară David împă-
ratul a născut pe So-
lomon din muierea
care a fost alui Urie.

7. Iară Solomon a
născut pe Roboam,
iară Roboam a născut
pe Abia, iară Abia a
născut pe Asa.

8. Iară Asa a năs-
cut pe Iosafat, iară
Iosafat a născut pe
Ioram, iară Ioram a
născut pe Ozie.

9. Iară Ozie a năs-
cut pe Ioatam, iară
Ioatam a născut pe
Ahaz, iară Ahaz a
născut pe Ezechie.

10. Iară Ezechie a
născut pe Manase,
iară Manase a născut
pe Amon, iară Amon
a născut pe Iosie.

1 Luc 3, 31. 2 Fac 21, 3; 25, 25; 29, 35. 3 Fac 38, 29;
I Par 2, 4; Ruth 4, 18; I Par 2, 5. 4 Num 7, 12. 5 Ruth 4,
21. 22; I Imp 16, 1. 6 II Imp 12, 24. 7 III Imp 11, 43; 14, 31;
15, 8. 9 II Par 26, 23; 27, 9. 10 II Par 28, 27; 32, 33; 33, 20.

11. Iară Iosie a născut pe Iehonia și pe frații lui la mutarea Vavilonului.

12. Iară după mutarea Vavilonului Iehonie a născut pe Salatiel, iară Salatiel a născut pe Zorobabel.

13. Iară Zorobabel a născut pe Abiud, iară Abiud a născut pe Eliachim, iară Eliachim a născut pe Azor.

14. Iară Azor a născut pe Sadoc, iară Sadoc a născut pe Ahim, iară Ahim a născut pe Eliud.

15. Iară Eliud a născut pe Eliazar, iară Eliazar a născut pe Matan, iară Matan a născut pe Iacob.

16. Iară Iacob a născut pe Iosif bărbatul Mariei ^{a)}, din carea s'a născut Isus ^{b)}, carele se zice Hristos ^{c)}.

17. Deci toate neamurile dela Avram până la David neamuri patrusprezece; și dela David până la mutarea Vavilonului neamuri patrusprezece; și dela mutarea Vavilonului până la Hristos neamuri patrusprezece.

18. Iară nașterea lui Isus Hristos așa a fost, că fiind logodită muma lui Maria cu Iosif, mai înainte de a trăi ei împreună, s'a aflat având în pânțece dela Spiritul Sfânt.

19. Iară Iosif, bărbat-

11 II Par 36, 1. 2. 18 Luc 1, 27.

a) Iosif a fost neam de aproape cu Preacurata Fecioară, de aceea e pus în cartea neamurilor, unde nu se puneau muieri. Isus, căruia Iosif i-a fost numai tată îngrijitor, se spune că s'a născut din Maria spre deosebire de ceilalți la cari li-se numește ca născător tata. *b)* Isus este nume jidovesc și înseamnă mântuitor, după cum se spune în stihul 21 din acest cap. *c)* Hristos e nume grecesc și înseamnă uns. Pe jidovește se zice Mesia.

tul ei, fiind drept și nevrând să o vădească, a vrut să o lase pe ascuns.

20. Și cugetând el acestea, iată îngerul Domnului i s'a arătat în vis, zicând: „Iosife, fiul lui David, nu te teme a lua pe Maria, muiera ta, căci ce s'a născut într'însa dela Spiritul Sfânt este.

21. Și va naște fiu, și vei chema numele lui Isus, căci acesta va mântui pe poporul său de păcatele lui“.

22. Iară acestea toate s'au făcut ca să se îplinească ce s'a zis de Domnul prin prorocul ce zice:

23. „Iată fecioara în pânțe va lua și va naște fiu, și vor chema numele lui Emanuel“, ce se tâlcuește: cu noi Dumnezeu.

24. Și sculându-se Iosif din somn, a făcut pe cum i-a poruncit îngerul Domnului și a luat pe muiera sa.

25. Și nu o a cunoscut pe ea când a născut pe fiul ei cel întâiu născut,^{a)} și a chemat numele lui Isus.

CAP. 2.

Magii. Isus în Egipt. Omorârea pruncilor. Intoarcerea lui Isus în țara lui.

1. **I**ară dacă s'a născut Isus în Betleemul Iudeii, în zilele lui Irod împăratul, iată magii^{b)} dela răsărit au venit în Ierusalim, zicând:

2. „Unde este cel ce s'a născut, împăratul Iidovilor? Căci iată am văzut steaua lui la

21 Luc 1, 31; Fapte 4, 12. 23 Is 7, 14. II 1 Luc 2, 7.

a) Maria a avut un singur copil, pe Isus. În limba jidovească se numește întâiu născut orice copil, care a venit mai întâiu pe lume, și dacă după el nu au mai fost alții. b) Magii erau oameni învățați, cari căutau să afle viitorul din stele.

răsărit, și am venit să ne închinăm lui“.

3. Și auzind Irod împăratul, s'a turburat și tot Ierusalimul cu cânsul.

4. Și adunând pe toți arhierii și cărturarii poporului,^{a)} i-a întrebat pe ei: „unde este să se nască Hristos?“

5. Iară ei au zis lui: „în Betleemul ludei, căci așa este scris prin prorocul:

6. „Și tu Betleeme, pământul ludei, cu nimic nu ești mai mic între orașele ludei, căci din tine va ieși povățuitor carele va paște pe poporul meu Israel“.

7. Atunci Irod, chemând într'ascuns pe magi, a întrebat dela ei vremea stelei, care s'a arătat.

8. Și trimițându-i pe

ei în Betleem, a zis: „mergeți, întrebați cu deadinsul de prunc, și dacă-l veți afla, dați-mi de știre, ca să merg și eu să mă închin lui“^{b)}.

9. Iară ei ascultând pe împăratul, s'au dus. Și iată steaua, carea o văzuse în răsărit, mergea înaintea lor, până a venit de a stăzut deasupra unde era pruncul.

10. Iară ei văzând steaua, s'au bucurat cu bucurie mare foarte.

11. Și întrând în casă, au aflat pruncul cu Maria, muma lui, și căzând s'au închinat lui, și deschizând vistierile sale, au adus lui daruri: aur și tămâie și smirnă.

12. Și luând știre în vis să nu se întoarcă la Irod, pe

6 Mihea 5, 2; Io 7, 42. 11 Ps 71, 10.

a) Cărturarii erau oamenii cei mai învățați la Iidovi.

b) Irod nu de aceea doria să meargă la Isus, ca să i-se închine, ci ca să-l omoară, căci se temea că-i va lua împărăția.

altă cale s'au dus în țara sa.

13. Iară dacă s'au dus ei, iată îngerul Domnului s'a arătat în vis lui Iosif, zicând: „scoală-te, ia pruncul și pe muma lui și fugi în Egipt, și fii acolo până voi zice ție, căci vrea Irod să caute pruncul ca să-l piarză“.

14. Iară el sculându-se a luat pruncul și pe muma lui noaptea, și s'a dus în Egipt.

15. Și a fost acolo până la moartea lui Irod, ca să se îplinească ce s'a zis dela Domnul prin prorocul ce zice: „din Egipt am chemat pe fiul meu“.

16. Atunci Irod văzând că l'au batjocorit magii, s'a mâniat foarte și a trimis în Betleem și în toate

hotarele lui să ucidă pe toți pruncii de doi ani și mai mici, după vremea, care a întrebalt dela magi.

17. Atunci s'a împlinit ce s'a zis prin Ieremia prorocul ce zice:

18. „Glas în Rama s'a auzit, plângere și tânguire și țipet mult: Rahil își plânge fiii săi ^{a)} și nu vrea să se mângăie, căci nu mai sunt“.

19. Iară dacă a murit Irod, iată îngerul Domnului în vis s'a arătat lui Iosif în Egipt,

20. zicând: „scoală-te, ia pruncul și pe muma lui, și mergi în pământul lui Israil, căci au murit ceice căutau sufletul pruncului“.

21. Și sculându-se, luă pruncul și pe

15 Oz 11, 1. 18 Ier 31 15.

a) Rahil este mama lui Iosif pe care l'au vândut frații. Precum aceasta nu mai afla alinare după ce nu-l mai avea pe Iosif, tot așa sunt fără de mângăiere și mamele pruncilor uciși de Irod.

muma lui, și veni în pământul lui Israil.

22. Iară auzind, că Arhelau împărătește în Iudea în locul lui Irod tătâne-său, s'a temut a merge acolo ^{a)} și luând știre în vis, s'a dus în părțile Galileii.

23. Și a venit de a locuit în cetatea ce se cheamă Nazaret, ca să se împlinească ce s'a zis prin proroci, că Nazarinean se va chema.

CAP. 3.

Ioan predică și botează în pustie. Botezul Domnului.

1. **I**ară în zilele acelea venit-a Ioan Botezătorul povăduind în pustia Iudeii ^{b)}

2. și zicând: „Po-

căiți-vă ^{c)}, căci s'a apropiat împărăția cerurilor.

3. Acesta este acela ce s'a zis prin Isaia prorocul ce zice: glasul celui ce strigă în pustie: gătiți calea Domnului, drepte faceți cărările lui“.

4. Iară acest Ioan avea îmbrăcămintea sa de peri de cămilă și brâu de curea împrejurul mijlocului său și mâncarea lui era lăcuste și miere sălbatecă.

5. Atunci eșia la dânsul Ierusalimul și toată Iudea și tot împrejurul Iordanului.

6. Și se botezau în Iordan dela dânsul, mărturisindu-și păcatele sale.

7. Iară văzând pe mulți dintre farisei ^{d)}

III 1 Is 40, 3; Luc 3, 4. 3 Marc 1, 5. 7 Luc 3, 7.

a) Arhelau era om foarte rău. b) Pustia Iudeii se întinde spre răsărit dela Ierusalim și până la Iordan.

c) Intoarceți-vă la Dumnezeu și vă schimbați viața.

d) Fariseilor le plăcea să se arate ca mari împlinitori ai legii, dar în suflet erau plini de păcate. Aveau foarte mare trecere în fața poporului.

și dintre saducheii ^{a)}, venind la botezul său, a zis lor: „pui de vipere, cine v'a arătat vouă să fugiți de mânia cea viitoare? ^{b)}

8. Faceți dară rodiri vrednice de pocăință;

9. și să nu vă lăudați zicând întru voi înșivă: tată avem pe Avram ^{c)}. Căci zic vouă, că poate Dumnezeu din pietrele acestea să ridice fii lui Avram.

10. Căci iată și săcurea la rădăcina pomilor zace. Deci tot

pomul, care nu face rod bun, se taie și în foc se aruncă ^{d)}.

11. Eu vă botez pe voi cu apă spre pocăință; iară cel ce vine după mine mai tare decât mine este, căruia nu sunt vrednic a-i purta încălțămintele ^{e)}: acela vă va boteza cu Spirit Sfânt și cu foc ^{f)}.

12. Vânturătoarea e în mâna sa și va curăți aria sa și va aduna grâul său în jitniță, iară paieile le va arde cu foc nestins ^{g)}.

9 Io 8, 39. 11 Marc 1, 8; Luc 3, 16; Io 1, 26; Faple 1, 5.

a) Saducheii țineau numai Sfânta Scriptură și nu și ce i-au adaus vechii învățați. Ei nu credeau în învierea morților. b) Cine v'a spus să veniți să vă pocăiți, ca să scăpați de pedeapsa lui Dumnezeu? c) Iidovii ziceau: noi suntem din vița lui Avram, și aceasta ne este de ajuns ca să dobândim fericirea. Ioan le spune, că nu ajunge atâta și că Dumnezeu poate să ducă în fericirea lui Avram chiar din popoarele cele mai de rând. d) Tot omul, care n'are fapte bune, ajunge în iad. e) Sluga cel mai mic purta încălțămintele stăpânului: Ioan se socotește așa de mic, încât nu se ține vrednic să fie nici sluga cel mai mic al lui Isus. f) Botezul lui Isus curăță sufletele de păcate, după cum lămurește focul auriu. g) Grâul sunt oamenii cei buni, pe cari îi va duce Isus în ceriu; paieile sunt oamenii de nimica, pe cari îi va duce în iad, unde va fi foc nestins.

13. Atunci a venit Isus din Galilea la Iordan către Ioan, ca să se boteze dela dînsul.

14. Iară Ioan îl oprise pe el zicînd: „eu trebuie să mă botez dela tine, și tu vii la mine?”

15. Și răspunzînd Isus a zis către dînsul: „lasă acum, căci așa se cade să împlinim toată dreptatea”. Atunci l'a lăsat pe el.

16. Și botezându-se Isus, a ieșit din apă și iată i-s'au deschis lui ceriurile și a văzut pe Spiritul lui Dumnezeu pogorîndu-se ca un porumb și venind peste el.

17. Și iată glas din ceriuri zicînd: „acesta este fiul meu cel iubit, întru carele bine am voit^{a)}”.

CAP. 4.

Isus e ispitit de diavolul. Predică pocăința, chiamă apostoli și vindecă bolnavi.

1. **A**tunci Isus a fost dus în pustie de Spiritul, ca să se ispitească de diavolul.

2. Și ajunînd patruzeci de zile și patruzeci de nopți, după aceea a flămînzit.

3. Și apropiindu-se către dînsul ispititorul a zis: „de ești Fiul lui Dumnezeu, zi ca pietrele acestea să se facă pâini”.

4. Iară el răspunzînd a zis: „scris este: nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvîntul, care iese din gura lui Dumnezeu”.

5. Atunci l'a luat pe dînsul diavolul în

13 Marc 1, 9. 16 Luc 3, 22. 17 Luc 9, 35; II Petr 1, 17. IV 1 Marc 1, 12; Luc 4, 1. 4 II Lege 8, 3; Luc 4, 4.

a) Toldeauna am avut plăcere în el, de aceea și poate să iea asupra sa slujba de Mîntuitor.

sfânta cetate și l'a pus pe el pe vârful bisericii.

6. Și i-a zis lui : „de ești Fiul lui Dumnezeu, aruncă-te jos, căci scris este : îngerilor săi va porunci pentru tine și pe mâini te vor ridica ca nu cumva să lovești de piatră piciorul tău“.

7. Zis-a Isus lui : „iarăși scris este : nu vei ispiti pe Domnul Dumnezeuul tău“.

8. Iarăși l'a luat pe dînsul diavolul într'un munte înalt foarte, și i-a arătat lui toate împărățiile lumii și mărirea lor,

9. și a zis lui : „acestatea toate le voi da ție, de vei cădea să te închini mie“.

10. Atunci a zis Isus lui : „du-te dela mine, satano, căci scris este : Domnului Dumnezeu-

lui tău te vei închina și lui singur vei sluji“.

11. Atunci l'a lăsat pe dînsul diavolul și iată îngerii s'au apropiat și slujiau lui.

12. Iară auzind Isus, că Ioan a fost închis, s'a dus în Galilea,

13. și lăsând Nazaretul a venit de a locuit în Capernaum, lângă mare, în hotarele lui Zabulon și Neftalim,

14. ca să se împlinească ce s'a zis prin Isaia prorocul ce zice :

15. „Pământul lui Zabulon și pământul lui Neftalim, calea mării de cea parte de Iordan, Galilea limbilor^{a)},

16. poporul cel ce ședea într'un întunec a văzut lumină mare, și celor ce ședeau în laturea și umbra mor-

6 Ps 90, 11. 7 II Lege 6, 16. 10 II Lege 6, 13. 12 Marc 1, 14; Luc 4, 14; Io 4, 43. 15 Is 9, 1.

a) Se numește Galilea limbilor, căci acolo locuiau mulți păgâni.

ții lumină le-a răsărit lor“.

17. De atunci a început Isus a propovădui și a zice: „pocăiți-vă, căci s'a apropiat împărăția cerurilor“. ^{a)}

18. Iară umblând Isus pe lângă marea Galileii, a văzut pe doi frați, pe Simon ce se zice Petru, și pe Andreiu fratele lui, aruncând mreja în mare, căci erau pescari,

19. și a zis lor: „veniți după mine și vă voi face pescari de oameni“.

20. Iară ei îndată lăsând mrejile, s'au dus după dînsul.

21. Și mergând de acolo, a văzut pe alți doi frați, pe Iacob al lui Zevedeu și pe Ioan fratele lui în luntre cu Zevedeu

tatăl lor, dregându-și mrejile sale și l-a chemat.

22. Iară ei îndată lăsând luntrea și pe tatăl lor, s'au dus după dînsul.

23. Și a străbătut Isus toată Galilea, învățând în adunările lor ^{b)} și propovăduind evanghelia împărăției și vindecând toată boala și toată neputința în popor.

24. Și a ieșit vestea lui în toată Siria, și i-au adus lui pe toți cari pătimiau de multe feluri de boale și erau cuprinși de chinuri, și îndrăciți și lunatici și slăbănogi, și i-a vindecat pe ei.

25. Și au mers după dînsul gloate multe din Galilea și din Decapoli și din Ierusalim și din Iudea și din

17 Marc 1, 15. 18 Marc 1, 16; Luc 5, 2. 25 Marc 3, 7; Luc 6, 17.

a) Împărăția lui Dumnezeu, cum se mai numește împărăția cerurilor, este biserica lui Hristos, care întoarce pe oameni la calea adevărului. b) Sinagogele iudevești.

cealaltă parte a Iordanului.

CAP. 5.

Cele opt fericiri. Ce sunt apostolii. Isus nu strică, ci plinește legea.

1. **Ț**ară văzând gloatele, s'a suit în munte ^{a)} și șezând el, s'au apropiat la el ucenicii lui ^{b)} și

2. deschizând gura sa, îi învăța zicând:

3. „Fericii cei săraci cu spiritul, căci a acelora este împărăția cerurilor ^{c)}.”

4. Fericii cei ce plâng, căci aceia se vor mângăia.

5. Fericii cei blânzi,

căci aceia vor moșteni pământul ^{d)}.

6. Fericii cei ce flămânez și însetoșează de dreptate, căci aceia se vor sătura ^{e)}.

7. Fericii cei milostivi, căci aceia se vor milui.

8. Fericii cei curați cu inima, căci aceia vor vedea pe Dumnezeu.

9. Fericii făcătorii de pace, căci aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema.

10. Fericii cei prigoniți pentru dreptate, căci a acelora este împărăția cerurilor.

11. Fericii sunteți când vă vor ocări pe

V 3 Luc 6, 20. 4 Ps 36, 11. 5 Is 61, 2. 8 Ps 23, 4. 10 I Petr 2, 20; 3, 14; 4, 14.

a) Muntele acesta e din sus de marea Tiberiadei, și se numește azi muntele fericirilor. b) Cei ce urmau pe Domnul în toate părțile, ca să cunoască învățătura lui. c) Cei ce poartă sărăcia cu răbdare creștinească și chiar cei cari au averi pământești, dar în sufletul lor țin mai mult la averile sufletești. Împărăția cerurilor din fericiri este fericirea cerească. d) Cei blânzi vor fi iubiți de oameni în lumea aceasta; vor dobândi însă răsplătă mai mare în lumea cealaltă, adevărat pământ al făgăduinței. e) Cei ce doresc să cunoască legea lui Dumnezeu, din cunoașterea ei se fericesc și aici pe pământ, și mai cu seamă în ceru.

voi și vă vor prigoni și mințind vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră, pentru mine.

12. Bucurați-vă și vă veseliți, căci plata voastră multă este în ceriuri, că așa au prigonit pe prorocii cei mai înainte de voi“.

13. „Voi sunteți sarea pământului ^{a)}; iară de se va strica sarea, cu ce se va săra? Mai mult nu va fi de treabă, fără numai să se lapede afară și să se calce de oameni.

14. Voi sunteți lumina lumii. Nu poate cetatea să se ascundă stând deasupra muntelui.

15. Nici nu aprind lumina și o pun sub acoperemânt, ci în sfeșnic și luminează tuturor celor din casă.

16. Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca văzând faptele voastre cele bune să preamărească pe Tatăl vostru cel din ceriuri“.

17. „Să nu gândiți, că am venit să stric legea sau prorocii: n'am venit să o stric, ci să o plinesc.

18. Căci adevăr zic vouă, până ce va trece ceriul și pământul, o iotă sau o cirtă nu va trece din lege ^{b)}, până ce toate se vor face.

19. Deci cel ce va strica una dintru aceste porunci mai mici și va învăța așa pe oameni, mai mic se va chema întru împărăția ceriurilor; iară cel ce va face și va învăța, acesta mare

13 Marc 9, 49; Luc 14, 34. 15 Marc 4, 21; Luc 8, 16; 11, 33. 16 I Petru 2, 12. 18 Luc 16, 17. 19 Iac 2, 10.

a) Sarea dă gust bun mâncărilor: apostolii trebuie făcă buni pe oameni. b) Iota e litera cea mai mică, iar cirta e o părticică mică din literă. Vrea să zică Domnul: Eu nu stric nimic din legea morală, care va fi veșnică.

se va chema întru împărăția ceriurilor ^{a)}.

20. Căci zic vouă, că de nu va întrece dreptatea voastră mai mult decât a cărturarilor și a fariseilor, nu veți intra întru împărăția ceriurilor.

21. Auzit-ați că s'a zis celor de demult: să nu ucizi, iară cel ce va ucide vinovat va fi judecății ^{b)}.

22. Dară eu vă zic vouă, că tot cel ce se mânie pe fratele său în deșert, vinovat va fi judecății; iară cine va zice fratelui său raca ^{c)}, vinovat va fi săborului. Iară cel

ce-i va zice nebune, vinovat va fi gheenii focului ^{d)}.

23. Așa dară de aduci darul tău la altar, și acolo îți vei aduce aminte că fratele tău are ceva împotriva ta,

24. lasă darul tău înaintea altarului, și mergi de te împacă întâiu cu fratele tău și atunci vino și adă darul tău.

25. Împacă-te cu pârâșul tău de grab, până ești pe cale cu el ^{e)}, ca nu cumva să te dea pârâșul judecătorului, și judecătorul să te dea slugii

20 Luc 11, 39. 21 Eș 20, 13; II Lege 5, 17. Luc 12, 58.

a) În biserică, sub care se înțelege aici în rândul întâiu împărăția ceriurilor, cel ce face cea mai mică greșală, fie în purtare, fie în învățătură, cari sunt foarte legate la olaltă, nu poate fi între cei mai de frunte creștini. b) Va fi dus la judecătoria cea mai mică. c) Cel ce omora, în legea veche nu se socotia a fi făcut așa mare păcat ca acela, care în legea nouă zice cuiva: „cap sec“ (raca), și, după cum socotiau jidovii faptele rele ar fi trebuit dus la judecata cea mai mare, în fața săborului (sinedriului). d) Gheena era o groapă mare la miazăzi de Ierusalim, în care se aruncau gunoaiile și trupurile celor osândiți. Gheena focului este iadul. e) Până trăiești, împacă-te cu Dumnezeu și cu toată lumea.

și să te arunce în
temniță.

26. Adevăr zic ție:
nu vei ieși de acolo
până nu vei da file-
rul cel mai de pe
urmă.

27. Auzit-ați, că s'a
zis celor de demult:
să nu curvești.

28. Dară eu vă zic
vouă, că tot cel ce
se uită la muiere ca
să o poștească, iată
a curvit cu ea în ini-
ma sa.

29. Iară de te smin-
tește ochiul tău cel
drept, scoate-l și-l la-
pădă dela tine, căci
mai bine-ți este ca
să piară unul din mă-
dulările tale și nu tot
trupul tău să se a-
runce în gheena.

30. Și de te smin-
tește mâna ta cea
dreaptă, taie-o și o

lapădă dela tine, căci
mai bine-ți este să
piară unul din mădu-
lările tale, și nu tot
trupul tău să se arunce
în gheena.

31. Și s'a zis, că ori-
cine-și va lăsa muie-
rea sa, să-i dea ei
carte de slobozire.

32. Dară eu vă zic
vouă, că tot cel ce-și va
lăsa muierea sa, afară
de cuvânt de curvie, o
face pe ea să prea-
curvească, și cel ce
va lua pe cea lăsată,
preacurvește ^{a)}.

33. Iară ați auzit
că s'a zis celor de de-
mult: să nu juri strâmb,
ci să ții Domnului jură-
mânturile tale.

34. Dară eu vă zic
vouă: nici decum să
nu jurați, nici pe ceriu,
căci este scaunul lui
Dumnezeu;

27 Eș 20, 14. 29 Marc 9, 46; Mat 18, 9. 31 Il Lege
24, 1; Mat 19, 7. 32 Marc 10, 11; Luc 16, 18; I Cor 7,
10. 33 Eș 20, 7; Lev 19, 12; Il Lege 5, 11; Iac 5, 12.

a) Bărbatul, care-și prinde muierea cu altul, poate să-i
dea drumul; dar nici el, nici ea nu se pot căsători
din nou, căci, până ce trăesc amândoi, căsătoria rămâne
nedesfăcută.

35. nici pe pământ, căci este așternutul picioarelor lui; nici pe Ierusalim, căci este cetatea marelui împărat;

36. nici pe capul tău să nu juri, căci nu poți să faci un păr alb sau negru ^{a)}.

37. Ci să fie cuvântul vostru așa, așa; nu, nu^{b)}; iară ce e mai mult decât acestea, dela cel rău este.

38. Auzit-ați că s'a zis: ochiu pentru ochiu și dinte pentru dinte.

39. Dară eu vă zic vouă: să nu vă puneți împotriva răului, ci de te va lovi cineva peste fața obrazului cea dreaptă, întoarce-i lui și cealaltă.

40. Și celui ce vrea

să se judece cu tine și să-ți iea haina ta, lasă-i lui și cămașa.

41. Și de te va sili cineva să mergi cu el o milă de loc, mergi cu el două.

42. Celui ce cere dela tine, dă-i; și de cel ce vrea să se împrumute dela tine, nu te întoarce.

43. Auzit-ați că s'a zis: să iubești pe deaproapele tău și să urăști pe vrășmașul tău.

44. Dară eu vă zic vouă: iubiți pe vrășmașii voștri, grațiți de bine pe cei ce vă grăesc pe voi de rău, faceți bine celor ce vă urăsc pe voi și vă rugați pentru cei ce vă asupresc și vă prigonesc,

37 Iac 5, 12. 38 Eș 21, 24; Lev 24, 20; II Lege 19, 21. 39 Luc 6, 29. 40 I Cor 6, 7. 42 II Lege 15, 8. 43 Lev 19, 18. 44 Luc 6, 28; Rom 12, 20; Luc 23, 34; Fapte 7, 59.

a) Ce te jori tu chiar pe un fir de păr din capul tău, căci nici peste acesta nu ești tu stăpân, ci Dumnezeu.
b) Ce este adevărat să ziceți că e adevărat; iar ce nu e adevărat, să ziceți că nu e adevărat.

45. ca să fiți fiii Tatălui vostru, carele este în ceriuri, că soarele său îl răsare peste cei răi și peste cei buni și plouă peste cei drepți și peste cei nedrepți.

46. Căci de veți iubi pe cei ce vă iubesc pe voi, ce plată veți avea? Au nu și vameșii ^{a)} fac aceasta?

47. Și de veți întreba de sănătate numai pe prietenii voștri, ce faceți mai mult? Au nu și păgânii fac așa?

48. Drept acea fiți voi desăvârșiți, precum și Tatăl nostru cel din ceriuri desăvârșit este“

CAP. 6.

Milostenia, rugăciunea, iubirea frățească și postul. Grija de cele de sus.

1. **L**uați aminte, milostenia ^{b)} voastră să nu o faceți înaintea oamenilor, ca să vadă ei, altminteri plată nu veți avea dela Tatăl vostru, carele este în ceriuri.

2. Deci când faci milostenie, nu trâmbița înaintea ta, precum fac cei fățarnici în adunări și în uliți, ca să se mărească de oameni: adevăr zic vouă, că și-au luat plata sa ^{c)}.

3. Iară tu când faci milostenie, să nu știe stânga ta ce face dreapta ta.

4. Să fie milostenia ta întru ascuns, și Tatăl tău cel ce vede întru ascuns, acela va da ție la arătare“ ^{d)}.

5. Și când te rogi,

a) Vameșii erau oamenii cei mai urgisiți la Iidovi, pentru că erau lacomi după avere și adunau dările pentru dușmanii poporului jidovesc, pentru Romani. *b)* Nu numai milostenia, ci și toate faptele bune, trebuie făcute din dorința de a face bine, și nu pentru ca să le vadă oamenii. *c)* Altă plată nu mai au ce aștepta. *d)* La arătarea tuturor faptelor, la judecata din urmă.

nu fi ca fățarnicii, căci le place să se roage în adunări stând, și în colțurile ulițelor ca să se arate oamenilor; adevăr zic vouă, că și-au luat plata sa.

6. Iară tu când te rogi, intră în cămara ta și încuind ușa ta te roagă Tatălui tău întru ascuns; și Tatăl tău, cel ce vede întru ascuns, va da ție la arătare.

7. Iară când vă rugați, nu grați multe ca păgânii, căci le pare că pentru multă vorba lor vor fi ascultați.

8. Deci să nu vă asemenați lor, căci știe Tatăl vostru cele ce vă trebuesc vouă mai înainte de ce cereți voi dela dînsul.

9. Drept aceea așa să vă rugați voi: „Tatăl nostru, carele ești în ceriuri, sfințească-se numele tău;

10. vie împărăția ta,

fie voia ta, precum în ceriu și pe pământ.

11. Pâinea noastră cea de toate zilele dă-ne-o noauă astăzi.

12. Și ne iartă nouă greșalele noastre, precum și noi iertăm greșităilor noștrii.

13. Și nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăvește de cel rău. Că a ta este împărăția și puterea și mărirea în veci, amin“.

14. Căci de veți ierta oamenilor greșalele lor, ierta-va și vouă Tatăl vostru cel ceresc.

15. Iară de nu veți ierta oamenilor greșalele lor, nici Tatăl vostru nu va ierta greșalele voastre“.

16. Iară când ajunați, nu vă faceți triști ca și cei fățarnici, că-și smolesc fețele sale ca să se arate oamenilor că ajună. Adevăr zic vouă, că și-au luat plata sa.

17. Iară tu când ajuni, unge capul tău și fața ta o spală ca să nu te arăți oamenilor, că ajuni, ci Tatălui tău celui ce este întru ascuns; și Tatăl tău, cel ce vede întru ascuns, va da ție la arătare.

19. Nu vă adunați comori pe pământ, unde moliile și rugina le strică și unde furii le fură și le sapă.

20. Ci vă adunați vouă comori în ceriu, unde nici rugina, nici moliile nu le strică, și unde furii nu le sapă, nici nu le fură.

21. Căci unde este comoara voastră, acolo va fi și inima voastră.

22. Lumina trupului este ochiul: de va fi

dară ochiul tău curat, tot trupul tău va fi luminos.

23. Iară de va fi ochiul tău rău, tot trupul tău va fi întunecat ^{a)}. Deci dară dacă lumina, carea e întru tine, este întunec, dară întunecul cât va fi? ^{b)}

24. Nimeni nu poate sluji la doi domni: pentru că sau pe unul va urâ și pe altul va iubi, sau de unul se va lipi și pe altul va urgisi. Nu poți sluji lui Dumnezeu și mamonei ^{c)}.

25. Pentru aceasta zic vouă: nu vă grijiți de sufletul vostru, ce să mâncați și ce să beți; nici de trupul vostru cu ce să vă îmbrăcați. Au nu este sufletul mai mult decât

20 Luc 12, 33; I Tim 6, 19. 22 Luc 11, 34. 24 Luc 16, 13. 25 Ps 54, 23; Luc 12, 22; Filip 4, 6; I Tim 6, 7; I Petr 5, 7.

a) Dacă gândul este bun și îndreptat spre Dumnezeu, toate faptele sunt bune. Dacă gândul tău e rău, mai mare nenorocire va veni peste tine decât orbeașa ochiului.

b) Întunecul iadului. c) Mamona este averea.

hrana, și trupul decât îmbrăcămintea?

26. Căutați la paserile ceriului, că nici nu seamănă, nici nu seceră, nici nu adună în jilnițe, și Tatăl vostru cel ceresc le hrănește pe ele. Au nu sunteți voi mai aleși decât acelea?

27. Dară cine din voi grijindu-se poate să-și adaugă statului său un cot?

28. Și de haină ce vă grijiți? Socotiți crinii câmpului cum cresc: nici nu se ostesc, nici nu torc.

29. Și zic vouă, că nici Solomon întru toată mărirea sa nu s'a îmbrăcat ca unul din aceștia.

30. Deci dacă iarba câmpului, care astăzi este și mâine se a-

runcă în cuptor,^{a)} Dumnezeu așa o îmbracă: au nu cu mult mai vârtos pe voi, puțin credincioșilor?

31. Drept aceea să nu vă grijiți zicând: ce vom mânca, sau ce vom bea, sau cu ce ne vom îmbrăca?

32. Căci toate acestea păgânii le caută^{b)}. Căci știe Tatăl vostru cel ceresc că vă trebuesc acestea toate.

33. Deci căutați mai întâiu împărăția lui Dumnezeu și dreapta lui, și acestea toate se vor adauge vouă^{c)}.

34. Drept aceea nu vă grijiți de ziua de mâine: căci ziua de mâine va griji de ale sale; ajunge zilei răutatea ei^{d)}.

a) Cum se încălzește la noi cuptorul de pâine cu paie, așa se face și în Palestina cu iarba. b) Păgânii numai la mâncare, la beutură și la îmbrăcăminte se gândesc; ei nu așteaptă nimic dela Dumnezeu. c) Mai întâiu să ne îngrijim de suflet. d) Fiecare zi își are necazurile ei. Să nu ne batem capul cu toate necazurile, câte pot să vină peste noi, căci atunci ne pierdem curajul și nu le putem înfrunța nici pe cele de azi.

CAP. 7.

Nu judecați! Rugăciunea cu încredere. Poarta cea strâmtă. Prorocii mincinoși. Legea lui Hristos se împlinește cu fapta.

1. **N**u judecați, ca să nu fiți judecați.

2. Căci cu ce judecată veți judeca, veți fi și judecați; și cu ce măsură veți măsura, se va și măsura vouă.

3. Și ce vezi ștercul ^{a)} din ochiul fratelui tău, iară bârna din ochiul tău nu o simți?

4. Sau cum vei zice fratelui tău: lasă să scot ștercul din ochiul tău, și iată bârna este în ochiul tău?

5. Fășarnice, scoate

dintâiu bârna din ochiul tău, și atunci vei vedea să scoți ștercul din ochiul fratelui tău.

6. Nu dați cele sfinte câinilor, nici nu aruncați mărgăritarele voastre înaintea porcilor, ca nu cumva să le calce pe ele cupicioarele și întorcându-se să vă rupă pe voi. ^{b)}

7. Cereți și se va da vouă; căutați și veți afla; bateți și vi-se va deschide.

8. Căci tot cel ce cere ia; și cel ce caută află; și celui ce bate i-se va deschide.

9. Sau cine este dintre voi omul, dela carele de va cere fiul său pâine, au doară piatră-i va da lui?

10. Sau de va cere

VII 1 Luc 6, 37; Rom 2, 1. 2 Marc 4, 24. 7 Mat 21, 22; Marc 11, 24; Luc 11, 9; Io 14, 13; Iac 1, 6. 9 Luc 11, 11.

a) Ștercul este o bucată mică de lemn, cam cât „vișia” care intră sub unghie. Cât e aceasta de mică față de o bârnă! Și totuși, omul mai ușor vede o greșală foarte mică la altul, decât un păcat mare la dînsul. b) Câinii și porcii sunt dușmanii credinței noastre; mărgăritarele sunt credința și sfintele taine, cari nu trebuie date acestora, căci își bat joc de ele.

pește, au doară șarpe-i va da lui?

11. Deci dacă voi, fiind răi, știți da lucruri bune fiilor voștri: cu cât mai vârtos Tatăl vostru cel din ceruri va da cele bune celor ce cer dela dînsul.

12. Drept aceea toate câte vreți să vă facă vouă oamenii, așa și voi să le faceți lor, căci aceasta este legea și prorociei.

13. Intrați pe poarta cea strîmtă, căci largă e poarta și lată e calea carea duce în pierire și mulți sunt cari intră printr' însa.

14. Ce strîmtă este poarta și îngustă calea, care duce în viață ^{a)}, și puțini sunt cari o află pe dînsa!

15. Păziți-vă de prorociei mincinoși, cari vin la voi în haine de oi, iar în lăuntru sunt lupi răpitori.

16. Din rodurile lor îi veți cunoaște pe ei. Au doară culeg din spini struguri și din scai smochine?

17. Așa tot pomul bun poame bune face, iar pomul rău poame rele face.

18. Nu poate pomul bun să facă poame rele, nici pomul rău să facă poame bune.

19. Tot pomul carele nu face roadă bună, se taie și în foc se aruncă.

20. Drept aceea din rodurile lor îi veți cunoaște pe ei⁴.

21. „Nu tot cel ce-mi zice mie: Doamne, Doamne, va intra întru împărăția cerurilor, ci cel ce face voia Tatălui meu, carele este în ceriuri.

22. Mulți îmi vor zice în ziua aceea^{b)}: „Doamne, Domne, au nu în numele tău am

12 Tob 4, 16; Luc 6, 31. 13 Luc 13, 24. 19 Mat 3, 10. 21 Mat 25, 11; Luc 6, 46. 22 Faple 19, 13.

a) Viața în gura Mântuitorului înseamnă fericirea veșnică din ceru. b) În ziua judecății din urmă.

prorocit și cu numele tău am scos dracii și cu numele tău puteri^{a)} multe am făcut?”

23. Și atunci voi mărturisii lor: pentru că nici odată nu v'am cunoscut pe voi, duceți-vă dela mine toți cei ce lucrați fărădelegea.

24. Drept aceea tot cel ce aude cuvintele mele acestea și le face, asemena-l voi pe el bărbatului înțelept, carele a zidit casa sa pe piatră.

25. Și s'a pogorât ploaia și au venit râurile și au bătut vânturile și au lovit casa aceea și nu a căzut, căci era întemeiată pe piatră.

26. Și cel ce aude cuvintele mele acestea și le face, se va asemena bărbatului

nebun, carele a zidit casa sa pe nisip.

27. Și s'a pogorât ploaia și au venit râurile și au bătut vânturile și au lovit casa aceea și a fost căderea ei mare“.

28. Și a fost dacă a sfârșit Isus cuvintele acestea, se mirau popoarele de învățătura lui,

29. căci îi învăța pe ei ca și cel ce are putere, iară nu ca și cărturarii.^{b)}

CAP. 8.

Isus vindecă un lepros și pe sluga sutașului, liniștește marea și vindecă îndrăcifi.

1. **I**ară pogorându-se el din munte, au mers după el popoare multe.

2. Și iată un lepros

23 Ps 6, 9; Mat 25, 41; Luc 13, 27. 4 Luc 6, 48; Rom 2, 13; Iac 1, 22. 29 Marc 1, 22; Luc 4, 32. VIII 2 Marc 1, 40; Luc 5, 12.

a) Minuni. b) Isus vorbea oamenilor din toată inima, cu convingere, nu ca să-i amăgească pe oameni, cum făceau cărturarii.

veni și se închină lui, zicând: „Doamne, de vrei, poți să mă curățești“.

3. Și întinzând mâna, s'a atins de el Isus, zicând: „voiu, curățește-te“! Și îndată s'a curățit lepra lui.

4. Și a zis Isus lui: „vezi nimănui să nu spui^{a)}; ci mergi de te arată preotului și du darul care l-a poruncit Moise, întru mărturie lor^{b)}“.

5. Și întrând Isus în Capernaum, venit-a la dînsul un sutaș^{c)}, rugându-l,

6. și zicând: „Doamne, sluga mea zace în casă neputincios și rău se chinuește“.

7. Și i-a zis Isus:

„voiu veni și-l voiu vindeca“.

8. Și răspunzând sutașul a zis: „Doamne, nu sunt vrednic ca să întrii supt acopere-mântul meu, ci zi numai cu cuvântul și se va vindeca sluga mea.“

9. Căci și eu sunt om supt ascultare, având supt mine ostași, și zic acestuia: mergi, și merge; și altuia vino, și vine; și slugii mele: fă aceasta și face^{d)}.

10. Iară Isus auzind aceasta s'a mirat și a zis celor ce veniau după dînsul: „adevăr zic vouă, nici în Israil n'am aflat atîta credință.“

11. Însă zic vouă,

4 Lev 14, 2. 5 Luc 7, 1. 8 Luc 7, 6. 11 Mal 1, 11.

a) Lepra e o boală de piele foarte urâtă, cu bube, din cari curge puroiu. Ea omoară foarte mulți oameni.

b) Lepra îl scotea pe om din biserică, și nu-l lăsa să meargă în sfântul lăcaș decât după ce vedea preotul, că omul e vindecat. Preotului trebuia să-i dea pentru jertfă doi miei de câte un an, o mieluță de un an, niște făină și puțin unt de lemn. c) Căpitan, mai mare peste o sută de soldați. d) Căpitanul mărturisește, că toată lumea, chiar și boalele trebuie să asculte de Isus.

că mulți vor veni dela apusuri și dela răsărituri și se vor odihni cu Avram și cu Isac și cu Iacob întru împărăția ceriurilor;

12. iară fiii împărăției se vor arunca întru întunerecul cel mai din afară^{a)}: acolo va fi plâns și scrâșnirea dinților“.

13. Și a zis Isus suțasului: „mergi și, precum ai crezut, să fie tie“. Și s'a vindecat sluga lui întru acel ceas.

14. Și întrând în casa lui Petru, a văzut pe soacra lui zăcând și aprinsă de friguri.

15. Și s'a atins de mâna ei, și o au lăsat frigurile și s'a sculat și slujia lui.

16. Iară făcându-se seară, adus-au lui pe

mulți îndrăciți și scoțtea duhurile cu cuvântul, și pe toți cei bolnavi îi vindeca,

17. ca să se împlinească ce s'a zis prin Isaia prorocul ce zice: „acelaneputințele noastre le-a luat și durerile noastre le-a purtat“.

18. Și văzând Isus gloate multe împrejurul său, a poruncit să meargă de cea parte.

19. Și apropiindu-se un cărturar, a zis lui: „Învățătorule, voi eu să merg după tine, ori unde vei merge“.

20. Și a zis Isus lui: „vulpile au vizuini și paserile ceriului cuiburi, iară Fiul omului^{b)} nu are unde să-și plece capul“.

21. Iară altul din ucenicii lui a zis:

16 Marc 1, 32. 17 Is 53, 4; I Petr 2, 24. 20 Luc 9, 58.

a) Poporul cel ales nu vrea să primească legea lui Isus, și va ajunge în iad; iar în locul fericirii, rânduit mai întâiu pentru Iidovi, vor ajunge păgânii încreștinați. b) Fiul omului este o vorbă din prorocia lui Daniil (7, 13). Din umilință, Isus se numește pe sine adese ori cu acest nume.

„Doamne, lasă-mă mai înainte să mă duc și să îngrop pe tatăl meu“.

22. Iară Isus a zis lui: „vino după mine și lasă morții să-și îngroape pe morții săi“^{a)}.

23. Și întrând el în corabie, au mers după dânsul ucenicii lui.

24. Și iată vifor mare s'a făcut în mare, încât se acoperia corabia cu valurile; iară el dormia.

25. Și venind ucenicii lui, l'au deșteptat pe el zicând: „Doamne, mântuește-ne, că pierim!“

26. Și le-a zis lor: „ce sunteți înfricați, puțin credincioșilor?“ Atunci sculându-se, a certat vânturile și marea, și s'a făcut liniște mare.

27. Iară oamenii s'au mirat zicând: „cine este acesta, că și vânturile și marea ascultă de el?“

28. Și venind el de ceea parte, în laturea Gherghesenilor, l'au întâmpinat pe dînsul, ieșind din mormânturi doi îndrăciți foarte răi, încât nu putea nimeni să treacă pe calea aceea.

29. Și iată strigau, zicând: „ce e nouă și ție Isuse, Fiul lui Dumnezeu? Ai venit mai înainte de vreme să ne muncești pe noi?“^{b)}

30. Și era departe dela ei o turmă mare de porci păscând.

31. Iară dracii îl rugau pe dînsul zicând: „dacă ne scoți, poruncește-ne să

23 Marc 4, 36; Luc 8, 22. 28 Marc 5, 1; Luc 8, 26. 30 Marc 5, 11; Luc 8, 32.

a) Apostolul nu trebuie să se gândească decât la împărăția ceriurilor. b) Până la judecata din urmă Dumnezeu lasă pe diavoli să umble prin lume ca să-i ispitească pe oameni și să-i chinuiască pe cei ce ascultă de ei. La judecata din urmă vor fi aruncați cu toții în chinurile iadului.

ne ducem în turma cea de porci“.

32. Și a zis lor: „duceți-vă!“ Iară ei ieșind, s'au dus în turma porcilor. Și iată s'a porcit toată turma porcilor și a sărit de pe fărouri în mare și s'a înecat în apă.

33. Iară păstorii au fugit și venind în cetate au spus toate și de cei îndrăciți.

34. Și iată toată cetatea a ieșit întru întâmpinarea lui Isus, și văzându-l pe el, l'au rugat să treacă din hotarele lor.

CAP. 9.

Isus vindecă pe slăbănog, pe muierea ce-i curgea sânge, doi orbi și un îndrăcit mut. Chiamă pe Mateiu. Invie fata lui Iair. Se ceriș mult: lucrătorii pușini.

1. **S**i întrând în corabie, a trecut și a venit în cetatea sa^{a)}.

2. Și iată i-au adus un slăbănog, zăcând în pat.

3. Și văzând Isus credința lor, a zis slăbănogului: „cutează fiule, iartă-ți-se ție păcatele tale“. Și iată oarecari din cârturari ziceau întru sine: „acesta hulește“.

4. Și văzând Isus gândurile lor, a zis: „pentru ce cugetați voi cele rele întru inimile voastre?“

5. Căci ce este mai lesne a zice: iartă-se păcatele tale, au a zice: scoală-te și umblă?

6. Ci ca să știți, că Fiul omului are putere a ierta păcatele pe pământ (atunci a zis slăbănogului): scoală, ia-ți patul tău și mergi în casa ta“.

34 Marc 5, 17; Luc 8, 37. IX 2 Marc 2, 3; Luc 5, 18.

a) Capernaum, unde a făcut mai multe minuni Isus.

7. Și sculându-se, s'a dus în casa sa.

8. Iară gloatele văzând, s'au mirat și au mărit pe Dumnezeu cel ce a dat putere ca aceasta oamenilor.

9. Și trecând Isus de acolo, a văzut pe un om șezând la vamă, anume Mateiu, și a zis lui: „vino după mine!“ Și sculându-se, a mers după dînsul.

10. Și a fost când ședea el în casă, că au venit mulți vameși și păcătoși și ședeau cu Isus și cu ucenicii lui.

11. Și văzând aceasta fariseii, ziceau ucenicilor lui: „pentru ce mânâncă învățătorul vostru cu vameși și păcătoși?“

12. Iară Isus auzind, a zis lor: „nu trebuie sănătoșilor doftor, ci bolnavilor.

13. Mergând deci vă învățați ce este: milă voi și nu jertfă^{a)}. Căci nu am venit să chem pe cei drekți, ci pe cei păcătoși la pocăință“.

14. Atunci au venit la dînsul ucenicii lui Ioan, zicând: „pentru ce noi și fariseii ajunăm mult, iară ucenicii tăi nu ajună?“

15. Și le-a zis lor Isus: „au doară pot jeli fiii nunții, până când este mirele cu dînșii? Dară vor veni zile, când se va lua dela dînșii mirele, și atunci vor ajuna.

16. Nimeni nu pune petec nou la haină veche, căci petecul trage de haină și mai mare gaură se face.

17. Și nimeni nu bagă vin nou în foi vechi, căci de-l bagă, se rup foi și vinul se varsă și foi pier; ci bagă

9 Marc 2, 14; Luca 5, 27. 13 Oz 6, 6; Mat 12, 7. 14 I Tim 1, 15; Marc 2, 18; Luc 5, 33.

a) În legea lui Hristos, mila și iubirea deaproapelui este mai mult decât jertfa cea mai mare. Jertfa care e fără aceasta iubire, nu are nici un preț.

vinul nou în foi noi și amândouă se țin^{a)}.

18. Acestea grăind el lor, iată un boier^{b)} veni și se închină lui zicând: „fiica mea acum muri, ci vino, pune mâna ta peste ea și va învia“.

19. Și sculându-se Isus, s'a dus după dînsul cu ucenicii săi.

20. Și iată o muiere, căreia îi curgea sânge de doisprezece ani, venind dinapoi s'a atins de poalele veșmântului lui.

21. Căci zicea întru sine: „de mă voi atinge numai de veșmântul lui, mă voi mântui“.

22. Iară Isus întorcându-se și văzându-o pe ea, a zis: „cutează față, credința ta te-a mântuit“. Și s'a mântuit muierea din ceasul acela.

23. Și venind Isus în casa boierului și văzând pe fluierători^{c)} și pe gloată gâlcevind,

24. a zis lor: „duceți-vă de aici, căci nu a murit fecioara, ci doarme“. Și ei râdeau de dânsul.

25. Iară după ce a scos afară gloata, intrând, o a prins de mână și s'a sculat fecioara.

26. Și a ieșit vestea aceasta în tot pământul acela.

27. Și trecând de acolo Isus, au mers după dînsul doi orbi, strigând și zicând: „miluiește-ne pe noi, fiul lui David“.

28. Iară dacă a venit în casă, s'au apropiat la dînsul orbii, și le-a zis lor Isus: „credeți, că pot să fac eu aceasta“? Ei au zis lui: „da, Doamne“.

18 Marc 5, 22; Luc 8, 41. 20 Marc 5, 25; Luc 8, 43.

a) În răsărit, vinul se bagă în burdufuri de capre și de cămile. Vinul nou, când fierbe, sparge burduful vechiu. b) Iair mai marele sinagogel. c) La mort erau bărbați, cari cântau din fluter și muieri, cari se bociau.

29. Atunci s'a atins de ochii lor, zicând: „după credința voastră să fie vouă“.

30. Și s'au deschis ochii lor și le-a poruncit lor Isus, zicând: „vedeți ca nimenia să nu știe“. *a)*

31. Dară ei ieșind, l'au vestit pe dînsul în tot pămîntul acela.

32. Iară după ce au ieșit ei, iată au adus pe un om mut îndrăcit.

33. Și după ce a scos pe dracul, a vorbit mutul. Și s'a mirat mulțimea, zicând: „nici odată nu s'a arătat așa în Israil“.

34. Iară fariseii ziceau: „cu domnul dracilor scoate pe draci“. *b)*

35. Și umbla Isus prin toate cetățile și orașele, învățînd în

adunările lor și propovăduind evanghelia împărăției și vindecînd toată boala și toată neputința în popor.

36. Iară văzînd el popoarele, i-s'a făcut milă de ele, căci erau necăjite și risipite ca și oile cele ce nu au păstor.

37. Atunci a zis ucenicilor săi: „iată secerișul este mult, iară lucrătorii puțini.

38. Deci rugați pe domnul secerișului ca să scoată lucrători la secerișul său“.

CAP. 10.

Isus trimite și învață pe apostoli.

1. **S**i chemând pe cei doisprezece ucenici ai săi,

32 Mat 12, 22; Luc 11, 14. 35 Marc 6, 6. 37 Luc 10, 2. X 1 Marc 3, 13; Luc 6, 13; 9, 1.

a) Isus nu doria să se spună minunile lui, ca să nu-l laude și să nu se însuflească lumea prea mult pentru el. Doria ca oamenii să-l asculte mai mult, căci fericirea pe care o făgăduia, nu o dădea numai pentru credință, ci și pentru fapte. *b)* Despre aceasta vezi la Mateiu 12, 22 și următoarele.

le-a dat lor putere peste duhurile cele necurate, ca să le scoată pe ele și să vindece toată boala și toată neputința.

2. Iară numele celor doisprezece apostoli ^{a)} sunt acestea: cel dintâiu Simon cel ce se zice Petru, ^{b)} și Andreiu fratele lui: Iacob al lui Zevedeu și Ioan fratele lui;

3. Filip și Bartolomeu ^{c)}; Toma și Mateiu vameșul; Iacob al lui Alfeiu și Levi carele se cheamă Tadeu;

4. Simon Cananitul și Iuda Iscarioteanul, care l'a și vândut pe dînsul.

5. Pe acești doisprezece i-a trimis Isus poruncind lor și zicând: „în calea păgânilor să nu mergeți

și în cetatea Samarienilor să nu intrați.

6. Ci mai vârtos vă duceți la oile cele pierdute ale casei lui Israil ^{d)}.

7. Și umblând propovăduiți zicând, că s'a apropiat împărăția ceriurilor.

8. Pe cei bolnavi vindecați, pe cei leproși curățiți, pe cei morți înviați, pe draci scoateți; în dar ați luat, în dar să dați.

9. Să nu aveți aur, nici argint, nici aramă la brânele voastre,

10. nici traistă pe cale, nici două haine, nici încălțăminte, nici toiag: căci vrednic este lucrătorul de hrana sa.

11. Iară ori în care cetate sau oraș veți intra, întrebați: cine este întru aceea vred-

6 Fapte 13, 46. 9 Marc 6, 8; Luc 9, 3; 10, 4.

^{a)} Vorba apostol e grecească și înseamnă trimis.

^{b)} În șirul apostolilor, cel dintâiu este Petru, care va fi pus căpetenie peste ei. ^{c)} În alt loc se numește Natanaîl. ^{d)} Până la înălțare, apostolii nu au fost trimiși numai la Iidovi.

nic ? ^{a)} Și acolo să rămâneți până când veți ieși.

12. Și intrând în casă, urați bine ei, zicând: pace casei acesteia.

13. Și de va fi vrednică casa, va veni pacea voastră pestea ea; iară de nu va fi vrednică, pacea voastră la voi se va întoarce.

14. Și oricine nu vă va primi pe voi, nici nu va asculta cuvintele voastre, ieșind din casa sau din cetatea aceea să scuturați praful de pe picioarele voastre.

15. Adevăr zic vouă: mai ușor va fi pământului Sodomei și Gomorei în ziua judecății, decât cetății aceleia ^{b)}.

16. „Iată eu vă trimit pe voi ca oile în mijlocul lupilor, fiți dară în-

țelepți ca șerpii și nevinovați ca porumbii.

17. Dară vă păziți de oameni, căci vă vor da pe voi la judecată și în adunările lor vă vor bate.

18. Și înaintea domnilor și a împăraților veți fi duși pentru mine spre a mă mărturisi lor și neamurilor.

19. Iară când vă vor da pe voi, nu vă grijiți cum și ce veți grăi, căci se va da vouă în ceasul acela, ce veți grăi.

20. Căci nu sunteți voi carii grăiți, ci Spiritul Tatălui vostru este acela ce grăește întru voi.

21. Și va da frate pe frate la moarte, și tată pe fiu, și se vor scula feciorii asupra părinților și-i vor ucide pe dinșii.

22. Și veți fi urâți

16 Luc 10, 3. 19 Luc 12, 11.

a) Oameni de frunte, cu nume bun, ca să nu le poate zice nimeni că s'au întovărășit cu oameni de nimica. b) Mai mare păcat fac și mai mare pedeapsă vor primi cei ce resping evanghelia lui Hristos, decât păcătoșii din Sodoma și Gomora.

de toți pentru numele meu; dară cel ce va răbda până în sfârșit, acela se va mântui.

23. Iară când vă vor prizoni pe voi în cetatea aceasta, fugiți într'alta, căci adevăr zic vouă: nu veți sfârși cetățile lui Israil, până când Fiul omului va veni^{a)}.

24. Nu este ucenicul peste dascălul său, nici sluga peste domnul său.

25. Ajunge ucenicului să fie ca dascălul său, și slugii ca domnul său. Deci dacă pe stăpânul casei l'au numit Belzebub^{b)}, cu cât mai vârtos pe casnicii lui?

26. Deci să nu vă temeți de dînșii, căci nimica nu este aco-

perit, care nu se va descoperi și ascuns, care nu se va ști.

27. Ce zic eu într'un tunec, spuneți la lumină; și ce auziți la ureche, propovăduiți de pe căsi^{c)}.

28. Și nu vă temeți de cei ce ucid trupul, iară sufletul nu-l pot ucide; ci vă temeți mai vârtos de cel ce poate să piarză și sufletul și trupul în gheena.

29. Au nu se vând două paseri cu un ban? Și nici una dintr'însele nu va cădea pe pământ fără de voia Tatălui vostru.

30. Iară ai voștrii și perii capului toți suni numărați.

31. Drept aceea nu vă temeți, căci decăt

24 Luc 6, 40; Io 13, 16; 15, 20. 26 Marc 4, 22; Luc 8, 17; 12, 2. 29 Il Imp 14, 11; Fapte 27, 35.

a) Isus a venit la risipirea Ierusalimului în anul 70 după Hristos. b) Satana, mai marele dracilor. c) Isus nu a vorbit în ascuns, ci numai în auzul apostolilor, cari erau totdeauna cu el. Ce au auzit dela dînsul, apostolii trebuiau să vestească apoi la toată lumea.

multe paseri mai buni sunteți voi.

32. Așa dară tot cel ce mă va mărturisi pe mine înaintea oamenilor, mărturisi-l voi și eu pe el înaintea Tatălui meu carele este în ceriuri.

33. Iară cel ce se va lăpăda de mine înaintea oamenilor, și eu mă voi lăpăda de el înaintea Tatălui meu carele este în ceriuri.

34. Să nu vă pară că am venit să arunc pace pe pământ: n'am venit să arunc pace, ci sabie^{a)}.

35. Căci am venit să despart pe om de tatăl său și pe mamă de fată sa și pe noră de soacră sa:

36. și vrășmașii omului casnicii lui.

37. Cel ce iubește pe tată sau pe mamă mai mult decât pe mine, nu este vrednic de mine; și cel ce iubește pe fiu sau pe fată mai mult decât pe mine, nu este vrednic de mine.

38. Și cel ce nu-și ia crucea sa și nu vine după mine, nu este vrednic de mine^{b)}.

39. Cel ce și-a aflat sufletul său, pierde-l va; și cel ce-și va pierde sufletul său pentru mine, afla-l va^{c)}.

40. „Cel ce vă primește pe voi, pe mine mă primește; și cel ce mă primește pe mine, primește pe cel ce m'a trimis pe mine.

41. Cel ce primește pe proroc în nume de proroc, plata proro-

32 Marc 8, 38; Luc 9, 26; 12, 8; II Tim 2, 12. 34 Luc 12, 51. 36 Mihea 7, 6. 37 Luc 14, 26. 38 Mat 16, 24; Marc 8, 34; Luc 14, 27. 39 Luc 9, 24; 17, 33; Io 12, 25. 40 Luc 10, 16; Io 13, 20.

a) Dacă fiul primește evanghelia, și tatăl lui nu o primește, ei vor fi despărțiți prin religiune. Sabia este evanghelia. b) Apostolul și creștinul adevărat trebuie să rabde toate batjocurile și suferințele ce vin peste el pentru credința lui Isus.

cului va lua ^{a)}; și cel ce primește pe drept în nume de drept, plata dreptului va lua.

42. Și ori carele va adăpa pe unul dintre acești mai mici ^{b)} cu un păhar de apă rece numai pentru numele de ucenic: adevăr zic vouă: nu-și va pierde plata sa^{c)}.

CAP. 11.

Ucenicii lui Ioan la Isus. Cine e Ioan. Cetățile împietrite.

1. **S**i a fost după ce a sfârșit Isus a porunci celor doisprezece ucenici ai săi, a trecut de acolo să învețe și să propovăduiască în cetățile lor^{c)}.

2. Iară Ioan auzind în prinsoare lucrurile lui Hristos, trimițând pe doi din ucenicii săi,

3. a zis lui: „tu ești cel ce vine^{d)}, au pe altul să așteptăm?”

4. Și răspunzând Isus a zis lor: „mergeți și spuneți lui Ioan cele ce auziți și vedeți:

5. orbii văd și șchiopii umblă, leproșii se curățesc și surzii aud, morții se scoală și săracilor bine se vestește:

6. și fericit este cel ce nu se va sminti întru mine^{e)}.

7. Iară ducându-se ei, a început Isus a grăi gloatelor de Ioan: „ce ați ieșit să vedeți în pustie? Au trestie clătită de vânt?

8. Dară ce ați ieșit să vedeți? Au om îmbrăcat în haine moi? Cei ce poartă cele moi în casele împăraților sunt.

9. Dară ce ați ieșit

42 Marc 9, 40. XI 2 Luc 7, 18. 5 Is 35, 5; 61, 1. 7 Luc 7, 24.

a) Pentru că ajută pe apostol să poată vesti legea lui Hristos, primește plată de apostol. b) Oameni nebăgați în seamă, apostolii. c) Cetățile din Galileia. d) Mesia, pe care-l așteptau toți Iidovii.

să vedeți? Proroc? Adevăr grăesc vouă: și mai mult decât proroc.

10. Căci acesta este de carele s'a scris: iată eu trimit pe îngerul meu înaintea feței tale, carele va găti calea ta înaintea ta.

11. Adevăr zic vouă: nu s'a sculat între cei născuți din muieri mai mare decât Ioan Botezătorul; iară cel mai mic întru împărăția cerurilor mai mare decât el este^{a)}.

12. Iară din zilele lui Ioan Botezătorul până acum împărăția cerurilor se silește și cei ce se silesc o apucă pe ea^{b)}.

13. Căci toți prorocii și legea până la Ioan au prorocit,

14. și de vreți să primiți, acesta este Ilie care va să vină^{c)}.

15. Cel ce are urechi de auzit să auză^{d)}.

16. „Dară cui voiu asămăna neamul acesta? Asemenea este pruncilor, cari șed în târguri și strigă soților săi

17. și zic: fluierat-am vouă și nu ați jucat, cântatu-v'am de jală și n'ați plâns^{d)}.

18. Căci a venit Ioan nici mâncând, nici bând, și zic: drac are.

19. Venit-a Fiul omului mâncând și bând, și zic: iată om mănăcător și beutor de vin, prieten vameșilor și păcătoșilor. Și s'a îndreptățit înțelepciunea de fiii ei^{e)}.

10 Mal 3, 1; Marc 1, 2; Luc 7, 27. 15 Mal 4, 5. 13.

a) Legea nouă e mai pe sus decât Legea veche, de aceea și un creștin este mai mult decât Ioan Botezătorul, care se ține de Legea veche. b) Numai cu mare trudă poți ajunge în ceriu. c) Ioan se aseamănă cu Ilie, căci el prevestește venirea Mântuitorului, precum Ilie va vesti-o mai înainte de sfârșitul lumii. d) Ca și copiii îndărătnici, la cari nici când nu le poți face pe plac. e) Fiii înțelepciunii recunosc de bună și folositoare înțelepciunea predicată de Isus.

20. Atunci a început a imputa cetăților întru cari se făcuse cele mai multe puteri ale lui, pentru că nu s'au pocăit.

21. „Vai ție Horazine, vai ție Betsaido, căci de s'ar fi făcut în Tir și în Sidon puterile, cari s'au făcut întru voi, de mult s'ar fi pocăit în sac și cenușă.”^{a)}

22. Însă zic vouă: Tirului și Sidonului mai ușor le va fi în ziua judecății, decât vouă.

23. Și tu Capernaume, care te-ai înălțat până la ceriu, până la iad te vei pogorâ: căci de s'ar fi făcut în Sodomă puterile, cari s'au făcut întru tine, ar fi rămas până în ziua de astăzi.

24. Însă zic vouă, că pământului Sodomei mai ușor îi va fi în ziua judecății, decât ție”.

25. Întru aceea vreme

răspunzând Isus a zis: „mărescu-te pe tine, Părinte, Doamne al ceriului și al pământului, pentru că ai ascuns acestea dela cei înțelepți și înțelegători și le-ai descoperit pruncilor.

26. Așa, Părinte, căci așa a fost bunăvoința ta.

27. Toate-mi sunt date mie dela Tatăl meu, și nimeni nu cunoaște pe Fiul, fără numai Tatăl; nici pe Tatăl nu-l cunoaște nimeni, fără numai Fiul și cui va vrea Fiul să-i descopere.

28. Veniți la mine toți cei osteniți și însărcinați, și eu vă voi odihni pe voi.

29. Luați jugul meu peste voi și vă învățați dela mine, căci blând sunt și smerit cu inima, și veți afla odihnă sufletelor voastre.

21 Luc 10, 13. 27 Io 6, 46; 7, 28; 8, 19; 10, 15. 29 Ier 6, 16.

a) Iidovii, când își plâneau păcatele, se îmbrăcau într-o haină de sac și se aruncau cu fața la pământ, pe cenușă.

30. Căci jugul meu este bun și sarcina mea ușoră^{a)}

CAP. 12.

Ucenicii smulg spice. Omul cu mâna uscată. Certarea fariseilor. Muma și frații lui Isus.

1. **I**n vremea aceea mers-a I-sus Sâmbăta prins sămă-nături, iar ucenicii lui flămânzise și au început a smulge spice și a mânca.

2. Iară fariseii vă-zând, i-au zis lui: „iață ucenicii tăi fac ce nu se cade a face Sâmbăta“.

3. Iară el le-a zis lor: „au n'ați cetit ce a făcut David, când a flămânzit însuși și cei ce erau împreună cu dînsul?“

4. Cum a intrat în

casa lui Dumnezeu și a mâncat pâinile punerii înainte, cari nu era lui slobod să le mănânce, nici celor ce erau cu el, fără numai singur preoților?

5. Sau n'ați cetit în lege, că Sâmbăta preoții spurcă sâmbăta și nevinovați sunt?^{b)}

6. Dară zic vouă, că mai mare decât biserica este aici.

7. Iară de ați ști ce este: milă vreau și nu jertfă, nici odată nu ați fi osândit pe cei nevinovați.

8. Căci domn este și al sâmbetei Fiul omului“.

9. Și trecând de acolo, a venit în sinagoga lor.

10. Și iață un om era cu mâna uscată. Și ei îl întrebau pe dînsul

30 I Io 5, 3. XII 1 Marc 2, 23; Luc 6, 1. 3 I Împ 21, 6. 5 Lev 24, 9. Num 28, 9. 7 I Împ 15, 22; Eclis 4, 17; Oz 6, 6; Mat 9, 13. 10 Marc 3, 1; Luc 6, 6.

a) Legea lui Isus e un jug plăcut, căci nu poruncește numai, ci te și ajută să poți împlini poruncile. b) În legea veche, preoții trebuiau să iaie vitele de jertfă și să le verse sângele sâmbăta, cari lucruri erau oprite pentru alții, și tot nu păcătuiau,

sul^{a)}, zicând: „cade-se a vindeca Sâmbăta?” ca să-l învinovățască.

11. Iară el le-a zis lor: „cine este dintre voi omul, care va avea o oaie și de va cădea aceasta sâmbăta în groapă, au nu o va apuca și o va scoate?”

12. Dar omul cu cât este mai mult decât oaia? Drept aceea slobod este sâmbăta a face bine“.

13. Atunci a zis omului: „întinde mâna ta“. Și o a întins și s'a făcut sănătoasă ca și cealaltă.

14. Iară fariseii ieșind au făcut sfat asupra lui, ca să-l piarză.

15. Dară Isus cunoscând, s'a dus de acolo și au mers după dînsul gloate multe și i-a vindecat pe toți.

16. Și le-a poruncit lor ca să nu-l vădească.

17. Ca să se împli-

nească ce s'a zis prin Isaia prorocul ce zice:

18. „Iată pruncul meu, pe carele l'am ales, iubitul meu, întru carele a aflat plăcere sufletul meu. Pune-voiu spiritul meu peste dînsul și judecată neamu-va vesti.

19. Nu se va prici, nici nu va striga, nici nu va auzi cineva în uliță glasul lui.

20. Trestia zdrobită nu o va frânge și inul ce fumegă nu-l va stânge^{b)}, până ce va scoate judecata la biruință^{c)}.

21. Și în numele lui neamurile vor nădăjdui“.

22. Atunci s'a adus lui un îndrăcit orb și mut, și l'a vindecat, încât cel orb și mut și vorbia și vedea.

23. Și se mirau toate popoarele și ziceau: „au doară acesta este

11 II Lege 22, 4. 18 Is 42, 1.

a) Pe Isus. b) Față de cei slăbuți va fi crutător.

c) Isus nu va avea odihnă, până nu va face ca învățătura lui să ajungă la biruință.

Hristos, fiul lui David" ?

24. Iară fariseii auzind, au zis: „acesta nu scoate dracii fără numai cu Belzebub, domnul dracilor“.

25. Iară Isus știind gândurile lor, le-a zis lor: „toată împărăția, ce se împărechează^{a)} întru sine, se va pustii; și toată cetatea sau casa, ce se împărechează întru sine, nu va sta.

26. Și dacă Satana scoate pe satana, între sine s'a împărechiat: cum va sta așa dară împărăția lui?

27. Și dacă eu cu Belzebub scot dracii, fiii voștrii cu cine-i scot? Pentru aceasta ei vor fi judecătorii voștrii^{b)}.

28. Iară dacă eu scot dracii cu Spiritul lui Dumnezeu, a ajuns dar la voi împărăția lui Dumnezeu.

29. Sau cum poate cineva să între în casa celui tare și să jefuiască vasele lui^{c)}, de nu va lega întâiu pe cel tare și atunci va jefui casa lui?

30. Cel ce nu este cu mine, împotriva mea este, și cel ce nu strânge cu mine, risipește“.

31. „Pentru aceasta zic vouă: tot păcatul și toată hula se va ierta oamenilor; dară hula, care este împotriva Spiritului, nu se va ierta oamenilor.

32. Și oricine va zice cuvânt împotriva Fiului omului, se va ierta lui;

24 Mat 9, 34; Marc 3, 22; Luca 11, 5. 25 Luc 11, 17. 31 Marc 3, 28. 29; Luc 12, 10.

a) Se desbină. b) Preoții jidovești încă scoteau dracii, cum ziceau ei: cu puterea lui Dumnezeu; ei își vor bate joc de Jidovii, cari cred altfel decât ei, că s'ar putea scoate dracii și cu puterea Sataniei. c) Oamenii, în cari își bagă necuratul răutatea lui, făcându-i muși și orbi.

dară celui ce va zice împotriva Spiritului sfânt, nu i se va ierta nici întru acest veac, nici în cel ce va să fie.

33. Sau spuneiți, că pomul e bun și rodul lui bun; sau spuneiți că pomul e rău și rodul lui rău: căci din rod se cunoaște pomul.

34. Pui de vipere, cum puteți grăi cele bune, fiind răi, căci din prisosința inimii grăește gura.

35. Omul cel bun din vistieria cea bună a inimii scoate cele bune; și omul cel rău din vistieria cea rea scoate cele rele.

36. Dară eu vă zic vouă, că de tot cuvântul deșert, care-l vor grăi oamenii, vor da seamă în ziua de judecății.

37. Căci din cuvintele tale te vei îndrepta, și din cuvintele tale te vei osândi“.

34 Luc 6, 45. 39 Mat 16, 4; Luc 11, 29; I Cor 1, 22; Iona 2, 1. 41 Iona 3, 5.

a) Minune.

38. Atunci au răspuns unii din cărturari și din farisei, zicând: „învățătorule, vrem să vedem semn^{a)} dela tine“.

39. Iară el răspunzând, a zis lor: „neamul rău și preacurvar semn poștește, și nu se va da lui semn, numai semnul lui Iona prorocul.“

40. Căci precum a fost Iona în pântecul chitului trei zile și trei nopți: așa va fi și Fiul omului în inima pământului trei zile și trei nopți.

41. Bărbații niniviteni se vor scula la judecată împotriva neamului acesta și-l vor osândi, căci ei s'au pocăit la propovăduirea lui Iona: și iată mai mult decât Iona este aici.

42. Împărăteasa dela miazăzi se va scula la judecată împotriva

neamului acesta și-l va osândi, căci a venit de la marginea pământului ca să auză înțelepciunea lui Solomon : și iată mai mult decât Solomon este aici.

43. Duhul cel necurat, când iese din om, umblă prin locuri fără de apă, căutându-și odihnă și nu găsește.

44. Atunci zice : întoarce-mă voi în casa mea, de unde am ieșit, și venind o află măturată și înfrumusețată.

45. Atunci se duce și ieia cu sine alte șapte duhuri, mai rele decât el, și întrând locuiesc acolo : și sunt cele mai de pe urmă ale omului aceluia mai rele decât cele dintâiu ^{a)}. Așa va fi și cu acest neam rău“.

46. Și încă grăind el gloatelor iată muma lui

și frații lui ^{b)} stau afară, poftind a grăi cu dînsul.

47. Și a zis lui oarecarele ; „iată muma ta și frații tăi stau afară, cercând să grăiască cu tine“.

48. Iară el răspunzând a zis celui ce i-a spus lui : „care este muma mea și frații mei ?“

49. Și întinzând mâna spre ucenicii săi, a zis : „iată muma mea și frații mei !

50. Căci oricine va face voia Tatălui meu, carele este în ceriuri, acela este fratele meu și sora mea și muma mea“.

CAP. 13.

Pilda sămănătorului, neghinei, grăunțului de muștar, aluatului, comorii, mărgăritarului și a năvodului.

42 II Imp 10, 1; II Par 9, 1. 43 Luc 11, 24. 45 II Petr 2, 20. 46 Marc 3, 31; Luc 8, 19.

a) Dacă pe un om păcătos, care s'a îndreptat, îl prinde diavolul iarăși în ghiarele lui, îl face de zece ori mai rău ca mai înainte. b) La Ildovi se numesc frați și verii și alte neamuri; Domnul Hristos n'a avut nici un frate și nici o soră după cum înțelegem noi această vorbă.

*Prorocul nu e cinstit
în fara lui.*

1. **I**n ziua aceea ieșind Isus din casă, ședea lângă mare,

2. și s'au adunat la dînsul gloate multe, încât a căutat să între și să șadă în corabie, și toată gloata sta pe țărmuri.

3. Și le-a grăit lor multe în pilde, zicând: „iată a ieșit sămănătorul să samene.

4. Și sămănând el, unele au căzut lângă cale, și au venit paserile și le-au mâncat.

5. Iară altele au căzut pe pietriș, unde nu aveau pământ mult, și îndată au răsărit, pentru că nu erau afund în pământ.

6. Deci răsărind soarele, s'au veștejit, și pentru că nu aveau rădăcină, s'au uscat.

7. Iară altele'au că-

zut în spini, și crescând spinii le-au înecat.

8. Iară altele au căzut în pământ bun, și au dat rod, una o sulă, iară alta șasezeci, iară alta treizeci.

9. Cel ce are urechi de auzit, să auză“.

10. Și apropiindu-se ucenicii, au zis lui: „pentru ce grăești în pilde?“

11. Iară el răspunzând, a zis lor: „pentru că vouă vi-s'a dat a cunoaște tainele împărăției ceriurilor, iară lor nu li-s'a dat.

12. Căci cel ce are, i-se va da lui și-i va prisosi; iară dela cel ce nu are, și ce are se va lua dela el^{a)}.

13. Pentru aceasta grăesc lor în pilde, căci văzând, nu văd; și auzind, nu aud, nici nu înțeleg^{b)}.

XIII 2 Marc 4, 1; Luc 8, 4. 12 Mat 15, 29.

a) Credincioșii primesc dela Dumnezeu mai multă înțelegere a credinței și alte daruri; necredincioșii pierd și ceea ce au. b) Iidovii vedeau minunile lui Isus și ascultau învățătura, dar nu voiau să creadă.

14. Și se împlinește întru ei prorocia lui Isaia, care zice : cu auzul veți auzi și nu veți înțelege, și privind veți privi și nu veți vedea.

15. Pentru că s'a îngroșat inima poporului acestuia și cu urechile greu a auzit și ochii săi i-a închis, ca nu cândva să vază cu ochii și cu urechile să auză, și cu inima să înțeleagă, și să se întoarcă și să-i vindec pe ei.

16. Iară ochii voștrii sunt fericiți, căci văd, și urechile voastre pentru că aud.

17. Căci adevăr zic vouă, că mulți proroci și drepți au dorit să vază cele ce vedeți voi și nu au văzut, și să auză cele ce auziți voi și nu au auzit.

18. Voi dară auziți pilda sămănătorului.

19. La tot cel ce aude cuvântul împărăției și

nu înțelege vine cel rău și răpește ce s'a sămănat în inima lui: acesta este care s'a sămănat lângă cale.

20. Iară care este pe pietriș sămănat, acesta este carele aude cuvântul și îndată cu bucurie îl primește,

21. dar nu are rădăcină în sine, ci este până la o vreme, iară când se face necaz sau prigonire pentru cuvânt, îndată se sminteste.

22. Iară care s'a sămănat în spini, acesta este carele aude cuvântul, ci grija veacului acestuia și înșelăciunea bogăției sugrumă cuvântul și se face fără rod.

23. Iară cel ce s'a sămănat în pământ bun, acesta este cel ce aude cuvântul și-l înțelege, și carele aduce rod, și face unul o sută, altul șasezeci, iară altul treizeci*.

14 Is 6, 9; Marc 4, 12; Luc 8, 10; Io 12, 40; Fapte 28, 26; Rom 11, 8. 17 Luc 10, 24.

24. Altă pildă le-a spus lor, zicând: „asămănatu-s'a împărăția ceriurilor omului carele a sămănat sămânță bună în țarina sa.

25. Iară dormind oamenii, venit-a vrășmașul lui și a sămănat neghină între grâu și s'a dus.

26. Iară dacă a crescut holda și a făcut rod, atunci s'a arătat și neghina.

27. Și venind slugile stăpânului casei au zis lui: Doamne, au n'ai sămănat sămânță bună în țarina ta? De unde are dar neghină?

28. Iară el a zis lor: om vrămaș a făcut-o aceasta. Iară slugile i-au zis lui: vrei dară să mergem să o smulgem?

29. Iară el a zis: ba, ca nu cumva smulgând neghina să smulgeți împreună cu ea și grâul.

30. Lăsați să crească amândouă până la secerere, și în vremea secerii voi zice secerătorilor: strângeți întâiu neghina și o legați snopi ca să o ardem, iară grâul îl strângeți în jitița mea^{a)}.

31. Altă pildă le-a spus lor, zicând: „asemenea este împărăția ceriurilor grăunțului de muștar, pe carele luându-l omul l'a sămănat țarina sa,

32. carele este mai mic decât toate sămânțele; iară dacă crește, este mai mare decât toate verdețurile și se face copaciu, în cât vin paserile ceriului și locuiesc în ramurile lui^{b)}.

33. Altă pildă le-a grăit lor: „asemenea este împărăția ceriurilor aluatului, pe carele luându-l muierea, l'a ascuns în trei mă-

24 Marc 4, 26. 31 Marc 4, 31; Luc 13, 19. 33 Luc 13, 21.

a) Tâlcul vezi-l în capul acesta la stihul 36—43.

b) În răsărit muștarul crește până la înălțime de trei metri.

suri de făină, până ce s'a dospit tot^{a)}.

34. Acestea toate le-a grăit Isus în pilde gloatelor, și fără de pildă nu grăia lor,

35. ca să se împlinească ce s'a zis prin prorocul ce zice: „deschide-voiu în pilde gura mea și voiu arăta cele ascunse din începutul lumii“^{b)}.

36. Atunci lăsând gloatele. a venit în casă și s'au apropiat la dînsul ucenicii lui, zicând; „tâlcuește nouă pilda cu neghina țarinii“.

37. Iară el răspunzând, a zis lor: „cela ce a sămănat sămânța bună este Fiul omului.

38. Iară țarina este lumea, iară sămânța cea bună sunt fiii împărăției, iară neghina sunt fiii celui rău;

39. iară vrășmașul cel ce a sămănat-o este diavolul, iară secerișul este sfârșitul veacului, iară secerătorii sunt îngerii.

40. Deci cum se strânge neghina și se arde cu foc, așa va fi la sfârșitul veacului.

41. Va trimite Fiul omului pe îngerii săi și vor aduna dintru împărăția lui toate smințelele și pe cei ce fac fărădelege.

42. Și-i vor arunca pe ei în cuptorul cel cu foc, acolo va fi plâns și scrâșnirea dinților.

43. Atunci dreptii vor străluci ca soarele întru împărăția Tatălui lor. Cel ce are urechi de auzit să auză.

44. Asemenea este împărăția ceriurilor comorei ascunse în țar-

35 Ps 77, 2. 36 Marc 4, 34. 39 Apoc 14, 15. 43 Int 3, 7; Dan 12, 3.

a) Aluatul pătrunde toată făina, o schimbă și o face mai de folos: așa și religia lui Hristos face pe oameni mai buni și mai fericiți. b) Cei ce doriau să cunoască înțelesul pildelor, întrebau de Domnul, și-li-l spunea.

rină, pe care aflându-o omul, o a ascuns, și de bucuria ei se duce și toate câte are le vinde și cumpără țarina aceea.

45. Iarăși asemenea este împărăția ceriurilor omului neguțător, celui ce caută mărgăritar bun,

46. carele aflând un mărgăritar de mult preț, a mers și a vândut toate câte a avut și l'a cumpărat.

47. Iarăși asemenea este împărăția ceriurilor năvodului aruncat în mare, și care a adunat tot felul de pește,

48. carele, dacă s'a umplut, l'a scos la margine, și șezând a ales pe cei buni în vase, iar pe cei răi i-a lăpădat afară.

49. Așa va fi și la sfârșitul veacului, vor ieși îngerii și vor despărți pe cei răi din mijlocul celor dreți,

50. și-i vor arunca pe ei în cuptorul cel de foc: acolo va fi plâns și scrâșnirea dinților“.

51. Grăit-a lor Isus: „înțeles-ați acestea toate?“ Grăit-au lui: „da, Doamne“.

52. Iară el le-a zis lor: „pentru aceasta tot cărturarul învățat despre împărăția ceriurilor asemenea este omului stăpân de casă, carele scoate din vistieria sa nouă și vechi“^{a)}.

53. Și dacă a sfârșit Isus pildele acestea, a trecut de acolo.

54. Și venind în țara sa, îi învăța pe ei în sinagoga lor, încât se mirau ei și ziceau: „de unde are el înțelepciunea aceasta și puterile?“

55. Au nu este acesta feciorul meșterului de lemn? Au nu se cheamă muma lui Ma-

54 Marc 6, 1; Luc 4, 16. 55 Io 6, 42.

a) Cunoaște toate, atât celea din legea veche, cât și celea din legea nouă.

ria, și frații lui Iacob și Iosie și Simon și Iuda?

56. Și surorile lui au nu sunt toate la noi ^{a)}? De unde are dară toate acestea?"

57. Și se sminteau întru dînsul. Iară Isus a zis lor: „nu este proroc fără cinste numai în țara sa și în casa sa“.

58. Și n'a făcut acolo puteri multe pentru necredința lor.

CAP. 14.

Tăierea capului lui Ioan. Isus satură cinci mii de bărbați, scapă pe Petru de înec și vindecă pe mai mulți.

1. **I**n vremea aceea a auzit Irod tetrarhul ^{b)} vestea lui Isus,

2. și a zis slugilor sale: „acesta este Ioan Botezătorul, el a înviat

din morți și pentru aceasta se fac minuni prin el“.

3. Căci Irod l'a prins pe Ioan și l'a legat și l'a băgat în temniță pentru Irodiada, muiera lui Filip fratele său,

4. căci îi zicea Ioan: „nu ți-e siobod să o ții“ ^{c)}.

5. Și vrînd să-l omoare, s'a temut de el, căci toți îl socotiau că e proroc.

6. Iară când a fost ziua nașterii lui Irod, jucat-a fata Irodiadei în mijloc și a plăcut lui Irod.

7. Pentru aceea cu jurământ i-a făgăduit, că-i vada orice arcere.

8. Iară ea fiind mai înainte învățată de mămă sa a zis: „dă-mi aici în tîpsie capul lui Ioan Botezătorul“.

9. Și s'a întristat împăratul; dară pentru

XIV 1 Marc 6, 14; Luc 9, 7. 3 Marc 6, 17; Luc 3, 19, 5 Mat 21, 26.

a) Erau numai veri și verișoare de ale Domnului Isus. b) Mai mare peste a patra parte din Palestina. c) Să trăiești cu ea în fărădelegi.

jurământ și pentru cei ce ședeau la masă, a poruncit să i-l dea^{a)}.

10. Și a trimis să taie capul lui Ioan în temniță.

11. Și s'a adus capul lui în tupsie și s'a dat fetei și ea l'a dus la mumă sa.

12. Și venind ucenicii lui au luat trupul și l'au îngropat, și au mers de i-au spus lui Isus.

13. Și auzind Isus, s'a dus de acolo cu corabia în loc pustiu singur și auzind gloatele s'au dus după dînsul pe jos din cetăți.

14. Și ieșind Isus a văzut gloate multe, și i-s'a făcut milă de dînșii și a vindecat pe bolnavii lor.

15. Iară dacă s'a făcut seară, au venit la dînsul ucenicii lui, zicând: „locul este pustiu și vremea a trecut; slobozi gloatele, ca să

se ducă în sate să-și cumpere bucate“.

16. Dară el le-a zis lor: „nu trebuie să se ducă: dați-le voi să mănânce“.

17. Iară ei au zis lui: „nu avem aici fără numai cinci pâini și doi pești“.

18. Iară el a zis: „a-duceți-le încoace mie“.

19. Și poruncind să șază gloatele pe iarbă, luă cele cinci pâini și cei doi pești, și căutând la ceriu, le-a binecuvântat, și frângând a dat ucenicilor, iară ucenicii gloatelor.

20. Și au mâncat toți și s'au săturat, și au luat rămășițe de sfărmituri douăsprezece coșuri pline.

21. Iară cei ce au mâncat au fost ca la cinci mii de bărbați, afară de muieri și de prunci.

22. Și îndată a silit Isus pe ucenicii săi să

13 Marc 6, 31; Luc 9, 10; Io 6, 1. 17 Io 6, 9. 22 Marc 6, 45.

a) Irod nu trebuia să-i dea fetei capul lui Ioan Botezătorul, căci jurământul rău nu ești dator să-l împlinești.

intre în corabie și să meargă înaintea lui de ceea parte, până când va slobozi gloatele.

23. Și slobozind gloatele, s'a suit în munte singur să se roage. Și făcându-se seară, era singur acolo.

24. Iară corabia era în mijlocul mării, învâluindu-se de valuri, căci era potrivnic vântul.

25. Iară întru a patra strajă de noapte^{a)} a mers la dînșii Isus, umblând pe mare.

26. Și văzându-l pe el ucenicii umblând pe mare, s'au turburat zicând: „nălucă este!“ și de frică au strigat.

27. Iară Isus îndată a grăit lor, zicând: „cu-tezați, eu sunt, nu vă temeți“.

28. Iară Petru răspunzând, a zis lui: „Doamne, de ești tu, poruncește-mi să viu la tine pe apă“.

29. Iară el a zis: „vino!“ Și ieșind Petru din luntre, umbla pe apă, casă vină la Isus.

30. Dară văzând vântul cel tare, s'a temut și începând a se afunda, a strigat zicând: „Doamne, mântuiește-mă!“

31. Și îndată întinzând Isus mâna, l'a apucat și i-a zis: „puțin credinciosule, pentru ce te-ai îndoit?“

32. Și întrând ei în corabie, a stătut vântul.

33. Iară cei ce erau în corabie, au venit și s'au închinat lui, zicând: „cu adevărat Fiul lui Dumnezeu ești“.

34. Și trecând a venit în pământul Ghenisaretului.

35. Și cunoscându-l pe dînsul bărbații locului aceluia, au trimis în tot jurul acela, și au dus la dînsul pe toți cei bolnavi.

23 Marc 6, 53. 34 Marc 6, 53.

a) De către ziuă. Noaptea avea la Romani patru părți sau străji.

36. Și-l rugau pe dînsul, ca măcar de poalele veșmintelor lui să se atingă; și câți s'au atins, s'au mîntuit.

CAP. 15.

*Certarea fariseilor.
Fata Cananencei.
Săturarea alor patru mii de bărbați.*

1. tunci s'au apropiat la Isus cărturarii și fariseii din Ierusalim, zicând:

2. „Pentru ce calcă ucenicii tăi obiceiurile bătrânilor, căci nu-și spală mâinile când mănâncă pâine?”

3. Iară el a zis lor: „pentru ce călcați și voi porunca lui Dumnezeu pentru obiceiurile voastre?”

4. Căci Dumnezeu a poruncit, zicând:

„cinstește pe tatăl tău și pe mamă ta”, și: „cela ce va grăi de rău pe tatăl său sau pe mamă sa, cu moarte să moară”.

5. Iară voi ziceți: „oricine va zice tatăl său sau mamă sa: „dăruit lui Dumnezeu este ceea cu ce te-aș putea ajuta”, nu va mai fi dator a cinsti pe tatăl său sau pe mamă sa”:

6. și ați stricat porunca lui Dumnezeu pentru obiceiul vostru ^{a)}.

7. Fățarnicilor, bine a prorocit de voi Isaia, zicând:

8. „poporul acesta se apropie de mine cu gura sa și cu buzele mă cinstește: dară inima lui departe este dela mine.

XV 1 Marc 7, 1. 2 Marc 7, 5. 4 Eș 20, 12; II Lege 5, 16; Ef 6, 2. Eș 21, 17.

a) Iidovii, ca să nu ajute pe părinți, își dăruiau averea, numai cu făgăduința, lui Dumnezeu, și din această avere, numită corban, ziceau că nu pot să le dea. Dar obiceiul acesta era în contra legii lui Dumnezeu, care poruncește să ajutăm părinții, când sunt lipsiți.

9. Și în zădar mă cinstesc învățând învățăături și porunci omenești.“

10. Și chemând popoarele, a zis lor: „auziți și înțelegeți:

11. nu ce întră în gură îl spurcă pe om, ci ce iese din gură, aceea îl spurcă pe om“ ^{a)}.

12. Atunci apropiindu-se ucenicii lui, i-au zis: „știi, că fariseii auzind cuvântul se smințiră?“.

13. Iară el răspunzând a zis: „tot sadul, care nu l'a sădit Tatăl meu cel ceresc, va fi smuls din rădăcină“ ^{b)}.

14. Lăsați-i pe ei căci sunt povățuitori orbi ai orbilor; iară de va povățui orb pe orb, amândoi vor cădea în groapă“.

15. Și răspunzând Petru, i-a zis: „spune nouă pilda aceasta“.

21 Marc 7, 24.

a) Nu te spurci la suflet, când bagi mâncarea în gură cu mâinele nespălate. Te spurci, când scoți din gură vorbe ce nu se cad. b) Religia, care nu e dela Dumnezeu, nu poate trăi multă vreme.

16. Iară el a zis: „încă și voi sunteți neînțelegători?“

17. Încă nu înțelegeți, că tot ce întră în gură, merge în pânțece și se aruncă la gunoiu.

18. Iară cele ce ies din gură, dela inimă ies și acelea îl spurcă pe om.

19. Căci din inimă ies gândurile cele rele, uciderile, preacurviile, curviile, furtişagurile, minciunile, hulele.

20. Acestea sunt cari îl spurcă pe om, iară a mânca cu mâinile nespălate nu-l spurcă pe om“.

21. Și ieșind de acolo Isus, s'a dus în părțile Tirului și ale Sidonului.

22. Și iată o muiere cananeancă ieșind din holarele acelea striga către dînsul: „milue-

ște-mă, Doamne, Fiul lui David: fiica mea rău se îndrăcește“^{a)}.

23. Iară el nu a răspuns ei cuvânt. Și apropiindu-se ucenicii lui, îl rugau pe dînsul zicând: „slobozește-o pe dînsa, căci strigă după noi“.

24. Și el răspunzând, a zis: „nu sunt trimis fără numai la la oile cele pierdute ale casei lui Israil“^{b)}.

25. Iară ea venind s'a închinat lui, zicând: „Doamne, ajută-mi!“

26. Însă el răspunzând a zis: „nu este bine a lua pâinea fiilor și a o arunca câinilor“.

27. Iară ea a zis: „așa e, Doamne; dar și câinii mănâncă din sfărmiturile, cari cad de pe masa domnilor săi“^{c)}.

28. Atunci răspunzând Isus, a zis ei: „o muiere, mare este credința ta; fie fie precum voiești“. Și s'a vindecat fica ei într'acel ceas.

29. Și trecând de acolo Isus, a venit lângă marea Galileii, și suindu-se în munte, ședea acolo.

30. Și s'au apropiat către dînsul gloate multe, având cu sine șchiopi, orbi, muți, schilavi și alții mulți; și i-au aruncat pe ei la picioarele lui Isus, și i-a vindecat pe ei.

31. Încât se] mirau gloatele văzând pe muți grăind, pe schilavi sănătoși, pe șchiopi umblând și pe orbi văzând, și măriau pe Dumnezeu lui Israil.

32. Iară Isus chemând pe ucenicii săi,

24 Mat 10, 6; Io 10, 3. 30 Is 35, 5. 32 Marc 8, 1.

a) Se chinuește pe dracul. b) Isus a fost trimis la poporul iidovesc; la celelalte popoare aveau să meargă apostolii. c) Iidovii numiau pe păgâni câini, deci, după cum li-se dă câinilor ce cade de pe masă, așa și Isus poate să ajute pe o păgână.

le-a zis : „milă-mi este de popor, căci iată trei zile sunt, de când sunt cu mine, și n'au ce mânca, și nu vreau să-i sloboz pe ei flămânzi, ca nu cumva să slăbească pe cale“.

33. Și au zis lui ucenicii : „de unde vom avea în pustie atâtea pâini ca să săturăm atâta gloată?“

34. Și a zis Isus lor : „câte pâini aveți?“ Iară ei au zis : „șapte și puțini peștișori“.

35. Și a poruncit gloatelor să șază pe pământ.

36. Și luând cele șapte pâini și peștii, mulțămind a frânt și a dat ucenicilor, iară ucenicii gloatei.

37. Și au mâncat toți și s'au săturat și au luat rămășițe de sfărmituri șapte coșuri pline.

38. Iară cei ce mânca-se erau patru mii de bărbați, afară de mu-

ieri și afară de prunci.

39. Și slobozind gloatele, a intrat în corabie și a venit în hotarele Magdalului.

CAP. 16.

Aluatul fariseilor. Lui Petru se făgăduiesc cheile împărăției ceriurilor. Domnul își vestește mai înainte patima. Urmarea lui Isus.

1. **S**i apropiindu-se fariseii și saducheii, ispitind l'au rugat pe el să le arate lor semn din ceriu.

2. Iară el răspunzând a zis lor : „când se face seară, ziceți : senin va fi, căci se roșește ceriul.

3. Și dimineața ziceți : astăzi va fi vreme turbure, căci se roșește ceriul posomorât. Fățarnicilor, fața ceriului o știți judeca, iară semnele vremilor nu le puteți.

4. Neamul rău și preacurvar cearcă semn,

și semn nu se va da lui, numai semnul lui Iona prorocul“. Și lăsându-i pe ei, s'a dus.

5. Și venind ucenicii lui de ceea parte, au uitat să iea pâine.

6. Iară Isus a zis lor: „căutați și vă păziți de aluatul fariseilor și al saducheilor“.

7. Și ei cugetau între sine, zicând: „nu am luat pâine“.

8. Iară Isus cunoscând, a zis lor: „ce cugetați între voi, puțin credincioșilor, că n'ați luat pâine?“

9. Dară încă n'ați înțeles, nici nu vă aduceți aminte de cele cinci pâini ale celor cinci mii, și câte coșuri ați luat?

10. Nici de cele șapte pâini ale celor patru mii, și câte coșuri ați luat?

11. Cum nu pricepeți, că nu pentru pâine am zis vouă, ca să

vă păziți de aluatul fariseilor și al saducheilor?“

12. Atunci au înțeles, că nu de aluatul pâinii a zis lor să se păzească, ci de învățătura fariseilor și a saducheilor.

13. Și viind Isus în părțile Chesareei lui Filip, întreba pe ucenicii săi, zicând: „cine zic oamenii, că este Fiul omului?“

14. Iară ei au zis: „unii Ioan Botezătorul, alții Ilie, iară alții Ieremia sau unul din proci“.

15. Zis-a lor: „dară voi cine ziceți, că sunt eu?“

16. Iară Simon Petru răspunzând a zis: „tu ești Hristos Fiul lui Dumnezeu celui viu“.

17. Și răspunzând Isus, a zis lui: „fericit ești Simone, fiul lui Iona, căci nu trupul și sângele au descoperit

6 Marc 8, 15; Luc 12, 1. 9 Mat 14, 17; Io 6, 9.
10 Mat 15, 34. 13 Marc 8, 27. 14 Marc 8, Luc 9, 19.
16 Io 6, 70.

ție, ci Tatăl meu cel din ceriuri.

18. Și eu zic ție, că tu ești Petru ^{a)} și pe această piatră voi zidi biserica mea și porțile iadului nu o vor birui pe ea ^{b)}.

19. Și ție-ți voi da cheile împărăției ceriurilor, și orice vei lega pe pământ, va fi legat și în ceriuri, și orice vei deslega pe pământ, va deslega și în ceriuri" ^{c)}.

20. Atunci a poruncit ucenicilor săi, ca nimănui să nu spună, cumcă el este Isus Hristos ^{d)}.

21. De atunci a început Isus a spune ucenicilor săi, că se cade lui a merge în

Ierusalim, și multe a pătimi dela bătrâni și dela arhieriei și dela cărturari, și a se omorâ, și a treia zi a învia.

22. Iară Petru luându-l la o parte, a început a i-se împotrivi zicând: „fii milostiv ție, Doamne, să nu ți se întâmple aceasta“.

23. Iară el întorcându-se, a zis lui Petru: „mergi dela mine, satano, sminteală ești mie, căci nu gândești cele sunt ale lui Dumnezeu, ci cele ce sunt ale oamenilor“ ^{e)}.

24. Atunci Isus a zis ucenicilor săi: „de vrea cineva să vină după mine să se lăpede de sine, și să-și ia crucea sa, și să

18 Io 1, 42. 19 Is 22, 22; Io 20, 23. 23 Marc 8, 33. 24 Mat 10, 38; Luc 9, 23; 14, 27.

a) Domnul a schimbat numele lui Simon în Petru, care în limba aramaică e tot una cu piatră, pentru că pe el l'a pus fundamentul bisericii sale. b) Nici diavolii nu vor putea strica biserica lui Hristos. c) Numai lui Petru îi făgăduiește Dumnezeu toată puterea în biserică. Dela el trece la urmașii lui, cari sunt Papii dela Roma. d) Nu sosise încă vremea, ca oamenii să-i dea lui Isus cinstire ca lui Dumnezeu; aceasta vine numai după înviere. e) Satana doriă, ca Isus să nu moară, și astfel să nu se mântuiască oamenii.

vină după mine ^{a)}.

25. Căci cel ce va vrea să-și mântuiască sufletul său, pierde-l va; iar cel ce-și va pierde sufletul său pentru mine, afla-l va ^{b)}.

26. Căci ce folos este omului, de ar dobândi lumea toată, iară sufletul său își va pierde? Sau ce va da omul în schimb pentru sufletul său?

27. Că va să vină Fiul omului întru mărirea Tatălui său cu îngerii săi, și atunci va răsplăti fieștecăruia după faptele lui.

28. Adevăr zic vouă: sunt oare carii din cei ce stau aici, cari nu vor gusta moarte până când vor vedea pe Fiul

omului viind întru împărăția sa ^{c)}.

CAP. 17.

Schimbarea la față. Vindecarea lunaticului. Dare pentru Domnul și Petru.

1. Si după șase zile luă Isus pe Petru și pe Iacob și pe Ioan fratele lui și îi sui pe dînșii într'un munte înalt deosebi.

2. Și și-a schimbat fața înaintea lor, și a strălucit fața lui ca soarele, iară hainele lui s'au făcut albe ca lumina.

3. Și iată s'au arătat lor Moise și Ilie ^{d)}, și grăiau cu dânsul.

4. Și răspunzând Petru, a zis lui Isus:

25 Luc 17, 33; Io 12, 25. 27 Fapte 17, 31; Rom 2, 6. 28 Marc 8, 39; Luc 9, 27. XVII 1 Marc 9, 1; Luc 9, 28.

a) Creștinul bun trebuie să rabde toate necazurile vieții și să îplinească totdeauna legea lui Dumnezeu. b) Cine caută traiu bun în lumea aceasta, nu-l va avea în lumea cealaltă. Creștinul care trăiește necăjit în lumea aceasta, va avea traiu bun în lumea cealaltă. c) La 40 de ani după aceste vorbe, când a pedepsit pe Iidovi, dărâmându-le Ierusalimul. d) Cel mai mare legiutor și cel mai mare profet din Legea Veche vin și se închină lui Isus, arătând că e mai mare ca ei.

„Doamne, bine este nouă a fi aici. De vrei, să facem trei colibi, una ție și una lui Moise și una lui Ilie“.

5. Și încă vorbind el, iată nor luminos i-a umbrit pe ei, și iată glas din nor zicând: „acesta este fiul meu cel iubit întru carele bine am voit, pe acesta să-l acutați“.

6. Și auzind ucenicii, au căzut pe fața sa și s'au spăimântat foarte.

7. Și apropiindu-se Isus, s'a atins de ei, și a zis: „sculați-vă și nu vă temeți“.

8. Și ridicându-și ochii lor pe nimeni n'au văzut, fără numai pe Isus singur.

9. Și pogorându-se ei din munte, le-a poruncit lor Isus, zicând: „nimănui să nu spuneți vederea aceasta, până când Fiul omului se va scula din morți“.

10. Și l'au întrebat pe el ucenicii lui, zicând:

„dară de ce zic cărturarii, că Ilie trebuie să vină mai înainte?“

11. Iară Isus răspunzând le-a zis lor: „Ilie adevărat va veni mai înainte și va tocmi toate.“

12. Iară zic vouă, că Ilie a venit și nu l'au cunoscut pe dînsul, ci au făcut cu dînsul câte au vrut“.

13. Atunci au înțeles ucenicii, că de Ioan Botezătorul le-a zis lor.

14. Și venind el către gloată, s'a apropiat de dînsul un om ingenunchind înaintea lui

15. și zicând: „Doamne, fie-ți milă de fiul meu, căci lunatic este și rău pătimește, că de multe ori cade în foc și de multe ori în apă;

16. și l'am adus pe el la ucenicii tăi și nu au putut să-l tămăduiască“.

17. Iară Isus răspunzând, a zis: „o neam necredincios și îndă-

5 Mat 3, 17; II Petr 1, 17. 10 Marc 9, 10. 11 Mat 4, 5. 12 Mat 11, 14; 14, 10. 14 Marc 9, 16; Luc 9, 38.

rătnic, până când voiu fi cu voi, până când vă voiu răbda pe voi? Aduceți-l aici la mine!”

18. Și l'a certat pe el Isus, și a ieșit dintr'însul dracul, și s'a lămăduit pruncul dintr'acel ceas.

19. Atunci apropiindu-se ucenicii către Isus deosebi, au zis: „pentru ce n'am putut noi să-l scoatem?”

20. Iară Isus le-a zis lor: „pentru necredința voastră, căci adevăr grăesc vouă, de veți avea credință ca grăunțul de muștar, veți zice muntelui acestuia: treci de aici acolo, și va trece, și nimica nu va fi vouă cu neputință.

21. Căci acest fel nu iese fără numai cu rugăciune și cu post.”

22. Și fiind ei în Galileea, le-a zis lor Isus: „va să se dea Fiul omului în mâinile oamenilor,

23. și-l vor omorâ pe el, și a treia zi va învia”. Și ei se întristară foarte.

24. Și venind ei în Capernaum, au venit cei ce luau dajde la Petru, și au zis: „învățătorul vostru nu dă dajde?”

25. Zis-a: „Dă”. Și dacă a intrat în casă mai înainte, l'a întrebat Isus, zicând: „ce ți-se pare Simone, împărații pământului dela cine ieau dăjdi, dela fiii săi sau dela cei străini?”

26. Zis-a Petru lui: „dela cei străini”. Zis-a Isus lui: „așa dară sunt scutiți fiii ^{a)}).

27. Ci ca să nu-i smintim pe ei, du-te la mare, aruncă unghița, și peștele, care-l vei prinde întâiu, ia-l și deschizând gura lui, vei afla un statir:” ^{d)} acela luându-l dă-l lor pentru mine și pentru tine”.

19 Luc 17, 6. 21 Mat 20, 18; Marc 9, 30; Luc 9, 44.

a) Era darea pentru biserică, pe care Isus, ca Fiul lui Dumnezeu, nu era dator să o dea, doar biserica era a Tatălui său. b) Statirul era cam 4 lei de argint.

CAP. 18.

*Cine e mai mare?
Indreptarea fratelui.
Puterea de a lega și
a deslega. Stăpânul
ce iea seamă.*

1. Întru acel ceas s'au apropiat ucenicii la Isus, zicând: „cine este mai mare întru împărăția ceriurilor?”

2. Și chemând Isus un prunc, l'a pus în mijlocul lor

3. și a zis: „adevăr zic vouă, de nu vă veți întoarce și să fiți ca pruncii, nu veți intra în împărăția ceriurilor.

4. Oricine se va smeri pe sine, ca pruncul acesta, acela este mai mare întru împărăția ceriurilor.

5. Și oricine va primi pe un prunc ca acesta întru numele meu, pe mine mă primește.

6. Iară cine va smin-

ti pe unul dintre acești mici, cari cred întru mine, mai bine este lui să se spânzure o piatră de moară de grumazul lui, și să înnece întru adâncul mării.

7. Vai lumii de smintele! Trebuie să vină smintele: însă vai omului aceuia, prin care vine sminteala.

8. Iară de te smintește mâna ta, sau piciorul tău, taie-le, și le lapădă dela tine: căci mai bine-ți este să intrii în viață schiop sau ciung, decât două mâini sau două picioare având să fii aruncat în focul cel veșnic.

9. Și de te smintește ochiul tău, scoate-l și-l lapădă dela tine: căci mai bine-ți este să intrii în viață cu un ochiu, decât doi ochi având să fii aruncat în gheena focului ^{a)}.

XVIII 1 Marc 9, 33; Luc 9, 46. 2 Mat 19, 14. 3. I Cor 14, 20. 6 Marc 9, 41; Luc 17, 2. 8 Mat 5, 30; Marc 9, 42.

a) De ne-ar fi un lucru oricât de drag, trebuie să ne lăsăm de el, dacă suntem în primejdie ca din pricina lui să ajungem în iad.

10. Socotiți să nu urgiți pe unul dintre acești mici ^{a)}: căci zic vouă, că îngerii lor în ceriuri pururea văd fața Tatălui meu celui din ceriuri.

11. Pentrucă Fiul omului a venit să mântuiască pe cel pierdut.

12. Ce vi-se pare vouă? De va avea un om o sută de oi, și va rătăci una dintru acelea: au nu va lăsa pe cele nouăzeci și nouă în munți, și va merge de va căuta pe cea rălăcită?

13. Și de se va întâmpla să o afle: adevăr zic vouă, că se bucură de aceea mai mult decât de cele nouăzeci și nouă, cari n'au rălăcit.

14. Așa nu este voia Tatălui vostru celui din

ceriuri, ca să piară unul dintru acești mici“.

15. „Iară de-ți va greși fratele tău ^{b)}, mergi și-l ceartă pe el între tine și între el singur; de te va asculta, ai dobândit pe fratele tău. ^{c)}

16. Iară de nu te va asculta, ia cu tine încă pe unul sau doi, ca în gura a două sau trei mărturii să stea tot cuvântul ^{d)}.

17. Iară de nu va asculta de ei, spune-l bisericii; și de nu va asculta nici de biserică, să-ți fie ție ca un păgân și vameș. ^{e)}

18. Adevăr zic vouă, oricâte veți lega pe pământ, vor fi legate în ceriu: și oricâte veți deslega pe pământ vor fi deslegate și în ceriu.

19. Iarăși zic vouă,

10 Ps 33, 8. 11 Luc 19, 10. 12 Luc 15, 4. 15 Lev 19, 17; Sirah 19, 13; Luc 17, 3; Iac 5, 19. 16 Il Lege 19, 15; Io 8, 17; Il Cor 13, 1; Evr 10, 28. 17 I Cor 5, 11; Il Tes 3, 14. 18 Io 20, 23.

a) Oamenii săraci și nevoiași. b) De aceeaș credință. c) Pentru biserică și pentru raiu. d) Să nu știe toată lumea. e) Ca un afurisit și păcătos.

că de vor fi doi dintru voi într'un înțeles pe pământ; tot lucrul, ce-l vor cere, va fi lor dela Tatăl meu cel din ceriuri.

20. Căci unde sunt doi sau trei adunați în numele meu, acolo sunt și eu în mijlocul lor^{a)}.

21. Atunci apropiindu-se către dînsul Petru, a zis: „Doamne, de câte ori va greși mie fratele meu, și-l voi ierta? Până de șapte ori?”

22. Zis-a Isus lui: „nu zic ție până de șapte ori, ci până de șaptezeci de ori câte șapte.”^{a)}

23. Drept aceea a-sămănatu-s'a împărăția ceriurilor omului împărat, carele a vrut să iea seama slugilor sale.

24. Și începând el a lua seama, i-au adus

lui un datornic cu zece mii de talanți ^{b)}.

25. Și neavînd el ce să dea, a poruncit domnul să-l vînză pe el și pe muiera lui și pe prunci și toate câte avea, și să plătească.

26. Deci căzînd sluga, se închina lui, zicînd: Doamne, mai îngăduiește-mă și toate-ți voi plăti.

27. Și milostivindu-se Domnul slugii aceleia, l'a slobozit pe el și i-a iertat lui datoria.

28. Iară ieșind sluga aceea a aflat pe unul din soții lui, carele era dator lui cu o sută de dinari ^{c)}, și prinzându-l îl sugruma, zicînd: plătește-mi ce-mi ești dator!

29. Deci căzînd soțul la picioarele lui, îl ruga, zicînd: mai îngăduiește-mă și toate-ți voi plăti.

21 Luc 17, 4.

a) Ori de câte ori ți-ar greși. b) 80 de milioane de Lei. c) Un dinar e cât un Leu.

30. Iară el nu a vrut; ci ducându-se l'a băgat în temniță, până ce va plăti datoria.

31. Și văzând soții cele ce s'au făcut, s'au întristat foarte, și venind au spus domnului lor toate ce se făcuse.

32. Atunci chemându-l domnul său, i-a zis lui: slugă vicleană, toată datoria ți-am iertat-o pentru că m'ai rugat.

33. Au nu se cădea și ție să-ți fie milă de soțul tău, precum și mie mi-a fost milă de tine?

34. Și mâniindu-se domnul lui, l'a dat pe el muncitorilor, până va plăti toată datoria.

35. Așa va face și Tatăl meu cel ceresc vouă, de nu veți ierta fieștecarele fratelui său din inimile voastre greșalele lui.

CAP. 19.

Căsătoria nu se poate desface. Isus și copiii. Tânărul bogat. Plata apostolilor.

1. **S**i a fost când a sfârșit Isus cuvintele acestea, a trecut din Galilea, și a venit în hotarele Iudeei de ceea parte de Iordan.

2. Și au mers după dînsul gloate multe, și i-a vindecat pe ei acolo.

3. Și s'au apropiat către dînsul fariseii, ispitindu-l pe el și zicând: „slobod este omului a-și lăsa muierea sa pentru fiește care pricină?”

4. Iară el răspunzând, a zis lor: „au n'ați cetit că cel ce a făcut pe om din început, bărbat și muieră i-a făcut pe ei,

5. și a zis: pentru aceasta va lăsa omul pe tatăl său și pe mu-

mă sa, și se va lipi de
muirea sa, și vor fi a-
mândoi un trup.

6. Drept aceea mai
mult nu sunt doi, ci un
trup; deci ce a împreu-
nat Dumnezeu, omul
să nu despartă“.

7. Zis-au lui: „pentru
ce dară a poruncit
Moise a da carte de
slobozenie, și a o lăsa
pe ea?“

8. Zis-a lor: „Moise
după învârtoșarea ini-
mii voastre a îngăduit
vouă să vă lăsați mu-
ierile, însă din început
nu a fost așa.

9. Iară eu vă zic vouă,
că oricine-și va lăsa
muirea sa, fără nu-
mai pentru curvie, și
va lua alta, preacur-
vește; și cel ce iea pe
cea lăsată, preacur-
vește “ a)

10. Zis-au lui uce-
nicii lui: „dacă este

asa pricina omului cu
muirea, nu folosește
a se însura“.

11. Iară el a zis lor:
„nu toți cuprind cu-
vântul acesta, ci căro-
ra le este dat.

12. Căci sunt fameni,
cari din pântecul mu-
mă-sa s'au născut așa;
și sunt fameni, cari
s'au scopit pe sine
înșiși penfru împără-
ția ceriurilor^{b)}. Cel
ce poate cuprinde, să
cuprinză“.

13. Atunci au adus
la dînsul prunci, ca
să-și puie mâinile pe-
ste ei, și să se roa-
ge. Iar ucenicii îi cer-
tau pe ei.

14. Dară Isus a zis
lor: „lăsați pe prunci
și nu-i opriți pe ei a
veni la mine, căci a
unora ca aceștia este
împărăția ceriurilor“.

15. Și puind peste

7 II Lege 24, 1. 9 Mat 5, 32; Marc 10, 11; Luc 16, 18;
I Cor 7, 10. 13 Marc 10, 13; Luc 18, 15. 14 Mat 18, 3.

a) Așa dar în legea lui Hrislos nu e iertat să-și lase
bărbatul femeia și să se căsătorească din nou; nici
femea cea lăsată nu-și poate lua altul. b) Sunt oameni,
la cari așa li-e firea, de nu le trebuie femei; și sunt
alții, cari se leagă de bună voie să nu se căsătorească.

ei mâinile, s'a dus de acolo.

16 Și iată unul apropiindu-se, a zis lui : „învățătorule bune, ce bine voi face, ca să am viața de veci?“

17. Iară el a zis lui : „ce-mi zici bur? ^{a)} Ni-meni nu este bun, numai unul Dumnezeu. Iară de vrei să înții în viață, ține poruncile.“

18. Zis-a lui : „cari?“ Iară Isus i-a zis : „să nu uciți, să nu curvești, să nu furi, să nu mărturisești strâmb.

19. Cinstește pe tatăl tău și pe mamă-ta și să iubești pe deaproapele tău ca pe tine însuși“.

20. Zis-a lui tânărul : „toate acestea le-am păzit din tinerețele mele ; ce-mi mai lipsește încă?“

21. Zis-a Isus lui : „de vrei să fii desăvârșit ^{b)}, mergi, vinde averea ta și o dă săracilor, și vei avea comoară în ceriu, și vino după mine.“

22. Iară tânărul auzind cuvântul, s'a întristat, pentru că avea avuție multă.

23. Iară Isus a zis ucenicilor săi : „adevăr zic vouă, că cu nevoie va intra bogatul într-o împărăție ceriurilor.

24. Și iarăși zic vouă : mai ușor trece funia corabiei prin urechea acului, decât bogatul să intre într-o împărăție lui Dumnezeu“ ^{c)}.

25. Iară ucenicii auzind, se mirau foarte, zicând : „cine dară se va putea mântui?“

26. Iară Isus căutând,

16 Marc 10, 17; Luc 18, 18. 18 Eș 20, 13.

a) Acesta îl socotea pe Isus numai de om, și omul nu poate fi numit cu numele lui Dumnezeu, care e înșasi bunătatea. b) De vrei ca să ajungi fără nici o îndoială în ceriu. c) Bogatul prea e învăluit cu grijile averilor, și nu are vreme destulă să se gândească la suflet.

a zis: „la oameni a-
ceasta este cu nepu-
lință, însă la Dumne-
zeu toate sunt cu pu-
lință“.

27. Atunci răspun-
zând Petru, a zis lui:
„iată noi am lăsat toa-
te, și am venit după
tine: ce va fi dară cu
noi?“

28. Iară Isus a zis
lor: „adevăr zic vouă,
că voi, cari ați venit
după mine, la naște-
rea cea de a doua
oară, când va șede
Fiul omului pe scaunul
măririi sale, veți șede
și voi pe douăsprezece
scaune, judecând cele
douăsprezece neamuri
ale lui Israil.“

29. Și tot cel ce-și va
lăsa casa, sau pe frați,
sau pe surori, sau pe ta-
lă, sau pe mamă, sau pe
mărire, sau pe prunci,
sau țarinile pentru nu-

mele meu, însușit va
lua ^{a)}, și viața de veci
va moșteni.

30. Iară mulți din cei
întâiu vor fi pe urmă,
și din cei de pe urmă
întâiu ^{b)}.

CAP. 20.

*Lucrătorii viei. Fiii lui
Zevedeu. Orbii din Ie-
rihon.*

1. semenea este
împărăția ce-
riurilor omului stăpân
al casei, carele a ie-
șit de dimineață să
tocmească lucrători în
via sa.

2. Și tocmindu-se cu
lucrătorii câte un di-
nar pe zi, i-a trimis pe
dînșii în via sa.

3. Și ieșind la al
treilea ceas ^{c)}, a văzut
pe alții stând în târg
fără de lucru,

4. și aceora a zis:
„mergeți și voi în vie,

30 Mat 20, 16; Marc 10, 31; Luc 13, 30.

a) Liniștea și îndestularea sufletească e mai mult
vrednică decât toate. b) Apostolii, cari sunt desprețuiți
în lume, vor fi cei dintâiu în ceriu; iar din oamenii
cei lăudați în lume mulți vor ajunge în iad. c) Al trei-
lea ceas din zi.

și ce va fi drept, voi da vouă“.

5. Iară ei s'au dus. Și ieșind la al șaselea și la al nouălea ceas, făcut-a asemenea.

6. Iară ieșind către al unsprezecelea ceas, a aflat pe alții stând fără de lucru, și le-a zis lor: „ce stați aici toată ziua fără de lucru?“

7. Zis-au ei lui: „pentru că nimeni nu ne-a tocmnit pe noi“. Zis-a lor: „mergeți și voi în vie, și ce va fi drept veți lua“.

8. Iară dacă s'a făcut seară, zis-a Domnul viei ispravnicului său: „chiamă lucrătorii, și le dă lor plata, începând dela cei de pe urmă până la cei dintâiu.“

9. Și venind cei dela al unsprezecelea ceas, a luat fieștecarele câte un dinar.

10. Iară venind cei

dintâiu, socotiau, că vor lua mai mult, și au luat și ei fieștecarele câte un dinar.

11. Iară după ce au luat, cârtiau asupra stăpânului casei,

12. zicând: „aceștia de pe urmă un ceas au lucrat, și pe ei i-ai făcut întocmai cu noi, cari am purtat greutatea zilei și căldura“.

13. Iară el răspunzând, a zis unuia dintre ei: „prietene, nu-ți fac ție strâmbătate; au nu cu un dinar te-ai tocmnit cu mine?“

14. Ieă ce e al tău, și te du, căci voi și acestuia de pe urmă să-i dau ca și ție.

15. Au numi-e slobod să fac ce voi vrea cu ale mele? Oare este ochiul tău rău, pentru că eu sunt bun?

16. Așa vor fi cei de pe urmă întâiu, și cei dintâiu pe urmă. Căci

mulți sunt chemați, iară puțini aleși^{a)}.

17. Și suindu-se Isus în Ierusalim, luat-a pe cei doisprezece ucenici deosebi pe cale, și le-a zis lor:

18. „Iată ne sui¹⁾ în Ierusalim, și Fiul omului se va da arhierilor și cărturarilor, și-l vor judeca pe dînsul spre moarte,

19. și-l vor da păgânilor să-l batjocoască, și să-l bată, și să-l răstignească; și a treia zi va învia²⁾”.

20. Atunci s'a apropiat către dînsul muma fiilor lui Zevedeu cu fiii săi închinându-se și cerând oarece dela dînsul.

21. Iară el a zis ei: „ce vrei?” Zis-a lui: „zi ca să șează acești doi fii ai mei unul de-a dreapta și unul de-a-

stînga ta întru împărăția ta”.

22. Iară Isus răspunzând a zis: „nu știți, ce cereți. Puteți bea păharul^{b)}, care-l voi³⁾u bea eu? și să vă botezați cu botezul, cu carele eu mă voi⁴⁾u boteza?” Zis-au lui: „putem”.

23. Și le-a zis lor: „păharul meu cu adevărat îl veți bea, și cu botezul, cu carele eu mă botez, vă veți boteza: dar a șede⁵⁾a de-a dreapta mea și de-a stînga mea nu este al meu a da vouă, ci celorlora ce este gătit de Tatăl meu”.

24. Și auzind cei zece, s'au mâniat pe cei doi frați.

25. Iară Isus chemându-i pe ei, le-a zis: „știți că domnii neamurilor le domnesc

17 Marc 10, 32; Luc 18, 31. 20 Marc 10, 35. 24 Marc 10, 41. 25 Luc 22, 25.

a) Toți oamenii sunt chemați la fericirea cerească; însă mulți nu vor ajunge, căci nu fac fapte vrednice de ceriu. b) Păharul suferințelor; tot acesta e și botezul, care ca o apă, umple tot trupul de dureri.

pe ele, și cei mari le stăpânesc pe ele.

26. Dară între voi nu va fi așa, ci oricarele va vrea să fie între voi mai mare, să fie vouă slugă;

27. și cel ce vrea să fie între voi întâiu, să fie vouă slugă;

28. precum Fiul omului n'a venit să-i slujască alții lui, ci să slujască el și să-și dea sufletul răscumpărare pentru mulți“.

29. Și ieșind ei din Ierihon, a mers după el gloată multă.

30. Și iată doi orbi, cari ședeau lângă cale, auzind, că trece Isus, au strigat, zicând: „miluește-ne pe noi, Doamne, fiul lui David“. ^{a)}

31. Iară poporul i-a certat pe dînșii, ca să tacă. Dară ei mai tare strigau, zicând: „milue-

ște-ne pe noi, Doamne, fiul lui David“.

32. Și stând Isus, i-a chemat pe ei, și a zis: „ce vreți să vă fac?“

33. Zis-au lui: „Doamne, să se deschiză ochii noștrii“.

34. Iară lui Isus făcându-i-se milă, s'a atins de ochii lor, și îndată au văzut, și au mers după dânsul.

CAP. 21.

*Intrarea în Ierusalim. Scoaterea ne-
guțătorilor din bi-
serică. Smochinul
blăstămat. Puterea
credinței. Lucrătorii
cei răi.*

1. **S**i când s'au apropiat de Ierusalim și au venit în Vitefaghi, la muntele maslinilor, atunci Isus a trimis doi ucenici, zicând lor:

28 Fil 2, 7. 29 Marc 10, 46; Luc 18, 35. XXI 1 Marc 11, 1; Luc 19, 29.

a) Isus e nepotul lui David, însă la Iidovi se numește fiu și nepotul.

2. „mergeți în satul, carele este înaintea voastră, și numai decât veți afla o azină^{a)} legată și mânzul cu ea; dezlegându-o, aduceți-o la mine.

3. Și de va zice vouă cineva ceva, ziceți, că Domnului trebuesc aceste, și numai decât le va slobozi“.

4. Iară acestea toate au fost, ca să se împlinească cele ce s'au grăit prin prorocul, ce zice:

5. „ziceți fetei Sionului^{b)}: iată împăratul tău vine la tine blând, și șezând pe azină și pe mânz, fiul celei de supt jug“.

6. Iară mergând ucenicii, și făcând precum le poruncise lor Isus,

7. adus-au azina și mânzul și au pus deasupra lor veșmintele sale, și pe el l'au fă-

cut să șadă deasupra lor.

8. Iară gloata cea multă a așternut veșmintele sale pe cale: și alții tăiau ramuri din arbori, și așterneau pe cale.

9. Iară gloatele, care mergeau înainte și care veniau pe urmă, strigau zicând: „osana^{c)} fiului lui David, binecuvântat e cel ce vine întru numele Domnului, osana întru celea de sus!“

10. Și întrând el în Ierusalim, s'a cutremurat toată cetatea zicând: „cine este acesta?“

11. Iară popoarele ziceau: „acesta este Isus, prorocul cel din Nazaretul Galileii“.

12. Și a intrat Isus în biserica lui Dumnezeu, și a scos pe toți cei ce vindeau și cumpărau în biserică, și mesele schimbăto-

5 Is 62, 11; Zah 9, 9; Io 12, 15. 9 Ps 117, 26; Marc 11, 10; Luc 19, 38. 12 Marc 11, 15; Luc 19, 45; Io 2, 14.

a) Măgăriță, care e și „cea de sub jug.“ b) Ierusalimul cu locuitorii lui. c) Vivat, trăiască!

rilor de bani le-a răsturnat, și scaunele celor ce vindeau porumbi.

13. Și a zis lor: „scris este: casa mea casă de rugăciune se va chema: iară voi o ați făcut peșteră tâlhărilor“.

14. Și s'au apropiat la dânsul orbi și șchiopi în biserică, și i-a tămăduit pe ei.

15. Iară văzând arhieriei și cărturarilor minunile, care le-a făcut, și pruncii strigând în biserică și zicând: „o, sana fiului lui David“, s'au mâniat,

16. și au zis lui: „auzi ce zic aceștia?“ Iar Isus a zis lor: „așa, au niciodată n'ați cetit: din gura pruncilor și a celor sugători ai săvârșit laudă?“

17. Și lăsându-i pe ei, a ieșit afară de cetate în Vitania, și acolo a sălășluit.

18. Iară dimineața

întorcându-se în cetate, a flămânzit.

19. Și văzând un smochin lângă cale, a venit la el și nimica nu a aflat într'însul, fără numai frunzele, și a zis lui: „nici odată din tine rod să nu se facă în veci“. Și îndată s'a uscat smochinul.

20. Și văzând ucenicii s'au mirat, zicând: „cum îndată s'a uscat smochinul?“

21. Și răspunzând Isus, a zis lor: „adevăr zic vouă: de veți avea credință, și nu vă veți îndoii, nu numai ce s'a făcut smochinului veți face, ci și muntelui acestuia de veți zice: ridică-te și te aruncă în mare, va fi.“

22. Și toate câte veți cere întru rugăciune, crezând, veți lua“.

23. Și venind el în biserică, au mers la dânsul, când învăța, arhieriei și bătrânii po-

13 Is 56, 7; Ier 7, 11; Luc 19, 46. 22 Mat 7, 7; Marc 11, 24; I Io 3, 22. 23 Marc 11, 28; Luc 20, 2.

porului zicând: „cu ce putere faci acestea? Și cine ți-a dat ție puterea aceasta?”

24. Iară Isus răspunzând, a zis lor: „vă voi întreba și eu pe voi un cuvânt, carele de-mi veți spune, și eu voi spune vouă, cu ce putere fac acestea.

25. Botezul lui Ioan de unde era? din ceriu, au dela oameni?” Iară ei cugetau între sine, zicând: „de vom zice din ceriu, va zice nouă: pentru ce dară nu ați crezut lui?”

26. Iară de vom zice dela oameni, ne temem de gloată;” căci toți îl țineau pe Ioan că e proroc.

27. Și răspunzând, lui Isus, au zis: „nu știm”. Zis-a lor și el: „nici eu nu voi spune vouă, cu ce putere fac acestea”.

28. „Iară ce se pare vouă? Un om avea doi feciori, și mergând la

cel dintâiu, a zis: fiule, mergi astăzi de lucră în via mea.

29. Iară el răspunzând, a zis: nu voi. Iară după aceea părăndu-i rău, a mers.

30. Și mergând la celalalt, a zis așide-re; iară el răspunzând, a zis: eu, Doamne, voi merge, și n'a mers.

31. Care dintre cei doi a făcut voia tatălui său?” Zis-au ei: „cel dintâiu”. Zis-a lor Isus: „adevăr zic vouă, că vameșii și curvele vă întrec pe voi întru împărăția lui Dumnezeu.

32. Căci a venit la voi Ioan întru calea dreptății și nu ați crezut lui: iară vameșii și curvele au crezut lui; și voi văzând, nu v'a părut rău după aceea, ca să credeți lui”.

33. „Ascultați altă pildă: era un om stăpân de casă, carele a sădit vie, și cu gard

o a îngrădit, și a săpat într'înșa teasc, și a zidit turn, și o a dat lucrătorilor, și s'a dus departe.

34. Și când s'a apropiat vremea roadelor, a trimis slugile sale la lucrători să iea rodurile ei.

35. Iară lucrătorii prinzând pe slugile lui, pe unul l'au bătut, și pe altul l'au omorât, iară pe altul cu pietrii l'au ucis.

36. Și iarăși a trimis alte slugi, mai multe decât cele dintâiu, și au făcut lor asemenea.

37. Iară mai pe urmă a trimis la ei pe fiul său ^{a)}, zicând: se vor rușina de fiul meu.

38. Iară lucrătorii văzând pe fiul, au zis între sine: acesta este moșteanul; veniți să-l

omorâm și să ținem moșia lui.

39. Și prinzându-l pe el, l'au scos afară din vie, și l'au omorât.

40. Deci când va veni stăpânul viei, ce va face lucrătorilor acestora ?

41. Zis-au ei lui: „pe cei răi rău îi va pierde, și via o va da altor lucrători, cari vor da lui rodurile în vremile sale“.

42. Zis-a lor Isus: „au nici odată n'ați citit în scripturi: piatra, carea nu o au socotit ziditorii, aceasta s'a făcut în capul unghiului; dela Domnul s'a făcut aceasta, și este minunată întru ochii noștri ?

43. Pentru aceea zic vouă, că se va lua dela voi împărăția lui Dumnezeu, și se va da

38 Mat 26, 3; 27, 1; Io 11, 53. 42 Ps 117, 22; Fapte 4, 11; Rom 9, 33; I Petr 2, 7.

a) Stăpânul e Dumnezeu, iar fiul e Isus Hristos, pe care Iidovii l'au scos afară din cetate și l'au răstignit. Slugile sunt prorocii și apostolii, pe cari i-au omorât Iidovii și păgânii.

neamului, care va face
rădăcinile ei.

44. Și cel ce va că-
dea pe piatra aceasta,
se va zdrobi; iară pe ca-
rele va cădea, îl va
sfărâma“.

45. Și auzind arhie-
reii și fariseii pildele
lui, au cunoscut, că de
ei zice.

46. Și căutând să-l
prinză pe dînsul, s'au
temut de gloate, pen-
trucă îl socotiau că
e proroc.

CAP. 22.

*Nunta împărălească.
Darea împăratului. Sa-
ducheii și învierea
morților. Mesia.*

1. **S**i răspunzând
Isus iarăși, a
grăit lor în pilde, zi-
când:

2. „asămănatu-s'a
împărăția ceriurilor o-

mului împărat^{a)}, ca-
rele a făcut nuntă fiului
său.

3. Și a trimis slugile
sale să cheme pe cei
chemați la nuntă, și nu
vreau să vie.

4. Iarăși a mai trimis
pe alte slugi, zicând:
ziceți celor chemați:
ială am gătit prânzul
meu, juncii mei și vite-
le mele cele îngrășate
s'au junghiat, și toate
sunt gata, veniți la
nuntă“.

5. Iară ei nebăgând
seamă, s'au dus, unul
la țarina sa, altul la ne-
gușătoria sa.

6. Iară ceilalți prin-
zând pe slugile lui,
i-au batjocorit și i-au
ucis.

7. Și auzind împăra-
tul, s'a mâniat, și trimi-
țând oștile sale, au pier-
dut pe ucigașii aceia,
și cetatea lor o a ars.

XXII 1 Luc 14, 16; Apoc 19, 9.

a) Împăratul e Dumnezeu, mirele e Hristos, mireasa
e biserica lui. În biserică a chemat Dumnezeu mai
întăiu pe Iidovi, dar aceștia l'au omorât pe Isus și pe
apostolii lor. Atunci i-a pedepsit Dumnezeu, dărâmân-
du-le Ierusalimul și a chemat pe păgâni în biserică.

8. Atunci a zis slugilor sale : „iată nunta este gata, iară chemații nu au fost vrednici.

9. Deci mergeți la răspântiile căilor, și pe câți veți afla, îi chemați la nuntă“.

10. Și ieșind slugile acelea la răspântii, au adunat pe toți, câți i-au aflat, și răi și buni, și s'a umplut nunta de cei ce ședeau.

11. Iară împăratul intrând să vadă pe cei ce ședeau, văzut-a acolo pe un om neîmbrăcat în haină de nuntă ^{a)}

12. și a zis lui: „prietene, cum ai intrat aici, neavând haină de nuntă?“ Iară acela a amușit.

13. Atunci a zis împăratul slugilor: „legați-i mâinile și picioarele, luați-l pe el, și-l aruncați întru întunerecul cel din afară;

acolo va fi plâns și scrâșnirea dinților.

14. Căci mulți sunt chemați, iară pușinți aleși“.

15. Atunci ducându-se fariseii, sfat au făcut, ca să-l prinză pe el în cuvânt.

16. Și au trimis la el pe ucenicii lor cu Irodianii, zicând: „învățătorule, știm, că drept ești și calea lui Dumnezeu întru dreptate învești, și nu te grijești de nimeni, căci nu cauți la fața oamenilor.

17. Deci spune-ne nouă, ce ți-se pare; cade-se a da dajde împăratului, au ba?“

18. Iară Isus cunoscând vicleșugul lor, a zis: „ce mă ispitiți !ătarnicilor?“

19. Arătați-mi banul cel de dajde!“ Iară ei au adus lui un ban.

20. Și a zis lor:

13 Mat 8, 12; 13, 42; 25, 30. 15 Marc 12, 13; Luc 20, 20.

a) Omul fără haină de nuntă e creștinul fără fapte bune, care nu poate intra în ceriu.

„al cui este chipul acesta și scriptura de pe el?”^{a)}

21. Zis-au lui: „a împăratului”. Atunci a zis lor: „dați dar cele ce sunt ale împăratului împăratului, și cele ce sunt ale lui Dumnezeu lui Dumnezeu”.

22. Și auzind, s’au mirat, și lăsându-l pe el, s’au dus.

23. În ziua aceea venit-au la el saducheii, cari ziceau că nu este înviere, și l’au întrebat pe el,

24. zicând: „învățătorule, Moise a zis: de va muri cineva, neavând fii, să iea frațele lui pe muiera lui, și să ridice sămânță fratelui său.

25. Că erau la noi șapte frați, cel dintâiu însurându-se a murit, și neavând sămânță, a lăsat muiera sa fratelui său.

26. Așisderea și al doilea și al treilea, până la al șaptelea.

27. Iară mai pe urmă de toți a murit și muiera.

28. Dară la înviere, a căruia dintre cei șapte va fi muiera, căci toți o au avut-o?”

29. Iară Isus răspunzând, a zis lor: „rătăciți, neștiind scripturile, nici puterea lui Dumnezeu.

30. Căci la înviere nici nu se vor însura, nici nu se vor mărita, ci ca îngerii lui Dumnezeu în ceriu vor fi.

31. Iară de învierea morților nu ați cetit, ce s’a zis vouă dela Dumnezeu, carele a grăit:

32. Eu sunt Dumnezeu lui Avram și Dumnezeu lui Isac și Dumnezeu lui Iacob? Nu este Dumnezeu Dum-

21 Rom 13, 7. 23 Faple 23, 8. 24 Lege 25, 5; Marc 12, 19. Luc 20, 28. 32 Eș 3, 6.

a) Al cui nume e scris pe ban?

nezeul morților, ci al viilor“. ^{a)}

33. Și auzind popoarele, s'au mirat de învățătura lui.

34. Iară fariseii auzind, că a rușinat pe saduchei, s'au adunat împreună,

35. și l'a întrebat pe el unul din ei, învățător de lege, ispitindu-l și zicând :

36. „învățătorule, care poruncă e mai mare în lege?“

37. Iară Isus a zis lui: „să iubești pe Domnul Dumnezeu tău cu toată inima ta, și cu tot sufletul tău, și cu tot cugetul tău.

38. Aceasta e întâiu și mai mare poruncă.

39. Iară a doua asemenea acesteia: să iubești pe deaproapele tău ca pe tine însuși.

40. Întru acestea două porunci toată legea și prorocii alărnă“.

41. Și fiind adunați fariseii, i-a întrebat pe ei Isus,

42. zicând: „ce se pare vouă de Hristos, al cui fiu este?“ Zis-au lui: „al lui David“.

43. Zis-a lor: „dară cum îl numește David cu spiritul domn, zicând :

44. zis-a Domnul Domnului meu, șezi de dreapta mea, până ce voi pune pe vrășmașii tăi așternut picioarelor tale?

45. Deci dacă-l chiamă David pe el domn, cum îi este fiu?“

46. Și nimeni nuputea să-i răspundă lui cuvânt nici, nu mai cuteza cineva dintru aceea zi să-l mai întrebe pe el.

35 Marc 12, 28; Luc 10, 25. 37 Il Lege 6, 5. 39 Lev 19, 18; Marc 12, 31. 43 Luc 20, 41. 44 Ps 109, 1.

a) Dacă Avram și Isac și Iacob ar fi murit de tot, și n'ar avea suflet nemuritor, nu se mai putea numi Dumnezeu lor, căci nu' ar mai fi fost nimic din ei.

CAP. 23.

Vina fariseilor.

1. tunci Isus a grăit popoarelor și ucenicilor săi,

2. zicând : „pe scaunul lui Moise au șezut cărturarii și fariseii ^{a)}).

3. Deci toate, câte vor zice vouă, să le țineți, țineți-le și le faceți; iară după faptele lor să nu faceți : căci ei zic și nu fac.

4. Căci leagă sarcini grele și cu anevoie a le purta, și le pun pe umerile oamenilor, iar ei nici cu degeful lor nu vor să le clătească.

5. Și toate faptele sale le fac, ca să se arate oamenilor, că-și lălesc advorile ^{b)}, și-și lărgesc marginile veșmintelor sale.

6. Și iubesc șede-

rea mai înainte la ospețe și scaunele cele mai de sus în adunări,

7. și închinăciunile prin târguri, și să se cheme de oameni : învățătorule, învățătorule.

8. Iară voi să nu vă chemați învățători căci unul este învățătorul vostru, Hristos; iară voi toți frați sunteți.

9. Și părinte să nu chemați vouă pe pământ, căci unul este părintele vostru, carele este în ceriuri.

10. Nici să nu vă chemați dascăli, căci unul este dascălul vostru : Hristos.

11. Și carele e mai mare între voi, să fie vouă slugă.

12. Căci cine se va înălța pe sine, smeri-

XXIII 2 II Ezdra 8, 4. 4 Luc 11, 46; Fapte 15, 10. 5 II Lege 6, 8; 22, 12; Num 15, 38. 6 Marc 12, 39; Luc 11, 43; 20, 46. 8 Iac 3, 1. 9 Mal 1, 6. 12 Luc 14, 11; 18, 14.

a) Fiind cărmuitorii poporului jidovesc. b) Niște punctuțe cu vorbe din Sfânta Scriptură, pe cari le poartă lidovii și azi pe piept, când se roagă. Ale fariseilor erau mai mari, ca să-i creadă oamenii mai sfinți.

se-va; și cel ce se va smeri, înălța-se-va.

13. Iară vai vouă cărturarilor și fariseilor fățarnici, că închi-deți împărăția ceriurilor înaintea oamenilor: căci voi nu intrați, nici pe cei ce vin nu-i lăsați să între.

14. Vai vouă cărturarilor și fariseilor fățarnici, că mâncați casele văduvelor, făcând rugăciuni lungi întru fățarnicie: pentru aceasta veți lua mai multă osândă.

15. Vai vouă cărturarilor și fariseilor fățarnici, că încunjuțați marea și uscatul să faceți un vinitic ^{a)}; și dacă se face, îl faceți pe el fiu gheenii mai îndoit decât voi.

16. Vai vouă povăluitori orbi, cari ziceți: oricine va jura pe biserică, nimica nu este; iară cine va jura pe aurul bisericii, dator este.

17. Nebunilor și orbilor, ce este mai mare, aurul au biserica, care sfințește aurul?

18. Și oricarele va jura pe altar, nimica nu este; iară carele va jura pe darul, care este deasupra lui, dator este.

19. Nebunilor și orbilor, ce este mai mare, darul au altarul, care sfințește darul?

20. Deci cel ce jură pe altar, jură-se pe el și pe toate cele ce sunt deasupra lui.

21. Și cel ce jură pe biserică, jură-se pe ea și pe cel ce locuiește într'însa.

22. Și cel ce jură pe ceriu, jură-se pe scaunul lui Dumnezeu și pe cel ce șade pe el.

23. Vai vouă cărturarilor și fariseilor fățarnici, că zeciuiți izma și mărariul și chinul, și ați lăsat cele mai grele ale legii, milostenia și credin-

14 Marc 12, 40; Luc 20, 47. 23 Luc 11, 42.

a) Păgân întors la legea lui Moise.

ja: ^{a)} acestea se cădea să le faceți, și acelea să nu le lăsați.

24. Povățuitori orbi, cari străcurați țânțarul și înghițiți cămila ^{b)}.

25. Vai vouă cărturarilor și fariseilor fățarnici, că curățiți paharul și blidul din afară: iară dinlăuntru sunt pline de jăfuiori și de nedreptăți.

26. Farisee oarbe, curățește dintâiu dinlăuntru paharul și al blidului, ca să fie și ce este din afara lor curat.

27. Vai vouă cărturarilor și fariseilor fățarnici, că vă asămănați mormânturilor celor spoite, cari din afară se arată frumoase: iară din lăuntru sunt pline de oasele morților și de toată necurăția.

28. Așa și voi din

afară vă arălați oamenilor drepti: iară dinlăuntru sunteți plini de fălărie și de fărădelege.

29. Vai vouă cărturarilor și fariseilor fățarnici, că zidiți mormânturile prorocilor și împodobiți gropile dreptilor,

30. și ziceți: de am fi fost în zilele părinților noștri, nu am fi fost lor soți în sângele prorocilor.

31. Drept aceea mărturisiți înși-vă de voi, că fii sunteți celor ce au omorât pe proroci.

42. Și voi pliniți măsura părinților voștri.

33 Șerpi, pui de năpârcă, cum veți scăpa de judecata gheeni?

34. Pentru aceasta iată trimit la voi proroci, și înțelepți și cărturari, și dintr'înșii

33 Mat 3, 7.

a) Dați zeciuială din lucrurile de nimica, nu și din cele mai scumpe. Așa faceți și cu poruncile lui Dumnezeu: împliniți numai cele mai mici. b) Greșelile mici le vedeți, la cele mari închideți ochii.

veți omorâ și veți răstigni, și dintr'înșii veți bate în săboarele voastre, și veți alunga din cetate în cetate.

35. Ca să vie asupra voastră tot sângele cel drept, carele s'a vărsat pe pământ dela sângele lui Abel cel drept până la sângele Zahariei, fiul Varahiei, pe carele l'ați omorât între biserică și altar.

36. Amin zic vouă, că vor veni toate pește neamul acesta.

37. Ierusalime, Ierusalime, care omori pe proroci, și ucizi cu pietrii pe cei trimiși la tine, de câte ori am vrut să adun pe fiii tăi, în ce chip adună găina puii săi subt aripi, și tu nu ai vrut.

38. Iată se va lăsa casa voastră pustie, căci zic vouă, că nu mă veți mai vedea de acum, până când veți

zice: bine e cuvântul cel ce vine întru numele Domnului."

CAP. 24.

Dărâmarea Ierusalimului. Venirea a doua a Fiului omului.

1. **S**i ieșind Isus din biserică, mergea. Și s'au apropiat ucenicii lui ca să-i arate zidurile bisericii.

2. Iară, Isus a zis lor: „vedeți acestea toate, amin zic vouă, nu se va lăsa nici piatră pe piatră, carea nu se va dărâma“.

3. Și șezând el pe muntele maslinilor, s'au apropiat la el ucenicii, deosebi, zicând: „spune nouă, când vor fi acestea, și ce este semnul venirii tale și al sfârșitului veacului“?

4. Și răspunzând Isus a zis lor: „căutați să nu vă amăgească cineva pe voi.

35 Fac 4, 8; Evr 11, 4; II Par 24, 22. 37 Luca 13, 34. XXIV 1 Marc 13 1; Luc 21, 5. 2 Luc 19, 44. 4 Ef 5 6; Col 2, 18.

5. Căci mulți vor veni în numele meu, zicând: eu sunt Hristos și pe mulți vor înșela.

6. Și veți auzi războaie și vești de războaie. Vedeți să nu vă turburați: căci se cade să fie acestea, ci încă nu e sfârșitul.

7. Căci se va scula limbă pe limbă, și împărăție pe împărăție, și vor fi ciume și foamete și cutremure pe alocuria.

8. Ci acestea toate sunt începătura durerilor.

9. Atunci vă vor da pe voi întru nevoi, și vă vor omorâ și veți fi urâți de toate neamurile pentru numele meu.

10. Și atunci se vor sminti mulți și se vor vinde unul pe altul, și va urâ unul pe altul.

11. Și mulți proroci mincinoși se vor scula, și vor înșela pe mulți.

12. Și pentru înmulțirea fărădelegii, dragostea multora va răci.

13. Iară cel ce va răbda până în sfârșit, acela se va mântui.

14. Și se va propovădui această evanghelie a împărăției în toată lumea, întru mărturie tuturor neamurilor, și atunci va veni sfârșitul.

15. Deci când veți vedea urâciunea pustiirii, carea s'a zis prin Daniil prorocul, stând în locul cel sfânt (cel cel ce cetește să înțeleagă),

16. atunci cei ce sunt în Iudea să fugă la munți,

17. și carele va fi în pod să nu se poaie să iea ceva din casa sa,

18. și carele va fi în câmp, să nu se întoarcă să-și iea haina.

19. Iară vai celor ce vor avea în pântece,

și celor ce vor apleca în acele zile.

20. Rugați-vă să nu fie fuga voastră iarna, nici în zi de sâmbătă.

21. Căci va fi atunci nevoie mare, care n'a fost din începutul lumii, până acum, nici nu va fi.

22 Cidenus'ar scurtă zilele acelea, nu s'ar mântui tot trupul; însă pentru cei aleși se vor scurtă zilele acelea.

23. Atunci de va zice vouă cineva: iată aici e Hristos, sau iată acolo, să nu credeți.

24. Căci se vor scula Hristoși mincinoși și proroci mincinoși, și vor face semne mari și minuni ca să amăgească (de se va putea) și pe cei aleși.

25. Iată mai înainte am spus vouă.

26. Deci de vor zice vouă: iată în pus-

tie este, să nu ieșiți; iată în cămări, să nu credeți.

27. Căci precum iese fulgerul dela răsărit, și se arată până la apus: așa va fi și venirea Fiului omului.

28. Căci oriunde va fi stârvul^{a)}, acolo se vor aduna și vulturii.

29. Iară îndată după scârba zilelor aceloră, soarele se va întunece, și luna nu-și va mai da lumina sa, și stelele vor cădea din ceriu, și puterile cerurilor se vor clăti.

30. Și atunci se va arăta semnul Fiului omului^{b)} în ceriu, și atunci vor plânge toate neamurile pământului, și vor vedea pe Fiul omului venind pe norii ceriului cu putere și cu mărire multă.

31. Și va trimite pe îngerii săi cu glas

20 Fapte 1, 12. 23 Marc 13, 21; Luc 17, 23. 28 Luc 17, 37. 29 Is 13, 10; Ez 32, 7; Ioil 2, 10; 3, 15; Marc 13, 24; Luc 21, 25. 30 Apoc 1, 7. 31 I Cor 15, 52; I Tes 4, 15.

a) Mortăcina, trupul mort. b) Sfânta cruce.

mare de trâmbiță, și vor aduna pe aleșii lui dela patru vânturi, dela marginile cerurilor până la sfârșiturile lor.

32. Iară delasmochin vă învățați pildă: când sunt mlădițele lui tinere, și înfrunzește, știți, că aproape e vara.

33. Așa și voi când veți vedea acestea toate, să știți, că aproape este lângă uși.

34. Amin zic vouă: nu va trece neamul acesta până când vor fi acestea toate ^{a)}.

35. Ceriul și pământul vor trece: iară cuvintele mele nu vor trece.

36. Iară de ziua aceea și de ceasul acela nimeni nu știe, nici îngerii din ceriuri, fără numai Tatăl singur ^{b)}.

37. Căci precum a fost în zilele lui Noe, așa va fi și venirea Fiului omului.

38. Și precum era în zilele cele mai înainte de potop, mâncau și beau, se însurau și se măritau până în ziua, în care a intrat Noe în corabie, și nu au știut până când a venit potopul și a luat pe toți:

39. așa va fi și venirea Fiului omului.

40. Atunci doi vor fi în câmp: unul se va lua și altul se va lăsa.

41. Două măcinând la moară: una se va lua și alta se va lăsa.

42. Deci priveghiați căci nu știți, în care ceas Domnul vostru va veni.

43. Iară aceasta să știți, că de ar ști stă-

35 Marc 13, 31. 37 Fac 7, 7; Luc 17, 26. 43 Marc 13, 33; Luc 12, 39.

a) Mulți, din cei ce au trăit pe vremea Mântuitorului, au văzut dărâmarea Ierusalimului. b) De aceea gresesc pocăiții, cari tot vorbesc, că vine sfârșitul lumii ba azi, ba mâine. Acum zic, că va fi în anul 1925.

pânul casei, în care ceas va veni furul, ar priveghia și nu ar lăsa să-i sape casa lui.

44. Pentru aceea și voi fiți gata, căci în ceasul, în care nu gândiți, Fiul omului va veni.

45. Deci cine este sluga credincioasă și înțeleaptă, pe care o a pus domnul său peste slugile sale, ca să le dea lor hrană la vreme?

46. Fericită e sluga aceea, pe care viind domnul o va afla făcând așa.

47. Amin zic vouă, că peste toată avuția sa o va pune pe ea.

48. Iară de va zice acea slugă rea întru inima sa: zăbovește domnul meu a veni,

49. și va începe a bate pe soții săi și va mânca și va bea cu bețivii:

50. veni-va domnul slugii aceleia în ziua,

în care nu-l așteaptă, și în ceasul, în care nu știe,

51. și o va despica în două, iară partea ei cu fățarnicii o va pune; acolo va fi plângere și scrâșnirea dinților*.

CAP. 25.

Fetele înțelepte și nebune. Pilda talanților. Judecata din urmă.

1. tunci se va asemăna împărăția ceriurilor cu zece fete, cari luându-și candelile sale au ieșit întru întâmpinarea mi-relui.

2. Și cinci dintru ele erau înțelepte, iară cinci nebune.

3. Cele nebune luându-și candelile sale, nu au luat cu sine unt de lemn.

4. Iară cele înțelepte au luat unt de lemn în vasele sale cu candelile sale.

5. Deci zăbovindu-

se mirele, au așipit toate și au adormit.

6. Iară la miezul nopții s'a făcut strigare: „iată mirele vine, ieșiți întru întâmpinarea lui“.

7. Atunci s'au sculat toate fetele acelea, și și-au împodobit candelile sale.

8. Iară cele bune au zis celor înțelepte: „dați-ne nouă din untul de lemn al vostru, căci candelile noastre se sting“.

9. Și au răspuns cele înțelepte: „dar de nu ne va ajunge nouă și vouă? Ci mai bine mergeți la cei ce vând și vă cumpărați“.

10. Și mergând ele să cumpere, venit-a mirele, și cele ce erau gata au intrat cu el la nuntă, și s'a închis ușa.

11. Iară mai apoi au venit și celelalte fete, zicând: „Doamne, Doamne, deschide nouă!“

12. Iară el răspunzând, a zis: „adevăr

zic vouă, nu vă știu pe voi.

13. Drept aceea priveghiați, căci nu știți ziua, nici ceasul, în care Fiul omului va veni.

14. Căci în ce chip un om mergând departe, a chemat slugile sale, și le-a dat lor avuția sa,

15. și unuia i-a dat cincitalanți, altuia doi, iară altuia unul, fiește-căruia după puterea lui, și îndată s'a dus.

16. Deci mergând cel ce luase cinci talanți, a lucrat cu ei și a făcut alți cinci talanți.

17. Așisderea și cel cu doi, a dobândit și el alți doi.

18. Iară cel ce luase unul ducându-se, a săpat în pământ, și a ascuns argintul domnului său.

19. Și după multă vreme venit-a domnul slugilor acelora și a luat socoteală cu ei.

20. Și venind cel

ce luase cinci talanți, adus-a și alți cinci talanți, zicând: „Doamne, cinci talanți mi-ai dat, iată alți cinci talanți am dobândit cu ei.“

21. Iară domnul său i-a zis lui: „bine, slugă bună și credincioasă, peste puțin ai fost credincios, peste multe te voi pune: întră întru bucuria domnului tău“.

22. Și venind și cel ce luase doi talanți, a zis: „Doamne, doi talanți mi-ai dat, iată alți doi am dobândit cu ei“.

23. Și i-a zis lui domnul său: „bine, slugă bună și credincioasă, peste puțin ai fost credincios, peste multe te voi pune: întră întru bucuria domnului tău“.

24. Și venind și cel ce luase un talant, a

zis: „Doamne, te-am știut, că ești om greu, seceri unde nu ai sămănat, și aduni de unde nu ai risipit,

25. și temându-mă, m'am dus de am ascuns talantul tău în pământ: iată ai al tău“ ^{a)}.

26. Și răspunzând domnul său, a zis: „slugă rea și leneșe, știut-ai că secer unde n'am sămănat, și adun de unde nu am risipit:

27. căzutu-ți-s'a decizie să dai argintul meu schimbătorilor, și venind eu mi l'aș fi luat cu dobândă.

28. Luați dară dela el talantul, și-l dați celui care are zece talanți,

29. căci tot celui care are, i-se va da și-i va prisoși: iară dela cel ce nu are, și ce are se va lua dela dînsul.

29 Mat 13, 12; Marc 4, 25; Luc 8, 18; 19, 26.

a) Dumnezeu, care e acest stăpân, nu e lacom, ca să ia ce nu este al său, fără așa zicea sluga cea leneșe, ca să scape de pedeapsă.

30. Și pe sluga cea netrebnică aruncați-o întru întunerecul cel mai din afară: acolo va fi plângere și scrâșnirea dinților“.

31. „Iară când va veni Fiul omului întru mărirea sa, și toți îngerii cu dînsul, atunci va șede pe scaunul mării sale

32. și se vor aduna înaintea lui toate neamurile, și va despărți pe ei unul de către altul, cum alege păstorul oile din capre.

33. Și va pune oile deodreapta sa, iară caprele deastînga.

34. Atunci va zice împăratul celor deodreapta lui: veniți binecuvîntații părintelui meu de moșteniți împărăția, care e gătită vouă dela întemeierea lumii.

35. Căci am flămânzit, și mi-ați dat de mîncat; însetoșat-am

și mi-ați dat de ambeut; străin am fost și m'ați primit;

36. gol și m'ați îmbrăcat; bolnav am fost și m'ați cercetat; în temniță am fost și ați venit la mine“.

37. Atunci vor răspunde lui dreptii, zicînd: „Doamne, când te-am văzut flămînd, și te-am hrănit; sau însetat și ți-am dat de ai beut?

38. Sau când te-am văzut străin, și te-am primit; sau gol și te-am îmbrăcat?

39. Sau când te-am văzut bolnav sau în temniță, și am venit la tine?“

40. Și răspunzînd împăratul, va zice lor: „adevăr zic vouă, întrucît ați făcut unuia din acești frați mai mici ai mei^{a)}, mie mi-ați făcut“.

41. Atunci va zice și celor deastînga lui:

35 Is 58, 7; Ez 18, 7. 16. 36 Sirah 7, 39. 41 Ps 6, 9; Mat 7, 23; Luc 13, 27.

a) Creștini mai lipsiți.

„duceți-vă dela mine blăstămaților în focul cel de veci, care e gătit diavolului și îngerilor lui.

42. Căci am flămânzit și nu mi-ați dat să mănânc; însetoșat-am și nu mi-ați dat să beau;

43. străin am fost și nu m'ați primit; gol și nu m'ați îmbrăcat; bolnav și în temniță, și nu m'ați cercetat“.

44. Atunci vor răspunde lui și ei, zicând: „Doamne, când te-am văzut flămând, sau însetat, sau străin, sau gol, sau bolnav, sau în temniță, și nu am slujit ție?“

45. Atunci va răspunde lor, zicând: „adevăr zic vouă: întru cât nu ați făcut unuia dintre acești mai mici, nici mie nu mi-ați făcut“.

46. Și vor merge aceștia în munca de

46 Dan 12, 2; Io 5, 29.

a) Fericirea veșnică.

veci, iară dreptii în viața de veci. ^{a)}

CAP. 26.

Arhiereii vor să-l ucidă, o muiere îl unge cu mir, luda îl vinde. Cina cea de taină. Domnul e dus la judecată. Petru se la-pădă.

1. **S**i a fost când a sfârșit Isus cuvintele acestea toate, zis-a ucenicilor săi:

2. „știți, că după două zile Paștile vor fi, și Fiul omului se va da să se răstignească“.

3. Atunci s'au adunat arhiereii și cărturararii și bătrânii poporului în curtea arhierelui, carele se chema Caiafa,

4. și au făcut sfat să-l prinză pe Isus cu vicleșug, și să-l omoare.

5. Și ziceau: „nu în zi de praznic, ca să nu fie gâlceavă în popor“.

6. Iară Isus fiind în Vitania, în casa lui Simon leprosul, venit-a la el o muiere având und vas de alabastru cu mir de mult preț,

7. și l'a turnat pe capul lui, șezând el.

8. Iară văzând ucenicii lui ^{a)} s'au mâniat, zicând: „pentru ce aceasta pagubă?

9. Căci se putea vinde acest mir cu mult, și să se dea săracilor.“

10. Iară Isus știind, a zis lor: „ce faceți supărare muierii? Căci bun lucru a făcut cu mine.

11. Doar pe săraci pururea îi aveți cu voi, iară pe mine nu mă aveți pururea.

12. Că vărsând ea mirul acesta pe trupul meu, spre îngro-
parea mea a făcut.

13. Amin zic vouă: ori unde se va propovădui evanghelia aceasta în toată lumea, zice-se-va și ce a făcut aceasta întru pomenirea ei“.

14. Atunci mergând unul din cei doisprezece, carele se chia-mă Iuda Iscarioteanul, la arhierei,

15. a zis lor: „ce vreți să-mi dați și eu îl voi da pe el vouă?“ Iară ei au pus lui trei-zeci de arginți ^{b)}.

16. Și de atunci căuta vreme cu prilej ca să-l dea pe el.

17. Iară în ziua cea dintâiu a azimelor venit-au ucenicii la Isus, zicând lui: „unde vrei să gătim ție să mănânci Paștile?“

18. Iară el a zis: „mergeți în oraș la oarecine, și ziceți lui:

XXVI 7 Marc 14, 8; Io 11, 2; 12, 3. 14 Marc 14, 10; Luc 22, 4. 17 Marc 14, 12; Luc 22, 7.

a) Iuda eră, care s'a mâniat. b) Banul de argint iudevesc se numiă șekel, și eră ceva mai mult decât 3 lei de argint. Pe Isus l'a vândut cam cu 100 de lei de argint.

învățătorul zice: vremea mea aproape este, latine voi face Paștile cu ucenicii mei“.

19. Și au făcut ucenicii cum le-a poruncit lor Isus, și au gătit Paștile.

20. Și făcându-se seară, șezut-a cu cei doisprezece ucenici ai săi,

21. și mâncând, a zis: „Amin zic vouă, că unul dintre voi mă va vinde“.

22. Iară ei s'au întristat foarte, și au început a zice lui fieștecarele dintr'înșii: „au doară eu sunt, Doamne?“

23. Iară el răspunzând, a zis: „cel ce întinse cu mine mâna în blid, acela va să mă vândă.“

24. Ci Fiul omului merge, cum e scris despre el; însă vai de omul acela prin carele Fiul omului se va vin-

de; mai bine i-ar fi fost lui de nu s'ar fi născut!“

25. Și răspunzând luda, vânzătorul lui, a zis: „au doară eu sunt, învățătorule?“ Zis-a lui: „tu ai zis“.

26. Deci mâncând ei, a luat Isus pâine, și binecuvântând a frânt și a dat ucenicilor săi și a zis: „luați, mâncați, acesta este trupul meu“.

27. Și luând paharul, și mulțumind, le-a dat lor, zicând:

28. „beți dintru acesta toți, căci acesta este sângele meu al legii celei nouă, carele se varsă pentru mulți spre iertare a păcatelor.“

29. Dară vă zic vouă, că nu voi mai bea de acum dintru acest rod al viței până în ziua aceea, când îl voi bea cu voi nou într-o împărăția Tatălui meu ^{a)}.

20 Marc 14, 17; Luc 22, 14. 21 Io 13, 21. 24 Ps 40, 10. 26 I Cor 11, 24.

a) Nu mă voi mai ospăta cu voi, până ne vom întâlni în fericirea cerească.

30. Și dând laudă a ieșit în muntele maslinilor.

31. Atunci a zis lor Isus: „voi toți vă veți sminti întru mine în această noapte, căci scris este: bate-voiu păstorul și se vor risipi oile turmei.

32. Iară după învierea mea, merge-voiu mai înainte de voi în Galilea“.

33. Și răspunzând Petru, a zis lui: „de s'ar sminti toți întru tine, dar eu nici odată nu mă voi sminti“.

34. Zis-a Isus lui: „adevăr grăesc ție, că în această noapte mai înainte de cântatul cocoșului, de trei ori te vei lăpăda de mine“.

35. Zis-a Petru lui: „de ar trebui să și mor împreună cu tine, nu mă voi lăpăda de tine“. Așisderea și toți ucenicii au zis.

36. Atunci a venit

cu ei Isus în satul ce se cheamă Ghet-simani, și a zis ucenicilor: „ședeți aici până voi merge să mă rog acolo“.

37. Și luând pe Petru și pe cei doi feciori ai lui Zevedeu, a început a se întrista și foarte a se mâhni.

38. Atunci a zis lor Isus: „întristat este sufletul meu până la moarte: rămâneți aici cu mine și priveghiați“.

39. Și mergând puțin, a căzut pe fața sa, rugându-se și zicând: „Părintele meu, de este cu puțință, treacă dela mine păharul acesta; însă nu precum voi eu, ci precum tu“.

40. Și a venit la ucenici, și i-a aflat pe ei dormind, și a zis lui Petru: „așa, n'ați putut priveghia un ceas cu mine.

41. Priveghiați și vă

31 Marc 14, 27; Io 16, 32. Zah 13, 7. 32 Marc 14, 28; 16, 7. 34 Marc 14, 30; Io 13, 38. 35 Marc 14, 31; Luc 22, 33.

ruğați, ca să nu intrați în ispită. Căci sufletul e gata, iară trupul e slab“.

42. Iarăși mergând a doua oară, s'a rugat zicând: „Părintele meu, de nu poate trece acest păhar dela mine, să nu-l beau fie voia ta“.

43. Și viind i-a găsit pe ei iarăși dormind, căci erau ochii lor îngreuiăți.

44. Și lăsându-i pe ei, iarăși a mers și s'a rugat a treia oară, acelaș cuvânt zicând.

45. Atunci a venit la ucenicii săi și le-a zis lor: „dormiți acum și vă odihniți, iată s'a apropiat ceasul și Fiul omului se va da în mâinile păcătoșilor.

46. Sculați-vă să mergem, iată s'a apropiat cel ce m'a vândut“.

47. Și încă el grăind, iată a venit Iuda, unul din cei doisprezece, și cu el mulțime

multă cu săbii și cu sulite, trimisă de arhieriei și de bătrânii poporului.

48. Iară cel ce-l vânduse pe el le-a dat lor semn, zicând: „pe care îl voi săruta, acela este, prindeți-l!“

49. Și îndată apropiindu-se de Isus, a zis: „bucură-te, învățătorule!“ și l'a sărutat pe el.

50. Iară Isus a zis: „prietene, pentru ce ai venit?“ Atunci apropiindu-se ei, pus-au mâinile pe Isus, și l'au prins.

51. Și iată unul din cei ce erau cu Isus, întinzându-și mâna și-a scos sabia și lovind pe sluga arhierelui, i-a tăiat urechea.

52. Atunci Isus a zis lui: „întoarce-ți sabia ta în locul ei, căci toți cari scot sabia de sabie vor muri.

53. Au ți-se pare, că nu pot acum ruga

47 Marc 14, 43; Luc 22, 47; Io 18, 3. Fac 9, 6; Apoc 13 10.

pe Tatăl meu și-mi va pune înainte mai mult decât douăsprezece legiuni ^{a)} de îngeri?

54. Dară cum se vor împlini scripturile, căci așa se cade să fie“.

55. Intru acelașceas a zis Isus popoarelor: „ca la un tâlhar ați ieșit cu săbii și cu sule să mă prindeți; în toate zilele la voi am șezut învățând în biserică, și nu m'ați prins“.

56. Acestea toate s'au făcut ca să se împlinească scripturile prorocilor. Atunci ucenicii toți, lăsându-l pe el, au fugit.

57. Iară aceia prinzând pe Isus, l'au dus la Caiafa arhiereul, unde erau adunați, cărturarii și bătrânii.

58. Iară Petru mergea după el, până la curtea arhiereului, și

întrând înlăuntru, ședea cu slugile să-i vază sfârșitul.

59. Iară arhiereii și bătrânii și tot sfatul căutau mărturie mincinoasă împotriva lui Isus, ca să-l omoare.

60. Și n'au aflat. Și multe mărturii mincinoase venind de față, n'au aflat nimic. Iară mai apoi venind două mărturii mincinoase,

61. au zis: „acesta a zis: pot risipi biserica lui Dumnezeu și în trei zile să o zidesc“.

62. Și sculându-se arhiereul, a zis lui: „nimica nu răspunzi la acestea, ce mărturisesc aceștia împotriva ta?“

63. Iară Isus tăcea. Și răspunzând arhiereul, a zis lui: „juru-te pe Dumnezeu cel viu, ca să ne spui nouă de ești tu Hristos, Fiul lui Dumnezeu?“

64. Zis-a Isus lui:

54 Is 53, 10. 55 Plâng 4, 20; Marc 14, 50. 57 Luc 22, 54; Io 18, 24. 61 Io 2, 19. 64 Mat 16, 27; Rom 14, 10; I Tes 4, 16.

a) O legiune romană era cam de 5—6000 de soldați.

„tu ai zis. Însă zic vouă, de acum veți vedea pe Fiul omului șezând de dreapta puterii^{a)} și venind pe norii cerului“.

65. Atunci arhiereul și-a rupt veșmintele sale, zicând: „grăește hulă; ce ne mai trebuesc alte mărturii? Iată acum, ați auzit hula lui.“

66. Ce vi-se pare vouă?“ Iară ei răspunzând, au zis: „vinovat este morții“.

67. Atunci au scui-pat în obrazul lui și l'au palmuit peste față: iară alții l'au bătut,

68. zicând: „prorocește nouă, Hristoase, cine este cel ce te-a lovit?“

69. Iară Petru ședea afară în curte, și a venit la el o slujnică, zicând: „și tu erai cu Isus Galileeanul“.

70. Iară el s'a lă-pădat înaintea tuturor, zicând: „nu știu, ce zici“.

71. Și ieșind el la poartă, văzutu-l'a pe el alta, și a zis celor de acolo: „și acesta era cu Isus Nazarineanul“.

72. Și iarăși s'a lăpădat cu jurământ: „nici nu-l știu pe omul acela“.

73. Iară peste puținel apropiindu-se cei ce stau, au zis lui Petru: „adevărat și tu ești dintr'înșii, căci și graiul tău te arată“.

74. Atunci a început a se blăstăma și a se jura: „nici nu-l știu pe omul acela“. Și numai decât a cântat cocoșul.

75. Și și-a adus aminte Petru de cuvântul lui Isus, ce-i zisese: „mai înainte de cântatul cocoșului de trei

67 Is 50, 6; Marc 14, 65. 69 Luc 22, 55; Io 18, 17.

a) Deadreapta puterii lui Dumnezeu adică: în cea mai mare cinste, ce poate fi: șezând de dreapta lui Dumnezeu,

ori te vei lăpăda de mine". Și ieșind afară, a plâns cu amar.

CAP. 27.

Iuda se spânzură. Isus la Pilat. Răstignirea și îngroparea Domnului.

1. **I**ară dacă s'a făcut ziuă, sfătuindu-s'au toți arhierii și bătrânii poporului împotriva lui Isus, ca să-l omoare.

2. Și legându-l, l'au dus și l'au dat deregătorului Ponțiu Pilat.

3. Atunci văzând Iuda cel ce-l vânduse că l'au judecat spre moarte, căindu-se a înfors cei treizeci de arginți arhierilor și bătrânilor,

4. zicând: „greșit-am, vânzând sânge nevinovat". Iară ei au zis: „ce ne pasă nouă? Tu vei vedea".

5. Și aruncând arginții în biserică, s'a dus în laturi, și mergând, s'a spânzurat.

6. Iară arhierii luând arginții, au zis: „nu se cade a pune aceștia în vistieria bisericii, de vreme ce preț de sânge este."

7. Și sfat făcând, au cumpărat cu ei țarina unui olar, pentru îngroparea străinilor.

8. Drept aceea s'a numit pământul acela pământul sângelui până în ziua de astăzi.

9. Atunci s'a împlinit zisa lui Ieremia prorocul, carele zice: „și au luat treizeci de arginți, prețul celui prețuit ^{a)}, carele s'a prețuit de fiii lui Israil,

10. și i-au dat pe țarina olarului, precum mi-a spus mie Domnul".

XXVII 2 Marc 15, 1; Luc 23, 1; Io 18, 28. 5 Fapte 1, 18. 8 Fapte 1, 19. 9 Zah 11, 12.

a) Iidovii nu-l prețuesc pe Isus mai mult decât pe o slugă de rând, căci 30 de șekeli căpăta stăpânul, al cărui slugă îl omora un bou.

11. Iară Isus sta înaintea deregătorului, și l'a întrebat pe el deregătorul, zicând: „au tu ești împăratul Iidovilor?“ Iară Isus a zis lui: „tu zici“.

12. Și când grăiau împotriva lui arhieriei și bătrânii, nimic nu răspundea.

13. Atunci a zis Pilat lui: „au nu auzi câte mărturisesc împotriva ta?“

14. Și nu i-a răspuns lui la nici un cuvânt, încât se mira deregătorul foarte.

15. Iară la praznic avea obicei deregătorul să slobozească poporului un vinovat, pe care-l vreau ei.

16. Și avea atunci un vinovat vestit, carele se chema Varava.

17. Deci adunându-se ei, le-a zis lor Pilat: „pe carele vreți să-l sloboz vouă, pe Varava, au pe Isus, carele se zice Hristos?“

18. Căci știea, că pentru pizmă l'au dat pe el.

19. Și șezând el la judecată, trimis-a la el muiera lui zicând: „nimica să n'ai cu dreptul acesta, căci multe am pățit în vis pentru dînsul“.

20. Iară arhieriei și bătrânii îndemnau poporul să ceară pe Varava, iară pe Isus să-l piarză.

21. Și răspunzând deregătorul, a zis lor: „pe cine vreți dintr'amândoi să vă sloboz vouă?“ Iară ei au zis: „pe Varava“.

22. Zis-a lor Pilat: „dară ce voi face lui Isus, carele se zice Hristos?“ Zis-au lui toți: „să se răstignească!“

23. Iară deregătorul a zis: „dară ce rău a făcut?“ Iară ei mai vârtos strigau, zicând: „să se răstignească!“

24. Deci văzând Pi-

11 Marc 15, 2; Luc 23, 3; Io 18, 33. 20 Marc 15, 11; Luc 23, 18; Io 18, 40; Fapte 3, 14.

lat, că nimica nu folosește, ci mai multă gâlceavă se face, luând apă, și-a spălat mâinile înaintea poporului, zicând: „nevinovat sunt de sângele acestui drept; voi veți vedea“.

25. Și răspunzând tot poporul, a zis: „sângele lui asupra noastră și asupra fiilor noștri“. ^{a)}

26. Atunci le-a slobozit lor pe Varava, iară pe Isus bătându-l, l'a dat să-l răstignească.

27. Atunci ostașii deregătorului ducând pe Isus în divan ^{b)}, adunat-au la dînsul toată mulțimea ostașilor;

28. și desbrăcându-l, l'au îmbrăcat cu haină roșie;

29. și împletind cunună de spini, au pus-o în capul lui, și trestie în dreapta lui; și îngenunchind înaintea lui, își băteau joc de el, zicând: „bucură-te, împăratul Iidovilor!“ ^{c)}

30. Și scuipind asupra-i, au luat trestia și-l băteau peste cap.

31. Și dacă l'au batjocorit desbrăcat-aude pe el haina, și l'au îmbrăcat în hainele sale, și l'au dus să-l răstignească.

32. Iară ieșind afară, aflat-au pe un om, anume Simon Cîrîneu; pe acesta l'au silit să-i ducă crucea.

33. Și venind la locul, care se cheamă Golgota, ce se zice locul Căpățînii,

34. i-au dat să bea oțet amestecat cu fie-

27 Marc 15, 16; Ps 21, 17. 29 Io 19, 2. 32 Marc 13, 21; Luc 23, 26. 33 Marc 15, 22; Luc 23, 33; Io 19, 17.

a) Iidovii zic, că răspund ei de omorârea lui Isus. Răspunzător rămâne însă și Pilat, care l'a dat să-l răstignească. b) Locul de judecată. c) Haina roșie, cunună de spini și trestia, cum și îngenuncherea înaintea lui Isus, sunt semne de batjocură. El a fost luat în răs, pentru că a zis că e împăratul Iidovilor.

re; și gustând, nu a vrut să bea.

35. Și dacă l'au răstignit pe el, au împărțit veșmintele lui, aruncând sorți, ca să se împlinească ce s'a zis de prorocul: „împărțit-au veșmintele mele lor, și pentru haina mea au aruncat sorți“.

36. Și șezând, îl păziau acolo.

37. Și i-au pus deasupra capului vina lui scrisă: „acesta este Isus împăratul Iidovilor“.

38. Atunci au răstignit împreună cu el doi tâlhari, unul deadreapta, și altul deasînga.

39. Iară cei ce treceau, îl huliau pe dînsul, clătind cu capetele sale,

40. și zicând: „tu, cela ce spargi biserica și în trei zile o zi-

dești, mântuiește-te pe tine însuși: de ești Fiul lui Dumnezeu, pogoară-te de pe cruce!“ ^{a)}

41. Așisderea și arhieriei batjocorindu-l împreună cu cărturarii și cu bătrânii, ziceau:

42. „pe alții a mântuit, iară pe sine nu poate să se mântuiască; de este împăratul lui Israil, pogoare-se acum de pe cruce, și vom crede lui.“

43 Nădăjduia în Dumnezeu, izbăvească-l acum pe el, căci a zis: Fiul lui Dumnezeu sunt.“

44. Asemenea și tâlharii cei cei erau împreună răstigniți cu el îl ocărau.

45. Iară dela al șaselea ceas întunerec s'a făcut peste tot pământul până la al nouălea ceas ^{b)}.

35 Marc 15, 24; Luc 23, 34; Io 19, 23; Ps 21, 19. 40 Io 2, 19. 42 Inj 2, 18. 43 Ps 21, 9.

a) E pâra mincinoasă din capul 26, stih 60 dela Mateiu. b) Dela amiază până la trei după prânz toată lumea s'a întristat de moartea Mântuitorului.

46. Și în ceasul al nouălea a strigat Isus cu glas mare, zicând: „Ili, Ili, lama sabahtani?” ce se zice: „Dumnezeul meu, Dumnezeu meu, pentru ce m'ai lăsat?”

47. Iară unii din cei ce stau acolo, auzindu-l, ziceau: „pe Ilie-l strigă”.

48. Și îndată alergând unul dintr'înșii și luând un burete, l'a umplut de oțet și punându-l într'o trestie, i-a dat lui să bea.

49. Iară ceilalți ziceau: „lasă să vedem, veni-va Ilie să-l mântuiască?”

50. Și Isus strigând iarăși cu glas mare, și-a dat sufletul.

51. Și iată catapeteasma^{a)} bisericii s'a rupt în două de sus până jos, și pământul s'a cutremurat, și

pietrele s'au despicat,

52. și mormânturile s'au deschis, și multe trupuri ale sfinților, cari adormiseră, s'au sculat;

53. și ieșind din mormânturi după învierea lui au venit în sfânta cetate și s'au arătat multora.

54. Iară sutașul și cei ce erau împreună cu el păzind pe Isus, văzând cutremurul și cele ce se făcuse, s'au spăimântat foarte, zicând: „adevărat Fiul lui Dumnezeu era acesta”.

55. Și erau acolo și mulți mulți, de departe privind, cari mersese după Isus din Galilea, slujind lui,

56. între cari era Maria Magdalina, și Maria lui Iacob, și mu-

46 Ps 21, 2. 51 Il Par 3, 14.

a) Catapeteasma era un vâl mare dinaintea locului celui mai sfânt al bisericii din Ierusalim. La moartea Mântuitorului, acest vâl se rupe ca o dovadă că legea veche nu mai este bună.

ma lui Iosie, și muma fiilor lui Zevedeu.

57. Iară făcându-se seară, venit-a un om bogat din Arimatea, a-nume Iosif, carele și el fusese ucenic lui Isus.

58. Acesta venind la Pilat, a cerut trupul lui Isus. Atunci Pilat a poruncit să i-se dea trupul.

59. Și luând trupul Iosif, l'a înfășurat în giolgiu curat,

60. și l'a pus într'un mormânt al său nou, care-l săpase în piatră, și prăvălind o piatră mare pe ușa mormântului, s'a dus.

61. Și era acolo Maria Magdalina și cealaltă Marie, șezând în preajma mormântului.

62. Iară a doua zi, care este după Vineri, s'au adunat arhierii și fariseii la Pilat,

63. zicând: „Doamne,

adusu-ne-am aminte, că acel amăgitor a zis, încă fiind viu: după trei zile mă voiu scula.^{a)}

64. Deci poruncește să se păzească mormântul până a treia zi, ca nu cumva venind ucenicii lui noaptea să-l fure, și să zică poporului: s'a sculat din morți; și va fi rătăcirea cea de apoi mai rea decât cea dintâiu“.

65. Zis-a lor Pilat: „aveți păzitori, mergeți și-l păziți, cum știți.“

66. Iar ei mergând, au întărit mormântul cu pază, pecelluind piatra.

CAP. 28.

Învierea lui Isus. Trimiterea apostolilor.

1. **I**ară după ce a trecut sâmbăta, când se lumina de ziua cea dintâiu a săptămânii^{b)}, venit-a

57 Marc 15, 42; Luc 23, 50; Io 19, 38. XXVIII 1 Marc 16, 1; Io 20, 11.

a) La Mateiu 12, 39—40. b) Isus a înviat Duminică, în zorii zilei, de aceea și ținem sărbătoare Duminică. Cei cari țin Sâmbăta, nu sunt creștini.

Maria Magdalena și cealaltă Marie să vadă mormântul.

2. Și iată cutremur mare s'a lăcut, căci îngerul Domnului pogorându-se din ceriu și venind a răsturnat piatra de pe ușa, și a șezut deasupra ei.

3. Și era fața lui ca fulgerul, și veșmântul lui alb ca zăpada.

4. Și de frica lui străjarii s'au spăimântat și au fost ca morți.

5. Și răspunzând îngerul, a zis muierilor: „nu vă temeți voi, știu, că pe Isus cel răstignit îl căutați.

6. Nu este aici, căci s'a sculat precum a zis. Veniți de vedeți locul, unde a zăcut Domnul.

7. Și de grabă mergând, spuneți ucenicilor lui, că s'a sculat din morți, și iată merge înaintea voastră în Galilea; acolo îl veți

vedea pe dînsul. Iată am spus vouă“.

8. Și ieșind curând dela mormânt, cu frică și cu bucurie mare au alergat să spună ucenicilor lui.

9. Și mergând ele să spună ucenicilor lui, iată Isus le-a întâmpinat pe ele, zicând: „bucurați-vă!“ Iară ele apropiindu-se, au cuprins picioarele lui și s'au închinat lui.

10. Atunci a zis Isus lor: „nu vă temeți, mergeți și vestiți fraților mei ^{a)} ca să meargă în Galilea, și acolo mă vor vedea.“

11. Și mergând ele, iată unii din străjari venind în cetate au spus arhierilor toate cele ce s'au făcut.

12. Și adunându-se împreună cu bătrânii și sfat făcând, arginți mulți au dat ostașilor,

13. zicând: „ziceți: ucenicii lui, au venit

a) Apostolilor,

noaptea și l'au furat pe când dormiam noi. ^{a)}

14. Și de se va auzi aceasta la deregătorul, noi îl vom îmblânzi pe el, ^{b)} și pe voi fără grije vă vom face."

15. Iară ei luând arginții, au făcut, cum îi învățase, și s'a vestit cuvântul acesta între Iidovi până astăzi.

16. Iară cei unsprezece au mers în Galilea, în muntele unde le-a poruncit lor Isus.

17. Și văzându-l pe

el s'au închinat lui, iară unii s'au îndoit. ^{c)}

18. Și apropiindu-se Isus, le-a grăit lor, zicând: „datu-mi-s'a mie toată puterea în ceriu și pe pământ. ^{d)}

19. Drept aceea mergând învățați toate neamurile, boleazăndu-i pe ei în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Spirit,

20. învățându-i să păzească toate, câte am poruncit vouă: și iată eu cu voi sunt în toate zilele, ^{e)} până la sfârșitul veacului." Amin.

19 Marc 16, 15. — *a)* Mai întâiu: cine fură morții? Apoi, cel ce doarme, cum vede? *b)* Bani fac de rușine și pe ostași, și pe Pilat. *c)* Cei ce s'au îndoit, nu erau dintre apostoli. *d)* Dela Tatăl său, Fiul lui Dumnezeu are putere peste toată lumea. Această putere o dă apostolilor, de cari sunt datori să asculte toți oamenii. *e)* Numai apostolilor și urmașilor lor le-a făgăduit Hristos, că le va sta într'ajutor, când învață legea lui Dumnezeu. Prin urmare, nu orîșicine poate să învețe lucrurile sfinte, cum zic pocăiții.

SFÂNTA EVANGHELIE

A DOMNULUI ISUS HRISTOS DELA MARCU.

CAP 1.

Predica lui Ioan. Botezul Domnului. Isus începe a predica, alege apostolii și vindecă pe soacra lui Petru.

1. **I**nceputul evangheliei lui Isus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, așa a fost

2. precum s'a scris prin proroci: „iată eu voi trimite îngerul meu înaintea feței tale, carele va găti calea la înaintea ta.

3. Glasul celui ce strigă în pustie: gătiți calea Domnului, dreptele faceți cărările lui“.

4. Era Ioan botezând în pustie și propovăduind botezul pocăinței spre iertarea păcatelor.

5. Și ieșia la dînsul tot ținutul Iudeii și Ierusalimienii; și se botezau în apa Iordanului dela el, mărturisindu-și păcatele sale.

6. Și Ioan era îmbrăcat cu peri de cămilă și cu brâu de curea împrejurul mijlocului său, și mânca lăcuste și miere sălbatică.

7. Și propovăduia, zicând: „vine după mine cel mai tare decît mine, căruia nu sunt vrednic a mă pleca să-i desleg curelele încălțămintelor lui.

8. Căci eu v'am botezat pe voi cu apă, iară acela vă va boteza cu Spiritul Sfânt.^{a)}

9. Și a fost în zilele acelea, a venit Isus din

I 1 Mat 3, 1. 3 Is 40, 3; Mat 3, 3; Luca 3, 4; Io 1, 23. 5 Mat 3, 5. 6 Mat 3, 4; Lev 11, 22. 7 Mat 3, 11; Luc 3, 10; Io 1, 27. 8 Faple 1, 5; 2, 4; 11, 16; 19, 4.

a) Isus e mai tare ca Ioan, de aceea și botezul lui Isus are mai mare putere ca al lui Ioan. Al lui Isus are în sine puterea iertării păcatelor, al lui Ioan îl îndemna numai pe oameni la pocăință.

Nazaretul Galileii și s'a botezat dela Ioan în Iordan.

10. Și îndată ieșind din apă, văzut-a ceriurile deschise și Spiritul ca un porumb pogrându-se spre dînsul.

11. Și glas a fost din ceriu: „tu ești fiul meu cel iubit, întru carele bine am voit“.

12. Și îndatăși l'a scos pe dînsul Spiritul în pustie.

13. Și era acolo în pustie patruzeci de zile ispitindu-se de satana; și era cu fiarăle, și îngerii îi slujiau lui.

14. Iară după ce a fost prins Ioan, venit-a Isus în Galilea, propovăduind evanghelia împărăției lui Dumnezeu,

15. și zicând: „pentru că s'a împlinit vremea și s'a apropiat împărăția lui Dumne-

zeu: pocăiți-vă și credeți în evangheliie.“

16. Și umblând pe lângă marea Galileii, văzut-a pe Simon și pe Andreiu, fratele lui, aruncând mrejea în mare, căci erau pescari.

17. Și le-a zis lor Isus: „veniți după mine și vă voi face vânători de oameni.“

18. Și ei îndată lăsând mrejele, au mers după după dînsul.

19. Și trecând de acolo puținel, văzut-a pe Iacob al lui Zevedeu și pe Ioan, fratele lui, dirigându-și și ei mrejele în corabie.

20. Și îndată i-a chemat pe ei; și lăsând pe tatăl lor Zevedeu în corabie cu năimișii,^{a)} s'au dus după el.

21. Și intrară în Capernaum și îndată Sâmbăta intrând în sinagogă, învăța.

10 Luc 3, 22; Io 1, 32. 12 Mat 4, 1; Luc 4, 1. 14 Mat 4, 12; Luc 4, 14; Io 4, 43. 16 Mat 4, 18; Luc 5, 2. 21 Mat 4, 13; Luc 4, 31.

a) Năimișii sunt lucrătorii cu plată.

22. Și se mirau de învățătura lui, căci îi învăța pe ei ca și cei ce are putere, iară nu ca și cărturarii.

23. Și era în sinagoga lor un om cu duh necurat, și a strigat

24. zicând: „oh, ce ce ai cu noi, Isuse Nazarineanule? Ai venit să ne pierzi pe noi? Te știu pe tine, cine ești: Sfântul lui Dumnezeu.”

25. Iară Isus l'a cerțat pe el, zicând: „amuțește și ieși dintr'însul!”

26. Și l'a scuturat pe el duhul cel necurat, și strigând cu glas mare, a ieșit dintr'însul.

27. Și s'au spăimântat toți, încât se întrebau între sine, zicând: „ce este aceasta? Ce învățătură nouă este aceasta, că poruncește cu putere

și duhurilor celor necurate și-l ascultă pe dînsul?”

28. Și îndată a ieșit vestea lui în toată latimea Galileii.

29. Și îndată ieșind din sinagogă, a venit în casa lui Simon și alui Andreiu, cu Iacob și cu Ioan.

30. Iară soacra lui Simon zăcea aprinsă de friguri, și îndată i-au spus de dînsa.

31. Și venind, o a ridicat pe dînsa apucându-o de mână, și o au lăsat frigurile îndată, și slujia lor.

32. Iară făcînduse seară cînd apunea soarele, aduceau la dînsul pe toți bolnavii și îndrăciții.

33. Și era adunată toată cetatea la ușă.

34. Și a tămăduit pe mulți, cari pătimeau de multe feluri de boale, și mulți draci ascos, și nu lăsa dra-

cii să grăiască că-l știeau pe el^{a)}.

35. Și a doua zi, foarte de noapte, sculându-se, a ieșit și s'a dus în loc pustiu, și acolo se ruga.

36. Și a mers după el Simon și cei ce erau cu el.

37. Și aflându-l, i-au zis lui: „toți te caută.“

38. Și a zis lor: „să mergem în orașele și în satele, cari sunt mai aproape, ca să propovăduiesc și acolo, căci pentru aceasta am venit.“

39. Și propovăduia în adunările lor în toată Galilea, și scotea dracii.

40. Și a venit la dînsul un lepros, rugându-l pe dînsul și, înghinîndu-se înaintea lui,

i-a zis: „de vei vrea, poți să mă curățești.“

41. Iară lui Isus făcându-i-se milă întins-a mîna sa și s'a atins de el, și i-a zis: „vii, curățește-te!“

42. Și zicînd el, îndată s'a depărtat dela dînsul lepra, și s'a curățit.

43. Și amenințându-l^{b)}, numai decît l'a lăsat pe el,

44. și a zis lui: „vezi, nimănui nimica să nu spui; ci mergînd, te arată preotului, și du pentru curățenia ta ce a poruncit Moise, întru mărturie lor.“

45. Iară el ieșind, a început a propovădui multe și a vesti cuvîntul: așa, încât el mai mult aievea nu putea intra în cetate, ci afară

40 Mat 8, 2; Luc 5, 12. 44 Lev 14, 2.

a) Pe draci nu i-a lăsat Domnul, să spună că El e Fiul lui Dumnezeu, căci oamenii nu trebuie să creadă ceea ce zic dracii. b) L'a amenințat Isus pe lepros, ca nu cumva să spuie cuiva, că Hristos l'a vindecat, pentru ca să nu creadă oamenii pînă e Isus în lume, din mărturie omenească, când pot ei înșiși să vadă și să auză pe Isus.

în locuri pustii ^{a)} era, și veniau la el din toate laturile.

CAP. 2.

Slăbănogul. Mateiu. Ajunul ucenicilor. Apostolii smulg spice.

1. **S**i, după câteva zile, iarăși a intrat în Capernaum, și s'a auzit, că este în casă,

2. și îndată s'au adunat mulți, încât nu mai puteau încăpea nici la ușă, și le grăia lor cuvânt.

3. Și au venit la el aducând un slăbănog, pe care-l duceau patru.

4. Și neputându-se apropia de el pentru popor, au descoperit casa, unde era, și făcând o deschizătură, au slobozit patul, în care zăcea slăbănogul.

5. Iară Isus văzând credința lor, a zis slăbănogului: „fiule, iar-

tă-ți-se ție păcatele tale.“

6. Și erau acolo unii din cărturari șezând și cugetând întru inimile sale:

7. „ce grăește acesta așa hule? Cine poate ierta păcatele, fără numai unul Dumnezeu?“

8. Și îndată cunoscând Isus cu spiritul său, că așa cugetă aceia întru sine, a zis lor: „ce cugetați acestea întru inimele voastre?“

9. Ce este mai lesne a zice slăbănogului: iartă-ți-se ție păcatele; au a zice: scoală și iea patul tău și umblă?

10. Ci ca să știți, că are Fiul omului putere a ierta păcatele pe pământ (a zis slăbănogului):

11. ție zic: scoală, ia-ți patul tău și mergi în casa ta.“

II 1 Mat 9, 1. 3 Luc 5, 18. 7 Iov 14, 4; Is 43, 25.

a) Unde nu erau case, nici îmbulzeală; numai acolo mai putea umbla Isus, de lumea cea multă ce venia la dînsul.

12. Și s'a sculat îndată, și luându-și patul a ieșit înaintea tuturor, încât se mirau toți, și lăudau pe Dumnezeu, zicând: „nici odată nu am văzut ca aceasta.“

13. Și iarăși a ieșit lângă mare; ^{a)} și toată mulțimea venia la dînsul, și-i învăța pe ei.

14. Și trecând, a văzut pe Levj al lui Alfeu, ^{b)} șezând la vamă, și a zis lui: „vino după mine.“ Și sculându-se, a mers după el.

15. Și a fost, când a șezut el în casa lui, mulți, și vameși și păcătoși, ședeau cu Isus și cu ucenicii lui, căci erau mulți cari mergeau după el.

16. Și văzându-l cărturarii și fariseii mîncând cu vameșii și cu păcătoșii, au zis ucenicilor lui: „pentru ce mânîncă și bea cu vameșii și cu păcătoșii?“

17. Și auzind Isus, a zis lor: „nu trebuie iește celor sănătoși doflor, ci celor bolnavi: căci nu am venit să chem la pocăință pe cei drepți, ci pe cei păcătoși.“

18. Și erau ucenicii lui Ioan și ai fariseilor ajunând. Și au venit și au zis lui: „pentru ce ajună ucenicii lui Ioan și ai fariseilor, iară ai tăi nu ajună?“

19. Și le-a zis lor Isus: „au doară pot fiii nunții să ajune, până când mirele este cu dînșii? Câtă vreme este mirele cu dînșii, nu pot să ajune.“

20. Dar vor veni zile, când se va lua dela dînșii mirele, și atunci vor ajuna întru acele zile.

21. Nimeni nu pune petec nou la haină veche; căci petecul trage de haină și mai mare gaură se face.

22. Și nimeni nu bagă

14 Mat 9, 9. 17 I Tim 1, 15. 20 Mat 9, 15; Luc 5, 35.

a) Marea Galileii. b) Ca apostol se numește Mateiu.

vin nou în foi vechi; iară de-l bagă, vinul cel nou sparge foi, și vinul se varsă și foi pier; ci vinul nou în foi noi se cade să se bage.”

23. Și a fost mergând el Sâmbăta prin sămănături, și au început ucenicii lui a merge smulgând spice.

24. Iară fariseii au zis lui: „vezi, ce fac Sâmbăta, ce nu se cade?”

25. Și el a zis lor: „au nici odată nu ați cetit ce a făcut David, când a avut lipsă, și a flămânzit el și cei ce erau cu el?”

26. Cum a intrat în casa lui Dumnezeu, în vremea lui Abiatar arhiereul, și a mâncat pâinile punerii înaintea, cari nu era slobod să le mânânce numai preoților, și a dat și celor ce erau cu el?”

27. Și a zis lor: „Sâmbăta pentru om

s'a făcut, iară nu omul pentru Sâmbăta.

28. Dară Fiul omului domn este și Sâmbetei.”

CAP. 3.

Cel cu mâna uscată. Apostolii. Scoate Isus dracii? Neamurile lui Isus.

1. **S**i a intrat iarăși în sinagogă, și era acolo un om având mâna uscată.

2. Și-l pândiau pe el, de-l va vindeca Sâmbăta, ca să-i afle vină.

3. Și a zis omului celui ce avea mâna uscată: „stai în mijloc!”

4. Apoi a zis lor: „cade-se Sâmbăta bine a face, au rău; suflet a mântui, au a pierde?” Iară ei tăceau.

5. Și căutând spre ei cu mânie, întristându-se pentru împietrirea inimii lor, a zis omului: „întinde-ți mâna ta!” și o a întins, și

23 Mat 12, 1; Luc 6, 1. 25 I Imp 21, 6. 26 Lev 24, 9. III 1 Mat 12, 9; Luc 6, 6.

s'a făcut sănătoasă ca și cealaltă.

6. Și ieșind fariseii cu Irodianii, au făcut sfat împotriva lui, cum l'ar pierde.

7. Iară Isus s'a dus cu ucenicii săi către mare, și după dînsul a mers popor mult din Galilea și din Iudea,

8. și din Ierusalim, și Idumea, și din ceea parte de Iordan; și auzind câte făcea, mulțime multă din Tir și din Sidon a venit la dînsul.

9. Și a zis ucenicilor săi să fie la îndemână corabia, pentru popor, ca să nu-l împresoare.

10. Pentru că tămăduia pe mulți, încât toți câți aveau boale, îl împresurau ca să se atingă de el.

11. Și duhurile cele necurate, când îl vedeau, cădeau înaintea lui și strigau, zicând:

„tu ești Fiul lui Dumnezeu.“

12. Și mult le certa pe ele ca să nu-l vădească.

13. Și s'a suit în munte, și a chemat pe cari a vrut el însuși; și au venit la el.

14. Și a făcut pe doisprezece să fie cu dînsul, și să-i trimiță pe ei să propovăduiască,^{a)}

15. și să aibă putere a vindeca boalele și a scoate dracii.

16. Și lui Simon i-a pus nume Petru,

17. și pe Iacob al lui Zevedeu și pe Ioan, fratele lui Iacob, și le-a pus lor nume Boanerges adică fiii tunetului;

18. și pe Andrei și pe Filip, și pe Bartolomei, și pe Mateiu, și pe Toma, și pe Iacob al lui Alfeu și pe Tadeu, și pe Simon Cananitul,

6 Mat 12, 14. 13 Mat 10, 1; Luc 6, 13.

a) Numai cei aleși de Domnul pot predica. Pocăiți-vă cu ce-și dovedesc alegerea?

19. și pe Iuda cel din Iscariot, carele l'a și vândut pe dînsul. Și a venit în casă.

20. Și s'a adunat poporul iară, în cîntu puteau nici să mînânce pâine.

21. Și auzind ai săi, au ieșit să-l prinză, căci ziceau: „nu-și este în fire“. ^{a)}

22. Iară cărturarii, cari ieșise din Ierusalim, ziceau: „are pe Belzebub, și cu domnul dracilor scoate pe draci.“

23. Și chemându-i pe ei, le grăia lor în pilde: „cum poate satana să scoată pe satana?“

24. Și de se va despărți împărăția întru sine, nu poate sta împărăția aceea.

25. Și de se va despărți casa întru sine, nu poate sta casa aceea.

26. Și de vreme ce satana s'a sculat însuși asupra sa, și s'a despărțit; nu poate sta, ci are sfârșit.

27. Nimeni nu poate să răpească vasele celui tare, intrînd în casa lui; de nu va lega întăiu pe cel tare, și atunci va jefui casa lui.

28. Amin zic vouă: toate păcatele se vor ierta fiilor oamenilor, și hulele, ori câte vor huli:

29. dar cine va huli împotriva Spiritului Sfânt, nu are iertare în veci, ci este vinovat județului de veci.“

30. Pentru că ziceau: „duh necurat are ^{b)}.“

22 Mat 9, 34; 12, 24. 28 Mat 12, 31; Luc 12, 10; I Io 5, 16.

^{a)} Poate ca să-l scape din mîna cărturarilor; ori poate, neștiind, că Isus este Fiul lui Dumnezeu, se temeau să nu le facă necaz prin purtarea lui față de mai mari. ^{b)} Din vorbele și din faptele Mântuitorului au putut să vadă Iidovii toți, că Isus lucră numai cu puterea lui Dumnezeu. Cu toate acestea, unii nu recunosc acest adevăr și astfel păcătuiesc în contra Spiritului Sfânt.

31. Deci a venit muma lui și frații lui, și, stând afară, au trimis la dînsul să-l cheme.

32. Și ședea poporul împrejurul lui și a zis lui: „iată mumă ta și frații tăi și surorile tale te caută afară.“

33. Și le-a răspuns lor, zicând: „cine este muma mea și frații mei?“

34. Și căutând la cei ce ședeau împrejurul său, a zis: „iată muma mea și frații mei.

35. Căci oricine va face voia lui Dumnezeu, acela este fratele meu și sora mea și muma mea.“

CAP. 4.

Sămănătorul. Grăunțul de muștar. Liniștia mării.

1. **S**i iarăși a început Isus a învăța lângă mare, și s'a adunat la dînsul popor mult, încât a intrat el însuși în cora-

bie, și a șezut în mare; iară poporul sta tot pe pământ, lângă mare.

2. Și-i învăța pe ei multe în pilde, și le grăia lor întru învățătura sa.

3. „Ascultați: iată a ieșit sămănătorul să samene.

4. Și a fost când sămăna, una a căzut lângă cale, și au venit paserile ceriului și o au mâncat.

5. Iară alta a căzut pe piatră, unde nu avea pământ mult: și îndată a răsărit, pentru că nu avea pământ adânc.

6. Și răsărind soarele, s'a veștezit, și, pentru că nu avea rădăcină, s'a uscat.

7. Alta a căzut în spini, și crescând spinii, o au înneecat, și nu a dat rod.

8. Alta a căzut în pământ bun, și da rod înălțându-se și crescând, și a adus una

treizeci, și alta șasezeci, și alta o sută.”

9. Și le grăia: „cel ce are urechi de auzit, să auză.”

10. Iară când a fost singur, l’au întrebat cei ce erau lângă dînsul cu cei doisprezece de pildă.

11. Și le-a zis: „vouă vi s’a data cunoaște taina împărăției lui Dumnezeu: iară celor din afară^{a)} toate în pilde sunt lor,

12. ca privind să privească și să nu vadă, și auzind să auză și să nu înțeleagă: ca nu cumva să se întoarcă și să li se ierte lor păcatele.”

13. Și a zis lor: „dară nu știți pilda aceasta, și cum veți putea să înțelegeți toate pildele?

14. Sămănătorul samănă cuvântul^{b)}

15. Aceștia sunt cei de lângă cale, unde

se samănă cuvântul, și, cât ce-l aud, îndată vine satana, și iea cuvântul, care este sămănat în inimile lor.

16. Și aceștia sunt așisderea cei sămănați pe pietriș, cari, când aud cuvântul, îndată îl primesc cu bucurie;

17. însă nu au rădăcină întru sine, ci sunt până la o vreme; apoi, când se face necaz sau prigonire pentru cuvânt, îndată se smintesc.

18. Iară aceștia sunt cei sămănați în spini, cari aud cuvântul;

19. ci grijile veacului acestuia și înșelăciunea bogăției și poftele celorlalte întrînd înneacă cuvântul și se face fără rod.

20. Și aceștia sunt cei sămănați în pământ bun, cari aud cuvântul și-l primesc și rodesc,

12 Is 6, 9; Mat 13, 14; Io 12, 40; Fapte 28, 26; Rom 11, 8. 19 I Tim 6, 17.

a) Cei cari nu vreau să urmeze pe Isus. b) Învățătura Domnului.

unul treizeci, și unul șasezeci, și unul o sută.”

21. Și le grăia lor: „au doară vine făclia ca să se pună subt acoperemânt, sau subț pat: au nu să se pună în sfeșnic?

22. Căci nu este ceva de taină, ca să nu se a-rate; nici nu s'a făcut lucru ascuns, ci ca să vie la arătare. ^{a)}

23. De are cineva urechi de auzit, să auză.”

24. Și zicea lor: „pă-ziți ce auziți: cu ce măsură măsurați, se va măsura vouă, și se va adauge vouă celor ce auziți.

25. Căci cel ce are, i-se va da; iar dela cel ce nu are, și ce are se va lua dela el.”

26. Și zicea: „așa este împărăția lui Dumnezeu, în ce chip este după ce aruncă omul sămânța în pământ.

27. Și doarme, și se scoală noaptea și ziua, și sămânța răsare și crește cum nu știe el.

28. Pentru că pământul din sine rodește mai înainte iarbă, după aceea spic, apoi grâu deplin în spic.

29. Iară când se coace rodul, îndată seceră, căci a sosit secerișul.”

30. Și zicea: „cui vom asemăna împărăția lui Dumnezeu, au cu ce pildă o vom închipui?

31. Ca grăunțul de muștar care, când se samănă în pământ, este mai mic decât toate sămânțele pământului;

32. și după ce se samănă, crește și se face mai mare decât toate legumile, și face ramuri mari, încât pot locui subț umbra lui paserile ceriului.”

33. Și cu multe pil-

21 Mat 5, 15; Luc 8, 16; 11, 33. 22 Mat 10, 26; Luc 8, 17. 24 Mat 7, 2; Luc 6, 38. 25 Mat 13, 12; 25, 29; Luc 8, 18; 19, 26. 31 Mat 13, 31; Luc 13, 19.

a) În învățătura Domnului nimic nu e de ascuns.

de ca acestea grăia lor cuvântul, cât puteau asculta.

34. Și fără de pildă nu le grăia lor; dar ucenicilor săi deosebi le spunea toate.

35. Și le-a zis lor în ziua aceea, după ce a înserat: „să trecem de ceea parte!”

36. Și slobozind poporul, l’au luat așa cum era în corabie; și erau și alte corăbii cu dînsul.

37. Și s’a făcut vifor mare de vânt; iară valurile cădeau în corabie, în cât era să se afunde.

38. Și el era la cârmă dormind pe căpătâiu; și l’au deșteptat și i-au zis: „învățătorule, aunu socotești, că pierim?”

39. Și sculându-se, a certat vântul și a zis mării: „taci, contenește-te!” Și a stătut vântul și s’a făcut liniște mare.

40. Și a zis lor: „ce

sunteți așa înfricoșați? cum de nu aveți încă credință?”

41. Și se temeau cu frică mare, și zicea unul către altul: „cine este acesta, căci și vântul și marea ascultă de el?”

CAP. 5.

Vindecă un îndrăclit, pe ceea ce-i curgea sânge, pe fata lui Iair.

1. **S**i a venit de ceea parte, în Ialurea Gadarenilor.

2. Și ieșind el din corabie, îndată l’a întâmpinat, ieșind din mormânturi, un om cu duh necurat,

3. carele locuia în mormânturi, pe carele nu putea nimeni să-l lege nici cu lanțuri de fier;

4. pentru că de multe ori fiind el legat cu obezi și cu lanțuri de fier, se rupeau de pe dînsul lanțurile, și obe-

zile se sfârmau, și ni-
meni nu putea să-l do-
molească.

5. Și era totdeauna,
ziua și noaptea, prin
munți și prin mormân-
luri, și striga bălându-
se cu pietrii.

6. Iară văzând pe Isus
de departe, a alergat și
s'a închinat lui,

7. și strigând cu glas
mare a zis: „ce ai cu
mine, Isuse, Fiul lui
Dumnezeu celui de
sus? Juru-te în numele
lui Dumnezeu, să nu
mă muncești.“

8. Căci îi zicea: „ieși
duh necurat din om!“

9. Și l'a întrebat pe
el: „care îți este nu-
mele?“ Și a răspuns:
„legiune îmi este nume-
le, căci suntem mulți.“

10. Și l'au rugat pe el
mult, să nu-i trimiță a-
fară din ținut.

11. Și era acolo lân-
gă munte o turmă mare
de porci, ce păștea.

12. Și l'au rugat pe
el toți dracii, zicând:
„trimite-ne în porci, să
intrăm într'înșii.“

13. Și i-a slobozit pe
ei Isus îndată; și ie-
șind duhurile cele ne-
curate, au intrat în por-
ci, și s'a pornit lurma
de pe țarmuri în mare,
și erau ca la două mii
și s'au înecat în
mare.

14. Iară cei ce pă-
șteau porcii au fugit și
au spus în celate și în
sale; și au ieșit să vadă,
ce s'a făcut.

15. Și au venit la
Isus și au văzut pe în-
drăcitul, carele avuse-
se legiune, șezând și
îmbrăcat și întreg la
minte, și s'au temut.

16. Și cei ce au vă-
zut, le-au spus lor, ce
s'a făcut celui îndră-
cit, și de porci.

17. Și au început a-l
ruga să se ducă din
hotarele lor.

18. Și întrând el în
corabie, îl ruga cel
ce fusese îndrăcit, ca
să fie cu dînsul.

19. Iară Isus nu l'a
lăsat, ci i-a zis: „mergi
în casa ta, la ai tăi,
și spunele-lor, câte ți-a

făcut fie Domnul și cum te-a miluit!”

20. Și s'a dus, și a început a spune în Decapoli, câte i-a făcut Isus lui; și toți se mirau.

21. Și trecând Isus în corabie iarăși dincolo, s'a adunat popor mult la el, și era lângă mare.

22. Și iată a venit unul din mai marii sinagogei, anume Iair, și văzându-l, a căzut la picioarele lui

23. și-l ruga mult zicând: „fata mea spre sfârșit este, vino de-ți pune pe ea mâinile, ca să se mântuiască și să trăiască“.

24. Și a mers cu dînsul, și după el mergeau popoare multe și-l împresurau.

25. Și o muiere fiind întru curgerea sîngelui de doisprezece ani,

26. care a suferit mult dela mulți doftori, și și-a cheltuit

ale sale toate, și nu a aflat nici un folos, ci mai vîrtos în mai rău mergea,

27. auzind de Isus, a venit în popor pe dinapoi, și s'a atins de haina lui,

28. căci zicea: „de mă voi atinge măcar de hainele lui, mă voi mîntui.“

29. Și îndată i-s'a oprit izvorul sîngelui, și a simțit cu trupul, că s'a vindecat de boală.

30. Iară Isus, cunoscând întru sine puterea, care ieșise dintr'însul, întorcându-se către popor, a zis: „cine s'a atins de hainele mele?“

31. Și i-au zis ucenicii lui: „vezi poporul împresurându-te, și zici: cine s'a atins de mine?“

32. Și căuta împrejur pe ceea ce a făcut aceasta.

33. Și muierea, te-

mându-se și tremurând, știind, ce i se făcu-se. a venit și a căzut înaintea lui și i-a spus tot adevărul.

34. Iară el a zis ei: „fată, credința ta te-a mântuit: mergi cu pace și fii vindecată de boala ta.“

35. Și încă grăind el, au venit de ai mai marelui sinagogei, zicând: „fata ta a murit, ce mai ostenești pe învățătorul?“

36. Iară Isus îndată auzind cuvântul, ce se zicea, a zis mai marelui sinagogei: „nu te teme, ci numai crede!“

37. Și pe nici unul nu l'a lăsat să meargă după sine, numai pe Petru și pe Iacob și pe Ioan, fratele lui Iacob.

38. Și au venit în casa mai marelui sinagogei, și a văzut gălceavă, plâns și vâet mult.

39. Și întrând, a zis lor: „ce gălceviți și plângeți? Prunca nu a murit, ci doarme.“

40. Și-l râdeau pe el. Iară el scoțând pe toți afară, a luat pe tatăl pruncii și pe mama ei și pe cei ce erau cu dânsul, și a intrat unde zăcea prunca.

41. Și prinzând mâna pruncii, a zis ei: „talita cumi!“ care se tâlcuiește: „pruncă, (fie zic), scoală!“

42. Și îndată s'a sculat prunca, și umbla, căci era de doisprezece ani. Și s'au spăimântat cu spaimă mare.

43. Și a poruncit lor mult să nu știe nimeni de aceasta; și a zis să-i dea ei să mănânce.

CAP. 6.

Trimiterea apostolilor. Uciderea lui Ioan. Înmulțirea pâinilor. Isus umblă pe mare,

1. **S**i a ieșit de acolo și a venit în patria sa,^{a)} și după dînsul au mers ucenicii lui.

2. Și fiind Sâmbătă, a început a învăța în sinagogă, și mulți auzind, se mirau; zicând: „de unde are el toate acestea, și care e înțelepciunea cea dată lui, căci și puteri ca acestea se fac prin mâinile lui?”

3. Au nu este acesta teslarul,^{b)} fiul Mariei și fratele lui Iacob, și al lui Iosie, și al lui Simon? Au doară nu sunt și surorile lui aici la noi?” Și se smin-teau întru el.

4. Iară Isus le zicea lor: „nu este proroc necinstit fără numai în patria sa și între rudenii și în casa sa.”

5. Și nu putea acolo să facă nici o putere,^{c)} numai ce a tămădui pușintei nepulincioși, puind mâinile peste ei.

6. Și se mira de necredința lor; și umbla împrejur prin sate, învățând.

7. Și a chemat pe doisprezece, și a început a-i trimite câte doi, și le-a dat lor putere peste duhurile cele necurate.

8. Și le-a poruncit să nu ia nimica pe cale, ci numai toiag: nici traistă, nici pâine, nici bani în pungă;

9. ci numai să fie încălțați cu sandale,^{d)} și să nu aibe două haine.

10. Și zicea lor: „ori în ce casă veți intra, acolo rămâneți până ce veți ieși de acolo.

VI 1 Mat 13, 54; Luc 4, 16. 3 Io 6, 42. 4 Mat 13, 57; Luc 4, 24; Io 4, 44. 7 Mat 10, 1; Marc 3, 14; Luc 9, 1. 9 Fapte 12, 8.

a) Nazaret. b) Tatăl îngrijitor al lui Isus a fost bărdaș sau teslar, și de mic l'a învățat și pe Isus aceea-să meserie. c) Nu vrea, căci nu-l lăsa inima să facă minuni între necredincioși așa de răi. d) Niște încălțăminte, cari acoperiau numai talpa.

11. Și ori câți nu vă vor primi, nici nu vă vor asculta, ieșind de acolo, scuturați praful cel de sub picioarele voastre, spre mărturie lor. Amin zic vouă, mai ușor va fi Sodomei și Gomorei în ziua judecării, decât cetății aceleia.“

12. Și ieșind ei, propovăduiau ca să se pocăiască,

13. și draci mulți scoteau, și ungeau cu unt de lemn pe mulți bolnavi și-i vindecau.

14. Și a auzit Irod împăratul^{a)} (căci se vădise numele lui), și zicea: „Ioan Botezătorul s'a sculat din morți, și pentru aceasta se lucrează puteri prin el“

15. Alții ziceau: „Ilie este“. Iară alții ziceau: „proroc este, sau ca unul din proroci.“

16. Și auzind Irod, a

zis: „acesta este Ioan, căruia eu i-am tăiat capul: el s'a sculat din morți.“

17. Căci Irod acesta a trimis și a prins pe Ioan, și l'a legat în temniță pentru Irodiada, 'mujerea lui Filip fratelui său, căci o luase de mujere.

18. Pentrucă zicea Ioan lui Irod: „nu se cade ție să fii pe mujerea fratelui tău“.

19. Iară Irodiada cugeta pierderea lui, și vrea să-l omoare și nu putea.

20. Căci Irod se temea de Ioan, știindu-l bărbat drept și sfânt, și-l ocrotia, și ascultând de dînsul, multe făcea și cu drag îl asculta.

21. Și întâmplându-se o zi cu prilej bun, când făcea ospățul de ziua nașterii sale boierilor și căpitanilor și

11 Mat 10, 14; Luc 9, 5; Faple 13, 51; 18, 6. 13 Iac 5, 14. 14 Mat 14, 1. 2; Luc 9, 7. 17 Luc 3, 19. 18 Lev 18, 16.

a) De Isus.

celor mai mari ai Galileii,

22. și întrând fata Irodiadei și jucând, a plăcut lui Irod și celor ce ședeau cu dînsul; și a zis împăratul către fată: „cere dela mine ce vei vrea, și-ți voi da.“

23. Și s'a jurat ei: „orice vei cere dela mine, îți voi da, pînă și jumătate din împărăția mea.“

24. Iară ea ieșind, a zis mumei sale: „ce să cer?“ Iară aceasta a zis: „capul lui Ioan Botezătorul“.

25. Și întrând îndată cu de grab la împăratul, a cerut zicând: „voi să-mi dai acum în tîpsie capul lui Ioan Botezătorul!“

26. Și s'a întristat împăratul; dară pentru jurământ^{a)} și pentru cei ce ședeau la masă nu a vrut să o scârbească.

27. Și îndată trimițînd împăratul pe străjuitorul, a poruncit să-i aducă capul lui.

28. Iară el mergînd, a tăiat capul lui în temniță, și l'a dus în tîpsie, și l'a dat fetei, și fata l'a dat mumei sale.

29. Și auzind ucenicii lui, au venit și au luat trupul lui, și l'au pus în mormînt.

30. Și s'au adunat apostolii la Isus, și i-au spus lui toate câte făcuse ei și câte învățase.

31. Și a zis lor: „veniți voi înșivă deosebi, în loc pustiu, și vă odihniți puțințel.“ Căci erau mulți, cari veniau și se duceau, și nici vreme să mînânce nu aveau.

32. Și s'au dus în loc pustiu singuri cu corabia.

33. Și i-au văzut poarele pe ei mergînd, și l'au cunoscut

30 Luc 9, 10. 31 Mat 14, 13; Luc 9, 10; Io 6, 1.

a) Jurământul era rău, nu trebuia ținut.

mulți, și alergau acolo pe jos de prin toate cetățile, și au sosit înaintea lor, și s'au adunat la dînsul.

34. Și ieșind Isus, a văzut popor mult, și i-s'a făcut milă de ei, pentru că erau ca oile, cari nu au păstor; și a început a-i învăța pe ei multe.

35. Și iată fiind vremea trecută, s'au apropiat la dînsul ucenicii lui, și au zis: „locul este pustiu, și vreme a trecut multă:

36. slobozește-i ca să meargă prin satele și orașele de prin prejur să-și cumpere pâini, căci nu au ce mânca.“

37. Iară el răspunzând, a zis lor: „dați-le voi să mînânce!“ Și ei i-au zis: „poate vom merge și vom cumpăra pâini de două sute dinari, și le vom da lor să mînânce?“

38. Iară el a zis lor:

„câte pâini aveți? Mergeți și vedeți!“ Și după ce au văzut, i-au zis lui: „cinci pâini și doi pești.“

39. Și a poruncit lor să-i așeze pe toți rînduri, pe iarbă verde.

40. Și au șezut cete, cete, câte o sulă și câte cincizeci.

41. Și luând cele cinci pâini și cei doi pești, căutând la ceriu, le-a binecuvîntat și a frînt pâinile, și le-a dat ucenicilor săi, ca să le puie lor, și cei doi pești i-a împărțit tuturor.

42. Și au mâncat toți și s'au săturat.

43. Și au luat douăsprezece coșuri pline de sfărmituri și din pești.

44. Și erau cei ce mîncase pâinile ca la cinci mii de bărbați.

45. Și îndată a silit pe ucenicii săi să între în corabie, și să meargă înaintea lui de ceea parte către Vit-

saida, până ce va slobozi poporul.

46. Și slobozindu-i, s'a dus în munte să se roage.

37. Și făcându-se seară, era corabia în mijlocul mării, și el singur pe pământ.

48. Și i-a văzut pe ei trudindu-se, vâslind, (căci era vântul potrivnic), și către a patra strajă a nopții ^{a)} a venit la ei, umblând pe mare, și voia să treacă pe lângă ei.

49. Iară ei văzându-l umblând pe mare, le părea, că este nălucă, și au strigat.

50. Căci toți l'au văzut și s'au turburat. Și el îndată a vorbit cu ei, și le-a zis: „cutezați, eu sunt, nu vă temeți!”

51. Și a intrat la ei în corabie, și a încetat vântul, și mai mult se spăimântau întru sine și se mirau,

52. pentru că nu au

fost înțeles din pâini, căci inima lor era împietrită.

53. Și trecând, au venit în pământul Ghenisaretului, și ieșiră la vad.

54. Și ieșind ei din corabie, îndată l'au cunoscut.

55. Și încunjurând ei toată laturea aceea, au început a aduce bolnavii cu paturile unde auziau, că este el.

56. Și ori unde intra în sate, sau în cetăți, sau în orașe, puneau la ulițe pe cei bolnavi, și-l rugau măcar de poalele hainelor lui să se atingă; și câți se atingeau de el se mântuiau.

CAP. 7.

Obiceiurile fariseilor. Vindecă fata cananencei și un surdomut.

1. **S**î s'au adunat la dînsul fariseii și unii din căr-

48 Mat 14. 25. 53 Mat 14, 34.

a) Pe la trei ceasuri după miezul nopții.

turari, cari venise din Ierusalim,

2. și văzând pe oarecarii din ucenicii lui cu mâinile necurate, adecă nespălate, mân-când pâine, își băteau joc.

3. Pentrucă fariseii și Iidovii toți, dacă nu-și spală mâinile des, nu mânâncă, ținînd învățătura bătrânilor.

4. Și venind din târg, dacă nu se spală, nu mânâncă. Și altele multe sunt cari au luat a le ținea: spălarea păharelor și a urcioarelor, și a căldărilor și paturilor.

5. După aceea l'au întrebat pe el fariseii și cărturarii: „pentru ce nu umblă ucenicii tăi după obiceiul bătrânilor, ci mânâncă pâine cu mâinile nespălate?”

6. Iară el răspunzând, a zis lor: „bine a prorocit Isaia de voi

fățarnicilor, precum este scris: „poporul acesta cu buzele mă cinstește, dară inima lui departe este dela mine.

7. Ci înzădar mă cinstesc învățînd învățături cari sunt porunci de ale oamenilor.

8 Căci lăsând porunca lui Dumnezeu, țineți obiceiurile oamenilor: spălarea vaselor a păharelor, și altele asemenea ca acestea multe faceți“.

9. Și zicea lor: „frumos, voi lăpădați porunca lui Dumnezeu, ca să țineți obiceiul vostru.

10. Căci Moise a zis: cinstește pe tatăl tău și pe muma ta, și: cel ce va grăi de rău pe tatăl său sau pe mumă sa, cu moarte să moară.

11. Iară voi ziceți: de va zice omul tătâne-său sau mumă sa: corban (care este: dar)

VII 2 Mat 15, 2. 6 Is 29, 13. 10 Eș 20, 12; II Lege 5, 16; Ef 6, 2; Eș 21, 17; Lev 20, 9; Pilde 20, 20.

este cu ce te-ai folosi dela mine ^{a)};

12. și mai mult nu-l lăsați să mai facă tătâne-său sau mumă sa,

13. călcând cuvântul lui Dumnezeu pentru obiceiul vostru, pe care voi l'ați făcut; și asemenea de acestea multe faceți."

14. Și chemând toată gloata, a zis lor : „ascultați-mă toți și să înțelegeți.

15. Nimica nu este din afară de om, ce intră într'însul, care poate să-l spurce : ci celea ce ies dintr'însul, acelea sunt cari spurcă pe om.

16. De are cineva urechi de auzit, să auză".

17. Și dacă a intrat în casă dela popor, l'au întrebat ucenicii lui de pildă.

18. Și le-a zis lor : „au și voi sunteți așa

neînțelegători ? Dară nu înțelegeți, că tot ce intră în om din afară, nu poate să-l spurce,

19. căci nu intră în inima lui, ci în pân-tece, și se aruncă la gunoiu, unde se curăță toate bucatele.

20. Dară, zicea, ce iese din om, aceea îl spurcă pe om.

21. Căci din lăuntru, din inima oamenilor ies cugetele cele rele, și preacurviile, curviile, uciderile,

22. furtişagurile, lăcomiile, răutățile, înşelăciunile, faptele de ruşine, ochiul viclean, hula, trufia, nebunia.

23. Toate relele acestea ies din lăuntru și-l spurcă pe om."

24. Și sculându-se de acolo, s'a dus în hotarele Tirului și ale Sidonului ; și întrând în casă, voia să nu știe

14 Mat 15, 10. 21 Fac 6, 5. 24 Mat 15, 21.

a) E batjocură pentru părinți, când nu vrei să-i ajuți la nevoie, și închinî bisericii averea, anume ca să nu-i ajuți.

nimeni de el; și nu a putut să fie ascuns.

25. Căci auzind de dînsul o muiere, a căreia fată avea duh necurat, venind, a căzut la picioarele lui.

26. Iară muierea era păgână de neam, din Fenicia Siriei, și-l ruga ca să scoajă dracul din fata ei.

27. Iară Isus a zis: „lasă să se sature în-tîiu fiii, căci nu este bine a lua pâinea fiilor și a o arunca câinilor.“

28. Iară ea răspunzând, a zis lui: „adevărat Doamne; dară și câinii mînîncă supt masă din sfărmiturile fiilor.“

29. Și el a zis ei: „pentru cuvîntul acesta mergi; ieșit-a dracul din fata ta“.

30. Și mergînd în casa sa, a aflat dracul ieșit, și pe fată culcată în pat.

31. Și ieșind iarăși

din hotarele Tirului, a venit prin Sidon la marea Galileii, în mijlocul hotarelor Decapoli.

32. Și i-au adus lui un surd, grăind anevoie, și l'au rugat ca să-și pue mîna pe el.

33. Și luîndu-l din mulțime deosebi, și-a băgat degetele sale în urechile lui, și scuipînd, i-a atins limba.

34. Și căutînd la ceriu, a suspinat și a zis lui: „effata“, care este: „deschide-te“.

35. Și îndată s'au deschis urechile lui, și s'a deslegat legătura limbii lui, și vorbia bine.

36. Și le-a poruncit lor ca să nu spună nimănui. Ci cu cât le poruncia, cu atîta mai mult îl vestiau.

37. Și peste măsură se mirau, zicînd: „toate le-a făcut bine, și pe surzi îi face să

audă, și pe muți să grăiască”.

CAP. 8.

Satură patru mii. A-luatul fariseilor. Cine e Isus. Cum ne vom mânui.

1. **I**n zilele acelea fiind popor mult foarte și neavând ce mânca, a chemat Isus pe ucenicii săi și le-a zis:

2. „milă-mi-e de popor, căci iată de trei zile sunt cu mine, și nu au ce mânca;

3. și de-i voiu slobozi nemâncați la casele lor, vor slăbi pe cale, căci unii dintr'înșii au venit de departe”.

4. Și i-au răspuns ucenicii: „de unde va putea cineva să sature pe aceștia de pâine aici în pustie?”

5. Și i-a întrebat: „câte pâini aveți?” Iară ei au zis: „șapte”.

6. Și a poruncit po-

porului să șază pe pământ; și luând cele șapte pâini, mulțămind, a frânt și a dat ucenicilor săi, ca să le puie înainte. Și le-au pus înaintea poporului.

7. Și aveau și pușinței peștișori; și binecuvântând și pe aceștia, a zis să-i pună și pe aceia înaintea lor.

8. Deci au mâncat și s'au săturat, și au luat rămășițe de sfârmituri șapte coșuri.

9. Iară cei ce mâncase erau ca la patru mii; și i-a slobozit pe ei.

10. Și îndată întrând în corabie cu ucenicii săi, a venit în părțile Dalmanutei.

11. Și au ieșit fariseii și au început a se întreba cu dînsul, cerînd dela el semn din ceriu ca să-l ispitească.

12. Și suspinând cu spiritul său, a zis: „pentru ce cere nea-

mul acesta semn? Adevăr zic vouă, de se va da neamului acesta semn“.

13. Și lăsându-i, a intrat iarăși în corabie, și a trecut de ceea parte.

14. Și ucenicii au uitat să iea pâine, și numai o pâine aveau cu sine în corabie.

15. Și le poruncia lor, zicând: „căutați de vă păziți de aluatul fariseilor și de aluatul lui Irod“.

16. Și socotiau zicând unul către altul: „nu avem pâini“.

17. Și cunoscând I-sus, le-a zis: „pentru ce socotiți că nu aveți pâini?“ Încă nu cunoașteți, nici nu înțelegeți, au încă împietrită este inima voastră?

18. Ochi având, nu vedeți? și urechi având, nu auziți? și nu vă aduceți aminte,

19. când am frânt

cele cinci pâini la cele cinci mii, câte coșuri pline de sfârmituri ați luat?“ Zis-au ei: „douăsprezece?“

20. „Și când am frânt cele șapte pâini la cele patru mii, câte coșuri pline de sfârmituri ați luat?“ Zis-au: „șapte“.

21. Și a zis lor: „dară cum de încă nu înțelegeți?“

22. Și a venit în Vitisaida, și i-au adus lui un orb, și l'au rugat ca să-l atingă.

23. Și apucând pe orb de mână, l'a scos afară din sat, a scui-pat în ochii lui, și puindu-și mâinile pe el, l'a întrebat de vede ceva?

24. Și ridicându-și ochii, a zis: „văz oamenii umblând ca copacii“.

25. După aceea iarăși și-a pus mâinile pe ochii lui, și l'a făcut să vadă, și s'a vin-

decat și a văzut luminat toate.

26. Și l'a trimis pe el la casa sa, zicând: „și de întrii în sat, să nu spui cuiva!”

27. Și a ieșit Isus și ucenicii lui în satele Cezareei lui Filip, și pe căle îi întreba pe ucenicii săi, zicând: „cine mă zic oamenii, că sunt?”

28. Iară ei au răspuns: „Ioan Botezătorul; și alții Ilie; iară alții unul din proroci”.

29. Și le-a zis lor: „dară voi cine mă ziceți, că sunt?” Și răspunzând Petru, azis lui: „tu ești Hristos.”

30. Și i-a oprit ca să nu spuie nimănui de el.

31. Și a început a-i învăța că trebuie Fiul omului multe să pătimizească, și a se urgisi de bătrâni și de arhieriei și de cărturari: și a se omorâ, și după trei zile a învia.

32. Și pe față grăia cuvântul acesta. Iară Petru luându-l la o parte, a început a i-se împotrivi.

33. Iară el întorcându-se și văzând pe ucenicii săi, a certat pe Petru zicând: mergi dela mine, satano, căci nu gândești cele ce sunt ale lui Dumnezeu; ci cele ce sunt ale oamenilor^{a)}.

34. Și chemând mulțimea cu ucenicii săi, a zis lor: „cel ce vrea să vie după mine, să se lapede de sine, și să-și ieia crucea sa și să vie după mine.

35. Căci cine va vrea să-și mântuiască sufletul său, pierde-l va. Iară cel ce-și va pierde sufletul său pentru mine și pentru evanghelie, acela-l va mântui.

36. Căci ce va folosi omului de ar dobândi lumea toată, și-și va pierde sufletul său?

27 Mat 16, 13; Luc 9, 18. 34 Mat 10, 38; 16, 24; Luc 9, 23; 14, 27. 35 Luc 17, 33; Io 12, 25.

a) Tâlcul e la Mateiu, cap 16 st. 23.

37. Sau ce va da omul în schimb pentru sufletul său ?

38. Căci cine se va rușina de mine și de cuvintele mele întru acest neam preacurvar și păcătos: și Fiul omului se va rușina de el, când va veni întru mărirea Tatălui său cu sfinții îngeri.“

CAP. 9.

Schimbarea la față. Vindecarea unui îndrăcit. Răbdarea și smerenia. Smintelele.

1. **S**i le zicea lor: „amin zic vouă: sunt oare carii din cei ce stau aici cari nu vor gusta moarte, până când nu vor vedea împărăția lui Dumnezeu venind întru putere.“

2. Și după șase zile a luat pe Petru și pe Iacob și pe Ioan, și i-a suit într'un munte înalt deosebi singuri,

și și-a schimbat fața înaintea lor.

3. Și hainele lui s'au făcut strălucind și albe foarte ca zăpada, în ce chip nălbitorul pe pământ nu poate să nălbească.

4. Și s'a arătat lor Ilie cu Moise, și grăiau cu Isus.

5. Și răspunzând Petru, a zis lui Isus: „Rabbi ^{a)}, bine este nouă a fi aici. Să facem trei colibi, ție una, și lui Moise una, și lui Ilie una.“

6. Căci nu știa ce zice, pentru că erau înfricoșați.

7. Și s'a făcut un nor umbrindu-i pe dînșii; și a venit glas din nor, zicând: „acesta este fiul meu cel iubit, pe acesta să-l ascultați!“

8. Și îndată uitându-se împrejur, pe nimeni nu a mai văzut, fără numai pe Isus singur cu dînșii.

38 Mat 10, 33; Luc 9, 26; 12, 9. 39 Mat 16, 28; Luc 9, 27. IX 1 Mat 17, 1; Luc 9, 28. 8 Mat 17, 9.

a) Învățătorule ! Rabbi e jidovește.

9. Iară pogorându-se ei din munte, le-a poruncit, ca nimănui să nu spună cele ce văzuse, fără numai după ce se va scula din morți Fiul omului.

10. Și ei au ținut cuvântul întru sine, întrebându-se: „ce este: a se scula din morți?”

11. Și l’au întrebat pe el, zicând: „pentru ce zic cărturarii, că se cade să vie mai întâiu Ilie?”

12. Iară el răspunzând, a zis lor: „Ilie adevărat va veni mai înainte și va tocmi toate; și precum este scris de Fiul omului, trebue să pătimească multe și să se defaime.

13. Ci zic vouă, că Ilie a venit, și au făcut cu dînsul câte au vrut, cum este scris de el.” ^{a)}

14. Și venind la ucenici, a văzut mulțime

multă împrejurul lor, și pe cărturari întrebându-se cu ei.

15. Și îndată văzându-l tot poporul, s’a înspăimântat, ^{b)} și alergând, se închina lui.

16. Și a întrebat pe cărturari: „ce vă priciți între voi?”

17. Și răspunzând unul din mulțime, a zis: „învățătorule, am adus la tine pe fiul meu, carele are duh mut;

18. și ori unde-l apucă, îl zdrobește și face spume, și scrășnește cu dinții și se usucă. Și am zis ucenicilor tăi să-l scoată, și nu l’au putut.”

19. Iară el răspunzând, a zis: „o neam necredincios, până când voi fi cu voi? Până când vă voi răbda pe voi? Aduceți-l la mine!”

20. Și l’au adus. Și văzându-l, îndată l’a scuturat pe el duhul;

10 Mat 4, 5. 11 Is 53, 3. 4. 12 Mat 17, 12. 16 Luc 9, 38.

a) Ilie, care a venit înainte de Isus, este Ioan Botezătorul. b) Era numai decît după schimbarea la față, și-i strălucea fața.

și căzând la pământ, se tăvălia spumând.

21. Și a întrebat pe tatăl lui: „câtă vreme este, de când i s'a făcut lui aceasta?” Iară el a zis: „din pruncie.

22. Și de multe ori și în foc l'a aruncat, și în apă, ca să-l piarză; ci, de poți ceva, fie-ți milă de noi și ne ajută“.

23. Iară Isus a zis lui: „de poți crede, toate se pot celui credincios.“

24. Și îndată strigând tatăl pruncului, cu lacrimi a zis: „crez, Doamne; ajută necredinței mele!“

25. Și văzând Isus, că năvălește poporul, a certat duhul necurat, zicând lui: „duh mut și surd, eu îți poruncesc: ieși dintr'însul, și mai mult să nu întri în el!“

26. Și strigând și mult scuturându-l, a ieșit; și s'a făcut ca un

mort, încât mulți ziceau: „a murit.“

27. Iară Isus apucându-l de mână, l'a ridicat, și s'a sculat.

28. Și întrând el în casă, ucenicii l'au întrebat deosebi: „pentru ce nu l'am putut scoate noi?“

29. Iară el le-a zis: „acest fel cu nimica nu poate ieși fără numai cu rugăciune și cu post“.

30. Și ieșind de acolo, mergea prin Galilea, și nu a voit ca să-l știe cineva,

31. Și-i învăța pe ucenicii săi, și le zicea lor: „Fiul omului se va da în mâinile oamenilor, și-l vor omorâ; și după ce-l vor omorâ, a treia zi va învia.“

32. Iară ei nu știau cuvântul, și se temeau să-l întrebe.

33. Și au venit în Capernaum; și fiind în casă, i-a întrebat: „ce vă priciați pe cale?“

34. Iară ei au tăcut, căci se pricise pe cale unul cu altul, cine ar fi mai mare dintre dînşii.

35. Şi şezând, achemat pe cei doisprezece şi le-a zis lor: „cel ce vrea să fie în-tâiu, să fie mai pe urmă de toţi şi tuturor slugă“.

36. Şi luând un prunc, l'a pus în mijlocul lor; şi luându-l în braţe, a zis lor:

37. „oricine primeşte pe unul dintr'aceşti prunci întru numele meu, pe mine mă primeşte; şi oricine mă primeşte pe mine, nu mă primeşte pe mine, ci pe cel ce m'a trimis pe mine“.

38. Iară Ioan a răspuns lui, zicând: „în-văţătorule, am văzut pe oarecarele întru numele tău scoţând dra-cii, carele nu vine după noi, şi l'am oprit, pen-

tru că nu vine după noi“.

39. Iară Isus a zis: „nu-l opriţi; căci nimeni nu este, care face putere în numele meu, şi să poată curând grăi rău de mine.

40. Pentru că oricine nu este împotriva voastră, pentru voi este.

41. Căci oricine vă va adăpa pe voi cu un păhar de apă întru numele meu, pentru că sunteţi ai lui Hristos: amin zic vouă, nu-şi va pierde plata sa.“

42. „Şi oricarele va sminti pe unul dintru aceşti mici, cari cred întru mine, mai bine i-ar fi lui de s'ar lega o piatră de moară de grumazul lui, şi s'ar arunca în mare.

43. Şi de te smin-teşte mâna ta, taie-o: căci mai bine-ţi este ciung să întrii în viaţă, decât două mâini a-

vând să întrii în gheena, în focul cel nestins,

44. unde viermele lor nu moare și focul nu se stinge.

45. Și de te smințește piciorul tău, taie-l: căci mai bine-ți este să întrii în viață șchiop, decât două picioare având să te arunci în gheena, în focul cel nestins,

46. unde viermele lor nu moare, și focul nu se stinge.

47. Și de te smințește ochiul tău, scoate-l: căci mai bine-ți este cu un ochiu să întrii întru împărăția lui Dumnezeu, decât doi ochi având să te arunci în gheena focului,

48. unde viermele lor nu moare și focul nu se stinge.

49. Căci tot cu foc

se va săra: și toată jertfa cu sare se va săra ^{a)}.

50. Bună este sarea: iară de va fi sarea nesărată, cu ce o veți direge? Aveți întru voi sare, și pace aveți întru voi ^{b)}.

CAP. 10.

Căsătoria e nedesfăcută. Isus și copiii. Tânărul bogat. Fiii lui Zevedeu. Orbul din Ierihon.

1. **S**i de acolo sculându-se, a venit în hotarele Iudeii de cea parte de Iordan; și iarăși s'au adunat popoarele la dînsul, și cum se obișnuise, iarăși îi învăța.

2. Și apropiindu-se fariseii, l'au întrebat: „oare este slobod bărbatului să-și lase mu-

45 Is 66, 24. 48 Lev 2, 13. 49 Mat 5, 13; Luc 14, 34. X 1 Mat 19, 1.

a) În legea veche toată jertfa trebuia sărată și arsă: jertfa legii noua e inima curată a creștinului, care arde de focul dragostei lui Dumnezeu, și e sărată cu darul lui Dumnezeu. b) Aveți în suflet darul sfinților al lui Dumnezeu și veți avea pacea cea mai scumpă.

ierea?" ca să-l ispitească.

3. Iară el răspunzând, a zis lor: „ce v'a poruncit Moise?"

4. Iară ei au zis: „Moisea îngăduise să se scrie carte de slobozenie, și să o lase."

5. Și răspunzând Isus, a zis lor: „după învârtoșarea inimii voastre a scris vouă porunca aceasta.

6. Iară dela începutul facerii bărbat și muieră a făcut Dumnezeu.

7. Pentru aceasta va lăsa omul pe tatăl său și pe mamă sa, și se lipi de muieră sa,

8. și vor fi amândoi un trup. Drept aceea mai mult nu mai sunt doi, ci un trup.

9. Deci ce a împreunat Dumnezeu, omul să nu despartă."

10. Și în casă iarăși

l'au întrebat ucenicii lui de aceasta.

11. Și le-a zis lor: „oricine-și va lăsa muieră, și va lua alta, preacurvește cu ea.

12. Și muieră, deși va lăsa bărbatul, și se va mărita după altul, preacurvește."

13. Și aduceau la dînsul prunci ca să se atingă de ei. Iară ucenicii certau pe cei ce-i aduceau.

14. Și văzând Isus, nu i-a părut bine, și a zis lor: „lăsați pruncii să vină la mine, și nu-i opriți pe ei, căci a unora ca aceștia este împărăția lui Dumnezeu.

15. Amin zic vouă: oricine nu va primi împărăția lui Dumnezeu ca pruncul^{a)}, nu va intra întru ea."

16. Și luându-i în brațe, și-a pus mîi-

4 Il Lege 24, 1. 7 Fac 1, 27; 2, 24; Mat 19, 5; I Cor 7, 10; Ef 5, 31. 8 I Cor 6, 16.

a) Un copil bun crede tot ce-i zic părinții și ascultă totdeauna de ei. Așa trebuie să primească oamenii toată învățătura lui Isus și să asculte totdeauna de biserică.

nile peste ei și i-a binecuvântat.

17. Și ieșind el la cale, alergând oarecine și îngenunchind înaintea lui, îl întreba, zicând: „învățătorule bune, ce voi face ca să moștenesc viața de veci?”

18. Iară Isus a zis lui: „ce mă zici bun? Nimeni nu este bun, numai unul Dumnezeu.

19. Știi poruncile: să nu curvești, să nu ucizi, să nu furi, să nu mărturisești strâmb, pe nimeni să nu păgubești, cinstește pe tatăl tău și pe mamă ta.”

20. Iară el răspunzând, a zis: „învățătorule, acestea toate le-am păzit din tinerețele mele.”

21. Iară Isus căutând spre el, l'a iubit pe dînsul, și a zis lui: „încă una-ți lipsește: du-te și vinde toate, câte ai, și dă săracilor: și vei avea co-

moară în ceriu, și luând crucea, vino după mine.”

22. Iară el întristându-se de cuvântul acesta, s'a dus mâhnit, pentru că avea multă avuție.

23. Și căutând împrejur Isus, a zis ucenicilor săi: „cât de cu anevoie vor intra întru împărăția lui Dumnezeu cei ce au avuție.”

24. Iară ucenicii s'au spăimântat de cuvintele lui. Și răspunzând iarăși Isus, le-a zis lor: „fiilor, cât de cu anevoie este celor ce nădăjduiesc întru avuție, să intre întru împărăția lui Dumnezeu.

25. Mai lesne este funiei dela corabie să treacă prin urechea acului: decât bogatului să intre întru împărăția lui Dumnezeu.”

26. Iară ei mai mult se mirau, zicând unul către altul: „dară cine se va putea mântui?”

27. Și căutând Isus spre ei, a zis: „la oameni este cu neputință, iară nu la Dumnezeu: căci la Dumnezeu toate sunt cu putință.“

28. Iară Petru a început a zice lui: „iată noi am lăsat toate și am venit după tine“.

29. Și răspunzând Isus, a zis: „Amin zic vouă, nimeni nu este, care și-a lăsat casa sa, sau frații, sau surorile, sau pe tatăl său, sau pe mamă sa, sau muieră, sau fiii, sau moșiile, pentru mine și pentru evanghelie,

30. și să nu iea de o sută de ori mai mult acum, întru această vreme, casă și frați, și surori și mamă și fii și moșii, cu prigoniri: ^{a)} și în veacul cel viitor viața de veci.

31. Iară mulți din cei dintâiu vor fi pe urmă,

și din cei de pe urmă întâiu.“

32. Și erau pe cale, suindu-se în Ierusalim; și mergea Isus înaintea lor, iar ei se mirau, și mergând după dînsul, le era frică. Și luând iarăși pe cei doisprezece, a început a le spune cele ce erau să i-se întâmple:

33. „iată ne suim în Ierusalim, și Fiul omului se va da arhierilor și cărturarilor, și-l vor judeca pe dînsul spre moarte, și-l vor da păgânilor,

34. și-l vor batjocori și-l vor bate, și-l vor scuipa, și-l vor omorâ; și a treia zi va învia“.

35. Și au venit la el Iacob și Ioan, feciorii lui Zevedeu, zicând: „învățătorule, vom că ce vom cere să ne faci nouă“.

36. Iară el a zis lor:

28 Mat 19, 27; Luc 18, 28. 31 Mat 19, 30. 32 Luc 18, 31. 35 Mat 20, 20.

a) Pe lângă bucurii, apostolii vor avea și multe de îndurat.

„ce vreți să vă fac vouă“.

37. Iară ei au zis lui: „dă-ne nouă ca să ședem unul deasupra, și altul deasupra ta, întru mărirea ta“.

38. Iară Isus a zis lor: „nu știți ce cereți. Putea-veți bea paharul, care-l voi bea eu, și cu botezul, cu carele eu mă voi boteza să vă botezați?“

39. Ei au zis lui: „putea-vom“. Iară Isus le-a zis lor: „paharul, care eu îl voi bea, cu adevărat îl veți bea; și cu botezul, cu carele eu mă voi boteza, vă veți boteza;

40. dar așede deasupra mea și deasupra mea nu am eu a da vouă, ci celor ce s'a gătit“.

41. Și auzind cei zece; au început a se mânia pe Iacob și pe Ioan.

42. Iară Isus chemându-i, le-a zis: „știți,

că cei ce li-se pare că împărătesc neamurile, le stăpânesc pe ele, și mai marii lor le domnesc pe ele.

43. Dară între voi nu va fi așa: ci ori carele ar vrea să fie între voi mai mare să fie vouă slugă;

44. și cel ce vrea să fie între voi întâiu, să fie tuturor slugă;

45. căci și Fiul omului nu a venit să-i slujască alții lui, ci să slujască el și să-și dea sufletul răscumpărare pentru mulți“.

46. Și a venit în Ierihon; și ieșind el din Ierihon și ucenicii lui și popor mult, Bartimeu orbul, feciorul lui Timeu, șede lângă cale cerșind.

47. Și auzind, că Isus Nazarineanul este, a început a striga și a zice: „Isuse, fiul lui David, miluește-mă!“

48. Și-l certau pe el mulți ca să tacă; iară

el mai vârtos striga : „fiul lui David, miluește-mă!“

49. Și stând Isus, a zis să-l cheme; și au chemat pe orb, zicându-i : „cutează, scoală-te, căci te cheamă“.

50. Iară el lăpădându-și haina sa, sculându-se, a venit la Isus.

51. Și răspunzând Isus, a zis lui : „ce vrei să-ți fac?“ Iară orbul i-a zis : „învățătorule, să văz“.

52. Iară Isus a zis lui : „mergi, credința ta te-a mântuit“. Și îndată a văzul, și a mers după Isus pe cale.

CAP. 11.

*Duminica florilor.
Smochinul blăstămat.
Botezul lui Ioan.*

1. **S**i când se apropiau de Ierusalim, de Viflaghi și de Vitania, pe la muntele maslinilor, a trimis doi din ucenicii săi,

2. și le-a zis lor :

„mergeți în satul cel dinaintea voastră, și îndată ce veți intra într'însul, veți găsi un mânz legat, pe care nimeni din oameni nu a șezut; și deslegându-l, să-l aduceți.

3. Și de va zice vouă cineva: pentru ce faceți aceasta? Ziceți, că Domnului trebuiește: și îndată-l va slobozi aici.“

4. Deci au mers și au găsit mânzul legat lângă ușă, afară la despărțirea căii, și l'au deslegat.

5. Iară unii din cei ce stau acolo au zis lor: „ce faceți de deslegați mânzul?“

6. Ei au zis lor, cum le-a poruncit Isus, și i-au lăsat.

7. Și au adus mânzul la Isus, și au așternut pe el veșmintele sale: și a șezut pe el.

8. Și mulți își așterneau veșmintele pe cale; iară alții tăiau stâl-

pări ^{a)} din copaci și le așterneau pe cale.

9. Și cei ce mergeau înainte și cei ce veniau pe urmă, strigau, zicând: „osana, bine e cuvântat cel ce vine întru numele Domnului.

10. Bine e cuvântată împărăția, carea vine în numele Domnului, a părintelui nostru David: osana întru cele de sus!“

11. Și a intrat Isus în Ierusalim, și în biserică; și după ce a văzut toate, fiind vremea de către seară, a ieșit în Vitania cu cei doisprezece.

12. Și a doua zi ieșind ei din Vitania, a flămânzit.

13. Și văzând un smochin de departe, având frunze, a venit, că doară ar afla ceva într'însul. Și venind la el,

nimica nu a aflat, fără numai frunzele, pentru că nu era încă vremea smochinelor.

14. Și răspunzând Isus, a zis lui: „să nu mai mânânce nimeni de acum înainte rod din tine în veac!“ Și auziau ucenicii lui.

15. Și a venit în Ierusalim. Și întrând Isus în biserică, a început a scoate pe cei ce vindeau și cumpărau în biserică, și mesele schimbătorilor de bani le-a răsturnat, și scaunele celor ce vindeau porumbi.

16. Și nu a lăsat să poarte cineva vas prin biserică ^{b)}.

17. Și învăța, zicând lor: „au nu este scris: casa mea casă de rugăciune se va chema la toate neamurile? Iară voi o ați făcut peșteră tâlharilor.“

10 Ps 117, 26; Mat 21, 9; Luc 19, 38. 11 Mat 21, 10. 13 Mat 21, 19. 17 Is 56, 7; Ier 7, 11.

a) Crengi micișe, cleoambe mici, ca să facă drumul ca un covor. b) Ca să scurteze drumul, mulți treceau prin biserică cu fel de fel de lucruri.

18. Și auzind cărturarii și arhierii, căutau cum l'ar pierde, căci se temeau de dînsul, pentru că tot poporul se mira de învățătura lui.

19. Și făcându-se seară, a ieșit Isus afară din cetate.

20. Și a doua zi trecând, au văzut smochinul uscat din rădăcină.

21. Și aducându-și aminte Petru, i-a zis: „învățătorule, vezi smochinul, care l'ai blăslămat, s'a uscat.“

22. Și răspunzând Isus, a zis lor: „aveți credință în Dumnezeu,

23. căci adevăr zic vouă, că cel ce ar zice muntelui acestuia: ridică-te și te aruncă în mare; și nu se va îndoi întru inima sa, ci va crede, că ce va zice, va fi: fi-va lui ori ce va zice.

24. Pentru acea zic vouă: toate, câte cereți rugându-vă, să cre-

deți, că veți lua, și vor fi vouă.

25. Și când stați de vă rugați, iertați orice aveți împotriva cuiva: ca și Părintele vostru cel din ceriuri să vă ierte vouă greșalele voastre.

26. Căci de nu veți ierta voi, nici Părintele vostru cel din ceriuri nu va ierta vouă greșalele voastre“.

27. Și iarăși a venit în Ierusalim; și umblând el prin biserică, au venit la dînsul arhierii și cărturarii și bătrânii,

28. și i-au zis: „cu ce putere faci acestea, și cine ți-a dat ție această putere, ca să faci acestea?“

29. Iară Isus răspunzând, a zis lor: „vă voi întreba și eu pe voi un cuvânt, și să-mi răspundeți, și voi spune și eu vouă cu ce putere fac acestea.

30. Botezul lui Ioan

22 Mat 21, 21. 24 Mat 7, 7; 21, 22. 25 Mat 6, 14; 18, 35; Luc 11, 9. 28 Luc 20, 1.

din ceriu a fost, au dela oameni? Răspunde-ți-mi!”

31. Și ei cugetau întru sine, zicând: „de vom zice din ceriu, va zice: pentruce dară n'ați crezut lui?”

32. Iară de vom zice dela oameni: ne temem de popor“, pentru că toți îl țineau pe loan, că cu adevărat a fost proroc.

33. Și răspunzând, au zis lui Isus: „nu știm“. Și Isus răspunzând, a zis lor: „nici eu nu voiu spune vouă, cu ce putere fac acestea“.

CAP. 12.

Lucrătorii răi. Darea împăratului. Saducheeii. Cea dintâiu poruncă. Cine e Hristos? Bănușii văduvei.

1. **S**i a început a grăi lor în pilde: „un om a sădit vie, și cu gard o a îngărdit, și a săpat în-

tr'însa teasc, și a zidit turn, și o a dat lucrătorilor, și s'a dus deparle.

2. Și la vreme a trimis o slugă la lucrători ca să iea dela lucrători din rodul viei.

3. Iară ei apucându-l, l'au bătut și l'au slobozit cu mână goală.

4. Și iarăși a trimis la dînșii pe altă slugă: și pe acela bătându-l cu pietrii, i-au spart capul, și l'au slobozit batjocorit.

5. Și iarăși a trimis pe altul, și pe acela l'au omorât; și pe alți mulți, pe unii i-au bătut, iar pe alții i-au omorât.

6. Deci având încă un fiu iubit al său, mai pe urmă l'a trimis și pe acela la dînșii, zicând: „se vor rușina de fiul meu“.

7. Iară lucrătorii aceia au zis între sine: „acesta este moșleanul, veniți să-l omo-

râm, și va fi moșia a noastră“.

8. Și prinzându-l pe el, l'au omorât, și l'au scos afară din vie. ^{a)}

9. Ce va face dară stăpânul viei? Veni-va și va pierde pe acei lucrători, și via o va da altora.

10. Au nici scriptura aceasta nu o ați cetit: piatra, carea nu o au socotit ziditorii, aceasta s'a făcut în capul unghiului;

11. dela Domnul s'a făcut aceasta, și este minunată întru ochii noștrii“.

12. Și căutau să-l prinză; însă se temeau de popor, căci cunoscură, că către ei a zis pilda aceasta. Și lăsându-l, s'au dus.

13. Și au trimis la dînsul pe unii din farisei și din Irodiani, ca să-l prinză în cuvânt.

14. Iară ei venind,

i-au zis lui: „învățăto- rule, știm, că drept ești, și nu-ți este grijă de nimeni, căci nu cauți la fața oamenilor, ci cu adevărat calea lui Dumnezeu înveți. Cade-se a da dajde împăratului, au ba? Da-vom, au nu vom da?“

15. Iară el știind fă- țărnicia lor, le-a zis lor: „ce mă ispițiți? Aduceți-mi un ban, să văz“.

16. Iară ei i-au adus. Și le-a zis lor: „al cui este chipul acesta și scriptura?“ Ei au zis: „a împăratului“.

17. Și răspunzând I- sus, a zis lor: „dați dar cele ce sunt ale împă- ratului împăratului, și cele ce sunt ale lui Dumnezeu lui Dumne- zeu“. Și se mirau de dînsul.

18. Și au venit la el saducheii, cari zic, că

10 Ps 117, 22; Is 28, 16; Mat 21, 42; Fapte 4, 11; Rom 9, 33; I Petr 2, 7. 13 Mat 22, 15; Luc 20, 20. 17 Rom 13, 7. 18 Mat 22, 23.

a) Tâlcul vezi-l la Mateiu cap 21 st. 37.

nu este înviere, și l'au întrebat, zicând:

19 „învățătorule, Moise a scris nouă: de va muri fratele cuiva, și-i va rămânea muiera și fii nu va lăsa, să-i iea fratele lui muiera, și să ridice sămânță fratelui său.

20. Fost-au șapte frați, și cel mai mare a luat muier, și murind, nu a lăsat sămânță.

21. Și al doilea o a luat pe dînsa, și a murit, și nici acela nu a lăsat sămânță; și al treilea așisderea.

22. Și o au luat pe dînsa toți șapte, și nu au lăsat sămânță; și mai pe urmă de toți a murit și muiera.

23. Dară la înviere, când vor învia, a căruia dintre ei va fi muiera, căci toți șapte o au ținut pe ea muier?”

24. Și răspunzând I-sus, le-a zis lor: „au nu pentru aceasta ră-

tăciți, căci nu știți scripturile, nici puterea lui Dumnezeu?

25. Căci după ce vor învia din morți, nici nu se vor însura, nici nu se vor mărita; ci vor fi ca îngerii în ceruri.

26. Iară de morți, că se vor scula, au nu ați cetit în cartea lui Moise, la rug, când i-a grăit Dumnezeu lui, zicând: eu sunt Dumnezeuul lui Avram și Dumnezeuul lui Isac și Dumnezeuul lui Iacob.

27. Nu este Dumnezeu al morților, ci al viilor. Voi dară mult rătăciți“.

28. Și apropiindu-se unul din cărturari, care-i auzise pe ei întrebându-se cu dînsul, și văzând, că bine le-a răspuns, l'a întrebat: „care poruncă este mai întâiu de toate?”

29. Iară Isus a răspuns lui: „mai întâiu de toate poruncile

este: auzi, Israile, Domnul Dumnezeu nostru, domn unul este.

30. Și să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta, și din tot sufletul tău, și din tot cugetul tău, și din toată puterea ta. Aceasta este porunca cea dintâiu.

31. Și a doua asemenea acesteia: să iubești pe deaproapele tău ca însuși pe tine. Mai mare decât acestea altă poruncă nu este."

32. Și cărturarul i-a zis lui: „bine, învățătorule, adevărat ai zis, că un Dumnezeu este, și nu este altul afară de dînsul.

33. Și a-l iubi din toată inima, și din tot cugetul, și din tot sufletul, și din toată puterea, și a iubi pe deaproapele ca însuși pe

sine, mai mult este decât toate arderile de tot și jertlele ^{a)}."

34. Iară Isus văzând, că cu înțelepciune a răspuns, i-a zis: „nu ești departe de împărăția lui Dumnezeu." Și nimeni mai mult nu îndrăsnia să-l mai întrebe.

35. Și răspunzând Isus, a zis învățând în biserică: „cum zic cărturarii, că Hristos este fiul lui David?

36. Căci însuși David a zis întru Spiritul Sfânt: zis'a Domnul Domnului meu, șezi de dreapta mea până ce voi pune pe vrășmașii tăi așternut picioarelor tale.

37. Deci însuși David îl zice pe el domn; și de unde este lui fiu?" Și mult popor bucuros îl asculta.

38. Și zicea lor în-

31 Lev 19, 18; Mat 22, 39; Rom 13, 9; Gal 5, 14; Iac 2, 8. 36 Ps 109, 1; Mat 22, 44; Luc 20, 42. 38 Mat 23, 5; Luc 11, 43; 20, 46.

a) iubirea e jertfa cea mai plăcută lui Dumnezeu, chiar decât jertfa cea mai mare din legea veche, la care se ardea de tot lucrul jertfit.

tru învățătura sa: „pă-
ziți-vă de cărturarii,
cărora le place a um-
bla în haine lungi, și
cari iubesc întrebările
de sănătate prin târ-
guri

39. și șederile mai
sus la adunări și a șe-
dea mai înainte la o-
spețe;

40. cari mânâncă ca-
sele văduvelor ^{a)}, și cu
fățarnicie îndelung se
roagă: aceștia vor lua
mai grea osândă“.

41. Și șezând Isus
în fața vistieriei, ^{b)}, pri-
vea cum arunca po-
porul bani în vistierie,
și mulți bogați arun-
cau mult.

42. Și venind o vă-
duvă săracă, a aruncat
doi bănuți, ce este un
codrat ^{c)}.

43. Și chemând Isus
pe ucenicii săi, le-a
zis lor: „adevăr zic
vouă, că această vă-
duvă săracă a aruncat

mai mult decât toți cei
ce au aruncat în vi-
stierie.

44. Căci toți din pri-
soseala lor au arun-
cat; iară aceasta din
lipsa sa, toate câte a
avut a aruncat, toată
avuția sa“.

CAP. 13.

*Dărâmarea bisericii
și a Ierusalimului. A
doua venire.*

1. **S**i ieșind el din
biserică, zis-a
lui unul din ucenicii
săi: „învățătorule, vezi
ce pietrii și ce zidiri!“

2. Și răspunzând I-
sus, i-a zis lui: „vezi,
aceste zidiri mari?
Nu va rămânea piatră
pe piatră, care să nu
se risipească“.

3. Și șezând în mun-
tele maslinilor cu fața
către biserică, l'au în-
trebat pe el deosebi
Petru și Iacob și Ioan
și Andreiu:

41 Luc 21, 1. Mat 24, 1. XIII 2 Luc 19, 44: 21, 6.

a) Fariseii înșelau pe văduvele, cari nu cunoșteau legile.

b) Lăzile bisericii, în cari puneau oamenii bani pentru
trebuințele bisericii. c) Doi bănuți sau patru părăluțe.

4. „spune nouă, când vor fi acestea, și ce semn va fi, când vor începe acestea toate a se împlini?”

5. Iară Isus răspunzând lor, a început a zice: „căutați să nu vă amăgească cineva pe voi.

6. Căci mulți vor veni în numele meu, zicând: eu sunt; și pe mulți vor înșela.

7. Iară când veți auzi războaie și vești de războaie, să nu vă turburați, căci se cade să fie acestea; ci încă nu va fi sfârșitul.

8. Căci se va scula neampeneam, și împărăție pe împărăție, și vor fi cutremure pe alocuria, și vor fi foamete și turburări.

9. Incepătura durerilor sunt acestea. Dară vă păziți pe voi înșivă, căci vă vor da pe voi la judecată și la adunări, ^{a)} și vă vor bate,

și la domni și la împărați vă vor duce pentru mine, spre a mă mărturisi lor.

10. Și în toate neamurile trebuiește mai întâiu să se propovăduiască evanghelia.

11. Iară când vă vor duce pe voi de vă vor da, nu vă grijiți mai înainte ce veți grăi, nici nu cugetați; ci ceea ce se va da vouă întru acel ceas, aceea să grăiți, căci nu sunteți voi cei ce grăiți, ci Spiritul Sfânt.

12. Și va da frate pe frate spre moarte, și tată pe fii, și se vor scula feciorii asupra părinților, și-i vor omorâ.

13. Și vă vor ură toți pentru numele meu; dară cel ce va răbda până în sfârșit, acela se va mântui.

14. Iară când veți vedea urâciunea pustiirii stând unde nu se

5 Ef 5, 6; II Tes 2, 3. 11 Mat 10, 19; Luc 12, 11; 21, 14. 14 Dan 9, 27; Mat 24, 15; Luc 21, 20.

a) La tribunale, ca să vă judece.

cade, de care a zis Daniil prorocul (cel ce cetește să înțeleagă), atunci cei ce sunt în Iudea, să fugă la munți;

15. și cel ce va fi deasupra casei, să nu se pogoare în casă, nici să nu între să iea ceva din casa sa;

16. și carele va fi în câmp, să nu se înloarcă să-și iea haina.

17. Iară vai celor ce vor avea în pânțele, și celor ce vor apleca în zilele acelea.

18. Ci vă rugați ca să nu fie fuga voastră iarna.

19. Căci va fi în zilele acelea scârbă ca aceea, care nu a fost din începutul zidirii, care a zidit Dumnezeu până acum, și nici nu va mai fi.

20. Cidenuarscurta

Dumnezeu zilele acelea, nu s'ar mântui tot trupul; însă pentru cei aleși, pe cari i-a ales, va scurta zilele acelea.

21. Și atunci de va zice cineva vouă: iată aici este Hristos, sau iată acolo, să nu credeți.

22. Căci se vor scula Hristoși mincinoși și proroci mincinoși, și vor da semne și minuni ^{a)}, că de ar putea să înșele și pe cei aleși.

23. Iară voi vă păziți: iată mai înainte am spus vouă toate^{a)}.

24. „Ci în zilele acelea, după scârba aceea, soarele se va întuneca și luna nu-și va mai da lumina sa,

25. și stelele cerurilor vor cădea, și puterile cele din ceruri se vor clăti.

21 Mat 24, 23; Luc 17, 23; 21, 8. 24 Is 13, 10; Es 32, 7; Ioil 2, 10.

a) Lucruri, de cari se va minuna lumea, deși nu vor fi minuni adevărate, căci minunile se pot face numai cu puterea lui Dumnezeu, iar Dumnezeu nu-și va da puterea sa la mincinoși.

26. Și atunci vor vedea pe Fiul omului venind pe nori cu putere și cu mărire multă.

27. Și atunci va trimite pe îngerii săi și va aduna pe aleșii săi dela cele patru vânturi, dela marginea pământului până la marginea cerului.

28. Iară dela smochin vă învățați pildă: când sunt mlădițele lui tinere, și înfrunzește, știți, că aproape e vara.

29. Așa și voi, când veți vedea acestea făcându-se, să știți, că aproape este lângă uși.

30. Adevăr zic vouă: nu va trece neamul acesta, până când vor fi acestea toate.^{a)}

31. Ceriul și pământul vor trece: iară cuvintele mele nu vor trece.

32. Iară de ziua aceea și de ceasul acela nimeni nu știe, nici îngerii din ceruri, nici Fiul, fără numai Tatăl.^{b)}

33. Păziți-vă, priveghiați și vă rugați, căci nu știți când va fi vremea aceea.

34. Ca un om carele se duce departe, lăsându-și casa sa, și dând slugilor sale putere, și fieștecui lucrul lui, și portarului îi poruncește să priveghieze.

35. Priveghiați dară, căci nu știți, când va veni domnul casei, seara sau la miază noapte, sau la cântatul cocoșilor, sau dimineața;

36. ca nu cumva venind fără de veste, să vă afle dormind.

37. Iară cele ce zic vouă, tuturor le zic: priveghiați“.

27 Mat 24, 31. 33 Mat 24, 42.

a) Risipirea Ierusalimului. b) Isus ca om nu știe ziua judecății din urmă; o știe ca Dumnezeu, dar nu o poate spune, căci atunci oamenii nu ar trăi ca buni creștini, încă viața, ci numai câteva ceasuri înainte de aceea zi.

CAP. 14.

Ungerea cu mir și vinderea. Cina cea de taină. Prinderea și judecarea.

1. **S**i erau Paștile și azimile ^{a)} după două zile; și căutau arhierii și cărturarii, cum l'ar prinde cu înșelăciune, și să-l omoare.

2. Și ziceau: „nu în zi de praznic, ca să nu fie gâlceavă în popor“.

3. Și fiind el în Vitania, în casa lui Simon leprosul, și șezând el, venit-a o mulier, având vas cu mir de nard curat de mult preț, și spărgând vasul, l'avărsat pe capul lui.

4. Și erau unii, cari tânjiau întru sine, și ziceau: „pentru ce s'a făcut această pagubă a mirului?“

5. Căci se putea vinde mai mult decât cu trei sute de dinari și să se dea săracilor“. Și se mâniiau pe ea.

6. Iară Isus a zis: „lăsați-o, ce-i faceți supărare, căci bun lucru a făcut cu mine.“

7. Doar pe săraci pururea îi aveți cu voi, și când veți vrea, le puteți face lor bine; iară pe mine nu mă aveți pururea.

8. Aceasta, ce a putut, a făcut, mai înainte a apucat a unge trupul meu spre îngropăciune.

9. Adevăr zic vouă: „ori unde se va propovădui evanghelia aceasta în toată lumea, spune-se-va și ce a făcut aceasta întru pomenirea ei“.

10. Și Iuda Iscarioteanul, unul din cei doisprezece, a mers

XIV 1 Mat 26, 2; Luc 22, 1. 3 Mat 26, 6; Io 12, 1. 10 Mat 26, 14.

a) La Paști se mânca pâine nedospită, care pe grecește se numește azimă. După aceasta se numia și sărbătoarea.

la arhieriei, ca să li-l vînză.

11. Iară ei auzind, s'au bucurat, și au făgăduit să-i dea bani. Și căuta prilej, cum l'ar vinde pe el.

12. Iară în ziua cea dintâi a azimelor, când jertfeau Paștile, zis-au către el ucenicii lui: „unde vrei să mergem să gălim ca să mânânci Paștile?”

13. Și a trimis doi din ucenicii săi și a zis lor: „mergeți în cetate, și vă va întâmpina un om ducând un vas cu apă; mergeți după el.

14. Și ori unde va intra, ziceți stăpânului casei: învățătorul zice: unde este sălașul, întru care să mânânc Paștile cu ucenicii mei?”

15. Și el vă va arăta un foișor mare,^{a)} așter-

nut gata: acolo ne gătiți.”

16. Și au mers ucenicii lui, și au venit în cetate, și au găsit așa, cum le zisese; și au gătit Paștile.

17. Și făcându-se seară, venit-a cu cei doisprezece.

18. Și șezând ei și mîncînd, a zis Isus: „adevăr zic vouă, că unul din voi va să mă vînză, cel ce mânîncă cu mine.”

19. Iară ei au început a se întrista, și a zice lui unul câte unul: „au doară eu sunt?” și altul: „au doară eu sunt?”

20. Iară el răspunzînd, a zis lor: „unul din cei doisprezece este, carele întinge cu mine în blid.”

21. Ci Fiul omului va merge, cum este scris despre el. Însă vai de

12 Mat 26, 17; Luc 21, 7. 17 Mat 26, 20; Luc 22, 14. 18 Io 13, 21. 21 Ps 40, 10; Fapte 1, 16.

a) La Jidovii din Ierusalim, aproape fiecare casă avea câte o casă dinainte (salon), anume pentru oaspeții, ce veniau de Paști în Ierusalim; acesta e foișorul.

omul acela, prin carele Fiul omului se va vinde: mai bine i-ar fi fost lui de nu s'ar fi născut!“

22. Și mâncând ei, a luat Isus pâinea, și binecuvântând, a frânt, și a dat lor, și a zis: „luați, mâncați, acesta este trupul meu.“

23. Și luând păharul, mulțămind, l'a dat lor și au beut dintr'însul toți,

24. și a zis lor: „acesta este sângele meu al legii celei nouă, care se varsă pentru mulți.

25. Amin zic vouă: „nu voi mai bea de acuma din rodul viței, până în ziua aceea, când îl voi bea nou întru împărăția lui Dumnezeu.“

26. Și după ce a dat laudă, a ieșit în muntele maslinilor.

27. Și a zis lor Isus: „voi toți vă veți sminti întru mine în această noapte, căci scris este:

bate-voi păstorul și se vor risipi oile.

28. Iară după învierea mea, merge-voi mai înainte de voi în Galilea.“

29. Iară Petru i-a zis lui: „de s'ar sminti toți întru tine, dar eu nu.“

30. Și a zis Isus lui: „adevăr zic ție, astăzi, în această noapte, mai înainte de ce va cânta cocoșul de două ori, de trei ori te vei lăpăda de mine.“

31. Iară el mai vârtos zicea: „de ar trebui să și mor împreună cu tine, nu mă voi lăpăda de tine.“ Așisderea și toți ceilalți au zis.

32. Și a venit în satul, ce se zice Ghet-simani, și a zis către ucenicii săi: „ședeți aici până mă voi ruga.“

33. Și a luat pe Petru și pe Iacob și pe Ioan cu sine, și a început a se spăimânta și foarte a se mâhni.

22 Mat 26, 26; I Cor 11, 24. 27 Io 16, 32; Zah 13, 7. 32 Mat 26, 36. 33 Luc 22, 40.

34. Și a zis lor: „Întristat este sufletul meu până la moarte: rămâneți aici și priveghiați.”

35. Și mergând puținel, a căzut pe pământ, și se ruga, că ar fi cu putință să treacă dela el ceasul acesta,

36. și a zis: „Aba, Părinte, toate-ți sunt fie cu putință, depărtează dela mine paharul acesta; însă nu cum vreau eu, ci cum vrei tu.”

37. Și a venit și i-a aflat pe ei dormind, și a zis lui Petru: „Simone, dormi? Nu putuși priveghia un ceas?”

38. Priveghiați și vă rugați, ca să nu intrați în ispită. Căci sufletul e gata, iară trupul e slab.”

39. Și iarăși a mers de s'a rugat, acelaș cuvânt zicând.

40. Și întorcându-se, i-a găsit pe ei iarăși

dormind, căci erau ochii lor îngreuiți, și nu știau ce să-i răspundă.

41. Și a venit a treia oară, și le-a zis lor: „dormiți acum și vă odihniți! Sosit-a sfârșitul, venit-a ceasul, iată se dă Fiul omului în mâinile păcătoșilor.

42. Sculați-vă să mergem: iată s'a apropiat cel ce m'a vândut.”

43. Și încă el grăind, venit-a Iuda, unul din cei doisprezece, și cu el mulțime multă cu săbii și cu sulife, trimisă de arhieriei și de cărturari și de bătrâni.

44. Iară cel ce-l vânduse pe el le-a fost dat lor semn, zicând: „pe care îl voiu săruta, acela este: prindeți-l și-l duceți fără frică!”

45. Și venind îndată s'a apropiat de el și i-a zis: „bucură-te, învățătorule!” și l'a sărutat.

46. Iară ei și-au pus

măinile pe el, și l'au l'au prins.

47. Iară unul din cei ce stau lângă el,^{a)} scoțând sabia, a lovit pe sluga arhiereului, și i-a tăiat urechea.

48. Și răspunzând Isus, a zis lor: „ca la un tâlhar ați ieșit cu sabii și cu sulite să mă prindeți?

49. În toate zilele am fost la voi în biserică învățând, și nu m'ați prins. Ci ca să se împlinească scripturile.“

50. Și lăsându-l, au fugit toți.^{b)}

51. Iară untânăr mergea după el, îmbrăcat cu giolgiupe trupul gol, și l-au prins tinerii.

52. Iară el lăsând giolgiul, a fugit gol dela ei.

53. Și au dus pe Isus la arhiereul, și s'au adunat acolo toți arhiereii și bătrânii și cărturarii.

54. Iară Petru mer-

gea de departe după el, până în lăuntru, în curtea arhiereului, și ședea împreună cu slugile, și se încălzia la foc.

55. Iară arhiereii și tot sfatul călău împotriva lui Isus mărturie ca să-l omoară, și n'au găsit.

56. Căci mulți mărturiseau minciună împotriva lui, și nu erau asemenea mărturiile lor.

57. Și unii sculându-se, mărturiseau minciună împotriva lui, zicând:

58. „noi l'am auzit pe el zicând: eu voi sparge biserica aceasta făcând de mână, și în trei zile alta, nefăcută de mână, voi zidi.“

59. Și nici așa nu era asemenea mărturia lor.

60. Și sculându-se arhiereul în mijloc, a

50 Mat 26, 56; Luc 22, 54; Io 18, 13. 55 Mat 26, 59-58 Io 2, 26,

a) Petru. b) Ucenicii lui.

întrebat pe Isus, zicând: „dară nu răspunzi nimica la ce mărturisesc aceștia împotriva ta?”

61. Iară el tăcea, și nimic nu răspundea. Și iarăși l'a întrebat arhiereul și i-a zis: „au tu ești Hristos, Fiul celui binecuvântat?”

62. Iară Isus a zis: „eu sunt; și veți vedea pe Fiul omului șezând deadreapta puterii și venind pe norii cerului.”

63. Iară arhiereul, rupându-și hainele sale, a zis: „ce ne mai trebuesc alte mărturii?”

64. Auzit-ați hula: ce vi-se pare vouă?” Iară ei toți l'au judecat a fi vinovat morții.

65. Și au început unii a-l scuipa, și a acoperi fața lui, și a-l bate peste obraz, și a-i zice: „prorocește!” Și slugile lui îl băteau cu palme peste obraz.

66. Și fiind Petru jos în curte, venit-a una din slujnicile arhiereului,

67. și văzând pe Petru încălzindu-se, căutând spre el, a zis: „și tu erai cu Isus Nazarineanul”.

68. Iară el s'a lăpădat, zicând: „nu știu, nici nu pricep ce zici tu”. Și a ieșit afară înaintea curții, și a cântat cocoșul.

69. Și slujnica văzându-l, iară a început a zice celor ce stau acolo: „acesta dintr'înșii este”.

70. Iară el iarăși s'a lăpădat. Și peste puțin iarăși au zis lui Petru cei ce stau acolo: „adevărat dintr'înșii ești, că Galilean ești, și vorba ta este asemenea”.

71. Iară el a început a se blăstăma, și a se jura: „nu-l știu pe omul acela, care ziceți”.

72. Și îndată a cân-

62 Mat 24, 30; 26, 64. 66 Mat 26, 69; Luc 22, 56; Io 18, 17. 69 Mat 26, 71. 70 Luc 22, 59; Io 18, 25. 72 Mat 26, 75; Io 33, 38.

lat cocoșul a doua oră. Și și-a adus aminte Petru de cuvântul, care-l zisese Isus lui: „mai înainte de ce va cânta cocoșul de două ori, vei să te lapezi de mine de trei ori”. Și depărtându-se, a început a plânge.

CAP. 15.

Isus la Pilat. Varava. Răstignirea și îngroparea Domnului.

1. Si îndată dimineața, făcând sfat arhieriei cu bătrânii și cu cărturarii și toată adunarea, au legat pe Isus, l'au dus și l'au dat lui Pilat.

2. Și l'a întrebat Pilat: „tu ești împăratul Iidovilor?” Iară el răspunzând a zis lui: „tu zici”.

3. Și arhieriei cu multe îl pârau pe el.

4. Și Pilat iarăși l'a întrebat, zicând: „dar nimic nu răspunzi?

Vezi câte mărturisesc împotriva ta”.

5. Iară Isus mai mult nimic nu a răspuns, încât se mira Pilat.

6. Iară la praznic se slobozia lor câte un vinovat, pe carele îl cereau ei.

7. Și era unul, carele se chema Varava, prins cu soții lui, cari înzarvă făcuse ucidere.

8. Și strigând poporul, a început a cere să le facă precum pururea.

9. Iară Pilat le-a răspuns, zicând: „vreți să vă slobozesc vouă pe împăratul Iidovilor?”

10. Căci știea, că pentru pizmă l'au dat pe el arhieriei.

11. Iară arhieriei au îndemnat mulțimea ca mai bine să slobozească pe Varava.

12. Iară Pilat răspunzând, iarăși a zis lor: „dară ce vreți să fac acestuia, pe care-l

XV 1 Mat 27, 1; Luc 22, 66; Io 18, 28. 3 Mat 27, 12; Luc 23, 2. 4 Io 18, 33. 12 Mat 27, 22; Luc 23, 14. 13 Io 18, 40.

ziceți împăratul Iidovilor?”

13. Iară ei iarăși au strigat: „răstignește-l!”

14. Și Pilat a zis lor: „dară ce rău a făcut?” Iară ei mai mult strigau: „răstignește-l!”

15. Atunci Pilat vrând să facă pe voia poporului, le-a slobozit lor pe Varava; iară pe Isus, bătându-l, l'a dat să-l răstignească.

16. Și ostașii l'au dus înlăuntrul curții, care este divan, și au adunat toată oastea.

17. Și l'au îmbrăcat cu haină roșie, și împletind cunună despini i-au pus-o lui pe cap,

18. și au început a se închina lui și a zice „bucură-te, împăratul Iidovilor!”

19. Și-l băteau peste cap cu trestie și-l scui-pau, și punându-se în genunchi, se închinau lui.

20. Și după ce l'au batjocorit, l'au desbră-

cat de haina cea roșie și l'au îmbrăcat în hainele sale, și l'au dus să-l răstignească.

21. Și au silit pe unul ce trecea, Simon Cirineu (carele venia din câmp, tatăl lui Alecsandru și al lui Ruf) ca să ducă crucea lui.

22. Și l'au dus pe el în locul Golgota, care se tălmăcește locul Căpăținii.

23. Și i-au dat lui să bea vin amestecat cu smirnă; iară el nu a luat.

24. Și răstignindu-l, au împărțit veșmintele lui, aruncând sorți pe ele, cine ce va lua.

25. Și era ceasul al treilea, când l'au răstignit pe dînsul.

26. Și era scrisoarea vinei lui scrisă: „împăratul Iidovilor”.

27. Și cu el au răstignit doi tâlhari, pe unul deadreapta, și pe altul deasînga lui.

28. Și s'a împlinit

16 Mat 27, 27; Io 19, 2. 21 Mat 27, 32; Luc 23, 26. 24 Mat 27, 35; Luc 23, 34; Io 19, 23. 28 Is 53, 12.

scriptura, care zice : „și cu cei fărădelege s'a socotit“.

29. Iară cei ce treceau îl huliau clătind cu capetele sale și zicând : „tu, cela ce strici biserica și în trei zile o zidești,

30. mântuiește-te pe tine însuși, și te pogoară de pe cruce!“

31. Așisderea și arhieriei batjocorindu-l, ziceau unul către altul, împreună cu cărturarii : „pe alții a mântuit, iară pe sine nu se poate mântui.

32. Hristos, împăratul lui Israil, să se pogoare acum de pe cruce, ca să vedem și să credem într'însul“. Și cei ce erau împreună răstigniți cu el îl batjocoriau.

33. Deci fiind ceasul al șaselea, întunecă s'a făcut peste tot pământul până la al nouălea ceas.

34. Iar în ceasul al

nouălea a strigat Isus cu glas mare, zicând : „Eloi, Eloi, lama sabahani?“ ce se zice : „Dumnezeul meu, Dumnezeul meu, pentru ce m'ai lăsat?“

35. Iară unii din cei ce stau acolo, auzindu-l, ziceau : „iată pe Ilie-l strigă“.

36. Și alergând unul, a umplut un burete cu oțet, și punându-l într'o trestie, i-a dat lui să bea, zicând : „lăsați să vedem, de va veni Ilie să-l pogoare!“

37. Iară Isus slobozind glas mare, a răposat.

38. Și iată catapeteasma bisericii s'a rupt în două de sus până jos.

39. Și văzând sutașul cel ce sta înaintea lui, că așa strigând a răposat, a zis : „adevărat, omul acesta Fiul lui Dumnezeu era“.

40. Și erau și mu-

ieri de departe privind, între cari era și Maria Magdalina, și Maria lui Iacob cel mic, și muma lui Iosie, și Salomia,

41. cari, și când era în Galilea, umblau după el, și-i slujau lui; și altele multe, cari mersese cu el în Ierusalim.

42. Și făcându-se seară (pentru că era Vineri, carea este înaintea Sâmbetei),

43. venit-a Iosif cel din Arimatea, sfetnic cinstit^{a)}, carele și el aștepta împărăția lui Dumnezeu, și îndrăsnind a intrat la Pilat și a cerut trupul lui Ișus.

44. Iară Pilat se mira, că a murit așa curând. Și chemând pe sutaș, l'a întrebat: „au de mult a murit?”

45. Și cunoscând de la sutaș, a dăruit lui Iosif trupul.

46. Și cumpărând giolgiu, și luându-l, l'a înfășurat cu giolgiul, și l'a pus în mormânt, care era săpat în piatră; și a răsturnat o piatră pe ușa mormântului.

47. Iară Maria Magdalina și Maria lui Iosie priviau unde-l vor pune.

CAP. 16.

Învierea Domnului. Trimiterea apostolilor. Înălțarea.

1. **S**i după ce a trecut Sâmbăta, Maria Magdalina și Maria lui Iacob, și Salomia au cumpărat miresme, ca să meargă să-l ungă.

2. Și foarte de dimineață, în ziua cea

41 Luc 8, 2. 42 Mat 27, 57; Luc 23, 50; Io 19, 38. 45 Mat 28, 1; Luc 24, 1; Io 20, 1.

a) Iosif era membru în sfatul cel mai mare al jidovilor, care se numia sinedriu. El e o pildă de alipire față de Domnul, căci nu se teme să-i ceară trupul ca să-l îngroape cu cea mai mare cinste.

dintâiu a săptămânii, au venit la mormânt, după ce a răsărit soarele.

3. Și ziceau între sine: „cine va răsturna nouă piatra de pe ușa mormântului?”

4. Și căutând, au văzut piatra răsturnată (căci era mare foarte).

5. Și întrând în mormânt, au văzut pe un tânăr șezând deadreapta, îmbrăcat în veșmânt alb, și s'au spăimântat.

6. Iară el le-a zis: „nu vă spăimântați. Pe Isus Nazarineanul cel răstignit îl căutați. S'a sculat, nu este aici; iată locul, unde l'au pus pe el.

7. Ci mergeți de spuneți ucenicilor lui și lui Petru, că va merge mai înainte de voi în Galilea: acolo îl veți vedea pe el, cum a zis vouă“.

8. Și ieșind, au fu-

git dela mormânt, căci le cuprinsese cutremur și frică; și nimănu-i nimica nu au spus, căci se temeau.

9. Iară dacă a înviat dimineața, în ziua cea dintâiu a săptămânii, s'a arătat întâiu Mariei Magdalinei, dintru care scosese șapte draci.

10. Aceea mergând, a vestit celor ce au fost cu el, cari plângeau și se tânguiau.

11. Și ei auzind că este viu, și cumcă l'a văzut ea, nu au crezut.

12. Iară după aceea s'a arătat într'alt chip la doi dintr'înșii, cari erau în drum și mergeau la un sat;^{a)}

13. și aceia au mers de au spus celorlalți; și nici pe aceia nu i-au crezut.

14. Iară după aceea, șezând cei unsprezece la masă, li-s'a arătat și le-a imputat necredința

XVI 5 Mat 28, 5; Luc 24, 4; Io 20, 12. 7 Marc 14, 28. 9 Io 20, 16. 12 Luc 24, 13.

a) La Emaus.

și împietrirea inimii lor, pentru că nu au crezut celor ce l'au văzut că a înviat.

15. Și a zis lor: ^{a)} „mergeți în toată lumea, vestiți evanghelia la toată făptura.

16. Cei ce va crede ^{b)} și se va boteza, mântui-se-va; iară cei ce nu va crede, osândi-se-va.

17. Iară celor ce vor crede, acestea semne vor urma: cu numele meu draci vor scoate; în limbi nouă vor grăi;

18. șerpi vor lua; ^{c)} și de vor bea ceva de moarte, nu le va strica; pe bolnavi mâinile își vor pune și bine le va fi.”

19. Și Domnul, după ce a grăit cu dînșii, s'a înălțat la ceriu, și a șezut de dreapta lui Dumnezeu.

20. Iară ei ieșind, au propovăduit pretutindenea, ajutorindu-i Domnul, și cuvântul întărindu-l prin semnele, care urmau. ^{d)}

17 Fapte 16, 18; 2, 4; 10, 46. 18 Fapte 28, 5. 8.

19 Luc 24, 51. — ^{a)} Numai la apostoli le dă puterea să vestească evanghelia, nu la toată lumea. ^{b)} Apostolii trebuiau să facă creștini pe oamenii cei în vârstă, lor trebuia să le predice; iar pe aceștia nu e slobod să-i boteze, până ce nu cred. Ei își vor aduce apoi dela sine copiii la botez. ^{c)} Șerpii înveninați nu le vor putea face nimica. ^{d)} În faptele Apostolilor (2, 5—12; 3, 7; 9, 33 ș. a.) se pot ceti minuni făcute de Apostoli.

SFÂNȚA EVANGHELIE

A DOMNULUI ISUȘ HRISTOS DELA LUCA.

CAP 1.

*Zămislirea lui Ioan Botezătorul și alui Isus.
Nașterea lui Ioan.*

1. **D**e vrême ce mulți au început să facă vorbă despre lucrurile cele ce s'au împlinit la noi,

2. precum ne-au dat nouă cei ce din început înșiși au fost văzători și slugi Cuvântului;

3. am voit și eu, deplin cunoscând toate acestea, din început și pe rând a le scrie ție, preabune Teofile ^{a)},

4. ca să cunoști adevărul cuvintelor întru cari te-ai învățat.

5. Fost-a în zilele lui Irod, împăratul Iudeii, un preot, anume Zaharia, din rânduiala preoției lui Abia, și muierea

lui din fetele lui Aron, și numele ei Elisaveta.

6. Și erau drepti amândoi înaintea lui Dumnezeu, umblând întru toate poruncile și dreptățile lui Dumnezeu nevinovați.

7. Și nu aveau fii, pentru că Elisaveta era sterpă, și amândoi erau trecuți în zilele sale.

8. Și a fost când slujia el întru rânduiala săptămânii sale înaintea lui Dumnezeu,

9. după obiceiul preoției i s'a întâmplat să tămâieze întrând în biserica Domnului.

10. Și toată mulțimea poporului era rugându-se afară la vremea tămâierii.

11. Și îngerul Domnului s'a arătat lui stând

I 5 I Par 24, 10. 10 Eș 30, 7; Lev 16, 17.

a) Teofil a fost un creștin de frunte, pe care a voit să-l învețe Luca prin această carte.

deadreapta altarului tă-mâierii.

12. Și s'a spăimântat Zaharia văzând, și frică a căzut pe dînsul.

13. Iară îngerul a zis către dînsul: „nu te teme Zaharie, pentru că s'a auzit rugăciunea ta. Și muierea ta Elisaveta va naște ție fiu, și vei pune numele lui Ioan^{a)}).

14. Și va fi ție bucurie și veselie, și mulți de nașterea lui se vor bucura.

15. Căci va fi mare înaintea Domnului, și vin și beutură bețivă nu va bea, și se va umplea de Spiritul Sfânt încă din pîntecele mămă sa,

16. și pe mulți din fiii lui Israil îi va întoarce la Domnul Dumnezeu lor.

17. Și el va merge înaintea lui cu spiritul și cu puterea lui Ilie, ca să întoarcă inimile

17 Mal 4, 6; Mat 11, 14.

a) Ioan înseamnă: mila sau darul lui. Dumnezeu, căci El l'a dat.

părinților către fii, și pe cei necredincioși tru înțelepciunea dregților, ca să gătească Domnului popor desăvârșit“.

18. Și a zis Zaharia către înger: „din ce voi cunoaște aceasta, căci eu sunt bătrîn și muierea mea trecută în zilele ei?“

19. Și răspunzând îngerul, a zis lui: „eu sunt Gavril, cel ce stau înaintea lui Dumnezeu, și sunt trimis a grăi către tine și a binevesti ție acestea.

20. Și iată vei tăcea, și nu vei mai putea grăi până în ziua aceea, în care vor fi acestea, pentru că n'ai crezut cuvintelor mele, cari se vor împlini la vremea lor“.

21. Și-l aștepta poporul pe Zaharia, și se mira, că se zăbovia în biserică.

22. Și ieșind, nu pu-

lea să grăiască către dînșii; și ei au cunoscut, că vedenie a văzut în biserică. Și le făcea lor semne cu mâna și a rămas mut.

23. Și a fost dacă s'au împlinit zilele slujbei lui, a mers la casa sa.

24. Iară după zilele acelea, a purces grea Elisaveta muierea lui, și s'a ascuns în cinci luni, zicând:

25. „așa mi-a făcut mie Domnul în zilele, intra cari a socotit să ie a ocară mea dintre oameni.“^{a)}

26. Iară în luna a șasea, trimis a fost îngerul Gavril dela Dumnezeu în cetatea Galileii, al căreia nume era Nazaret,

27. la fecioara cea logodită cu bărbat, al căruia nume Iosif, din casa lui David, și numele fecioarei Maria.

28. Și întrînd îngerul la dînsa, a zis: „bu-

cură-te, ceea ce ești plină de dar; Domnul e cu tine: binecuvîntată ești tu între mulieri.“

29. Iară ea auzind, s'a spăimîntat de cuvîntul lui, și cugeta, ce închinare este aceasta?

30. Și i-a zis îngerul: „nu te teme Marie, căci ai aflat dar la Dumnezeu.

31. Și iată vei lua în pîntece, și vei naște fiu, și vei chema numele lui Isus.

32. Acesta va fi mare și Fiul Celui Preaînalt se va chema; și-i va da lui Domnul Dumnezeu scaunul lui David tătâne-său.

33. Și va împărăși în casa lui Iacob în veci, și împărăția lui nu va avea sfârșit.“

34. Iară Maria a zis către înger: „cum va fi aceasta, de vreme ce eu nu știu de bărbat?“

35. Și răspunzând

31 Is 7, 14; Luc 2, 21. 32 Dan 7, 14, 27; Mih 4, 7.

a) La Iidovi era rușine, dacă o mulere nu avea copii.

îngerul, a zis ei: „Spiritul Sfânt va pogorâ peste tine, și puterea Celui Preaînalt te va umbri.^{a)} Pentru aceea și Sfântul, ce se va naște din tine, se va chema Fiul lui Dumnezeu.

36. Și iată Elisaveta rudenia ta, și ea a zămislit fiu la bătrânețele ei; și a șasea lună este aceasta celei ce se cheamă stearpă,

37. căci la Dumnezeu nici un cuvânt nu este cu neputință.“

38. Iară Maria a zis: „iață roaba Domnului, fie mie după cuvântul tău.“ Și s'a dus dela dînsa îngerul.

39. Și sculându-se Maria, mers-a la munte cu de grab, în cetatea ludei,

40. și a intrat în casa Zahariei, și s'a închinat Elisavetei.

41. Și a fost când a auzit Elisaveta închinăciunea Mariei, sal-

tat-a pruncul în pân-tecele ei, și s'a umplut de Spiritul Sfânt Elisaveta,

42. și a strigat cu glas mare și a zis: „binecuvântată ești tu între muieri, și binecuvântat e rodul pântecelui tău.

43. Și de unde mie aceasta, ca să 'vină Maica Domnului meu la mine?

44. Căci iată cum fu glasul închinării tale întru urechile mele: saltă pruncul cu bucurie în pân-tecele meu.

45. Și fericită e carea a crezut, că va fi săvârșirea celor zise ei dela Domnul.“

46. Și a zis Maria: „mărește sufletul meu pe Domnul,

47. și s'a bucurat Spiritul meu de Dumnezeu mântuitorul meu.

48. Căci a căutat spre smerenia slujnicii sale: pentru că iată

^{a)} Nu vei naște ca alte femei, ci numai cu puterea lui Dumnezeu.

de acum mă vor ferici
toate neamurile.

49. Că mi-a făcut
mie mărite^{a)} cel puter-
nic, și sfânt e numele
lui,

50. și mila lui din
neam în neam spre cei
ce se tem de el.

51. Făcut-a tărie cu
brațul său: risipit-a pe
cei mândrii cu cugetul
inimii lor.

52. Pogorât-a pe cei
puternici de pe scaune:
și a ridicat pe cei sme-
riți.

53. Pe cei flămânzi
i-a umplut de bunătați,
și pe cei bogați i-a
scos afară deșerți.

54. Luat-a pe Israil
sluga sa, pomenind
mila sa,

55. precum a grăit
către părinții noștri,
lui Avram și sămânției
lui până în veac“.

56. Și a rămas Maria
împreună cu dînsa ca
la trei luni, și s'a în-
tors la casa sa.

57. Iară Elisavetii i
s'a împlinit vremea
să nască și a născut
fiu.

58. Și au auzit cei
ce locuiau împrejur și
rudele ei, că a mărił
Domnul mila sa cu
dînsa, și s'au bucurat
împreună cu dînsa.

59. Și a fost în ziua
a opta, venit-au să taie
împrejur pruncul, și-l
chemau pe numele tă-
tâne-său Zaharia.

60. Și răspunzând
mumă sa, a zis: „ba,
ci să se cheme Ioan“.

61. Și au zis către
dînsa: „nimeni nu este
întru rudenia ta, carele
să se cheme cu nu-
mele acesta“.

62. Și au făcut semn
tătâne-său, cum ar vrea
să-l cheme?

63. Și el cerând tă-
bliță, a scris, zicând:
„Ioan să fie numele
lui.“ Și se mirau toți.

64. Și i-s'a deschis
lui gura îndată și lim-

51 Ps 32, 10. 53 I Imp 2, 5; Ps 33, 11. 55 Fac 17,
9; 22, 16; Ps 131, 11; Is 41, 8. 63 Luc 1, 13.

a) Lucruri mari, făcându-o Maica lui Dumnezeu.

ba și a grăit, lăudând pe Dumnezeu.

65. Și s'a făcut frică peste toți cei ce locuiau împrejurul lor; și în tot ținutul de prin munții ludeii s'au vestit toate cuvintele acestea.

66. Și au pus toți cei ce auziau în inima lor, zicând: „oare ce va să fie pruncul acesta?” Căci mâna Domnului era cu dînsul.

67. Și Zaharia, tatăl său, s'a umplut de Spiritul Sfânt, și a prorocit, zicând:

68. „bine e cuvântat Domnul Dumnezeu lui Israil, pentru că a cercetat și a făcut mântuire poporului său.

69. Și a ridicat corn de mântuire ^{a)} nouă în casa lui David, sluga sa,

70. precum a grăit

prin gura sfinților săi proroci din veac

71. să ne mântuiască de vrășmașii noștrii, și din mâna tuturor celor ce ne urăsc pe noi;

72. să facă milă cu părinții noștrii, și să-și aducă aminte de legătura lui cea sfântă,

73. de jurământul, care s'a jurat către Avram părintele nostru; să ne dea nouă

74. ca, izbăviți din mâinile vrășmașilor noștrii, fără de frică să-i slujim lui,

75. întru sfințenie și întru dreptate, înaintea lui în toate zilele vieții noastre.

76. Și tu, pruncule, prorocul Celui Preaînalt te vei chema: căci vei merge înaintea feței Domnului, să gătești căile lui;

77. ca să dai cuno-

68 Ps 73, 32. 69 Ps 131, 17. 70 Ier 23, 6; 30, 10. 73 Fac 22, 16; Ier 31, 33; Evr 6, 13. 17. 77 Mal 4, 5; Luc 1, 17.

a) Cornul e semnul puterii. Cornul mântuirii e putere de mântuire.

știința mântuirii poporului lui întru iertarea păcatelor lor,

78. pentru milostivi-
rile milii Dumnezeuului
nostru, cu cari ne-a cer-
cetăat pe noi răsăritul
cel din înălțime,

79. ca să lumineze
celor ce ședeau întru
întunec și în umbra
morții: să îndrepteze
picioarele noastre în
calea păcii*.

80. Iară pruncul creș-
tea și se întăria cu
spiritul; și a fost în
pustie până în ziua ară-
tării lui către Israil.

CAP. 2.

*Nașterea lui Isus, tă-
ierea împrejur și du-
cerea în biserică.*

1. **S**i a fost în zi-
lele acelea, ie-
șit-a poruncă dela Ce-
zarul August să se scrie
toată lumea.

2. Această scrisoare
întâie s'a făcut când
domnia în Siria Ciri-
neu.

3. Și mergeau toți
să se scrie, fieșteca-
rele în cetatea sa.

4. Suiu-s'a și Iosif
din Galileia, din ce-
tatea Nazaretului, la lu-
dea, în cetatea lui Da-
vid, care se cheamă
Betleem, pentru că era
din casa și din neamul
lui David,

5. să se scrie cu
Maria cea logodită lui
mujere, fiind grea.

6. Și a fost fiind ei
acolo, s'au împlinit zi-
lele ei să nască.

7. Și a născut pe
fiul său cel întâiu nă-
scut, și l'a înfășat, și l'a
pus în iesle, pentru că
nu aveau loc în casă.

8. Și păstori erau în-
tr'acel ținut priveghind
și păzind străji noaptea
împrejurul turmei lor.

9. Și iată îngerul
Domnului a stătut lân-
gă dînșii, și mărirea
Domnului a strălucit
împrejurul lor, și s'au
înfricoșat cu frică mare.

10. Și le-a zis lor în-

78 Zah 3, 8; 6, 12; Mal 4, 2. II 4 I Imp 20, 6; Mih
5, 2; Mat 2, 6.

gerul: „nu vă temeți, căci iată vestesc vouă bucurie mare, care va fi la tot poporul:

11. s'a născut vouă astăzi mântuitor, carele este Hristos Domnul, în cetatea lui David.

12. Și acest semn va fi vouă: afla-veți un prunc înfășat, culcat în iesle^{a)}.

13. Și îndatăși s'a făcut împreună cu îngerul mulțime de oaste cerească lăudând pe Dumnezeu și zicând:

14. „mărire lui Dumnezeu într-o cele de sus, și pe pământ pace, între oameni bună învoire^{a)}”.

15. Și a fost dacă s'au dus dela dinșii îngerii la ceriu, au zis păstorii unii către alții: „să mergem până la Betleem, și să vedem cuvântul^{b)} acesta, ce s'a făcut, pe ca-

rele Domnul l-a arătat nouă”.

16. Și au venit de grab, și au aflat pe Maria și pe Iosif și pruncul culcat în iesle.

17. Și văzând, au cunoscut limpede graiul ce se grăise lor de pruncul acesta.

18. Și toți, cari au zise, se mirau de celea ce zisese păstorii către dinșii.

19. Iară Maria păzia toate cuvintele acelea, puindu-le întru inima sa

20. Și s'au întors păstorii, mărint și lăudând pe Dumnezeu de toate cele ce au zise și văzuse, precum se zisese lor.

21. Și când s'au împlinit opt zile, ca să taie pruncul împrejur, chemat-au numele lui Isus, carele a fost zis de înger mai înainte până nu s'a zămislit în pânțece.

21 Fac 17, 12; Lev 12, 3; Mat 1, 21; Luc 1, 31.

a) Acestea lucruri le aduce pruncul din Betleem.

b) Iidovește „cuvânt” adeseori înseamnă tot ce este, cum am zice noi: „lucru”.

22. Și când s'au împlinit zilele curățirii ei, după legea lui Moise, l'au dus pe el în Ierusalim, ca să-l pună înaintea Domnului,

23. precum este scris în legea Domnului: „toată partea bărbătească, care deschide pântecul, sfântul Domnului se va chema“; ^{a)}

24. și să dea jertfă, precum s'a zis în legea Domnului, două turturele sau doi pui de porumb.

25. Și iată era un om în Ierusalim, a nume Simion, și omul acela era drept și temător de Dumnezeu, așteptând mângăierea lui Israil, și Spiritul Sfânt era într'însul.

26. Și era lui făgăduit de Spiritul Sfânt să nu vază moarte, până ce nu va vedea pe Unsul Domnului ^{b)}.

27. Și a venit cu spiritul în biserică. Și când au adus părinții pe Isus pruncul să-i facă după obiceiul legii

28. el l'a luat în brațele sale, și a binecuvântat pe Dumnezeu și a zis:

29. „acum slobozești pe robul tău, Stăpâne, după cuvântul tău cu pace;

30. căci văzură ochii mei mântuirea ta,

31. care ai gălit înaintea feței tuturor popoarelor, ^{c)}

32. luminează întru luminarea neamurilor și mărirea poporului tău Israil“.

33. Și era Iosif cu muma lui mirându-se de ceea ce grăia despre dînsul.

34. Și i-a binecuvântat pe dînșii Simion, și a zis către muma lui: „iată acesta este pus spre căderea

22 Lev 12, 6. 23 Es 13, 2; Num 8, 16. 24 Lev 12, 8. 34 Is 8, 14; Rom 9, 33; I Petr 2, 7.

a) Cel dintâiu fecior trebuia închinat lui Dumnezeu.

b) Hristos. c) Pentru toate popoarele

și scularea multora din Israil, și spre semnul, căruia i-se va zice împotrivă.

35. Și prin singur sufletul tău va trece sabie ^{a)}: ca să se descopere dela multe inimi cugetele ^{a, b)}

36. Și era Ana pro-rocița, fata lui Fanuil, din neamul lui Asir; aceasta îmbătrânise în zile multe, și locuise cu bărbatul său șapte ani după fecioria sa;

37. și fiind văduvă, ca la optzeci și patru de ani, nu se depărta de biserică, cu posturi și cu rugăciuni slujind ziua și noaptea.

38. Și aceasta venind într-o aceluș ceas, a lăudat pe Domnul și a grăit despre dînsul tuturor, celor ce așteptau mântuirea în Ierusalim.

39. Și după ce au săvârșit toate după le-

gea Domnului, s'au întors în Galilea, în cetatea lor Nazaret.

40. Iară pruncul creștea și se întăria cu spiritul, umplându-se de înțelepciune, și darul lui Dumnezeu era peste dînsul.

41. Și se duceau părinții lui în toți anii în Ierusalim, la praznicul Paștilor.

42. Și când a fost de doisprezece ani, s'au suit în Ierusalim, după obiceiul praznicului;

43. și sfârșindu-se zilele, când s'au întors ei, a rămas Isus pruncul în Ierusalim, și n'a știut Iosif și mama lui.

44. Și părăndu-li-se, că este cu soții de drum, au venit cale de o zi, și l'au căutat printre rudenii și printre cunoscuți.

45. Și neaflându-l,

41 Eș 23, 15; 34, 18; II Lege 16, 1.

a) Maria va avea mari dureri văzând suferințele Fiului ei. b) Oamenii vor spune, cari sunt cu Isus, și cari în contra lui.

s'au întors în Ierusalim să-l caute.

46. Și a fost după trei zile, l'au aflat în biserică șezând în mijlocul dascălilor, ascultându-i și întrebându-i.

47. Și se minunau toți cei ce-l auziau de înțelepciunea și răspunsurile lui.

48. Și văzându-l, s'au mirat; și a zis către el muma lui: „fiule, de ce ne-ai făcut nouă aceasta? Iată tatăl tău și eu îngrijiți te-am căutat“.

49. Și a zis către dîșii: „de ce m'ați căutat? Au n'ați știut, că întru cele ce sunt ale Tatălui meu se cade mie să fiu?“

50. Și ei n'au înțeles graiul, care-l grăi lor.

51. Și s'a pogorât cu dîșii, și a venit în Nazaret, și era supț ascultarea lor. Iară muma lui ținea toate

cuvintele acestea întru inima sa.

52. Și Isus creștea cu înțelepciunea și cu vârsta și cu darul înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor. ^{a)}

CAP. 3.

Predica lui Ioan. Neamurile lui Isus.

1. **I**n anul al cincisprezecelea al împărăției lui Tiberiu Cezarul, domnind Pontiu Pilat în Iudea, și Irod stăpânind Galileea, iară Filip fratele lui Ituria și ținutul Trahoniei, și Lisanie stăpânind Abilinia:

2. în zilele arhierilor Ana și Caiafa, fost-a cuvântul Domnului către Ioan, fiul Zahariei, în pustie.

3. Și el a venit în tot ținutul Iordanului, propovăduind botezul pocăinței întru iertarea păcatelor,

III 2 Fapte 4, 6. 3 Mat 3, 1; Marc 1, 4.

a) Ca om, căci ca Dumnezeu a avut totdeauna toată înțelepciunea și toată sfințenia.

4. precum s'a scris în cartea cuvintelor l-saiei prorocul, care zice: „glasul celui ce strigă în pustie: gătiți calea Domnului, drepte faceți cărările lui.

5. Toată valea se va umplea, și tot muntele și toată măgura se va pleca, și căile strâmbe vor fi drepte, și cele colțuroase căi netede.

6. Și va vedea tot trupul mântuirea lui Dumnezeu“.

7. Și zicea celor ce mergeau să se boteze dela el: „pui de năpârcă, cine v'a arătat vouă să fugiți de mânia cea viitoare?

8. Faceți dară ro-duri vrednice de pocăință, și nu începeți a zice între voi: tată avem pe Avram; căci zic vouă, că poate Dumnezeu din pietrile acestea să ridice fii lui Avram.

9. Căci iată și săcurea la rădăcina pomilor zace. Deci tot pomul, care nu face rod bun, se taie și în foc se aruncă“.

10. Și-l întrebau pe el popoarele, zicând: „dară ce vom face?“

11. Și răspunzând, a zis lor: „cel ce are două haine să dea celui ce nu are; și acela ce are bucate, așisderea să facă“.

12. Iară au venit și vameșii să se boteze dela dînsul, și au zis către el: „dascăle, ce vom face?“

13. Iară el a zis către dînșii: „nimica mai mult decât este rânduit vouă să nu faceți“.^{a)}

14. Și l'au întrebă și ostașii, zicând: „dară noi ce vom face?“ Și a zis lor: „pe nimeni să nu asupriți, nici să nu graiți de rău,

4 Is 40, 3; Io 1, 23. 7 Mat 3, 7; 23, 33. 11 Iac 2, 15; I Io 3, 17.

a) Să nu iea dare mai multă, decât li-se cade.

ci vă ajungă leafa voastră“.

15. Iară gândind poporul și cugetând toți întru inimile sale despre Ioan, ca nu cumva el să fie Hristos,

16. răspuns-a Ioan tuturor, zicând: „eu cu apă vă botez; dară vine cel mai tare decât mine, căruia nu sunt vrednic a-i deslega curelele încălțămintelor lui: acela vă va boteza cu Spiritul Sfânt și cu foc;

17. vânturătoarea e în mâna sa, și va curăți aria sa, și va strânge grâul în jitnița sa, iară paieile le va arde cu focul nestins“.

18. Și multe altele propovăduia poporului, mângăindu-l.

19. Iară Irod stăpânitorul fiind dojenit de el pentru Irodiada, muierea frăține-său Filip, și pentru toate relele, câte le-a făcut Irod,

20 a adaus și aceasta peste toate și a închis pe Ioan în temniță.

21. Și a fost dacă s'au botezat toți oameni, botezându-se și Isus și rugându-se, s'a deschis ceriul,

22. și s'apogorât Spiritul Sfânt cu chip trupesc ca un porumb peste dînsul, și glas a fost din ceriu, grăind: „tu ești fiul meu cel iubit, întru tine bine am voit.“

23. Și Isus începând slujba sa, era ca de treizeci de ani, fiind precum se părea, fiul lui Iosif,^{a)} al lui Heli,

16 Mat 3, 11; Marc 1, 8; Io 1, 26; Mat 3, 11; Fapte 1, 5; 11, 16; 19, 4. 17 Mat 3, 12. 19 Mat 14. 4; Marc 6, 17. 21 Mat 3, 16; Marc 1, 10; Io 1, 32. 22 Mat 3, 17; 17, 5; Luc 9, 35; II Pet 1. 17.

a) Mateiu dă cartea neamurilor lui Isus după Maria, Luca după Iosif, tatăl nutritor. La Mateiu sunt lăsați afară unii, ale căror fapte nu-i fac vrednici să fie pomeniți. La Luca sunt luați și părinții fără copii, la cari, după ce au murit, frații au trebuit să le ia muerile ca să aibă urmași.

24. al lui Mattat, al lui Levi, al lui Melchi, al lui Ianne, al lui Iosif,

25. al lui Mattatia, al lui Amos, al lui Naum, al lui Hesli, al lui Nagge,

26. al lui Mahat, al lui Mattatia, al lui Semei, al lui Iosif, al lui Iuda,

27. al lui Ioanna, al lui Resa, al lui Zorobabel, al lui Salatiel, al lui Neri,

28. al lui Melchi, al lui Addi, al lui Cosan, al lui Elmadam, al lui Her,

29. al lui Iesu, al lui Eliezer, al lui Iorim, al lui Mattat, al lui Levi,

30. al lui Simeon, al lui Iuda, al lui Iosif, al lui Ionan, al lui Eliachim,

31. al lui Melea, al lui Mainan, al lui Mattata, al lui Natan, al lui David,

32. al lui Iesse, al lui Obed, al lui Booz,

al lui Solomon, al lui Naason,

33. al lui Aminadab, al lui Aram, al lui Esron, al lui Fares, al lui Iuda,

34. al lui Iacob, al lui Isac, al lui Avram, al lui Tare, al lui Nahor,

35. al lui Saruh, al lui Ragav, al lui Falec, al lui Heber, al lui Sala,

36. al lui Cainan, al lui Arfacsad, al lui Sem, al lui Noe, al lui Lamec,

37. al lui Malusalem, al lui Enoh, al lui Iared, al lui Malaleil, al lui Cainan,

38. al lui Enos, al lui Set, al lui Adam, al lui Dumnezeu.

CAP. 4.

Ispitirea. Isus învață în Nazaret și Capernaum. Vindecă un îndrăcit și bolnavi.

1. **I**ară Isus umplându-se de Spiritul Sfânt, s'a întors dela Iordan și s'a dus de Spiritul în pustie,

văr grăesc vouă, că nici un proroc nu este primit în patria sa.

25. Adevăr zic vouă: multe văduve erau în zilele lui Ilie în Israil, când s'a încuiat ceriul trei ani și șase luni, încât a fost foamete mare peste tot pământul,

26. și la nici una din acelea nu a fost trimis Ilie, ci numai la o muiere văduvă din Sarepta Sidonului.

27. Și mulți leproși erau în zilele lui Eli-seu prorocul în Israil, și nici unul dintr'înșii nu s'a curățit, fără numai Neeman Sirianul“.

28. Și s'au umplut toți de mânie în sinagogă, auzind acestea.

29. Și sculându-se, l'au scos afară din cetate, și l'au dus până în vârful muntelui, pe care era zidită cetatea lor, ca să-l arunce jos.

30. Iară el trecând prin mijlocul lor, s'a dus.

31. Și s'a pogorât în Capernaum, cetatea Galileii, și-i învăța pe dinșii Sâmbăta.

32. Și se mirau de învățătura lui, căci era cu putere cuvântul lui.

33. Și în sinagogă era un om, carele avea duh de drac necurat, și a strigat cu glas mare,

34. zicând: „lasă-ne, ce ai cu noi, Isuse Nazarinene? Ai venit să ne pierzi? Știu-te, cine ești: Sfântul lui Dumnezeu.“

35. Și l'a certat pe el Isus, zicând: „taci și ieși dintr'însul!“ Și aruncându-l pe el ^{a)} dracul în mijloc, a ieșit dintr'însul, nimica vătmându-l.

36. Și s'afăcut spaimă peste toți, și se întreba unul pe altul, zicând: „ce este cuvântul acesta, căci cu biruință

26 III Imp 17, 9. 27 IV Imp 5, 14. 31 Mat 4, 13; Marc 1, 21. 32 Mat 7, 28. 33 Marc 1, 23.

a) Omul cel îndrăcil a fost aruncat în mijloc.

și cu putere poruncește duhurilor necurate și ies?”

37. Și a ieșit vestea lui în tot locul prin prejur.

38. Și ieșind din sinagogă, a mers în casa lui Simon. Iară soacra lui Simon era aprinsă de friguri mari, și l'au rugat pentru dînsa.

39. Și stînd lângă ea, a poruncit frigurilor și o au lăsat. Și îndată sculându-se, slujia lor.

40. Și apunînd soarele, toți câți aveau bolnavi cu multe feluri de boale, îi aduceau la dînsul; iară el, punîndu-și mâinile pe fieștecarele, îi tămăduia.

41. Și ieșiau și draci din mulți, strigînd și zicînd: „tu ești Hristos, Fiul lui Dumnezeu.” Și certîndu-i pe ei, nu-i lăsa să grăiască, că îl știeau, că este Hristos.

42. Iară făcându-se ziuă, a ieșit și a mers în loc pustiu, și popoarele îl căutau, și au venit la el, și-l țineau ca să nu se ducă dela ei.

43. Iară el a zis către ei: „se cade mie să vestesc împărăția lui Dumnezeu și altor cetăți, căci spre aceasta sunt trimis.”

44. Și propovăduia în săboarele ^{a)} Galileii.

CAP. 5.

Cei dintâiu apostoli. Vindecă un lepros și un slăbănog. Ajunul ucenicilor.

1. **S**i a fost când năvălia mulțimea la el, ca să auză cuvîntul lui Dumnezeu, el era lângă lacul Ghenizaretului.

2. Și a văzut două corăbii stînd lângă lac, și pescarii, ieșind dintr'însele, spălau mreșile.

3. Și suindu-se întru

38 Mat 8, 14; Marc 1, 30. 41 Marc 1, 34. V 2 Mat 4, 18; Marc 1, 16.

a) Sinagoge, case de rugăciune.

o corabie, care era alui Simon, l'a rugat pe dînsul să o depărteze puținel dela pământ; și șezând, învâja pe popoare din corabie.

4. Iară după ce a încetat a grăi, zis-a către Simon: „depărtenză-o la adânc, și aruncați mrejele voastre spre pescuit.“

5. Și răspunzând Simon, i-a zis lui: „învățătorule, toată noaptea ne-am trudit, și nimica nu am prins; dară după cuvântul tău voi arunca mrejea.“

6. Și făcând așa, prins-au mulțime multă de pești, și se rupea mrejea lor.

7. Și a făcut semn soților săi, cari erau într'altă corabie, ca să vie să le ajute. Și au venit și au umplut amândouă corăbiile, încât se afundau.

8. Iară Simon Petru văzând, a căzut la ge-

nunchii lui Isus, zicând: „ieși dela mine, căci om păcătos sunt eu, Doamne!“

9. Pentrucă îl cuprinsese pe el spaimă și pe toți cei cei erau cu dînsul de vânarea peștilor, cari prinsese.

10. Așisderea și pe Iacob și pe Ioan, feciorii lui Zevedeu, cari erau soții lui Simion. Și a zis Isus către Simon: „nu te teme! De acum vei vâna oameni“.

11. Și scoțând amândouă corăbiile la pământ, lăsând toate, au mers după el.

12. Și a fost când era el într'o cetate, și iată un om plin de lepră, văzând pe Isus, a căzut cu fața în jos, și-l ruga, zicând: „Doamne, de vrei, poți să mă curățești“.

13. Și întinzând mâna s'a atins de dînsul, zicând: „voiu, curățește-

te!“ Şi îndată s'a dus lepra dela el.

14. Şi el i-a poruncit: „să nu spui nimă-nui! Ci mergi de te arată preotului, şi du darul pentru curăţenia ta, precum a poruncit Moise, întru mărturie lor“.

15. Iară vestea lui tot mai mult străbătea şi se adunau popoare multe, ca să-l auză şi să se tămăduiască dela dînsul de boalele sale.

16. Iară el se ducea în pustie, şi se ruga.

17. Şi a fost într'o zi că el învăţa. Şi şedeau fariseii şi învăţătorii legii, cari venise din toate satele Galileii şi ale ludeii şi din Ierusalim, şi puterea Domnului îi tămăduia pe bolnavi.

18. Şi iată nişte bărbaşi purtând în pat pe un om, carele era slăbănog, şi căutau să-l ducă înlăuntru, şi să-l pună înaintea lui.

19. Şi neaflând pe unde l'ar duce, pentru popor, suindu-se deasupra acoperişului, l'au slobozit cu patul prin cărămizi în mijlocul adunării înaintea lui Isus.

20. Şi văzând Isus credinţa lor, a zis lui: „omule, iartă-ţi-se ție păcatele tale“.

21. Şi au început cărturarii şi fariseii a cugeta grăind: „cine este acesta, carele grăieşte hule? Cine poate să ierte păcatele, fără numai unul Dumnezeu?“

22. Iară Isus ştiind gândurile lor, răspunzând, a zis către ei: „ce gândiţi întru inimile voastre?“

23. Ce este mai lesne a zice: iartă-ţi-se ție păcatele tale; au a zice: scoală şi umblă?

24. Iară ca să ştiţi, că Fiul omului are putere a ierta păcatele pe pământ, (a zis slă-

bănogului), fie grăesc: scoală, iea-ți patul tău și mergi în casa ta!”

25. Și îndatăși sculându-se, înaintea lor a luat patul, pe care zăcea, și s'a dus în casa sa, lăudând pe Dumnezeu.

26. Și a cuprins spaimă pe toți, și măriau pe Dumnezeu. Și s'au umplut de frică zicând: „am văzut lucruri minunate astăzi!”

27. Și după acestea a ieșit și a văzut pe un vameș, anume Levi, șezând la vamă; și i-a zis lui: „vino după mine!”

28. Și lăsând toate, s'a sculat și a mers după dînsul.

29. Și i-a făcut Levi lui ospăț mare în casa sa, și erau gloate multe de vameși și de alții, cari ședeau cu ei.

30. Și cârtiau cărturarii și fariseii, zicând către ucenicii lui: „pentru ce mâncați și beți

cu vameșii și cu păcătoșii?”

31. Și răspunzând I-sus, le-a zis lor: „nu trebuie sănătoșilor doctor, ci bolnavilor.

32. Nu am venit să chem pe cei drepți la pocăință, ci pe cei păcătoși”.

33. Iară ei au zis către el: „pentru ce ajună des ucenicii lui Ioan și se roagă, așisderea și ai fariseilor; iară ai tăi mănâncă și beau?”

34. Iară el a zis către dînșii: „au doară puteți face pe fiii nunții să ajune până când este mirele cu ei?”

35. Iată vor veni zile, și dacă se va lua mirele dela ei, atunci vor ajuna întru acele zile”.

36. Și grăia și pildă către dînșii: „nimeni nu pune petec dela haină nouă la haină veche, căci în acest chip și cea nouă se strică și la cea veche

nu se potrivește cel ce este dela cea nouă.

37. Și nimeni nu bagă vin nou în foi vechi, căci de-l bagă, vinul cel nou rupe foi, și el se varsă și foi vor pieri.

38. Ci vinul cel nou se cade să-l bage în foi noi, și amândouă se țin.

39. Și nimeni, carele bea vechiu, îndată vorește de cel nou, căci zice: cel vechiu mai bun este".^{a)}

CAP. 6.

*Ucenicii smulg spice
Cel cu mâna seacă.
Apostolii. Vorbirea din
munte.*

1. **S**i a fost în o Sâmbătă, întâiu după a doua,^{b)} și trecând el prin sămănături, ucenicii lui rupeau spice, și mâncau frecându-le cu mâinile.

2. Iară oarecari din farisei le-au zis lor: „ce faceți ce nu se cade aface Sâmbăta?”

3. Și răspunzând I-sus, le-a zis lor: „dar nici aceasta nu ați cețit, ce a făcut David, când a flămânzit însuși și cei ce erau împreună cu dînsul?”

4. Cum a intrat în casa lui Dumnezeu, și a luat pâinile punerii înainte și a mâncat și a dat și celor ce erau cu el, cari nu se cădea să le mânânce fără numai preoții?”

5. Și zicea lor: „Fiul omului domn este și al Sâmbetei”.

6. Și a fost într'altă Sâmbătă, că a intrat el în sinagogă, și a învățat. Și era acolo un om, a cărui mână dreaptă era uscată.

7. Și priviau cărturarilor și fariseilor, de-l va

VI 1 Mat 12, 1; Marc 2, 23. 4 I Imp 21, 6; Eș 29, 23; Lev 24, 9. 6 Mat 12, 10; Marc 3, 1.

a) Vouă cărturarilor și fariseilor, cari țineti obiceiurile vechi, nu vă place legea mea cea nouă. b) Sâmbăta cea dintâiu după a doua zi de Paști.

vindeca Sâmbăta, ca să afle vină împotriva lui.

8. Iară el știa gândurile lor, și a zis omului, carele avea mâna uscată: „scoală, și stăi în mijloc.“ Iară el sculându-se, a stătut.

9. Și a zis Isus către ei: „întreba-voi pe voi, cade-se Sâmbăta a face bine, sau a face rău? Suflet a mântui, au a pierde?“

10. Și căutând spre toți, a zis omului: „întinde-ți mâna ta!“ Iară el a făcut așa, și s'a făcut mâna lui sănătoasă ca și cealaltă.

11. Și ei s'au umplut de nebunie, și vorbeau între sine, ce să facă lui Isus.

12. Și a fost în zilele acelea, a ieșit la munte să se roage, și toată noaptea a fost acolo în rugăciunea lui Dumnezeu.

13. Iară dacă s'a făcut ziuă, a chemat pe

ucenicii săi și a ales dintre dînșii doisprezece, pe cari și apostoli i-a numit,

14. pe Simon, pe care l'a numit Petru, și pe Andreiu fratele lui, și pe Iacob, și pe Ioan, și pe Filip, și pe Bartolomeiu,

15. și pe Mateiu, și pe Toma, și pe Iacob al lui Alfeu, și pe Simon carele se cheamă Zilot,

16. și pe Iuda al lui Iacob, și pe Iuda din Iscariot, carele a fost și vânzător.

17. Și pogorându-se cu dînșii, a stătut în loc șes, și mulțimea ucenicilor lui, și mulțime multă de popor din toată ludea și din Ierusalim și de pe lângă marea Tirului și a Sidonului, cari venise să-l auză și să se tămăduiască de neputințele sale,

18. și cei ce se chinuiau de duhuri necurate, și se vindecau.

19. Și toată gloata căuta să se atingă de el, căci putere ieșea din el și vindeca pe toți.

20. Iară el ridicându-și ochii săi spre ucenicii săi, zicea: „fericiți sunteți cei săraci, căci a voastră este împărăția lui Dumnezeu.

21. Fericiți sunteți, cari flămânziți acum, căci vă veți sătura. Fericiți sunteți cari plângeți acum, căci veți râde.

22. Fericiți veți fi când vă vor urâ pe voi oamenii și când vă vor despărți, și vă vor batjocori, și vor lăpăda numele vostru ca un rău pentru Fiul omului.

23. Bucurați-vă întru aceea zi și saltați, căci iată plata voastră multă este la ceriu; căci în acest chip făceau prorocilor părinții lor.

24. Însă vai vouă bo-

gaților, pentru că vă luați mângăierea voastră.^{a)}

25. Vai vouă cei ce sunteți acum sătui, căci veți flămânzi. Vai vouă cei ce râdeți acum, căci veți plânge și vă veți tângu.

26. Vai vouă, când vă vor vorbi de bine toți oamenii, căci întru acest chip făceau părinții lor prorocilor celor mincinoși.

27. Ci vouă vă grădesc celor ce auziți: iubii pe vrășmașii voștri, faceți bine celor ce vă urăsc pe voi.

28. Binecuvântați pe cei ce vă blastămă pe voi, și vă rugați pentru cei ce vă fac vouă ne-
caz.

29. Celui ce te bate peste o față a obrazului, dă-i lui și cealaltă; și celui ce-ți iea haina ta, nu-i opri lui nici cămașa.

30. Și oricui cere

20 Mat 5, 2. 22 Mat 5, 11. 24 Sirah 31, 8: Am 6, 1. 25 Is 65, 13. 27 Mat 5, 44. 29 Mat 5, 39; I Cor 6, 7.

a) Aveți numai în lume mângăierea.

dela tine, dă-i; și dela cel ce iea ale tale, nu le cere.

31. Și precum vreți să vă facea vouă oamenii, și voi să le faceți lor asemenea.

32. Căci de iubiți pe cei ce vă iubesc pe voi, ce dar este vouă?^{a)} Căci și păcătoșii iubesc pe cei ce îi iubesc pe ei.

33. Și de faceți bine celor ce vă fac vouă bine, ce dar este vouă? Căci și păcătoșii așa fac.

34. Și de dați împrumut dela cari așteptați a lua înapoi, ce dar este vouă? Căci și păcătoșii păcătoșilor dau împrumut, ca să iea întocma.

35. Însă iubiți pe vrășmașii voștri, și faceți bine și dați împrumut, nimica așteptând, și va fi plata voa-

stră multă, și veți fi fiii Celui Preaînalt; căci el este bun spre cei nemulțămitori și spre cei răi.

36. Deci fiți milostivi, cum și Tatăl vostru este milostiv.

37. Nu judecați, și nu veți fi judecați. Nu osândiți, și nu veți fi osândiți. Iertați, și veți fi iertați.

38. Dați, și se va da vouă; măsură bună, îndesată și scuturată și vărsându-se vor da în sînul vostru. Căci cu aceeaș măsură, cu care veți măsura, se va măsura vouă."

39. Și le-a zis lor pildă: „au doară poate orb pe orb să poarte? Au nu vor cădea amândoi în groapă?

40. Nu este ucenicul peste dascălul său: iară tot cel desăvârșit va fi ca și dascălul său.

31 Tob 4, 16; Mat 7, 12. 32 Mat 5, 46. 34 II Lege 15, 8; Mat 5, 42. 37 Mat 7, 1. 38 Mat 7, 2; Marc 4, 24. 40 Mat 10, 24; Io 13, 16.

a) Ce răsplată așteptați să vă dea Dumnezeu, dacă voi o luați în această lume?

41. Și ce vezi ștercul din ochiul fratelui tău, iară bârna din ochiul tău nu o simți?

42. Sau cum poți zice fratelui tău: frate, lasă să scoj ștercul din ochiul tău; însuși nevăzând bârna din ochiul tău. Fățarnice, scoate dintâi bârna din ochiul tău, și atunci vei vedea să scoji ștercul din ochiul fratelui tău.^{a)}

43. Căci nu este pom bun, care face rod rău; nici pom rău, care face rod bun.

44. Pentrucă tot pomul din rodul său se cunoaște; căci nu adună smochine din spini, nici din rug nu culeg struguri.

45. Omul bun din vistieria cea bună a inimii sale scoate cele bune; și omul cel rău din vistieria cea rea a inimii sale scoate

cele rele. Pentrucă din prisosința inimii grăește gura."

47. Iară ce mă chemați: Doamne! Doamne! și nu faceți cele ce zic?

47. Tot cel ce vine la mine, și aude cuvintele mele, și le face, voi arăta vouă, cui este asemenea.

48. Asemenea este omului carele își zidește casă, carele a săpat afund, și a pus temelia pe piatră; iară vărsându-se apele, a lovit râul în casa aceea, și nu a putut să o clătească, pentrucă era zidită pe piatră.

49. Iară cel ce a auzit și nu a făcut, asemenea este omului, carele și-a zidit casa sa pe pământ, fără de temelie, în carea a lovit râul, și îndată a căzut și s'a făcut sfărămarea casei aceleia mare."

41 Mat 7, 3. 43 Mat 7, 18; 12, 33. 46 Mat 7, 21; Rom 2, 12; Iac 1, 22.

a) Tâlcul vezi-l la Mateiu 7, 3.

CAP. 7.

Sluga căpitanului. Fiul văduvei. Cine e Ioan? Magdalina.

1. **S**i după ce a plinit toate cuvintele sale în auzul poporului, a intrat în Capernaum.

2. Iară sluga unui sutaș fiind bolnav, era să moară, pe carele dînsul îl cinstea ^{a)}.

3. Și auzind de Isus, a trimis la dînsul pe bătrânii Iidovilor rugându-l, ca să vie să-i mîntuiască sluga.

4. Iară ei venind la Isus, l'au rugat cu dea-dînsul, zicând: „este vrednic să-i dai lui aceasta,

5. căci iubește neamul nostru, și sinagoga el ne-o a zidit.“

6. Iară Isus mergea cu dîșii. Și când nu era departe de casă, a trimis la dînsul sutașul prietini, zicându-i „Doamne, nu te osteni,

căci nu sunt vrednic ca să întri supt acoperemîntul meu.

7. Pentru aceea nici pe mine nu m'am socolit vrednic a veni la tine, ci zi cu cuvîntul, și se va tămădui sluga mea.

8. Căci și eu sunt om rînduit supt ascultare, avînd supt mine slujitori; și zic acestuia: mergi, și merge; și altuia: vino, și vine; și slugii mele: fă aceasta și face“.

9. Iară Isus auzind acestea, s'a mirat de el; și întorcându-se, a zis către poporul, care mergea după dînsul: „zic vouă: nici în Israil nu am aflat atîta credință“.

10. Și întorcându-se trimișii acasă, au aflat pe sluga cea bolnavă sănătoasă.

11. Și a fost după aceea, mergea într-o celate, care se cheamă Naim, și cu

VII 2 Mat 8, 5. 6 Mat 8, 8.

a) El iubia mult

dînsul mergeau și ucenicii lui mulți și popor mult.

12. Iară dacă s'a apropiat de porțile cetății, iată scoteau pe un mort, fiu unul născut al maicii lui, și aceea era văduvă, și popor mult din cetate era cu dînsa.

13. Și văzându-o Domnul, i-s'a făcut milă de ea, și i-a zis: „nu plînge!”

14. Și mergând, s'a alins de pat (iară cei ce-l duceau au stătut) și a zis: „tânărule, fie-ți zic, scoală!”

15. Și a șezut mortul, și a început a grăi, și l'a dat pe dînsul mamei lui.

16. Și a cuprins frică pe toți, și măriau pe Dumnezeu, zicând: „proroc mare s'a sculat întru noi, și a cercetat Dumnezeu pe oamenii săi”.

17. Și a ieșit cuvîntul acesta despre el

în toată Iudea și în toată Iaturea.

18. Și au vestit lui Ioan ucenicii toate acestea.

19. Și chemând pe doi oarecarii din ucenicii săi Ioan, i-a trimis la Isus, zicând: „tu ești cel ce vine, au pe altul să așteptăm?”

20. Și venind la Isus bărbății aceia, au zis: „Ioan Botezătorul ne-a trimis la tine să întrebăm: oare tu ești acela ce vine, au pe altul să așteptăm?”

21. Întru acel ceas a tămăduit pe mulți de boale și de rane și de duhuri rele, și a dat vedere multor orbi.

22. Și răspunzând Isus, a zis lor: „mergeți și spuneți lui Ioan cele ce ați văzut și ați auzit: orbii văd, șchiopii umblă, leproșii se curățesc, surzii aud, morții se scoală, și

săracilor bine se vestește:

23. și fericit este cel ce nu se va sminți întru mine“.

24. Iară după ce s'au dus ucenicii lui Ioan, a început a grăi către popor de Ioan: „ce ați ieșit să vedeți în pustie? Au trestie clătită de vânt?

25. Dară ce ați ieșit să vedeți? Au om îmbrăcat în haine moi? Iată cei ce sunt în haine scumpe și întru desfătări în casele împărătești sunt.

26. Dară ce ați ieșit să vedeți? Au proroc? Adevăr grăiesc vouă: și mai mult decât proroc.

27. Căci acesta este, de carele s'a scris: „iată eu trimit pe îngerul meu înaintea feței tale, carele va găti calea ta înaintea ta.

28. Că zic vouă: mai mare proroc între cei născuți din muieri de-

cât Ioan Botezătorul nimeni nu este; iară cel mai mic întru împărăția lui Dumnezeu mai mare decât el este“.

29. Și auzind tot poporul și vameșii, drept l'au mărturisit pe Dumnezeu, botezându-se cu botezul lui Ioan.

30. Iară fariseii și legiuitorii au lăpădat dela sine sfatul lui Dumnezeu, nebotezându-se dela dînsul.

31. Iară Domnul a zis: „cui voi eu asămăna pe oamenii neamului acestuia, și cui sunt asemenea?

32. Asemenea sunt pruncilor, cari șed în târg și strigă unul către altul, zicând: fluierat-am vouă, și nu ați jucat; cântatu-v'am de jale, și n'ați plâns.

33. Căci a venit Ioan Botezătorul nici pâine mâncând, nici vin bănd, și ziceți: drac are.

34. Venit-a Fiul o-

27 Mal 3, 1; Mat 11, 10; Marc 1, 2. 31 Mat 11, 16, 33 Mat 3, 4; 11, 18; Marc 1, 6.

mului și mâncând și bând, și ziceți: iată om mâncălor și beu-
lor de vin, prieten va-
meșilor și păcătoși-
lor.

35. Și s'a îndreptăjit
înțelepciunea de toți
liii săi“.

36. Și-l ruga pe el
unul din farisei ca să
mânânce cu dînsul. Și
întrînd în casa fari-
seului, a șezut.

37. Și iată o muiere
în cetate, care era pă-
cătoasă, cunoscând că
șade în casa fariseu-
lui, a adus un vas cu
mir, și stînd lângă pi-
cioarele lui dinapoi,

38. plîngînd, a în-
ceput cu lacrimi a-i
spăla picioarele, și le
ștergea cu părul ca-
pului său, și săruta pi-
cioarele lui și le ungea
cu mir.

39. Iară fariseul, ca-
re-l chemase, văzînd,
a zis întru sine: „ace-
sta, de ar fi proroc, ar
ști, cine și ce fel de

muire se atinge de
el, căci este păcă-
toasă.“

40. Și răspunzînd
Isus, a zis către el:
„Simone, am oarece
să-ți zic.“ Iară el a zis:
„zi, învățătorule!“

41. „Doi datornici
avea un cămătar; unul
era dator cu cinci sute
de dinari, iară altul cu
cincizeci.

42. Și neavînd ei cu
ce să plătească, i-a
iertat pe amîndoi. Spu-
ne-mi dară, carele din-
tr'înșii îl va iubi pe
dînsul mai mult?“

43. Iară Simon ră-
spunzînd, a zis: „mi-
se pare, că acela, cui
i-a dăruit mai mult.“ Ia-
ră el a zis: „drept ai
judecat.“

44. Și întorcîndu-se
către muiere, a zis lui
Simon: „vezi pe acea-
stă muiere? Am intraț
în casa ta, apă pe pi-
cioarele mele nu ai
dat: iară aceasta cu
lacrimi mi-a spălat pi-

cioarele, și le-a șters cu părul capului său.

45. Sărutare nu mi-ai dat: iară aceasta, decând am intrat, nu a încetat a-mi săruta picioarele mele.

46. Cu unt de lemn capul meu nu l'ai uns:^{a)} iar aceasta cu mir mi-a uns picioarele mele.

47. Pentru aceea zic ție: iartă-se păcatele ei cele multe, pentru că a iubit mult; iară cui se iartă puțin, iubește mai puțin“.

48. Și a zis către ea: „iartă-ți-se păcatele tale“.

49. Și au început cei ce ședeau cu dînsul a grăi între sine: „cine este acesta, carele iartă și păcatele?“

50. Și a zis către muiere: „credința ta te-a mântuit, mergi în pace“.

CAP. 8.

Sămănătorul. Liniștea mării. Fata lui Iair. Muierea căreia îi curgea sânge.

1. **S**i a fost după aceea, umbla el prin cetăți și prin sate propovăduind și vestind împărăția lui Dumnezeu, și cei doisprezece erau cu el,

2. și niște muieri, cari se tămăduise de dureri rele și de boale, Maria, carea se cheamă Magdalina, dintru care ieșise șapte draci,

3. și Ioana, muierea lui Huza ispravnicul lui Irod, și Susana, și alte multe, cari îi slujiau din avuțiile sale.

4. Iară adunându-se popor foarte mult, și venind din cetăți la el, le-a grăit lor prin pildă:

49 Mat. 9, 2. VIII 2 Marc 16, 9.

a) La Iidovi era obiceiul, când intra un oaspe în casă, să-i spele picioarele, căci opincile lor erau fără obiele deasupra. Pe păr se puneă unt de lemn frumos mirositor, ca să se simtă bine oaspele în casă.

5. „ieșit-a sămănătorul să samene sămânța sa; și când a sămănat, una a căzut lângă cale, și s'a călcat, și paserile ceriului o au mâncat.

6. Iară alta a căzut pe piatră, și dacă a răsărit, s'a uscat, pentru că nu avea umezeală.

7. Și alta a căzut în spini, și crescând spinii, o au înneecat.

8. Iară alta a căzut pe pământ bun, și crescând, a făcut rod cu sutele“. Acestea zicând, a strigat: „ce ce are urechi de auzit, să auză“.

9. Și l'au întrebat ucenicii lui, zicând: „ce este pilda aceasta?“

10. Iară el a zis: „vouă vă este dat a ști tainele împărăției lui Dumnezeu; iară celorlalți în pilde, ca văzând să nu vadă,

și auzind să nu înțeleagă.

11. Iară pilda aceasta este: sămânța este cuvântul lui Dumnezeu.

12. Cea de lângă cale sunt cei ce aud; însă după aceea vine diavolul, și iea cuvântul dela inima lor, ca nu cumva crezând să se mântuiască.

13. Iară cea de pe piatră sunt cari, când aud, cu bucurie primesc cuvântul, și aceștia rădăcină nu au, ci cred până la o vreme, și în vreme de ispită se lapădă.

14. Iară ceea ce a căzut în spini, aceștia sunt cari aud: ci cu bogățiile și cu grijile și cu plăcerile vieții umblând, se înneacă, și nu rodesc desăvârșit.

15. Iară cea din pământ bun sunt cari cu inimă bună și cu-

5 Mat 13, 3; Marc 4, 3. 10 Is 6, 9; Mat 13, 14; Marc 4, 12; Io 12, 40; Fapte 28, 26; Rom 11, 8. 16 Mat 5, 15; Marc 4, 21.

rată auzind cuvântul, îl țin, și fac rod întru răbdare.

16. Nimeni, aprinzând lumina, nu o acopere cu vas, nici nu o pune sub pat; ci o pune în sfeșnic, ca acei ce întră să vadă lumina.

17. Căci nu este lucru de taină, care să nu se arate: nici lucru ascuns, care să nu se cunoască și să nu vie la arătare.

18. Deci păziți, cum auziți; pentru că cel ce are, i-se va da lui; iară cel ce nu are, și ce i-se pare, că are, se va lua dela el.

19. Și au venit la dînsul muma lui și frații lui, și nu se puteau întâlni cu dînsul pentru popor.

20. Și i-au spus lui oarecarele, zicând: „muma ta și frații tăi stau afară, vrînd să te vadă“.

21. Iară el răspun-

zând, a zis către ei: „muma mea și frații mei aceștia sunt, cari aud cuvântul lui Dumnezeu și-l fac“.

22. Și a fost într'o zi, și el a intrat în corabie și ucenicii lui, și a zis către ei: „să trecem de ceea parte de lac“. Și au purces.

23. Și mergînd ei cu corabia, el a adormit: și s'a pogorât vîfor de vînt în lac, încât se umplea corabia de apă, și ei erau primejdie.

24. Și apropiindu-se l'au deșteptat, zicând: „învățătorule, învățătorule, pierim!“ Iară el sculându-se, a certat vîntul și valul apei, și au încetat și s'a făcut liniște.

25. Și a zis către ei: „unde este credința voastră?“ Iară ei temându-se, s'au mirat, zicând unul către altul: „cine este acesta, că poruncește

17 Mat 10, 26; Marc 4, 22. 18 Mat 13, 12; 25, 29. 19 Mat 12, 46; Marc 3, 32. 22 Mat 8, 23; Marc 4, 36.

și vânturilor și apei, și-l ascultă pe dînsul?"

26. Și au venit cu corabia în ținutul Gadarenilor, care este de cea parte de Galilea.

27. Și ieșind el pe pământ, l'a întâmpinat un bărbat oarecarele din cetate, carele avea draci de multă vreme, și în haină nu se îmbrăca, și în casă nu rămânea, ci în mormânturi.

28. Și văzând pe Isus, strigând a căzut înaintea lui, și cu glas mare a zis: „ce ai cu mine Isuse, Fiul Dumnezeului Celui de sus? Rogu-te nu mă munci!“

29. Căci poruncia duhului celui necurat să iese din omul acela. Pentru că de multe ori îl apuca și deși îl legau cu lanțuri de fier și cu obezi și-l păziau, sfărma legăturile, și îl alunga dracul prin pustie.

30. Și l'a întrebat pe el Isus, grăind: „carele îți este numele?“ Iară el a zis: „legiune“, căci draci mulți întrase într'însul.

31. Și-l rugau pe el să nu-le poruncească să meargă în beznă.^{a)}

32. Și era acolo o turmă mare de porci, ce pășteau în munți; și-l rugau să le poruncească ca să între în aceștia. Și le-a poruncit.

33. Și ieșind dracii din om, au intrat în porci, și s'a pornit turma pe țarmuri în iezer^{b)}, și s'a înecat.

34. Iară păstorii văzând ceea ce se făcuse, au fugit, și mergând, au spus în cetate și prin sate.

35. Și au ieșit să vadă ce a fost. Și au venit la Isus, și au aflat pe omul, dintru carele ieșise dracii, îmbrăcat și venitu-și în minte, șezând lângă

26 Mat 8, 28; Marc 5, 1.

a) In iad. b) Lacul sau marea Tiberiadei.

picioarele lui Isus și s'au temut.

36. Și le-au spus lor cei ce văzuse, cum s'a mântuit îndrăcitul.

37. Și l'a rugat pe dînsul tot poporul ținutului Gadarenilor să se ducă dela dînșii: căci erau cuprinși de frică mare. Și el intrând în corabie, s'a întors.

38. Iară bărbatul, dintrucarele ieșise dracii, îl ruga ca să fie cu dînsul. Iară Isus l'a slobozit pe el,

39. grăind: „întoarce-te în casa ta, și spune, câte ți-a făcut ție Dumnezeu“. Și s'a dus mărturisind prin toată cetatea câte i-a făcut Isus lui.

40. Și a fost când s'a întors Isus, l'a primit pe el gloata, căci toți îl așteptau.

41. Și iată a venit un bărbat, căruia era numele Iair, și acela era mai marele sina-

gogei, și căzând la picioarele lui Isus, l'a rugat ca să între în casa lui.

42. Căci avea numai o fată, ca de doisprezece ani, și aceea muria. Iară când mergea el, îl împresurau popoarele.

43. Și o muiere fiind întru curgerea sîngelui de doisprezece ani, carea cheltuisese la doctori toată avuția sa, și nici dela unul n'a putut să se vindece,

44. apropiindu-se din dos, s'a atins de poala hainii lui, și îndatăși a stătut curgerea sîngelui ei.

45. Și a zis Isus: „cine s'a atins de mine?“ Iară lăpădându-se toți, zis-a Petru și cei ce erau cu el: „învățătorule, popoarele te îmbulzesc și te împresoară, și zici: cine s'a atins de mine?“

46. Iară Isus a zis: „s'a atins de mine oare-

cine, căci am simțit puterea ce a ieșit din mine“.

47. Iară muierea văzând, că nu a rămas ascunsă, a venit tremurând și căzând înaintea lui, și a spus înaintea a tot poporul, pentru care pricină s'a alins de el, și cum s'a tămăduit îndată.

48. Iară el i-a zis ei: „cutează, fată, credința ta te-a mântuit, mergi în pace!“

49. Încă grăind el, venit-a oarecarele dela mai marele sinagogei, zicând lui: „fata ta a murit, nu mai osteni pe învățătorul“.

50. Iară Isus auzind a răspuns lui, zicând: „nu te teme, ci numai crede, și se va mântui“.

51. Iară întrând în casă, nu a lăsat pe nici unul să între, fără numai pe Petru și pe Iacob și pe Ioan, și

pe tatăl fecioarei și pe muma ei.

52. Și plângeau toți și se tânguiau pentru dînsa. Iară el a zis: „nu plângeți; căci nu a murit, ci doarme“.

53. Și-și băteau joc de el, știind că a murit.

54. Iară el scoțând pe toți afară, și apucând-o de mână, a strigat, zicând: „fecioară, scoală!“

55. Și s'a întors sufletul, ei și s'a sculat îndată. Și a poruncit să-i dea ei să mănânce.

56. Și s'au spăimântat părinții ei, iară el a poruncit să nu spună nimănui ce s'a făcut.

CAP. 9.

*Slujba apostolilor.
Înmulțirea pâinilor.
Isus, Fiul lui Dumnezeu.
Crucea creștinului. Vindecarea
unui îndrăcit.*

1. **S**i chemând pe cei doisprezece ucenici ai săi,

le-a dat lor putere și stăpânire peste toți dracii și să vindece boalele.

2. Și i-a trimis pe ei să propovăduiască împărăția lui Dumnezeu și să tămăduiască pe cei bolnavi.

3. Și a zis către ei: „nimeni să nu luați pe cale, nici toiag, nici traistă, nici pâine, nici argint, nici să nu aveți două haine.

4. Și ori în ce casă veți intra, acolo să petreceți, și de acolo să ieșiți ^{a)}.

5. Și ori câți nu vă vor primi pe voi, ieșind din cetatea aceea, și praful de pe picioarele voastre să-l scuturați spre mărturie împotriva lor.“

6. Și ieșind umblau împrejur prin sate, propovăduind și tămăduind pretutindenea.

7. Și a auzit Irod tetrarhul toate celea ce

făcea Isus, și nu se pricepea, pentru că ziceau unii: „Ioan s'a sculat din morți“,

8. iară alții: „Ilie s'a arătat“, iară alții: „unul din prorocii cei de demult a înviat“.

9. Și a zis Irod: „lui Ioan eu i-am tăiat capul; dar acesta cine este, de carele auz eu unele ca acestea?“ Și căuta să-l vadă.

10. Și întorcându-se apostolii, au spus lui toate, câte au făcut; și luându-i pe ei, s'a dus deosebi în un loc pustiu al cetății, care se chiamă Vilsaida.

11. Iară popoarele înțelegând, au mers după dînsul, și primindu-i pe ei, le grăia lor de împărăția lui Dumnezeu, și pe cei ce le trebuia tămăduire îi vindeca.

12. Iară ziua începuse a se pleca, și apropiindu-se cei doi-

3 Mat 10, 9; Marc 6, 8. 5 Fapte 13, 51. 7 Mat 14, 1; Marc 6, 14. 12 Mat 14, 15; Marc 6, 36.

a) Când nu veți mai putea rămânea.

sprezece, au zis lui: „slobozește poporul, ca să meargă în satele și în orașele de prin prejur, să se abată și să-și afle bucate, că aici suntem în loc pustiu“.

13. Iară el a zis către ei: „dați-le voi să mănânce“. Și ei i-au zis: „nu avem mai mult decât cinci pâini și doi pești; poate că vom merge noi să cumpărăm bucate la tot poporul acesta“.

14. Căci erau ca la cinci mii de bărbați. Și a zis către ucenicii săi: „puneți-i pe ei cete câte cincizeci!“

15. Și au făcut așa, și i-a așezat pe toți.

16. Deci luând cele cinci pâini și cei doi pești, căutând la ceriu, le-a binecuvântat, și le-a frânt, și le-a dat ucenicilor să le pună înaintea poporului.

17. Și au mâncat și

s'au săturat toți. Și au luat din sfârmiturile, cari rămăsese, douăsprezece coșuri.

18. Și a fost când se ruga el singur, erau cu el ucenicii lui, și i-a întrebat, zicând: „cine mă zic popoarele, că sunt?“

19. Iară ei răspunzând, au zis: „Ioan Botezătorul, iară alții Ilie, iară alții, că oarecare proroc din cei de demult a înviat“.

20. Și le-a zis lor: „dară voi, cine mă ziceți, că sunt?“ Iară Petru răspunzând a zis: „Hristosul lui Dumnezeu“.

21. Și el dojănindu-i pe dinșii, le-a poruncit, ca nimănui să nu spună aceasta,

22. zicând: „se cade Fiului omului mult a pătimi și a se defăima de bătrâni și de arhieriei și de cărturari, și a se omorâ; și a treia zi a învia“.

13 Io 6, 9. 18 Mat 16, 13; Marc 8, 31; 9, 30.

23. Și zicea către toți: „oricine vrea să vie după mine, să se lapede de sine, și să-și iea crucea sa în toată ziua, și să vină după mine.

24. Căci ori cine va vrea să-și mântuiască sufletul său pierde-l va; iar cel-și va pierde sufletul său pentru mine, acesta îl va mântui.

25. Căci ce folos este omului, de ar dobândi lumea toată, iară pe sine să se piarză, sau să se păgubească?

26. Căci ori cine se va rușina de mine și de cuvintele mele, și Fiul omului se va rușina de el, când va veni întru mărirea sa și a Tatălui și a sfinților îngeri.

27. Și zic vouă cu adevărat: sunt unii din cei ce stau aici, cari nu vor gusta moarte,

până când vor vedea împărăția lui Dumnezeu“.

28. Și a fost după cuvintele acestea mai la opt zile, luând pe Petru și pe Ioan și pe Iacob, s'a suiat în munte să se roage.

29. Și când se ruga, s'a făcut vederea feței lui albe, și haina lui albă strălucind.

30. Și iată doi bărbați vorbeau cu dînsul, cari erau Moise și Ilie,

31. cari văzându-se întru mărirea, spuneau sfârșitul lui, pe care era să-l plinească în Ierusalim.

32. Iară Petru și cei ce erau cu dînsul, se îngreuiase de somn. Și deșteptându-se, văzută-au mărirea lui și pe cei doi bărbați, cari stau împreună cu dînsul.

33. Și a fost când

23 Mat 10, 38; 16, 24; Marc 8, 34; Luc 14, 27.
24 Luc 17, 33; Io 12, 25. 26 Mat 10, 33; Marc 8, 38;
11 Tim 2, 12. 27 Mat 16, 28; Marc 8, 39. 28 Mat 17, 1;
Marc 9, 1.

s'au despărțit ei dela dînsul, zis-a Petru către Isus: „învățătorule, bine este nouă a fi aici: să facem trei colibi, ție una, lui Moise una și lui Ilie una“, neștiind ce grăia.

34. Și grăind el acesteia, s'a făcut nor, și i-a umbrat pe dînsii, și s'au spăriat, când au intrat ei în nor.

35. Și glas a fost din nor, zicând: „acesta este fiul meu cel iubit, pe acesta să-l ascultați!“

36. Și când s'a făcut glasul, s'a aflat Isus singur, și ei au tăcut, și nimănui nu au spus în zilele acelea nimic din cele ce văzuse.

37. Și a fost a doua zi, pogorându-se din munte, i-a întâmpinat pe ei popor mult.

38. Și iată un bărbat din popor a strigat, zicând: „dascăle,

rogu-te, caută spre fiul meu, căci este singurul meu copil:

39. și iată îl apucă pe el duh, și îndată strigă, și-l trânteste, și se tăvălește cu spume, și anevoie se duce dela el, după ce l-a zdrobit.

40. Și m'am rugat de ucenicii tăi să-l scoată, și nu au putut“.

41. Iară Isus răspunzând, a zis: „o neam necredincios și îndărătnic, până când voi fi cu voi și vă voi răbda pe voi? Adu pe fiul tău încoace!“

42. Și încă apropiindu-se el, l'a trântit dracul, și l'a scuturat; iară Isus a certat pe duhul cel necurat, și a tămăduit pruncul, și l'a dat tatâne-său.

43. Și se mirau toți de mărimea lui Dumnezeu. Iară mirându-se ei de loate, cari le făcea Isus, a zis către ucenicii săi:

44. „puneți voi în urechile voastre cuvintele acestea: Fiul omului se va da în mâinile oamenilor“.

45. Iară ei nu au înțeles cuvântul acesta, și era acoperit de către ei, ca să nu-l priceapă, și se temeau să-l întrebe de cuvântul acesta.

46. Și a intrat gând între ei, cine ar fi dintre ei mai mare?

47. Iară Isus știind gândul inimii lor, luând un prunc, l'a pus lângă sine,

48. și a zis lor: „ori cine va primi pe pruncul acesta întru numele meu, pe mine mă primește. Iară cine mă primește pe mine, primește pe cel ce m'a trimis pe mine. Căci cine este între voi mai mic, acesta va fi mai mare“.

49. Iară Ioan răs-

punzând, a zis: „învățătorule, am văzut pe unul în numele tău scoțând dracii, și l'am oprit pe el, pentru că nu umblă cu noi“.

50. Și a zis Isus către el: „nu-l oprești, căci cine nu este împotri-va voastră, pentru voi este“.

51. Și a fost când s'au plinit zilele suirii lui, și el și-a întărit fața sa, ca să meargă în Ierusalim.

52. Și a trimis soli înaintea feței sale, și mergând, a intrat în o cetate a Samarinenilor, să-i gătească lui sălaş.

53. Și nu l'au primit pe dînsul, căci fața lui era mergând în Ierusalim.^{a)}

54. Și văzând ucnicii lui, Iacob și Ioan, au zis lui: „Doamne, voia-ți este să zicem să se pogoare foc din

46 Mat 18, 1; Marc 9, 33.

a) Samarinenii urlau pe Iidovi și religia lor. Când au știut că Isus merge în Ierusalim la sărbătoarea cor-turilor, n'au vult să-l dea sălaş.

ceriu și să-i mistuiască pe ei, cum a făcut și Ilie?”

55. Iară întorcându-se Isus, i-a certat și a zis: „nu știți, al cărui duh sunteți voi.

56. Căci Fiul omului nu a venit să piarză sufletele oamenilor, ci să le mântuiască“. Și au mers într'alt sat.

57. Și a fost când mergeau ei pe cale, zis-a oarecine către dînsul: „voiu să merg după tine, ori unde vei merge, Doamne“.

58. Și i-a zis Isus lui: „vulpile au vizuini, și paserile ceriului cuiburi, iară Fiul omului nu are unde să-și plece capul“.

59. Și a zis către altul: „vino după mine!“ Iară el a zis: „Doamne, lasă-mă mai întâiu să mă duc și să îngrop pe tatăl meu“.

60. Și a zis Isus lui: „lasă morții să-și îngroape pe morții săi,

iară tu mergi de vestește împărăția lui Dumnezeu“.

61. Zis-a și altul: „voiu să merg după tine, Doamne, numai întâiu lasă-mă să toc-mesc cele ce sunt în casa mea“.

62. Iară Isus a zis către el: „nimeni, care pune mîna pe plug, și caută îndărăpt, nu este bun pentru împărăția lui Dumnezeu“.

CAP. 10.

Cei 70 ucenici. Samarineanul milostiv. Marta și Maria.

1. După acestea a rătat-a Domnul și pe alți șaptezeci de ucenici, și i-a trimis pe ei câte doi înaintea feței sale în tot orașul și locul, unde era să meargă el.

2. Și zicea către ei: „iată secerișul este mult, iară lucrătorii puțini. Deci rugați pe domnul secerișului, ca să

scoață lucrători la secerișul său.

3. Mergeți: iată eu vă trimit pe voi ca mieii în mijlocul lupilor.

4. Să nu purtați pungă, nici traistă, nici încălțăminte, și să nu întrebați de sănătate în cale pe nimeni.

5. Ori în ce casă veți intra, mai întâiu ziceți: pace casei acesteia.

6. Și de va fi acolo fiul păcii, va odihni peste dînsul pacea voastră; iară de nu, la voi se va întoarce.

7. Întru aceeaș casă petreceți, mîncînd și bînd cele ce sunt la dînșii, căci vrednic este lucrătorul de plata sa. Nu treceți din casă în casă.

8. Și ori în ce cetate veți intra, și vă vor primi, mîncăți cele ce vor pune înaintea voastră.

9. Și tămăduiți bol-

navii, cari sunt într'însă, și ziceți lor: s'a apropiat de voi împărăția lui Dumnezeu.

10. Și ori în ce cetate veți intra, și nu vă vor primi, ieșind la ulițele ei, ziceți:

11. și praful, care s'a lipit de noi din cetatea voastră, îl scuturăm la voi; însă aceasta să știți, că s'a apropiat de voi împărăția lui Dumnezeu.

12. Iară zic vouă, că Sodomienilor în ziua aceea mai ușor le va fi, decât cetății aceleia.

13. Vai ție Horazine, vai ție Betsaido, căci de s'ar fi făcut în Tir și în Sidon puterile, cari s'au făcut între voi, de mult s'ar fi pocăit în sac și în cenușă.

14. Însă Tirului și Sidonului mai ușor le va fi la judecată, decât vouă.

15. Și tu Caperna-

3 Mat 10, 16. 4 Mat 10, 10; Marc 6, 8. IV Imp 4, 29. 7 II Lege 24, 14; Mat 10, 10; I Tim 5, 18. 11 Fapte 13, 51. 13 Mat 11, 21.

me, care te-ai înălțat până la ceriu, până la iad te vei pogorâ.

16. Cel ce vă ascultă pe voi, pe mine mă ascultă; și cel ce se lapădă de voi, de mine se lapădă; iară cel ce se lapădă de mine, se lapădă de cel ce m'a trimis pe mine."

17. Și s'au întors cei șaptezeci cu bucurie, zicând: „Doamne, și dracii se pleacă nouă întru numele tău!”

18. Iară el a zis lor: „văzut-am pe satana ca un fulger din ceriu căzând.

19. Iată vă dau vouă putere să călcați peste șerpi și peste scorpii și peste toată puterea vrășmașului: și nimica nu vă va vătăma pe voi.

20. Inșă pentru aceasta nu vă bucurați, căci duhurile se pleacă vouă; ci vă bucurați,

pentru că numele voastre sunt scrise în ceriuri.”^{a)}

21. Întru acel ceas s'a bucurat Isus cu spiritul, și a zis: „mărescu-te pe tine, Părinte, Doamne al ceriului și al pământului, pentru că ai ascuns acestea dela cei înțelepți și cunoscători, și le-ai descoperit pruncilor. Așa Părinte, căci așa a fost bunăvoința ta.

22. Toate îmi sunt date mie dela Tatăl meu, și nimeni nu cunoaște pe Fiul, fără numai Tatăl; nici pe Tatăl, fără numai Fiul, și cui va vrea Fiul să-i descopere."

23. Și întorcându-se către ucenici deosebi, a zis: „ferice de ochii, cari văd cele ce vedeți voi.

24. Căci zic vouă: mulți proroci și împărați au dorit să vădă

16 Mat 10, 40; Io 13, 20. 21 Mat 11, 25. 24 Mat 13, 16.

a) Pentru suflet e mai de folos să ajungă în ceriu, decât să facă minuni, din care cel ce le face nu câștigă nimic pentru suflet,

cele ce vedeți voi, și nu au văzut; și să auză cele ce auziți voi, și nu au auzit.“

25. Și iată un legiuitor s'a sculat, ispitindu-l pe el și zicând: „dascăle, ce voi face ca să moștenesc viața de veci?“

26. Iară el a zis către el: „în lege ce este scris? cum cetești?“

27. Iară el răspunzând, a zis: „să iubesci pe Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta, și din tot sufletul tău, și din toată vârtutea ta, și din tot cugetul tău: și pe deaproapele tău ca însuși pe tine“.

28. Și i-a zis lui: drept ai răspuns: fă acestea și vei fi viu“ ^{a)}

29. Iară el vrând să se îndrepteze, ^{b)} a zis către Isus: „și cine este deaproapele meu?“

30. Iară Isus răs-

punzând, a zis: „un om oarecare s'a pogorât din Ierusalim în Ierihon, și a căzut în tâlhari, cari după ce l'au desbrăcat și l'au rănit, s'au dus, lăsându-l a-bia viu.

31. Și s'a întâmplat de a trecut un preot pe aceea cale, și văzându-l, l'a trecut.

32. Așisderea și un levit ^{c)} fiind la acel loc, venind și văzându-l, l'a trecut.

33. Iară un samaritanean mergând, a venit la el, și văzându-l, i-s'a făcut milă de el.

34. Și apropiindu-se, a legat ranele lui, turnând unt de lemn și vin; și punându-l pe dobitocul său, l'a dus la o casă de oaspeți, și a purtat grije de el.

35. Și a doua zi, când a purces, scoțând doi arginți, i-a dat gazdei, și i-a zis:

25 Mat 22, 35; Marc 12, 28. 27 Il Lege 6, 5.

a) Fericit. b) Să învețe mai bine, ca să fie mai sigur de mântuirea sufletului. c) Levitul era un slujitor bisericesc mai mic.

poartă-i grije, și orice vei mai cheltui, întorcându-mă, voi întoarce fie.

36. Carele dintr'acei trei ți-se pare a fi mai aproape celui căzut în tâlhari?"

37. El a zis: „carele a făcut milă cu dînsul“. Deci i-a zis Isus lui: „pasă, de fă și tu așisderea!“

38. Și a fost când mergeau ei și au intrat într'un sat, o muiere, anume Marta, l'a primit în casa sa.

39. Și aceea avea o soră, carea se chema Maria, carea șezând lângă picioarele lui Isus, asculta cuvântul lui.

40. Iară Marta se siliă spre multă slujbă și stînd a zis: „Doamne, au nu socotești, că soru-mea singură m'a lăsat să slujesc? Ci zi ei ca să-mi ajute“.

41. Și răspunzând

Isus, a zis ei: „Marto, Marto, te îngrijești și spre multe te silești.

42. Ci un lucru trebuiește. Iară Maria partea cea bună și-a ales, carea nu se va lua dela dînsa“.

CAP. 11.

Rugăciunea Domnului. Scoaterea unui drac. Semnul lui Iona. Fățarnicia fariseilor.

1. **F**ost-a cînd era el la un loc rugându-se, dacă a încetat, zis-a unul din ucenicii lui către dînsul: „Doamne, învață-ne să ne rugăm, cum a învățat și Ioan pe ucenicii săi“.

2. Și le-a zis lor: „cînd vă rugați, să ziceți: Tatăl nostru, carele ești în ceriuri, sfințească-se numele tău; vie împărăția ta, fie voia ta, precum în ceriu, așa și pe pămînt.

3. Pîinea noastră

cea de toate zilele dă-ne-o nouă astăzi.

4. Și ne iartă nouă greșalele noastre, precum și noi iertăm tot celui dator ^{a)} nouă. Și nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăvește de cel rău“.

5. Și a zis către ei: „cine dintre voi are prieten, și de va merge la dînsul în miezul nopții, și va zice lui: prietene, dă-mi împrumut trei pâini,

6. căci a venit la mine din drum un prieten, și nu am ce pune înaintea lui,

7. și acela dinlăuntru răspunzând, va zice: nu-mi face supărare, căci iată ușile sunt încuiate, și pruncii mei în așternut sunt cu mine; nu pot să mă scol să-ți dau.

8. Iară zic vouă: măcar de nu s'ar scula

să-i dea pentru că îi este prieten: ci pentru stăruința lui, se va scula și-i va da cât îi trebuie.

9. Și eu zic vouă: cereți și se va da vouă; căutați și veți afla; bateți și vi se va deschide.

10. Căci tot cel ce cere iea, și cel ce caută află, și celui ce bate i-se va deschide.

11. Și al cărui fiu dintre voi va cere dela tatăl său pâine, au da-i va lui piatră? Sau pește, doară în loc de pește au da-i va lui șarpe?

12. Sau de va cere ou, au da-i va lui scorpie? ^{b)}

13. Deci dacă voi fiind răi, știți da lucruri bune fiilor voștrii: cu cât mai vărtos Tatăl vostru cel din ceriu va da Spirit Sfânt celor

9 Mat 7, 7; 21, 22; Marc 11, 24; Io 14, 13; Iac 1, 5. 11 Mat 7, 9.

a) Dator vrea să zică: celui ce ne-a făcut ceva supărare, ne-a greșit ceva. b) Scorpia este o goangă veninoasă, care se face ca un ou când se adună.

ce cer dela dînsul?" ^{a)}

14. Și era școțând un drac, și acela era mut. Și a fost după ce a ieșit dracul, a grăit mulul, și se mirau popoarele.

15. Iară unii dintre ei ziceau: „cu Belzebub, domnul dracilor, scoate dracii“.

16. Iară alții ca să-l ispitească, cereau dela dînsul semn din ceriu.

17. Însă el știind gândurile lor, le-a zis: „Ioată împărăția cea despărțită întru sine, se va pustii, și casă peste casă va cădea.

18. Deci și satana, dacă s'a despărțit întru sineși, cum va sta împărăția lui? căci ziceți, că eu scot dracii cu Belzebub.

19. Dară de scot eu dracii cu Belzebub, fiii voștrii cu cine-i scot? Pentru aceasta ei vor fi judecătorii voștrii.

14 Mat 9, 32; 12, 22. 15 Mat 9, 34; Marc 3, 22.

a) Spiritul Sfânt dă omului minte bună și voință tare, cu cari ajunge la cea mai mare fericire.

20. Iară dacă eu scot dracii cu degetul lui Dumnezeu: iată că a ajuns la voi împărăția lui Dumnezeu.

21. Când cel tare într'armat păzește curtea sa, în pace sunt avuțiile lui.

22. Iară venind cel mai tare decât el, dacă-l biruiește, ieatote armele lui, întru cari nădăjduia, și împarte jafurile lui.

23. Cel ce nu este cu mine, împotriva mea este; și cel ce nu strânge cu mine, risipește.

24. Când iasă duhul cel necurat din om, umblă prin locuri fără de apă, căutându-și odihnă; și neallând, zice: întoarce-mă-voiu în casa mea, de unde am ieșit.

25. Și venind o află mălurață și înfrumsețată.

26. Atunci merge și ieă alte șapte du-

huri mai rele decât el, și întrând locuiesc acolo: și sunt cele mai de pe urmă ale omului aceluia mai rele decât cele dintâiu.”

27. Și a fost când grăia el acelea, ridicând o muiere glas din popor a zis: „fericit e pântecul, care te-a purtat, și țighele, cari le-ai supt.”

28. Iară el a zis: „adevărat fericiți sunt cei ce aud cuvântul lui Dumnezeu, și-l păzesc.”

29. Și adunându-se popoarele, a început a zice: „neamul acesta viclean este: semn caută, și semn nu se va da lui, fără numai semnul lui Iona pro-rocul.

30. Căci precum a fost Iona semn Ninivitenilor, așa va fi și Fiul omului neamului aceluia.

31. Împărăteasa de-

la miazăzi se va scula la judecată cu bărbații neamului aceluia și-i va osândi, căci a venit dela marginea pământului ca să auză înțelepciunea lui Solomon: și iată mai mult decât Solomon este aici.

32. Bărbații ninivite-ni se vor scula la judecată cu neamul acesta și-l vor osândi, căci ei s’au pocăit la propovăduirea lui Iona: și iată mai mult decât Iona este aici.

33. Nimeni aprinzând lumină nu o pune într’ascuns, nici supt acoperemânt: ci în sfeșnic, ca acei ce întră să vadă lumina.

34. Lumina trupului este ochiul: de va fi dară ochiul tău drept, tot trupul tău va fi luminat; iară de va fi rău, tot trupul tău va fi întunecat.

35. Drept aceea socotește, ca lumina, ca-

29 Mat 12, 39. 30 Iona 2, 1. 31 III Imp 10, 1; II Par 9, 1. 32 Iona 3, 5. 33. Mat 5, 15; Marc 4, 21. 34 Mat 6, 22.

re este întru tine, să nu fie înlunec.

36. Căci de va fi tot trupul tău luminat, neavând vreo parte înlunecată, va fi luminat tot, ca și când lumina te-ar lumina cu strălucirea ei.“

37. Iară când grăia, l'a rugat un fariseu, ca să prânzască la el. Și întrând, a șezut.

38. Iară fariseul văzând, că nu s'a spălat întâiu mai înainte de prânz, s'a mirat.

39. Iară Domnul a zis către ei: „voi fariseii ce e din afara păharului și a blidului curățiți: iară ce e dinlăuntrul vostru plin este de răpire și de răutate.

40. Nebunilor, au nu cel ce a făcut ce e din afară a făcut și ce este din lăuntru?

41. Însă din cele ce aveți dați milostenie,

și iată toate sunt vouă curate.

42. Dar vai vouă fariseilor, că zeciuți izma și ruta^{a)} și toate legumile, și treceți judecata și dragostea lui Dumnezeu. Acestea se cădea a le face, și acelea a nu le lăsa.

43. Vai vouă fariseilor, că iubiți șederile mai sus în adunări și întrebările de sănătate prin târguri.

44. Vai vouă cărturarilor și fariseilor fățarnici, că sunteți ca mormânturile nevăzute; și oamenii, cari umblă deasupra lor nu le știu.“

45. Și răspunzând unul din legiuitori, a zis lui: „dascăle, acestea zicând și pe noi ne ocărăști.“

46. Iară el a zis: „și vouă legiuitorilor vai, că încărcăți pe oameni

39 Mat 23, 25. 43 Mat 23, 6; Marc 12, 39; Luc 20, 46. 46 Mat 23, 4.

a) Ruta este o buruiănă de leac, cu flori galbene, ca toate buruienile, lucru fără preț. Tâlcul vezi-l la Mateiu 23, 23.

cu sarcini, cari nu se pot purta lesne: iară voi nici cu un deget al vostru nu vă atingeți de sarcini.

47. Vai vouă, că zidiți mormânturile prorocilor, și părinții voștri i-au ucis pe ei.

48. Iată mărlurisiți și împreună voiți lucrurile părinților voștri, căci aceia i-au ucis pe ei, iară voi le zidiți mormânturile ^{a)}.

49. Pentru aceasta și înțelepciunea lui Dumnezeu a zis: trimite-voi la ei proroci și apostoli, și dintr'înșii vor ucide și vor prizoni,

50. ca să se ceară dela neamul acesta sângele tuturor prorocilor, care s'a vărsat din începutul lumii,

51. dela sângele lui Abel până la sângele

lui Zaharie, carele a pierit între biserică și între altar. Adevăr zic vouă: se va cere dela neamul acesta.

52. Vai vouă legiuitorilor, că ați luat cheia înțelegerii ^{b)}; înșivă nu ați intrat, și pe cei ce au vrut să între i-ați oprit⁴.

53. Și zicând acestea către ei, au început cărturarii și fariseii tare a se porni împotriva lui, și-l întârîtau să vorbească despre multe,

34. pândindu-l și căutând să vâneze ceva din gura lui, ca să-l vinovățească.

CAP. 12.

Aluatul fariseilor. Bogatul lacom. Grijă de suflet.

1. **S**i adunându-se popoarele cu zecile de mii, încât se

51 Fac 4, 8; II Par 24, 22. XII 1 Mat 16, 6; Marc 8, 15.

a) După cum groapa astupă gura omului, așa și fariseii astupau graiurile prorocilor, dând vorbelor lor altă însemnare, decât care era în mintea prorocilor.

b) Înțelepciunea lui Dumnezeu, care deschide raiul.

călcau unii pe alții, început-a a zice ucenicilor săi: „mai întâiu păziți-vă de aluatul fariseilor, care este fă-țărnicia.

2. Pentrucă nimica nu este acoperit, care să nu se descopere; nici ascuns, care să nu se știe.

3. Pentru aceea câte ați zis într-un tălmăș, la lumină se vor auzi; și ce ați grăit la ureche în case, se va propovădui depe acoperișuri.

4. Deci zic vouă prietenilor mei: nu vă temeți de cei ce ucid trupul, și după aceea n'au mai mult ce-i face.

5. Ci voiu arăta vouă de cine să vă temeți: temeți-vă de cel ce are putere după ucidere să-l arunce în gheena: adevăr zic vouă, de acela să vă temeți.

6. Au nu se vând cinci paseri cu doi

bani, și nici una dintr'însele nu este uitată înaintea lui Dumnezeu?

7. Ci și perii capului vostru toți sunt numărați. Drept aceea nu vă temeți, căci decât multe paseri mai buni sunteți voi.

8. Și zic vouă: tot cel ce mă va mărturisi pe mine înaintea oamenilor, și Fiul omului îl va mărturisi pe el înaintea îngerilor lui Dumnezeu.

9. Dară cel ce se va lăpăda de mine înaintea oamenilor, lăpădat va fi înaintea îngerilor lui Dumnezeu.

10. Și tot carele va zice cuvânt împotriva Fiului omului, se va ierta lui; dară celui ce va huli împotriva Spiritului Sfânt, nu i-se va ierta.

11. Iară când vă vor duce pe voi la săboară și la dere-

2 Mat 10, 26; Marc 4, 22. 8 Mat 10, 32; Marc 8, 38; II Tim 2, 12 10 Mat 12, 32; Marc 3, 29.

gători și la stăpâni, nu vă grijiți, cum și ce veți răspunde sau ce veți zice,

12. **căci Spiritul Sfânt vă va învăța pe voi întru acel ceas cele ce se cade a zice**“.

13. **Iară unul din popor i-a zis lui: „învățătorule, zi fratelui meu să împarță cu mine moșia**“.

14. **Iară el i-a zis: „omule, cine m'a pus pe mine judecător sau împărțitor peste voi?”**

15. **Și a zis către ei: „păziți-vă și vă feriți de lăcomie, căci nu este viața cuiva în prisosința avuției sale”^{a)}.**

16. **Și a zis pildă către ei, zicând: „unui om bogat foarte îi rodise țarina,**

17. **și cugeta întru sine, zicând: ce voi face, căci nu am unde aduna rodurile mele?**

18. **Și a zis: aceasta voi face: sparge-voiu jilnițele mele, și mai mari le voi zidi, și voi strânge acolo toate rodurile mele și bunătațile mele.**

19. **Și voi zice sufletului meu: suflete, ai multe bunătați strânse pe mulți ani; odihnește-te, mânâncă, bea, veselește-te!**

20. **Iară Dumnezeu i-a zis lui: nebune, întru această noapte vor să ceară sufletul tău dela tine, dară cele ce ai gătit ale cui vor fi?**

21. **Așa este cel ce strânge lui-și comoară, iară la Dumnezeu nu se îmbogățește**“^{b)}.

22. **Și a zis către ucenicii săi: „pentru aceasta vă zic vouă: nu vă grijiți cu sufletul vostru, ce veți mânca; nici cu trupul cu ce vă veți îmbrăca.**

23. **Sufletul mai mult**

16 Sir 11, 19. 22 Ps 54, 23; Mat 6, 25; I Petr 5, 7.

a) Bogatul nu-și poate lungi viața cu averea. b) În fapte plăcute lui Dumnezeu, cari strâng avere nepieritoare în cerlu.

este decât hrana și trupul decât haina.

24. Căutați la corbi, că nici nu samănă, nici nu secără; nu au vistierii, nici jirnițe, și Dumnezeu îi hrănește: cu cât sunteți voi mai buni decât paserile?

25. Dară cine din voi grijindu-se poate să adaugă statului său un cot?

26. Deci dacă nu puteți nici ce e mai puțin a face, de celelalte ce vă îngrijiți?

27. Socotiți crinii cum cresc: nici nu se ostenesc, nici nu torc. Și zic vouă, că nici Solomon întru toată mărirea sa nu s'a îmbrăcat ca unul din aceștia.

28. Și de vreme ce iarba, care astăzi este în câmp, și mâine se aruncă în cuptor, Dumnezeu așa o îmbracă: cu cât mai vâr-

tos pe voi, puțin credincioșilor?

29. Și voi să nu căutați, ce veți mânca, sau ce veți bea, și să nu vă înălțați,

30. căci toate acestea păgânii lumii acesteia le caută. Iară părintele vostru știe, că vă trebuiesc acestea.

31. Însă căutați ^{a)} împărăția ceriului, și acestea toate se vor adauge vouă.

32. Nu te teme turmă mică, căci bine a voil Tatăl vostru să vă dea vouă împărăția.

33. Vindeți avuția voastră și dați milostenie ^{b)}. Faceți-vă pungi, cari nu se învechesc, comoară, care nu se împușinează în ceriuri, unde furul nu se apropie, nici molia nu o strică.

34. Căci unde este comoara voastră, acolo va fi și inima voastră.

33 Mat 19, 21; 6, 20

a) Cu tot deadinsul să vedem de mântuirea sufletului. b) Sfat dat de Isus sufletelor mai alese.

35. Să fie mijloacele voastre încinse și făcliiile aprinse ^{a)},

36. și voi asemenea cu oamenii, cari așteaptă pe domnul său, când se va întoarce dela nuntă, ca venind și bătând, îndată să-i deschiză.

37. Fericite sunt slugile acelea, pe cari, venind Domnul, îi va afla priveghind. Amin zic vouă, că se va încinge, și-i va pune pe ei să șează, și trecând, va sluji lor.

38. Și de va veni la a doua strajă, sau la a treia strajă va veni, și-i va afla așa: fericite sunt slugile acelea.

39. Iară aceasta să știți, că de ar ști stăpânul casei, în care ceas va veni furul, ar priveghia și nu ar lăsa să-i sape casa lui.

40. Deci și voi fiți gata, căci în ceasul în

care nu gândiți, Fiul omului va veni^{a)}.

41. Iară Petru a zis către el: „Doamne, către noi zici pilda aceasta, au către toți?”

42. Iară Domnul a zis: „cine este ispravnic credincios și înțelept, pe carele îl va pune Domnul peste slugile sale să le dea la vreme măsură de grâu?”

43. Ferice de sluga aceea, pe care, venind Domnul, îl va afla făcând așa.

44. Adevăr grăesc vouă, că-l va pune pe dînsul peste toată averuția sa.

45. Iară de va zice sluga aceea întru inima sa: „zăbovește domnul meu a veni, și va începe a bate pe robi și pe roabe, și a mânca și a bea și a se îmbăta:

46. veni-va domnul slugii aceleia în ziua, în care nu gândește,

39 Mat 24, 43. 40 Apoc 16, 15.

a) Fiți creștini buni și totdeauna cu sufletul curat.

și în ceasul, în carele nu știe, și-l va despica, și-l va pune de partea celor necredincioși.

47. Și aceea slugă, carea a știut voia domnului său, și n'a gătit, nici nu a făcut după voia lui, se va bate mult.

48. Iară cea ce n'a știut, și a făcut cele ce sunt vrednice de bătaie, se va bate puțin. Oricui i-s'a dat mult, mult se va cere dela el; și căruia s'a încredințat mult, mai mult vor pofti dela el.

49. Foc ^{a)} am venit să arunc pe pământ, și ce voiesc, decât ca să se aprinză.

50. Și cu botez am să mă botez, ^{b)} și cum mă strâmtoresc, până când se va sfârși.

51. Au vi se pare, că pace am venit să

dau pe pământ? Nu, zic vouă, ci împărțire.

52. Căci vor fi de acum înainte cinci într'o casă împărțiți, trei împotriva la doi, și doi împotriva la trei;

53. tatăl împotriva fiului, și fiul împotriva tatălui; muma împotriva fie-sa, și fata împotriva muma sa; soacra împotriva noru-sa, și nora împotriva soacră sa. ^{c)}

54. Și zicea și popoarelor: „când vedeți norul ridicându-se de către apus, numai decât ziceți: ploaie mare vine; și este așa.

55. Și când suflă vântul dela miază-zi, ziceți: nădușală are să fie; și este.

56. Fățarnicilor, fața pământului și a ceriului o știți ispiti, iară vremea aceasta cum de nu o ispitiți? ^{d)}

51 Mat 10, 34. 54 Mat 16, 2. 58 Mat 5, 25.

a) Focul iubirii lui Dumnezeu și focul suferințelor, prin care trec creștinii. b) Suferințele patimii sale, cari îi umplu tot trupul de dureri. c) Tâlcul la Mat 10, 34. d) De ce nu vă dați seama că a venit Mesia?

57. Pentru ce nu judecați și între voi ce este drept?

58. Și când mergi cu pârâșul tău la domni, nevoiește-te pe cale să te izbăvești de el, ca să nu te tragă la judecător, și judecătorul te va da temnicerului, și temnicerul te va arunca în temniță.

59. Zic ție: nu vei ieși de acolo, până nu vei plăti și banul cel mai de pe urmă“.

CAP. 13.

Pocăiți-vă! Vindecări Sâmbăta. Grăunțul de muștar. Calea la ceriu. Muștră pe Irod și plânge Ierusalimul.

1. **S**i întru aceeaș vreme au venit unii, spunându-i lui de Galileianii, al căror sânge l'a amestecat Pilat cu jertfele lor ^{a)}.

2. Și răspunzând Isus, a zis lor: „au

vi-se pare, că Galileianii aceștia mai păcătoși au fost decât toți Galileianii, pentru că au pățit acestea?

3. Nu, zic vouă, ci de nu vă veți pocăi, toți așa veți pieri.

4. Sau acei optsprezece, peste cari a căzut turnul în Siloam, și i-a omorât ^{b)}, vă pare, că aceia mai păcătoși au fost decât toți oamenii, cari locuiau în Ierusalim?

5. Nu, zic vouă, ci de nu vă veți pocăi, toți așa veți pieri.“

6. Și zicea pilda aceasta: „oarecine avea un smochin sădit în via sa, și a venit căutând roadă întru el, și nu a aflat.

7. Și a zis către viier: iată trei ani sunt, de când viu căutând roadă în smochinul acesta, și nu găsesc; taie-l acum, pentru ce mai și cuprinde pământul.

a) Când aduceau jertfă au fost omorâți de Pilat, pentru că s'ar fi răsculat în contra Romanilor. b) Pe vremea războiului jidovesc (66-70 după Hristos).

8. Iară el răspunzând a zis lui: doamne, lasă-l și întru acest an, până-l voi săpa împrejur, și voi pune gunoiu,

9. doară va face rod; iară de nu, îl vei tăia și în anul ce vine.“

10. Și era învățând într'o sinagogă Sâmbăta.

11. Și iată o muiere, carea avea duhul neputinței ^{a)} de optsprezece ani, și era gârbovă, și nu putea să se îndrepteze nici decum.

12. Iară Isus văzându-o, o a chemat, și i-a zis: „muiere, slobozitu-te-ai de boala ta.“

13. Și și-a pus pe ea mâinile, și îndată s'a îndreptat, și măria pe Dumnezeu.

14. Iară mai marele sinagogei mâniindu-se căci o vindecase Isus Sâmbăta, răspunzând, zicea poporului: „șase

zile sunt, în cari se cade a lucra: veniți deci întru acelea și vă vindecați, iară nu în ziua Sâmbetei!“

15. Iară Domnul răspunzând, a zis lui: „fățarnicilor, fieștecarele din voi au nu-și deslegă Sâmbăta boul său sau asinul său dela iesle, și-l duce de-l adapă?“

16. Dară aceasta fata lui Avram fiind ^{b)}, pe care o legase satana iată de optsprezece ani, au nu se cădea a se deslega din legătura aceasta în ziua Sâmbetei?“

17. Și acestea zicând el, toți cei ce slau împotriva lui se rușinau, și toată mulțimea se bucura de lucrurile cele mărite, cari le făcea.

18. Și zicea: „cu ce este asemenea împărăția lui Dumnezeu, și cu ce o voi a-sămăna?“

^{a)} Duhul necurat, ce era în femei, o făcea neputincioasă. ^{b)} Din neamul cel ales de Dumnezeu.

tre ei, a zis: „căruia dintre voi de-i va cădea în fântână azinul sau boul, au nu-l va scoate îndată în ziua Sâmbetei?“

6. Și nu au putut răspunde lui la acestea.

7. Și a zis către cei chemați pildă, luând aminte, cum alegeau șederile cele mai din tâiu, zicând către ei:

8. „când te va chema cineva la nuntă, nu ședea în locul cel din tâiu, ca nu cumva să fie chemat altul mai de cinste decât tine,

9. și venind cel ce te-a chemat și pe tine și pe acela, va zice ție: dă locul acestuia; și atunci vei începe cu rușine a ținea locul cel mai de pe urmă.

10. Ci când vei fi chemat, mergi de șezi la locul cel de jos, ca venind cel ce te-a

chemat să-ți zică ție: prietene, mută-te mai sus; atunci îți va fi cinste înaintea celor ce vor ședea cu tine.

11. Căci tot cel ce se înalță smeri-se-va, și cel ce se smerește înălța-se-va“.

12. Și a zis și celui ce-l-a chemat: „când faci prânz sau cină, nu chema prietenii tăi, nici frații tăi, nici rudele tale, nici vecinii cei bogați, ca nu cândva să te cheme și ei pe tine, și să fie ție răsplătire.

13. Ci când faci ospăț, chiamă săracii, neputincioșii, orbii șchiopii,

14. și fericit vei fi, pentru că nu au ce-ți întoarce: iară ție ți se va răsplăti la învierea dreptilor“ ^{a)}.

15. Și auzind aceasta unul din cei ce ședeau

XIV 10 Pilde 25, 7. 11 Mat 23, 12; Luc 18, 14. 12 Tob 4, 7. Pilde 3, 9.

a) Nu e vorba aici de nunta sau ospățul, ce se face la căsătorii, unde ne putem veseli cu rudele și prietenii noștri, ci de pomeni.

cu el, a zis lui: „fericit cel ce va prânzi întru împărăția lui Dumnezeu“.

16. Iară el i-a zis lui: „un om oarecare a făcut cină mare și a chemat pe mulți.

17. Și a trimis pe sluga sala ceasul cinii să zică celor chemați: veniți, căci iată gata sunt toate.

18. Și au început toți într'un chip a se lăpăda. Cel dintâiu a zis: moșie am cumpărat, și-mi caută să merg să o văz: rogu-te să mă ierți.

19. Și altul a zis: cinci părechi de boi am cumpărat, și voi merge să-i încerc: rogu-te să mă ierți.

20. Și altul a zis: m'am însurat și pentru aceea nu pot veni.

21. Și întorcându-se sluga aceea, a spus domnului său ace-

stea. Atunci mâniindu-se stăpânul casei, a zis slugii sale: ieși curând la căile și la ulițele cetății, și adu aici săracii și ciungii și orbii și șchiopii.

22. Și a zis sluga: Doamne făcutu-s'acum ai poruncit, și încă mai este loc.

23. Și a zis domnul către slugă: ieși la drumuri și la îngrădiri, și îndeamnă să între, ca să se umplă casa mea.

24. Căci zic vouă, că nici unul din bărbații cei chemați nu va gusta cina mea“.^{a)}

25. Și mergeau cu el popoare multe, și întorcându-se, le-a zis lor:

26. „oricine vine la mine, și nu urește pe tatăl său, și pe mamă sa, și muierea, și fiii, și frații, și surorile, încă și sufletul său:

16 Mat 22, 2; Apoc 19, 9. 26 Mat 10, 37.

a) Tâlcul caută-l la Mateiu 22, 1.

nu poate fi ucenicul meu ^{a)}.

27. Și cel ce nu-și poartă crucea sa, și nu vine după mine, nu poate fi ucenicul meu.

28. Căci cine dintre voi vrând să zidească turn, au nu șade întâiu și își numără avuția, de are să-l săvârșească;

29. ca nu cumva puind el temelie, și neputând săvârși, toți cei ce-l vor vedea să înceapă a-l batjocori,

30. zicând: acest om a început a zidi și nu a putut săvârși.

31. Sau care împărat, mergând împotriva altui împărat, să se bată cu el în războiu, au nu șade întâiu și se sfătuiește, de va putea cu zece mii să înfrângă pe cel ce vi-

ne asupra lui cu douăzeci de mii?

32. Iară de nu, încă fiind acela departe, trimite solie, și se roagă de pace.

33. Deci așa fiește-carele dintre voi, carele nu se lapadă de toată avuția sa, nu poate fi ucenicul meu ^{b)}.

34. Bună este sarea, iară dacă se va strica sarea, cu ce se va săra? ^{c)}

35. Nici în pământ, nici în gunoiu nu este de treabă, afară o lapadă. Cine are urechi de auzit, să auză“.

CAP. 15.

Oaia și drahma cea pierdută. Fiul rătăcit.

1. **S**i se apropiau de el toți vameșii și păcătoșii, ca să-l auză.

2. Și cârliau fariseii

27 Mat 10,38; 16,24; Marc 8,34. 34 Mat 5,13; Marc 9,49.

a) Cere Domnul ca pe părinții și pe neamurile noastre să-i iubim mai puțin decât pe Dumnezeu, încât iubirea față de ai noștri nici să nu se poată asemăna cu iubirea ce o avem față de Dumnezeu. b) Nu cere Dumnezeu aceasla dela toți creștinii, ci numai dela apostolii săi. c) Tâlcul e la Mateiu 5, 13.

și cărturarii, zicând: „acesta primește pe păcătoși, și mânâncă cu ei“.

3. Și a zis către ei pilda aceasta, grăind :

4. „care om dintre voi având o sută de oi, și va pierde una dintru ele, au nu va lăsa pe cele nouăzeci și nouă în pustie, și va merge după cea pierdută, până când o află?

5. Și aflându-o, o pune pe umerii săi bucurându-se ;

6. și venind în casă, chiamă prietenii și vecinii, zicând lor: bucurați-vă cu mine, căci am găsit oaia cea pierdută.

7. Zic vouă, că mai multă bucurie va fi în ceriu de un păcătos, carele se pocăește, decât de nouăzeci și nouă de drepti, căroră nu le trebuiește pocăință.

8. Sau care muiere

având zece drahme ^{a)}, de pierde o drahmă, au nu aprinde lumina și mătură casa, și caută cu deadinsul, până o află?

9. Și aflându-o, chiamă prietenele și vecinele, zicând: bucurați-vă cu mine, căci am găsit drahma, carea o am pierdut.

10. Așa zic vouă, bucurie este înaintea îngerilor lui Dumnezeu pentru un păcătos, care se pocăește“.

11. Și a zis : „un om avea doi feciori.

12. Și a zis cel mai tânăr tătăne-său : tată, dă-mi partea ce mi-se cade din avuție. Și le-a împărțit lor avuția.

13. Și nu după multe zile, adunând toate feciorul cel mai tânăr, s'a dus într'o țară departe, și acolo a risipit toată avuția sa, viețuind întru desmerdări.

XV 4 Mat 18, 12.

a) O drahmă face cât un leu.

14. Și cheltuind el toate, fost-a foamele mare într-o aceea țară, și el a început a se lipsi.

15. Și a mers de s'a lipit lângă un locuitor din aceea țară, și l'a trimis pe el la satul său să pască porcii.

16. Și doria să-și sature pânțelele său de rădăcinele ce le mâncau porcii; și nimeni nu-i da lui.

17. Iară venindu-și în sine, a zis: câți argași ai tătâne-meu se satură de pâine, iară eu pier de foame!

18. Scula-mă voi și mă voi duce la tatăl meu, și-i voi zice: tată, greșit-am la ceriu și înaintea ta,

19. și nu mai sunt vrednic a mă chema fiul tău: fă-mă ca pe unul din argașii tăi!

20. Și sculându-se,

a venit la tatăl său. Iară încă departe fiind el, l'a văzut tatăl lui, și i-s'a făcut milă; și alergând, a căzut pe grumazii lui, și l'a sărutat.

21. Și i-a zis lui feciorul: tată, greșit-am la ceriu și înaintea ta, și de acum nu mai sunt vrednic a mă chema fiul tău.

22. Și a zis tatăl către slugile sale: aduceți haina cea dintâi, și-l îmbrăcați; și dați inel în mâna lui, și încălțăminte în picioare;

23. și aduceți vițelul cel gras de-l junghiați, și mâncând să ne veselim;

24. căci fiul meu acesta mort era și a înviat, și pierdut era și s'a aflat^{a)}. Și au început a se veseli.

25. Iară feciorul cel mai mare era la câmp, și când a venit și s'a

a) Fiul cel rătăcit e omul, care se abate dela legea lui Dumnezeu, dar pe care Dumnezeu îl primește cu bucurie, când se întoarce. Frațele lui sunt fariseii, cari cereau pe Domnul, pentru că primește pe păcătoși.

apropiat de casă, a auzit cântece și jocuri,

26. și chemând un fecior, l'a întrebat: ce sunt acestea?

27. Iară el a zis lui: pentrucă a venit fratele tău, a junghiat tatăl tău vițelul cel gras, căci l'a văzut sănătos.

28. Și s'a mâniat și nu vrea să între. Iară tatăl său a ieșit și l'a rugat pe el.

29. Iară el răspunzând, a zis tatâne-său: iată de atâția ani slujesc ție, și nici odată porunca ta nu am călcat, și mie nici odată nu mi-ai dat un ied, ca să mă veselesc și eu cu prietenii mei.

30. Iară când a venit fiul tău acesta, carele și-a mâncat cu curvele avuția sa, junghiași vițelul cel gras.

31. Iară el a zis lui: fiule, tu în toată vremea ești cu mine, și toate ale mele ale tale sunt:

32. ci se cădea să ne veselim și să ne bucurăm, căci fratele tău acesta mort era și a înviat, și pierdut era și s'a aflat."

CAP. 16.

Ispravnicul nedreptății. Certarea fariseilor. Bogatul și Lazar.

1. **S**i a zis către ucenicii săi: „era un om bogat, carele avea un ispravnic ^{a)}, și acesta a fost pârât la el, că-i risipește avuția.

2. Și chemându-l, i-a zis: ce auzi aceasta de tine? Dă seamă de deregătoria ta, căci nu vei mai putea de aici înainte să-mi fii ispravnic.

3. Iară ispravnicul a zis întru sine: ce voi face, că domnul meu iea deregătoria dela mine? A săpa nu pot, a cerși mi-e rușine.

4. Știu, ce voi face.

a) Deregător, administrator.

ce, ca dacă mă vor scoate din deregătorie să am cine să mă primească în casele lor.

5. Și chemând câte unul pe fieștecarele dindatornicii domnului său, a zis celui dintâiu: cu cât ești dator domnului meu?

6. Iară el a zis: cu o sută de măsuri de unt de lemn. Și a zis lui: iea-ți scrisoarea ta ^{a)}, și șezi curând de scrie cincizeci.

7. Iară după aceea a zis altuia: dară tu cu cât ești dator? El a zis: cu o sută de măsuri de grâu. Și a zis lui: iea-ți scrisoarea ta și scrie optzeci.

8. Și a lăudat domnul său pe ispravnicul

nedreptății, că înțelepțește a făcut;^{b)} căci fiii veacului acestuia mai înțelepți sunt decât fiii luminii între neamul lor.

9. Și eu vă zic vouă: faceți-vă prieteni din mamona nedreptății, ca, dacă veți săraci, să vă primească întru corturile cele de veci ^{c)}.

10. Cel ce este credincios întru puțin, și în mult credincios este; și cel ce este nedrept întru puțin, și întru mult nedrept este.

11. Deci de nu ați fost credincioși în nedreapta avuție, cea adevărată cine o va încredința vouă?

12. Și dacă în averea străină nu ați fost credincioși, ce este

a) Scrisoarea de datorie. b) Domnul nu a zis, că deregătorul a făcut bine; ci a lăudat hărnicia, cu care s'a grăbit să se asigure, cum fac și azi oamenii „deștepți” cari din hoșii își fac averi. De altfel domnul acesta nu este Domnul Hristos, ci un om oarecare. c) Averea se numește a nedreptății, căci îl îndeamă pe om la multe păcate, mai ales îl face lacom și sgârcit; dacă dă însă din ea milă, poate să-și câștige omul cu ea fericirea vesnică

Al vostru, cine va da vouă?^{a)}

13. Nici o slugă nu poate sluji la doi domni, pentru că sau pe unul va urâ, și pe altul va iubi; sau de unul se va ținea, și pe altul va urgisi. Nu puteți sluji lui Dumnezeu și bogăției.“

14. Și auziau acestea toate și fariseii, cari erau iubitori de argint, și-și băteau joc de el.

15. Și le-a zis lor: „voi sunteți cei ce vă faceți pe voi drepți înaintea oamenilor, însă Dumnezeu știe inimile voastre, căci ce este la oameni mare, urât este înaintea lui Dumnezeu.

16. Legea și prorocii au fost până la Ioan, de atunci se vestește împărăția lui Dumne-

zeu, și fieștecine spre aceea se silește.

17. Iară mai lesne este ceriului și pământului a trece, decât din lege o cirlă să piară.

18. Tot cel ce-și lasă muierea sa, și iea alta, preacurvește; și cel ce iea pe cea lăsată de bărbat, preacurvește.“^{b)}

19. „Era un om oarecare bogat, și se îmbrăca în porfiră și în vison,^{c)} veselindu-se în toate zilele minunat.

20. Și era un sărac oarecarele, anume Lazar, carele zăcea înaintea ușii lui plin de bube,

21. și poftia să se sature din sfârmiturile, cari cădeau din masa bogatului; ci și câinii venind lingeau bubele lui.

22. Și a murit săracul, și l'au dus îngerii

XVI 13 Mat 6, 24. 16 Mat 11, 12. 17 Mat 5, 18. 18 Mat 5, 32; Marc 10, 11; I Cor 7, 10. 11.

a) Străină se numește averea din lumea aceasta, căci ni-e dată numai spre întrebuințare, pe călăva vreme; la moarte ni se iea înapoi. Averea noastră e în ceriu, de unde nu poate să ni-o iea nimeni, dacă am primit-o odată. b) Bună vorbă pentru divorțați. c) Hainele cele mai scumpe.

în sânul lui Avram;^{a)} și a murit și bogatul, și l'au îngropat.

23. Și în iad ridicându-și ochii săi, fiind în munci, văzută-a pe Avram de departe, și pe Lazar în sânul lui,

24. și strigând, a zis: părinte Avrame, miluiește-mă și trimite pe Lazar să-și întingă vârful degetului în apă, și să-mi răcorească limba mea, căci mă chinuiesc în văpaia aceasta.

25. Iară Avram a zis: fiule, adu-ți aminte, că ai luat cele bune ale tale în viața ta, și Lazar așisderea cele rele; deci acum acesta aici se mângăie, iară tu te chinuiești.

26. Și peste toate acestea, între noi și între voi mare prăpastie s'a întărit, încât cei ce ar vrea să treacă de aici la voi, să nu

poată, nici de acolo la noi să treacă.

27. Și a zis: rogu-te dară, părinte, ca să-l trimiți în casa tatălui meu,

28. căci am cinci frați, să le mărlurisească lor, ca să nu vie și ei la acest loc de muncă.

29. Și a zis Avram lui: au pe Moise și pe proroci, să-i asculte pe ei.

30. Iară el a zis: ba, părinte Avrame; ci de va merge cineva din morți la dînșii, se vor pocăi.

31. Și i-a zis lui: dacă pe Moise și pe proroci nu-i ascultă^{b)}, măcar de s'ar și scula cineva din morți, nu vor crede^{c)}.

CAP 17.

*Sminteala. Împăcarea
Ce poate credința?
Zece leproși. Venirea
a doua.*

a) Locul de odihnă al sfinților până când a deschis Domnul Hristos cerul. b) De nu ascultă de slujitorii lui Dumnezeu, de nimeni nu ascultă.

1. **Și** a zis către **S**ucenicii săi: „nu se poate să nu fie smintele: însă vai de acela, prin carele vin!

2. Mai bine i-ar fi lui de i-s'ar lega o piatră de moară de grumazul lui, și să se arunce în mare, decât să smintească pe unul dintr'acești mai mici.

3. Socotiți voi, de va greși fie fratele tău, ceartă-l; și dacă se va pocăi, iartă-l.

4. Și măcar de șapte ori în zi de-ți va greși, și de șapte ori se va întoarce la tine, zicând: pare-mi rău; iartă-l!“

5. Și au zis apostolii Domnului: „a-duce-ne nouă credință!“

6. Iară Domnul a zis: „de ați avea credință ca un grăunț de muștar, ați zice dudului ^{a)} acestuia: desrădăcinează-te și te

sădește în mare, și v'ar asculta.

7. Și cine dintre voi are slugă arând sau păscând, și venind din câmp va zice lui nu-mai decât: treci de șezi la masă?

8. Au nu-i va zice: gălă-mi cina, și încingându-te, slujește-mi până voi mânca și voi bea, și după aceea vei mânca și vei bea și tu?

9. Au doară va lăuda pe sluga aceea, pentru că a făcut ce i-a poruncit? Nu mi-se pare.

10. Așa și voi, când faceți toate cele ce vi s'au poruncit, ziceți: slugi netrebnice suntem, căci am făcut ce am fost datori a face“.

11. Și a fost când mergea el în Ierusalim și trecea prin mijlocul Samariei și al Galileii,

12. și intrând într'un sat, l'au întâmpinat ze-

XVII 1 Mat 18, 7; Marc 9, 41. 3 Lev 19, 17; Sir 19, 13; Mat 18, 15. 6 Mat 17, 19.

a) Frăgar.

ce bărbați leproși, cari stau de departe ^{a)};

13. și aceia au ridicat glas, zicând: „I-suse, învățătorule, miluiește-ne!”

14. Și văzându-i, le-a zis lor: „mergeți de vă arătați preoților“. Și a fost când mergeau ei, s'au curățit.

15. Iară unul dintre dînșii văzând, că s'a vindecat, s'a întors cu glas mare mărink pe Dumnezeu,

16. și a căzut cu lafa la picioarele lui mulțumindu-i; și acela era Samarinean.

17. Iară Isus, răspunzând, a zis: „au nu zece s'au curățit? Dară cei nouă unde sunt?”

18. Nu s'a aflat să se întoarcă să dea mărink lui Dumnezeu, fără numai acest străin?”

19. Și i-a zis lui: „scoală și te du; credința ta te-a mântuit.”

20. Și întrebat fiind

de farisei, când va veni împărăția lui Dumnezeu, răspuns-a lor și a zis: „nu va veni împărăția lui Dumnezeu în ceas știut;

21. nici nu vor zice: iată aici sau acolo este; căci iată împărăția lui Dumnezeu între voi este.”

22. Și a zis către ucenicii săi: „veni-vor zile, când veți pofti să vedeți una din zilele Fiului omului, și nu veți vedea.

23. Și vor zice vouă: iată aici sau acolo este: să nu mergeți, nici să nu-i urmați.

24. Căci precum fulgerul, care fulgeră din cele de supt ceriu, luminează peste cele ce sunt supt ceriu: așa va fi și Fiul omului în ziua sa.^{b)}

25. Iară întâiu se cade lui mult a pătimi, și a fi lăpădat de neamul acesta.

14 Lev 14, 2. 21 Io 1, 11. 26. 23 Mat 24, 23; Marc 13, 21.

a) Leproșilor nu le era iertat să se apropie de oamenii sănătoși. Vezi Lev 13, 46. b) În ziua judecării din urmă

26 Și precum era în zilele lui Noe, așa va fi și în zilele Fiului omului.

27. Mâncau, beau, se însurau, se măritau, până în ziua, în care a intrat Noe în corabie, și a venit potopul și i-a pierdut pe toți.

28. Așisderea și precum a fost în zilele lui Lot: mâncau, beau, cumpărau, vindeau, sădeau și zideau.

29. Iară în ce zi a ieșit Lot din Sodoma, a plouat foc și piatră pucioasă din ceriu, și i-a pierdut pe toți.

30. Întru acest chip va fi și în ziua, în care se va arăta Fiul omului.

31. În ziua aceea cel ce va fi deasupra casei și vasele lui în casă, să nu se pogoare să le ia; și cel din câmp așisderea să nu se întoarcă înapoi.

32. Aduceți-vă aminte de muiera lui Lot.^{a)}

33. Oricine va căuta sufletul său să-l mântuiască, pierde-l va; și cine-l va pierde, învia-l va.

34. Zic vouă, în noaptea aceea vor fi doi într'un pat: unul se va lua, și altul se va lăsa.

35. Două vor măcina împreună: una se va lua, și alta se va lăsa.

36. Doi vor fi în câmp: unul se va lua, și altul se va lăsa.^{b)}

37. Și răspunzând, au zis lui: „unde Doamne?” Iară el a zis lor: „unde va fi trupul, acolo se vor aduna și vulturii.”^{c)}

CAP. 18.

Judecătorul nedreptății. Vameșul și fariseul. Bogatul tânăr. Orbul din Ierihon.

26 Fac 7, 7; Mat 24, 37. 28 Fac 19, 25. 33 Mat 10, 39; Marc 8, 35; Luc 9, 24; Io 12, 25. 34 Mat 24, 40.

a) Aceasta neascultând de Dumnezeu, și întorcându-se să vadă, ce e cu orașul lor, s'a făcut stan de piatră.

b) Unul va fi luat în ceriu, și altul va fi lăsat să cază în iad. c) Unde va fi Domnul Hristos, venit la judecată, acolo se vor aduna toți oamenii.

1. **S**i le-a zis lor pildă, că se cade pururea a se ruga și a nu înceta,

2. zicând: „un judecător era într-o cetate, carele de Dumnezeu nu se temea, și de oameni nu se rușina.

3. Era și o văduvă în cetatea aceea, și venia la dînsul, zicând: „izbăvește-mă de pârâșul meu.“

4. Și el nu vrea multă vreme. Iară după aceea a zis întru sine: „deși de Dumnezeu nu mă tem, și de oameni nu mă rușinez,

5. dară pentru că îmi face supărare văduva aceasta, o voi izbăvi pe dînsa, ca nu pînă în sfârșit să vină și să mă năcăjască.“

6. Și a zis Domnul: „auziți, ce grăește judecătorul nedreptății? ^{a)}

7. Dară Dumnezeu,

au nu va face izbândire aleșilor săi, cari strigă către dînsul ziua și noaptea, și mult îi va suferi pe dînșii?

8. Zic vouă, că va face lor izbândirea curând. Inșă Fiul omului venind, au afla-va credință pe pămînt? ^{a) b)}

9. Și a zis către unii, cari se încredeau întru sine, cumcă sunt drepti și defăimau pe ceilalți, pilda aceasta:

10. „doi oameni au intrat în biserică să se roage, unul fariseu și altul vameș.

11. Fariseul stînd ^{c)} așa se ruga întru sine: Dumnezeule, mulțămescu-ți, că nu sunt ca și ceilalți oameni: jefuitori, nedrepți, preacurvari, sau ca și acest vameș.

12. Postesc de două ori în săptămână; dau zeciuială din toate, câte am.

XVIII 1 Sir 18, 22; I Tes 5, 17.

a) Care nu e drept, adică nu are dragoste creștinească, b) Pe cât e de bun Isus, pe atât de nesimțitori sunt oamenii din neamul lui, c) În picioare și înainte

13. Iară vameşul de departe stând, nu îndrăsnia să-şi ridice nici ochii săi la ceriu, ci-şi bătea pieptul său, zicând: Dumnezeuule, fii milostiv mie păcătosului!

14. Zic vouă, că s'a pogorât acesta mai îndreptat la casa sa, decât acela. Căci tot cel ce se înalţă, smerise-va: iară cel ce se smereşte înălţa-se-va."

15. Şi aduceau la el şi pe prunci, ca să se atingă de ei. Iară ucenicii lui văzând, i-au certat pe dinşii.

16. Dară Isus chemându-i pe ei, a zis: „lăsaţi pruncii să vină la mine, căci a u-nora ca aceştia este împărăţia lui Dumnezeu.

17. Adevăr zic vouă, cine nu va primi împărăţia lui Dumnezeu

ca un prunc, nu va intra întru dînsa."

18. Şi l'a întrebat pe el un domn, zicând: „învăţătorule bune, ce voi face ca să moştenesc viaţa de veci?"

19. Iară Isus a zis lui: „pentru ce mă zici bun? Nimeni nu este bun, fără numai unul Dumnezeu ^{a)}).

20. Poruncile le ştii? Să nu curveşti, să nu ucizi, să nu furi, să nu mărturiseşti strâmb, cinsteşte pe tatăl tău şi pe mamă ta."

21. Iară el a zis: „toate acestea le-am păzit din tinereţele mele".

22. Iară Isus auzind acestea, azislui: „încă una-ţi lipseşte: toate, câte ai, le vinde şi le dai săracilor, şi vei avea comoară în ceriu, şi vino după mine."

23. Iară el auzind

14 Mat 23, 12; Luc 14, 11. 15 Mat 19, 13; Marc 10, 13. 18 Mat 19, 16. 20 Eş 20, 13.

a) Acest hoier vorbea cu Isus ca şi cu un om, care e al păcatelor.

acestea, s'a întristat, căci era bogat foarte.

24. Și vâzându-l I-sus, că s'a întristat, a zis: „cât de cu nevoie vor intra întru împărăția lui Dumnezeu cei bogați;

25. căci mai lesne este funiei dela corabie să treacă prin urechea acului; decât bogatului să intre întru împărăția lui Dumnezeu“.

26. Iară cei ce au zise acestea au zis: „dară cine se poate mântui?“

27. El le-a zis: „cele ce nu sunt cu puțință la oameni, sunt cu puțință la Dumnezeu.

28. Iară Petru a zis: „ială noi am lăsat toate și am venit după tine“.

29. Iară el a zis lor: „adevăr zic vouă, că nimeni nu este care și-a lăsat casa sa, sau părinții, sau frații, sau muierea, sau fiii pen-

tru împărăția lui Dumnezeu,

30. și să nu iea mai multe în vremea aceasta, și în veacul cel viitor viața de veci“.

31. Și luând pe cei doisprezece, a zis către ei: „ială ne suim în Ierusalim, și se vor împlini toate cele scrise de proroci despre Fiul omului.

32. Căci se va da păgânilor, și-l vor batjocori, și-l vor ocări, și-l vor scuipa,

33. și bătându-l, îl vor omorâ, și a treia zi va învia“.

34. Iară ei nimic din acestea nu au înțeles; și era cuvântul acesta ascuns dela ei, și nu pricepeau cele ce le grăia.

35. Și a fost când s'a apropiat el de Ierihon, un orb ședea lângă cale cerșind.

36. Și auzind poporul ce trecea, a întreat: „ce este aceasta?“

37. Și i-au spus lui, că Isus Nazarineanul trece.

38. Și a strigat, zicând: „Isuse, fiul lui David, miluiește-mă!”

39. Iară cei ce mergeau înaintea îl certau să tacă; însă el cu mult mai vârtos striga: „fiul lui David, miluiește-mă!”

40. Și stând Isus, a poruncit să-l aducă pe el la sine. Iară apropiindu-se el de dînsul l'a întrebat,

41. zicând: „ce vrei să-ți fac?” Iară el a zis: „Doamne, să văz”.

42. Și Isus i-a zis lui: „vezi, credința ta te-a mântuit”.

43. Și îndată a văzut și a mers după el, mărink pe Dumnezeu. Și tot poporul, văzând aceasta, a dat laudă lui Dumnezeu.

CAP. 19.

Zaheiu. Talanții. Intrarea în Ierusalim.

1. Și întrînd, trecea prin Ierihon.

2. Și iată un om, anume Zaheiu, și acesta era mai marele vameșilor și era bogat.

3. Și căuta să văză pe Isus cine este, și nu putea de popor, căci era mic de stat.

4. Și alergînd înainte, s'a suit într'un smochin ca să-l văză, căci pe acolo era să treacă.

5. Și dacă a venit la locul acela, căutînd Isus, l'a văzut și a zis către el: „Zahee, grăbește de te pogoară, căci astăzi în casa ta mi-se cade să rămăiu”.

6. Și grăbindu-se, s'a pogorât și l'a primit pe dînsul bucurîndu-se.

7. Și văzîndu-l, toți cârtiau zicînd, că la un păcălos a intrat să sălășluiască.

8. Iară Zaheiu stînd a zis către Domnul: „iată jumătate din a-

vujia mea o dau săracilor; și de am năpăstuii pe cineva cu ceva^{a)} întorcîmpătrat“.

9. Zis-a către el Isus: „astăzi s'a făcut mântuire casei acesteia, pentrucă și acesta fiul lui Avram este.

10. Căci a venit Fiul omului să caute și să mântuiască pe cel ce era pierit.“

11. Și auzind ei acestea, a adaus a zice o pildă, pentrucă era aproape de Ierusalim, și li-se părea lor, că numai decăt se va arăta împărăția lui Dumnezeu.

12. Drept aceea a zis: „un om de bun neam a mers într'o țară îndepărtată, să-și ia lui împărăție și să se întoarcă.“^{b)}

13. Și chemând zece slugi ale sale, le-a dat

lor zece talanți și a zis către ei: neguțatoriți, până ce voi veni.

14. Iară cetățenii^{c)} lui îl urau și au trimis solie după el, zicând: nu-l vrem pe acesta să împărătească peste noi!

15. Și a fost când s'a întors el să ia împărăția, a zis să cheme pe slugile acelea, căroră dăduse argintul, ca să știe, cine ce a neguțătorit.

16. Și a venit cel dintâiu, zicând: Doamne, talantul tău a agonisit zece talanți.

17. Și i-a zis lui: bine, slugă bună, pentru că întru puțin ai fost credincios, să aibi putere peste zece cetăți.

18. Și a venit al doilea, zicând: Doamne, talantul tău a făcut cinci talanți.

XIX 10 Mat 18, 11. 12 Mat 25, 14.

a) Înșelat, nedreptățit. b) Acest om e Isus, care a venit în lume să întemeieze împărăția lui Dumnezeu. Talanții sunt darurile, despre cari va cere seamă la sfârșitul lumii. c) Cetățenii aceștia sunt oamenii din lume și mai cu seamă Iidovii, cari nu au voit să primească legea lui Isus Hristos.

19. Și a zis și ace-luia: și tu fi peste cinci cetăți.

20. Și altul a venit, zicând: Doamne, iată talantul tău, care l'am lăsat legat în măhramă,

21. căci m'am temut de tine, pentru că om iute ești: ieai ce nu ai pus, și seceri ce nu ai sămănat.^{a)}

22. Și i-a zis lui: din gura ta te voi judeca, slugă rea. Știut-ai că sunt om iute, luând ce nu am pus și secerând ce nu am sămănat.

23. Dară pentru ce nu ai dat argintul meu neguțătorilor, și venind, l'aș fi cerut cu dobândă?

24. Și celor ce stau de față le-a zis: luați dela el talantul și-l dați

celui ce are zece ta-lanți.

25. Și au zis lui: Doamne, acela are zece talanți.

26. Însă eu zic vouă, că tot celui ce are, i-se-va da; iar dela cel ce nu are, și ce are se va lua dela el.^{b)}

27. Iară pe vrășmașii, aceia, cari nu au vrut să împărățesc peste ei, aduce-ți-i înapoi, și-i tăiați înaintea mea!

28. Și acestea zi-când, mergea înainte suindu-se în Ierusalim.

29. Și când se apro-pia el de Vitfaghi și de Vitania, pe la mun-tele, care se cheamă al maslinilor, trimis-a doi din ucenicii săi,

30. zicând: „mergeți în satul cel dinaintea voastră, în care intrând

26 Mat 13, 12; 25, 29; Marc 4, 25; Luc 8, 18. 29 Mat 21, 1; Marc 11, 1.

a) Sluga cel leneș cu minciună vrea să scape, căci Isus nu iea dela nimeni ce nu e al său. b) Cel ce a întrebuințat bine darurile lui Dumnezeu, primește la sfârșitul lumii o bogăție de fericire; iar cel ce nu a făcut fapte bune cu aceste daruri, nu va rămânea cu nimica pentru că, mergând el în iad, nu va putea duce acolo nimic din bogățiile, ce și le-a strâns în lumea aceasta.

veți găsi un mânz legat, pe care nimeni dintre oameni nici odată nu a șezut: deslegați-l și-l aduceți!

31. Și de vă va întreba cineva pentru ce-l deslegați? așa să ziceți, că Domnului trebuiește“.

32. Și mergând trimișii au aflat cum le zisese lor.

33. Și deslegând ei mânzul, zis-au stăpânii lui către ei: „ce deslegați mânzul?“

34. Iară ei au zis: „pentru că Domnului trebuiește“.

35. Și l’au dus la Isus, și aruncându-și veșmintele sale pe mânz, au pus pe Isus deasupra.

36. Și mergând el, poporul își așternea veșmintele sale pe cale.

37. Și apropiindu-se la pogorâșul muntelui

35 Io 12, 14.

a) Isus vine să aducă Ierusalimului și la tot poporul iudovesc pace și fericire, dar el nu vrea să știe de aceasta.

maslinilor, a început toată mulțimea ucenicilor bucurându-se a lăuda pe Dumnezeu cu glas mare pentru toate puterile, cari le văzuse,

38. zicând: „binecuvântat e împăratul cel ce vine întru numele Domnului! Pace în ceriu și mărire întru cele de sus!“

39. Și oarecari farisei din popor au zis către el: „învățătorule, ceartă-ți ucenicii!“

40. Și răspunzând, a zis lor: „zic vouă, că de vor tăcea aceștia, pietrele vor striga“.

41. Și dacă s’a apropiat, văzând cetatea a plâns pentru dînsa,

42. zicând: „de ai fi priceput și tu întru această zi a ta cele ce sunt spre pacea ta! Iară acum s’au ascuns dela ochii tăi a).“

43. Căci vor veni

zile asupra ta, și vor pune vrăjmașii tăi șanț împrejurul tău, și te vor încunjura și te vor îmbulzi de toate părțile.

44. Și te vor face asemenea cu pământul, și pe fiii tăi întru tine, și nu vor lăsa întru tine piatră pe piatră, pentrucă nu ai cunoscut vremea cercelării tale“.

45. Și întrând în biserică, a început a scoate pe cei ce vindeau și cumpărau într'însa,

46. zicând lor: „scris este: casa mea casă de rugăciune este, iară voi o ați făcut peșleră de tâlhari“.

47. Și era învățând în toate zilele în biserică. Iară arhieriei și cărturarii și bătrânii poporului căutau să-l piarză,

48. și nu aflau ce-i vor face, pentrucă tot

poporul se ținea de el, ascultându-l.

CAP. 20.

Botezul lui Ioan. Lucrătorii viei. Darea împăratului. Saducheii și învierea. Isus — fiul lui David.

1. **S**i a fost într'o zi de acelea când învăța el poporul în biserică și vestia, venit-au arhieriei și cărturarii cu bătrânii,

2. și au grăit către el, zicând: „spune nouă cu a cui putere faci acestea, sau cine este care ți-a dat ție puterea aceasta?“

3. Iar el răspunzând, a zis către ei: „voiu să vă întreb și eu pe voi un cuvânt, și să-mi spuneți:

4. botezul lui Ioan din ceriu era, au dela oameni?“

5. Iar ei cugetau întru sine, zicând: „de

44 Mat 24, 2; Marc 13, 2; Luc 21, 6. 45 Mat 21, 12; Marc 11, 15. 46 Is 56, 7; Ier 7, 11. XX 1 Mat 21, 23; Marc 11, 27.

vom zice din ceriu, va zice nouă: pentru ce dară nu ați crezut lui?

6. Iar de vom zice: dela oameni; tot poporul cu pietrii ne va ucide, căci știu toți cumcă Ioan proroc a fost.“

7. Și au răspuns, că nu știu de unde.

8. Și Isus le-a zis lor: „nici eu nu vă voi spune vouă cu ce putere fac acestea.“

9. Și a început a zice către popor pilda aceasta: „un om a sădit vie, și o a dat lucrătorilor, și s'a dus departe multă vreme.

10. Și la vreme, a trimis la lucrători o slugă, ca să-i dea lui din rodul viei: iar lucrătorii bătându-l, l'au trimis cu mâna goală.“^{a)}

11. Și a adaus a trimite și altă slugă: iar ei și pe acela bătân-

du-l și batjocorindu-l, l'au trimis cu mâna goală.

12. Și adaus a trimite și pe al treilea, iar ei și pe acela rănindu-l, l'au scos afară.

13. Și a zis domnul viei: „ce voi face? Trimite-voiu pe fiul meu cel iubit, doară văzându-l pe acesta, se vor rușina.“

14. Iar lucrătorii văzându-l, au cugetat întru sine, zicând: „acesta este moșteanul, veniți să-l omorâm, ca să fie a noastră moșia.“

15. Și scoțându-l afară din vie, l'au omorât. Ce va face dară lor domnul viei?

16. Veni-va și va pierde pe lucrătorii aceștia, și via o va da altora.“ Iar ei auzind, au zis: „să nu fie.“

17. Iar el căutând

9 Is 10, 1; Ier 2, 21. Mat 21, 33. Marc 12, 1. 17 Ps 117, 22; Is 28, 16; Mat 21, 42; Fapte 4, 11; Rom 9, 33; I Petr 2, 7.

a) Fără nici un rod.

spre ei, a zis: „ce este dară aceasta ce este scris: piatra, carea nu o au socotit ziditorii, aceasta s'a făcut în capul unghiului?

18. Tot cel ce va cădea pe piatra aceasta, se va zdrobi; iară pe carele va cădea, îl va sfărâma^{a)}.

19. Și căutau arhierii și cărturarii să-și pună mâinile pe el întru acel ceas; ci s'au temut de popor pentru că au cunoscut, că despre ei a zis pilda aceasta.

20. Și pândindu-l, au trimis iscoade, cari se făceau pe sine a fi drepți, să-l prinză în cuvinte, pentru ca să-l dea pe el domniei și puterii deregătorului.

21. Și l'au întrebat pe el, zicând: „învățătorule, știm, că drept

zici și înveți, și nu cauți în față, ci întru adevăr calea lui Dumnezeu înveți.

22. Cade-se nouă a da dajde împăratului, au ba?”

23. Iară el înțelegând vicleșugul lor, a zis către ei: „ce mă ispitiți?

24. Arătați-mi un ban! Al cui chip are și scriptură?” Iară ei răspunzând, au zis: „a împăratului.

25. Iară el a zis lor: „dați dar cele ce sunt ale împăratului împăratului, și cele ce sunt ale lui Dumnezeu lui Dumnezeu.”

26. Și nu l'au putut prinde pe dînsul în cuvânt înaintea poporului: ci mirându-se de răspunsul lui, au tăcut.

27. Și venind unii

20 Mat 22, 15; Marc 12, 13. 25 Rom 13, 7. 27 Mat 22, 23; Marc 12, 18.

a) Isus este piatra, cu legea lui cea dumnezească, de care, dacă nu ascultă cineva, ori dacă îndrăznește să se scoale cineva în contra ei, așa se va prăpădi, ca și când ar fi turlit de o piatră mare.

din saducheii, cari zic, că nu este înviere, l'au întrebat,

28. zicând: „Învățătorule, Moise a scris nouă: de ar muri cui-va fratele, având mu-iere, și va muri fără de copii, să o iea fra-tele lui de muire, și să ridice sămânță fratelui său.

29. Că erau șapte frați și cel dinlău luând muire, a murit fără de copii.

30. Și a luat al doi-lea muire, și acela a murit fără de copii.

31. Și al treilea o a luat, așisderea până la al șaptelea, și nu au lăsat copii, și au murit.

32. Iară mai pe ur-mă de toți a murit și muire.

33. Dară la înviere, a căruia dintre aceia va fi muire, căci șapte o au avut-o muire?“

34. Și răspunzând Isus, a zis lor: „fiii veacului acestuia se însoară și se mă-rită;

35. iară cari se vor învrednici a dobândi acel veac și învierea din morți, nici nu se vor însura, nici nu se vor mărita,

36. pentru că mai mult nu pot muri, căci sunt asemenea cu în-gerii, și sunt fiii lui Dumnezeu, fiind fiii în-vierii.

37. Iară cum că se vor scula morții,^{a)} și Moise a arătat la rug, precum zice: „Dom-nul Dumnezeu lui A-vram și Dumnezeu lui Isac și Dumnezeu lui Iacob.“

38. Căci Dumnezeu nu este al morților, ci al viilor, pentru că toți lui viează.“

39. Iară răspunzând unii din cărturari, au

28 II Lege 25, 5. 30 Eș 3, 6.

a) Toți morții învie, nu cum zic pocăiții, că omul n'are suflet nemuritor și că cei răi la moarte se pră-pădesc de tot.

zis: „învățătorule, bine ai zis!”

40. Și mai mult nu îndrăsniau să-l mai întrebe nimica.

41. Și a zis către ei: „cum zic, că Hristos este fiul lui David,

42. și însuși David zice în cartea psalmilor: „zis-a Domnul Domnului meu: șezi deadreapta mea,

43. până ce voi pune pe vrășmașii tăi așternut picioarelor tale.

44. Deci dacă David îl cheamă pe el domn, cum îi este fiu?”

45. Și auzind tot poporul, a zis ucenicilor săi:

46. „luați aminte de cârturari, cărorale place a umbla în haine lungi, și cari iubesc întrebările de sănătate prin târguri, și șederile mai sus prin adunări, și șederile mai înainte la oșpețe;

47. cari mânâncă casele văduvelor și cu

fățărnicie îndelung se roagă. Aceștia vor lua mai multă osândă.”

CAP. 21.

Bănușii văduvei. Prigonirea bisericei. Risipirea Ierusalimului. Semnele venirii a doua.

1. **S**i căutând a văzut pe cei bogați aruncând darurile sale în vistieria bisericii.

2. Și a văzut și pe o văduvă săracă aruncând acolo doi bănuși,

3. și a zis: „adevăr zic vouă, că această văduvă săracă a aruncat mai mult decât toți.

4. Pentrucă toți aceștia din prisoseala lor au aruncat la darurile lui Dumnezeu; iară aceasta din lipsa sa, toată averea, câtă a avut, a aruncat.”

5. Și grăind uni de biserică, că este împodobită cu pietrii frumoase și cu daruri, a zis:

42 Ps 109, 1; Mat 22, 44; Marc 12, 36. 46 Mat 23, 6; Marc 12, 38; Luc 11, 43. XXI 1 Marc 12, 41.

6. „veni-vor zile, întru cari din acestea, cari le vedeți, nu va rămânea piatră pe piatră, carea să nu se risipească.”

7. Și l'au întrebat pe el, zicând: „învățătorule, dară când vor fi acestea, și ce semn este când vor să fie acestea?”

8. Iară el a zis: „căutați să nu vă înșelați, căci mulți vor veni întru numele meu, zicând: eu sunt, și vremea s'a apropiat;^{a)} deci să nu mergeți după ei.

9. Și când veți auzi de războaie și rășmiriți, nu vă spăimântați: căci trebuie să fie acestea mai întâiu; ci nu va fi îndată sfârșitul.”

10. Atunci a zis lor: „scula-se-va neam pe neam și împărăție pe împărăție,

11. și vor fi cutre-

mure pe alocuria și foamete și ciume, spaime și semne mari din ceriu vor fi.

12. Iară mai înainte de toate acestea, pune-vor pe voi mâinile sale și vă vor prigoni, dându-vă prin săboară și în temnițe, ducându-vă pe la împărați și pe la domni pentru numele meu.

13. Și se va întâmpla vouă aceasta spre a mă mărturisi lor.^{b)}

14. Puneți drept aceea întru inimile voastre, să nu gândiți întâiu, ce veți răspunde.

15. Căci eu voi da vouă gură și înțelepciune, căreia nu-i vor putea grăi împotrivă, nici nu-i vor putea sta împotrivă toți, cari se vor pune împotrivă vouă.

16. Și veți fi dați de părinți, și de frați, și de rudenii, și de prie-

6 Mat 24, 2; Marc 13, 2; Luc 19, 44.

a) Mântuitorul vorbește aici deadreptul în contra pocălților, cari într'una ne spun, că se apropie sfârșitul.

b) Veți fi duși la judecată, ca să vestiți învățătura mea.

teni, și vă vor omorâ pe unii din voi.

17. Și vă vor urâ pe voi toți pentru numele meu;

18. însă păr din capul vostru nu va pieri.

19. Întru răbdarea voastră veți dobândi sufletele voastre.

20. Iară când veți vedea Ierusalimul încunjurat de ostași, atunci să știți, că s'a apropiat pustiirea lui.

21. Atunci cei din Iudea să fugă la munți, și cei din mijlocul lui să iasă, și cei din câmp să nu între într'însul;

22. căci zilele izbândirii sunt acelea, ca să se împlinească toate celea scrise.

23. Iară vai celor ce vor avea în pân-tece și celor ce vor apleca în acele zile: căci va fi nevoie mare pe pământ și mânie pe poporul acesta.

24. Și vor cădea supt ascuțișul sabiei, și se vor duce robi întru toate neamurile. Și Ierusalimul se va călca de păgâni: până se vor umplea vremurile neamurilor.

25. Și vor fi semne în soare și în lună și în stele; și pe pământ strâmtorire neamurilor de turburarea sunetului mării și a valurilor,

26. mai murind oamenii de frică și de așteptarea celor ce vor să vie în lume; pentru că puterile ceriurilor se vor clăti.

27. Și atunci vor vedea pe Fiul omului venind pe nori cu putere și cu mărire multă.

28. Iară când vor începe a fi acestea, căutați și ridicați capetele voastre, căci se apropie răscumpărarea voastră.*

29. Și le-a zis lor

20 Dan 9, 27; Mat 24, 15; Marc 13, 14. 25 Is 13, 10; Ez 32, 7; Ioil 2, 10. 31; 3, 15; Mat 24, 29; Marc 13, 24. 28 Rom 8, 23.

pildă: „vedeți smochinul și toți copacii;

30. când înfrunzesc, înșivă știți, văzându-i, că aproape este vara.

31. Așa și voi când veți vedea acestea făcându-se, să știți, că aproape este împărăția lui Dumnezeu.

32. Adevăr zic vouă: nu va trece neamul acesta, până când nu vor fi acestea toate.

33. Ceriul și pământul vor trece: iară cuvintele mele nu vor trece.

34. Iară luați aminte să nu se îngreueze inima voastră cu sațul mîncării și cu beția și cu grijile lumii, și fără de veste să vie asupra voastră ziua aceea.

35. Ca un laț va veni ^{a)} asupra tuturor celor ce locuiesc pe fața a tot pământul.

36. Drept aceea pri-

XXII 1 Mat 26, 2; Marc 14, 1. 3 Mat 26, 14; Marc 14, 10.

^{a)} Lațul e pus ca să nu se poată ști mai înainte: așa va veni și ziua risipirii Ierusalimului, pe nebagate în seamă.

veghiați, în toată vremea rugându-vă, ca să vă învredniciți a scăpa de toate acestea, cari vor să fie, și a sta înaintea Fiului omului“.

37. Și era învățând în biserică ziua; iară noaptea ieșind, zăbovia în muntele, care se cheamă al maslinilor.

38. Și tot poporul măneca la dînsul în biserică să-l auză.

CAP. 22.

*Vinderea Domnului
Cina cea de taină.
Prinderea lui Isus,
lăpădarea lui Petru,
judecata săborului.*

1. **S**i se apropia praznicul azimelor, care se cheamă Paști.

2. Și arhieriei și cărturarii căutau cum l'ar omorâ pe el, căci se temeau de popor.

3. Iară satana a în-

trat în Iuda, carele se numia Iscariotean, carele era din numărul celor doisprezece.

4. Și mergând, a grăit cu arhieriei și cu cei mai mari, cum l'ar da pe el lor.

5. Și ei s'au bucurat și s'au tocmît cu el să-i dea bani.

6. Și el s'a făgăduit; și căuta prilej ca să-l dea lor fără adunare de popor.

7. Și a venit ziua azimelor, întru care trebuia să se jertfească Paștile.

8. Și a trimis pe Petru și pe Ioan, zicând: „duceți-vă și gătiți nouă Paștile, ca să le mâncăm”.

9. Iară ei au zis lui: „unde vrei să le gătim?”

10. Iară el le-a zis lor: „iată întrînd voi în oraș, vă va întâmpina un om ducând un vas cu apă; mer-

geți după el în casă, unde va intra.

11. Și veți zice stăpânului casei: zice ție învățătorul: unde este sălașul de oaspeți, ca să mâncăm Paștile cu ucenicii mei?

12. Și el va arăta vouă un foișor mare așternut, acolo gătiți!

13. Iară ei mergând au aflat, cum le zisese lor, și au gătit Paștile.

14. Și venind ceasul, a șezut la masă, și cei doisprezece apostoli cu el.

15. Și a zis lor: „cu dor am dorit să mâncăm aceste Paști cu voi mai înainte de patima mea.

16. Căci zic vouă, că de acum nu voi mai mânca dintru acestea, până când se vor plini întru împărăția lui Dumnezeu”.

17. Și luând pâharul, mulțămind, a zis: „luați acesta și-l împărțiți între voi,

18. căci zic vouă, că nu voi mai bea din rodul viței, până când va veni împărăția lui Dumnezeu“.

19. Și luând pâine, mulțămind, a frânt și le-a dat lor, zicând: „acesta este trupul meu, carele se dă pentru voi; aceasta să o faceți întru pomenirea mea!“

20. Așisderea a luat și păharul după cină, zicând: „acest păhar este legea nouă întru sângele meu, carele se varsă pentru voi.“

21. Iată mână celui ce mă vinde cu mine este la masă.

22. Ci Fiul omului merge, precum este rânduit; dar vai de omul acela, prin carele se va vinde!“

23. Și ei au început a se întreba între sine, carele dintre ei ar fi cel ce va să facă aceasta?

24. Și s'a făcut și

pricire între dinșii, carele dintre ei s'ar părea a fi mai mare.

25. Iar el a zis lor: „împărății neamurilor le domnesc pe ele, și cei ce le stăpânesc făcători de bine se cheamă.

26. Dar voi nu fiți așa: ci carele e între voi mai mare, să fie ca cel mai mic, și cel mai de cinste ca o slugă.

27. Căci cine e mai mare, cel ce șade, au cel ce slujește? Au nu cel ce șade? Iar eu sunt în mijlocul vostru ca cel ce slujește.

28. Voi sunteți cari ați rămas cu mine întru ispitele mele.

29. Și eu vă așez vouă împărăția, cum mi-a așezat-o mie Tatăl meu;

30. ca să mâncați și să beți la masa mea întru împărăția mea, și să ședeți pe scaune ca să judecați cele

douăsprezeceneamuri ale lui Israil.”

31. Și a zis Domnul: „Simone, Simone, iată satana v’a cerut pe voi să vă cearnă ca grâul;

32. dar eu m’am rugat pentru tine, să nu scază credința ta: și tu, după ce te vei fi întors, înlărește pe frații tăi.” ^{a)}

33. Iar el a zis lui: „Doamne, cu tine gata sunt și în temniță și la moarte a merge.”

34. Iară el i-a zis: „zic ție Petre, nu va cânta astăzi cocoșul, până nu te vei lăpăda de trei ori, cumcă nu mă știi.”

35. Și le-a zis lor: „când v’am trimis fără de pungă și fără de

traislă și fără de încălțăminte, au avut-ăți lipsă de ceva?” Iară ei au zis: „ba, de nimic.”

36. Zis-a drept aceea lor: „acum dar cel ce are pungă, să o iea, așisderea și traista; și cel ce nu are, să-și vânză haina sa, și să-și cumpere sabie.

37. Căci zic vouă, că trebuie să se îplinească întru mine încă scriptura aceasta, carea zice: și cu cei fărădelege s’a socotit. Căci cele ce sunt pentru mine se apropie de sfârșit.”

38. Și ei au zis: „Doamne, iată aici două sabii.” Iară el a zis lor: „destul este.” ^{b)}

34 Mat 26, 34; Marc 14, 30. 35 Mat 10, 9. 37 Is 53, 12.

a) Petru va fi capul văzut al bisericii. Pentru el s’a rugat însuși Isus ca să nu-i scază credința nici odată. De aceea de credința lui Petru, a episcopului dela Roma din toate vremile, putem să ne alipim cu tot sufletul.
b) Domnul nu a vorbit de apărarea trupului, ci de apărarea sufletului în ispite, adecă de groaza, ce avea să-l cuprinză în grădina Ghetsimani. Apostolii nu l’au înțeles până mai târziu, când a zis lui Petru să-și bage sabia în teacă.

39. Și ieșind, a mers după obicei în muntele maslinilor; și au mers după el și ucenicii lui.

40. Și sosind la loc, a zis lor: „rugați-vă să nu cădeți în ispită.“

41. Și el s'a depărtat de ei cât e o aruncare de piatră; și în-genunchind se ruga,

42. zicând: „Părinte, de vrei, să treacă paharul acesta dela mine: însă nu voia mea, ci a ta să fie!“

43. Și s'a arătat lui îngerul din ceriu, înălărindu-l.

44. Și fiind în luptă, mai cu deadinsul se ruga. Și sudoarea lui s'a făcut ca picăturile de sânge, cari pică pe pământ.

45. Și sculându-se dela rugăciune și venind la ucenici, i-a aflat dormind de întristare.

46. Și le-a zis lor: „ce dormiți? Sculați-

vă și vă rugați, ca să nu cădeți în ispită.“

47. Iară încă grăind el, iată gloata și cel ce se cheamă Iuda, unul din cei doisprezece, mergea înaintea lor, și s'a apropiat de Isus, ca să-l sărute.

48. Iară Isus i-a zis lui: „Iudo, cu sărutare vinzi pe Fiul omului?“

49. Și văzând cei ce erau lângă el, ce era să fie, au zis lui: „Doamne, lovi-vom cu sabia?“

50. Și unul din ei a lovit pe sluga arhierelui, și i-a tăiat lui urechea cea dreaptă.

51. Iară Isus răspunzând, a zis: „lăsați până aici!“ Și atingându-se de urechea lui, l'a vindecat.

52. Și a zis Isus celor ce venise asupra lui, arhierilor și mai marilor bisericii și bătrânilor: „au ca la un tâlhar ați ieșit cu săbii și cu sulite?“

53. În toate zilele

39 Mat 26, 36; Marc 14, 32; Io 18, 1. 41 Mat 26, 39. Marc 4, 35. 47 Mat 26, 47; Marc 14, 43. Io 18, 3

fiind eu cu voi în biserică, nu ați întins mâinile asupra mea; ci acesta este ceasul vostru și pulerea în-înunerecului“.

54. Și prinzându-l, l'au dus și l'au legat în casa arhiereului; iară Petru mergea de departe după dînsul.

55. Și făcând foc în mijlocul curții, și șezând ei împreună, a șezut și Petru în mijlocul lor.

56. Și văzându-l o slujnică șezând la foc, căutând spre el, a zis: „și acesta a fost cu el“.

57. Iară el s'a lăpădat de dînsul, zicând: „muiere, nu-l știu pe el“.

58. Și după pușintel, văzându-l pe el altul, a zis: „și tu dintre ei ești“. Iară Petru a zis: „omule, nu sunt“.

59. Și trecând ca

un ceas, altul oarecarele întăria zicând: adevărat și acesta cu ei au fost, căci Galileian este“.

60. Iară Petru a zis: „omule, nu știu, ce zici“. Și îndatăși, încă grăind el, a cântat cocoșul.

61. Și întorcându-se Domnul, a căutat spre Petru. Și și-a adus aminte Petru de cuvântul Domnului, cum zisese lui: „mai înainte de ce va cânta cocoșul, de trei ori te vei lăpăda de mine“.

62. Și ieșind Petru afară, a plâns cu amar.

63. Iară bărbații cei ce-l țineau pe Isus îl batjocoriau bătându-l.

64. Și acoperindu-l, îl băteau peste obraz și-l întrebau, zicând: „proroceste, cine este cel ce te-a lovit?“

65. Și hulind, multe

54 Mat 26, 57; Marc 14, 53; Io 18, 24. 55 Mat 26, 69; Marc 14, 66; Io 18, 25. 59 Io 18, 26. 61 Mat 26, 34. Marc 14, 30; Io 13, 38.

39. Și ieșind, a mers după obicei în muntele maslinilor; și au mers după el și ucenicii lui.

40. Și sosind la loc, a zis lor: „rugați-vă să nu cădeți în ispiță.“

41. Și el s'a depărtat de ei cât e o aruncare de piatră; și în-genunchind se ruga,

42. zicând: „Părinte, de vrei, să treacă paharul acesta dela mine: însă nu voia mea, ci a ta să fie!“

43. Și s'a arătat lui îngerul din ceriu, întărindu-l.

44. Și fiind în luptă, mai cu deadinsul se ruga. Și sudoarea lui s'a făcut ca picăturile de sânge, cari pică pe pământ.

45. Și sculându-se dela rugăciune și venind la ucenici, i-a aflat dormind de întristare.

46. Și le-a zis lor: „ce dormiți? Sculați-

vă și vă rugați, ca să nu cădeți în ispiță.“

47. Iară încă grăind el, iată gloata și cel ce se cheamă Iuda, unul din cei doisprezece, mergea înaintea lor, și s'a apropiat de Isus, ca să-l sărute.

48. Iară Isus i-a zis lui: „Iudo, cu sărutare vinzi pe Fiul omului?“

49. Și văzând cei ce erau lângă el, ce era să fie, au zis lui: „Doamne, lovi-vom cu sabia?“

50. Și unul din ei a lovit pe sluga arhiereului, și i-a tăiat lui urechea cea dreaptă.

51. Iară Isus răspunzând, a zis: „lăsați până aici!“ Și atingându-se de urechea lui, l'a vindecat.

52. Și a zis Isus celor ce venise asupra lui, arhiereilor și mai marilor bisericii și bătrânilor: „au ca la un tâlhar ați ieșit cu săbii și cu sulite?“

53. În toate zilele

fiind eu cu voi în biserică, nu ați întins mâinile asupra mea; ci acesta este ceasul vostru și pulerea înținerii voștre.”

54. Și prinzându-l, l’au dus și l’au legat în casa arhiereului; iară Petru mergea de departe după dînsul.

55. Și făcând foc în mijlocul curții, și șezând ei împreună, a șezut și Petru în mijlocul lor.

56. Și văzându-l o slujnică șezând la foc, căutând spre el, a zis: „și acesta a fost cu el”.

57. Iară el s’a lăpădat de dînsul, zicând: „muiere, nu-l știu pe el”.

58. Și după pușintel, văzându-l pe el altul, a zis: „și tu dintre ei ești”. Iară Petru a zis: „omule, nu sunt”.

59. Și trecând ca

un ceas, altul oarecarele întăria zicând: adevărat și acesta cu ei au fost, căci Galileian este”.

60. Iară Petru a zis: „omule, nu știu, ce zici”. Și îndatăși, încă grăind el, a cântat cocoșul.

61. Și întorcându-se Domnul, a căutat spre Petru. Și și-a adus aminte Petru de cuvântul Domnului, cum zisese lui: „mai înainte de ce va cânta cocoșul, de trei ori te vei lăpăda de mine”.

62. Și ieșind Petru afară, a plâns cu amar.

63. Iară bărbații cei ce-l țineau pe Isus îl batjocorieau bătându-l.

64. Și acoperindu-l, îl băteau peste obraz și-l întrebau, zicând: „prorocește, cine este cel ce te-a lovit?”

65. Și hulind, multe

54 Mat 26, 57; Marc 14, 53; Io 18, 24. 55 Mat 26, 69; Marc 14, 66; Io 18, 25. 59 Io 18, 26. 61 Mat 26, 34. Marc 14, 30; Io 13, 38.

altele ziceau împotri-
va lui.

66. Și după ce s'a
făcut ziuă, s'au adunat
bătrânii poporului și
arhieriei și cărturarii,
și l'au adus pe el în
săborul lor,

67. zicând: „de e-
ști tu Hristos, spune
nouă“. Și le-a zis lor:
„de voi spune vouă,
nu veți crede.

68. Iară de vă voi
întreba, nu-mi veți răs-
punde, nici nu mă veți
slobozi.

69. De acum va fi
Fiul omului șezând
deasupra puterii lui
Dumnezeu“.

70. Și au zis toți:
„dară tu ești Fiul lui
Dumnezeu?“ Iară el a
zis către ei: „voi zi-
ceți, că eu sunt“.

71. Iară ei au zis:
„ce ne mai trebuiesc
alte mărturii? Căci noi
înșine am auzit din
gura lui.“

CAP. 23.

*Isus e judecat la moar-
te și răstignit. A treia
zi înviează.*

1. **S**i sculându-se
toată mulți-
mea lor, l'au dus la
Pilat.

2. Și au început a-l
pârâ zicând: „pe ace-
sta l'am aflat răsvră-
tind neamul nostru, și
oprind să nu dea daj-
de împăratului,^{a)} zicân-
du-se pe sine, că este
Hristos împărat.“

3. Iară Pilat l'a în-
trebat pe el, zicând:
„tu ești împăratul Iudo-
vilor?“ El răspunzând,
a zis lui: „tu zici.“

4. Iară Pilat a zis
către arhieriei și că-
tre popor: „nici o
vină nu aflu întru a-
cest om.“

5. Iară ei mai vârtos
stăruiau, zicând: „tur-
bură poporul, învățând
prin toată Iudea, înce-

66 Mat 27, 1; Marc 15, 1; Io 18, 28. XXIII 2 Mat 22,
21; Marc 12, 17. 3 Mat 27, 11; Marc 15, 2; Io 18, 33.

a) Vezi Luca 20, 25, unde a îndemnat Isus pe oa-
menii să dea împăratului ceea ce i-se cade.

pând din Galilea până aici.“

6. Iară Pilat auzind de Galilea, a întrebat: „*au om Galilean este?*“

7. Și înțelegând, că din ținutul lui Irod este, l'a trimis la Irod, fiind și el în Ierusalim întru acele zile.

8. Iară Irod văzând pe Isus, s'a bucurat foarte, căci de multă vreme voia să-l vadă, pentru că auzia multe de el, și nădăjduia să vadă vreun semn dela el.

9. Și l'a întrebat cu cuvinte multe; însă el nimica nu i-a răspuns.

10. Și erau acolo arhierii și cărturarii pârându-l cu deadinsul.

11. Iară Irod cu ostași săi îl desprețuia și-l batjocoria, și îmbrăcându-l în veșmânt luminat,^{a)} l'a trimis iarăși la Pilat.

12. Și s'au făcut prieteni Pilat și Irod întru aceea zi unul cu altul;

14 Io 18, 38; 19, 4.

a) Veșmânt de batjocură, ca să-l poată deosebi toți.
b) Pilat credea, că Iidovii se vor îndestuli cu atâta.

căci mai înainte era vrajbă între ei.

13. Iară Pilat chemând arhierii și boierii și poporul,

14. a zis către ei: „*mi-ați adus pe omul acesta ca pe un turburător de popor: și iată eu înaintea voastră întrebându-l, nici o vină nu am aflat în omul acesta din celea cu cari îl pârâți;*

15. și nici Irod, căci v'am trimis pe voi la el: și iată nimica vrednic de moarte nu a făcut.

16. Deci după ce-l voi pedepsi^{b)}, îl voi slobozi.

17. Și trebuia să le slobozească la praznic un vinovat.

18. Și a strigat toată gloata, zicând: „*iea-l pe acesta, și ne slobozi nouă pe Varava.*“

19. Acesta era aruncat în temniță pentru o zarvă și ucidere, ce se făcuse în oraș.

20. Și iarăși a grăit Pilat către ei, vrând să sloboază pe Isus.

21. Iară ei strigau, zicând: „răstignește-l, răstignește-l!”

22. Și el a treia oară a zis către ei: „dară ce rău a făcut acesta? Nici o vină de moarle nu aflu întru el: deci îl voi pedepsi, și apoi îl voi slobozi.”

23. Iară ei strigau cu glasuri mari, cerând să-l răstignească. Și se înălțau glasurile lor și ale arhierilor.

24. Iară Pilat a judecat să se împlinească cererea lor.

25. Și le-a slobozit pe cel băgat în temniță pentru zarvă și ucidere, pe care îl cereau; iară pe Isus l'a dat voii lor.

26. Și când îl duceau pe el, prinzând pe un Simon Cirineu, carele venia dela țarină, au

pus crucea pe el, ca să o ducă după Isus.

27. Și după el mergea multă gloată de popor și de muieri, cari plângeau și-l tânguiau pe el.

28. Și întorcându-se către ele Isus, a zis: „ficele Ierusalimului, nu mă plângeți pe mine, ci vă plângeți pe voi și pe fiii voștrii.

29. Căci iată vor veni zile, în cari vor zice: fericite de' cele sterpe și de pântecetele, cari nu au născut și de fițele, cari nu au aplecat.

30. Atunci vor începe a zice munților: cădeți peste noi! și măgurilor: acoperiți-ne!

31. Căci de fac' acestea în lemn verde, dară în cel uscat ce va fi?”^{a)}

32. Și duceau împreună cu el și alți doi făcători de rele să-i piarză.

22 Mat 27, 23; Marc 15, 12. 26 Mat 27, 32; Marc 15, 21. 30 Is 2, 19; Oz 10, 8; Apoc 6, 16.

a) Dacă eu cel drept am să rabd atâtea, ce va fi la sfârșitul lumii cu cei păcătoși?

33. Și dacă au venit în locul, ce se cheamă al Căpăfinii, acolo l'au răstignit pe el și pe tâlhari, pe unul de-a dreapta și pe altul de-a stânga.

34. Iară Isus zicea: „Părinte, iartă-le lor, căci nu știu ce fac.“ Și împărșind hainele, lui, au aruncat sorți.

35. Și sta poporul de privia, și împreună cu ei își băteau joc de dînsul și boierii zicând: „pe alții a mântuit; mântuiască-se pe sine însuși, de este acesta Hristos cel ales al lui Dumnezeu.“

36. Și râdeau de el și oștașii apropiindu-se și oțet dându-i lui,

37. și zicând: „de ești tu împăratul Iidovilor, mântuiește-te pe tine însuși!“

38. Și era și scrisoare deasupra lui, cu litere grecești și lati-

nești și jidovești: „acesta este împăratul Iidovilor.“

39. Iară unul din făcătorii de rele cei răstigniți îl hulia pe dînsul, zicând: „de ești tu Hristos, mântuiește-te pe tine însuși și pe noi.“

40. Iară răspunzând celalalt l'a certat pe el, zicând: „nu te temi tu de Dumnezeu, căci întru aceeași osândă ești?“

41. Și noi cu dreptul, căci cele vrednice de faptele noastre luăm: dară acesta nici un rău n'a făcut.“

42. Și a zis lui Isus: „pomenește-mă, Doamne, când vei veni întru împărăția ta.“

43. Și a zis Isus lui: „Amin zic ție, astăzi vei fi cu mine în raiu.“^{a)}

44. Și era ca la al șaselea ceas, și întunec n'era s'a făcut peste

33 Mat 27, 33; Marc 15, 22; Io 19, 17.

a) De aici se vede, că omul e judecat nu numai la stăruința lumii, ci și îndată după moarte.

tot pământul, până la al nouălea ceaș.^{a)}

45. Și s'a întunecat soarele, și s'a rupt catapeteasma bisericii pe mijloc.

46. Și strigând cu glas mare Isus, a zis: „Părinte, în mâinile tale-mi dau sufletul meu.“ Acestea zicând, a răposat.

47. Iară văzând sutașul cele ce se făcuse, a mărit pe Dumnezeu, zicând: „cu adevărat, omul acesta drept a fost.“

48. Și tot poporul, carele venise la priveala aceasta, văzând cele ce s'au făcut, s'a întors bătându-și piepturile sale.^{b)}

49. Și stau toți cunoscuții lui departe, și muierile, cari venise din Galilea văzând, acestea.

50. Și iată un bărbat,

anume Iosif din Arimatea, cetatea iudeei, sfetnic fiind, om bun și drept,

51. (acesta nu se însoțise în sfatul și în lucrul lor), carele și el aștepta împărăția lui Dumnezeu,

52. acesta venind la Pilat, a cerut trupul lui Isus.

53. Și pogorându-l, l'a înfășurat în giolgiu și l'a pus într'un mormânt, care era săpat în piatră, întru care nu a fost pus nici odată nimeni.

54. Și ziua era Vineri, și se lumina spre Sâmbătă.

55. Și mergând după el și muierile, cari venise cu dînsul din Galilea, au văzut mormântul și cum era pus trupul lui.

56. Și întorcându-se au gătit miresme și

46 Ps 30, 6. 50 Mat 27, 57; Marc 15, 43; Io 19, 38.

a) Dela amiază până la trei după prânz. b) Poporul, care a cerut ca Isus să fie răstignit, vede ce ticăloșie a făcut, și-și arată părerea de rău bătându-și pieptul.

unsori,^{a)} și Sâmbăta au odihnit după poruncă.

CAP. 24.

Femeile la mormânt. Isus se arată în Emmaus, și apostolilor. Înălțarea.

1. **I**ară în ziua cea dintâiu a săptămânii,^{b)} foarte de dimineată, venit-au ele la mormânt, aducând miresmele, cari le gălise, și altele împreună cu ele,

2. și au aflat piatra răsturnată de pe mormânt.

3. Și întrând, nu au aflat trupul Domnului Isus.

4. Și a fost când se mirau ele de aceasta: și iată doi bărbați au stat înaintea lor, în veșminte strălucitoare.

5. Și înfricoșându-se

ele și plecându-și fețele la pământ, au zis către ele: „ce căutați pe cel viu cu cei morți?”

6. Nu este aici, ci s'a sculat; aduceți-vă aminte, cum a zis vouă încă fiind în Galilea,

7. zicând: trebuie să se dea Fiul omului în mâinile oamenilor păcătoși, și să se răstignească și a treia zi să învieze“.

8. Și și-au adus aminte de cuvintele lui.

9. Și întorcându-se dela mormânt, spus-au acestea toate celor unsprezece și tuturor celorlalți.^{c)}

10. Și era Maria Magdalina, și Ioana și Maria lui Iacob, și celelalte împreună cu dînsele, cari ziceau către apostoli acestea.

11. Și li-se părea ca niște povești cu-

XXIV 1 Mat 28, 1; Marc 16, 2; Io 20, 1. 7 Mat 16, 21; 17, 21; Marc 8, 31; 9, 30. Luc 9, 24.

a) Niște parfumuri, cu cari să ungă trupul Domnului, ca să nu putrezească. b) Dumineca. c) Ucenici ai lui Hristos.

vintele lor, și nu le-au crezut.

12. Iară Petru scu-lându-se, a alergat la mormânt și plecându-se, a văzut giolgiurile singure zăcând, și s'a dus de acolo, mirându-se de cele ce se făcuse.

13. Și iată doi dintre ei mergeau întru aceeași zi la un sat, care era departe de Ierusalim ca la șasezeci de stadii,^{a)} al căruia nume era Emaus.

14. Și aceia vorbeau între sine de toate întâmplările acestea.

15. Și a fost când vorbeau ei și se întrebau, și însuși Isus apropiindu-se, mergea împreună cu dînșii.

16. Iară ochii lor se țineau ca să nu-l cunoască.

17. Și a zis către ei: „ce sunt cuvintele acestea, de cari vă întrebați între voi mer-

gând, și pentru ce sunteți triști?”

18. Și răspunzând unul, al căruia nume era Cleopa, a zis către el: „tu singur ești venit de airea în Ierusalim și nu știi cele ce s'au făcut în zilele acestea?”

19. Și el a zis lor: „cari?” Iară ei au zis lui: „celea cu Isus Nazarineanul, carele era om proroc, puternic în faptă și în cuvânt, înaintea lui Dumnezeu și a tot poporul.

20. Și cum l'au dat arhieriei și domnii noștrii la judecată de moarte, și l'au răstignit.

21. Iară noi nădăjduiam, că acela este cel ce va să izbăvească pe Israil: și după toate acestea a treia zi este astăzi, de când s'au făcut acestea.

22. Ci și niște mulieri de ale noastre ne-au spăimântat pe

13 Marc 16, 12.

a) Cam doisprezece kilometri

noi, cari au fost de noapte la mormânt,

23. și neaflând trupul lui, au venit zicând, că și vedere de îngeri să fi văzut, cari zic, că este viu.

24. Și s'au dus unii dintre noi la mormânt, și au aflat așa, precum și muierile au zis: dară pe el nu l'au văzut“.

25. Și el a zis către ei: „o, nepricepuților și zăbavnici cu inima a crede toate, câte au grăit prorociei!

26. Au nu se cădea să pătimească Hristos acestea, și să între întru mărirea sa?“

27. Și începând de la Moise și dela toți prorociei, tâlcuia lor toate scripturile, cari erau despre el.

28. Și s'au apropiat de satul, la care mergeau; și el se făcea a merge mai departe.

29. Și-l îndemneau pe el, zicând: „rămâi cu

noi, căci către seară este, și s'a plecat ziua“. Și a intrat să rămâie cu dînșii.

30. Și a fost când a șezut el cu ei la masă, luând pâinea, o a binecuvântat și frângând, o a dat lor.

31. Și li s'au deschis lor ochii, și l'au cunoscut pe dînsul; și el s'a făcut nevăzut de dînșii.

32. Și ei au zis între sine: „au nu era inima noastră arzând întru noi, când ne grăia pe cale și când ne tâlcuia scripturile?“

33. Și sculându-se întru același ceas, s'au întors în Ierusalim și au aflat adunați pe cei unsprezece și pe cei ce erau cu dînșii,

34. cari ziceau: „s'a sculat Domnul cu adevărat, și s'a arătat lui Simon“.

35. Și ei povestiau cele ce se făcuse pe cale, și cum l'au cunoscut pe el întru frângerea pâinii.

36. Iară grăind ei acesteia, însuși Isus a stătut în mijlocul lor și le-a zis lor: „pace vouă!”

37. Iară ei spăimântându-se și înfricoșându-se, le părea că văd spirit.

38. Și le-a zis lor: „ce sunteți turburați, și pentru ce întră gânduri în inimile voastre?”

39. Vedeți mâinile mele și picioarele mele, că însumi eu sunt: pipăiți-mă și vedeți, căci spiritul carne și oase nu are, precum mă vedeți pe mine având.”

40. Și aceasta zicând, le-a arătat lor mâinile și picioarele.

41. Și încă necrezând ei de bucurie și mirându-se, le-a zis lor: „aveți ceva de mâncare aici?”

42. Iară ei i-au dat

lui o parte de pește fript și un fagur de miere.

43. Și luând, a mâncat înaintea lor, ^{a)}

44. și a zis lor: „acestea sunt cuvintele, cari le-am grăit către voi încă fiind cu voi, că se cade a se împlini toate cele scrise în legea lui Moise și în proroci și în psalmi despre mine”.

45. Atunci le-a deschis mintea ca să înțeleagă scripturile,

46. și a zis lor: „așa este scris și așa trebuia să pălimescă Hristos, și să învieze din morți a treia zi,

47. și să se propovăduiască în numele lui pocăința și iertarea păcatelor la toate neamurile, începând dela Ierusalim.

48. Iară voi sunteți mărturii acestora.

49. Și iată eu voi

36 Marc 16, 14; Io 20, 19. 46 Ps 18, 6. 48 Faple 1, 8. 49 Io 14, 26.

a) După înviere, trupul nu are lipsă de mâncare; însă Domnul a mâncat ca să arate apostolilor că e din-sul într'adevăr, și nu e numai nălucă.

Trimite făgăduința Părintelui meu la voi. Iară voi ședeți în cetatea Ierusalimului, până când vă veți îmbrăca cu putere de sus.“ ^{a)}

50. Și i-a scos afară în Vitania și ridicându-și mâinile sale, i-a binecuvântat pe dînșii.

51. Și a fost când i-a

binecuvântat, s'a despărțat dela dînșii și s'a înălțat la ceriu.

52. Iară ei închinându-se lui, ^{b)} s'au întors în Ierusalim cu bucurie mare,

53. și eraupururea în biserică, lăudând și binecuvântând pe Dumnezeu. Amin.

51 Marc 16, 19; Faple 1, 9.

a) Până se va pogorâ Spiritul Sfânt peste voi. b) Ca unui Dumnezeu adevărat.

SFANTA EVANGHELIE

A DOMNULUI ISUS HRISTOS DELA IOAN.

CAP. 1.

*Cuvântul. Ioan și Isus.
Cățiva apostoli.*

1. **I**ntru început era Cuvântul, și Cuvântul era la Dumnezeu, și Dumnezeu era Cuvântul. ^{a)}

2. Acesta era întru început la Dumnezeu.

3. Toate printr'însul s'au făcut, și fără de dînsul nimic nu s'a făcut, ce s'a făcut.

4. Intru dînsul viață era, și viața era lumina oamenilor.

5. Și lumina întru întunerec luminează, și întunerecul nu o a cuprins. ^{b)}

6. Fost-a om trimis dela Dumnezeu, numele lui era Ioan.

7. Acesta a venit întru mărturie, să mărturisească de lumină, ca toți să creadă prin el.

8. Nu era el lumina, ci avea să mărturisească de lumină.

9. Era lumina cea adevărată, carea luminează pe tot omul ce vine în lume.

10. În lume era, și lumea printr'însul s'a făcut, și lumea pe el nu l'a cunoscut.

11. Intru ale sale a venit, și ai săi pe dînsul nu l'au primit.

12. Iară câți l'au primit pe dînsul, le-a dat lor putere ca să fie fii ai lui Dumnezeu, celor ce cred întru numele lui;

13. cari nu din sân-

I 6 Mat 3, 1; Marc 1, 2. 9 Io 3, 19. 10 Ev 11, 3.

a) Cuvântul e Fiul lui Dumnezeu și Dumnezeu adevărat, care era și înainte de începutul lumii. b) Cuvântul - prin înțelepciunea și darul său - e lumină la toți oamenii : înțelepciune și fericire ; nu îi face însă pe toți înțelepți și fericiți, pentru că sunt unii păcătoși, cari nu vreau să primească în sufletul lor această lumină.

ge, nici din voie trupescă, nici din poftă bărbătească, ci dela Dumnezeu s'au născut.

14. Și Cuvântul trup s'a făcut, ^{a)} și s'a sălăsluit întru noi (și am văzut mărirea lui, ca mărirea unuia născut dela Tatăl) plin de dar și de adevăr.

15. Ioan mărturisia de dînsul și strigă, zicând: „acesta este, de carele am zis: cel ce vine după mine mai înainte de mine a fost, căci mai înainte de mine era.“

16. Și din plinirea lui noi toți am luat, și dar pentru dar.

17. Că legea prin Moise a fost dată, iară

darul și adevărul prin Isus Hristos au fost. ^{b)}

18. Pe Dumnezeu nimeni nu l'a văzut nici odinioară: unul născut Fiul, carele este în sânul Tatălui, acela a spus. ^{c)}

19. Și aceasta este mărturia lui Ioan, când au trimis Iidovii din Ierusalim preoți și leviți, ca să-l întrebe: „tu cine ești?“

20. Și a mărturisit și nu a tăgăduit; și a mărturisit: „nu sunt eu Hristos“.

21. Și l'au întrebat: „dară cine ești? Au doară Ilie ești tu?“ Și a zis: „nu sunt“. „Prorocul ^{d)} ești tu?“ Și a răspuns: „nu sunt“.

22. Deci i-au zis lui:

14 Mat 1, 16; Luc 2, 7. 16 I Tim 6, 17. 18 I Tim 6, 6; I Io 41, 12.

a) In cursul vremii, Cuvântul cel veșnic a venit în lume și s'a făcut om. b) Darul, cu care putem fi fiii lui Dumnezeu, nu l'a putut da legea lui Moise, ci-l dă numai Isus, care ne dă dar peste dar. c) Pe Dumnezeu nu l'au văzut și nu l'au cunoscut oamenii, așa cum ne vedem și ne cunoaștem noi unul pe altul. L'a văzut însă Fiul, care este din Tatăl, și venind în lume, ne-a spus și nouă cele ce a văzut la Tatăl. d) Tu ești prorocul cel mare, pe care îl așteptăm?

„cine ești, ca să dăm răspuns celor ce ne-au trimis? Ce zici tu de tine însuși?”

23. El a zis: „eu sunt glasul celui ce strigă în pustie: gătiți calea Domnului, precum a zis Isaia prorocul“.

24. Și cei trimiși erau din Farisei.

25. Și l'au întrebat și i-au zis lui: „dară pentru ce botezi, dacă nu ești tu Hristos, nici Ilie, nici prorocul?”

26. Răspuns-a lor Ioan, zicând: „eu botez cu apă, iară în mijlocul vostru stă pe carele voi nu-l știți.

27. Acela este carele vine după mine, carele mai înainte de mine a fost, căruia nu sunt eu vrednic să-i desleg curelele încălțămintelor lui“.

28. Acestea au fost în Vitavara, de ceea parte de Iordan, unde era Ioan botezând.

29. A doua zi a văzut Ioan pe Isus venind către sine, și a zis: „iată Mielul lui Dumnezeu cel ce ridică păcatul lumii ^{a)}“.

30. Acesta este de carele am zis: după mine vine bărbat, carele înaintea mea a fost, pentru că mai înainte de mine era.

31. Și eu nu l'am știut; ci ca să fie arătat lui Israil, pentru aceasta am venit eu să botez cu apă“.

32. Și a mărturisit Ioan zicând: „am văzut Spiritul ca un porumb pogorând din ceriu, și a odihnit pe dînsul.

33. Și eu nu l'am știut pe el; ci cel ce

23 Is 40, 3; Mat 3, 3; Marc 1, 3; Luc 3, 4. 26 Mat 3, 11. 27 Marc 1, 7; Luc 3, 16; Fapte 1, 5; 11, 16; 19, 4. 32 Mat 3, 16; Marc 1, 10; Luc 3, 22.

a) Ca un miel nevinovat, de bună voie se aduce Isus jertfă pentru toate păcatele lumii, și mai întâiu de toate pentru păcatul strămoșesc, pe care toți oamenii l'au moștenit dela Adam.

m'a trimis să botez cu apă, acela mi-a zis: peste carele vei vedea Spiritul pogorând și rămânând pe dînsul, acela este carele botează cu Spirit Sfânt.

34. Și eu am văzut și am mărturisit, că acesta este Fiul lui Dumnezeu“.

35. A doua zi iarăși sta Ioan și doi din ucenicii lui,

36. și văzând pe Isus umblând, a zis: „iată Mielul lui Dumnezeu!“

37. Și l'au auzit pe el cei doi ucenici grăind, și au mers după Isus.

38. Iară întorcându-se Isus și văzându-i mergând după el, le-a zis:

39. „ce căutați?“ Iară ei i-au zis lui: „Rabbi, (ce se zice

tâlcuindu-se învățăto- rule), unde locuiești?“

40. Zis-a lor: „veniți și vedeți“. Ei au venit și au văzut, unde locuia, și la el au rămas în ziua aceea; și era ca la zece ceasuri.^{a)}

41. Era Andreiu fraatele lui Simon Petru, unul din cei doi, cari auzise dela Ioan și mersese după dînsul.^{b)}

42. Aflat-a acesta întâiu pe Simon fraatele său și i-a zis lui: „aflat-am pe Mesia“ (ce se tâlcuiește Hristos).^{c)}

43. Și-l duse pe dînsul către Isus. Și căutând la el Isus, a zis: „tu ești Simon, fiul lui Iona, tu te vei chema Chifa“ (ce se tâlcuiește Petru).^{d)}

44. A doua zi vrut-a

a) În spre seară, cam pe la patru ceasuri după prânz.
b) Al doilea a fost Ioan Evanghelistul, care din smerenie nu vrea să se numească. c) Hristos e grecește; pe românește: „cel uns“, adică sfințit de Dumnezeu.
d) Îi schimbă numele în „Petru“, care e tot una cu „piatră“, căci avea să fie capul bisericii, vezi Mat 16, 18.

Isus să meargă în Galileea, și a aflat pe Filip și i-a zis lui: „vino după mine!”

45. Și Filip era din Vitsaida, din orașul lui Andreiu și al lui Petru.

46. Aflat-a Filip pe Natanail^{a)} și i-a zis lui: „am aflat pe acela, de carele a scris Moise în lege și pro-rocii, pe Isus, fiul lui Iosif, carele este din Nazaret.”

47. Și a zis Natanail lui: „din Nazaret poate fi ceva bun?”^{b)} Zis-a Filip lui: „vino și vezi.”

48. Și a văzut Isus pe Natanail venind către dînsul, și a zis: „iată cu adevărat Israillean, întru carele vicleșug nu este.”

49. Zis-a Natanail lui: „de unde mă cunoști?” Răspuns-a Isus și i-a zis lui: „mai îna-

inte, până nu te-a chemat Filip, când erai supt smochin, te-am văzut.”

50. Răspuns-a Natanail: „Rabbi, tu ești Fiul lui Dumnezeu, tu ești împăratul lui Israil!”

51. Răspuns-a Isus și i-a zis lui: „pentru că am zis ție, că te-am văzut supt smochin, crezi: mai mari de cât acestea vei vedea.”

52. Și i-a zis lui: „adevăr grăesc vouă: de acum veți vedea ceriul deschis, și pe îngerii lui Dumnezeu suindu-se și pogorându-se pe Fiul omului.”^{c)}

CAP. 2.

Nunta din Cana. Curățirea bisericii. Mulți cred în Isus.

1. **S**i în ziua a treia nuntă s'a făcut în Cana Galileii,

46 Fac 49, 10; II Lege 18, 18; Is 11, 10; 45, 8; Ier 23, 5; Ez 34, 23; 37, 24; Dan 9, 24. 25.

a) La Mateiu se numește cu alt nume: Bartolomeiu.

b) Nazaretul era un orașel mic. După mintea Jidovilor, din el nu putea să se nască un om mare. c) Veți vedea, că și cu trup omenesc, Fiul lui Dumnezeu tot Dumnezeu adevărat a rămas, încât îngerii sunt slugile lui.

și era muma lui Isus acolo.

2. Și a fost chemat și Isus și ucenicii lui la nuntă.

3. Și sfârșindu-se vinul, a zis muma lui Isus către dînsul: „vin nu au.“

4. Zis-a ei Isus: „ce-mi pasă mie și ție, muiere? Încă n'a venit ceasul meu.“^{a)}

5. Zis-a muma lui slugilor: „orice ar zice vouă faceți“.

6. Și erau acolo șase vase de piatră puse pentru curăția Iidovilor,^{b)} cari luau câte două sau trei vedre.

7. Zis-a lor Isus: „umpleți vasele de apă;“ și le-au umplut până sus.

8. Și le-a zis lor: „turnați acum și aduceți nunului;“ și aduseră.

9. Și după ce gustă nunul apa ce se făcuse vin (și nu știa

de unde este: iară slugile, cari turnase apa, știeau), strigat-a pe mire nunul,

10. și i-a zis: „tot omul pune întâiu vinul cel bun, și dacă se îmbată, atunci cel mai prost: iară tu ai ținut vinul cel bun până acum.“

11. Aceasta a făcut Isus începătura semnelor în Cana Galileii, și și-a arătat mărirea sa, și au crezut întru el ucenicii lui.

12. După aceasta s'a pogorât în Capernaum el, și muma lui, și frații lui, și ucenicii lui; și acolo nu au șezut zile multe.

13. Și erau aproape Paștile Iidovilor, și s'a suit în Ierusalim;

14. și a găsit în biserică pe cei ce vindeau boi, și oi, și porumbi, și pe schimbătorii de bani șezând.

15. Și făcând biciu

a) Când va veni vremea, fac eu minunile de lipsă.

b) Vasele acestea erau puse ca să se spele Iidovii pe mâini înainte și după mîncare.

din ştreanguri, pe toţi i-a scos din biserică, oile şi boii, şi risipi banii schimbătorilor, şi mesele le-a răsturnat.

16. Şi celor ce vindeau porumbi le-a zis: „luaţi acestea de aici, şi nu faceţi casa Tatălui meu casă de neguţătorie“.

17. Şi ucenicii lui şi-au adus aminte, că este scris: „dragostea casei tale mă mânâncă pe mine“. ^{a)}

18. Răspuns-au Iidovii, şi i-au zis lui: „ce semn arăţi nouă de faci acestea?“

19. Răspuns-a Isus şi le-a zis lor: „spargeţi biserică aceasta, şi în trei zile o voi ridica“.

20. Şi ziseră Iidovii: „în patruzeci şi şase de ani s'a zidit biserică aceasta, şi tu vei să o ridici în trei zile?“

21. Iară el zicea de biserică trupului său.

22. Deci când se sculă din morţi, şi-au adus aminte ucenicii, că le-a spus aceasta, şi au crezut scripturii şi cuvântului, care-l zisesese Isus.

23. Iară fiind el în Ierusalim la sărbătoarea Paştilor, mulţi au crezut întru numele lui, văzând semnele, cari le făcea.

24. Însă Isus nu se încredea în ei pentru că îi ştia pe toţi;

25. şi pentru că el nu avea lipsă să-i mărturisească cineva despre om, căci el ştiea, ce este în om.

CAP. 3.

Nicodim. Ioan despre Isus.

1. **S**i era un om din farisei, numele lui Nicodim, boier iidovesc. ^{b)}

II 17 Ps 68, 10. 19 Mat 26, 61; 27, 40; Marc 14, 58. 22 Ps 3, 6; 56, 9.

a) Îmi stă mult la inimă dragostea casei tale, a bisericii. b) Domn mare, membru al sinedriului.

2. Acesta a venit la Isus noaptea, și i-a zis: „Rabbi, știm, că dela Dumnezeu ai venit învățător, pentru că nimeni nu poate să facă aceste semne, cari le faci tu, de nu va fi Dumnezeu cu dînsul“.

3. Răspuns-a Isus și i-a zis lui: „adevăr, adevăr grăesc ție: de nu se va naște cineva de sus, nu va putea vedea împărăția lui Dumnezeu“.

4. Zis-a către el Nicodim: „cum poate omul să se nască fiind bătrîn? Au doară poate să între a doua oară în pîntecele mamei sale și să se nască?“

5. Răspuns-a Isus: „adevăr, adevăr grăesc ție: de nu se va naște cineva din apă și din spirit, ^{a)} nu va pu-

tea să între întru împărăția lui Dumnezeu.

6. Ce este născut din trup, trup este; și ce este născut din spirit, spirit este.

7. Nu te mira că ți-am zis ție: cade-se vouă a vă naște de sus.

8. Spiritul, unde-i este voia, suflă; și glasul lui îl auzi, ci nu știi de unde vine și unde merge: așa este tot carele este născut din spirit. ^{b)}

9. Răspuns-a Nicodim, și i-a zis lui: „cum pot să fie acestea?“

10. Răspuns-a Isus și i-a zis lui: „tu ești învățător lui Israil, și acestia nu le știi?

11. Adevăr, adevăr grăesc ție, că ce știm grăim, și ce am văzut mărturisim, și mărtu-

III 8 Ps 134, 7.

a) Toți trebuie să se boteze, și Iidovii, căci altfel nu pot să ajungă în ceriu. Botezul dă omului o viață nouă sufletească. b) Spiritul Sfânt, pe care-l primim prin sfântul botez, ne dă putere, ca să facem fapte așa de mari, încât ne mirăm și noi, tocmai după cum ne mirăm de suflarea vîntului, pe care nu-l știi, de unde vine, și unde merge.

ria noastră nu o primiți.

12. De am zis vouă cele pământești, și nu credeți: dară de voi zice vouă cele cereșticum veți crede?

13. Și nimeni nu s'a suit în ceriu, numai cel ce s'a pōgorât din ceriu, Fiul omului, carele este în ceriu.

14. Și precum Moise a înălțat șarpele în pustie, așa se cade a se înălța Fiul omului ^{a)}:

15. ca tot cel ce crede întru el să nu piară, ci să aibă viață veșnică.

16. Căci așa a iubit Dumnezeu lumea, în cât și pe Fiul său cel unul născut l'a dat, ca tot cel ce crede întru dînsul să nu piară, ci să aibă viață de veci.

17. Pentrucă n'a trimis Dumnezeu pe Fiul său în lume ca să judece lumea, ci ca să se mântuiască lumea prin el.

18. Cea ce crede întru el nu se va osândi; iar carele nu crede, iată osândit este pentrucă nu a crezut întru numele unui născut Fiul lui Dumnezeu.

19. Iară această osândă este pentru că lumina a venit în lume, și au iubit oamenii mai vârtos întunerecul, decât lumina, căci erau faptele lor rele.

20. Căci tot cela ce face răul, urește lumina și nu vine la lumină, ca să nu se vădească faptele lui.

21. Iară cela ce face adevărul, merge spre lumină, ca să se arate faptele lui, pentru

14 Num 21, 9. 16 I Io 4, 9.

a) Când a pedepsit Dumnezeu pe Iidovi cu șerpi veninoși, la ruga lui Moise a zis să se ridice pe lemn un șarpe de aramă, la care se uitau cu credință și scăpau de moarte. Și prin răstignirea lui Isus, cel credincios scapă de moartea păcatului.

că întru Dumnezeu sunt lucrate". ^{a)}

22. După aceea a venit Isus și ucenicii lui în pământul Iudeii, și acolo petrecea cu ei și boteza. ^{b)}

23. Și era și Ioan botezând în Enon, aproape de Salim, căci, erau acolo ape multe, și veniau și se botezau.

24. Pentrucă Ioan încă nu era închis în temniță.

25. Și a fost întrebare între ucenicii lui Ioan și Iidovi despre curățenie. ^{c)}

26. Și au venit la Ioan și au zis lui: „învățătorule, cel ce era cu tine de ceea parte de Iordan, de carele mărturisiai tu, iată și el botează, și toți merg la dînsul“.

27. Răspuns-a Ioan și a zis: „nu poate omul lua nimic, de

nu-i va fi dat lui din ceriu.

28. Voi înșivă mărturisiți despre mine, că am zis: nu sunt eu Isus, ci sunt trimis înaintea aceluia.

29. Cel ce are mireasă, mire este; ^{d)} iară prietenul mirelui, carele stă și-l ascultă, cu bucurie se bucură de glasul mirelui. Deci această bucurie a mea s'a împlinit acum.

30. Aceluia se cade să crească, iară mie a mă micșora.

31. Cel ce a venit de sus, deasupra tuturor este. Cel ce este din pământ, din pământ este și din pământ grăește. Cel ce vine din ceriu, deasupra tuturor este.

32. Și ce a văzut și a auzit, aceea mărturisește: și mărturia lui nimeni nu o primește.

22 Io 4, 1. 26 Io 1, 19. 28 Io 1, 20.

a) Pe placul lui Dumnezeu. b) Cu botezul pocăinței, botezau apostolii în numele lui Isus. c) Despre botezul lui Ioan. d) Hristos vine ca un mire în lume, să se cunună cu biserica.

33. Cel ce primește mărturia lui a întărit, că Dumnezeu adevărat este.

34. Acela, pe carele l'a trimis Dumnezeu, cuvintele lui Dumnezeu le grăește, pentru că Dumnezeu nu dă cu măsura spiritul.

35. Tatăl îl iubește pe Fiul, și toate le-a dat în mâna lui.

36. Cel ce crede în Fiul, are viața de veci; iară cel ce nu crede Fiului, nu va vedea viața, ci mânia lui Dumnezeu rămâne peste el."

CAP. 4.

Samarineanca. Fiul slujbaşului.

1. **S**i cunoscând Domnul, că au auzit fariseii, că I-sus mai mulți ucenici face și botează decât Ioan,

2. (măcar că Isus

însuși nu boteza, ci ucenicii lui),

3. a lăsat Isus Iudea, și a mers iarăși în Galilea;

4. și trebuia să treacă prin Samaria.

5. Deci a venit în cetatea Samariei, carea se cheamă Sihar, aproape de salul, care l'a dat Iacob fiului său Iosif.

6. Și era acolo fântâna lui Iacob. Iară Isus, ostenit de cale, ședea acolo la fântână; și era ca la al șaselea ceas.

7. Venit-a o muiere din Samaria să iea apă. Zis-a ei Isus: „dă-mi să beau."

8. (Pentru că ucenicii lui se dusesese în cetate să cumpere bucate).

9. Deci a zis lui muierea Samarineancă: „cum de tu, fiind Iidov, ceri să beai dela mine, muiere Samarineancă? Căci Iidovii

33 Rom 3, 4. 36 I Io 5, 10. IV 1 Io 3, 22. 5 Fac 33, 19; 48, 22. Iozeu 24, 32.

nu vorbesc cu Samarinenii.“ ^{a)}

10. Răspuns-a Isus și a zis ei: „de ai ști darul lui Dumnezeu și cine este carele grăește ție: dă-mi să beau, tu ai fi cerut dela dînsul, și ți-ar fi dat apă vie.“

11. Zis-a lui muiera: „Doamne, nici nu ai cu ce scoate apă, și fântâna este adîncă; dară apă vie de unde ai?”

12. Au doară tu ești mai mare decât Iacob, părintele nostru, carelene-adat nouă fântâna aceasta, din care și el a beut, și feciorii lui, și dobitoacele lui?”

13. Răspuns-a Isus, și i-a zis ei: „tot cel ce va bea din apa aceasta, va înseta iarăși.

14. Însă cel ce va bea din apa, pe carea eu o voi dau lui, nu

va însetoșa în veac. Ci apa, pe carea o voi dau lui, va fi într-un izvor de apă curgătoare în viața de veci.“ ^{b)}

15. Zis-a către dînsul muiera: „Doamne, dă-mi această apă, ca să nu mai însetoșez, nici să nu mai vii aici să iau apă.“

16. Zis-a ei Isus: „mergi și cheamă pe bărbatul tău, și vino aici.“

17. Răspuns-a muiera, și i-a zis lui: „nu am bărbat.“ Zis-a ei Isus: „bine ai zis: nu am bărbat;

18. căci cinci bărbați ai avut, și acum pe cine-l ai nu-ți este bărbat: iată adevărat ai zis.“

19. Zis-a lui muiera: „Doamne, văz, că proroc ești.

20. Părinții noștri s'au închinat în mun-

20 II Loge 12, 5.

a) Așa îi urau, încât nici nu stău cu ei de vorbă.
b) Apa lui Isus e darul cel sfințitor, carele vine din ceriu, și te duce în ceriu.

tele acesta;^{a)} și voi ziceți, că în Ierusalim este locul, unde se cade a se închina.“

21. Zis-a ei Isus: „muiere, crede-mă, că va veni vremea, când nici în muntele acesta, nici în Ierusalim nu vă veți închina Tatălui.

22. Voi vă închinați căruia nu știți: noi ne închinăm căruia știm, căci mântuirea din Iidovi este ^{b)}.

23. Ci vine vremea, și acum este, când închinătorii cei adevărați se vor închina Tatălui cu spiritul și cu adevărul, căci și Tatăl astfel de închinători caută.

24. Spirit este Dumnezeu, și cine se închină lui, se cade să i-se închine cu spiritul și cu adevărul “

25. Zis-a lui muierea: „știu că va să vie Mesia (carele se chea-

mă Hristos); când va veni acela, ne va spune toate.“

26. Zis-a ei Isus: „eu sunt cel ce grăesc cu tine.“

27. Și atunci au venit ucenicii lui și se mirau că grăia cu muierea ^{c)}; însă nimeni nu i-a zis: „ce cauți?“ sau: „ce grăești cu dînsa?“

28. Iară muierea și-a lăsat vadra, și a mers în cetate, și a zis oamenilor:

29. „veniți și vedeți pe omul, carele mi-a spus mie toate, câte am făcut; au doară acela este Hristos?“

30. Deci au ieșit din cetate și au venit la dînsul.

31. Iară între aceste a l'au rugat pe el ucenicii, zicând: „Dascăle, mânâncă!“

32. Însă el a zis lor: „eu am a mânca bu-

22 IV Imp 17, 41. 24 I Cor 3, 17.

a) Muntele Garizim, unde și-au făcut Samarinenii biserică. b) Religia Iidovilor duce la Mântuitorul c) Cum de el Iidov, vorbește cu Samariteanca.

catele, pe cari voi nu le știți.”

33. Iară ucenicii grăiau între sine: „au doară i-a adus lui ciceva să mânânce?”

34. Zis-a lor Isus: „mâncarea mea este să fac voia celui ce m'a trimis, să săvârșesc lucrul lui.

35. Au nu voi ziceți: încă patru luni sunt și secerișul vine. Iată zic vouă: ridicați ochii voștrii și vedeți holdele, că sunt albe și aproape de seceriș^{a)}.

36. Și cel ce va seceră, plată va lua; și va strânge rodul întru viața vecilor, ca să se bucure împreună și cel ce samănă și cel ce seceră.

37. Căci de aceasta este cuvântul adevărat, că altul este cel ce samănă, și altul cel ce seceră.

38. Eu v'am trimis

pe voi să secerați, unde voi nu v'ați ostenit: alții s'au ostenit și voi ați intrat întru ostenala lor.”^{b)}

39. Iară din cetatea aceea mulți au crezut într'însul din Samarineni pentru cuvântul muierii, care mărturisia: „mi-a spus toate, câte am făcut.”

40. Iară dacă au venit la dînsul Samarinenii, l'au rugat ca să rămână la ei; și a rămas acolo două zile.

41. Și cu mult mai mulți au crezut pentru cuvântul lui.

42. Iară muierii-i ziceau: „de acum nu mai credem pentru vorba ta, căci înșine am auzit și știm, că acesta este într'adevăr Mântuitorul lumii Hristos.”

43. Și după două zile a ieșit de acolo, și s'a dus în Galilea.

35 Mat 9, 37; Luc 10, 2.

a) Samarinenii, cum veniau în haine albe, păreau niște holde. b) Isus a dat darul și învățătura, cu ajutorul cărora câștigă apostolii oamenilor mântuirea sufletelor.

44. Căci însuși Isus a mărturisit, că proroc în patria sa cinste nu are.

45. Venind în Galileea, l'au primit pe el Galileanii, pentru că au fost văzut toate câte făcuse el în Ierusalim la praznic; căci și ei venise la praznic.

46. Venit-a dară Isus iarăși în Cana Galileii, unde făcuse apa vin, și era un om împărătesc,^{a)} al căruia fiu bolia în Capernaum.

47. Acesta auzind, că Isus a venit din Iudea în Galileea, mers-a la el și l'a rugat ca să se pogoară să lămăduiască pe fiul lui, căci era să moară.

48. Zis-a Isus către el: „de nu veți vedea semne și minuni, nu veți crede.“

49. Zis-a către el omul împărătesc; „Doamne, pogoară mai înainte de ce moare fiul meu“.

50. Zis-a Isus lui: „pasă, fiul tău viu este“. Și a crezut omul cuvântului, care l'a zis Isus lui, și s'a dus.

51. Și când se pogoara el, slugile lui l'au întâmpinat și i-au spus, zicând: „fiul tău este viu“.

52. Și i-a întrebat pe ei de ceasul, în care i-a fost mai bine. Și i-au zis lui: „ieri în ceasul al șaptelea, l'au lăsat frigurile“.

53. Deci a cunoscut tatăl, că acela a fost ceasul, în care a zis Isus lui: „fiul tău viu este“. Și i-a crezut el și toată casa lui.

54. Acesta a fost al doilea semn, ce a făcut Isus iarăși venind din Iudea în Galileea.

CAP. 5.

Slăbănogul. Isus-Fiul lui Dumnezeu.

44 Mat 13, 57; Marc 6, 4; Luc 4, 24. 45 Mat 4, 12; Marc 1, 14; Luc 4, 14. 46 Io 2, 9.

a) Un slujbaş al lui Irod Antipa.

1. După acestea era sărbătoarea Jidovilor,^{a)} și s'a suít Isus în Ierusalim.

2. Și este în Ierusalim scaldătoarea oilor, care se cheamă jidovește Vitezda, cinci foșoare^{b)} având.

3. Întru acelea zăcea mulțime multă de bolnavi: orbi, schiopi, uscați, așteptând mișcarea apei.

4. Căci îngerul Domnului la vreme se pogora în scaldătoare și turbura apa; și carele intra întâiu după turburarea apei, se făcea sănătos ori de ce boală era cuprins.

5. Și era acolo un om, treizeci și opt de ani având în boala sa.

6. Pe acesta văzându-l Isus zăcând, și știind că de multă vreme bolia, zis-a lui: „vrei să fii sănătos?”

7. Răspuns-a lui bolnavul: „Doamne, om

nu am ca, dacă se va turbura apa, să mă bage în scaldătoare; căci până când merg eu, altul înaintea mea se pogoară”.

8. Zis-a Isus lui: „scoală, ia-ți patul tău și umblă!”

9. Și îndată s'a făcut sănătos omul, și și-a luat patul său și umbla. Și era Sâmbătă întru aceea zi.

10. Deci ziceau Jidovii celui vindecat: „Sâmbătă este, nu se cade ție a lua patul”.

11. Iară el a răspuns lor: „cel ce m'a făcut sănătos, acela mi-a zis: ia-ți patul tău și umblă”.

12. Deci l'au întrebat pe el: „care este omul cel ce ți-a zis: ia-ți patul tău și umblă?”

13. Iară cel vindecat nu știa, cine este, căci Isus ieșise din poporul, care era întru acel loc.

14. După aceea l'a

V 1 Lev 23, 5; II Lege 16, 1. 10 Eș 20, 11; Ier 17, 24.

a) Paștile. b) Șopruri, locuri de adăpost.

aflat Isus pe el în biserică, și i-a zis: „Iată că te-ai făcut sănătos, de acum să nu mai păcătuiești, ca să nu-ți fie ție ceva mai rău“.

15. Mers-a omul acela și a vestit Iidovilor, că Isus este care l'a făcut sănătos.

16. Și pentru aceasta îl prigoniau Iidovii pe Isus și căutau să-l omoare, căci făcea acestea Sâmbăta.

17. Iară Isus le-a răspuns lor: „Tatăl meu până acum lucrează, și eu lucrez.“ ^{a)}

18. Deci pentru aceasta și mai vârtos căutau Iidovii să-lucidă, căci nu numai deslega Sâmbăta, ^{b)} ci și zicea, că Dumnezeu îi este tată, întocmai făcându-se lui Dumnezeu.

19. Iară Isus a răspuns și a zis lor: „adevăr, adevăr zic vouă: nu poate face Fiul dela sine nimica, de nu va

vedea pe Tatăl făcând; căci cele ce face el, acestea și Fiul așisderea le face.

20. Pentrucă Tatăl iubește pe Fiul și arată lui toate, cari le face el; și mai mari lucruri decât acestea va arăta lui, ca să vă mirați voi.

21. Căci precum Tatăl scoală pe morți și-i înviează: așa și Fiul, pe carii-i voiește, îi înviează.

22. Și Tatăl pe nimeni nu judecă, ci toată judecata o a dat Fiului,

23. ca toți să cinstească pe Fiul, cum cinstesc pe Tatăl. Cel ce nu cinstește pe Fiul, nu cinstește pe Tatăl, cel ce l'a trimis.

24. Amin, amin zic vouă: cel ce ascultă cuvântul meu și crede întru cel ce m'a trimis, are viața vecilor și la judecată nu va veni, ci

a) Dumnezeu dă ploaie și căldură și ne poartă grija și în zi de sărbătoare. b) Nu ținea porunca lui Dumnezeu, care opria lucrul în ziua Sâmbetei.

a trecut din moarte în viață.

25. Amin, amin zic vouă: va veni ceasul, și acum este, când morții vor auzi glasul Fiului lui Dumnezeu, și cari vor auzi, vor învia. ^{a)}

26. Căci precum are Tatăl viață întru sine, așa a dat și Fiului viață să aibă întru sine,

27. și putere a dat lui judecată să facă, căci Fiul omului este. ^{b)}

28. Nu vă mirați de aceasta, căci vine ceasul, întru care toți cei ce sunt în mormânturi vor auzi glasul lui,

29. și vor ieși cei ce au făcut bine întru învierea vieții, iară cei ce au făcut rele întru învierea osândirii. ^{c)}

30. Nu pot să fac

eu dela mine nimica; cum auz, judec; și judecata mea dreaptă este, pentru că nu caut voia mea, ci voia Tatălui, care m'a trimis.

31. De mărturisesc eu de mine, mărturia mea nu este adevărată.

32. Altul este, carele mărturisește de mine, și știu, că adevărată este mărturia, care o mărturisește de mine.

33. Voi ați trimis la Ioan, și el a mărturisit adevărul.

34. Iară eu nu dela om ieau mărturie; ci acestea le zic ca voi să vă mântuiți.

35. Acela era făclie arzând și luminând: și voi ați vrut să vă bucurați într'un ceas în lumina lui. ^{d)}

29 Mat 25, 46. 32 Mat 3, 17; Io 1, 15.

a) E vorba de morții sufletești, de păcătoși, cari ascultând de Fiul lui Dumnezeu, mor păcatului, și cu darul lui Dumnezeu încep a trăi o altă viață, creștinească. b) Luând trup omenesc Fiul lui Dumnezeu, n'a pierdut acest drept pe care i l'a dat Tatăl. c) Și cei răi învie, ca să sufere în iad osânda. d) Ați mers la el în pustie ca să vă petreceți, nu ca să luați învățătură.

36. Iară eu am mărturie mai mare decât a lui Ioan. Căci lucrurile, cari mi-le-a dat Tatăl să le săvârşesc, aceste lucruri, pe cari eu le fac, mărturisesc de mine, că Tatăl m'a trimis.

37. Şi Tatăl, carele m'a trimis, acela a mărturisit de mine; nici glasul lui nu l'aţi auzit vreodată, nici chipul lui nu l'aţi văzut.

38. Şi cuvântul lui nu-l aveţi locuind întru voi, pentru că nu credeţi aceluia, pe carele l'a trimis el.

39. Cercetaţi scripturile, căci vi se pare că întru ele este viaţa vecilor; şi acelea sunt cari mărturisesc de mine.

40. Şi nu vreţi să veniţi la mine ca viaţă să aveţi.

41. Mărire dela oameni nu primesc.

42. Ci v'am cunos-

cut, că dragostea lui Dumnezeu nu aveţi întru voi.

43. Eu am venit întru numele Părintelui meu, şi nu mă primiţi; iară de va veni altul întru numele său, pe acela îl veţi primi.^{a)}

44. Cum puteţi crede voi, cari luaţi mărire unul dela altul, şi nu căutaţi mărirea, care este dela singur Dumnezeu?

45. Să nu vă pară, că eu vă voiu pâra la Tatăl: este cine să vă pâraască, Moise, întru carele voi nădăjduiţi.

46. Căci de aţi crede lui Moise, mi-aţi crede şi mie, pentru că el de mine a scris.

47. Şi de nu credeţi scripturilor lui, cum veţi crede cuvintele mele?"

CAP. 6.

Satură cinci mii. Umblă pe mare. Sfânta cuminecătură.

37 Mat 3, 17; 17, 5; II Lege 4, 12. 46 Fac 3, 15; 22, 18; 49, 10; II Lege 18, 15.

a) Pe alăfia Hristoşi mincinoşi au primit.

1. **D**upă acestea a mers Isus de cea parte de marea Galileii, a Tiberiadei.^{a)}

2. Și mergea după el popor mult, căci vedea semnele, cari le făcea peste cei bolnavi.

3. Și a mers în munte, și acolo ședea cu ucenicii săi.

4. Și erau aproape Paștile, sărbătoarea Iidovilor.

5. Deci ridicându-și Isus ochii și văzând, că popor mult vine la dînsul, a zis către Filip: „de unde vom cumpăra pâine, ca să mânânce aceștia?”

6. (Iară aceasta zicea ca să-l încerce, pentru că însuși știea, ce va face).

7. Răspuns-a Filip: „pâine de două sute de dinari nu va ajunge, ca să iea unul fieștecarele câte pușintel.”

8. Zis-a lui unul din ucenicii lui, Andreiu, fratele lui Simon Petru:

9. „este un fecior aici, carele are cinci pâini de orz și doi pești: dară ce sunt acestea la atîția?”

10. Iară Isus a zis: „faceți pe oameni să șază.” Și era iară mulță întru acel loc. Deci au șezut cu numărul ca la cinci mii de bărbați.

11. Iară Isus a luat pâinile, și mulțămind le-a dat ucenicilor, iară ucenicii celor ce ședeau; așîșderea și din pești, cât au vrut.

12. Iară după ce s'au săturat, zis-a ucenicilor săi: „strângeți sfârmiturile, cari au rămas, ca să nu piară ceva.”

13. Deci au strâns, și au umplut douăsprezece coșuri de sfârmituri, din cinci pâini de orz, cari au

VI 1 Mat 14, 13; Marc 6, 32; Luc 9, 10.

a) Marea Galileii se mai numia și a Tiberiadei, după orașul Tiberiada, capitala Galileii.

fost rămas dela cei ce mâncase.

14. Iară oamenii văzând semnul, care-l făcuse Isus, ziceau: „acesta este cu adevărat prorocul, carele va să vie în lume.“

15. Iară Isus cunoscând, că vor să vie ca să-l răpească și să-l facă împărat, s'a dus iarăși în munte numai el singur.

16. Și după ce s'a făcut seară, s'au pogorât ucenicii lui la mare.

17. Și întrând în corabie, mergeau de ceea parte de mare, în Capernaum. Și iată s'a făcut întunerec, și încă nu venise la ei Isus.

18. Iară marea se umfla, suflând vânt mare.

19. Și venind ei pe mare, ca la douăzeci și cinci sau treizeci de stadii^{a)} văzut-au pe Isus umblând pe mare,

și când a fost aproape de corabie s'au înfricoșat.

20. Iară el le-a zis lor: „eu sunt, nu vă temeți.“

21. Deci au vrut să-l ieie pe dînsul în corabie, și îndată corabia a sosit la pământul, la care mergeau ei.

22. Poporul, care sta de cealaltă parte a mării, văzut-a a doua zi, că altă corabie nu era acolo, fără numai una, întru care întrase ucenicii lui, și cum că Isus nu întrase în corabie cu ucenicii lui, ci numai singuri ucenicii lui s'au dus.

23. Iară alte corăbii venise dela Tiberiada, aproape de locul, unde mâncase pâinea mulțămind Domnul.

24. Și văzând poporul, că Isus nu era acolo, nici ucenicii lui, au intrat și ei în corabie, și au mers în

15 Mat 14. 23; Marc 6. 64.

a) La 5 kilometri

Capernaum, căutând pe Isus.

25. Și aflându-l de ceea parte a mării, zis-au lui: „învățătorule, când ai venit aici?”

26. Răspuns-a lor Isus și a zis: „amin, amin zic vouă, mă căutați nu pentrucă ați văzut semne: ci pentru că ați mâncat din pâini și v'ați săturat.

27. Câștigați-vă nu mâncare pieritoare, ci mâncarea, care rămâne în viața vecilor, pe carea va da-o vouă Fiul omului, căci pe acesta l'a însemnat Tatăl Dumnezeu”.^{a)}

28. Deci au zis către el: „ce vom face să lucrăm lucrurile lui Dumnezeu?”

29. Răspuns-a Isus și a zis lor: „acesta este lucrul lui Dumnezeu, ca să credeți întru acela, pe care l'a trimis el”.

30. Deci i-au zis lui: „ce semn faci tu, ca să vedem și să credem ție? Ce lucrezi?”

31. Părinții noștrii au mâncat mană în pustie, cum este scris: pâine din ceriu le-a dat lor să mânânce”.

32. Deci le-a zis lor Isus: „amin, amin zic vouă, nu Moise v'a dat vouă pâine din ceriu: ci Tatăl meu va da vouă pâinea cea adevărată din ceriu.

33. Căci pâinea lui Dumnezeu este care pogoară din ceriu și dă viață lumii”.

34. Deci au zis către el: „Doamne, pururea dă-ne nouă pâinea aceasta!”

35. Și le-a zis lor Isus: „Eu sunt pâinea vieții, cel ce vine la mine nu va flămânzi, și cel ce crede întru

^{a)} 27 Mat 3, 17; 17, 5; Io 1, 32. 29 I Io 3, 23. 31 Eș 16, 14; Num 11, 7; Ps 67, 24; Int 16, 20. 35 Sir 24, 29.

a) Minunile Fiului lui Dumnezeu sunt semne sigure, că e trimis de Tatăl.

mine nu va înseta nici odată. ^{a)}

36. Ci am zis vouă, că m'ați și văzut și nu credeți.

37. Tot ce-mi dă mie Tatăl, la mine va veni; și pe cel ce vine la mine nu-l voi scoate afară.

38. Căci m'am pogorât din ceriu, nu ca să fac voia mea, ci voia celui ce m'a trimis.

39. Iară aceasta este voia celui ce m'a trimis, a Tatălui, ca tot ce mi-a dat mie, să nu-l pierz, ci să-l înviez în ziua cea de apoi.

40. Iară aceasta este voia celui ce m'a trimis, ca tot cel ce vede pe Fiul și crede întru el să aibă viață de veci, și eu îl voi învia în ziua cea de apoi.

41. Deci cârtiau Iidovii împotriva lui, căci

a fost zis: „eu sunt pâinea, care s'a pogorât din ceriu;“

42. și ziceau: „au nu este acesta Isus, fiul lui Iosif, a căruia tată și mamă îi știm noi? Cum dară zice: m'am pogorât din ceriu?“

43. Deci a răspuns Isus, și le-azis lor: „nu cârtiți între voi!“

44. Nimeni nu poate veni la mine, de nu-l va trage pe el Tatăl, cel ce m'a trimis, și eu îl voi învia în ziua cea de apoi.

45. Este scris în proci: și vor fi toți învățați de Dumnezeu. Drept aceea tot cel ce aude dela Tatăl și învață dela el vine la mine.

46. Nu pentrucă a văzut cineva pe Tatăl, căci numai cel ce vine dela Dumnezeu, a văzut pe Tatăl.

47. Amin, amin zic

42 Mat 13, 55; Marc 6, 3. 45 Is 54, 13. 46 Mat 11, 27.

a) Isus dă fericire deplină și veșnică.

vouă, cela ce crede întru mine, are viața de veci.

48. Eu sunt pâinea vieții.

49. Părinții voștri au mâncat mană în pustie și au murit.

50. Aceasta este pâinea, carea pogoară din ceriu, ca cel ce va mânca din ea să nu moară.

51. Eu sunt pâinea cea vie, carea s'a pogo-rât din ceriu; de va mânca cineva din pâinea aceasta, va trăi în veci; și pâinea, carea o voi da eu, trupul meu este, pe care îl voi da pentru viața lumii“.

52. Deci se priceau între sine Iidovii, zicând: „cum poate acesta să-și dea nouă trupul să-l mâncăm?“

53. Zis-a lor Isus: „amin, amin zic vouă:

de nu veți mânca trupul Fiului omului, și de nu veți bea sângele lui nu veți avea viață întru voi.

54. Cel ce mânâncă trupul meu și bea sângele meu, are viața vecilor și eu îl voiu învia în ziua cea de apoi.

55. Căci trupul meu cu adevărat este mâncare, și sângele meu cu adevărat este be-tură.^{a)}

56. Cel ce mânâncă trupul meu și bea sângele meu, întru mine rămâne și eu întru el.

57. Precum m'a trimis pe mine Tatăl cel viu, și eu trăesc prin Tatăl:^{b)} și cel ce mă va mânca pe mine, acela încă va fi viu prin mine.

58. Aceasta este pâinea, carea s'a pogo-rât din ceriu, nu pre-

49 Eș 16, 13. 56 I Cor 11, 27.

a) Sfânta cuminicătură e adevăratul trup și adevăratul sânge al lui Isus. b) Dela Tatăl are Isus viața; și creștinul, care se cuminică cu vrednicie, are o viață asemenea dela Fiul.

cum au mâncat părinții voștrii mană și au murit: cel ce va mânca pâinea aceasta, viu va fi în veac". ^{a)}

59. Acestea a zis în Capernaum, învățând în sinagogă.

60. Deci auzindu-l mulți din ucenicii lui, au zis: „greu este acest cuvânt, cine poate a-l asculta?"

61. Iară Isus cunoșcând întru sine, că pentru aceasta cârtesc ucenicii lui, zis-a lor: „aceasta vă smintește?"

62. Dar de veți vedea pe Fiul omului suindu-se, unde era întâiu?

63. Spiritul este carele dă viață: iară trupul nu folosește nimic. ^{b)} Cuvintele, cari le grăesc eu vouă, spirit sunt și viață sunt. ^{c)}

64. Ci sunt dintre

voi unii, cari nu cred." Căci știa Isus din început, cari sunt cei ce nu cred și cine este cel ce va să-l vânză.

65. Și zicea: „pentru aceasta am zis vouă că nimeni nu poate veni la mine, de nu va fi dat lui dela Tatăl meu".

66. Dintru aceasta mulți din ucenicii lui s'au dus dela el, și mai mult cu el nu umblau.

67. Deci zis-a Isus celor doisprezece: „au doară și voi vreți să vă duceți?"

68. Răspuns-a lui Simon Petru: „Doamne, la cine vom merge? Cuvintele vieții veșnice tu le ai. ^{d)}

69. Și noi am crezut și am cunoscut, că tu ești Hristos, Fiul lui Dumnezeu celui viu".

^{a)} Câștigă fericire veșnică. ^{b)} Să nu mă înțelegeți greșit. Voi va trebui să primiți sfânta cuminecătură, nu să mâncați din carnea, ce o vedeți pe mine. ^{c)} Eu vă dau vouă din darurile Spiritului Sfânt și viață dumnezească. ^{d)} Unde să mergem, să găsim povață mai bună ca învățătura ta, care ne duce în viața fericirii veșnice?

70. Răspuns-a lor Isus: „au nu v'am ales eu pe voi doisprezece, și dintre voi unul este diavol?“

71. Iară zicea de luda lui Simon Iscarioteanul; căci acesta era să-l vînză, măcar că era unul din cei doisprezece.

CAP. 7.

*Isus în Ierusalim.
Jidovii vreau să-l
prinză.*

1. **S**i după acestea umbla Isus în Galilea, căci nu vrea să umble în Iudea, pentru că îl căutau Jidovii să-l ucidă.

2. Și era aproape praznicul jidovesc împlântarea corturilor.

3. Și au zis către dînsul frații lui:^{a)} „tre-ci de aici și mergi în Iudea,^{b)} ca să vază și ucenicii tăi lucrurile tale, cari le faci.

4. Căci nimeni nu face întru ascuns ceva, și caută să fie însuși arătat; dacă faci acestea, arată-te lumii.“

5. Căci nici frații lui nu credeau întru dînsul.

6. Deci a zis lor Isus: „vremea mea încă nu a venit; iară vremea voastră pururea gata este.

7. Lumea nu poate să vă urască pe voi; însă pe mine mă urește pentru că eu mărturisesc despre dînsa, că lucrurile ei sunt rele.

8. Voi vă suiți la praznicul acesta: dară eu încă nu mă suiui la praznicul acesta, căci vremea mea încă nu s'a împlinit“.

9. Și acestea zicând lor, a rămas în Galilea.

10. Iară după ce s'au suit frații lui, atunci s'a suit și el la praz-

VII 2 Lev 23, 34. 19. Eș 24, 3.

a) Neamurile lui, cari nu credeau, că e Hristos. b) Du-le în Ierusalim, unde se adună atîta lume, și acolo fă minuni.

nic, nu pe față, ci cam pe ascuns.

11. Iară Iidovii îl căutau la praznic, și ziceau: „unde este?”

12. Și cârtire multă era între gloate pentru el, căci unii ziceau: „om bun este;” alții ziceau: „ba, ci înșală poporul”.

13. Însă nimeni nu grăia pentru dînsul de față, căci se temea de Iidovi.

14. Iară la înjumătățirea praznicului s'a suit Isus în biserică, și învăța.

15. Și se mirau Iidovii, zicând: „cum știe acesta carte și nu a învățat?”

16. Deci le-a răspuns lor Isus, și a zis: „a mea învățătură nu este a mea, ci a celui care m'a trimis.

17. De va vrea cineva să facă voia lui, va cunoaște din învățătură, de este dela

Dumnezeu, au eu dela mine grăesc.

18. Cel ce grăește dela sine, mărirea sa o caută; iară cel ce caută mărirea celui ce l'a trimis pe el, acesta adevărat este și nedreptate nu este întru el.

19. Au nu Moise v'a dat vouă legea, și nimeni dintre voi nu face legea? Ce mă căutați să mă ucideți?”

20. Răspuns-a gloata și a zis: „drac ai, cine te caută să te uciză?”

21. Răspuns-a Isus și a zis lor: „un singur lucru am făcut,^{a)} și vă mirați toți.

22. Pentru aceasta v'a dat vouă Moise tăierea împrejur (măcar că nu dela Moise este, ci dela părinți): și Sâmbăta tăieți împrejur pe om.

23. Dacă primește omul tăierea împrejur Sâmbăta, ca să nu sîri-

20 Io 5, 18. 22 Lev 12, 3; Fac 17, 10.

a) A vindecat pe slăbănog Sâmbăta.

ce legea lui Moise: pe mine vă mâniați pentru că am făcut omul de tot sănătos Sâmbăta?

24. Nu judecați după față, ci judecați dreaptă judecați“.

25. Deci ziceau unii din Ierusalimeni: „dar nu este acesta, pe care-l caută să-l uciză?

26. Și iată de față grăește, și nimica nu-i zic lui! Au doară cu adevărat au cunoscut domnii, că acesta este într'adevăr Hristos?

27. Ci pe acesta noi îl știm, de unde este. Iară pe Hristos, când va veni, nimeni nu-l va ști de unde este“. ^{a)}

28. Deci a strigat Isus în biserică, învățând și zicând: „și pe mine mă știți, și știți de unde sunt; și eu dela mine nu am venit, ci este adevărat cel ce m'a trimis, pe carele voi nu-l știți.

29. Iară eu îl știu,

căci dela el sunt: și el m'a trimis“.

30. Deci căutau să-l prinză, și nimeni nu a pus mâinile pe dînsul, căci încă nu venise ceasul lui.

31. Iară mulți din popor au crezut în el și ziceau: „Hristos când va veni, au mai multe semne va face, decât acestea, pe cari le-a făcut acesta?“

32. Auzit-au fariseii gloata vorbind despre dînsul acestea; și au trimis fariseii și arhierii slujitori, ca să-l prinză.

33. Deci a zis Isus lor: „încă puțină vreme sunt cu voi, și merg la cel ce m'a trimis.

34. Căuta-mă-veți și nu mă veți afla; și unde sunt eu, voi nu puteți veni“.

35. Deci au zis Iudovii între sine: „unde se va duce acesta, de noi nu-l vom afla? Au doară întru risipirea

24 II Lege 1, 16. 34 Io 13, 33.

a) Așa credea poporul.

neamurilor ^{a)} se va duce, și va învăța pe păgâni?

36. Ce înseamnă cuvântul, care l'a zis: căula-mă-veți și nu mă veți afla, și unde sunt eu, voi nu puteți veni?"

37. Iară în ziua cea mai de pe urmă, care e ziua cea mai mare a praznicului, sta Isus și striga, zicând: „de însetoșează cineva, să vie la mine și să bea.

38. Cel ce crede întru mine, cum zice Scriptura, râuri de apă vie vor curge din pân-tecele lui". ^{b)}

39. (Iară aceasta a zis de Spiritul, pe carele erau să-l primească cei ce cred întru dînsul: căci încă nu era Spirit Sfânt ^{c)}, pentru că Isus nu era încă preamărit).

40. Deci mulți din

popor auzind cuvântul, ziceau: „acesta este cu adevărat prorocul".

41. Alții ziceau: „acesta este Hristos". Iară alții ziceau: „au doară din Galilea vine Hristos?"

42. Au nu zice Scriptura, că din sămânța lui David și din orașul Betleemului unde era David, va să vie Hristos?"

43. Și s'a făcut price întru popor pentru el.

44. Iară unii dintre ei vreau să-l prinză, ci nimeni nu și-a pus mâinile pe el.

45. Și au venit slugile la arhieriei și la farisei, și le-au zis lor aceia: „pentru ce nu l'ați adus?"

46. Răspuns-au slugile: „nici odată nu a grăit om ca acest om".

37 Lev 23, 27. 38 Is 44, 3; 58, 11; Ioil 2, 28; Fapte 2, 17. 42 Mih 5, 2; Mat 2, 6.

a) Afară de țara iudovească, pe unde erau împrăștiați Iidovii. b) Bogăție de daruri, cari nu rămân ascunse în sufletul omului, ci prin fapte bune se revarsă și asupra altora. c) Pogorât pe pământ.

47. Deci au răspuns lor fariseii: „au doară și voi ați fost înșelați?

48. Crezut-a cineva din domni într'însul, sau din farisei?

49. Ci poporul acesta, carele nu știe legea, blăstămat este“.

50. Zis-a către dîșii Nicodim, carele venise la el noaptea, unul fiind dintru dîșii: ^{a)}

51. „au doară legea noastră judecă pe om, de nu-l va fi ascultat mai înainte, și de nu va cunoaște ce a făcut?“

52. Răspuns-au și i-au zis lui: „au doară și tu ești din Galilea? ^{b)} Cearcă și vezi, că proroc din Galilea nu s'a sculat“.

53. Și s'au dus fîștecarele la casa sa.

CAP. 8.

*Muirea păcătoasă.
Lumina lumii. Fiii lui
Avram.*

1. **I**ară Isus s'a dus în muntele maslinilor. ^{c)}

2. Dimineața iarăși a venit în biserică, și tot poporul a venit la el, și șezând îi învăța.

3. Iară cărturarii și fariseii au adus la el o muire prinsă în preacurvie, și punându-o în mijloc,

4. zis-au lui: „învățătorule, această muire a fost prinsă acum în preacurvie;

5. iară Moise în lege ne-a poruncit ca pe unele ca acestea să le ucidem cu pietrii. Dară tu ce zici?“

6. Și aceasta ziceau ispitindu-l, ca să aibă cu ce-l pârâ. Iar I-sus plecându-se jos, a

50 Io 3, 2. VIII 5 Lev 20, 10.

a) Iidovii erau adunați la judecată, și Nicodim era dintre judecători. b) Și tu ești din țara lui, de ți-l cu el? c) Ca să se poată ruga liniștit.

scris cu degetul pe pământ.

7. Și neîncetând ei a-l întreba, s'a ridicat, și le-a zis lor: „cel ce este fără de păcat între voi, acela să arunce întâiu cu piatră asupra ei!“

8. Și iarăși plecându-se jos, scria pe pământ.

9. Iară ei auzind, și și conștiința vădindu-i, ieșiră unul după altul, începând dela cei mai bătrâni până la cei mai de jos; și a rămas I-sus singur, și muierea stând în mijloc.

10. Și ridicându-se I-sus, și nevăzând pe nimeni, numai pe muiere, a zis ei: „muiere, unde sunt pârașii tăi? Nimeni nu te-a osândit?“

11. Iară ea a zis: „nimeni, Doamne“. Și

7 II Lege 17, 7. 12 I Io 1, 5.

a) I-sus o dojenește cu vorba. b) Lumină e Domnul, căci îi arată aici în lume drum drept și sigur spre ceriu, iar în lumea cealaltă îi dă fericire. c) Voi mă osândiți, deși eu voi fi judecătorul vostru la capătul lumii. Acum nu judec pe nimeni, ci caui să mântuiesc pe toți oamenii.

a zis ei I-sus: „nici eu nu te osândesc: du-te, și de acum să nu mai păcătuiești!“ a)

12. Deci iarăși le-a grăit lor I-sus, zicând: „eu sunt lumina lumii: cel ce vine după mine, nu va umbla întru întunec, ci va avea lumina vieții“. b)

13. Iară fariseii i-au zis lui: „tu însuși mărturisești de tine: mărturia ta nu este adevărată“.

14. Răspuns-a I-sus și le-a zis lor: „măcar de și mărturisesc eu de mine, adevărată este mărluria mea: căci eu știu de unde am venit și unde merg; iară voi nu știți, de unde viu, și unde merg.“

15. Voi după trup judecați: eu nu judec pe nimeni. c)

16. Și de judec eu,

judcata mea adevărată este, căci nu sunt eu singur: ci eu și Tatăl, cel ce m'a trimis.

17. Și în legea voastră scris este, că mărturia a doi oameni adevărată este.

18. Eu sunt cel ce mărturisesc de mine însumi, și mărturisește de mine Tatăl, carele m'a trimis“.

19. Și-i ziceau lui: „unde este Tatăl tău?“ Răspuns-a Isus: „nici pe mine nu mă știți, nici pe Tatăl meu; pentrucă de m'ați ști pe mine, ați ști și pe Tatăl meu“.

20. Aceste cuvinte le-a grăit Isus în vistierie ^{a)}, învălând în biserică; și nimeni nu l'a prins pe dinsul, căci încă nu venise ceasul lui.

21. Deci iarăși a zis lor Isus: „eu merg, și mă veți căuta, și în păcatul vostru veți muri. Unde merg eu, voi nu puteți veni“.

22. Deci ziceau Iidovii: „au doară în-suși va să se uci-ză, de zice: unde merg eu, voi nu puteți veni?“

23. Și le-a zis lor: „voi din cele de jos sunteți: eu din cele de sus sunt. ^{b)} Voi din lumea aceasta sunteți: eu nu sunt din lumea aceasta.

24. De aceea am zis vouă, că veți muri în păcatele voastre; pentrucă, de nu veți crede că eu sunt, veți muri în păcatele voastre“.

25. Deci ziceau ei lui: „tu cine ești?“ Și le-a zis lor Isus: „In-

17 II Lege 17, 6; 19, 15; Mat 18, 16; II Cor 13, 1; Ev 10, 28.

a) Vistieria era în tinda femeilor, unde erau lăzile, în care se puneau darurile pentru biserică, și se țineau lucrurile mai scumpe. b) Voi sunteți numai oameni trupești, la suflet nu vă gândiți de loc, nu știți, că eu mă duc la ceriu.

ceputul, care și grăesc vouă. ^{a)}

26. Multe am de voi a grăi și a judeca; ci cel ce m'a trimis pe mine adevărat este, și eu cele ce am auzit dela dînsul, acelea le grăesc în lume".

27. Ei nu au priceput, că de Tatăl le grăia lor.

28. Deci le-a zis lor Isus: „când veți înălța pe Fiul omului, atunci veți cunoaște, că eu sunt și dela mine nimica nu fac, ci precum m'a învățat Tatăl meu, așa grăesc.

29. Și cel ce m'a trimis, cu mine este: nu m'a lăsat singur Tatăl, pentru că eu pururea fac cele ce plac lui".

30. Acestea grăind

el, mulți au crezut întru el.

31. Deci zicea Isus către Iidovii, cari crezuse lui: „de veți rămânea voi întru cuvântul meu, cu adevărat ucenicii mei veți fi,

32. și veți cunoaște adevărul, și adevărul vă va slobozi pe voi". ^{b)}

33. Răspuns-au ei lui: „sămânța lui Avram suntem, și nimănu-i nici odată nu am fost robi; dară tu cum zici veți fi slobozi?"

34. Răspuns-a lor Isus: „amin, amin zic vouă: tot cel ce face păcatul, rob este păcatului;

35. iară robul nu rămâne în casă în veci, ci fiul rămâne în veci. ^{c)}

36. Deci de vă va

26 Rom 3, 4. 34 Rom 6, 15. 16; II Petr 2, 19.

a) Eu sunt ceea ce v'am spus vouă dela început: Fiul lui Dumnezeu, trimis de Tatăl în lume, ca să vă arăt vouă legea lui. b) De necredință și de păcate. c) Sluga e numai alăta în casă, până când vrea stăpânul; dar fiul rămâne totdeauna în familie. Voi numai așa puteți ajunge în ceriu, de veți fi fiii lui Dumnezeu, de vă faceți creștini buni; numai cu aceea, că vă trageți din Avram, nu veți ajunge.

slobozi pe voi Fiul, cu adevărat slobozi veți fi.

37. Știu, că sămânța lui Avram sunteți: ci mă căutați să mă uci-deți, pentru că cuvântul meu nu încapă în voi.

38. Eu ce am văzut la Tatăl meu grăesc: și voi, ce ați văzut la tatăl vostru faceți“.

39. Răspuns-au ei și au zis lui: „tatăl nostru Avram este“. Zis-a lor Isus: „de ați fi fiii lui Avram, lucrurile lui Avram le-ați face.

40. Iară acum căutați să mă uci-deți pe mine, omul, ce v'am grăit vouă adevărul, pe care l'am auzit dela Dumnezeu: aceasta Avram nu a făcut-o.

41. Voi faceți lucrurile părintelui vostru“. Deci ei au zis lui: „noi nu suntem născuți din curvie: ^{a)} un

tată avem pe Dumnezeu“.

42. Zis-a lor Isus: „de ar fi Dumnezeu tatăl vostru, ^{b)} m'ați iubi pe mine: căci eu dela Dumnezeu am ieșit și am venit; pentru că eu dela mine nu am venit, ci acela m'a trimis.

43. Pentru ce nu cunoașteți graiul meu? Pentru că nu puteți asculta cuvântul meu.

44. Voi din tatăl diavolul sunteți, și poftele tatălui vostru voiți să le faceți. El a fost ucigaș de oameni din început, și într-adevăr nu a slătit, pentru că nu este adevăr într- el. Când grăește minciună, dintru ale sale grăește, pentru că mincinos este și tatăl minciunii.

45. Iară mie nu-mi

44 I Io 3, 8.

a) Noi nu suntem păgâni, a căror credință rea se numia curvie. b) De l'ați iubi pe Dumnezeu ca pe tatăl vostru, m'ați iubi și pe mine, care sunt Fiul lui Dumnezeu.

credeți pentru că eu grăesc adevărul.

46. Cine dintre voi mă va dovedi vinovat de păcat? Iară dacă grăesc adevărul, pentru ce nu-mi credeți?

47. Cel ce este dela Dumnezeu, graiurile lui Dumnezeu le ascultă. Pentru aceasta nu le ascultați voi, pentru că nu sunteți dela Dumnezeu“.

48. Deci au răspuns Iidovii și au zis lui: „dară nu zicem noi bine, că samarinean ești și drac ai?“ ^{a)}

49. Răspuns-a Isus: „eu drac nu am, ci cinstesc pe Tatăl meu, și voi mă ocăriți pe mine.

50. Eu nu caut mărirea mea, este cine să o caute și să vă judece.

51. Amin, amin, zic vouă, ori cine va ținea cuvântul meu, nu

va vedea moartea în veci“.

52. Deci au zis lui Iidovii: „acum am cunoscut, că drac ai. Avram a murit și pro-rocii, și tu zici: oricine va ținea cuvântul meu nu va gusta moarte în veci.

53. Au doară tu ești mai mare decât părintele nostru Avram, carele a murit, și pro-rocii au murit. Dară tu pe tine cine te faci?“

54. Răspuns-a Isus: „de mă măresc eu pe mine însumi, mărirea mea nimica este; este Tatăl meu, carele mă mărește, pe carele îl ziceți voi că este Dumnezeuul vostru.

55. Și nu l'ați cunoscut pe el: iară eu îl știu pe el; și de voi zice, că nu-l știu, voi fi asemenea vouă mincinos. Ci-l știu și cuvântul lui îl păzesc.

56. Avram, tatăl vo-

47 I Io 4, 6.

a) Ești dușmanul neamului nostru și a credinței dată nouă de Dumnezeu.

stru, s'a bucurat ca să vădă ziua mea; și avăzut și s'abucurat".^{a)}

57. Deci au zis Iidovii către dînsul: „cincizeci de ani încă nu ai, și pe Avram l'ai văzut?”

58. Zis-a lor Isus: „amin, amin zic vouă: mai înainte de ce a fost Avram, eu sunt”.

59. Deci au luat pietri să arunce în el. Dară Isus s'a ascuns și a ieșit din biserică mergând prin mijlocul lor, și a trecut așa.

CAP. 9.

Orbul din naștere.

1. **S**i trecând, a văzut pe un om orb din naștere;

2. și l'au întrebat ucenicii lui, zicând: „Rabbi, cine a păcătuit, acesta, au părinții lui, de s'a născut orb?”

3. Răspuns-a Isus: „nici acesta nu a pă-

cătuț, nici părinții lui: ci ca să se arate lucrurile lui Dumnezeu întru el.

4. Mie mi-se cade a lucra lucrurile celui ce m'a trimis până când este ziua, căci va veni noaptea, când nimeni nu poate să lucreze.

5. Cât sunt în lume, lumină sunt lumii”.

6. Acestea zicând, a scuipat pe pământ și a făcut tină din scuipătură, și a uns ochii orbului cu tină,

7. și i-a zis lui: „mergi de te spală în lacul Siloamului!” (care se tălmăcește trimis). Deci s'a dus, și s'a spălat, și a venit văzând.

8. Iară vecinii și cari îl văzuse pe acela mai înainte că era orb, ziceau: „au doară nu este acesta, carele ședea și cerșia?”

9. Unii ziceau: „acesta este;” iară alții

^{a)} Ziua nașterii mele în lume, când am venit ca Mântuitor, a văzut-o Avram cu mintea, căci i-a arătat-o Dumnezeu mai înainte.

ziceau: „asemenea lui este“. Iară el zicea: „eu sunt“.

10. Deci i-au zis lui: „dară cum ți-s'au deschis ochii?“

11. Răspuns-a el și le-a zis: „un om carele se cheamă Isus, a făcut tină, mi-a uns ochii și mi-a zis: mergi la lacul Siloamului și te spală.“

12. Am mers, m'am spălat și am văzut“. Deci i-au zis lui: „unde este acela?“ Zis-a el: „nu știu“.

13. Dusu-l-au la farisei pe acela, carele odinioară era orb.

14. Și era Sâmbătă, când a făcut Isus tina și i-a deschis ochii.

15. Deci și fariseii ierăși l'au întrebat, cum a văzut? Iară el a zis lor: „tină mi-a pus pe ochi, și m'am spălat și văz“.

16. Deci ziceau unii din farisei: „acest om nu este dela Dumnezeu, pentru că nu ține Sâmbăta“. Alții ziceau:

„cum poate omul păcătos să facă astfel de semne?“ Și era price între ei.

17. Deci ziceau iarăși orbului: „tu ce zici de dînsul, pentru că ți-a deschis ochii?“ Iară el a zis: „proroc este“.

18. Deci Iidovii nu credeau despre el, că a fost orb și a văzut, până când au chemat pe părinții celui ce a văzut,

19. și i-au întrebat, zicând: „au acesta este fiul vostru, de carele ziceți că s'a născut orb? Dară acum cum vede?“

20. Răspuns-au lor părinții lui, și au zis: „știm, că acesta este fiul nostru, și cum că s'a născut orb;

21. iară acum cum vede, nu știm, sau cine i-a deschis ochii, noi nu știm: însuși este în vârstă, pe dînsul îl întrebați, însuși de sine să grăiască“.

22. Acestea le-au

zis părinții lui, pentru că se temeau de Iidovi, căci așa au fost făcut sfat Iidovii, că de-l va mărturisi cineva pe el că este Hristos, să fie scos din sinagogă.^{a)}

23. Pentru aceasta au zis părinții lui: „în vârstă este, pe dînsul îl întrebați“.

24. Deci au chemat a doua oară pe omul, carele fusese orb, și i-au zis lui: „dă mărire lui Dumnezeu, noi știm pe omul acesta, că este păcătos“. ^{b)}

25. Iară el a răspuns, și a zis: „de este păcătos, nu știu; una știu, că am fost orb și acum văz“.

26. Deci iarăși i-au zis lui: „ce ți-a făcut? Cum ți-a deschis ochii?“

27. Răspuns-a el lor: „iată v'am spus, nu ați auzit? Voiți iarăși să auziți? Au doară voiți și voi să fiți ucenicii lui?“

28. Iară ei l'au ocărît pe el, și i-au zis: „tu ești ucenicul aceluia; iară noi suntem ucenicii lui Moise.“

29. Noi știm, că lui Moise i-a grăit Dumnezeu; dară pe acesta nu-l știm, de unde este“.

30. Răspuns-a omul, și a zis lor: „asta este minune, că voi nu știți de unde este, și el mi-a deschis ochii.“

31. Și știm, că Dumnezeu pe păcătoși nu-i ascultă; ci de este cineva cinstitor de Dumnezeu, și face voia lui, pe acela îl ascultă.

32. Din veac nu s'a auzit, că ar fi deschis cineva ochii celui născut orb.

33. De nu ar fi acesta dela Dumnezeu, nu ar fi putut face nimica“.

34. Răspuns-au ei și i-au zis: „întu păcate

a) Nu-l vor mai lăsa să pună piciorul în biserică.

b) Spune adevărul, că e un om păcătos.

te-ai născut tu tot ^{a)}, și tu ne înveți pe noi?" Și l'au scos afară.

35. Auzit-a Isus, că l'au scos afară, și aflându-l, i-a zis lui: „tu crezi în Fiul lui Dumnezeu?”

36. Răspuns-a el, și și a zis: „cine este, Doamne, ca să crez întru dînsul?”

37. Iară Isus i-a zis lui: „l'ai și văzut: și cel ce grăește cu tine, acela este”.

38. Iară el a zis lui: „crez, Doamne”. Și s'a închinat lui.

39. Și a zis Isus: „spre judecată am venit eu în lumea aceasta, ca acei ce nu văd, să vază: și cei ce văd, să fie orbi”. ^{b)}

40. Și au auzit acestea fariseii, cari erau cu dînsul, și i-au

zis lui: „au doară și noi suntem orbi?”

41. Iară Isus le-a zis lor: „de ați fi orbi, nu ați avea păcat; dară voi ziceți: vedem; și așa păcatul vostru rămâne”.

CAP. 10.

Păstorul bun. Fiul de o ființă cu Tatăl.

1. min, amin zic vouă: cel ce nu intru pe ușă în staulul oilor, ci sare pe airia, acela este fur și tâlhar.

2. Iară cel ce intră pe ușă, acela este păstorul oilor.

3. Acestuia portarul îi deschide, și oile ascultă glasul lui, și oile sale le strigă pe nume, și le mână.

4. Și când mână oile sale, umblă înaintea lor; și oile merg

a) Bolile erau socotite de Iidovi ca răsplata păcatelor. „Pentru păcate ai orbit”, vreau să-i zică. b) Isus luminează mintea oamenilor fără de carte, cari îl primesc cu toată inima; iar pe cei trufași nu-i învață, și așa, cărturarii și fariseii știu mai puțin din lucrurile sfinte ca oamenii de rând.

după dînsul, căci îi cunosc glasul.

5. Iară după cel străin nu merg, ci fug dela dînsul, căci nu cunosc glasul străinilor^{a)}.

6. Această pildă le-a zis lor Isus, iară ei nu au înțeles ce le zicea lor.^{a)}

7. Și iarăși le-a zis lor Isus: „amin, amin zic vouă: eu sunt ușa oilor.

8. Toți, câți au venit mai înainte de mine, furi sunt și tâlhari: ci nu i-au ascultat pe dînșii oile.

9. Eu sunt ușa; prin mine de va intra cineva, se va mântui; și va intra și va ieși, și pășune va afla.^{b)}

10. Furul nu vine, ci numai să fure și să uciză și să piarză. Eu

am venit ca viață să aibă și mai mult să aibă.

11. Eu sunt păstorul cel bun. Păstorul cel bun sufletul său și-l pune pentru oi.

12. Iară năimitul,^{c)} și carele nu este păstor, ale căruia nu sunt oile ale lui, vede lupul venind, și lasă oile și fuge: și lupul le răpește, și risipește oile.

13. Iară năimitul fuge, căci năimit este, și nu are grijă de oi.

14. Eu sunt păstorul cel bun, și le cunosc pe ale mele, și mă cunosc ale mele.

15. Precum mă cunoaște pe mine Tatăl, și eu îl cunosc pe Tatăl; și sufletul meu îmi pun pentru oi.

16. Și alte oi am, cari nu sunt din stau-

X 11 Is 40, 11; Ez 34, 23; 37, 24. 15 Mat 11, 27; Luc 10, 22.

a) Orbi la suflet, farisei n'au înțeles, că Isus e păstorul, care e bun cu oamenii; iară ei, fariseii, sunt răi, de aceea nici nu-i iubesc oamenii. b) De va trăi cineva după învățătura Domnului, ajunge la fericire. c) Păstorul, care numai pentru plată grijește oile, nu are pentru ele dragostea, ce o are stăpânul lor.

lul acesta; și pe acelea mi-se cade a le aduce, și glasul meu vor auzi: și va fi o turmă și un păstor.

17. Pentru aceasta mă iubește pe mine Tatăl, căci eu îmi pun sufletul meu, ca iarăși să-l iau.^{a)}

18. Nimeni nu-l iea dela mine, ci eu îl pun de mine însumi. Putere am să-l pun, și putere am iarăși să-l iau. Această poruncă am primit dela Tatăl meu“.

19. Deci iarăși s'a făcut price între Iidovi pentru cuvintele acestea.

20. Și ziceau mulți dintre ei: „drac are și este nebun; pentru ce-l-ascultați?“

21. Alții ziceau: „aceste cuvinte nu sunt de îndrăcit: au doară

poate dracul să deschiză ochii orbilor?“

22. Și erau atunci înnoirile^{b)} în Ierusalim; și era iarnă.

23. Și umbla Isus în biserică, în pridvorul lui Solomon.^{c)}

24. Deci l'au impresurat Iidovii, și i-au zis: „până când ții sufletele noastre îndoite? De ești tu Hristos, spune-ne pe față“.

25. Răspuns-a lor Isus: „v'am spus și nu credeți; lucrurile, cari le fac eu întru numele Părintelui meu, acelea mărturisesc de mine.

26. Ci voi nu credeți, pentru că nu sunteți din oile mele, precum am zis vouă.

27. Oile mele ascultă glasul meu, și eu le cunosc pe ele, și ele vin după mine,

28. și eu le dau lor

17 Is 53, 7. 22 I Mac 4, 56. 59.

a) Eu mor de bună voie, și cu puterea mea înviez din morți. b) Pomenirea sfințirii bisericii. c) Un coridor (gang) la răsăritul bisericii. Aici venia Domnul cu apostolii bucuroși, căci puteau intra și păgânii, și astfel îl ascultau mai mulți.

viață veșnică, și nu vor pieri în veci, și nimeni nu le va răpi din mâna mea.

29. Tatăl meu, care mi le-a dat, mai mare decât toți este: și nimeni nu poate să le răpească din mâna Tatălui meu.

30. Eu și Tatăl una suntem.“

31. Deci Iidovii iarăși au luat pietrii, ca să-l ucidă.

32. Răspuns-a lor Isus: „multe lucruri bune v'am arătat vouă dela Tatăl meu; pentru care din acele lucruri aruncați cu pietrii asupra mea?“

33. Răspuns'au lui Iidovii zicând: „pentru lucru bun noi nu aruncăm cu pietrii asupra ta, ci pentru hulă și pentru că tu om fiind te faci pe tine Dumnezeu“.

34 Ps 81, 6.

a) Voi nu vă smintiți, că sunt numiți dumnezei judecătorii voștri, cari lucră în numele lui Dumnezeu; dar vă smintiți întru mine, când zic că sunt Fiul lui Dumnezeu, pentru că și eu fac celea ce face Dumnezeu. b) Tot ce are Tatăl, are și Fiul, deci sunt de o ființă.

34. Răspuns-a lor Isus: „dar nu e scris în legea voastră: eu am zis: dumnezei sunteți? ^{a)}

35. Dacă pe aceea i-a zis dumnezei, către cari s'a făcut cuvântul lui Dumnezeu, și nu se poate strica scriptura:

36. mie, pe carele Tatăl m'a sfințit și m'a trimis în lume, îmi ziceți: „hulești“, pentru că am zis: Fiul lui Dumnezeu sunt?

37. De nu fac lucrurile Tatălui meu, nu-mi credeți.

38. Iară de le fac, deși nu-mi credeți mie, credeți lucrurilor mele, ca să cunoașteți și să credeți, că Tatăl este întru mine și eu întru Tatăl“. ^{b)}

39. Deci iarăși căutau să-l prinză, dar a

scăpat din mâna lor.

40. Și a mers iarăși de cea parte a Iordanului, unde era Ioan întâiu botezând, și a rămas acolo.

41. Și mulți au venit la dînsul, și ziceau: „Ioan cu adevărat nu a făcut nici un semn; dar toate câte a zis Ioan de acesta, adevărate erau“.

42. Și mulți au crezut acolo într'însul.

CAP. 11.

Invierea lui Lazar. Pro-rocirea morții lui Isus.

1. **S**i era un oare-care bolnav, Lazar din Vitania, din satul Mariei și al Martei, surorii ei.

2. (Și Maria era ceea ce unsese pe Domnul cu mir și-i ștersese picioarele cu părul său, al căreia frate, Lazar, era bolnav).

3. Și trimisese surorile lui la el, zi-

când: „Doamne, iată acela, pe carele tu-l iubești, este bolnav“.

4. Iară Isus auzind, a zis: „această boală nu este spre moarte, ci pentru mărirea lui Dumnezeu: ca să se mărească Fiul lui Dumnezeu printr'însa“.

5. Căci Isus iubia pe Marta, și pe sora ei, și pe Lazar.

6. Deci după ce a auzit, că este bolnav, a mai zăbovit întru acelaș loc, unde era, două zile.

7. După aceea a zis ucenicilor săi: „să mergem iarăși în Iudea“.

8. Zis-au lui ucenicii: „învățătorule, acum te căutau Iidovii să te uciză cu pietrii, și iarăși mergi acolo?“

9. Răspuns-a Isus: „au nu sunt douăsprezece ceasuri în zi? De va umbla cineva ziua, nu se va poticni:“

XI 2 Mat 26, 7; Luc 7, 37; Io 12, 3.

a) Ziua e viața dăruită de Tatăl; aici se înțelege viața pământească a lui Isus, care nu era încă pe sfârșite, și deci Iidovii nu puteau să-l omoare.

pentru că vede lumina lumii acesteia;

10. dară de va umbla cineva noaptea, policnise-va: pentru că nu este lumină“.

11. Acestea a zis, și după aceea a zis lor: „Lazar, prietenul nostru, a adormit; ci merg să-l deștept“.

12. Și au zis ucenicii lui: „Doamne, de a adormit, mântui-se-va“.

13. Aceasta a fost zis Isus despre moartea lui; iară lor le părea, că despre adormirea somnului a fost zis.

14. Atunci le-a zis pe față: „Lazar a murit.

15. Și mă bucur pentru voi, ca să credeți pentru că nu am fost acolo; ci să mergem la el“.

16. Și Toma, carele se cheamă geamăn, a zis celorlalți ucenici: „să mergem și

noi ca să murim cu el“.

17. Deci venind Isus, l-a aflat pus în mormânt la patru zile.

18. (Și era Vitania aproape de Ierusalim, ca de cincisprezece stadii).^{a)}

19. Și mulți din Iidovi venise la Marta și la Maria să le mângăie pentru fratele lor.

20. Deci Marta, cât ce a auzit, că vine Isus, a ieșit înaintea lui; iară Maria ședea în casă.

21. Deci a zis Marta către Isus: „Doamne, de ai fi fost aici, fratele meu nu ar fi murit.

22. Ci și acum știu, că orice ai cere dela Dumnezeu, da-va ție Dumnezeu“.

23. Zis-a ei Isus: „învia-va fratele tău“.

24. Zis-a lui Marta: „știu că va învia la înviere, în ziua cea de apoi“.

25. Zis-a ei Isus:

24 Luc 14, 14; Io 5, 20. 25 Io 6, 40.

a) Cam trei kilometri.

„eu sunt învierea și viața; cel ce crede întru mine, de va și muri, va fi viu.

26. Și tot cel ce e viu și crede întru mine, nu va muri în veci^{a)}: crezi aceasta?”

27. Zis-a lui: „da, Doamne, eu am crezut, că tu ești Hristos, Fiul lui Dumnezeu, cel ce ai venit în lume”.

28. Și acestea zicând, a mers și a chemat pe Maria soru-sa în taină, zicând: „în-vățătorul a venit și te cheamă”.

29. Ea, cât ce a auzit, s'a sculat de grab și a mers la el,

30. căci încă nu venise Isus în sat, ci era în locul, unde-l în-lâmpinase pe el Marta.

31. Iară Iidovii, cari erau cu ea în casă și o mângăiau, văzând pe Maria, că s'a sculat îndată și a ieșit, mers-au după ea, zi-

când: „merge la mormânt, ca să plângă acolo”.

32. Iară Maria, venind unde era Isus, și văzându-l, a căzut la picioarele lui, zicând lui: „Doamne, de ai fi fost aici, nu ar fi murit fratele meu”.

33. Iară Isus văzându-o plângând și pe Iidovii, cari venise cu dînsa, a suspinat cu spiritul și s'a turburat întru sine,

34. și a zis: „unde l'ați pus?” Zis-au lui: „Doamne, vino și vezi”.

35. Și a lăcrămat Isus.

36. Deci ziceau Iidovii: „vedeți cum îl iubia!”

37. Iară unii dintre ei au zis: „au nu putea acesta, carele a deschis ochii orbului, să-l facă și pe acesta ca să nu moară?”

38. Deci Isus turburându-se iarăși în

37 Io 9, 6.

a) Moare aici în lume, dar trăește în lumea cealaltă : nu ajunge în iad, care e moartea veșnică.

sine, a mers la mormânt. Și era o peșteră și piatră era pusă peste dînsa.

39. Și a zis Isus: „luați piatra!“ Zis-a sora mortului, Marta: „Doamne pute, căci e de patru zile“.

40. Zis-a ei Isus: „au nu ți-am spus, că de vei crede, vei vedea mărirea lui Dumnezeu?“

41. Deci au luat piatra, de unde zăcea mortul; iară Isus și-a ridicat ochii în sus și a zis: „Părinte, mulțămescu-ți, că m'ai ascultat.“

42. Și eu știam, că pururea mă ascuți; ci am zis pentru poporul, carele stă împrejur, ca să crează, că tu m'ai trimis^{a)}.

43. Și acestea zicând, cu glas mare a

strigat: „Lazare, vino afară!“

44. Și a ieșit mortul înfășurat de mâini și de picioare cu fașe, și fața lui era legată cu mähramă. Zis-a lor Isus: „deslegați-l și-l lăsați să meargă“.

45. Și mulți din Iidovii, cari venise la Maria, văzând cele ce făcuse Isus, au crezut într'însul.

46. Iară unii din ei au mers la farisei, și le-au spus cele ce a făcut Isus.

47. Deci arhieriei și fariseii au adunat săbor, și ziceau: „ce facem, că omul acesta multe semne face?“

48. De-l vom lăsa așa, toți vor crede întru el, și vor veni Romanii și vor lua locul și neamul nostru.^{b)}

49. Iară unul din ei,

49 Io 18, 14.

a) Isus face această minune anume ca oamenii cari o văd, să creadă, că Isus e trimis de Dumnezeu.
b) Arhierilor și fariseilor le era frică, că nu va mai asculta poporul de ei, când va cunoaște legea lui Isus. Vorba cu Romanii era numai vorbă goală.

Caiafa, arhiereu fiind al anului aceleuia, a zis lor: „voi nimica nu știți,

50. nici nu gândiți, că mai bine este nouă ca să moară un om pentru popor, iară nu să piară tot neamul“.

51. Și aceasta nu o a zis dela sine, ci fiind arhiereul anului aceleuia, a prorocit, că era să moară Isus pentru popor.

52. Și încă nu numai pentru popor, ci și ca pe fiii cei risipiți ai lui Dumnezeu să-i adune într-o una. ^{a)}

53. Deci dintru aceea zi se sfătuiau, ca să-l uciză.

54. Iară Isus nu mai umbla după aceea pe față între Iidovi; ci s'a dus de acolo, într'o lature, aproape de pustiie, într'o cetate, carea se chema Efraim, ^{b)}

și acolo stătea cu ucenicii săi.

55. Și erau aproape Paștile Iidovilor, și s'au suit mulți în Ierusalim din laturea aceea mai înainte de Paști, ca să se curățească. ^{c)}

56. Deci îl căutau pe Isus, și ziceau într-o sine, stând în biserică: „ce se pare vouă: nu vine la praznic?“

57. Și dăduse arhieriei și fariseii poruncă, ca ori cine l'ar simți pe dînsul unde este, să spună, ca să-l prinză.

CAP. 12.

Ungerea cu mir. Florile. Ceasul mării.

1. **D**eci mai înainte de Paști cu șase zile, a venit Isus în Vitania, unde era Lazar cel ce mu-

XII 1 Mat 26, 6; Marc 14, 3.

a) Isus a murit nu numai pentru neamul iidovesc, ci și pentru creștinii adunați din păgâni. b) La o depărtare de 10 ceasuri de Ierusalim. c) Să aducă jertfe mai de vreme, ca de Paști să fie curați.

rise, pe care l'a înviat din morți.

2. Și i-au făcut lui acolo cină, și Maria slujia; iară Lazar era unul din cei ce ședeau cu dînsul.

3. Iară Maria luând o litră cu mir de nard curat de mult preț, a uns picioarele lui Isus, și le-a șters cu părul său, iară casa s'a umplut de mirosul mirului.

4. Deci a zis unul din ucenicii lui, Iuda al Simon din Iscariot, carele era să-l vînză:

5. „pentru ce nu s'a vîndut acest mir cu trei sute de dinari, și să se fi dat săracilor?”

6. Și a zis aceasta nu pentru că doară de săraci avea el grijă, ci pentrucă era hoț și avea punga,^{a)} și purta ce se punea într'însa.

7. Și a zis Isus: „lasă-o pe dînsa: pentru

ziua îngropării mele l'a păzit acesta.”

8. Căci pe săraci pururea-i aveți cu voi: iară pe mine nu mă aveți pururea.”

9. Și a înțeles popor mult din Iidovi, că acolo este, și au venit, nu pentru Isus numai, ci ca să vază și pe Lazar, pe care-l înviase din morți.

10. Iară arhieriei s'au sfătuit ca și pe Lazar să-l uciză,

11. căci mulți din Iidovi mergeau dela ei pentru el, și credeau în Isus.

12. Iară a doua zi popor mult, carele venise la praznic, auzind, că vine Isus în Ierusalim,

13. a luat stâlپări de finic,^{b)} și a ieșit întru întâmpinarea lui: și striga: „osana, bine e cuvîntat cel ce vine întru numele Domnu-

a) Iuda Iscarioteanul avea banii lui Isus și ai apostolilor, și se vede că mai fura din ei. b) Finicul e un fel de salcă, din ale căreia boabe se stoarce untul de lemn. Crengile lui se purtau în cinstea împăraților.

lui, împăratul lui Israil!”

14. Și aflând Isus un mânz de azină, a șezut pe el, cum este scris:

15. „nu te teme fața Sionului; iată împăratul tău vine șezând pe mânzul azinei”.

16. Iară acestea nu le-au înțeles ucenicii lui mai înainte; ci, după ce s'a preamărit Isus, atunci și-au adus aminte, că acestea erau scrise despre el, și ei i le-au făcut lui.

17. Deci mărturisia poporul, carele era cu el, când l'a strigat pe Lazar din mormânt și l'a sculat din morți.

18. Pentru aceea l'a și înlămpinat pe el poporul, căci a auzit, că el făcuse această minune.

19. Iară fariseii au zis întru sine: „vedeți, că nimica nu folosim?

Iată toată lumea merge după el”.

20. Și erau oarecari Greci^{a)} din cei ce se suise ca să se închine în ziua de praznic.

21. Deci aceștia au venit la Filip, carele era din Vitsaida Galileii, și l'au rugat, zicând: „doamne, voim să vedem pe Isus”.

22. Venit-a Filip, și a zis lui Andreiu; și iarăși Andreiu și Filip au grăit lui Isus.

23. Iară Isus a răspuns lor, zicând: „s'a apropiat ceasul, ca să se preamărească Fiul omului.

24. Amin, amin zic vouă: grăunțul de grâu, de nu putrezește, căzând în pământ, nu-mai el singur rămâne; iară de putrezește, multă roadă aduce.

25. Cel ce-și iubește sufletul său, pierde-l va; și cel ce-și urește

^{a)} 14 Zah 9, 9; Mat 21, 7; Marc 11, 7; Luc 19, 35. 25 Mat 10, 39; 16, 25; Marc 8, 35; Luc 9, 24; 17, 33.

^{a)} Aceștia erau Greci, cari învățau legea iidovească, să se facă și ei Iidovi.

sufletul său în lumea aceasta, în viața vecilor îl va păzi.

26. De-mi slujește cineva mie, să vie după mine; și unde voi fi eu, acolo va fi și sluga mea. Și cine-mi va sluji mie, cinsti-l-va pe el Tatăl.^{a)}

27. Acum sufletul meu s'a turburat, și ce voi zice? Părinte, izbăvește-mă de ceasul acesta. Ci pentru aceasta am venit la ceasul acesta.

28. Părinte, preamărește numele tău!^{b)} Deci a venit glas din ceriu: „l'am preamărit și iarăși îl voi preamări“.

29. Iară poporul, carele sta și auzia, zicea: „tunet fu.“ Alții ziceau: „un înger i-a grăit lui.“

30. Răspuns-a Isus și a zis: „nu pentru mine a fost glasul acesta, ci pentru voi.

31. Acum este judecata lumii acesteia: acum domnul lumii acesteia se va scoate afară.

32. Și eu de mă voi înălța de pe pământ, pe toți îi voi trage la mine.^{c)}

33. (Și acestea zicea însemnând cu ce moarte era să moară).

34. Răspuns-a lui poporul: „noi am auzit din lege, că Hristos rămâne în veci; și cum zici tu, că trebuie să se înalțe Fiul omului? Cine este acesta Fiul omului?“

35. Deci a zis Isus lor: „încă puțină vreme este lumina cu voi;

34 Ps 109, 4; 116, 2; Is 40, 8; Ez 37, 25.

a) Ca să aibă rod osteneala lui Isus, el trebuie să moară, și la aceasta trebuie să fie gata și apostolii, pentru care lucru vor căpăta în ceriu o viață mai fericită. b) Apropiindu-se patimile, Isus se îngrozește de ele; însă își aduce aminte, că de aceea a venit ca să pălimescă pentru păcatele oamenilor și să aducă mărire Tatălui său: de aceea nu fuge de ele. c) Prin răstignirea sa, Isus a câștigat la toți fericirea din ceriu.

umblați până aveți lumină, ca pe voi întunecul să nu vă cuprindă; cel ce umblă întru întunec, nu știe, unde merge.

36. Până aveți lumină, credeți în lumină, ca să fiți fiii luminii.“ Acestea le-a grăit Isus, și s'a dus și s'a ascuns de ei.

37. Și măcar că a făcut atâtea semne înaintea lor, nu au crezut într'însul,

38. ca să se împlinească cuvântul lui Isaia prorocul, carele a zis: „Doamne, cine a crezut cuvântului auzit dela noi, și brațul Domnului cui s'a arătat?“

39. Pentru aceasta nu puteau crede, căci iarăși a zis Isaia:

40. „orbit-a ochii lor și a întărit inima lor: ca să nu vadă cu ochii și să nu înțelea-

gă cu inima, și să se întoarcă și să-i vindec pe ei“. ^{a)}

41. Acestea le-a zis Isaia, când a văzut mărirea lui, și a grăit de el.

42. Însă și din boieri mulți au crezut întru el; ci nu-l mărturisiau pentru farisei, ca să nu-i scoajă din sinagogă,

43. căci au iubit mărirea oamenilor mai mult decât mărirea lui Dumnezeu.

44. Iară Isus a strigat și a zis: „cel ce crede întru mine, nu crede întru mine, ci întru cel ce m'a trimis pe mine.

45. Și cel ce mă vede pe mine, vede pe cel ce m'a trimis pe mine.

46. Eu lumină am venit în lume, ca tot cel ce crede întru mine, întru întunec să nu rămână.

38 Is 53, 1; Rom 10, 16. 40 Is 6, 9; Mat 13, 14; Marc 4, 12; Luc 8, 10; Faple 28, 26; Rom 11, 8.

a) Știindu-i așa de îngâmfai și de împietriți, nu le-a dat darul credinții.

47. Și de va auzi cineva cuvintele mele, și nu le va crede, eu nu-l voi judeca, pentru că nu am venit să judec lumea, ci ca să mântuiesc lumea.

48. Cel ce se lapădă de mine și nu primește cuvintele mele, are cine să-l judece: cuvântul, care l'am zis, acela îl va judeca în ziua cea de apoi.

49. Căci eu dela mine nu am grăit; ci Tatăl, carele m'a trimis, acela mi-a dat poruncă ce să zic și ce să grăesc.

50. Și știu că porunca lui viață veșnică este. Deci cele ce grăesc eu, precum mi-a zis mie Tatăl, așa le grăesc^a.

CAP. 13.

Spală picioarele, arată pe vânzător. Lăpădarea lui Petru.

48 Marc 16, 16. XIII 1 Mat 26, 2; Marc 14, 1; Luc 22, 1.

a) Pe apostoli, i-a iubit totdeauna; însă mai desăvârșită dragoste le-a arătat la cina cea de taină.

1. **I**ară înainte de praznicul Paștilor, știind Isus, că i-a venit ceasul ca să treacă din lumea aceasta la Tatăl, iubind pe ai săi,^{a)} cari erau în lume, până în sfârșit i-a iubit pe ei.

2. Și făcând cină, iată diavolul a intrat în inima lui Iuda alui Simon din Iscariot, ca să-l vândă pe el.

3. Știind Isus, că toate i-a dat lui Tatăl în mâini, și cumcă dela Dumnezeu a ieșit și la Dumnezeu merge,

4. s'a sculat dela cină, și și-a pus veșmintele sale, și luând ștergătoarea, s'a încins.

5. După aceea a turnat apă în spălătoare, și a început a spăla picioarele ucenicilor și a le șterge cu ștergătoarea, cu carea era încins.

6. Deci a venit la Simon Petru, și acela i-a zis lui: „Doamne, au tu vei să speli picioarele mele?”

7. Răspuns-a Isus și i-a zis lui: „ce fac eu, tu nu știi acum: însă vei ști după acestea”.

8. Zis-a Petru lui: „nu vei spăla picioarele mele în veac”. Răspuns-a Isus lui: „de nu te voi spăla, nu ai parte cu mine”.

9. Zis-a Simon Petru lui: „Doamne, nu numai picioarele mele, ci și mâinile și capul”. ^{a)}

10. Zis-a Isus: „cel ce este spălat, nu trebuie a-l mai spăla fără numai pe picioare, căci este curat tot. ^{b)} Și voi

curați sunteți, ci nu toți”.

11. Pentru că știa pe cel ce era să-l vânză, pentru aceea a zis: „nu sunteți toți curați”.

12. Iară după ce a spălat picioarele lor, și și-a luat hainele sale, șezând iarăși, a zis: „știți, ce v'am făcut vouă?”

13. Voi pe mine mă chemați domn și învățător: și bine ziceți, pentru că sunt.

14. Deci dacă eu, domnul și învățătorul, am spălat picioarele voastre: și voi datori sunteți a spăla unul altuia picioarele. ^{c)}

15. Căci pildă v'am dat, ca precum am făcut eu, și voi să faceți.

a) Când aude Petru, că nu e pe placul Domnului, de nu se va lăsa să-i spele picioarele, e gata să se lase a fi spălat tot, cu toate că el crede, că aceasta e un lucru prea de jos pentru Isus. b) Cum umblau Iidovii desculți, pe picioare erau mai puțin curați. Aici e vorba de păcatele mai mici: apostolii nu au păcate grele, trebuie curățiți numai de cele ușoare. c) Așa trebuie să vă iubiți și voi între voi, încât să fiți gata să dați unul altuia tot felul de ajutor.

16. Amin, amin zic vouă: nu este sluga mai mare decât domnul său, nici solul^{a)} mai mare decât cel ce l'a trimis pe el.

17. Dacă știți aceslea, fericiți veți fi de le veți face.

18. Nu de voi toți zic; eu știu pe cari i-am ales; ci ca să se împlinească Scriptura: cel ce mânâncă cu mine pâine a ridicat asupra mea călcâiul său.^{b)}

19. De acum v'o spun mai înainte de a fi, ca să credeți, că eu sunt, când va fi.

20. Amin, amin zic vouă: cel ce primește pe cel ce îl voi trimite eu, pe mine mă primește; iară cel ce mă primește pe mine, primește pe cel ce m'a trimis pe mine“.

16 Mat 10, 24; Luc 6, 40; Io 15, 20. 18 Ps 40, 10. 20 Mat 10, 40; Luc 10, 16. 21 Mat 26, 21; Marc 14, 18; Luc 22, 21.

a) Cel trimis. b) Iuda e ca și calul, care te lovește în piept și te omoară, cu toate că îl mângâi și îl gugulești. c) Și-a plecat capul pe pieptul Domnului. Acesta a fost Ioan Evanghelistul.

21. Acestea zicând Isus, s'a turburat cu spiritul, și a mărturisit și a zis: „amin, amin zic vouă: unul din voi mă va vinde“.

22. Deci căutau ucenicii unul la altul, neștiind de cine zice.

23. Iară unul din ucenicii lui, pe care-l iubia Isus, s'a culcat pe sânul lui Isus.^{c)}

24. Deci acestuia i-a făcut semn Simon Petru, ca să întrebe: „cine este, de carele zice?“

25. Iară cel ce se culcase pe pieptul lui Isus, a zis lui: „Doamne, cine este?“

26. Răspuns-a Isus: „acela este, cui voi da bucătura întinsă“. Și întingând bucătura, o a dat lui Iuda alui Simon Iscarioleanul.

27. Și după ce a

luat bucătura, a intrat în el satana. Deci i-a zis Isus: „ce faci, fă mai curând“.

28. Iară aceasta ni-meni din cei ce ședeau nu au știut, pentru ce i-a zis lui.

29. Căci unii gândiau, că fiindcă punga o avea Iuda, i-a zis Isus lui: „cumpără cele ce avem de lipsă la praznic“, sau să dea ceva săracilor.

30. Deci luând el bucătura, îndată a ieșit. Și era noapte.

31. După ce a ieșit el, a zis Isus: „acum s'a preamărit Fiul omului, și Dumnezeu s'a preamărit întru el.

32. Iară dacă s'a preamărit Dumnezeu întru el: și Dumnezeu îl va preamări pe el întru sine, și îndatăși îl va preamări.

33. Fiilor, încă puțin sunt cu voi: căuta-mă-veți, și precum am zis Iidovilor: un-

de merg eu voi nu puteți veni; acum vă zic și vouă.

34. Poruncă nouă vă dau vouă, ca să vă iubiți unul pe altul; precum v'am iubit eu pe voi, și voi să vă iubiți unul pe altul.

35. Din aceasta vor cunoaște toți, că sunteți ucenicii mei, de veți avea dragoste între voi“.

36. Zis-a Simon Petru lui: „Doamne, unde mergi?“ Răspuns-a Isus lui: „unde merg eu, tu nu poți veni acum după mine, iar mai pe urmă vei veni“.

37. Zis-a Petru lui: „Doamne, pentru cenu pot merge după tine acum? Sufletul meu îl voi pune pentru tine“.

38. Răspuns-a Isus lui: „sufletul tău îl vei pune pentru mine? Amin, amin zic ție: nu va cânta cocoșul până nu te vei lăpăda de mine de trei ori“.

33 Io 7, 34. 34 Lev 19, 18; Mat 22, 39; Io 15, 12. 37 Mat 26, 35; Marc 14, 29; Luc 22, 33.

CAP. 14.

*Mângăile pe ucenici,
le fângăduiește pe Spi-
ritul Sfânt.*

1. **S**ă nu se turbu-
re inima voas-
tră^{a)}. Credeți în Dum-
nezeu, și credeți întru
mine.

2. În casa Tatălui
meu sălașuri multe
sunt; iară de nu, v'aș
fi spus, căci voi merge să
vă gătesc vouă
loc.

3. Și de voi merge
și voi găti vouă
loc, iarăși voi veni, și
vă voi lua pe voi la
mine: ca unde sunt
eu și voi să fiți.

4. Și unde merg eu
știți, și calea știți^{a)}.

5. Zis-a lui Toma:
„Doamne, nu știm un-
de mergi, și cum pu-
tem ști calea?”

6. Zis-a Isus lui: „eu
sunt calea și adevărul
și viața:^{b)} nimeni nu

vine la Tatăl, fără nu-
mai prin mine.

7. De m'ați fi cunos-
cut pe mine, și pe Ta-
tăl meu l'ați fi cunos-
cut. Și de acum îl știți,
și l'ați văzut^{a)}.

8. Zis-a Filip lui:
„Doamne, arată-ne no-
uă pe Tatăl, și ne a-
junge nouă^{a)}.”

9. Zis-a Isus lui: „de
atâta vreme sunt cu
voi și nu m'ați cunos-
cut, Filipe? Celce mă
vede pe mine, vede și
pe Tatăl. Cum zici tu:
arată-ne nouă pe Ta-
tăl?”

10. Nu crezi, că eu
sunt în Tatăl, și Tatăl
în mine este? Cuvin-
tele, cari le grăesc
eu vouă, nu le gră-
esc de la mine. Ci
Tatăl, cel ce locue-
ște în mine, acela face
lucrurile.

11. Credeți-mi, că eu
sunt în Tatăl, și Tatăl
în mine este; iară de

a) Isus moare, însă mai târziu, va duce la sine pe
apostoli; de aceea să nu se întristeze, pentru că tre-
buie să se despartă pe călăva vreme. b) Isus e singura
cale la fericire.

nu, credeți-mi pentru lucrurile acestea.

12. Amin, amin zic vouă: cel ce crede întru mine, lucrurile pe cari le fac eu, și acela le va face; și mai mari decât acestea va face:^{a)} căci eu merg la Tatăl.

13. Și orice ați cere dela Tatăl întru numele meu, voi face, ca să se mărească Tatăl întru Fiul.

14. De veți cere ceva întru numele meu, eu voi face.

15. De mă iubiți, păziți poruncile mele.

16. Și eu voi ruga pe Tatăl, și alt Mângăitor va da vouă, ca să rămână cu voi în veac,^{b)}

17. pe Spiritul ade-

vărului, pe carele lumea nu-l poate primi,^{c)} pentru că nu-l vede, nici nu-l cunoaște; dară voi îl veți cunoaște, căci întru voi va locui și întru voi va fi.

18. Nu vă voi lăsa orfani: voi veni la voi.

19. Încă puțin, și lumea nu mă va mai vedea, iară voi mă veți vedea: căci eu sunt viu, și voi veți fi vii.^{d)}

20. În ziua aceea veți cunoaște, că eu sunt întru Tatăl meu, și voi întru mine, și eu întru voi.^{e)}

21. Cel ce are poruncile mele și le păzește, acela este, carele mă iubește: și cel ce mă iubește, iubit

XIV 13 Mat 7, 7; 21, 22; Marc 11, 24. Io 16, 23.

a) Lucruri mai mari în ochii oamenilor, căci lucruri mai mari decât celea făcute de Fiul lui Dumnezeu nu poate face nimeni. b) Spiritul Sfânt nu a fost numai cu apostolii, ci rămâne în veac și cu următorii lor. c) Oamenii, cari și-au uitat de suflet, nu pot prețui pe Sfântul Spirit. d) Din ceriu, cu sufletul voiu fi între voi. După înviere, vom fi la oaltă și cu trupul. e) Eu cu Tatăl una suntem; voi fi și cu voi întotdeauna stându-vă într'ajutor.

va fi de Tatăl meu; și eu îl voi iubi, și mă voi arăta lui^a.

22. Zis-a lui Iuda, (nu cel din Iscariot): „Doamne, ce s'a făcut, că nouă vei să te arăți, iară nu lumii?”

23. Răspuns-a Isus, și i-a zis lui: „de mă iubește cineva, cuvântul meu va păzi, și Tatăl meu îl va iubi pe el, și la el vom veni, și sălaş la el ne vom face;^{a)}”

24. cel ce nu mă iubește, cuvintele mele nu le păzește. Și cuvântul, care l'ați auzit, nu este al meu, ci al Tatălui celui ce m'a trimis.

25. Acestea le-am grăit vouă locuind încă la voi.

26. Iară Mângăitorul, Spiritul cel Sfânt, pe care-l va trimite

Tatăl întru numele meu, acela vă va învăța pe voi toate, și vă va aduce aminte toate cari le-am zis vouă.

27. Pacea las vouă, pacea mea o dau vouă: nu v'o dau cum o dă lumea. Să nu se turbure inima voastră, nici să nu se spăimânteze.

28. Auzit-ați, că eu am zis vouă: merg și voi veni la voi. De m'ați iubi, v'ați bucura pentru că am zis: merg la Tatăl; căci Tatăl meu mai mare decât mine este.^{b)}

29. Și acum v'am spus mai înainte de a fi, ca, după ce va fi, să credeți.

30. Nu voi mai grăi acum multe cu voi, căci vine stăpânul lumii acesteia și întru mine nu are nimica;^{c)}

31. ci el vine, ca

31 Fapte 2, 23.

a) Prin lumina înțelepciunii și darul sfințeniei vine Dumnezeu în sufletele celor drepți. b) Isus e și om. Dumnezeu Tatăl e mai mare ca Isus omul, nu însă și ca Fiul lui Dumnezeu. c) Diavolul vine să-l chinuiească pe Isus, însă nu va avea putere să-l învingă.

să cunoască lumea, că eu iubesc pe Tatăl, și cum mi-a poruncit mie Tatăl, așa fac. Sculați-vă să mergem de aici“.

CAP 15.

Vița și mlădițele. Porunca iubirii. Prigoni-rea apostolilor.

1. **E**u sunt vița cea adevărată, și Tatăl meu lucrătorul este.

2. Toată mlădița, carea nu aduce întru mine roadă, o lapădă; și toată, carea aduce roadă, o curățește, ca mai multă roadă să aducă.

3. Iară voi curați sunteți pentru cuvântul, care l'am grăit vouă.^{a)}

4. Rămâneți întru mine, și eu rămân întru voi. Precum mlădița nu poate să aducă roadă dela sine, de nu va fi în viță; așa

nici voi, de nu veți fi în mine.^{b)}

5. Eu sunt vița, voi mlădițele. Cel ce locuiește întru mine, și eu întru el, acela aduce roadă multă, căci fără de mine nu puteți face nimica.^{c)}

6. De nu va rămânea cineva întru mine, se va scoate afară ca mlădița, și se va usca și o vor aduna, și o vor băga în foc, și va arde.

7. De veți rămânea întru mine, și cuvintele mele de vor rămânea întru voi: ori ce veți vrea, veți cere și va fi vouă.

8. Întru aceasta s'a preamărit Tatăl meu, ca roadă multă să aduceți, și să-mi fiți mie ucenici.

9. Precum m'a iubit pe mine Tatăl, și eu v'am iubit pe voi:

XV 3 Io 13, 10.

a) Invățătura Domnului i-a făcut pe apostoli să se curățe de păcate. b) De nu veți avea darul meu sfințitor. c) Pentru fericirea cerească, unde omul poate ajunge numai cu ajutorul darului dumnezeesc.

rămâneți întru dragostea mea.

10. De veți ținea poruncile mele, veți rămâne întru dragostea mea: precum și eu am ținut poruncile Tatălui meu și rămân întru dragostea lui.

11. Acestea am grăit vouă, ca bucuria mea întru voi să rămână, și bucuria voastră să fie deplină.

12. Aceasta este porunca mea ca să vă iubiți unul pe altul, precum v'am iubit eu pe voi.

13. Mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are, ca să-și pună cineva sufletul său pentru prietenii săi.

14. Voi prietenii mei veți fi, de veți face câte vă poruncesc eu.

15. De acum nu vă mai chem pe voi slugi, căci sluga nu știe ce face domnul său; ci v'am chemat prieteni,

pentru că toate cele ce am auzit dela Tatăl meu, le-am arătat vouă.

16. Nu voi m'ați ales pe mine, ci eu v'am ales pe voi, și v'am pus ca să mergeți și roadă să aduceți: și roada voastră va rămâne, ca orice ați cere dela Tatăl întru numele meu, să vă dea vouă.

17. Aceasta vă poruncesc vouă, ca să vă iubiți unul pe altul.

18. De vă urește pe voi lumea, să știți, că pe mine mai înainte decât pe voi m'a urât.

19. De ați fi din lume, lumea ar iubi pe al său; dară pentru că nu sunteți din lume, ci eu v'am ales pe voi din lume, pentru aceea vă urește pe voi lumea.

20. Aduceți-vă aminte de cuvântul, care l'am zis vouă: nu este sluga mai mare decât domnul său. De m'au

12 Io 13, 34; Ef 5, 2; I Tes 4, 9. 16 Mat 28, 19. 17 I Io 3, 11; 4, 7. 20 Io 13, 16; Mat 10, 24; 24, 9.

prigonit pe mine, și pe voi vă vor prigoni. De au păzit cuvântul meu, și al vostru îl vor păzi.

21. Ci acestea toate le vor face vouă pentru numele meu, căci nu știu pe cel ce m'a trimis.

22. De nu aş fi venit, și nu le-aş fi grăit lor, păcat nu ar avea; dară acum nu au cu ce se desvinovăți de păcatul lor.

23. Cel ce mă urește pe mine, și pe Tatăl meu îl urește.

24. De nu aş fi făcut lucruri întru ei, de cari nimeni altul nu a făcut, păcat nu ar avea; dară acum le-au văzut, și m'au urât și pe mine și pe Tatăl meu,

25. ca să se împlinească cuvântul, care este scris în legea lor: m'au urât înzadar.

26. Iară când va veni Mângăitorul, pe ca-

rele eu îl voi trimite vouă dela Tatăl, Spiritul adevărului, carele dela Tatăl porcede, acela va mărturisi de mine.

27. Și voi încă veți mărturisi, căci din început cu mine sunteți."

CAP. 16.

Prigonirea și bucuria apostolilor.

1. Acestea le-am grăit vouă ca să nu vă smințiți.

2. Scoate-vă-vor din săboare: și va veni vremea, că tot celui ce vă va ucide pe voi i-se va părea, că închinăciune aduce lui Dumnezeu.

3. Și acestea le vor face vouă, pentru că nu l'au cunoscut pe Tatăl, nici pe mine

4. Ci acestea le-am grăit vouă, ca dacă va veni ceasul, să vă aduceți aminte de acestea, că vi le-am spus. Și acestea dela

început nu vi le-am spus, pentrucă eram cu voi.

5. Dară acum merg la cel ce m'a trimis; și nimeni dintre voi nu mă întreabă: unde mergi?

6. Ci pentru că am grăit acestea vouă, întristare a umplut inima voastră.

7. Ci eu adevărul zic vouă, mai bine este vouă ca să merg eu; căci de nu voi merge eu, Mângăitorul nu va veni la voi: iară de voi merge, trimite-l voi la voi.^{a)}

8. Și dacă va veni, va muștra lumea de păcat, de dreptate și de judecată.

9. De păcat, pentrucă nu cred întru mine;

10. de dreptate, pentrucă la Tatăl meu

merg, și nu mă veți mai vedea;

11. și de judecată, pentru că stăpânitorul lumii acesteia s'a judecat.

12. Încă multe am a zice vouă, ci acum nu le puteți purta.

13. Dară când va veni Spiritul adevărului, acela vă va învăța pe voi tot adevărul: căci nu va grăi dela sine, ci câte va auzi, va grăi, și cele viitoare le va spune vouă.

14. Acela mă va preamări pe mine, căci dintru al meu va lua și va spune vouă.

15. Toate, câte are Tatăl, ale mele sunt; pentru aceasta am zis, că dintr'al meu va lua^{b)} și va vesti vouă.

16. Puțin, și nu mă veți mai vedea; și iarăși puțin, și mă veți

a) Spiritul Sfânt va aduce daruri mari și pentru apostoli: îi va învăța multe, pe cari nu li le-a spus Domnul; le va da darul să nu mai greșască în lucruri de credință și le va da curaj să înfrunte toate prigonirile cu bucurie. b) Spiritul Sfânt lea ceea ce are — ființa sa — și dela Fiul, adevărat purcede și dela Fiul.

vedea ^{a)}, căci eu merg la Tatăl“.

17. Deci au zis unii din ucenicii lui între sine: „ce este aceasta, ce ne zice: puțin și nu mă veți mai vedea, și iarăși puțin și mă veți vedea, căci eu merg la Tatăl?“

18. Deci ziceau ei: „ce este aceasta, ce zice: puțin? Nu știm ce grăește“.

19. Iară Isus a cunoscut, că vor să-l întrebe, și le-a zis: „de aceasta vă întrebați între voi, pentru că am zis: puțin și nu mă veți mai vedea; și iarăși puțin și mă veți vedea?“

20. Amin, amin zic vouă: voi veți plânge și veți suspina, iară lumea se va bucura; voi vă veți întrista, dar întristarea voastră se va întoarce întru bucurie.

21. Muieroa, când naște, întristare are, pentru că a venit ceasul ei; însă după ce naște pruncul, mai mult nu-și aduce aminte de întristare pentru bucuria, că s'a născut om în lume.

22. Deci și voi acum întristare aveți; dară eu vă voi vedea iarăși, și se va bucura inima voastră, și bucuria voastră nimeni nu o va lua dela voi.

23. Și în ziua aceea nu mă veți întreba de nimica. Amin, amin zic vouă: orice veți cere dela Tatăl întru numele meu, da-va vouă.

24. Până acum nu ați cerut nimic întru numele meu; cereți și veți primi, ca bucuria voastră să fie deplină.

25. Acestea în pilde le-am grăit vouă. Ci va veni vremea, când nu vă voi mai grăi

XVI 23 Mat 7, 7; 21, 22; Marc 11, 24; Luc 11, 9; Io 14, 13; Iac 1, 5. 32 Mat 26, 31; Marc 14, 27

a) Peste câteva ceasuri avea să moară, și după câteva zile avea să învieze.

în pilde, ci limpede voi grăi despre Tatăl meu.

26. În ziua aceea întru numele meu veți cere, și nu zic vouă, că eu voi ruga pe Tatăl pentru voi:

27. căci însuși Tatăl vă iubește pe voi, pentru că voi încă m'ați iubit pe mine, și ați crezut, că dela Dumnezeu am ieșit.

28. Ieșit-am dela Tatăl, și am venit în lume: și iarăși las lumea și merg la Tatăl“.

29. Zis-au către el ucenicii lui: „iată acum grăești limpede, și nici o pildă nu zici.

30. Acum știm, că știi toate, și nu-ți trebuie ca să te întrebe cineva: pentru aceasta credem, că dela Dumnezeu ai ieșit“.

31. Răspuns-a Isus lor: „acum credeți?

32. Iată vine ceasul și acum a sosit, ca să vă risipiți fleșecare

la ale sale, și pe mine singur mă veți lăsa; ci nu sunt singur, căci Tatăl cu mine este.

33. Acestea le-am grăit vouă ca să aveți întru mine pace. În lume scârbă veți avea; ci îndrăsniți: eu am biruit lumea“.

CAP. 17.

Rugăciunea pentru apostoli și credincioși.

1. cesteia le-a grăit Isus, și ridicându-și ochii săi spre ceriu, a zis: „Părinte, venit-a ceasul, preamărește pe Fiul tău ca și Fiul tău să te preamărească pe tine:

2. precum i-ai dat lui putere peste tot trupul, ca la toți, pe cari i-ai dat lui, să le dea viață veșnică.

3. Și aceasta este viața cea veșnică: să te cunoască pe tine singurul Dumnezeu adevărat și pe care l'ai trimis, pe Isus Hristos.

4. Eu te-am preamărit pe pământ, lucrul care mi-ai dat să-l fac l'am sfârșit.

5. Și acum preamărește-mă, tu Părinte, la tine însuși, cu mărirea, carea am avut-o la tine mai înainte până a nu fi lumea.

6. Arătat-am numele tău oamenilor, cari mi-i-ai dat mie din lume. Ai tăi erau, și mie mi i-ai dat, și cuvântul tău l'au păzit.

7. Acum au cunoscut, cumcă toate, câte mi le-ai dat mie, dela tine sunt,

8. pentru că le-am dat lor cuvintele, cari tu mi le-ai dat; și ei le-au primit, și au cunoscut adevărat, că dela tine am ieșit, și au crezut, că tu m'ai trimis.

9. Eu pentru aceștia mă rog: nu pentru lume mă rog, ci pentru aceștia, pe cari mi-i-ai dat mie, căci ai tăi sunt.

10. Și ale mele toate ale tale sunt, și ale tale ale mele: și m'am preamărit întru dinșii.

11. Și de acum nu mai sunt în lume: iar aceștia în lume sunt, și cu la tine viu. Părinte Sfinte, păzește întru numele tău pe cei cari mi-i-ai dat mie, ca să fie una, precum și noi.

12. Când eram cu ei în lume, eu îi păziam pe ei întru numele tău. Pe cari i-ai dat mie, i-am păzit; și nici unul dintr'înșii nu a pierit, fără numai fiul pierzării,^{a)} ca să se împlinească scriptura.

13. Iară acum la tine viu și acestea le grădesc în lume, ca să ai bă bucuria mea deplin întru sine.

14. Eu le-am dat lor cuvântul tău, și lumea i-a urât pe ei, pentru că ei nu sunt din lume, precum nici eu nu sunt din lume.

12 Io 18, 9; Ps 108, 8.

a) Iuda.

15. Nu mă rog ca să-i ieai pe ei din lume, ci ca să-i păzești pe ei de cel rău.

16. Căci ei din lume nu sunt, precum nici eu nu sunt din lume.

17. Sfințește-i pe ei întru adevărul tău: cuvântul tău adevăr este.

18. Precum m'ai trimis pe mine în lume, și eu i-am trimis pe ei în lume.

19. Și pentru ei mă sfințesc pe mine însumi, ca și ei să fie sfințiți întru adevăr. ^{a)}

20. Iară nu mă rog numai pentru aceștia, ci și pentru cei ce vor crede prin cuvântul lor întru mine;

21. ca toți să fie una, precum tu, Părinte, ești întru mine, și eu întru tine, ca și ei întru noi una să fie: ^{b)}

ca lumea să crează că tu m'ai trimis.

22. Mărirea carea o ai dat mie, am dat-o lor: ^{c)} ca să fie una, cum și noi una suntem.

23. Eu sunt întru ei și tu întru mine, ca ei să fie desăvârșiți una, și să cunoască lumea, că tu m'ai trimis, și i-ai iubit pe ei, precum m'ai iubit pe mine.

24. Părinte, voi eu ca unde sunt eu să fie cu mine și aceia pe cari mi-i-ai dat, ca să vădă mărirea, carea mi-ai dat-o; căci m'ai iubit mai înainte de întemeierea lumii.

25. Părinte drepte, lumea pe tine nu te-a cunoscut; iară eu te-am cunoscut, și aceștia au cunoscut, că tu m'ai trimis.

26. Și le-am arătat

^{a)} Isus se aduce pe sine jertfă sfântă, ca din ea să se sfințească apostolii cari sînt în locul lui în lume. ^{b)} De aici se vede, că împărțirea creștinilor în mai multe biserici nu e după voia lui Hristos. ^{c)} Isus dă tuturor creștinilor firea sa: dumnezească prin sfintele taine, și celor buni și fericirea sa dumnezească.

lor numele tău, și-l voiu arăta, ca dragoste, cu carea m'ai iubit, întru ei să fie și eu întru ei".^{a)}

CAP. 18.

Isus e prins și dus la arhieriei. Lăpădarea lui Petru. Isus la Pilat.

1. Acestea zicând Isus, a ieșit cu ucenicii săi de ceea parte de râul Cedron, unde era o grădină, în care a intrat el și ucenicii lui.

2. Iară Iuda, cel ce l'a vândut pe el, știa locul, pentru că de multe ori se aduna acolo Isus cu ucenicii săi.

3. Și luând oaste și slugi dela arhieriei și dela farisei, Iuda a venit acolo cu felinare, și cu făclii, și cu arme.

4. Deci Isus, știind

toate, cele ce erau să vină asupra lui, ieșind, a zis lor: „pe cine căutați?”

5. Răspuns-au lui: „pe Isus Nazarineanul”. Zis-a lor Isus: „eu sunt”. Si sta cu ei și Iuda, care-l vânduse.

6. Iară cum a zis lor: „eu sunt”, ei s'au întors înapoi, și au căzut la pământ.

7. Și iarăși i-a întrebat Isus: „pe cine căutați?” Ei au zis: „pe Isus Nazarineanul”.

8. Răspuns-a Isus: „v'am spus, că eu sunt. Deci de mă căutați pe mine, lăsați pe aceștia să se ducă”.

9. Ca să se împlinească cuvântul, care l'a zis: „din cari mi-ai dat nu am pierdut nici unul”.

10. Iară Simon Petru având sabie, o a scos, și a lovit pe sluga ar-

XVIII 1 Il Imp 15, 23; Mat 26, 36; Marc 14, 32, Luc 22, 39. 3 Mat 26, 47; Marc 14, 43; 22, 47. 9 Io 17, 12.

a) Și ostăzi, iubirea lui Hristos față de biserică sa e aceeași.

hiereului, și i-a tăiat lui urechea cea dreaptă. Și era numele slugii Malh.

11. Deci a zis Isus lui Petru: „bagă sabia ta în teacă. Au nu voiu bea paharul, care mi-l'a dat mie Tatăl?”

12. Iară oastea și căpitanul și slugile Iidovilor au prins pe Isus și l'au legat.

13. Și l'au adus întâiu la Ana, căci era socrul lui Caiafa, carele era arhiereul anului aceuia.

14. Și Caiafa era cel ce dăduse sfat Iidovilor: „mai bine este un om să moară pentru popor”.

15. Și mergea după Isus Simon Petru și alt ucenic.^{a)} Iară ucenicul acela era cunoscut arhiereului, și a intrat cu Isus în curtea arhiereului.

16. Iară Petru sta lângă ușă afară. Deci

a ieșit celalalt ucenic, carele era cunoscut arhiereului, și a zis portăriței, și a băgat înlăuntru pe Petru.

17. Și a zis slujnica portărița lui Petru: „au doară și tu ești din ucenicii acestui om?” Zis-a el: „nu sunt”.

18. Și slau curtenii și slugile, cari făcuse foc, căci era frig, și se încălziau; și era cu dânșii și Petru, stând și încălzindu-se.

19. Deci arhiereul a întrebat pe Isus de ucenicii lui și de învățătura lui.

20. Răspuns-a Isus lui: „eu pe față am grăit lumii; eu pururea am învățat în sinagogă și în biserică, unde se adună Iidovii de pretutindenea, și întru ascuns nu am grăit nimic.

21. Ce mă întrebi pe mine? Întreabă pe

13 Luc 3, 2. 14 Io 11, 49. 16 Mat 26, 58; Marc 14, 54; Luc 22, 55.

a) Ioan Evanghelistul.

cei ce au auzit ce am grăit lor: iată aceștia știu cele ce am grăit lor“.

22. Și acestea zicând el, unul din slugile, cari stau înainte, l'a lovit pe Isus peste obraz, zicând: „așa răspunzi arhiereului?“

23. Răspuns-a Isus lui: „de am grăit rău, arată ce am grăit rău; iară de am grăit bine, de ce mă bați?“

24. Și l'a trimis pe el Ana' legat la Caiafa arhiereul.

25. Iară Simon Petru era stând și încălzindu-se, și i-au zis lui: „au doară și tu ești din ucenicii lui?“ Iară el s'a lăpădat și a zis: „nu sunt“.

26. Zis-a unul din slugile arhiereului, rudă fiind celui ce-i tăiasă Petru urechea:

„au nu te-am văzut eu pe tine în grădină cu dînsul?“

27. Și iarăși s'a lăpădat Petru, și îndată a cântat cocoșul.

28. Și au adus pe Isus dela Caiafa în divan, și era dimineața, și ei nu au intrat în divan, ca să nu se spurce:^{a)} ca să mănânce Paștile.

29. Și a ieșit Pilat la ei, și a zis: „ce pără aduceți împotriva omului acestuia?“

30. Răspuns-au ei și au zis lui: „de nu ar fi fost acesta făcător de rele, noi nu l'am fi dat ție“.

31. Deci a zis lor Pilat: „luați-l voi, și-l judecați după legea voastră“. Zis-au lui Iudovii: „nouă nu ne este slobod a omorâ pe nimeni“.

24 Mat 26, 57; Marc 14, 53; Luc 22, 54. 25 Mat 26, 69; Marc 14, 67; Luc 22, 56. 28 Mat 27, 2; Marc 15, 1; Luc 23, 1; Fapte 10, 28; 11, 3.

a) După legea lui Moise, se spurca omul și numai atingându-se de anumite lucruri, și atunci nu putea să aibă parte de cele sfinte. Divanul era casa slujbaşului roman, care era păgân.

32. Ca să se împlinească cuvântul lui Isus, care l'a zis, însemnând cu ce moarte era să moară.

33. Și a intrat Pilat iarăși în divan, și a chemat pe Isus, și i-a zis lui: „tu ești împăratul Iidovilor?”

34 Răspuns-a Isus lui: „dela tine însuși zici tu aceasta, au alții ți-au zis-o despre mine?”

35. Răspuns-a Pilat: „au doară și eu sunt Iidov? Neamul tău și arhieriei te-au dat mie; ce ai făcut?”

36. Răspuns-a Isus: „împărăția mea nu este din lumea aceasta; de ar fi împărăția mea din lumea aceasta, slugile mele s'ar nevoi să nu fiu dat Iidovilor; deci împărăția mea nu este de aici”.

37. Zis-a drept aceea Pilat lui: „au împărat ești tu?” Răspuns-a Isus: „tu zici,

că eu împărat sunt. Eu spre aceasta m'am născut, și pentru aceasta am venit în lume, ca să mărturisesc adevărul; și tot cel ce este din adevăr, ascultă glasul meu”.

38. Zis-a Pilat lui: „ce este adevărul?” Și aceasta zicând, iarăși a ieșit la Iidovi, și le-a zis lor: „eu nici o vină nu aflu întru el.

39. Ci este obiceiul să vă slobozesc pe unul la Paști: deci voia vă este să vă sloboz vouă, pe împăratul Iidovilor?

40. Iară ei au strigat iarăși toți, zicând: „nu pe acesta, ci pe Varava!” Și Varava era tâlhar.

CAP. 19.

Judecata, răstignirea și moartea Domnului.

1. **D**eci atunci a luat Pilat pe Isus, și l'a bătut.

32 Mat 20, 19. 33 Mat 27, 11; Marc 15, 2; Luc 23, 3. 39 Mat 28, 15; Marc 15, 6; Luc 23, 17. XIX 1 Mat 27, 26; Marc 15, 16.

2. Și ostașii împle-tind cunună de spini, i-au pus-o lui pe cap, și cu haină roșie l'au îmbrăcat.

3. Și veniau la el și ziceau: „bucură-te împăratul Jidovilor!“ și-i dau lui palmi.

4. Deci Pilat iarăși a ieșit afară, și le-a zis lor: „ia-l aduc vo-uă afară, ca să cunoașteți, că nici o vină nu aflu întru el“;

5. (deci a ieșit Isus afară purtând cununa cea de spini și haina cea roșie) și le-a zis lor: „ia-l omul!“

6. Iară dacă l'au vă-zut arhierii și slugile, au strigat, zicând: „răstignește-l, răstignește-l!“ Zis-a lor Pi-lat: „luați-l voi și-l răstigniți, căci eu nu aflu vină întru el“.

7. Răspuns-au Jido-

7 Lev 24, 16.

a) Slujbașii Români apărau credința și legile bisericești pentru toate popoarele din țara lor. Dacă Pilat ar fi fost pârât, că nu a apărat legea Jidovilor, putea să o pățească. b) Iuda, care a știut ce păcat mare a făcut, când a vândut pe Isus. Pilat nu-și dă seama, ce păcat mare face.

vli: „noi lege avem, și după legea noastră trebuie să moară, căci pe sine Fiul lui Dumnezeu s'a făcut“.

8. Iară dacă a auzit Pilat acest cuvânt, mai vârtos s'a temut.^{a)}

9. Și a intrat în di-van iarăși, și a zis lui Isus: „de unde ești tu?“ Iară Isus răspuns nu i-a dat lui.

10. Deci i-a zis Pi-lat: „mie nu-mi gră-ești? Nu știi, că putere am să te răstignesc, și putere am să te slobozesc?“

11. Răspuns-a Isus: „nu ai avea nici o putere asupra mea, de nu ți-s'ar fi dat ție de sus. Pentru aceea cel ce m'a dat pe mine ție^{b)} mai mare păcat are“.

12. Dintru aceea cli-pă căuta Pilat să-l slo-

boază. Însă Iidovii strigau, zicând: „de-l vei slobozi pe acesta, nu ești prieten împăratului; căci tot cel ce se face pe sine împărat, stă împotriva împăratului“.

13. Iară Pilat auzind cuvântul acesta, a scos pe Isus afară și a șezut la judecată în locul ce se zice pardosit cu pietrii, iară jidovește Gabata.

14. Și era Vineria Paștilor, ca la al șaselea ceas, și a zis Iidovilor: „iață împăratul vostru!“

15. Iară ei strigau: „Iea-l, iea-l^{a)}, răstignește-l!“ Zis-a lor Pilat: „dar răstignivoiu pe împăratul vostru?“ Răspuns-au arhierii: „nu avem împărat, ci numai pe Cezarul“.

16. Deci atunci l'au dat lor să-l răstignească.

scă.^{b)} Și ei au luat pe Isus, și l'au dus.

17. Și purtându-și crucea sa, a ieșit la locul, care se cheamă al Căpăținei, care se zice jidovește Golgota,

18. unde l'au răstignit pe el, și împreună cu el și pe alți doi, de ceastă parte și de cealaltă, și în mijloc pe Isus.

19. Scris-a și titlu Pilat, și l'a pus pe cruce. Și era scris: „Isus Nazarineanul, împăratul Iidovilor“.

20. Și acest titlu mulți din Iidovi l'au celit, căci locul, unde a fost răstignit Isus, era aproape de oraș; și era scris jidovește, grecește, și latinește.

21. Deci ziceau arhierii Iidovilor: „nu scrie: împăratul Iidovilor; ci: Pentru că a zis: eu sunt împăratul Iidovilor“.

17 Mat 27, 33; Marc 15, 22; Luc 23, 33.

a) Ia-l din lumea aceasta, omoară-l! b) De teamă să n'ăibă necaz cu împăratul dela Roma, cu Cezarul, Pilat l'a osândit pe Isus la moarte.

22. Răspuns-a Pilat: „ce am scris, am scris“.

23. Deci ostașii, dacă l'au răstignit pe Isus, au luat hainele lui, și le-au făcut patru părți, fieștecăruia ostaș parte și cămașa. Și era cămașa lui necusută, de sus ȧesută peste tot.

24. Deci au zis între sine: „să nu o sfășiem, ci să aruncăm sorți pentru ea, a cui să fie“. Ca să se împlinească scriptura, care zice „împărțit-au hainele mele lor și pentru cămașa mea au aruncat sorți“. Și ostașii așa au făcut.

25. Și stau lângă crucea lui Isus mama lui, și sora mamei lui Maria alui Cleopa, și Maria Magdalina.

26. Deci văzând Isus pe mumă sa, și lângă ea pe ucenicul, pe care-l iubia, a zis mu-

mei sale: „muiere, iată fiul tău!“

27. După aceea a zis ucenicului: „iată mumă ta!“ Și dintru acel ceas ucenicul o a luat la sine.

28. După aceea știind Isus, că toate s'au sfârșit, ca să se împlinească scriptura, a zis: „mi-e sete“.

29. Și era un vas plin de oțet. Iară ei ^{a)} umplând un burete de oțet, și punându-l în isop, ^{b)} l'au dus la gura lui.

30. Iară dacă a luat Isus oțetul, a zis: „sfârșitu-s'a“. Și plecându-și capul, și-a dat sufletul.

31. Deci Iidovii pentru ca să nu rămână trupurile pe cruce Sâmbătă (pentru că era Vineri, și era mare ziua aceea a Sâmbetei), ^{c)} rugat-au pe Pi-

23 Mat 27, 35; Marc 15, 24; Luc 23, 34. 24 Ps 21, 19.

a) Ostașii b) Un fel de busuioc. c) În Sâmbăta aceea erau Paștile, când nu era slobod să mai facă nici un fel de lucru, deci nici să îngroape.

lat să le zdrobească fluierile, și să se iea. ^{a)}

32. Deci au venit ostașii și au sfărâmat fluierile celui dintâiu și celui al alt care era răstignit cu el.

33. Iară când au venit la Isus, dacă au văzut, că a murit, nu i-au sfărâmat fluierile,

34. ci unul din ostași cu sulia coasta lui a împuns, și îndatăși a ieșit sânge și apă.

35. Și cel ce a văzut a mărturisit, și adevărată este mărturisirea lui. Și acela știe că adevărat zice, ca și voi să credeți.

36. Căci acestea s'au făcut ca să se îplinească scriptura: „os nu se va zdrobi dintr'însul“.

37. Și iarăși altă scriptură zice: „vedea-vor pe care l'au împuns“.

38. După acelea rugat-a pe Pilat Iosif

cel din Arimatea (care era ucenic lui Isus, pe ascuns de frica Iidovilor), ca să iea trupul lui Isus, și a îngăduit Pilat. Deci a venit și a luat trupul lui Isus.

39. Și a venit și Nicodim (carele venise la Isus mai întâiu noaptea) aducând amestecătură de smirnă și de aloi ca la o sută de litre.

40. Și luară trupul lui Isus și l'au înfășurat în giolgiu cu aromatele, cum este obiceiul Iidovilor a se îngropa.

41. Și era în locul acela, unde se răstignise, el o grădină, și în grădină mormânt nou, în care încă nimeni nu a fos pus.

42. Deci pentru Vineria Iidovilor și pentru că era aproape mormântul, acolo l'au pus pe Isus.

36 Eș 12, 46; Num 9, 12. 37 Zah 12, 10. 38 Mat 27, 57; Mar 15, 43; Luc 23, 50. 39 Io 3, 2.

a) Să-i coboare de pe cruce.

CAP. 20.

Învieerea. Arătarea la apostoli.

1. **I**ară în ziua cea dintâiu a săptămânii Maria Magdalena venit-a de dimineată la mormânt, încă fiind întunec, și a văzut piatra luată de pe mormânt.

2. Deci a alergat și a venit la Simon Petru și la celalalt ucenic, pe care-l iubia Isus, și le-a zis lor: „au luat pe Domnul din mormânt, și nu știu unde l'au pus“.

3. Deci a ieșit Petru și celalalt ucenic, și au mers la mormânt.

4. Și alergau amândoi împreună; iară celalalt ucenic a alergat mai curând decât Petru, și a venit mai înainte la mormânt.

5. Și plecându-se, a văzut jos giolgiurile, dară nu a intrat.

6. Deci a venit și

Simon Petru după dînsul, și a intrat în mormânt, și a văzut giolgiurile jos,

7. și măhrama, carea fusese pe capul lui, nu împreună cu giolgiurile, ci deosebi, învăluită într'un loc.

8. Deci atunci a intrat și celalalt ucenic, carele venise întâiu la mormânt, și a crezut.

9. Pentrucă încă nu știau scriptura: „căci trebuia să învieze el din morți“.

10. Și s'au întors ucenicii iarăși la ai săi.

11. Iară Maria sta afară lângă mormânt, plângând. Și plângând s'a plecat în mormânt,

12. și a văzut doi îngeri în veșminte albe sezând unul de către cap, și altul de către picioare, unde zăcuse trupul lui Isus.

13. Și i-au zis ei aceia: „mujere, ce plângi?“

Zis-a ea lor: „pentru-că mi-au luat pe Domnul meu, și nu știu unde l'au pus“.

14. Și după ce a zis acestea, s'a întors înapoi, și a văzut pe Isus stând, și nu știa, că Isus este.

15. Zis-a ei Isus: „muiere, ce plângi? Pe cine cauți?“ Iară ei pârându-i-se că este grădinarul, a zis lui: „Doamne, de l'ai luat tu, spune-mi unde l'ai pus, și îl voi lua eu“.

16. Zis-a ei Isus: „Marie!“ Iară ea întorcându-se, a zis lui: „Rabboni!“^{a)} (ce se zice învățătorule).

17. Zis-a ei Isus: „nu te atinge de mine, căci încă nu m'am suiat la Tatăl meu; ci mergi la frații mei și le spune lor: sui-mă voi la Tatăl meu și la Tatăl vostru, și la Dumnezeu și la Dumnezeu vostru“.

18. Și a venit Maria

Magdalina vestind ucenicilor, că a văzut pe Domnul, și i-a spus acestea.

19. Deci fiind seară, în ziua aceea, cea din tâiu a săptămânii, și ușile fiind încuiate unde erau adunați ucenicii de frica Iidovilor, venit-a Isus și a stătut în mijloc, și le-a zis lor: „pace vouă!“

20. Și acestea zicând, le-a arătat lor mâinile și coasta sa. Deci s'au bucurat ucenicii văzând pe Domnul.

21. Și le-a zis Isus iarăși: „pace vouă! Precum m'a trimis pe mine Tatăl, și eu vă trimit pe voi“.

22. Și aceasta zicând, a suflat și le-a zis lor: „luați Spirit Sfânt,

23. căroră veți ierta păcatele, se vor ierta lor: și căroră le veți ținea, vor fi ținute“.

24. Iară Toma, unul

19 Marc 16, 14; Luc 24, 36; I Cor 15, 5. 23 Mat 18, 18.

a) Magdalina l'a cunoscut de pe glas.

din cei doisprezece, carele se cheamă geamăn, nu era cu dînșii, când a venit Isus.

25. Deci i-au zis lui ceialalți ucenici: „am văzut pe Domnul“. Iară el a zis lor: „de nu voiu vedea în mâinele lui semnul cuielor, și de nu voiu pune degetul meu în semnul cuielor, și de nu voiu pune mâna mea în coasta lui, nu voiu crede“.

26. Și după opt zile iarăși erau înlăuntru ucenicii lui, și Toma cu ei. Venit-a Isus, fiind ușile încuiate, și a stă-tut în mijloc, și a zis: „pace vouă!“

27. După aceea a zis lui Toma: „adu-ți degetul tău încoace, și vezi mâinile mele; și adu mâna ta, și o pune în coasta mea: și nu fi necredincios, ci credincios“.

28. Răspuns-a Toma și a zis: „Domnul meu și Dumnezeuul meu!“

29. Zis-a Isus lui: „dacă mă văzuși Tomo, crezuși: fericiți, cari nu au văzut și au crezut!“

30. Și a făcut Isus și alte semne multe înaintea ucenicilor săi, cari nu s'au scris în cartea aceasta.

31. Iar acestea s'au scris, ca să credeți, că Isus este Hristos, Fiul lui Dumnezeu, și crezând viață să aveți întru numele lui.

CAP. 21.

La marea Tiberiadei. Petru cap al bisericii.

1. După aceasta iarăși s'a arătat Isus ucenicilor săi la marea Tiberiadei. Și s'a arătat așa:

2. erau împreună Simon Petru și Toma, carele se zice geamăn, și Natanail, carele era din Cana Galileii, și fiii lui Zevedeu și alți doi din ucenicii lui.

3. Zis-a lor Simon Petru: „mă duc să pes-

cuiesc". Zis-au ei lui : „mergem și noi cu tine". Și au ieșit, și au intrat în corabie îndată, și întru aceea noapte nu au prins nimic.

4. Iară dacă s'a făcut ziuă, stălut-a Isus la țarmuri, dar nu l'au cunoscut ucenicii că este Isus.

5. Zis-a lor Isus : „fiilor, nu cumva aveți ceva de mâncare?" Răspuns-avei lui: „nu".

6. Iară el le-a zis : „aruncați mrejea de-a dreapta corăbiei, și veți afla". Și au aruncat-o, și nu mai puteau să o tragă de mulțimea peștilor.

7. Deci a zis ucenicul acela, pe care-l iubia Isus, lui Petru : „Domnul este!" Iară Simon Petru auzind, că este Domnul, s'a încins cu fota, căci era gol,^{a)} și s'a aruncat în mare.

8. Iară ceilalți ucenici au venit cu luntea (căci nu erau departe de pamânt, ci ca la două sute de coți), trăgând mrejea cu peștii.

9. Iară dacă au ieșit la uscat, văzut-au jăratec și pește pus pe el, și pâine.

10. Zis-a lor Isus : „aduceți din pește, care l-ați prins acum".

11. Și s'a suit Simon Petru în corabie, și a tras mrejea la uscat, plină de pești mari o sută cincizeci și trei; și atâția fiind, nu s'a rupt mrejea.

12. Zis-a Isus lor : „veniți de prânziți". Și nimeni din ucenici nu cuteza să-l întrebe : „tu cine ești?" știind, că este Domnul.

13. Deci a venit Isus și a luat pâinea și le-a dat lor, și peștele așisderea.

14. Cu aceasta iată

¹ 4 Luc 24, 49; Io 14, 26; Mat 3, 11; Marc 1, 8; Luc 3, 16; Io 1, 26. 8 Fapte 2, 2; Luc 24, 48.

a) Fota e șorțul.

a treia oară s'a arătat Isus ucenicilor săi, după ce s'a sculat din morți.

15. Iară după ce au prânzit, a zis lui Simon Petru: „Simone al lui Iona, iubești-mă mai mult decât aceștia?” Zis-a lui: „așa e Doamne, tu știi, că te iubesc”. Zis-a lui: „paște mieluseii mei”.^{a)}

16. Zis-a lui iarăși a doua oară: „Simone al lui Iona, iubești-mă?” Răspuns-a lui: „așa e Doamne, tu știi, că te iubesc”. Zis-a lui: „paște oile mele”.^{b)}

17. Zis-a lui a treia oară: „Simone al lui Iona, iubești-mă?” Și

s'a întristat Petru, pentru că i-a zis lui a treia oară: „iubești-mă?”, și a zis lui: „Doamne, tu toate le știi, tu știi, că te iubesc”. Zis-a lui Isus: „paște oile mele.

18. Amin, amin zicție: când erai mai tânăr, te încingeai însuși, și umblai unde vrei. Iară dacă vei îmbătrâni, întinde-vei mâinile tale, și altul te va încinge și te va duce unde tu nu vei vrea”.

19. Iară aceasta a zis însemnând cu ce moarte va preamări pe Dumnezeu. Și aceasta zicând, i-a zis lui: „vino după mine”.^{c)}

16 Ps 40, 10; Io 13, 18. 18 Mat 27, 7.

a) Mieii lui Isus sunt toți credincioșii, cari doresc să fie hrăniți cu laptele învățăturii și cu mâncarea darului lui Dumnezeu, câștigat de Isus prin moartea cea de bună voie. b) Oile sunt episcopii și preoții, cari învață pe oameni cuvântul lui Dumnezeu și le dau hrană sufletească prin sfintele taine. — Prin acestea vorbe, Isus a pus pe Petru cap văzut peste toată biserica sa. Până ce a fost Isus în lume, era dînsul păstorul cel mai mare, pe care îl vedeau oamenii. După înălțarea lui la ceriu, rămâne în locul Domnului Petru. Biserica fiind pentru toți oamenii din toate vremile, ea are totdeauna cap văzut, pe Papa dela Roma, unde a fost Petru episcop. c) Fii și tu răstignit ca mine.

20. Iară întorcându-se Petru, văzut-a pe ucenicul, pe care-l iubia Isus, mergând după el, carele se și culcase la cină pe pieptul lui, șizisese: „Doamne, cine este cel ce va să te vândă?“,

21. pe acesta văzându-l Petru, zis-a către Isus: „Doamne, dară cu acesta ce va fi?“

22. Zis-a Isus lui: „de voi vrea să rămână acesta până voi veni, ce-ți pasă ție? Tu vino după mine“.

23. Deci a ieșit cu vântul acesta între fra-

ți, că ucenicul acela nu va muri. Si nu zisese Isus, că nu va muri, ci: „de voi vrea să rămână până voi veni, ce-ți pasă ție?“

24. Acesta este ucenicul cel ce mărturisește despre acestea, și a și scris acestea; și știm, că adevărată este mărturisirea lui.

25. Sunt și altele multe, cari le-a făcut Isus, cari de s'ar fi scris una câte una, nici în toată lumea mi-se pare, că n'ar încăpea cărțile, cari s'ar fi scris.^{a)} Amin.

20 Ps 68, 26; Ps 108, 8.

a) De aici se vede, cât de mult greșesc pocălții, cari vreau să cunoască din Sfânta Scriptură toată învățătura și toate faptele Mântuitorului.

FAPTELE APOSTOLILOR.

CAP. 1.

*Înălțarea Domnului.
Alegerea lui Matia.*

1. **C**uvântul cel dintâiu^{a)} l'am făcut, o Teofile,^{b)} despre toate câte a început Isus a face și a învăța,

2. până în ziua în care s'a înălțat, după ce a dat porunci prin Spiritul Sfânt apostolilor, pe cari i-a ales;

3. căroră s'a și arătat viu după patima sa cu multe semne, în patruzeci de zile arătându-se lor și grăind despre împărăția lui Dumnezeu.

4. Și împreună petrecând, le-a poruncit lor dela Ierusalim să nu se depărteze, ci să aștepte făgăduința Tatălui, „care ați auzit dela mine:

5. căci Ioan a botezat cu apă, iară voi

vă veți boleza cu Spirit Sfânt, nu după multe zilele acestea“.

6. Iară ei adunați fiind, îl întrebau, zicând: „Doamne, au în vremea aceasta vei să așezi împărăția lui Israel?“

7. Iară el a zis către ei: „nu trebuie să știți voi anii sau timpurile, cari Tatăl le-a pus cu a sa putere;

8. ci veți lua puterea Sfântului Spirit, carele va veni peste voi, și veți fi mie mărturii în Ierusalim și în toată Iudea și în Samaria, și până la marginile pământului.“

9. Și acestea zicând, văzând ei, s'a înălțat, și nor l'a luat dela ochii lor.

10. Și uitându-se ei la el, cum mergea la ceriu, iată doi bărbați^{c)} au stat lângă ei în veșminte albe,

a) Evanghelia scrisă de Sf. Luca. b) Un creștin de Ierusalim. c) Doi îngeri cu chip de om.

11. cari au și zis : „bărbați Galileeni, ce stați uitându-vă la ceriu ? Acest Isus, care s'a înălțat dela voi la ceriu, așa va veni, precum l'ați văzut mergând la ceriu“.

12. Atunci s'au înțors în Ierusalim, din muntele, ce se numia Eleon,^{a)} care este aproape de Ierusalim, calea Sâmbetei având.^{b)}

13. Și întrând, s'au suit în casa de sus, unde locuia Petru și Ioan, și Iacob și Andreiu, Filip și Toma, Bartolomeiu și Mateiu, Iacob al lui Alfeu și Simon Zilotul și Iuda al lui Iacob.

14. Aceștia toți petreceau cu o inimă în rugăciune și în cerere cu muierile și cu Maria, muma lui Isus, și cu frații lui.^{c)}

15. Și în zilele acelea sculându-se Petru

în mijlocul ucenicilor, (și era mulțime de oameni împreună ca la o sută și douăzeci) a zis :

16. „bărbați frați, se cade a se împlini scriptura aceasta, care mai înainte a zis Spiritul Sfânt prin gura lui David de Iuda cel ce a fost povățuitorul celor ce au prins pe Isus,

17. căci numărat era cu noi și luase soarta slujbei acesteia.

18. Deci acesta cu adevărat a câștigat țarină din plata nedreptății, și spânzurându-se, a crepat pe mijloc, și s'au vărsat toate măruntaiele lui.

19. Și s'a făcut aceasta cunoscută la toți cei ce locuiau în Ierusalim, așa încât s'a chemat țarina aceea în limba lor^{d)} Acheldama, adică țarina sângelui.

a) Al maslinilor. b) Cale de un kilometru, cât aveau voie Iidovii să umble Sâmbăta. c) Vări ai Domnului. d) Iidovește.

20. Căci scris este în cartea psalmilor: „facă-se locașul lui pusti, și să nu fie cine să locuiască în el: episcopia^{a)} lui să o iea altul“.

21. Deci din acești bărbați, cari se adunau cu noi în toată vremea, cât a trăit între noi Domnul Isus,

22. începând dela botezul lui Ioan până în ziua, în care s'a înălțat dela noi, trebuie să fie unul mărturie cu noi despre învierea lui“.

23. Și au pus pe doi, pe Iosif cel ce se chema Varsava, care se mai numia Iust, și pe Matia.

24. Și rugându-se, au zis: „tu Doamne, cel ce știi inimile tuturor, arată dintru acești doi pe unul, pe care l'ai ales

25. a lua soartea slujbei acesteia și a a-

postoliei, dintru care a căzut Iuda, ca să meargă în locul lui“.

26. Și au dat lor sorți, și a căzut soartea pe Matia, și s'a numărat cu cei unsprezece apostoli.

CAP. 2.

*Pogorârea Sf. Spirit.
Vorbirea lui Petru. Se botează trei mii.*

1. **S**i dacă s'a împlinit ziua Rușalelor, erau toți împreună adunați la un loc,

2. și s'a făcut fără de veste sunet din ceriu, ca de suflare de vifor ce vine repede, și a umplut toată casa, unde ședeau.

3. Și li s'au arătat limbi împărțite ca de foc, și s'au așezat pe unul fieștecarele din ei.

4. Și s'au umplut toți de Spiritul Sfânt, și au început a vorbi

II 4 Mat 3, 11; Marc 1, 8; Luc 3, 16; Io 7, 39; Fapte 1, 8; 11, 16; 19, 6.

a) Slujba lui de apostol.

în alte limbi, precum le da lor Spiritul a grăi.

5. Și locuiau în Ierusalim Iidovi, bărbați cucernici din tot neamul, ce este supt ceriu.^{a)}

6. Iară dacă s'a făcut glasul acesta, s'a adunat mulțimea și s'a turburat, căci îi auzia unul fieștecarele grăind în limba sa.

7. Și se spăimântau toți și se mirau, zicând unul către altul: „au nu sunt toți aceștia ce grăiesc Galileeni,

8. și cum auzim noi fieștecarele limba noastră, în care ne-am născut?

9. Parții, și Medii, și Elamiții, și cei ce locuiesc în Mesopotamia, în Iudea și în Capadocia, în Pont și în Azia,

10. în Frigia și în Pamfilia, în Egipt și

în părțile Libiei cele de lângă Cirene, și nemernicii Romani,^{b)} Iidovii și veneticii,^{c)}

11. Cretanii și Arabii: îi auzim grăind în limbele noastre măririle lui Dumnezeu“.

12. Și se spăimântau toți și se mirau zicând unul către altul: „ce va să fie aceasta?“

13. Iară alții batjocorindu-i, ziceau: „sunt plini de must“.^{d)}

14. Iară Petru stând cu cei unsprezece, și-a ridicat glasul său, și le-a răspuns: „bărbați Iidovi, și toți cei ce locuiți în Ierusalim, aceasta să vă fie vouă în știre și luați în urechi cuvintele mele.

15. Nu sunt beți aceștia, precum socotiți voi, doar este al treilea ceas din zi;

16. ci aceasta este, ce s'a zis prin prorocul:

a) Iidovi din toate țările și păgâni cari au primit legea lui Moise. b) Străini veniți din Roma. c) Venetici se numesc oamenii, cari după sânge nu sunt din neamul iidovesc, dar au primit legea lui Moise. d) Beți.

17. și va fi în zilele cele de apoi, (zice Dumnezeu), turna-voiu din Spiritul meu peste tot trupul, și vor proroci fiii voștrii și fetele voastre, și tinerii voștrii vedenii vor vedea, și bătrânii voștrii visuri vor visa.

18. Încă și peste slugile mele și peste slujnicile mele voi turna în zilele acelea din Spiritul meu, și vor proroci;

19. și voi da minuni sus în ceriu, și semne jos pe pământ, sânge și foc și abur de fum.

20. Soarele se va întoarce într-un întunec, și luna în sânge, mai înainte de ce va veni ziua Domnului cea mare și luminată.

21. Și oricarele va chema numele Domnului, se va mântui.

22. Bărbați Israiliteni, ascultați cuvintele

acestea: pe Isus Nazarineanul, bărbatul cel arătat de Dumnezeu între voi cu puteri și cu minuni și cu semne, cari le-a făcut prin el Dumnezeu în mijlocul vostru, precum și voi știți,

23. pe acesta, dat după sfatul cel rânduit și după mai înainte știința lui Dumnezeu^{a)} prin mâinile celor fărădelege răstignindu-l, l'ați omorât;

24. pe care Dumnezeu l'a înviat, deslegând durerile morții, fiindcă nu era cu puțință a fi el ținut de dînsa.

25. Pentrucă David zice de dînsul: mai înainte am văzut pe Domnul înaintea mea pururea, căci de-a dreapta mea este, ca să nu mă clătesc:

26. pentru aceea s'a desfătat inima mea, și s'a bucurat limba

17 Is 44, 3; Ioil, 2, 28. 21 Ioil 2, 32; Rom 10, 13. 25 Ps 15, 8.

a) Dumnezeu a dat de bună voie pe Fiul său.

mea, și încă și trupul meu se va odihni într-o nădejde;

27. căci nu vei lăsa sufletul meu în iad, nici nu vei da pe sfântul tău să vadă stricăciune.^{a)}

28. Cunoscute ai făcut mie căile vieții, umplea-mă-vei de bucurie cu fața ta.^{b)}

29. „Bărbați frați, să fie slobod cu îndrăsnire a grăi către voi de patriarhul David, că a și murit, și s'a îngropat, și mormântul lui este între voi până în ziua aceasta.

30. Proroc drept aceea fiind el, și știind, că cu jurământ s'a jurat Dumnezeu lui, că din rodul coapselor lui după trup va ridica pe Hristos să șază pe scaunul lui;

31. mai înainte vă-

zând, a grăit de învierea lui Hristos, că nici nu s'a lăsat sufletul lui în iad, nici trupul lui nu a văzut stricăciune.

32. Pe acest Isus l'a înviat Dumnezeu, căruia noi toți suntem mărturii.

33. Drept aceea cu dreapta lui Dumnezeu înălțându-se, și făgăduința Sfântului Spirit luând dela Tatăl, a turnat aceasta, care acum voi vedeți și auziți.^{c)}

34. Căci nu David s'a suit la ceriu, ci zice înșuși: zis-a Domnul Domnului meu: șezi de-a dreapta mea,

35. până ce voi pune pe vrășmașii tăi așternut picioarelor tale.

36. Deci cu adevărat să știe toată casa lui Israel, că și Domn

29 III Imp 1, 10, 30 Ps 131, 31. 31 Ps 15, 10; Fapte 13, 35. 34 Ps 109, 1.

a) Nu-l vei lăsa să putrezească în groapă. b) După înviere Isus s'a înălțat la ceriuri, unde a avut cea mai mare fericire, văzând — și ca om — pe Dumnezeu față la față. c) Minunea de auziți fiecare cuvântul în limba voastră

și Hristos a făcut Dumnezeu pe Isus acesta, pe carele voi l'ați răstignit“.

37. Iară ei auzind acestea, s'au umilit cu inima, și au zis către Petru și către ceilalți apostoli: „ce vom face dară, bărbați frați?“

38. Iară Petru a zis către ei: „pocăiți-vă, și să se boteze unul fieștecarele din voi în numele lui Isus Hristos, spre iertarea păcatelor voastre, și veți primi darul Sfântului Spirit.“

39. Căci vouă vă este dată făgăduința, și fiilor voștrii și tuturor celor de departe, ori pe cari va chema Domnul Dumnezeu nostru“.

40. Și cu alte cuvinte mai multe mărturisii și-i îndemna pe dînșii, zicând: „mântuiți-vă de acest neam îndărălnic“. ^{a)}

41. Și cari au pri-

mit bucuros cuvântul lui, s'au botezat: și se adăuseră în ziua aceea suflete ca la trei mii.

42. Și petreceau în învățătura apostolilor, și întru împărtășire, și întru frângerea pâinii, ^{b)} și în rugăciuni.

43. Și s'a făcut frică la tot sufletul, și multe minuni și semne se făceau prin apostoli.

44. Iară toți cei ce credeau erau într'un loc și aveau toate de obște.

45. Și moșiile și averile le vindeau, și le împărțiau tuturor, după cum fieștecarele avea lipsă.

46. Și în toate zilele petrecând cu toții dimpreună cu un cuget în biserică și frângând prin case pâine, primiau hrană întru bucuria și curățenia inimii,

47. lăudând pe Dumnezeu și fiind iubiți de tot poporul. Iar Dom-

^{a)} De Iidovii, cari au omorât pe Isus. ^{b)} Frângerea pâinii e sfânta liturghie.

nul adăugea la biserică în toate zilele pe cei ce se mântuiau.

CAP. 3.

Vindecarea şchiopului. Pocăinşa.

1. **I**ară odată, Petru şi Ioan se suiau în biserică la ceasul rugăciunii al nouălea.^{a)}

2. Şi era un bărbat oarecare, şchiop fiind din pântelele maicii sale, pe care-l aduceau şi-l puneau în toate zilele la uşa bisericii, carea se zicea frumoasă,^{b)} ca să ceară milă dela cei ce intrau în biserică.

3. Acesta văzând pe Petru şi pe Ioan când erau să între în biserică, le cerea milă.

4. Iară Petru, căutând la el cu Ioan, i-a zis: „uită-te la noi“.

5. Şi el se uita la ei, aşteptând să primească ceva.

6. Iară Petru i-a zis: „argint şi aur nu am, dar ce am, îţi dau: în numele lui Isus Hristos Nazarineanul scoală şi umblă!“

7. Şi apucându-l pe el de mâna cea dreaptă, l'a ridicat; şi îndată s'au întărit picioarele lui şi tălpile,

8. şi sărind, a statut şi umbla: şi a intrat cu ei în biserică umblând şi sărind şi laudând pe Dumnezeu.

9. Şi l'a văzut tot poporul umblând şi laudând pe Dumnezeu.

10. Şi-l cunoşteau, că el era cel ce şedea pentru milostenie la uşa cea frumoasă a bisericii: şi s'au umplut de spaimă şi de mirare pentru ce s'a întâmplat lui.

11. Şi încă fiindu-se şchiopul cel vindecat de Petru şi de Ioan, tot poporul de spăimântat a alergat la

a) La trei după amiază. b) Uşa aceasta era mai frumoasă decât celelalte, căci era din aramă şi era acoperită cu aur şi argint.

dinșii, în foișorul ce se chema al lui Solomon. ^{a)}

12. Iară Petru văzând, a grăit către popor: „bărbați Israiliteni, ce vă mirați de aceasta, sau ce vă uitați la noi, ca și cum cu a noastră putere sau cucernicie l'am fi făcut pe el să umble?

13. Dumnezeuul lui Avram, și al lui Isac, și al lui Iacob, Dumnezeuul părinților noștrii, a preamărit pe Fiul său Isus, pe carele voi l'ați dat și v'ați lăpădat de el înaintea feței lui Pilat, când el a judecat să-l sloboază.

14. Voi v'ați lăpădat de celsfânt și drept, și ați cerut să vi-se dăruiască bărbatul cel ucigaș, ^{b)}

15. iară pe începă-

torul vieții ^{c)} l'ați omorât, pe carele Dumnezeu l'a înviat din morți, ai căruia mărturii suntem noi.

16. Și prin credința în numele lui pe acesta, pe care-l vedeți și-l cunoașteți, l'a întărit numele lui, și credința ce vine printr'însul i-a dat lui întreagă sănătatea aceasta înaintea voastră a tuturor.

17. Și acum, fraților, știu, că prin neștiință ați făcut, ^{d)} ca și domnii voștrii.

18. Ci Dumnezeu, cele ce mai înainte le-a vestit din gura tuturor prorocilor săi, că va pătimi Hristos, le-a împlinit așa.

19. Drept aceea pocăiți-vă și vă întoarceți, ca să se șteargă păcatele voastre, când vor veni vremile răco-

III 14 Mat 27, 20; Marc 15, 11; Luc 23, 18; Io 18; 40.

a) Un loc închis lângă biserică, unde puteau să între și păgânii. b) Pe Varava. c) Voi ați omorât pe cel ce v'a dat viața. d) Nu v'ați dat voi seama, ce mare păcat faceți, când ați cerut să fie răstignit Isus.

relei dela fața Domnului,^{a)}

20. și va trimite pe cel mai înainte spus vouă, pe Isus Hristos,

21. pe carele trebuie să-l primească ceriul până la vremile așezării din nou a tuturor, cari le-a grăit Dumnezeu prin gura sfinților săi proroci din veac.

22. Căci Moise a zis către părinți: proroc va ridica vouă Domnul Dumnezeu vostru dintre frații voștri, ca și pe mine, pe el să-l ascultați întru toate, ori câte va zice către voi.

23. Și va fi: tot sufletul, carele nu va asculta de prorocul acela, se va pierde din popor.

24. Și toți prorocii dela Samoil, și ori câți au grăit după

aceea, mai înainte au vestit zilele acestea.

25. Voi sunteți fiii prorocilor și ai legăturii, care a făcut-o Dumnezeu cu părinții noștri, zicând către Avram: și întru sămânța ta se vor binecuvânta toate neamurile pământului.

26. Vouă l'a trimis Dumnezeu întâiu să vă binecuvinteze, după ce a înviat pe pruncul său Isus, ca să se întoarcă fieștecarele dela răutățile sale^{a)}.

CAP. 4.

Apostolii în temniță și la judecată.

1. **I**ară grăind ei către popor, venit-au asupra lor preoții și căpitanul bisericii^{b)} și saducheii,

2. întărâtați pentru că ei învățau pe popor și vestiau învierea morților întru Isus^{c)},

22 II Lege 18, 15. 25 Fac 12, 3.

a) Răcoreala aceasta este fericirea cerească. b) Preotul, care ținea ordinea în biserică. c) Erau mântuiți pe apostoli, pentru că au spus la oameni, că Isus a înviat, și, după pilda lui Isus, vor învia și oamenii.

3. și și-au aruncat pe dinșii mâinele, și i-au pus în temniță până a doua zi, pentru că era seară.

4. Iară mulți din cei ce auzise cuvântul, au crezut, și s'a făcut numărul bărbaților^{a)} ca la vreo cinci mii.

5. Și a fost a doua zi de s'au adunat domnii lor și bătrânii și cărturarii în Ierusalim,

6. și Ana arhiereul, și Caiafa, și Ioan, și Alecsandru, și câți erau din neamul arhieresc.

7. Și punându-i pe ei în mijloc, i-au întrebat: „cu ce putere sau în al cui nume ați făcut voi acestea?”

8. Atunci Petru, plin fiind de Spiritul Sfânt, a zis către ei: „domnii poporului și bătrânii lui Israil,

9. dacă noi astăzi ne judecăm pentru fa-

cerea de bine unui om bolnav, cu carea acesta s'a mântuit,

10. în știre să vă fie vouă tuturor și la tot poporul lui Israil, că în numele lui Isus Hristos Nazarineanul, pe carele voi l'ați răstignit, pe carele Dumnezeu l'a înviat din morți, întru acela stă acesta înaintea voastră sănătos.

11. Aceasta este piatra, carea nu s'a băgat în seamă de către voi ziditorii, carea s'a făcut în capul unghiului:

12. și întru nimeni altul nu este mântuire, pentru că nici un nume altul nu este dat supt ceriu oamenilor, întru care trebuie să ne mântuim noi^{b)}”.

13. Și văzând îndrăsnirea lui Petru și alui Ioan, și știind că sunt oameni fără car-

.IV 11 Ps 117, 22; Is 28, 16; Mat 21, 42; Marc 12, 10; Luc 20, 17; Rom 9, 33; I Petr 2, 7.

a) Creștini. b) După voia lui Dumnezeu, numai prin religia creștină poți să-ți mântuești sufletul.

le și proști, se mirau, și-i cunoșteau pe ei, că fusese cu Isus.

14. Iară văzând pe omul cel tămăduit lângă ei, nimica nu aveau a zice împotriva.

15. Și poruncindu-le să iese afară din săbor, vorbeau între sine,

16. zicând: „ce vom face oamenilor acestora, de vreme ce s'a văzut semn făcut prin ei, știut tuturor celor ce locuiesc în Ierusalim, și nu putem tăgădui?”

17. Ci ca să nu se lățească mai mult în popor, cu amenințări să-i oprim ca să nu grăiască mai mult de numele acesta nici unui om“.

18. Și chemându-i, le-a poruncit ca nici de cum să nu grăiască, nici să nu învețe de numele lui Isus.

19. Iară Petru și Ioan răspunzând lor, au zis:

„de este drept înaintea lui Dumnezeu a vă asculta pe voi mai vârtos decât pe Dumnezeu, judecați.

20. Pentrucă noi nu putem să nu grăim cele ce am văzut și am auzit“.

21. Iară ei amenințându-i i-au slobozit, neaflând cum să-i pedepsească pentru popor: căci toți măriau pe Dumnezeu pentru fapta aceea.

22. Pentrucă era mai mult de patruzeci de ani omul, întru carele se făcuse semnul acesta al tămăduirii.

23. Iară dacă i-au slobozit, au venit la ai săi, și le-au spus, câte au zis către ei arhieriei și bătrânii.

24. Iară ei auzind, toți dimpreună au ridicat glas către Dumnezeu, și au zis: „Slăvâne, tu celce ai făcut ceriul și pământul, și marea, și toate

cele ce sunt într'însele,

25. carele prin Spiritul Sfânt, prin gura lui David robului tău ai zis: pentru ce s'au întărâtat neamurile și popoarele au cugetat cele deșarte?

26. Stătut-au de față împărașii pământului, și domnii s'au adunat împreună asupra Domnului și asupra Hristosului lui?

27. Căci s'au adunat cu adevărat în cetatea aceasta asupra sfânt Pruncului tău Iesus, pe care l'ai uns, și Irod, și Ponțiu Pilat cu neamurile și cu popoarele lui Israil,

28. să facă câte au rânduit mai înainte să fie mâna ta și sfatul tău.

29. Și acum Doamne, caută spre amenințările lor, și dă robilor tăi cu toată îndrăzneala să grăiască cuvântul tău,

30. întinzând mâna ta spre tămăduire, ca

și semne și minuni să se facă prin numele sfânt Pruncului tău Iesus".

31. Și rugându-se ei, s'a clătît locul, în care erau adunați, și s'a umplut toți de Spiritul Sfânt, și grăiau cuvântul lui Dumnezeu cu îndrăznire.

32. Iară mulțimea celor ce credeau avea o inimă și un suflet, și nici unul nu zicea că este ceva din ceea ce avea al său, ci erau lor toate de obște.

33. Și cu mare putere mărturisiau apostolii învierea Domnului Iesus, și mare dar era întru ei toți.

34. Și nimeni nu era lipsit între ei, căci toți, cari aveau țărini sau căsi, vânzându-le, aduceau prețurile celor vândute

35. și le puneau la picioarele apostolilor, și se împărția fieștecui după cum fiește cine avea lipsă.

36. Iară Iosif, cel

ce s'a poreclit Var-
nava de apostoli, care
se tălmăcește fiul mân-
găierii, levit ciprean
de neam,

37. având țarină, o
a vândut, și a adus
prețul și l'a pus la pi-
cioarele apostolilor.

CAP. 5.

*Anania și Safira. Vin-
decări. Apostolii ia-
răși în temniță.*

1. Iară un bărbat
oarecarele, anume A-
nania, cu Safira, muie-
rea sa, și-a vândut țar-
ina,

2. și a ascuns din
preț, știind și muierea
lui, și aducând o parte
oarecare, o a pus la
picioarele apostolilor.

3. Iară Petru i-a zis:
„Ananie, pentru ce a
umplut satana inima
ta, să minși lu Spiri-
tului Sfânt, și să as-
cunzi din prețul țarinii?

4. Dacă rămâneă,^{a)}
ție-ți rămâneă; și dacă

ai vândut-o, a ta era?^{b)}
Pentru ce ai pus în
inima ta lucrul acesta?
Nu ai minșit oameni-
lor, ci lui Dumne-
zeu“.

5. Iară Anania au-
zind cuvintele acestea,
a căzut și a murit. Și
s'a făcut frică mare
peste toți cei ce au-
zise acestea.

6. Și sculându-se ti-
nerii, l'au luat, și sco-
tându-l l'au îngropat.^{c)}

7. Și a fost ca du-
pă ce ar fi trecut trei
ceasuri, și muierea lui,
neștiind, ce s'a făcut,
a intrat.

8. Și Petru i-a zis:
„spune-mi de ași vân-
dut cu alăta țarina?“
Iară ea a zis: „așa,
cu alăta“.

9. Iară Petru a zis
către ea: „pentru ce
v'ași vorbit între voi a
ispiti pe Spiritul Dom-
nului? Iată picioarele
celor ce au îngropat
pe bărbatul tău la ușă,

^{a)} Nevândută. ^{b)} Puteai să nu aduci nimic din pre-
țul țarinii, căci tot prețul era al tău. ^{c)} În Palestina se
îngropau oamenii îndată după ce muriau.

și le vor scoate și pe tine“.

10. Și a căzut îndată la picioarele lui, și a murit. Și întrând tinerii o au aflat moartă, și, scoțându-o, o au îngropat lângă bărbatul ei.

11. Și s'a făcut frică mare peste toată biserica și peste toți cei ce auziau acestea.

12. Iar prin mâinile apostolilor se făceau semne și minuni multe în popor, și erau toți împreună în foișorul lui Solomon.

13. Iar din ceialalți ^{a)} nimeni nu cuteza a se lipi de ei; ci-i măria pe ei poporul.

14. Și tot mai mulți se adăugeau cei ce credeau în Domnul, mulțime de bărbați și de femei,

15. așa încât scoteau la ulițe pe cei

bolnavi, și-i puneau pe paturi și pe nășalii, ^{b)} ca venind Petru, măcar umbra lui să umbrească pe vreunul dintre ei.

16. Și se adunau în Ierusalim mulți și din cetățile de prin prejur, aducând pe cei bolnavi și pe cei chinuiți de dureri necurate, cari se tămăduiau toți.

17. Și sculându-se arhiereul și toți cei ce țineau cu el (din erezul saducheilor), ^{c)} s'au umplut de mânie,

18. și și-au pus mâinile asupra apostolilor, și i-au băgat în temnița de obște.

19. Iar îngerul Domnului a deschis noaptea ușile temniței, și scoțându-i afară, a zis:

20. „duceți-vă, și stând în biserică, grați poporului toate cuvintele vieții acesteia“. ^{d)}

a) Din cei ce nu erau creștini. b) Paturi sau lărgi, pe cari se poartă bolnavii în spitale. c) Saducheli erau boierii poporului iidovesc, și dușmani de moarte ai Mântuitorului și ai apostolilor. d) Viața aceasta este învățătura Domnului Hristos.

21. Și auzind aceasta, au intrat de dimineață în biserică, și învățau. Iară venind arhiereul și cei ce erau cu el, au adunat săborul și toată bătrâniea fiilor lui Israil,^{a)} și au trimis la temniță să-i aducă.

22. Iară slugile mergând, nu i-au găsit pe ei în temniță; și întorcându-se, au spus,

23. zicând: „temnița o am găsit încuiată cu cea mai mare grijă, și pe străjari stând înaintea ușilor; dar când am deschis-o, n'am aflat înlăuntru pe nimeni“.

24. Și dacă auziră cuvintele acestea căpitanul bisericii și arhieriei, se mirau de ei, ce ar fi aceasta?

25. Și venind oarecine, le-a spus lor, zicând: „iață bărbații, pe cari i-ați băgat în temniță, sunt în biserică și învață poporul“.

26. Atunci ducându-se căpitanul și slugile, i-a adus pe ei, nu cu sila, căci se temeau de popor, să nu-i ucidă cu pietri.

27. Și aducându-i, i-a pus în săbor, și i-a întrebat arhiereul,

28. zicând: „au nu cu poruncă v'am poruncit vouă să nu învățați în numele acesta? Și iată ați umplut Ierusalimul de învățătura voastră, și veți să aduceți asupra noastră sângele omului acestuia“.^{b)}

29. Iară răspunzând Petru și apostolii, au zis: „cade-se a asculta de Dumnezeu mai mult, decât de oameni.“

30. Dumnezeu părinților noștri a sculat pe Isus, pe carele voi l'ați omorât, spânzurându-l pe lemn.

31. Pe acesta Dumnezeu căpetenie și mântuitor l'a înălțat cu dreapta s'a, ca să

a) Sinedriul sau săborul. b) Să ne faceți pe noi vinovați pentru moartea lui Isus.

dea pocăință și iertare păcatelor lui Israil.

32. Și noi suntem lui mărturii de cuvintele acestea, și Spiritul Sfânt, pe care l'a dat Dumnezeu celor ce ascultă de dînsul."

33. Iară ei auzind, s'au întărâtat foarte, și s'au sfătuit să-i omoare.

34. Și sculându-se oarecare fariseu în săbor, anume Gamaliel, învățător de lege, cinstit la tot poporul, a poruncit ca să iese apostolii puțin afară,

35. și a zis către ei : „bărbații Israilteni, luați aminte ce vreți să faceți cu oamenii aceștia.

36. Căci mai înainte de zilele acestea s'a sculat Teodas, care zicea cum că el este oarece mare, lângă care s'a alipit număr de bărbați ca la patru

sute; el a fost omorât, și toți cei ce ascultau de el s'au risipit și s'au făcut nimica.

37. După acesta s'a sculat Iuda Galileanul în zilele scrisorii,^{a)} și a tras popor mult după sine; și el a pierit, și toți câți au ascultat de el s'au risipit.

38. Și acum vă zic vouă: dați-le pace la oamenii aceștia, și lăsați-i; căci de va fi din oameni sfatul acesta, sau lucrul acesta, se va risipi;

39. iară de este dela Dumnezeu, nu-l veți putea risipi; ca nu cumva să vă aflați și împotriva lui Dumnezeu".

40. Și au ascultat de el, și chemând pe apostoli, după ce i-au bălăt, le-a poruncit să nu mai grăiască de numele lui Isus, și i-au slobozit.

41. Iară ei se duceau dela casa săbo-

a) Când s'au scris toți oamenii, pe vremea nașterii Mântuitorului, Iuda Galileanul a sculat poporul în contra Romanilor.

rului bucurându-se, 'că s'au învrednicit a răbda ocară pentru numele lui Isus,

42. și nu încetau a învăța și a vesti pe Isus Hristos toată ziua în biserică și prin căsi.

CAP. 6.

Cei șapte diaconi. Ștefan.

1. **I**n zilele acelea înmulțindu-se ucenicii, au făcut gălceavă Grecii ^{a)} împotriva Iidovilor, pentru că văduvele lor erau nebăgate în seamă la împărțirea de toate zilele. ^{b)}

2. Și chemând cei doisprezece mulțimea ucenicilor, ^{c)} au zis: „nu se cuvine ca, lăsând noi cuvântul lui Dumnezeu, să slujim meselor.

3. Căutați drept aceea, fraților, dintre voi șapte bărbați cu

nume bun, plini de Spiritul Sfânt și de înțelepciune, pe cari să-i punem peste treaba aceasta.

4. Iară noi vom petrece întru rugăciune și întru slujba cuvântului“.

5. Și a plăcut cuvântul înaintea a toată mulțimea. Și au ales pe Ștefan, bărbat plin de credință și de Spiritul Sfânt, și pe Filip, și pe Prohor, și pe Nicanor, și pe Timon, și pe Parmena, și pe Nicolae, nemernic din Antiohia,

6. pe cari i-au pus înaintea apostolilor, și rugându-se, și-au pus peste ei mâinile.

7. Și cuvântul lui Dumnezeu creștea, și se înmulția numărul ucenicilor în Ierusalim foarte, și multă gloată de preoți asculta de credință.

a) Iidovii, din afară de Palestina, cari și-au uitat limba și vorbeau grecește. b) Ele nu aveau drept să moștenească și astfel aveau lipsă de ajutoarele, ce se împărțiau. c) Creștinilor.

8. Iară Ștefan, plin de credință și de putere, făcea minuni și semne mari în popor.

9. Și s'au sculat unii din sinagoga, ce se zicea a libertinilor,^{a)} și a Cirinenilor și a Alecsandrenilor, și a celor din Cilicia și Azia, pricindu-se cu Ștefan.

10. Și nu puteau sta împotriva înțelepciunii și spiritului, cu care grăia.

11. Atunci au pus bărbați să zică: „noi l'am auzit pe acesta grăind cuvinte de hulă împotriva lui Moise și alui Dumnezeu.”

12. Și au întărit pe popor, și pe bătrâni, și pe cărturari; și năvălind, l'au apucat și l'au dus în săbor.

13. Și au pus mărturii mincinoase, cari ziceau: „omul acesta nu înceală a grăi cu-

vinte de hulă împotriva acestui loc sfânt,

14. căci l'am auzit zicând, că Isus Nazarineanul acesta va strica locul acesta, și va mula obiceiurile, cari ni-le-a dat nouă Moise.”

15. Și căutând spre el toți cei ce ședeau în săbor, văzut-au fața lui ca o față de înger.

CAP. 7.

Vorbirea și moartea lui Ștefan.

1. **S**i i-a zis arhiereul: „acestea așa sunt?”

2. Iară el a zis: „bărbați frați și părinți, ascultați! Dumnezeuul măririi s'a arătat părintelui nostru Avram, când era în Mezopotamia, mai înainte până a locui el în Haran,

3. și a zis către dînsul: ieși din pământul tău și din rudenia ta,

VII 3 Fac 12, 1.

a) Iidovii, cari după ce au fost duși în prinsoare de Romani, au fost lăsați slobozi, s'au întors acasă. Ei aveau case lor de rugăciune cu alți Iidovi din străinătate.

și vino în pământul, care-l voi arăta ție.

4. Atunci ieșind din pământul Caldeilor, a locuit în Haran, și de acolo, după ce a murit tatăl său, l'a mutat în pământul acesta, în care locuiți voi acum.

5. Și nu i-a dat lui moștenire într'însul nici un paș de picior; ci i-a făgăduit, că-l va da moștenire lui și sămânței lui după dînsul, când nu avea încă fiu.

6. Și i-a grăit așa Dumnezeu, că va locui sămânța lui în pământ strein, și o vor supune robiei și o vor năcăji patru sute de ani.

7. Și pe neamul, căruia vor sluji, îl voi judeca eu, a zis Dumnezeu. Și după acestea vor ieși și-mi vor sluji mie în locul acesta.

8. Și i-a dat așeză-

mântul tăierii împrejur, și așa a născut pe Isac, și l'a tăiat pe el împrejur a opta zi; și Isac pe Iacob, și Iacob pe cei doisprezece patriarhi.

9. Și patriarhii pismuind pe Iosif, l'au vândut în Egipt; și era Dumnezeu cu el,

10. și l'a scos din toate năcazurile lui; și i-a dat lui dar și înțelepciune înaintea lui Faraon, împăratul Egiptului, și l'a pus pe el mai mare peste Egipt și peste toată casa sa.

11. Și a venit foamete peste tot pământul Egiptului și al Canaanului, și năcaz mare; și nu aflau bucate părinții noștri.

12. Iară auzind Iacob, că sunt bucate în Egipt, a trimis pe părinții noștri întâia oară.

13. Și a doua oară

6 Fac 15, 3. 8 Fac 17, 10; 21, 2. 4; 25, 25; 29, 32; 35, 22. 9 Fac 37, 28. 10 Fac 41, 37. 12 Fac 42, 2. 13 Fac 45, 3.

a fost cunoscut Iosif de frații săi, și cunoscut s'a făcut lui Faraon neamul lui Iosif.

14. Iară Iosif a trimis și a chemat pe tatăl său Iacob și toată rudenia sa cu șaptezeci și cinci de suflete.

15. Și s'a pogorât Iacob în Egipt, și a murit el și părinții noștri.

16. Și au fost duși la Sihem, și au fost puși în mormântul, care l'a cumpărat Avram cu preț de argint dela fiii lui Emor alui Sihem.

17. Iară cum se apropia vremea făgăduinței, care a fost jurat-o Dumnezeu lui Avram, a crescut poporul și s'a înmulțit în Egipt,

18. până ce s'a sculat alt împărat, carele nu vrea să știe de Iosif.

19. Acesta purtân-

du-se cu viclenie cu neamul nostru, a năcăjit pe părinții noștri ca să lapede pruncii săi, să nu rămână în viață.

20. Întru această vreme s'a născut Moise, și a fost plăcut lui Dumnezeu, și a fost hrănit trei luni în casa tălâne-său.

21. Și fiind el lăpădat, l'a luat fata lui Faraon, și l'a crescut ca pe fiul său.

22. Și a învățat Moise toată înțelepciunea Egiptenilor, și era puternic în cuvintele și în faptele sale.

23. Iară când a împlinit patruzeci de ani, s'a suit în inima lui ca să cerceteze pe frații săi, pe fiii lui Israil.

24. Și văzând pe oarecarele păjind strâmbătate l'a apărat, și a răzbunat pe cel asuprit, ucizând pe Egiptean.

15 Fac 46, 5; 49, 32. 16 Fac 23, 16; 50, 5. 13; Ioz 24, 32. 17 Eș 1, 7. 20 Eș 2, 2; Ev' 11, 23. 24 Eș 2, 12. Eș 2, 12.

25. Și socotia, cum că pricep frații săi, că Dumnezeu prin mâna lui le-ar da lor mântuire; însă ei n'au priceput.

26. Și a doua zi s'a arătat lor, când se sfădiau, și i-a îndemnat pe ei spre pace, zicând: bărbați, frați sunteți voi, pentru ce faceți strâmbătate unul altuia?

27. Iară cel ce făcea strâmbătate deaproapelui, l'a împins pe el, zicând: cine te-a pus pe tine domn și judecător peste noi?

28. Au vrei să mă omori, precum ai omorât ieri pe Eghipteanul?

29. Și a fugit Moise pentru cuvântul acesta și a locuit ca străin în pământul lui Madian, unde a născut doi fii.

30. Și dupăce s'au împlinit patruzeci de ani, s'a arătat lui în

pustiul muntelui Sinai îngerul Domnului, în flacăra de foc a unui rug.

31. Iară Moise văzând, s'a minunat de vedenie, și apropiindu-se să vadă, s'a făcut către el glasul Domnului:

32. Eu sunt Dumnezeuul părinților tăi, Dumnezeuul lui Avram, Dumnezeuul lui Isac, și Dumnezeuul lui Iacob. Și tremurând Moise, nu cuteza să se uile.

33. Și i-a zis lui Domnul: desleagă încălțăminteă picioarelor tale, că locul, în carele stai, pământ sfânt este.

34. Văzând am văzut năcazul poporului meu din Egipt, și suspinul lor l'am auzit, și m'am pogorât să-i scoț pe ei. Și acum vino să te trimit pe tine în Egipt.

35. Pe acest Moise, de carele s'au lăpădat,

zicând: cine te-a pus pe tine domn și judecător? pe acesta l'a trimis Dumnezeu domn și răscumpărător prin mâna îngerului celui ce i-s'a arătat lui în rug.

36. Acesta i-a scos pe ei făcând minuni și semne în pământul Egiptului, și în marea roșie, și în pustie patruzeci de ani.

37. Acesta este Moise, cel ce a zis fiilor lui Israil: proroc va ridica vouă Domnul Dumnezeu vostru dintre frații voștri ca pe mine; de el veți asculta.

38. Acesta este cel ce a fost în adunare în pustie cu îngerul, care grăia lui în muntele Sinai, și cu părinții noștri, cel ce a luat cuvinte vii să ne dea nouă,

39. de carele n'au

vrut să asculte părinții noștri; ci s'au lăpădat și s'au întors cu inimile sale în Egipt,

40, zicând către Aaron: fă nouă dumnezei, cari să meargă înaintea noastră, căci Moise acesta, care ne-a scos pe noi din pământul Egiptului, nu știm, ce s'a făcut.

41. Și au făcut vitel în zilele acelea, și au dus jertfă idolului, și se desfătau întru lucrurile mâinilor sale.

42. Iară Dumnezeu s'a întors; și i-a lăsat să slujască oștii ceriului,^{a)} precum este scris în cartea prorocilor: au junghieri și jertfe adusu-mi-ați mie patruzeci de ani în pustie, casa lui Israil?

43. Și ați luat corțul lui Moloh și steaua dumnezeului vostru Remfan, chipuri, cari le-ați făcut să vă în-

36 Eș 7, 8—14. 37 II Lege 18, 15. 38 Eș 19, 3. 40 Eș 32, 1. 42 Am 5, 25.

a) Să se închine la stele și la alți dumnezei mincinoși, cum sunt Moloh și Remfan.

chinați lor, și vă voi muta pe voi dincolo de Vavilon.

44. Cortul mărturiei era cu părinții noștrii în pustie, precum a fost rânduit cel ce a grăit lui Moise, să-i facă după asemănarea, care a văzut,

45. pe care l'au și adus, luându-l părinții noștrii cu Isus,^{a)} spre moștenirea neamurilor pe cari le-a izgonit Dumnezeu dinaintea feșii părinților noștrii, până în zilele lui David,

46, care a aflat har înaintea lui Dumnezeu și a cerut să afle locașul Dumnezeului lui Iacob.

47. Iară Solomon i-a zidit lui casă.

48. Însă Cel Înalt nu locuiește în case făcute de mâini, precum zice prorocul:

49. ceriul îmi este mie scaun și pământul razim picioarelor mele; ce casă îmi veți zidi mie, zice Domnul, sau care e locul odihnii mele?

50. Au nu mâna mea a făcut acestea toate?

51. Tari la cerbice, și nelăiați împrejur la inimă și la urechi, voi pururea stați împotriva Spiritului Sfânt, precum părinții voștri, și voi.

52. Pe care din proci n'au prigonit părinții voștri? Și au omorât pe cei ce mai înainte vestiau venirea Celui Drept, ai căruia vânzători și ucigători acum v'ați făcut voi,

53. cari ați primit legea întru rândujala îngerilor,^{b)} și nu o ați păzit“.

54. Și auzind ei acestea, crepau în ini-

44 Eș 25, 40. 45 Ioz 3, 14; Evr 8, 9. 46 I Imp 16, 13; Ps 131, 5. 47 III Imp 6, 1; Par 17, 12. 48 Fapte 17, 24. 49 Is 66, 1.

a) Isus Navi sau Iozue. b) Dumnezeu a dat legea în muntele Sinai, încunjurat de îngerii.

mile sale și scrâșneau cu dinții împotriva lui.

55. Și fiind plin de Spiritul Sfânt, căutând la ceriu, a văzut mărirea lui Dumnezeu, și pe Isus stând deodreapta lui Dumnezeu,

56. și a zis: „iată văz ceriurile deschise, și pe Fiul omului stând deodreapta lui Dumnezeu“.

57. Iară ei strigând cu glas mare, și-au astupat urechile sale, și au năvălit deodată asupra lui,

58. și scoțându-l afară din cetate, l'au ucis cu pietrii. Și mărturiile^{a)} și-au pus hainele sale lângă picioarele unui tânăr, ce se chema Saul.

59. Și-l ucideau cu pietrii pe Ștefan, carele se ruga și zicea: „Doamne Isuse, primește sufletul meu!“

60. Și îngenunchind, a strigat cu glas mare:

„Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta!“ Și această zicând, a adormit. Iară Saul era învoit la uciderea lui.^{b)}

CAP. 8.

Filip în Samaria. Simon Magul. Arapul.

1. **S**i s'a făcut în ziua aceea prigonire mare împotriva bisericii din Ierusalim, și toți s'au risipit prin țările Iudeii și ale Samariei, afară de apostoli.

2. Și au îngropat pe Ștefan bărbați cucernici, și au făcut plângere mare peste el.

3. Iară Saul prăda biserica, întrând prin căsi, și trăgând pe bărbați și pe muleri, îi da la temniță.

4. Deci risipindu-se ei, treceau vestind cuvântul lui Dumnezeu.

5. Și Filip pogorându-se în cetatea Sa-

a) Oameni, cari anume băgau de seamă, ce vorbește Ștefan, ca să poată mărturisi în contra lui. b) Acel Saul e sfântul Pavel de mai târziu.

mariei, propovăduia lor pe Hristos.

6. Și gloatele luau aminle cu o inimă cele ce grăia Filip, auzind și văzând semnele, care le făcea.

7. Pentru că din mulți, cari aveau duhuri necurale, ieșiau strigând cu glas mare, și mulți slăbănogi și schiopi s'au tămăduit.

8. Și s'a făcut bucurie mare în cetatea aceea.

9. Iară un bărbat oarecarele, anume Simon, care vrăjia mai înainte în cetate, amăgia neamul Samariei, zicând, cumcă el este oarecine mare,

10. pe care-l ascultau toți, dela cel mic până la cel mare, zicând: „acesta este puterea lui Dumnezeu cea mare“.

11. Și-l ascultau, pentru că de multă vreme i-a fost amăgit pe ei cu vrăjile.

12. Iară dacă au crezut lui Filip, carele propovăduia împărăția lui Dumnezeu și numele lui Isus Hristos, s'au botezat și bărbați și muieri.

13. Atunci și Simon a crezut, și botezându-se, petrecea cu Filip, și văzând făcându-se puteri mari și semne, se uimia și se mira.

14. Iară auzind apostolii cei din Ierusalim, cumcă Samaria a primit cuvântul lui Dumnezeu, au trimis la ei pe Petru și pe Ioan,

15. cari pogorându-se, s'au rugat pentru ei ca să primească Spiritul Sfânt:

16. căci încă peste nici unul dintre ei nu se pogorâse, ci numai botezați erau în numele Domnului Isus. ^{a)}

17. Atunci puneau mâinile peste ei, și primeau Spiritul Sfânt. ^{b)}

^{a)} Erau numai botezați, și nu miruiți. ^{b)} Darurile sufletești, cari se dau prin taina sfântului mir.

18. Iară Simon văzând, că prin punerea mâinilor apostolilor se dă Spiritul Sfânt, a adus lor bani,

19. zicând: „dați-mi și mie puterea aceasta ca ori pe carele voi pune mâinile, să primească Spiritul Sfânt“.

20. Iară Petru a zis către el: „argintul tău să fie cu tine spre pierire, pentru că ai socolit, că darul lui Dumnezeu cu bani se agonisește.

21. Nu ai tu parte, nici soarte în cuvântul acesta,^{a)} pentru că inima ta nu este dreaptă înaintea lui Dumnezeu.

22 Pocăiește-te drept aceea de răutatea ta aceasta, și te roagă lui Dumnezeu, că doară s'ar ierta fie cugetul inimii tale.

23. Căci în fierea amărăciunii și în le-

gătura nedreptății^{b)} te văz, că ești“.

24. Și răspunzând Simon a zis: „rugați-vă voi pentru mine către Domnul, ca nimica din acestea, ce ați zis, să nu vie peste mine.“

25. Iară ei mărturisind și grăind cuvântul Domnului, s'au întors în Ierusalim, și multor sate de ale Samarinenilor au provăduit.

26. Iară îngerul Domnului a grăit către Filip, zicând: „scoală și mergi spre amiazăzi la calea, carea se poartă din Ierusalim în Gaza, care este pustie“.^{c)}

27. Și sculându-se, s'a dus; și iată un bărbat arap, famen^{d)} puternic al Candaciei, împărăteasa Arapilor, carele era peste toate vistieriile ei, și venise

a) Slujba apostoliei. b) Mari și multe păcate ai în suflet, de cari nu poți scăpa numai cu mare ajutor al lui Dumnezeu. c) Trecea prin un loc pustiu. d) Un fel de slujbași la curtea împăratului, numiți eunuci.

să se închine în Ierusalim.

28. Și era întorcându-se, și șezând în căruța sa, celia pe prorocul Isaia.

29. Iară Spiritul a zis lui Filip: „apropie-te și te alipește de căruța aceasta“.

30. Și alergând Filip, l'a auzit pe el cetind pe prorocul Isaia, și a zis: „oare înțelegi ce cetești?“

31. Iară el a zis: „cum aş putea, de nu mă va povălui cineva?“ Și a rugat pe Filip de s'a suit și a șezut cu el.

32. Iară locul scripturii, care-l celia, era acesta: „ca o oaie la junghiere s'a adus, și ca un miel, înaintea celui ce-l tunde pe el, fără de glas, așa nu și-a deschis gura sa ;

33. întru smerenia lui judecata lui s'a ridicat, și neamul lui cine-l va spune? Căci

se va lua de pe pământ viața lui“.

34. Și răspunzând famenul lui Filip, a zis: „rogu-te, de cine zice prorocul aceasta, de sine, sau de alt-cineva?“

35. Iară Filip deschizând gura sa, și începând dela scriptura aceasta, a vestit lui pe Isus.

36. Și mergând ei pe cale, au venit la o apă, și a zis famenul: „ială apa, ce mă oprește ca să nu mă botez?“

37. Iară Filip a zis lui: „de crezi din toată inima, poți“. Și el răspunzând, a zis: „crez, că Fiul lui Dumnezeu este Isus Hristos“.

38. Și a poruncit să stea căruța, și s'au pogorât amândoi în apă, și Filip și famenul, și l'a botezat.

39. Iară dacă au ieșit din apă, Spiritul

Domnului a răpit pe Filip, și nu l'a mai văzut pe el famenul. Și mergea în calea sa bucurându-se.

40. Iară Filip s'a aflat în Azot, și trecând vestia tuturor cetățitor, până ce a venit în Cezarea.

CAP. 9.

Întoarcerea lui Saul. Petru în Lida și Iope.

1. **I**ară Saul, suflând încă cu amenințări și cu uci-deri împotriva ucenicilor Domnului a mers la arhiereul,

2. și a cerut dela el cărți pentru sinagoge din Damasc ca de ar afla pe unii, cari să fie dintru această cale ^{a)}, și pe bărbați și pe muieri, legați să-i aducă în Ierusalim.

3. Și mergând, a fost când s'a apropiat

el de Damasc, și de grabă a strălucit peste el lumină din ceriu,

4. și căzând pe pământ, a auzit glas zicând lui: „Saule, Saule, ce mă prigonești?“

5. Și el a zis: „cine ești Doamne?“ Iară Domnul a zis: „eu sunt Isus, pe carele tu-l prigonești. Cu greu este ție a le împotri-vi boldului“. ^{b)}

6. Și tremurând și spăriat fiind a zis: „Doamne, ce vrei să fac?“ Și Domnul a zis către el: „scoală-te, și intră în cetate, și se va spune ție ce trebie să faci“.

7. Iară bărbații, cari mergeau pe cale cu el, stau încremeniți, auzind glasul și pe nimeni văzând.

8. Și s'a sculat Saul de pe pământ, și deschizându-și ochii săi,

IX 1 Gal 1, 13. 3 Fapte 22, 6; I Cor 15, 8; II Cor 12, 2.

a) Creștini. b) Firea îl îndeamnă pe om să asculte de Dumnezeu, și prin urmare să nu prigonească legea lui Hristos.

pe nimeni nu vedea.^{a)} Și ducându-l de mâini, l'au băgat în Damasc.

9. Și era trei zile nevăzând, și nici nu a mâncat, nici nu a băut.

10. Și era un ucenic în Damasc, anume Anania; și a zis către el Domnul în vedenie: „Ananie!” Iară el a zis: „Aici sunt, Doamne”.

11. Iară Domnul a zis către el: „scoală-te și mergi în ulița, ce se cheamă dreaptă, și caută în casa lui Iuda pe un anume Saul Tarseanul, care își face rugăciunea”.

12. Și Saul a văzut în vedenie pe un bărbat, anume Anania, intrând și punând pe el mâna, ca iarăși să vadă.

13. Iară Anania a răspuns: „Doamne, am

auzit dela mulți de bărbatul acesta, câte rele a făcut sfinților tăi^{b)} în Ierusalim;

14. încă și aici are putere dela arhieriei a lega pe toți, cari cheamă numele tău.”

15. Iară Domnul a zis către el: „mergi, că vas ales este mie acesta, ca să poarte numele meu înaintea neamurilor, și a împăraților, și a fiilor lui Israil.

16. Căci eu îi voi arăta lui câte trebuie să păță pentru numele meu”.

17. Și a mers Anania, și a intrat în casă, și punându-și pe el mâinile, a zis: „frate Saule, Domnul Isus, cel ce ți-s'a arătat pe calea, pe care veniai, m'a trimis ca să vezi și să te umpli de Spirit Sfânt”.

a) L'a orbit Dumnezeu câteva zile, ca să-l facă să creadă și pe el, și pe tovarășii de drum, că arătarea nu a fost numai un vis, ci într'adevăr i-s'a arătat Isus. Domnul îi dă iarăși vederea, când Saul se botează.

b) Creștinii se numiau ucenici, sfinți și frați.

18. Și îndată au căzut de pe ochii lui ca niște solzi, și a văzut îndată: și sculându-se s'a bolezat.

19. Și luând mâncare, s'a întărit. Și a fost Saul cu ucenicii cei din Damasc câteva zile.

20. Și îndată în adunări propovăduia pe Hristos, că acesta este Fiul lui Dumnezeu.

21. Și se mirau toți cei ce auziau, și ziceau: „au nu acesta este cel ce a prădat în Ierusalim pe cei ce chemau numele acesta? Și aici pentru aceea a venit, ca legați să-i ducă la arhieriei.“

22. Iară Saul mai mult se întăria, și rușina pe Iidovii cei ce locuiau în Damasc, arătând, că acesta este Hristos. ^{a)}

23. Iară după ce s'au plinit zile multe, s'au

sfătuit Iidovii să-l omoare.

24. Și lui Saul i-s'a făcut cunoscut vicleșugul lor. Și păziau porțile ^{b)} ziua și noaptea, ca să-l omoare.

25. Și luându-l pe el ucenicii noaptea, l'au slobozit peste zid, lăsându-l într'o coșniță.

26. Și venind Saul în Ierusalim, cerca a se alipi de ucenici; și toți se temeau de el, necrezând că este ucenic.

27. Iară Varnava l'a luat și l'a dus la apostoli, și le-a spus, cum a văzut în cale pe Domnul, și i-a grăit lui, și cum a grăit în Damasc cu îndrăzneală în numele lui Isus.

28. Și era cu ei petrecând în Ierusalim, și cu îndrăzneală vorbind în numele Domnului Isus.

24 II Cor 11, 32.

a) Adecă Mesia cel făgăduit de Dumnezeu, ca să primească și ei religiunea creștină. b) Cetățile erau încunjurate cu zid, și la marginile ulițelor erau porți.

29. Și grăia și se întreba și cu Grecii; iar ei căutau să-l omoare.

30. Și înțelegând frații, l'au dus în Cezarea, și l'au trimis în Tars.^{a)}

31. Iară biserica avea pace prin toată Iudea și Galilea și Samaria, și creștea și se întăria umblând în frica Domnului, și se umplea de mângăierea Sfântului Spirit.

32. Și a fost Petru trecând pe la toți și a venit și la slinții, cari locuiau în Lida.

33. Și a aflat acolo pe un om oarecarele, anume Enea, de opt ani zăcând în pat, carele era slăbănog.

34. Și a zis Petru lui: „Enea, vindecă-te Isus Hristos; scoală-te și-ți așterne!“ Și îndată s'a sculat.

35. Și l'au văzut pe el toți cei ce locuiau

în Lida și în Saronă, și s'au întors la Domnul.

36. Iară în Iopi era o uceniță, anume Tavita, care talmăcindu-se se zice: căprioară. Aceasta era plină de fapte bune și de milostenii, ce făcea.

37. Și a fost în zilele acelea, bolnăvindu-se ea, a murit. Și scaldându-o, o au pus în foisor.^{b)}

38. Și aproape fiind Lida de Iopi, ucenicii auzind, că Petru este acolo, au trimis pe doi bărbați la dînsul, rugându-l să nu pregete a trece până la ei.

39. Și sculându-se Petru, a mers împreună cu ei. Și venind, l'au dus în foisor; și au slătit înaintea lui toate văduvele, plângând și arătând hainele și îmbrăcămintele, cari le făcea Căprioara, fiind cu ele.

a) Saul era din Tars. Aici avea neamuri și prieteni, și putea să aibă mai multă liniște. b) Casa dinainte sau salonul.

40. Și scoțând afară Petru pe Iofi, ingenunchind s'a rugat, și întorcându-se către trup, a zis: „Tavita, scoală!“ Iară ea a deschis ochii săi, și văzând pe Petru, a șezut.

41. Și dându-i ei mâna, o a ridicat. Și chemând pe sfinți și pe văduve, o a dat lor vie.

42. Și s'a făcut aceasta cunoscut prin toată Iopi, și mulți au crezut în Domnul.

43. Și s'a făcut de a rămas zile multe în Iopi, la un Simon oarecare, curelar.

CAP. 10.

Corneliu. Petru trimis la păgâni.

1. **I**ară un bărbat oarecare era în Cezarea, anume Corneliu, sutaș din ceata ce se chema italienească,

2. cucernic și temător de Dumnezeu cu toată casa sa, făcând milostenii multe popo-

rului și rugându-se lui Dumnezeu totdeauna;

3. acesta a văzut aieva în vedenie, ca la al nouălea ceas din zi, pe îngerul lui Dumnezeu întrând la sine și zicându-i: „Corneliu!“

4. Iară el căutând la înger și înfricoșându-se, a zis: „ce e, Doamne?“ Și i-a zis lui: „rugăciunile tale și milosteniile tale s'au suit întru pomenire înaintea lui Dumnezeu.“

5. Și acum trimite în Iopi bărbați și cheamă pe oarecare Simon, carele se poreclește Petru;

6. acesta este în sălaș la oarecare Simon curelarul, a cărui casă este lângă mare. Acesta îi va spune ție, ce trebuie să faci“.

7. Și dacă s'a dus îngerul cel ce grăia lui Corneliu, chemând două slugi ale sale și pe un ostaș cucernic din cei ce erau supt ascultarea lui,

8. și spunându-le lor toate, i-a trimis în lopi.

9. Și a doua zi, mergând ei pe cale și apropiindu-se de cetate, în ceasul al șaselea s'a suit Petru pe coperișul casei^{a)} să se roage.

10. Și fiind flămând, a vrut să guste ceva. Și pe când îi găliau, căzuț-a peste el uimire,

11. și a văzut ceriul deschis și pogorându-se un vas ca o fașă de masă mare de pânză, legată de patru capete și slobozită pe pământ,

12. în care erau toate cele cu patru picioare ale pământului, și fiarăle, și cele ce se târesc, și paserile ceriului.

13. Și s'a făcut glas către el: „scoală-te, Petre, junghie și mănâncă!”

14. Iară Petru a zis: „nici decum Doamne, căci nici odată n'am mâncat nimic ce e necurat sau spurcat”.^{b)}

15. Și glasul a grăit și a doua oară către el: „cele ce Dumnezeu a curățit, tu să nu le zici spurcate”.

16. Și aceasta s'a făcut de trei ori, și iarăși s'a ridicat vasul în ceriu.

17. Și stând întru sine îngăimăcit Petru, ce ar putea să fie vederea, care a văzut, iată bărbații cei trimiși de Corneliu întrebând de casa lui Simon, au stătut la poartă.

18. Și strigându-l, întrebau, de este în sălaș acolo Simon, ce se poreclește Petru?

19. Și pe când Petru se gândia la vedere, i-a zis lui Domnul:

a) Coperișele caselor nu erau ascuțite ca azi, cu vârf, ci oable ca podelele, de puteau sta pe ele. b) După legea lui Moise, anumite dobitoace erau spurcate, și nu era slobod să le mânânci carnea: Dumnezeu arată, că legea aceasta nu mai are valoare.

„Iată te caută trei bărbați.

20. Scoală-te, te poartă și mergi cu ei fără nici o îndoire, căci eu i-am trimis.”

21. Și pogorându-se Petru la bărbații cei trimiși de Corneliu, a zis către ei: „Iată eu sunt pe carele-l căutați. Ce pricină este pentru care ați venit?”

22. Iară ei au zis: „Corneliusușul, bărbat drept și temător de Dumnezeu și cinstit de toată mulțimea neamului jidovesc, îndemn a primit dela înger sfânt, să te cheme în casa sa, și să auză cuvinte dela tine”.

23. Deci băgându-i în lăuntru, i-a primit în sălaș. Iară a doua zi Petru a ieșit cu ei, și unii din frații din Iopi au mers cu el.

24. Și în cealaltă zi au intrat în Cezarea, iară Corneliu era așteptându-i chemându-și rudeniile sale și pe prietenii cei iubiți.

25. Și a fost când a intrat Petru, l'a întâmpinat Corneliu; și căzând la picioarele lui, s'a închinat lui.

26. Iară Petru l'a ridicat, zicând: „scoală și eu însumi om sunt”.

27. Și vorbind cu el a intrat, și a aflat mulți, cari se adunase,

28. și a zis către ei: „voi știți, că e necuvios bărbatului jidovesc să se alipească sau să se apropie către cel de alt neam. Dar mie Dumnezeu mi-a arătat, că pe nici un om să nu-l zic spurcat sau necurat.

29. Pentru aceea și fără de îndoire am venit fiind chemat. Întrebu-vă dară, pentru ce pricină m'ați chemat?”

30. Și Corneliu a zis: „într'acest ceas sunt patru zile de când ajunam și în al nouălea ceas mă rugam în casa mea; și iată un bărbat a stătut înaintea

mea, în haină lumina-
nată,

31. și a zis: Corneliu, auzitu-s'a rugăciunea ta, și milosteniile tale s'au pomenit înaintea lui Dumnezeu.

32. Trimite dară în lopi și cheamă pe Simon, cel ce se poreclește Petru, care le găzduiește în casa lui Simon curelarul lângă mare; acesta dacă va veni, îți va spune ție."

33. Deci îndată am trimis la tine, și tu bine ai făcut că ai venit. Acum dară noi toți înaintea lui Dumnezeu suntem de față ca să ascultăm toate câte sunt poruncite ție dela Dumnezeu."

34. Iară Petru deschizându-și gura, a zis: „cu adevărat cunosc, că Dumnezeu nu caută la față;

35. ci în tot neamul, cel ce se teme de el și face dreptate primit este.

36. Cuvânt a trimis fiilor lui Israil, vestind pace prin Isus Hristos (acesta este domnul tuturor).^{a)}

37. Voi știți, ce s'a făcut prin toată Iudea, începând dela Galilea, după botezul, care l'a propovăduit Ioan:

38. cum a uns Dumnezeu cu Spirit Sfânt și cu putere pe Isus cel dela Nazaret, carele a umblat făcând bine și vindecând pe toți cei împresurați de diavolul, căci Dumnezeu era cu dînsul.

39. Și noi suntem mărturii tuturor, cari le-a făcut, și în ținutul Iudeilor și în Ierusalim acesta, pe care l'au omorât, spânzurându-l pe lemn.

X 34 II Lege 10, 17; II Par 19, 7; Iov 34, 19; Inj 6, 8; Sirah 35, 15; Rom 2, 11; Gal 2, 6; Ef 6, 9; Col 3, 25; I Petr 1, 17. 37 Luc 4, 14.

a) Prin urmare și voi sunteți chemați să cunoașteți legea lui Hristos.

40. Pe acesta Dumnezeu l'a înviat a treia zi, și l'a lăsat să se arele,

41. nu la tot poporul, ci nouă mărturiilor celor mai înainte rânduite dela Dumnezeu, cari am mâncat și am beut împreună cu el după ce a înviat din morți.

42. Și ne-a poruncit nouă să propovăduim poporului și să mărturisim, că el este rânduit dela Dumnezeu judecătorul viilor și al morților.

43. De acesta toți prorocii mărturisesc, că tot cel ce crede întru dînsul va primi iertarea păcatelor prin numele lui^{a)}

44. Încă grăind Petru cuvintele acestea, s'a pogorât Spiritul Sfânt peste toți cei ce ascultau cuvântul.

45. Și s'au uimit cre-

43 Ier 31, 34; Mih 7, 18.

a) Deci nu se face nici o deosebire, ce a fost omul mai înainte: Iidov ori păgân. b) Creștinii, cari mai înainte au fost Iidovi.

dincioșii cei din tăierea împrejur^{b)}, cari venise cu Petru, că și peste păgâni s'a vărsat darul Spiritului Sfânt,

46. pentru că îi auziau grăind în limbi și mărink pe Dumnezeu. Atunci a răspuns Petru:

47. „au doară poate cineva opri apa ca să nu se boteze aceștia, cari au primit Spiritul Sfânt, ca și noi?”

48. Și a poruncit lor ca să se boteze în numele Domnului Isus Hristos. Atunci l'au rugat ca să rămână la ei vreocâteva zile.

CAP. 11.

*Petru în Ierusalim.
Creștinii din Antiohia.*

1. Si au auzit apostolii și frații, cari erau în Iudea, că și păgânii au pri-

mit cuvântul lui Dumnezeu.

2. Și când s'a suit Petru în Ierusalim, se priceau cu el cei din tăierea împrejur,

3. zicând: „pentru ce ai intrat la oameni ne-tăiași împrejur, și ai mâncat cu ei?”

4. Iară Petru a început a le spune pe rând, zicând:

5. „eu eram în cetatea lopi rugându-mă, și am văzut întru uimirea minții vedenie, pogorându-se un vas ca o fașă mare de masă, slobozindu-se de patru cornuri din ceriu, și a venit până la mine.

6. Uitându-mă la ea, luaiu seama și am văzut cele cu câte patru picioare ale pământului, și fiarăle, și cele ce se târăsc și paserile ceriului.

7. Și am auzit glas zicând mie: scoală-te

Petre, junghie și mânâncă!

8. Și am zis: nici decum Doamne, căci nimic ce e necurat sau spurcat nici odată n'a intrat în gura mea.

9. Și mi-a răspuns mie glasul din ceriu a doua oară, zicând: cele ce Dumnezeu le-a curățit, tu nu le spurca.

10. Și aceasta s'a făcut de trei ori, și iarăși s'au ridicat toate la ceriu.

11. Și iată îndată trei bărbași veniră la casa, în carea eram, trimiși dela Cezarea la mine.

12. Și mi-a zis mie Spiritul să mă duc cu ei fără nici o îndoire. Și au venit cu mine și acești șase frați,^{a)} și am intrat în casa omului.

13. Și el ne-a spus, cum a văzut pe înger în casa sa, stând și

a) Petru i-a luat cu sine ca mărturii, știind, că primirea păgânilor în biserică, fără a-i tăia împrejur, nu va plăcea la mulți.

zicându-i: trimite în lopi bărbați, și cheamă pe Simon, carele se poreclește Petru,

14. carele va grăi către tine cuvinte, cu cari te vei mântui tu și toată casa ta.

15. Și când am început eu a grăi, s'a pogorât Spiritul Sfânt peste ei, ca și peste noi într-un început.

16. Și mi-am adus aminte de cuvântul Domnului, cum zicea: Ioan a botezat cu apă, iară voi vă veți boteza cu Spiritul Sfânt.

17. Deci dacă acelaș dar l'a dat lor Dumnezeu, ca și nouă, celor ce am crezut în Domnul Isus Hristos: eu cine eram ca să pot opri pe Dumnezeu?"

18. Și auzind acestea, au tăcut și au mărit pe Dumnezeu, zicând: „așa dar și neamurilor a dat Dum-

nezeu pocăință spre viață".^{a)}

19. Iară cei ce se risipise pentru turburarea, ce s'a făcut pe vremea lui Ștefan, au trecut până la Fenicia, și la Cipru, și la Antiohia, nimănui grăind cuvântul, fără numai Iidovilor.

20. Și erau unii din ei bărbați Ciprieni și Cirinei, cari întrând în Antiohia, grăiau către Greci, vestind pe Domnul Isus.

21. Și era mâna Domnului cu ei; și mult număr crezând, s'a întors la Domnul.

22. Și s'a auzit cuvântul despre ei în urechile bisericii din Ierusalim, și au trimis pe Varnava să treacă până la Antiohia;

23. carele mergând și văzând darul lui Dumnezeu, s'a bucurat și îndemna pe toți, ca precum au pus în ini-

XI 16 Mat 3, 11; Marc 1, 8; Luc 3, 16; Io 1, 26; Fapte 1, 5; 19, 4.

a) Ca să ajungă la fericirea veșnică.

mile sale, să petreacă în Domnul;

24. pentru că era om bun și plin de Spiritul Sfânt și de credință. Și s'a adaus mulțime multă Domnului.

25. Și s'a dus Varnava în Tars, să caute pe Saul; și aflându-l, l'a dus în Antiohia.

26. Și acolo un an întreg s'au adunat în biserică, și au învățat poporul mult; și în Antiohia s'au numit ucenicii mai întâiu creștini.

27. Iară întru aceste zile s'au pogorât din Ierusalim proroci în Antiohia;

28. și sculându-se unul dintr' înșii, anume Agab, vestia prin Spiritul, că foamete mare va să fie în toată lumea; carea a și fost supt Claudiu.

29. Iară ucenicii au

hotărât, ca după cât are, fieștecarele să trimită ajutor fraților celor ce locuiau în Iudea;

30. ce au și făcut, trimițând la bătrâni^{a)} prin mâna lui Varnava și alui Saul.

CAP. 12.

Petru iarăși în temniță, îl scoate îngerul.

1. **I**ară în vremea aceea pus-a Irod împăratul^{b)} mâinile să facă rău unora din biserică.

2. Și a ucis pe Iacob, fratele lui Ioan, cu sabia.

3. Și văzând, că plăcea Iidovilor, a adaus a prinde și pe Petru. Și erau zilele azimelor.

4. Și prinzându-l, l-a băgat în temniță, dându-l la patru cete de câte patru ostași, să-l păzească, vrând după Paști să-l scoată poporului.^{c)}

a) Episcopi și preoți. b) Irod Agripa, nepot lui Irod cel Mare care a voit să omoare pe Isus. c) Să-i fie odată în mâini, c'apoi după aceea îl va scoate, ca și pe Isus, înaintea poporului, ca acesta să-i ceară moartea.

5. Deci Petru era păzit în temniță, iară biserica făcea rugăciune neîncetată la Dumnezeu pentru el.

6. Iară când voia să-l scoasă Irod, în noaptea aceea Petru era dormind între doi ostași, legat cu două lanțuri, și păzitorii înaintea ușii păziau temnița.

7. Și iată îngerul Domnului a venit, și lumină a strălucit în casă; și lovind în coaste pe Petru, l'a deșteptat, zicând: „scoală de grab!“ Și au căzut lanțurile de pe mâinile lui.

8. Și a zis îngerul către el: „încinge-te și încalță încălțămintele tale“. Și a făcut așa. Și a zis lui: „îmbracă-ți haina, și vino după mine!“

9. Și ieșind, mergea după el, și nu știea, că adevărat este ceea ce se făcea prin în-

ger; ci i-se părea, că vedenie vede.

10. Și trecând pe lângă straja cea dinlău și cea de a doua, a venit la poarta cea de fier, ce duce în cetate, carea singură li s'a deschis. Și ieșind, au trecut o uliță, și îndatăși s'a dus îngerul dela el.

11. Iară Petru venindu-și în sine, a zis: „acum știu cu adevărat, că a trimis Domnul pe îngerul său, și m'a scos din mâna lui Irod și din toată așteptarea poporului jidovesc“. ^{a)}

12. Și luând aminte, a venit la casa Mariei, muma lui Ioan ce se poreclia Marcu, unde erau mulți frați adunați și făcând rugă.

13. Și bălând Petru în ușa porții, a mers o fată să 'asculte, a nume Rodi;

14. și cunoscând glasul lui Petru, de bu-

^{a)} Jidovii turburați de călțurari și de farisei, credeau, că acum se va sfârși și cu Petru.

curie n'a deschis ușa, ci alergând înlăuntru, a spus, că Petru stă înaintea ușii.

15. Iară ei au zis către ea: „au nebulnit-ai?” Dară ea întâria, că este așa. Iară ei ziceau: „îngerul lui este”.

16. Iară Petru nu înceta a bate; și deschizându-i, l'au văzut și s'au spăimântat.

17. Și făcându-le lor semn cu mâna să tacă, le-a spus, cum l'a scos Domnul din temniță, și a zis: „spuneți acestea lui Iacob^{a)} și frașilor”. Și ieșind, s'a dus într'alt loc.

18. Iară dacă s'a făcut ziuă, era mare turburare între ostași, oare ce să se fi făcut Petru?

19. Și Irod punând să-l caute, și neaflându-l, le-a făcut pâră oștaşilor și a poruncit să-i tragă la chi-

nuri. Apoi s'a pogorât din Iudea în Cezarea, și acolo petrecea.

20. Și era Irod mânios pe Tirieni și pe Sidoneni. Iară ei împreună au venit la el, și plecând pe Blast, carele era peste cămara împăratului, cereau pace, pentrucă țara lor se hrănia din pământul împărătesc.

21. Iară într'o zi rânduită Irod îmbrăcat cu haină împărătească, a șezut pe tron, și grăia către ei.

22. Iară poporul striga: „glas de dumnezeu și nu de om!”

23. Și îndată l'a lovit pe el îngerul Domnului, pentru că nu a dat mărirea lui Dumnezeu, și a murit mâncat de viermi.

24. Intr'acea cuvântul lui Dumnezeu creștea și se înmulția.

25. Iară Varnava și Saul s'au întors din

XII 25 Fapte 11, 30.

a) E vorba de Iacob cel mic, episcopul Ierusalimului; pe cel mare îl omorâse Irod.

Ierusalim în Antiohia, după ce și-au împlinit slujba, luând împreună cu sine și pe Ioan cel ce se poreclia Marcu.

CAP. 13.

La păgâni. Pavel Sergiu. Apostolii scoși din Antiohia.

1. **S**i erau în biserica din Antiohia proroci și învățători, Varnava și Simon carele se chema Niger, și Luciu Cirenul, și Manain carele era crescut împreună cu Irod tetrarhul, și Saul.

2. Și slujind ei Domnului și ajunând, a zis Spiritul Sfânt: „osebiți mie pe Varnava și pe Saul la lucrul, la carele i-am chemat“.

3. Atunci ajunând și rugându-se, și punându-și pe ei mâinile, i-au slobozit.

4. Deci fiind trimiși

de Spiritul Sfânt, aceștia s'au pogorât în Seleucia, și de acolo au corăbiat la Cipru.

5. Și venind în Salamis, vestiau cuvântul lui Dumnezeu în sinagogeale Iidovilor, și aveau și pe Ioan ca ajutor.

6. Și străbătând inzulă toată până la Paf, au aflat pe oarecarele vrăjilor, pro-roc mincinos și Iidov, al căruia nume era Barisus,

7. carele era împreună cu deregătorul Sergiu Pavel, bărbat înțelept. Acesta chemând pe Varnava și pe Saul, poștia să auză cuvântul lui Dumnezeu.

8. Iară lor le sta împotrivă Elima vrăjitorul (căci așa se tâlcuiește numele lui) căulând să întoarcă pe deregătorul dela credință.

9. Iară Saul, carele e și Pavel,^{a)} plin de

^{a)} Saul e tot una cu Pavel, căci la Iidovi erau unii, cari pe lângă numele jidovesc mai aveau și unul roman.

Spiritul Sfânt, a căutat la el,

10. și a zis: „o plinule de toată viclenia și de toată răutatea, fiul diavolului, vrășmașule a toată dreptatea, nu vei înceta a răzvrăti căile Domnului cele drepte?”

11. Și acum iață mâna Domnului peste tine: și vei fi orb, nevăzând soarele până la o vreme.” Și îndată a căzut peste el ceață și întunec; și umblând împrejur, căuta povățuitor.

12. Atunci văzând deregătorul ce s'a făcut, a crezut, mirându-se de învățătura Domnului.

13. Și pourcezând dela Paf Pavel și cei ce erau cu el, au venit în Perga Pamfiliei. Iară Ioan s'a despărțit de ei și s'a întors în Ierusalim.

14. Trecând ei din Perga, au venit în

Antiohia Pisidiei, și întrând în sinagogă într'o zi de Sâmbătă, au șezut.

15. Iară după cetirea legii și a prorociilor, au trimis mai marii sinagogei la ei, zicându-le: „bărbați frați, de aveți vr'un cuvânt de mângăiere către popor, grațiți!”

16. Iară Pavel sculându-se și făcându-le semn cu mâna să tacă, a zis: „bărbați Israiliteni și cari vă temeți de Dumnezeu,^{a)} ascultați.

17. Dumnezeuul poporului lui Israil a ales pe părinții noștrii, și pe popor l'a înălțat când era locuitor în pământul Eghiptului; și cu braț înalt i-a scos pe ei dintr'însul.

18. Și vreme de patruzeci de ani a răbdând năravurile lor în pustie.

19. Și pierzând șapte neamuri în pământul

XIII 17 Eș 1, 1; 13, 21. 22. 18 Eș 16, 3. 19 Ioz 14, 2.

a) Prozeliții, păgânii întorși la legea lui Moise

lui Canaan, le-a împărțit lor cu soarte pământul aceloră.

20. Și după acestea, ca la patru sute și cincizeci de ani, le-a dat lor judecători până la Samuil prorocul.

21. Și după aceea au cerut împărat, și le-a dat lor Dumnezeu pe Saul, feciorul lui Cis, bărbat din sămânța lui Beniamin, patruzeci de ani.

22. Și schimbându-l pe acesta, le-a ridicat lor pe David să le fie împărat, de carele a și zis mărturisind: aflat-am pe David alui lesse, bărbat după inima mea, carele va face toate voile mele.

23. Din sămânța acestuia a ridicat Dumnezeu după făgăduință mântuitor lui Israil pe Isus,

24. propovăduind Ioan înaintea venirii lui botezul pocăinții la tot poporul lui Israil.

25. Iară dacă și-a plinit Ioan călătoria, zicea: cine mă socotiți, că sunt, nu sunt eu; ci iată vine după mine, căruia nu sunt vrednic să-i desleg încălțămintele picioarelor.

26. Bărbați frați, fiii neamului lui Avram, și cei ce între voi se tem de Dumnezeu, vouă s'a trimis cuvântul mântuirii acesteia.

27. Pentru că cei ce locuiesc în Ierusalim și domnii lor neștiind pe acesta, și neînțelegând glasurile prorocilor^{a)} cele ce în toată Sămbăta se celesc, le-au împlinit judecându-l.

20 Judec 3, 9. 21 I Imp 8, 5; 9, 16; 10, 1. 22 I Imp 13, 14; 16, 13; Ps 84, 21. 23 Is 9, 1. 24 Mat 3, 1; Marc 1, 4; Luc 3, 3. 25 Mat 3, 11; Marc 1, 7; Io 1, 27.

a) Iidovii nu au voit să țină seamă de vorbele prorocilor, cari au arătat limpede, că Isus e Mesia. Fără să se gândească, l'au osândit la moarte pe Isus și au făcut după cum au grăit prorocii.

28. Și neaflând nici o vină de moarte într'însul, au cerut dela Pilat să-l omoare.

29. Și dacă au săvârșit toate cele scrise despre el, luându-l de pe lemn, l'au pus în mormânt.

30. Iară Dumnezeu l'a înviat din morți;

31. și în multe zile el s'a arătat celor ce împreună cu el s'au suit din Galilea în Ierusalim, cari sunt lui mărturii către popor.

32. Și noi vestim vouă făgăduința cea făcută către părinți: că aceasta Dumnezeu o a împlinit nouă fiilor aceloră, înviind pe Isus,

33. precum și în psalmul al doilea scris este: Fiul meu ești tu, eu astăzi te-am născut.

34. Iară cumcă l'a înviat din morți, ca mai mult să nu se în-

toarcă în stricăciune, așa a zis: voi eu da vouă făgăduințele făcute lui David, cele credincioase.

35. Pentru aceea și într'alt loc zice: nu vei da pe sfântul tău să vadă stricăciune.

36. Pentrucă David slujind în neamul său sfatului lui Dumnezeu, a adormit și s'a adaus la părinții săi, și a văzut stricăciune.

37. Iară acela, pe care Dumnezeu l'a înviat, n'a văzut stricăciune.

38. Drept aceea în știre să fie vouă, bărbați frați, că prin aceasta se vestește vouă iertarea păcatelor,

39. și de toate, de cari n'ați putut a vă îndrepta în legea lui Moise, întru acesta tot cel ce crede, se îndreptează.

40. Vedeți dară că

28 Mat 27, 20. 23; Marc 15, 13; Luc 23, 21. 25; Io 19, 15. 30 Mat 28; Marc 16; Luc 24; Io 20. 33 Ps 2, 7. 34 Is 55, 3. 35 Ps 15, 10. 36 III Imp 2, 10.

să nu vie peste voi ce s'a zis prin proroci.

41. Vedeți cei ne-băgători de seamă, și vă mirați și pieriți; căci lucru lucrez eu în zilele voastre, lucru care nu-l veți crede, de-l va povesti cineva vouă^{a)}.

42. Și ieșind ei din sinagoga Iidovilor, s'au rugat păgânii, ca în cealaltă sâmbătă să le grăiască aceleaș cu-vinte.

43. Și după ce s'a risipit sinagoga,^{a)} mulți din Iidovi și din veneticii cei cucernici ^{b)} au mers după Pavel și după Varnava, cari grăind îi îndemneau să rămână în darul lui Dumnezeu.

44. Iară în cealaltă Sâmbătă mai toată cetatea s'a adunat, ca să auză cuvântul lui Dumnezeu.

45. Și văzând Iidovii gloatele, s'au um-

plut de pizmă, și grăiau împotriva celor ce le zicea Pavel, și huliau.

46. Iară îndrăznind Pavel și Varnava, au zis: „vouă se cădea a grăi mai întâiu cuvântul lui Dumnezeu; dară de vreme ce-l lăpădați și nevrednici vă socoliți de viața cea veșnică: iată ne întorcem la neamuri.”^{c)}

47. Căci așa ne-a poruncit nouă Domnul: pusu-te-am spre lumină neamurilor ca să fii mântuire până la marginile pământului.

48. Și auzind păgânii s'au bucurat și măriau cuvântul Domnului; și au crezut căți erau mai înainte rându-iți spre viața veșnică.

49. Și se purta cuvântul lui Dumnezeu prin toată țara.

50. Iară Iidovii ațâțară pe muierile cele cucernice și cu vază

47 Is 49, 6.

a) Ieșind oamenii dela slujbă. b) Păgânii încreștinați. c) Păgâni.

și pe cei de frunte din cetate, și au ridicat goană asupra lui Pavel și alui Varnava, și i-au scos pe ei din hotarele lor.

51. Iară ei scuturând praful de pe picioarele sale asupra lor, au venit în Iconia.

52. Și ucenicii se umpleau de bucurie și de Spiritul Sfânt.

CAP. 14.

Apostolii în Iconia și Lистра.

1. **S**i a fost în Iconia, întrând ei în sinagoga Iidovilor, au grăit așa, încât și dintre Iidovi și dintre Greci multă mulțime a crezut.

2. Iară Iidovii cei ce n'au crezut au înfărâtat și au pornit spre mânie sufletele păgânilor împotriva fraților.

3. Deci multă vreme au rămas, cu îndrăzneală grăind în Domnul, cel ce măr-

turisia de cuvântul darului său, făcând semne și minuni prin mâinile lor.

4. Și s'a împărțit mulțimea cetății, și unii erau cu Iidovii, iară unii cu apostolii.

5. Și făcând năvală și păgânii și Iidovii împreună cu domnii săi ca să-i ocărăască și să-i uciză cu pietrii,

6. înțelegând ei, au fugit la cetățile Licaoniei, în Lистра și în Derbe și în ținutul de prinprejur, și vestiau acolo.

7. Și ședea în Listra un bărbat oarecarele, nepulincios la picioare, schiop din pânțele mumei sale, carele nici odată nu umblase.

8. Acesta asculta pe Pavel grăind; carele căutând la el și văzând, că are credință a se mântui,

9. zis-a cu glas mare: „scoală pe picioa-

rele tale drept!" Și a sărit și umbla.

10. Iară gloatele văzând ceea ce făcuse Pavel, ridicat-auglasul săulicaonește, zicând: „dumnezeii, făcându-se asemenea oamenilor, s'au pogorât la noi“.

11. Și-l chemau pe Varnava Joe, iară pe Pavel Mercuriu,^{a)} pentru că el era purtătorul cuvântului.

12. Și popa lui Joe, celui ce era înaintea cetății lor, aducând tauri și cununi înaintea porților, împreună cu gloatele vrea să le jertfească.

13. Dară auzind aceasta apostolii Varnava și Pavel, rupând hainele sale, au sărit în gloată strigând

14. și zicând: „bărbați, ce faceți acestea? Și noi oameni suntem, cu aceleași slăbiciuni ca și voi, și

vă vestim ca să vă întoarceți dela acestea deșarte la Dumnezeu! cel viu, carele a făcut ceriul și pământul și marea și toate câte sunt într'insele;

15. cel ce în vremile trecute lăsase toate popoarele să umble în căile sale.

16. Inșă nu s'a lăsat pe sine nemărturisit, căci bine făcând din ceriu, a dat nouă ploi și timpuri roditoare, umplând de hrană și de veselie inimile noastre“.

17. Și acestea zicând, abia au liniștit gloatele, de nu le-au jertfit lor.

18. Și au venit Iidovi dela Antiohia și dela Iconia, și amăgind poporul, l'au împroșcat cu pietrii pe Pavel, și l'au tras afară din cetate, gândind, că a murit.^{b)}

XIV 14 Fac 1, 1; Ps 144, 6; Apoc 14, 7.

a) Joe era căpetenia dumnezeilor păgâni, și-și avea chipul la marginea orașului. Mercuriu vestia voia zeilor.

b) Așa de rău l'au bătut, de au crezut, că a murit în bătai.

19. Iară încunjurându-l ucenicii, s'a sculat și a intrat în cetate; și a doua zi s'a dus cu Varnava în Derbe.

20. Și vestind în cetatea aceea și învățând pe mulți, s'a întors în Listra și Iconia și în Antiohia,

21. întărind sufletele ucenicilor, îndemnându-i să rămâie în credință, și zicând că prin multe năcazuri trebuie să intrăm noi întru împărăția lui Dumnezeu.

22. Și hirotonindu-le preoți pe la biserici, după ce s'au rugat și au ajunat, i-au lăsat pe ei Domnului, întru care au crezut.

23. Și trecând prin Pisidia, au venit în Pamfilia;

24. și grăind în Perga cuvântul, s'au pogorât în Atalia.

25. Și de acolo au corăbiat în Antiohia,

de unde au fost încredințați darului lui Dumnezeu spre lucrul, care l'au plinit.

26. Și venind și adunând biserica, au spus câte a făcut Dumnezeu cu ei, și cumcă a deschis păgânilor ușa credinței.

27. Și au rămas acolo vreme nu puțină cu ucenicii.

CAP. 15.

Adunarea din Ierusalim.

1. **S**i oarecarii pogorându-se din Iudea, învățau pe frați: „de nu vă veți tăia împrejur după obiceiul lui Moise, nu vă puteți mântui“.

2. Drept aceea făcând priceși întrebare nu puțină lui Pavel și Varnava împotriva aceloră, au rânduit să se suie Pavel și Varnava și alții oarecarii dintre ei la apostoli și la preoți în Ierusalim

pentru întrebarea aceea.

3. Deci ei trimiși fiind de biserică, au trecut prin Fenicia și Samaria, spunând întoarcerea păgânilor; și făceau bucurie mare tuturor fraților.

4. Și dacă au venit în Ierusalim, au fost primiți de adunare și de apostoli și de preoți, și au spus câte a făcut Dumnezeu cu ei.

5. Iară s'au sculat oarecarii din erezul fariseilor, cari crezuse, și ziceau, că trebuie a-i tăia împrejur pe ei^{a)} și a le porunci să păzească legea lui Moise.

6. Și s'au adunat apostolii și preoții să vază de lucrul acesta.

7. Și după ce s'a făcut multă cercetare, s'a sculat Petru și a zis către ei: „bărbați

frați, voi știți, ^{b)} că din zilele cele vechi Dumnezeu a ales între voi ca prin gura mea să auză păgânii cuvântul evangheliei și să creadă.

8. Și cunoscătorul de inimi Dumnezeu a mărturisit lor dându-le pe Spiritul Sfânt ca și nouă,

9. și nimica n'a osebit între noi, cu credința curățind inimile lor.

10. Acum dară ce ispitiți pe Dumnezeu a pune pe cerbicea ucenicilor jugul, pe care nici părinții noștrii, nici noi n'am putut să-l purtăm.

11. Ci prin darul Domnului nostru Isus Hristos credem, că ne vom mântui, ^{c)} ca și aceea“.

12. Și a tăcut toată mulțimea, și asculta pe

7 Fapte 10, 20. 8 Fapte 10, 45.

a) Pe păgânii ce vreau să se facă creștini. b) Din istoria lui Corneliu. Fapte 10, 1. c) Darul lui Isus Hristos singur aduce mântuirea, nu mai e lipsă de tălerea împrejur.

Varnava și pe Pavel, cari spuneau câte semne și minuni a făcut Dumnezeu prin ei între păgâni.^{a)}

13. Iară după ce au făcut ei, răspunse Iacob,^{b)} zicând: „bărbați frați, ascultați-mă!

14. Simeon a spus, cum a căutat Dumnezeu înlăiu să iea din păgâni popor numelui său.

15. Și cu aceasta se potrivește cuvintele prorocilor precum este scris :

16. după aceasta mă voi întoarce și voi zidi cortul lui David cel căzut, și cele surpate ale lui iarăși le voi zidi, și-l voi ridica pe el,

17. ca să caute ceialaltă oameni pe Dom-

16 Am 9, 11.

nul și toate neamurile, peste cari s'a chemat numele meu, zice Domnul cel ce face acestea toate.

18. Cunoscute sunt din veci lui Dumnezeu toate lucrurile lui.

19. Pentru aceea eu judec, ca să nu îngreuiți pe cei ce din păgâni se întorc la Dumnezeu;

20. ci să le scrieți ca să se înfrâneze de pângăriciunile idolilor, și de curvie, și de sugrumat, și de sânge.^{c)}

21. Căci Moise are în toate cetățile din neamurile cele vechi pe cei ce să-l propovăduiască în sinagoge, unde în toată Sâmbăta se cetește.^{d)}

22. Alunci s'a părut apostolilor și preoților,

a) Păgânii încreștinați. b) Iacob cel mic, care era episcopul Ierusalimului și avea mare vază între Iidovii creștini. c) Măncarea cărnii jertfite idolilor, a vitelor sugrumate și a sângelui, cum și curvia, erau lucrurile, de cari se îngroziau oamenii mai mult; de aceea le scrie să se ferească de ele. d) La Iidovii creștini nu trebuie scris acest lucru, căci ei îl știu din legea lui Moise. Să se trimită scrisoarea numai la creștinii făcuți din păgâni.

împreună cu toată adunarea, să aleagă bărbați dintru ei și să-i trimită la Antiohia cu Pavel și cu Varnava, pe Iuda cel ce se poreclește Varsava, și pe Sila, bărbați frunțași între frați,

23. scriind prin mâinile lor acestea: „apostolii și preoții și frații: fraților celor din păgâni ce sunt în Antiohia și în Siria și în Cilicia, sănătate!

24. Fiindcă am auzit, că oarecari venind dela noi v'au turburat cu cuvinte, slăbind sufletele voastre și zicând să vă tăiați împrejur, și să țineți legea,^{a)} deși noi nu le-am poruncit:^{b)}

25. păru-lu-s'a nouă adunați fiind împreună să alegem bărbați și să-i trimitem la voi, cu iubiții noștrii Varnava și Pavel,

26. oameni, cari și-au dat sufletele sale pen-

tru numele Domnului nostru Isus Hristos.

27. Drept aceea trimis-am pe Iuda și pe Sila, cari și ei cu cuvântul aceleash vor spune vouă.

28. Plăcut-a Sfântului Spirit și nouă, ca mai mult nici o greutate să nu punem peste voi, fără numai acestea de lipsă:

29. ca să vă înfrânați de cele jertfite idolilor și de sânge și de sugrumal și de curvie, de cari păzindu-vă, bine veți face. Fiți sănătoși!

30. Deci trimițându-i, aceștia au venit la Antiohia, și adunând mulțimea, au dat cartea;

31. și celindu-o, s'au bucurat pentru mângâiere.

32. Și Iuda și Sila fiind și ei proroci, cu cuvântul mult au mângâiat pe frați și i-au înălărit.

a) Lui Moise cu toate obiceiurile. b) În biserică nu au voie să învețe decât cei puși de apostoli.

33. Și stând acolo câțeva vreme, i-au slobozit cu pace frații la apostoli.

34. Însă lui Sila i-s'a părut să rămână acolo.

35. Iară Pavel și Varnava se zăboviau în Antiohia, învățând și vestind și cu alți mulți cuvântul Domnului.

36. Iară după câteva zile a zis Pavel către Varnava: „să ne înloarcem ca să cercetăm pe frații noștri prin toate cetățile, în cari am vestit cuvântul Domnului, să vedem cum petrec*.

37. Și Varnava voia să iea cu sine pe Ioan ce se chema Marcu;

38. iară Pavel zicea, cumcă pe cel ce s'a despărțit de ei dela Pamfilia, și n'a venit cu ei la lucru, nu trebuie să-l iea.

39. Și s'a făcut desbinare între ei, încât

s'a despărțit unul de altul. Varnava, luând pe Marcu, a mers cu corabia la Cipru.

40. Iară Pavel alegând pe Sila, s'a dus, fiind încredințat de frați darului lui Dumnezeu.

41. Și umbla prin Siria și Cilicia întărind bisericile.

CAP 16.

Timoteiu și Luca. Pavel în Filipi.

1. **S**i au sosit în Derbe și în Listra. Și iată era acolo un ucenic, anume Timoteiu, fiul unei mieri iidovoaice credincioase,^{a)} iară tatăl lui era păgân,

2. de carele mărturisiau^{b)} toți frații din Listra și din Iconia.

3. Pe acesta a vrut Pavel să-l ducă cu sine; și luându-l, l'a tăiat împrejur pentru Iidovii cei ce erau în

a) Creștine. b) Toți vorbeau foarte bine despre Timoteiu. Pavel îl taie împrejur, căci altfel nu-i putea fi de folos în aceste părți, unde erau mulți Iidovi.

locurile acelea, căci știau toți, că tatăl lui era păgân.

4. Și trecând prin celăși, învăța să păzească poruncile cele date de apostoli și de preoții cei din Ierusalim.

5. Deci bisericile se întăreau cu credința, și sporiau cu numărul în toate zilele.

6. Și trecând prin Frigia și prin țara Galatenilor, au fost opriți de Spiritul Sfânt a grăi cuvântul în Asia.

7. Venind spre Misia, cercau a merge spre Bilinia, și nu i-a lăsat pe ei Spiritul.

8. Deci trecând prin Misia, s'au pogorât în Troada;

9. și noaptea vedenie s'a arătat lui Pavel: un bărbat macedonean stând, rugându-l și zicând: „treci în Macedonia și ajută-ne!”

10. Iară dacă a văzut vedenia, îndată am cercat să ne ducem^{a)} în Macedonia, socotind, că ne cheamă Domnul ca să vestim lor.

11. Drept aceea pornind dela Troada, am mers drept în Samotracia, și în cealaltă zi în Neapol;^{b)}

12. și de acolo în Filipi, colonie,^{c)} care este întâia cetate a părții acesteia a Macedoniei. Și am petrecut întru această cetate câteva zile.

13. Iară într'o zi de Sâmbătă am ieșit afară de cetate, lângă râu, unde credeam că se face rugăciune; și șezând, grăiam mulierilor ce se adunase.

14. Și o muiere, a nume Lidia, vânzătoare de porfiră,^{d)} din cetatea Teatira, carea cinstia pe Dumnezeu, a

a) De acum e cu sfântul Pavel și sfântul Luca, cel ce a scris Faptele Apostolilor. b) Un oraș din Macedonia. c) Aici au adus și au așezat Romani. d) O șlofă de haine foarte frumoasă, de colorarea sângelui.

ascultat, și Domnul i-a deschis inima ca să iea aminte la cele ce zicea Pavel.

15. Și dacă s'a bolezat ea și casa ei, s'a rugat zicând: „de m'ați judecat a fi credincioasă Domnului, intrați în casa mea și rămâneți“. Și ne-a sililit pe noi.

16. Și a fost când mergeam noi la rugăciune, ne-a întâmpinat o slujnică având duh pitonicesc,^{a)} carea vrăjind da mult câștig stăpânilor săi.

17. Aceasta venia după Pavel și după noi, și striga zicând: „acești oameni sunt slugile Dumnezeului celui de sus, cari vestesc vouă calea mântuirii“.

18. Și aceasta o făcu în multe zile. Iară supărându-se Pavel,^{b)} și înlocându-se, a zis

duhului: „îți poruncesc în numele lui Isus Hristos să ieși din ea!“ Și a ieșit într-un aceluș ceas.

19. Iară văzând stăpânii ei, că a pierit nădejdea câștigului lor, au prins pe Pavel și pe Sila, și i-au tras în târg la cei mai mari;

20. și ducându-i la mai marii cetății, au zis: „acești oameni turbură cetatea noastră, Iidovi fiind,

21. și vestesc obiceiuri, cari nu ne este slobod a le primi, nici a le face, Romani fiind noi“.

22. Și s'a sculat gloata asupra lor, și mai marii cetății le-au rupt hainele, și au poruncit să-i bată cu toiege.

23. Și multe lovituri dându-le lor, i-au băgat în temniță, porun-

XVI 22 II, Cor 11, 25; Fil 1, 13; I Tes 2, 2.

a) Necuratul intrase în ea, și alăta lume venia să o întrebe, încât au luat-o cu arândă. b) Ca și Hristos, Pavel nu primește mărturia necuratului.

cind temnișerului să-i păzească foarte bine.

24. El primind porunca aceasta, i-a băgat în temnișă cea mai dinlăuntru, și picioarele lor le-a strâns în butuci.

25. Iară în miezul nopții, Pavel și Sila rugându-se, lăudau pe Dumnezeu; și-i ascultau pe ei cei legați.

26. Și de grabă s'a făcut cutremur mare de pământ, așa, încât s'au clătit temeliile temnișei, și îndată s'au deschis toate ușile, și legăturile tuturor s'au deslegat.

27. Iară dacă s'a deșteptat temnișerul, și a văzut deschise ușile temnișei, scoțând sabia, vrea să se omoare, socotind că au fugit cei legați.

28. Iară Pavel a strigat cu glas mare, zicând: „nimica rău să nu-ți faci, căci toți suntem aici“.

29. Și cerând lumânare, a sărit înlăuntru și tremurând, a căzut înaintea lui Pavel și alui Sila.

30. Și scoțându-i pe ei afară, a zis: „domnilor, ce mi-se cade să fac ca să mă mântuiesc?“

31. Iară ei i-au zis: „crede în Domnul Isus, și te vei mântui tu și casa ta“.

32. Și au grăit cuvântul Domnului lui și tuturor celor ce erau în casa lui.

33. Și luându-i pe ei într-o acelaș ceas al nopții, le-a spălat ranele, și s'a botizat el și ai lui toți îndată.

34. Și ducându-i în casa sa, le-a pus lor masă, și s'a bucurat cu toată casa lui că a crezut în Dumnezeu.

35. Și făcându-se ziuă, au trimis mai marii cetății la el pe purtătorii de toiage,^{a)}

a) Măciucași, pângarii, sergenții, cari la Romani se numiau lictori.

zicând: „slobozi pe oamenii aceia!”

36. Și a spus temnișerul cuvintele acestea către Pavel: „au trimis mai marii cetății ca să fiți sloboziți; acum dară ieșiți și mergeți în pace”.

37. Iară Pavel a zis către ei: „după-ce ne-au bătut înaintea tuturor fără de judecată, pe noi, cetățeni romani, și ne-au băgat în temniță, acum ne scot pe ascuns? N'o fi așa, ci să vie ei înșiși să ne scoală!”

38. Și purtătorii de loiege au spus mai marilor cetății cuvintele acestea; și ei s'au temut, auzind, că sunt romani.

39. Și venind, și-au cerut ierlăciune dela ei, și scoțându-i, se rugau să iese din cetate.

40. Și ieșind din temniță, au intrat la Lidia, și văzând pe frați, i-au mângăiat și au ieșit.

CAP. 17.

Pavel în Salonic, Berea și Atena.

1. **S**i trecând prin Amfipol și Apolonia, au venit în Tesalonic, unde era sinagoga Iidovilor.

2. Și după obiceiul său, Pavel a intrat la ei, și în trei Sâmbete le grăia din scripturi,

3. dovedindu-le și arătându-le, că: ș'a căzut lui Hristos să pătimească și să învieze din morți, și cumcă acesta este Hristos Iisus, pe care-l vestesc eu vouă.

4. Și unii dintr'înșii au crezut, și s'au însojit cu Pavel și cu Sila, și mulțime multă din păgânii cei cucernici și din muierile cele de frunte nu puțin.

5. Însă umplându-se de pizmă Iidovii cei necredincioși, și luând din cei ce stăteau în târg pe niște bărbați răi, și adunând gloată,

au întărit cetatea, și năvălind asupra casei lui Iason, căutau să-i scoată la popor.

6. Și neaflându-i, trăgeau pe Iason și pe unii din frați la mai marii cetății, strigând: „cei ce turbură lumea, aceia și aici au venit,

7. pe cari i-a primit Iason; și aceștia toți împotriva rânduielilor Cezarului fac, zicând, că este alt împărat, Isus“.

8. Și au turburat pe popor și pe mai marii cetății, cari auziau acesteia.

9. Și luând cheazășie dela Iason și dela ceialți, i-au slobozit.

10. Iară frații îndată în noaptea aceea au trimis pe Pavel și pe Sila la Berea. Și venind ei, au intrat în sinagoga Iidovilor.

11. Iară aceștia erau mai de bun neam decât cei din Tesalonic, și au primit cuvântul cu toată osârdia, cercând în toate zilele

scripturile, de sunt aceste așa.

12. Mulți dară din ei au crezut, și din muierile cele de frunte ale păgânilor, și din bărbați nu puțini.

13. Iară dacă au înțeles Iidovii din Tesalonic, că și în Berea a vestit Pavel cuvântul lui Dumnezeu, au venit și acolo și au turburat gloatele.

14. Și atunci frații numai decât au slobozit pe Pavel să meargă până la mare; iară acolo a rămas Sila și Timoteiu.

15. Și ca să scape pe Pavel, l'au dus până la Atena; și luând ei poruncă către Sila și către Timoteiu, ca să vină la el cât mai curând, au plecat.

16. Iară așteptându-i pe ei Pavel în Atena, se întrista spiritul lui, văzând cetatea slujitoare idolilor.

17. Se întreba drept aceea în sinagogă cu Iidovii și cu cei ce

credeau; iar în târg, în toate zilele, cu cei ce se întâmplau acolo.

18. Și unii din filozofii Epicurei și din Stoici^{a)} se întrebau cu el, și unii ziceau: „oare ce va să zică acest sămănător de cuvinte?”^{b)} Iară alții: „se pare a fi vestitor de demoni^{c)} streini;” pentru că le vestia pe Isus și învierea lui.

19. Și prinzându-l l'au dus în areopag,^{d)} zicând: „oare puteavom ști ce este această învățătură nouă, carea o spui tu?”

20. Căci bagi în urechile noastre oarecari lucruri străine; drept aceea vrem să știm ce vor să fie acestea?”

21. Așa erau Atenienii toți, și oaspeții, cari veniau acolo, la nimica alta nu se zăboviau, fără numai să zică, sau să auză ceva nou.

22. Iară Pavel stând în mijlocul areopagului, a zis: „bărbați Atenieni, din toate vă văz ca și cum ați fi foarte cucernici.

23. Căci trecând și văzând idolii voștrii^{e)}, aflat-am și un altar, pe carele era scris: dumnezeului necunoscut. Pe celace dară voi nu-l cunoașteți, și îl cinstiți, pe acesta îl vestesc eu vouă.

24. Dumnezeu, cel ce a făcut lumea aceasta și toate cele ce sunt în ea, fiind Dom-

XVII 24 Fac 1, 1; Fapte 7, 48.

a) Epicureii ziceau, că fericirea omului e în mâncare, beaură și în plăceri, și că Dumnezeu nu se gândește la oameni. Stoicii ziceau, că nu este Dumnezeu, decât în om, și omul singur trebuie să-și croiască toate legile. b) Învățător mare. c) Demonii erau în legea păgână dumnezei mai mici. Auzind de înviere, credeau, că și aceasta e vreun dumnezeu, pe care ei nu-l cunosc. d) Tribunalul, unde se țineau și adunările. e) Chipurile dumnezeilor păgâni.

nul ceriului și al pământului, nu locuiește în biserici făcute de mâini ;

25. nici nu-i slujesc lui mâini omenesti, nelipsindu-i ceva, de vreme ce el dă tuturor viață și suflare și toate;

26. și a făcut dintr'un om tot neamul omenesc să locuiască peste toată fața pământului, așezând vremile cele mai înainte rânduite și hotărâritelor lor;

27. ca să-l caute pe Domnul, că doară l'ar simți și l'ar afla; măcar că nu este departe de unul fieștecărele din noi,

28. fiindcă întru el trăim, și ne mișcăm și suntem,^{a)} precum au zis și oarecari poeți ai voștri:^{b)} a lui neam suntem.

29. Neam dar al lui Dumnezeu fiind noi, nu se cade să socotim, că dumnezeirea este asemenea aurului, sau argintului, sau pietrii, ciopliturii cu meșteșug, și din gândul omului.^{c)}

30. Trecând anii necunoștinței acesteia, Dumnezeu veștește acum tuturor oamenilor pretutindena să se pocăiască,

31. pentrucă a pus zi, întru care va să judece lumea întru dreptate, prin bărbatul, pe care l'a rânduit, despre ce a încredințat pe toți, înviindu-l pe dînsul din morți."

32. Și așa Pavel a ieșit din mijlocul lor.

33. Iară auzind de învierea morților, unii își băteau joc, iară alții au zis: „te vom

a) Dumnezeu ne dă viața și slătotdeauna lângă noi, încât fără de ajutorul lui nu am putea trăi nici un minut. b) Kleanius și Aratus. c) Dacă Dumnezeu ne-a făcut pe noi, chipurile cioplite din aur, argint, lemn sau piatră, așa cum și le închipuiesc și le fac oamenii, nu pot să fie dumnezei adevărați.

auzi de altă dată despre aceasta.”

34. Iară oarecarii bărbați, alipindu-se de el, au crezut; între cari era și Dionizie Areopagitul^{a)} și o muieră, anume Damaris, și alții cu dînșii.

CAP. 18.

In Corint și Efes.

1. **I**ară după aceea ieșind Pavel din Atena, a venit la Corint;

2. și aflând pe oarecare Jidov, anume Acvila, de neam din Pont,^{b)} carele de curând venise din Italia, și pe Priscila muierăa lui (pentru că a fost poruncit Claudiu să plece toți Jidovii din Roma), a venit la ei.

3. Și pentru că a-

veau acelaș meșteșug, a rămas la dînșii și lucra, (căci era meșter făcălor de corturi).^{c)}

4. Și se întreba în sinagogă în toată Sâmbăta, și îndemna pe Jidovi și pe Greci.

5. Iară dacă au venit din Macedonia Sila și Timoteiu, se strângea cu spiritul^{d)} Pavel mărturisind Jidovilor, că Hristos este Isus.^{e)}

6. Și stând ei împotrivă și hulind, el și-a scuturat hainele și a zis către ei: „sângele vostru peste capul vostru; curat sunt eu,^{f)} de acum la păgâni mă voi duce”.

7. Și mergând de acolo, a intrat în casa oarecărui, anume Iust, carele slujia lui Dum-

a) A fost judecător la tribunalul din Atena, iar încreștinându-se, a ajuns cel dintâiu episcop acolo. b) Din Azia mică. c) Ca și Pavel, Acvila făcea corturi din pânză de păr de cămilă, pe cari le purtau oamenii cu ei în călătorii, ca să aibă supt ce să se adăpostască. d) Toate puterile și le încorda numai la predică. e) Mesia cel făgăduit de Dumnezeu este Isus. f) Eu mi-am făcut datoria; voi, pentru că nu ați primit credința, vă veți lua pedeapsa.

nezeu, a cărui casă era lipită de sinagogă.

8. Iară Crisp, mai marele sinagogei, a crezut Domnului cu toată casa sa; și mulți dintre Corinteni auzind, credeau și se botezau.

9. Și a zis Domnul în vedenie noaptea lui Pavel: „nu te teme, ci grăește și nu lăcea,

10. pentrucă eu sunt cu tine, și nimeni nu va cerca asupra ta ca să-ți facă rău, pentru că popor mult am în cetatea aceasta”.

11. Și a șezut un an și șase luni, învățând întru ei cuvântul lui Dumnezeu.

12. Și fiind Galion mai mare peste Ahaia, s'au sculat cu o inimă Iidovii împotriva lui Pavel, și l'au dus la divan,

13. zicând: „învață pe oameni să slujască

lui Dumnezeu împotriva legii”.

14. Și vrând Pavel să-și deschiză gura, a zis Galion către Iidovi: „Iidovilor, de ar fi vreo nedreptate, sau vreo faptă rea, după cuviință v'aș asculta pe voi.

15. Dară este vorba de cuvânt, și de nume, și de legea voastră; deci vedeți voi, căci eu nu vreau să fiu întru acestea judecător”.

16. Și i-a mânat pe ei dela divan.

17. Iară toți Grecii, prinzând pe Sosten, mai marele sinagogei, îl bătură înaintea divanului; și Galion nici o grijă nu avea de acestea.

18. Iară Pavel, mai petrecând încă multe zile, și-a luat ziua bună dela frați, și a corăbiat în Siria (și împreună cu el Priscila și Acvila) și și-a tuns

capul în Cenchris, căci avea făgăduință.^{a)}

19. Și a sosit la Efes, și pe ei i-a lăsat acolo; iară el întrând în sinagogă, se întreba cu Iidovii.

20. Iară aceștia rugându-l, ca să rămână la ei mai multă vreme, nu a voit;

21. ci și-a luat ziua bună dela ei, zicând: „se cade cu ade-vărat, ca sărbătorea ce vine^{b)} să o fac în Ierusalim; și dacă va vrea Dumnezeu, iarăși mă voiu întoarce la voi“. Și a purces dela Efes.

22. Și pogorându-se în Cezarea, s'a suit și a întrebat de sănătate biserica, și s'a pogorât în Antiohia.

23. Și stând acolo câțeva vreme, s'a dus, trecând dearândul prin ținutul Galatiei, și prin

Frigia întărind pe toți ucenicii.

24. Iară un Iidov, a-nume Apolos, alecsandrinean de neam, bărbat meșter la cuvânt, a venit în Efes, puternic fiind în Scripturi.^{c)}

25. Acesta era învățat în calea Domnului, și fierbând cu spiritul, grăia și învăța cu dea-dinsul despre calea Domnului, știind numai de botezul lui Ioan.

26. Și acesta a început cu îndrăznire a grăi în sinagogă. Iară auzindu-l Acvila și Priscila, l'au luat la sine, și mai limpede i-au arătat lui calea lui Dumnezeu.

27. Și vrând el să meargă în Ahaia, frații pe cari i-a învățat au scris ucenicilor, să-l primească. Și venind, mult a ajutat celor ce crezuse prin dar.

a) Pavel, ca mulțumită lui Dumnezeu, pentru că l'a scăpat din primejdii și i-a ajutat, a făgăduit, că-și va tăia părul, și împreună cu alte daruri, îl va aduce jertfă. b) Rusalele. c) Cunoscând foarte bine Sfânta Scriptură.

28. Căci Iare mustra pe Iidovi înaintea tuturor, arătându-le din Scripturi, că Hristos este Isus.

CAP. 19.

Pavel în Efes, răscoala argintarilor.

1. **S**i a fost când era Apolos în Corint, Pavel, trecând prin părțile cele mai de sus, a venit în Efes, și aflând pe oarecari ucenici,

2. a zis către ei: „primiți-ați Spiritul Sfânt după ce ați crezut?” Iară ei au zis către el: „încă nici nu am auzit, de este Spirit Sfânt”.

3. Și a zis către ei: „dară cu ce v-ați botezat?” Iară ei au zis: „cu botezul lui Ioan”.

4. Iară Pavel a zis: „Ioan a botezat poporul cu botezul pocăinței zicând să crea-

ză în cel ce vine după el, adecă în Isus”.

5. Și auzind, s’au botezat în numele Domnului Isus.

6. Și punând Pavel mâinile peste ei, a venit Spiritul Sfânt peste ei, și grăiau în limbi și prorociau.

7. Și erau toți bărbații ca la vreo doisprezece.

8. Și intrând în sinagogă, cu îndrăzneală grăia în trei luni, întrebându-se și adevărind împărăția lui Dumnezeu.

9. Iară de vreme ce unii s’au învârtoșat și nu au crezut, și blăstămau calea ^{a)} înaintea mulțimii, Pavel ducându-se dela ei, a osebii pe ucenici, învățându-i în toată ziua în școala unui Tiran. ^{b)}

10. Și aceasta a făcut-o în doi ani așa, încât toți cei ce locuiau în Asia au auzit

XIX 4 Mat 3, 11; Marc 1, 8; Luc 3, 10; Io 1, 26; Fapte 1, 5; 11, 16.

a) Învățătura Domnului. b) Profesor grec.

cuvântul Domnului I-sus, și Iidovii și Grecii.

11. Și puteri nu mici făcea Dumnezeu prin mâinile lui Pavel,

12. așa încât și peste cei nepulincioși se aduceau șterguri de sudori, ori ștergătoare cari au alins trupul lui, și se depărlau dela ei boalele, și duhurile cele rele ieșiau din ei.

13. Și oarecari vrăjitori jidovici cari umblau după el, au încercat să cheme numele Domnului Isus peste cei ce aveau duhuri rele, zicând: „jurămu-vă pe voi prin Isus, pe care-l provăduiește Pavel“.

14. Și erau șapte feciori ai lui Scheva, arhiereu jidovesc, cari făceau aceasta.

15. Și răspunzând duhul cel rău, a zis: „pe Isus îl cunosc, și pe Pavel îl știu: dar voi cine sunteți?“ ^{a)}

16. Și sărind asupra lor omul, în care era duhul cel rău, și biruindu-i, i-a bătut așa de bine, în cât goli și răniți au fugit din casa aceea.

17. Și aceasta s'a făcut știută tuturor, și Iidovilor și Grecilor, cari locuiau în Efes; și a căzut frică peste toți, și se măria numele Domnului Isus.

18. Și mulți din cei ce crezuse, veniau mărturisindu-și și vestind faptele sale.

19. Și mulți din cei ce făceau vrăjitorii au adus cărțile ^{b)} și le-au ars înaintea tuturor; și au socolit prețurile lor, și au aflat cincizeci de mii de arginți ^{c)}.

20. Așa de cu lărie creștea și se întăria cuvântul Domnului.

21. Și dacă s'au împlinit acestea și-a pus Pavel în gând, ca trecând prin Macedonia

a) Vouă cine v'a dat putere să alungați duhurile necurate? b) Cărțile de vrăjitorie. c) În banii noștri cincizeci de mii de lei de argint.

și prin Ahaia să meargă în Ierusalim, zicând: „după ce voi fi acolo, trebuie să văd și Roma“.

22. Și trimițând în Macedonia pe doi din cei ce-i slujiau lui, pe Timoteiu și pe Erast, el a rămas până la o vreme în Azia.

23. Și s'a făcut în vremea aceasta turburare nu puțină pentru cale.^{a)}

24. Căci oarecare argintar, anume Dimitrie, carele făcea biserici de argint Dianei,^{b)} aducea lucrătorilor câștig nu puțin;

25. adunându-i pe aceștia și pe cei ce erau lucrători la unele ca acestea, le-a zis: „bărbaților, știți, că dintr'acest meșteșug este câștigul nostru,

26. și voi vedeți și auziți, că Pavel acesta

învățănd nu numai în Efes, ci mai în toată Azia, multă gloată a abătut, zicând: nu sunt dumnezei cei făcuți de mâini.

27. Și nu numai acest câștig al nostru se primejduiește, ci și biserica marei dumnezeițe Diana întru nimica se va socoti, ba încă se va strica și mărirea ei, pe carea toată Azia și lumea o cinstește“.

28. Și auzind ei acestea, s'au umplut de mânie și au strigat, zicând: „mare e Diana Efesenilor!“

29. Și s'au umplut toată cetatea de turburare, și s'au pornit toți cu o inimă spre teatru,^{c)} apucând pe Macedonenii Gaiu și Aristarh, cari erau soții lui Pavel.

a) Credința lui Hristos. b) Diana era o dumnezeiță păgână, care avea biserica sa în acest oraș. După biserica aceasta se făceau chipuri mai mici, pe cari le cumpărau oamenii și le duceau acasă, și le țineau, cum avem noi icoanele. Creștinii, știind, că dumnezeii păgâni sunt minciuni, nu cumpărau aceste chipuri. c) Locul, unde se țineau adunările și petrecerile.

30. Iară Pavel vrând să între în popor, nu l'au lăsat ucenicii.

31. Și unii din mai marii Aziei fiindu-i lui prieteni, au trimis la el și l'au rugat, să nu se arate în teatru.

32. Deci unii strigau una, alții alta; căci adunarea era turburată, și cei mai mulți nu știeau pentru ce s'au adunat.

33. Iară din gloată au scos pe Alecsandru, împingându-l înainte Jidovii.^{a)} Și Alecsandru făcând semn cu mâna, voia să răspundă poporului.

34. Însă cunoscându-l, că este Jidov, toți cu un glas au strigat ca vreo două ceasuri: „mare e Diana Efesenilor!”

35. Iară scriitorul^{b)} liniștind gloata, a zis: „bărbați Efeseni, cine este omul, carele să

nu știe, cumcă cetatea Efesenilor este purtătoarea de grijă abisericiei preamarei dumnezeițe Diana, și a chipului ei căzut din ceriu?

36. Deci fără de îndoială fiind acestea, se cade ca voi toți să fiți liniștiți, și nimica fără de socoteală să nu faceți.

37. Ați adus pe oamenii aceștia, cari nici nu sunt furi de cele sfinte, nici nu hulesc pe dumnezeița noastră.

38. Iară de are Dimitrie și meșterii cei ce sunt cu el ceva plânsoare împotriva cuiva, avem judecăți și judecători: pârască-se unul pe altul.

39. Ori de aveți altă cerere, se va isprăvi în adunarea cea legiuită.

40. Căci în primej-

a) Adeseori nu se făcea deosebire între jidovi și creștini; de aceea, ca mulțimea să nu creadă că și Jidovii sunt dușmanii Dianei, aceștia l'au împins pe Alexandru înainte să-i apere. b) Un slujbaş la oraș, cum e notarul.

die suntem, și pentru ziua de astăzi să ne bage vină, că suntem turburători, nefiind nici o pricină, cu care să putem da seamă pentru adunarea aceasta". Și acestea zicând, a slobozit adunarea.

CAP. 20.

*In Troada și Milet.
Vorbește preoților
din Efes.*

1. **I**ară după ce a încetat turburarea, chemând Pavel pe ucenici și luându-și ziua bună, a ieșit să meargă în Macedonia.

2. Și umblând prin părțile acelea și mângâindu-i pe ei cu cuvinte multe, a venit în Grecia.

3. Și stând trei luni, s'au făcut lui aleșuri dela Iidovi, când vrea să meargă cu corabia în Siria: și s'a hotăr-

rit ca să se întoarcă prin Macedonia.

4. Și a mers împreună cu el până în Azia Sopatru lui Pirh Berianul, și din Tesalonicieni Aristarh și Secund, și Gaiu Derbeul și Timoteiu, iară din Azia Tihic și Trofim.

5. Aceștia mergând înainte, ne-au așteptat în Troada.

6. Iară noi după zilele azimelor am mers cu corabia dela Filipi, și în cinci zile am venit la ei în Troada, unde am rămas șapte zile.

7. Și în cea dintâiu zi a săptămânii, adunându-se ucenicii să frângă pâine,^{a)} Pavel vorbea cu ei, vrând să porceadă a doua zi; și lungi vorba până la miezul nopții.

8. Și erau candile multe în casa de sus, unde eram adunați.

a) Duminica era ziua de sărbătoare, în care se adunau creștinii la sfânta liturghie. Pocăiții, cari în Sâmbăta, lucrează în contra acestui obicei moștenit dela apostoli

9. Și șezând în fe-reastră un tinerel, a-nume Eutih, fu cuprins de somn greu, căci Pavel a vorbit mult; și doborât de somn, a căzut din rândul al treilea, și l'au ridicat mort.

10. Iară Pavel po-gorându-se, s'a plecat peste el, și îmbrățișându-l, a zis: „nu vă tur-burați, căci sufletul lui în el este“.

11. Și suindu-se, și frângând pâine, și gu-stând, și mult vorbind cu ei până la ziuă, așa a purces.

12. Iară pe prunc îl aduseră viu, și s'au mângăiat nu puțin.

13. Și venind noi la corabie, am mers în Ason, vrând să luăm de acolo pe Pavel, pen-tru că așa a rânduit, vrând el să meargă pe uscat.

14. Și dacă s'a întâl-nit cu noi la Ason, luându-l, am venit în Mitilene.

15. Și de acolo mer-

gând cu corabia, a doua zi am sosit în preajma Chiosului, și în cealaltă zi am a-juns în Samos, și ră-mânând în Troghilion, în cealaltă zi am ve-nit în Milet.

16. Căci socotise Pavel să treacă Efe-sul, ca să nu facă ză-bavă în Azia, pentrucă se grăbia de ar putea să fie în ziua de Ru-salii în Ierusalim.

17. Și din Milet tri-mișând în Efes, a che-mat pe preoții bise-ricii.

18. Și dacă au venit, le-a zis lor: „voi știți din ziua cea dintâiu, în care am intrat în Azia, cum am fost cu voi în toată vremea,

19. și slujind Dom-nului cu toată smere-nia și cu multe lacrimi și ispite, cari mi-s'au întâmplat mie din pân-diturile Jidovilor,

20. cum n'am tăcut nimica din cele de fo-los ca să nu vă ves-tesc vouă și să vă în-

văț pe voi înaintea poporului și prin căsi,

21. mărturisind și Iidovilor și Grecilor pocăința întru Dumnezeu, și credința întru Domnul nostru Isus Hristos.

22. Și acum fiind eu legat de Spiritul,^{a)} iată merg în Ierusalim, și nu știu cele ce mi-se vor întâmpla în el;

23. fără numai că Spiritul Sfânt prin toate cetățile îmi mărturisește, că lanțuri și năcăzuri mă așteaptă.

24. Ci de nici una din acestea nu bag seamă, nici nu-mi socotesc sufletul mai scump decât pe mine însumi, numai să împlinesc călea mea cu bucurie, și slujba, pe care am luat-o dela Domnul Isus: a mărturisi evanghelia darului lui Dumnezeu.

25. Și acum iată eu știu,^{b)} că mai mult nu veți vedea fața mea voi toți, pe la cari am trecut propovăduind împărăția lui Dumnezeu.

26. Pentru aceea mărturisesc vouă în ziua de astăzi, că curat sunt eu de sângele tuturor.

27. Căci nu m'am ferit să vă vestesc vouă tot sfatul lui Dumnezeu.

28. Luați dară aminte de voi și de toată turmă, peste care Spiritul Sfânt v'a pus pe voi episcopi,^{c)} ca să pășteți biserica lui Dumnezeu, pe care a câștigat-o cu sângele său.

29. Căci eu știu aceasta, că după ducerea mea vor intra lupi grei^{d)} între voi, cari nu vor crușa turma;

a) Trimis de Dumnezeu. b) Așa credea Pavel, dar nu i-a fost spus Dumnezeu; mai târziu a venit iarăși la Efes. c) Episcopi înseamnă mai mari, supraveghetori. d) Lupii sunt apostolii cei mincinoși, primejdioși pentru suflete.

30. și dintre voi înșivă se vor scula bărbați, cari vor grăi îndărătnicii, ca să tragă pe ucenici după sine.

31. Pentru aceea priveghiați, aducându-vă aminte, că trei ani, noaptea și ziua, n'am încetat cu lacrimi a vă învăța pe unul fieștecarele din voi.

32. Și acum vă las pe voi, fraților, lui Dumnezeu și cuvântului darului lui, care poate să zidească^{a)} și să vă dea vouă moștenire între toți cei sfinți.

33. Argintul, sau aurul, sau haina nici a unuia n'am poslit;

34. înșivă știți, că trebuințelor mele și celor ce sunt cu mine au slujit mâinile acestea.

35. Toate le-am arătat vouă, că așa ostendindu-vă se cade a ajuta pe cei neputin-

cioși, și a vă aduce aminte de cuvintele Domnului Isus, că el a zis: mai fericit este a da decât a lua^{a)}.

36. Și acestea zicând, au ingenunchiat cu toții și s'a rugat cu ei.

37. Și mare plângere au făcut toți, și plecându-se pe grumazii lui Pavel, îl sărutau,

38. părându-le rău mai vârtos de cuvântul, care l'a fost zis, că mai mult nu vor vedea fața lui. Și-l petrecură la corabie.

CAP. 21.

Pavel prins și pus în lanțuri.

1. **S**i a fost după ce am purces noi despărțiți de ei, am mers drept în Cos, și în cealaltă zi în Rhodes, și de acolo în Palara.

2. Și aflând corabie care mergea în Feni-

XX 34 I Cor 4, 12; I Tes 2, 9; II Tes 3, 8.

a) Să vă înălțarească inima și credința.

cia, intrând în ea, ne-am dus.

3. Și ivindu-ne la Cipru, și lăsându-l dea slânga, am mers cu corabia în Siria, și ne-am dus în Tir, căci acolo era corabia să se descarce.

4. Și aflând ucenici, am rămas acolo șapte zile; și ei ziceau lui Pavel prin Spiritul să nu se suie în Ierusalim.

5. Și când am fost de am împlinit noi zilele, am plecat; iar ei au venit toți să ne petreacă până afară din cetate cu muierile și cu pruncii; și îngenunchind la țarmure, ne-am rugat.

6. Și sărutându-ne unul pe altul, am intrat în corabie, iară ei s'au întors la ale sale.

7. Și sfârșind noi calea pe apă, dela Tir, ne-am pogorât în Ptolemaida, și sărutând pe frați, am rămas o zi la ei.

8. Iară a doua zi ieșind cei ce eram cu Pavel, am venit în Cezarea, și intrând în casa lui Filip evanghelistul, carele era din cei șapte,^{a)} am rămas la el.

9. Și acesta avea patru fete fecioare, cari prorociau.

10. Și rămânând noi acolo zile multe, s'a pogorât din Iudea un proroc, anume Agab;

11. și venind la noi, a luat brâul lui Pavel, și legându-și mâinile și picioarele, a zis: „acestea zice Spiritul Sfânt: pe bărbatul, al cui este brâul acesta, așa îl vor lega în Ierusalim Iidovii, și-l vor da în mâinile păgânilor“.

12. Iară dacă am auzit acestea, îl rugam noi și cei din locul acela, ca să nu se suie în Ierusalim.

13. Și a răspuns Pavel: „ce faceți de plân-

XXI 8 Fapte 6, 5; 8, 6.

a) Unul din cei șapte diaconi.

geji și-mi năcăjiți inima? Căci eu sunt gata pentru numele Domnului Isus nu numai a fi legat, ci și a muri în Ierusalim^a.

14. Și neputându-l îndupleca, am încetat zicând: „fie voia Domnului!”

15. Iară după zilele acelea gătindu-ne, ne suiam în Ierusalim.

16. Și au venit și din ucenicii cei din Cezarea cu noi, aducând cusine pe oarecarele Mnason din Cipru, vechiu ucenic, la care să sălășluim.

17. Și sosind noi în Ierusalim, cu bucurie ne-au primit frații.

18. Iară a două zi a intrat Pavel cu noi la Iacob,^{a)} și s'au adunat toți preoții.

19. Și închinându-se lor, spunea câte una

pe rând cele ce a făcut Dumnezeu în neamuri prin slujba lui.

20. Și auzind, ei măriașu pe Domnul, și au zis lui: „vezi frate, câte zeci de mii de Iidovi sunt, cari cred și toți sunt râvnitori legii.”^{b)}

21. Și au auzit de line, că înveți pe Iidovii cei dintre neamuri să se despărtească de Moise, zicând să nu-și taie împrejur pe fiii săi, nici să nu umble după obiceiuri.

22. Ce este dar? De bunăseamă se va aduna mulțimea, căci vor auzi, că ai venit.

23. Fă dar ceea ce-ți zicem: sunt la noi patru bărbați, cari au făgăduință.^{c)}

24. Ia-i cu tine, te curăță cu ei și chel-

24 Num 6, 18; Fapte 18, 18.

a) Episcopul Ierusalimului. b) Zeci de mii de Iidovi s'au fost încreștinat, și doriau să jină împreună cu legea lui Hristos și legea lui Moise. c) Aveau făgăduință ca și Pavel, de a-și tunde părul și de a aduce jertfele împreunate cu această făgăduință, numită nazireat.

tuiește cu ei, ca să-și radă capul, și vor ști toți, că cele ce au auzit despre tine, nimica nu sunt, ci umbli și tu păzind legea.^{a)}

25. Iară neamurilor, cari au crezut, le-am scris noi ca nimica din acestea să nu țină, fără numai să se înfrâneze de cele jertfite idolilor și de sânge și de sugrumat și de curvie^{c)}.

26. Atunci Pavel luând pe bărbații aceia, și curățindu-se a doua zi cu ei, a intrat în biserică, vestind când se vor împlini zilele curățeniei, și când se va aduce pentru unul fieștecarele din ei jertfa.^{b)}

27. Și când era să se îplinească șapte zile, Jidovii cei din

Azia văzându-l în biserică, au înlărâtat toată gloata, și și-au pus mâinile pe el,

28. strigând: „bărbați Israiliteni, săriți în ajutor! Acesta este omul cel ce învață pretutindenia pe toți împotriva poporului și a locului acestuia și încă și pe Greci i-a băgat în biserică, și a spurcat acest loc sfânt^{c)}.”

29. Căci văzuseră pe Trofim Efezanul în cetate împreună cu el, pe carele gândiau, că l'a băgat Pavel în biserică.^{d)}

30. Și s'a pornit cetatea toată, și a alergat poporul, și prinzând pe Pavel, l'au tras afară din biserică, și îndată au închis ușile.^{e)}

25 Fapte 15, 20—29.

a) Legea cerea jertfe scumpe, și plătind Pavel și pentru alții, arăta că ține legea. Aceasta era încă iertat la Jidovii încreștinați până la dărâmarea Ierusalimului. b) Preoților trebuia să le spună. c) Păgânii nu puteau călca în locul, unde se aduceau jertfe; de-i găsisau acolo, îi omorau. d) Fără să-l taie împrejur. e) Slujitorii bisericii au închis ușile, căci nu era slobod să omoare pe nimeni în biserică.

31. Și căutând să-lucidă, a venit vestea la căpitanul oștii: „s'a turburat tot Ierusalimul“.

32. Acesta îndată a luat ostași și a alergat la ei. Iară ei văzând pe căpitanul și pe ostași, au încetat a-l mai bate pe Pavel.

33. Atunci venind căpitanul, l'a prins și a poruncit să-l lege cu două lanțuri, și l'a întrebat, cine este și ce a făcut?

34. Iară fieștecare striga altceva în gloată; și neputând cunoaște adevărul pentru gălceavă, a poruncit să-l ducă în tabără.

35. Și când a sosit la treple,^{a)} s'a întâmplat că a fost purtat de ostași pentru silnicia gloatei,

36. căci venia după el mulțime de popor, strigând: „omoaară-l!“

37. Și când era să-l bage în tabără, Pavel

azis căpitanului: „mi-e slobod să zic ceva către tine?“ Iară el a zis: „știi grecește?”

38. Au nu ești tu Eghipteanul acela, carele înainte cu câteva zile te-ai răsculat și ai scos în pustie patru mii de tâlhari?“

39. Iară Pavel a zis: „eu cu adevărat sunt Iidov din Tars, cetățean din vestita cetate a Ciliciei, și te rog, lasă-mă să grăiesc către popor“.

40. Și lăsându-l pe el, Pavel stând pe trepte, a făcut semn cu mâna poporului, și făcându-se mare tăcere a grăit în limba iido-vească, zicând:

CAP. 22.

Pavel se apără.

1. **B**ărbați, frați, și părinți, ascultați acum apărarea mea către voi“.

2. Iară ei auzind, că grăia către ei în limba

a) Treplele, pe cari te urcai dela biserică la Turnul lui Antoniu, unde ședea căpitanul.

jidovească, mai mult au făcut.

3. Și a zis: „eu sunt bărbat jidov, născut în Tarsul Ciliciei, și crescut în cetatea aceasta, lângă picioarele lui Gamaliel, învățat cu deamăruntul legea părintească, râvnitor fiind lui Dumnezeu,^{a)} precum voi toți sunteți astăzi.

4. Eu am prigonit calea aceasta până la moarte, legând și dând în temniță și pe bărbați, și pe muieri;

5. mărlurie-mi este arhiereul și toată bătrânimea, dela cari și cărți am luat la frați în Damasc, și m'am dus ca și pe cei ce erau acolo să-i aduc legați în Ierusalim, ca să se pedepsească.

6. Și a fost când mergeam eu și mă apropiam de Damasc, la amiază deodată a strălucit din ceru în-

prejurul meu lumină multă,

7. și am căzut pe pământ, și am auzit glas zicând mie: Saule, Saule, ce mă prigonești?

8. Iară eu am răspuns: cine ești Doamne? Și a zis către mine: eu sunt Isus Nazarineanul, pe carele tu îl prigonești.

9. Iară cei ce erau cu mine, lumina o vedeau, și s'au spăimântat; însă glasul celui ce grăia cu mine nu l'au auzit.

10. Și am zis: ce voi face, Doamne? Iară Domnul a zis către mine: scoală-te și mergi în Damasc, și acolo se vor spune ție toate, câte-ți sunt rânduite să le faci.

11. Și nevăzând eu de mărirea luminii aceleia, purtat de mână de cei ce erau cu mine, am venit în Damasc.

12. Iară oarecarele

Anania, bărbat bine credincios după lege, cinstit de toți Iidovii, cari locuiesc în Damasc,

13. venind la mine și stând înaintea, mi-a zis: frate Saule, uită-te! Și eu într'acel ceas m'am uitat la el.

14. Iară el a zis: Dumnezeuul părinților noștrii te-a ales mai înainte ca să cunoști voia lui și să vezi pe cel drept,^{a)} și să auzi glas din gura lui.

15. Căci tu vei fi lui mărturie la toți oamenii de cele ce ai văzut și ai auzit.

16. Și acum ce zăbovești? Scoală-te, te bolează și-ți spală păcatele tale, chemând numele Domnului.

17. Și a fost când m'am întors în Ierusalim și mă rugam eu în biserică, m'am răpit cu mintea.

18. Și l'am văzut pe el^{b)} zicând mie: gră-

bește și ieși curând din Ierusalim, căci nu vor primi mărturia ta despre mine.

19. Și eu am zis: Doamne, ei știu, că eu băgam în temniță și băteam în sinagogi pe cei ce credeau întru tine.

20. Și când se vărsa sângele lui Ștefan, întâiul tău mucenic, și eu eram sfătuitor și împreună voitor morții lui, și păziam hainele celor ce-l omorau.

21. Și a zis către mine: pasă, căci eu te voi trimite departe la neamuri^{a)}.

22. Și l'au ascultat până la cuvântul acesta, și și-au ridicat glasul, zicând: „ia-l de pe pământ pe unul ca acesta, căci nu e vrednic să trăiască!”

23. Și strigând ei, și sfâșiindu-și hainele și pulbere aruncând în aer,

19 Fapte 8, 3. 20 Fapte 7, 57.

a) Isus Hristos. b) Isus, care trimite pe apostoli.

24. a poruncit căpitanul să-l ducă în tabără, zicând să-l bată cu bâtele, ca să afle pentru ce pricină strigă așa împotriva lui.

25. Și când îl strângeau cu curele, a zis Pavel către sulașul cel ce era de față: „vă este slobod să bateți pe un cetățean Roman nejudecat?”

26. Auzind aceasta sulașul, a mers și a spus căpitanului, zicând: „vezi, ce vei să faci, căci omul acesta este cetățean Roman”.

27. Și venind căpitanul, i-a zis lui: „spune-mi, de ești tu Roman?” Iară el a zis: „da”.

28. Și a răspuns căpitanul: „eu cu multă cheltuială am căpătat cetățenia aceasta”. Iară Pavel a zis: „dară eu sunt născut”.

29. Deci îndată s'au dus dela el cei ce e-

rau să-l chinuiască. Și căpitanul s'a temut după ce a știut, că este Roman, pentru că îl legase.

30. Și a doua zi vrând să știe adevărul, pentru ce-l părăsc Iidovii, l'a deslegat de legături, și a poruncit să vină arhieriei și tot săborul lor, și scoțând pe Pavel, l'a pus între ei.

CAP. 23.

Pavel înaintea săborului și a lui Felix.

1. **S**i căutând Pavel spre adunare, a zis: „bărbați frați, eu cu cea mai bună conștiință ^{a)} am petrecut credincios înaintea lui Dumnezeu, până într-o această zi”.

2. Iară arhierul Anania a poruncit celor ce stau lângă el să-l bată peste gură.

3. Atunci Pavel a zis „bate-te-va Dumnezeu, părete vărui! ^{b)} și tu șezi să mă judeci pe

^{a)} Cu sufletul curat. ^{b)} Din afară te arăți curat, dar în suflet ești plin de spurcăciune.

mine după lege, și împotriva legii poruncești să mă bată?”

4. Iară cei ce stau aci ziseră: „blastămi pe arhiereul lui Dumnezeu?”

5. Și a zis Pavel: „n'am știut, fraților, că este arhiereu, căci scris este: pe mai marele poporului tău să nu-l grăești de rău”.

6. Și știind Pavel, că o parte era din saducheii, și alta din farisei, a strigat în adunare: „bărbați frați, eu fariseu sunt, fiu de fariseu, și mă judec pentru nădejdea și învierea morților”.

7. Și grăind el aceasta, s'a făcut desbinare între farisei și între saducheii, și s'a despărțit mulțimea.

8. Căci saducheii zic, că nu este înviere, nici înger, nici spirit; iară fariseii mărturisesc și una și alta.

9. Și s'a făcut strigare mare. Și sculându-se cărturarii din partea fariseilor, se priceau, zicând: „nici un rău nu aflăm în omul acesta; iară de a grăit lui spirit, sau înger, să nu ne împotrivim lui Dumnezeu”.^{a)}

10. Și făcându-se mulță gălceavă, temându-se căpitanul să nu-l sfășie pe Pavel, a poruncit ostașilor să se pogoare și să-l iea din mijlocul lor, și să-l ducă în tabără.

11. Iară în noaptea ce venia, stându-i Dumnezeu înainte, i-a zis: „îndrăznește, Pavele, căci precum ai mărturisit despre mine în Ierusalim, așa se cade să mărturisești și în Roma”.

12. Și dacă s'a făcut ziuă, adunându-se oarecarii din Iidovi, s'au jurat, zicând, că nici nu vor mânca, nici nu

XXIII 5 Eș 22, 28. 6 Fil 3, 5. 8 Mat 22, 23.

a) Dacă Dumnezeu i-a zis să se boteze, noi nu putem să-l facem nimic.

vor bea, până nu vor omorâ pe Pavel.

13. Și erau mai mulți de palruzeci, cari făcuse jurământul acesta

14. cari mergând la arhieriei și la bătrâni, au zis: „cu blăslăm ne-am jurat, ca nimica să nu guslăm, până nu vom omorâ pe Pavel.

15. Acum dară voi graiți căpitanului împreună cu săborul, ca mâine să-l scoață la voi, ca și cum ați vrea să aflați mai cu deamăruntul despre dînsul; iară noi suntem gata să-l omorâm mai înainte de ce s'ar apropia^{a)}”

16. Și auzind fiul surorii lui Pavel viclesugul, a venit și a intrat în tabără, și i-a spus lui Pavel.

17. Și chemând Pavel pe unul din sutași, i-a zis: „pe tinerelul acesta du-l la căpitanul,^{b)} căci are să-i spună oarece^{c)}”.

18. Deci luându-l, l'a dus la căpitanul, și i-a zis: „Pavel cel legat m'a chemat și m'a rugat să aduc pe acest tinerel la tine, căci are oarece să-ți spună”.

19. Iară căpitanul luându-l de mână și ducându-se de-o parte, l'a întrebat: „ce ai să-mi spui?”

20. Iară el a zis: „Iidovii s'au vorbit să te roage pe tine, ca mâine să scoți pe Pavel la adunare, ca și cum ar vrea să-l întrebe pe el ceva mai cu deamăruntul.

21. Tu dară să nu le crezi, căci îl pândesc dintre ei mai mult de palruzeci de bărbați, cari s'au blăslămat, că nici nu vor mânca, nici nu vor bea, până nu-l vor omorâ; și acum sunt gata așteptând să le făgăduiești^{c)}”.

22. Deci căpitanul

a) De casa căpitanului. b) Comandantul militar. c) Că-l-vei scoate mâine înaintea lor.

a slobozit pe tinerelul poruncindu-i ca nimă-nui să nu grăiască, că i-ar fi spus lui acestea.

23. Și chemând pe doi sulași, le-a zis: „gătiți două sute de ostași, și șaptezeci de călărași și două sute de lăncieri,^{a)} ca să meargă până la Cezarea, la al treilea ceas al nopții.

24. Și dobitoace gătiți, ca punând pe Pavel, sănătos să-l ducă la Felix deregătorul.^{b)}

25. Și i-a scris cartele, care cuprindea acestea:

26. „Claudiu Lizias preabunului deregător Felix, sănătate!

27. Pe acest bărbat, pe care l'au prins Iidovii și erau să-l omoare, venind eu peste ei cu oastea, l'am scos, înțelegând, că este Roman.

28. Și vrând să știu pricina, pentru care-l pâărăsc, l'am dus la săborul lor.

29. Am aflat că-l pâărăsc pentru lucruri de ale legii lor, fără să aibă vreo vină vrednică de moarte, sau de lanțuri.

30. Și făcându-mi-se știre despre pânditurile, cari le gălise lui Iidovii, îndată l'am trimis la tine, poruncind și pâărătorilor lui să-ți spună ție ce au împotriva lui. Fii sănătos!”

31. Deci ostașii, după cum li-se porunci-se, au luat pe Pavel și l'au dus noaptea în Antipatrida.

32. Lăra a doua zi lăsând pe călăreți să se ducă cu el,^{c)} ei s'au întors în tabără.

33. Și aceia întrând în Cezarea, au dat car-

a) Soldați cu lănci. b) Felix era deregătorul roman peste Iudea, și era mai mare și peste cel din Ierusalim. Om foarte stricat fiind, Pavel a avut îndrăzneală să-i vorbească despre viața curată și de dreptatea lui Dumnezeu. c) Fiind departe de Ierusalim, nu mai era primedie, că o să-l ajungă Iidovii pe Pavel, până ce va sosi la Felix.

lea deregătorului, și au pus pe Pavel înaintea lui.

34. Și celind deregătorul cartea și întrebându-l din ce țară este, a înțeles, că este din Cilicia, și i-a zis:

35. „le voi asculta, când și pârâșii tăi vor veni“. Și a poruncit să se păzească în divanul lui Irod.^{a)}

CAP. 24.

Pavel înaintea lui Felix.

1. **I**ară după cinci zile, s'a pogorât arhiereul Anania cu bătrânii și cu un avocat Tertul, și au mers la deregător împotriva lui Pavel.

2. Și chemat fiind Pavel, a început Tertul a-l pârâ, zicând:

3. „de vreme ce multă pace avem prin tine, și multă îndreptare s'a făcut neamului

prin purtarea ta de grije, aceasta totdeauna și prelutindenia o mărturisim, preabunule Felix, cu toată mulțămila.

4. Iară ca să nu te ostenesc prea mult, mă rog pe scurt să ne ascuți pe noi cu a ta blândeță.

5. Am aflat pe omul acesta primejdios,^{b)} care turbură pe toți Iidovii în toată lumea și e capul erezului Nazarinienilor;^{c)}

6. carele și biserica a cercat să o spurce, pe carele l'am și prins, și după legea noastră am vrut să-l judecăm.

7. Însă venind căpitantul Lizias, cu multă sâlă l'a scos din mâinile noastre, și l'a trimis la tine,

8. poruncind și pârătorilor lui să vină; dela el vei pulea în-suși cunoaște toate acestea, cu cari noi îl

a) Palatul clădit de Irod cel mare, care era și tribunal. b) Adevărată ciumă păgubitoare pentru suflete. c) Așa numiau Iidovii legea lui Hristos: învățătura greșită a Nazarineanului.

pârâm, dacă îl vei întreba”.

9. Și împreună adevărau și Iidovii zicând: „acestea așa sunt”.

10. Și făcându-i semn deregătorului să grăiască, Pavel a răspuns: „știindu-le, că de mulți ani ești judecător peste neamul acesta, mai cu bună inimă mă voiu apăra.

11. Căci poți cunoaște, că nu sunt mai mult decât douăsprezece zile, de când m'am suit să mă închin în Ierusalim.

12. Și nici în biserică nu m'au aflat pricindu-mă cu cineva, au turburând poporul, nici în sinagoge, nici în cetate;

13. nici nu pot adevăra lucrurile, cu cari mă pâresc acum.

14. Însă aceasta o mărturisesc ție, că slujesc Dumnezeului părintesc după calea, pe

care ei o zic erez, crezând, toate cele scrise în lege și în proroci,

15. având nădejdea în Dumnezeu, pe carea și aceștia înșiși o așteaptă, că va fi învierea morșilor, și a dreptșilor, și a nedreptșilor.”

16. Și întru aceasta mă nevoiesc. ca să am conștiință împăcală către Dumnezeu și către oameni totdeauna.

17. Și după mulți ani am venit ca să fac milostenii cu neamul meu și jerffe;

18. întru cari m'au aflat curățit în biserică, nu cu gloată, nici cu gâlceavă, niște Iidovi din Azia,

19. cari trebuiau să stea înaintea ta de față și să mă pârescă de au ceva împotriva mea.

20. Sau aceștia înșiși să spună, de au aflat în mine ceva ne-

a) Așa dar pocăișii greșesc când zic, că păcătoșii nu vor învia.

drept, până stam eu în săbor:

21. de nu cumva pentru un singur cuvânt, care am strigat, stând între ei: pentru învierea morților mă judec eu astăzi de voi*.

22. Iară auzind acestea Felix, i-a lăsat pe ei, ca mai cu deamăruntul să cunoască calea acesta, zicând: „când se va pogorâ căpitanul Lizias, voi cu noaște cum stau lucrurile*.

23. Și a poruncit suțaului să păzească pe Pavel și să-l lase să aibă odihnă, și pe nimeni de ai lui să nu-l oprească ca să-i slujască, sau să vină la el.

24. Iară după vreo câteva zile venind Felix cu Drusila, muieră sa, carea era jidovoică, a chemat pe Pavel, și l'a ascultat de credința cea întru Hristos Isus.

25. Și grăind el de

a) De temniță.

dreptate, și de curățenie, și de judecata ce va să fie, Felix s'a înfricoșat și a răspuns: „acum du-te, și aflând vreme, te voi chema*.

26. De altfel nădăjduia, că Pavel îi va da bani, ca să-l slobozească, pentru aceea îl chema de multe ori și vorbea cu el.

27. Și după ce a împlinit doi ani,^{a)} în locul lui Felix a fost pus Porțiu Fest, și vrând Felix să facă după plăcerea Jidovilor, l'a lăsat pe Pavel legat.

CAP. 25.

Pavel cere judecata împăratului. Agripa.

1. **D**eci întrând Fest în de-regătorie, după trei zile s'a suit în Ierusalim dela Cezarea.

2. Și a mers la el arhiereul și cei mai de frunte ai Jidovilor împotriva lui Pavel și-l rugau,

3. cerând o bucurie ca să-l aducă^{a)} în Ierusalim, făcând pândituri ca să-l omoare pe cale.

4. Iară Fest a răspuns, că Pavel e păzit în Cezarea, și el se grăbește să se ducă.

5. „Deci dară, zice, cei ce pot între voi, să se pogoare împreună, și de are ceva vină bărbatul acesta, pârască-l“.

6. Și nerămânând la ei mai mult decât zece zile, s'a pogorât în Cezarea; și a doua zi șezând la divan, a poruncit să aducă și pe Pavel.

7. Și venind el, au stătut împrejurul lui Iidovii cei veniți dela Ierusalim, multe și grele vini aducând împotriva lui Pavel, pe cari nu le puteau a-deveri.

8. căci el se apăra :

„nu am greșit nici împotriva legii Iidovilor, nici împotriva bisericii, nici împotriva împăratului“.

9. Iară Fest vrând să facă plăcere Iidovilor, răspunzând lui Pavel, a zis: „vrei să te sui în Ierusalim, și acolo să te judec eu de acestea?“

10. Iară Pavel a zis: „la tribunalul împăratului stau,^{b)} acolo se cade mie să mă judec: Iidovilor nimica nu le-am făcut, precum și tu mai bine știi.

11. Căci de am făcut vre-o nedreptate, sau de am făcut ceva vrednic de moarte, nu mă feresc de moarte; dară de nu este nimica din celea, cu cari aceștia mă pârăsc, nimeni nu mă poate da pe mâna lor. Cer să fiu judecat de împăratul“.^{c)}

a) Pe Pavel. b) Fest judeca în numele împăratului roman. c) Cer să fiu judecat de tribunalul de pe lângă împăratul. Acest drept îl aveau toți Romanii, și când îl cereau, alt tribunal nu avea drept să-i judece.

12. Atunci Fest grăind cu sfatul, a răspuns: „ai cerut să fii judecat de împăratul, la împăratul vei merge“.

13. Și trecând vreo câteva zile, regele Agripa^{a)} și Berenice s'au pogorât în Cezarea, ca să se închine lui Fest.

14. Și zăbovindu-se zile multe acolo, Fest a spus regelui de Pavel, zicând: „un bărbat oarecarele este lăsat legat de Felix,

15. pentru carele, pe când eram în Ierusalim, venit-au înaintea mea arhieriei și bătrânii Iidovilor, cerând împotriva lui judecată.

16. Eu le-am răspuns: nu este obiceiul Romanilor să dea pe cineva la pierzare mai înainte până ce nu are de față cel pârât pe pârâșii săi, și nu se poate apăra

de cele cu cari e pârât.

17. Deci adunându-se ei aici fără nici o zăbavă, a doua zi am șezut la judecată, și am poruncit să aducă pe acest om.

18. Pârâșii lui fiind de față, nici o pricină nu aduceau, de cari prepuneam eu;

19. ci numai niște lucruri din credința lor aveau împotriva lui, și despre un Isus mort, de care zicea Pavel, că este viu.

20. Și neștiind eu ce să fac cu acest lucru, i-am zis lui de ar vrea să meargă în Ierusalim, și acolo să fie judecat pentru aceasta?

21. Însă Pavel poltind să fie dus la judecata împăratului, am poruncit să fie ținut în pază, până ce-l voi trimite la Cezarul“.

22. Iară Agripa a zis către Fest: „vreare-ăș

a) Irod Agripa II, cumnatul lui Felix, regele Trachonitei, a venit la Fest în vizită. Berenice e sora lui Irod.

și eu să auz pe acest om^{a)}. Și el a zis: „măine-l vei auzi“.

23. Deci în cealaltă zi, venind Agripa și Berenice cu mare pompă, și intrând în casa cea de ascultare împreună cu căpitanii și cu bărbații cei mai de frunte ai cetății, a poruncit Fest, și au adus pe Pavel.

24. Și a zis Fest: „Rege Agripo, și toți bărbații, cari stați împreună cu noi, vedeți pe acesta, pentru care toată mulțimea Iidovilor m'a rugat și în Ierusalim și aici strigând, că nu ar trebui să trăiască mai mult.

25. Iară eu aflând, cumcă nimica vrednic de moarte nu a făcut, și el cerând să fie judecat de împăratul, am hotărât să-l trimit.

26. De carele n'am

ce să scriu fără greșală împăratului,^{a)} pentru aceea l'am adus la voi, și mai vârtos la tine, rege Agripo, ca punându-i întrebări, să am ce să scriu.

27. Căci ar fi lucru nesocolit, pare-mi-se, să-l trimit legat, și pricinile lui să nu le însemnez“.

CAP. 26.

Pavel în fața lui Agripa.

1. **I**ară Agripa a zis către Pavel: „slobod ești să te aperi“. Atunci Pavel întinzând mâna, a răspuns:

2. „Rege Agripo, mă socotesc fericit, că pot să mă apăr astăzi înaintea ta de toate cu cari mă părăsc Iidovii,

3. mai vârtos fiindcă tu știi^{b)} toate cele ce

a) Când se trimitea cineva la tribunalul împăărătesc, judecătorul trebuia să trimită cu el o scrisoare, în care să fie scrisă vina lui. După legile romane, judecătorul nu-i găsește lui Pavel nici o vină. b) Acest Agripa era vestit de învățat în legea Iidovească.

sunt la Iidovi, și obiceiurile și întrebările.^{a)} Pentru aceea mă rog ca să mă asculți cu îngăduință.

4. Viața mea din tinerețe, carea dela început am petrecut-o în neamul meu în Ierusalim, o știu toți Iidovii,

5. mai dinainte știind de vor vrea să mărturisească, că am trăit ca un fariseu după alegerea cea mai bună a legii noastre.^{b)}

6. Și acum stau să mă judec pentru nădejdea făgăduinței făcută de Dumnezeu către părinții noștri,

7. la carea nădăjduiesc că vor ajunge cele douăsprezece neamuri ale noastre slujind neîncetat noaptea și ziua; pentru care nădejde mă pâresc Iidovii,^{c)} o rege Agripo.

8. Ce ? Au lucru necrezut se socolește la voi, că învie Dumnezeu pe morți?

9. Și eu, ce e drept, credeam cumcă trebuia să fac multe împotriviri împotriva numelui lui Isus Nazarineanul;

10. cari le-am și făcut în Ierusalim, și pe mulți din sfinți i-am trimis la temniță, luând putere dela arhieriei; și când îi ucideau, eu împreună am judecat.

11. Și prin toate sinagogele adeseori năcăjindu-i, îi siliam să hulească; și mult nebunindu-mă asupra lor, îi prigoniam până și în cetățile cele din afară.

12. Așa mergând în Damasc cu putere și cu rânduială dela arhieriei,

XXVI 10 Fapte 8, 3. 12 Fapte 9, 2.

a) Lucrurile, cari nu sunt chiar sigure, ci unul în una, alții altă părere. b) Pavel nu a fost un Iidov de rând, ci împlinia legea părintească după cea mai aspră învățătură a fariseilor. c) Pentru Isus cel făgădui.

13. la amiazăzi, rege Agripo, am văzut pe cale o lumină din ceriu mai mult decât strălucirea soarelui încunjurându-mă pe mine și pe cei ce mergeau cu mine.

14. Și căzând noi toți la pământ, eu am auzit glas grăind către mine, și zicând jidovește: Saule, Saule, ce mă prigonești? Cu greu este ție a lovi cupiciorul în bolduri.^{a)}

15. Iară eu am zis: cine ești, Doamne? Și el a zis: eu sunt Isus, pe carele tu îl prigonești.

16. Ci te scoală și stai pe picioarele tale, căci pentru aceasta m'am arătat ție, ca să te aleg slugă și mărturie de cele ce ai văzut și de cele ce-ți voi mai arăta;

17. scoțându-te dela poporul^{b)} și dela păgânii, la cari eu te trimit,

18. ca să le deschizi lor ochii să se întoarcă dela întunec la lumină, și dela puterea salanii la Dumnezeu, pentru ca să dobândească iertarea păcatelor și soarte întru cei sfinți prin credința cea întru mine.

19. Pentru aceasta, rege Agripo, nu am fost necrezător cereștii vedenii;

20. ci mai întâiu celor din Damasc, apoi celor din Ierusalim și din toată țara Iudeei și neamurilor am vestit să se pocăiască și să se întoarcă la Dumnezeu, făcând lucruri vrednice de pocăință.

21. Pentru acestea m'au prins Iidovii în

20 Fapte 13 și 14. 21 Fapte 21, 31.

a) Boul, care nu trăgea, era înțepat cu un băț ascuțit, în care dând el cu piciorul, mai mare durere își făcea. Așa era și Pavel, când prigonind pe creștini, credea că opăra legea lui Dumnezeu. b) Poporul cel ales, Iidovii.

biserică, și cercau să mă omoare.

22. Însă dobândind ajutor dela Dumnezeu, până în ziua aceasta trăiesc, mărturisind și celui mic, și celui mare, nimica grăind afară de cele ce și prorocii au grăit că vor să fie și Moise:

23. că va pătimi Hristos, că el va fi cel dintâiu care va învia din morți și va vesti lumină poporului și neamurilor“.

24. Și grăind el acestea, Fest cu mare glas a zis: „ești nebun Pavele,^{a)} învățătura ta cea multă te va duce la nebunie“.

25. Iară Pavel a răspuns: „nu sunt nebun, preabunule^{b)} Feste, ci cuvintele adevărului și ale înțelepciunii le grăesc.

26. Regele, către carele și cu îndrăzneală grăesc, știe de acestea, că nimic dintre

acestea nu-i este necunoscut, pentru că nu s'au făcut în ascuns.

27. Crezi, rege Agripo, prorociilor? Știu, că crezi“.

28. Iară Agripa a zis către Pavel: „puțin lipsește să mă faci creștin“.

29. Iară Pavel a zis: „aș pofti dela Dumnezeu, și cu puțin și cu mult, ca nu numai tu, ci și toți cei ce mă aud astăzi să fie de aceștia, precum sunt eu, afară de legăturile acestea“.

30. Și zicând el acestea, s'au sculat regele și deregătorul și Berenice și cei ce ședeau cu ei;

31. și depărtându-se, grăia unul către altul, zicând: „omul acesta nu a făcut nimica vrednic de moarte, sau de lanțuri“.

32. Iară Agripa a zis lui Fest: „putea fi slobozit omul acesta, de

^{a)} Tu așa ți-ai ridicat glasul, de nu-ți dai seama, că ești dat în judecată. ^{b)} Așa i-se zicea guvernatorului.

nu cerea să fie judecat de împăratul*.

CAP. 27.

Pavel în drum spre Roma.

1. **I**ară după ce s'a hotărât ca să mergem noi în Italia,^{a)} dat-au pe Pavel și pe alți legați unui sutaș, anume Iuliu, din ceața împărătească.

2. Intrând noi într-o corabie dela Adrumet, care avea să meargă pe lângă locurile cele dimprejurul Aziei, am purces, fiind cu noi Aristarh Macedoneanul dela Tesalonic.

3. Și a doua zi am venit în Sidon. Iar Iuliu, purlându-se omeșle cu Pavel, l'a lăsat să meargă la prieteni, și ei să-i poarte de grijă.

4. Și purcezând de

acolo, am venit pe suplu Cipru, penlru că vânturile erau împotrivă.

5. Și trecând marea Ciliciei și a Pamfiliei, am venit în Mira Licii.

6. Și aflând sutașul acolo o corabie dela Alexandria, carea mergea în Italia, ne-a suit în aceasta.

7. Și vâslind încet multe zile, și abia sosind lângă Gnid, căci nu ne lăsa vântul, am trecut pe suplu Creta, alătura cu Salmona.

8. Și abia trecându-o, am venit la un loc, ce se chema Liman bun, lângă care era cetatea Lasea.

9. Și multă vreme trecând, și mergerea pe apă fiind cu primejdie, pentru că și postul trecuse,^{b)} îi mângăia Pavel,

XXVII 2 Fapte 19, 29; 20, 4.

a) I.a Roma, pentru ca să fie judecat Pavel de tribunalul împărătesc, b) Ziua cea lungă dela sfârșitul lui Septembrie (Iom Kippur), a ispășirii, de când nu se mai umbla cu corăbiile pe mare, căci veniau furtunile de toamnă.

10. zicându-le: „bărbaților, bag de seama, că cu năcaz și cu multă pagubă nu numai a poverii și a corăbiei, ci și a suflelor noastre^{a)} va să fie mergerea pe apă“.

11. Iară sutașul mai mult credea cărmaciului și stăpânului corăbiei, decât celor ce zicea Pavel.

12. Și nefiind limanul bun de iernat, mai mulți făcură sfat să se ducă de acolo, ca, de s'ar putea, să ajungă să ierneze în Fenice, un liman al Cretei, care caută spre răsărit-miazăzi și spre miazănoapte-apus.^{b)}

13. Și suflând vântul de miazăzi, li s'a părut, că-și vor ajunge ținta, și lăsându-se din Ason, au venit pe lângă Creta.

14. Iară nu după multă vreme s'a întârâlat împotriva ei un vânt viforător, ce se cheamă Evroacvilon;

15. și fiind corabia trasă în toate părțile, și neputând merge împotriva vântului, ne-am slobozit după valuri, și ne-au dus în voia lor.

16. Și trecând pe lângă o insulă, ce se chema Cauda, abia am putut prinde luntea;^{c)}

17. pe carea trăgându-o corăbierii, s'au ajutat în tot chipul, și au legat corabia pe de desupt;^{d)} și temându-se să nu dea în vârtoare, au slobozit anghira, și așa ne purta vântul.

18. Și fiind noi foarte împresurați de viscol, a doua zi au fă-

a) Viața le era în primejdie. b) Aici era singurul loc, unde putea fi scutită peste iarnă corabia de vânturile cele mari. c) Fiecare corabie are legată de ea luntrul de scăpare pentru primejdie. d) Ca să nu se rupă corabia, au legat-o cu funii groase pe dedesupt, și au slobozit anghira ca să o țină pe loc.

cut lăpădare din corabie;^{a)}

19. și a treia zi noi cu mâinile noastre am lăpădat uneltele corăbiei.

20. De vreme ce nici soarele, nici stelele nu s'au arătat în multe zile,^{b)} și furluna viscolia cu tărie, drept aceea pierise toată nădejdea mântuirii noastre.

21. Și cum de multă vreme nu mâncasem, stând Pavel în mijlocul lor, a zis: „căzutu-s'a, bărbaților, să m'ascultați pe mine și să nu fi purces din Creta, ca să fim crușați de năcazul acesta și de pagubă.

22. Și acum vă îndemn, să fiți cu nădejde bună, căci nici un suflet dintre voi nu va pieri, fără numai corabia.

23. Pentrucă întru această noapte mi-a slăutul înaintea îngerul lui Dumnezeu,^{c)} al căruia sunt eu și căruia îi slujesc,

24. zicând: nu te teme, Pavele, tu trebuie să stai înaintea împăratului; și iată ți-a dăruit Dumnezeu pe toți cei ce sunt în corabie cu tine.

25. Drept aceea fiți cu bună nădejde, bărbaților, pentru că eu crez lui Dumnezeu, că așa va fi, precum mi-s'a zis.

26. Dar trebuie să dăm peste o insulă.

27. Și dacă s'a împlinit a patrusprezecea noapte, și noi eram cu corabia în marea Adriei, pe la miazănoapte li-se părea corăbierilor, că se apropie de pământ.

a) Au aruncat din corabie unele lucruri, ca să fie mai ușoară. b) Cei vechi se îndreptau după soare și după stele, ca să știe unde au ajuns. Fără acestea orbecau ca omul în întunec. c) Când erau apostolii în mare strâmtorare, li-se arăta ori Isus, ori un înger. de-î înălțria.

28. Și slobozind măsura, au găsit stânjini douăzeci; ^{a)} și trecând puțin de acolo, și iarăși măsurând, au aflat stânjini cincisprezece.

29. Și temându-se, ca nu cumva să dea de locuri prundoase, au aruncat patru anghire de pe cârma corăbiei, ^{b)} așteptând cu dor să se facă ziuă.

30. Iară corăbierii căutau să fugă din corăbie, și au slobozit luntrea ^{c)} în mare cu prilej ca acela, ca și cum ar vrea să slobozească anghirele despre pisc. ^{d)}

31. Deci a zis Pavel sutașului și ostașilor: „de nu vor rămânea aceștia în corăbie, voi nu vă veți putea mântui“.

32. Atunci ostașii au

tăiat funiile luntrei și o au lăsat să cază. ^{e)}

33. Iară când era să se facă ziuă, Pavel îi îndemna pe toți să mânânce bucate, zicând: „patrusprezece zile sunt astăzi, de când, n'ați mâncat, ați tot așteplat și nimica n'ați gustat.“

34. Pentru aceea rogu-vă pe voi să mâncați, căci aceasta este spre binele vostru pentru că nici unuia din voi nici un păr din cap nu-i va cădea“.

35. Și zicând acestea și luând pâine, dând mulțămită lui Dumnezeu înaintea tuturor, și frângând, a început a mânca.

36. Și luând curaj toți, au luat și ei de au mâncat.

37. Și eram în corăbie de toți suflete

a) Așa era de adâncă apa. b) Ca să se împlântă în pământ și să se oprească corabia. c) Luntrea de scăpare. d) Ca să se înșepenească mai bine corabia. e) Luntrea era legată cu funii de corăbie, pe cari tăindu-le, luntrea a căzut în valuri, și corăbierii nu au putut sări în ea.

două sule și șaptezeci și șase.

38. Și după ce s'au sălurat de bucate, au ușurat corabia, aruncând grâul în mare.

39. Și dacă s'a făcut ziuă, pământul nu-l cunoșteau; însă vedeau de departe un sân,^{a)} ce avea țărături, la care cugelausă scoață corabia, de va fi cu pulință.

40. Și trăgând afară anghirele, s'au slobozit pe mare, deodată slăbind funiile cârmelor și ridicând ventrila cea mică după vântisorul ce sufla,^{b)} trăgeau spre țărături.

41. Și căzând într'un loc dintre două mări, s'a înglodat corabia, și piscul dinainte s'a împlântat și sta neclătit; iară partea dinapoi se rupea de pulerea valurilor.

41 II Cor 11, 25.

a) Loc unde marea își face o săpătură în pământ, și unde e mai liniștită. b) Ventrila e o pânză, care e legată de o rudă lungă, și se îndreptează după cum bate vântul ajutând foarte mult la mersul și la cârma corăbiei. c) Căci ei aveau să răspundă cu viața lor de fiecare.

42. Atunci ostașii au făcut sfat să omoare pe cei legați, ca să nu înnoale cineva și să scape.^{c)}

43. Iară sulașul, vrând să ferească pe Pavel, a oprit sfatul lor, și a poruncit, ca să sară mai întâiu în apă cei ce vor putea să înnoale, și să iasă la țărături;

44. iară pe ceilalți, pe unii i-au scos pe scânduri, și pe alții pe rămășițele corăbiei. Și așa s'a făcut de au scăpat toți la uscat.

CAP. 28.

Pavel în Malta și la Roma.

1. **S**i dacă am ieșit din corabie, atunci am aflat, că insula se cheamă Malta.

2. Iară locuitorii ne-au făcut nu puțină o-

menie, căci pentru ploaia, care căzuse și pentru frigul ce era, au făcut foc, și ne-au primit la el pe toți.

3. Și strângând Pavel găleje multe, și punându-le în foc, a ieșit o viperă din căldură, și s'a apucat de mâna lui.

4. Și dacă au văzut locuitorii vipera spânzurând de mâna lui, zicea unul către altul: „cu adevărat omul acesta este ucigaș, căci scăpând din mare, judecata lui Dumnezeu nu l'a lăsat să trăiască“.

5. Atunci el scutură vipera în foc, și nici un rău n'a pălinit.

6. Iară ei așteptau să se umfle, sau să cază în pripă mort. Și după ce au așteptat mult, și au văzut, că nu i-se făcuse nici un rău, s'au întors și îi ziceau, că dumnezeu este.

7. Și împrejurul locu-

lui aceluia erau satele lui Publiu, mai marele inzulei, carele ne-a primit și ne-a ospătat cu omenie trei zile.

8. Și s'a întâmplat de zăcea tatăl lui Publiu, fiind cuprins de friguri și de urdinare cu sânge. Deci Pavel a intrat la el și rugându-se, și-a pus mâinile pe el, și l'a vindecat.

9. Și dacă s'a făcut aceasta, și alții, cari aveau boale în inzula aceea, veniau și se vindecau;

10. cari și cu multă cinste ne-au cinstit pe noi; și când am purces, ne-au pus cele ce erau de lipsă.

11. Și după trei luni am purces cu o corabie alecsandrineană, ce iernase în inzulă, carea avea semnul Dioscurilor.^{a)}

12. Și sosind în Siracuză, ne-am zăbovit acolo trei zile.

a) Doi dumnezei păgâni.

13. Și de acolo încunjurând, am venit în Regiu; și peste o zi suflând vântul de miazăzi, a doua zi am venit în Puteol,

14. unde găsind frați, ne-au rugat de ne-am zăbovit la ei șapte zile; și așa am plecat la Roma.

15. Și de acolo auzind frații de noi, au ieșit întru întâmpinarea noastră până la târgul lui Apiu și până la Trei cârciume; pe aceștia văzându-i Pavel, a mulțămît lui Dumnezeu, și a luat îndrăzneală.

16. Iară dacă am venit în Roma, sutașul a dat pe cei legați la mai marele oștii; iară lui Pavel i-a îngăduit să petreacă deosebi cu ostașul, ce-l păzia.

17. Și după trei zile, a chemat Pavel pe mai marii Iidovilor. Și adunându-se ei, a zis către dinșii: „bărbați frați, fără să fi făcut nimica împotriva poporului

sau obicelurilor părințești, eu am fost legat în Ierusalim, și am fost dat în mâinile Romanilor;

18. cari, după ce m'au judecat, voiau să mă slobozească, pentru că nu aveam nici o vină de moarte.

19. Însă împotrivindu-se Iidovii, am căutat să cer ca să fiu judecat de împăratul, nu pentru că aș avea cu ceva a pârâ neamul meu.

20. Deci pentru aceea pricină v'am chemat să vă văz și să vorbesc cu voi. Căci pentru nădejdea lui Israil sunt legat cu acest lanț“.

21. Iară ei au zis către el: „noi nici cărți nu am primit despre tine din Iudea, și nici cineva din frați nu a venit să ne fi spus, sau să ne fi grăit de tine ceva rău.

22. Ci ne rugăm să auzim dela tine cele ce crezi, căci de ere-

zul acesta^{a)} știm noi, că pretulindenia i-se zice împotrivă“.

23. Și punându-i lui zi, au venit la dînsul la gazdă mai mulți; căroră le spunea de împărăția lui Dumnezeu, mărlurisind și dovedindu-le lor cele despre Isus din legea lui Moise și din pro-roci, de dimineața până seara.

24. Și unii credeau ceea ce zicea, iară alții nu credeau.

25. Și neputându-se uni unul cu altul, s'au dus, zicând Pavel un cuvânt: „bine a grăit Spiritul Sfânt prin pro-rocul Isaia către pă-rinții voștrii,

26. zicând: mergi la poporul acesta, și zi: cu auzul veți auzi și nu veți înțelege; și

privind veți privi și nu veți vedea.

27. Pentru că s'a îngroșat inima poporu-lui acestuia, și cu urechile greu a auzit, și ochii săi i-a închis; ca nu cândva să vază cu ochii, și cu urechile să auză, și cu inima să înțeleagă, și să se întoarcă, și să-i vindec pe ei.

28. Să știți drept aceea, că mântuirea lui Dumnezeu s'a trimis păgânilor, și ei vor auzi“.^{b)}

29. Și când a zis el acestea, au ieșit Iidovii, multă price având între sine.^{c)}

30. Și a petrecut Pavel doi ani deplini cu a sa cheltuială; și primia pe toți, cari veniau la el,

31. propovăduindu-le

XXVIII 26 Is 6, 9; Mat 13, 14; Marc 4, 12; Luc 8, 10; Io 12, 40; Rom 11, 8.

a) Legea creștinească. b) Dumnezeu a trimis pe apostoli mai întâiu la poporul cel ales; neprimindu-i acesta, s'au dus la neamurile cele păgâne. c) Unii din ei ziceau, că Pavel învață adevărul, alții ziceau, că greșește, și așa au început a se certa.

împărăția lui Dumne- zeu, și învățând cele ce sunt despre Dom-	nul Isus Hristos cu toată îndrăzneala, fără opreală. ^{a)}

a) Fiind păzit de un soldat, în o casă, care era afară de temniță, Pavel putea să stea de vorbă cu oricine. Doi ani a stat așa, la sfârșitul cărora sfântul Luca a scris Faptele Apostolilor, ca o apărare a vieții și a învățăturii Sfântului Pavel.

CARTEA SFÂNTULUI APOSTOL PAVEL CĂTRE ROMANI.

CAP. 1.

*Dorul de a-i vedea.
Vina păgânilor.*

1. **P**avel, sluga lui Isus Hristos apostol chemat, ales spre a vesti evanghelia lui Dumnezeu,

2. pe carea o a făgăduit mai înainte prin prorocii săi în sfintele Scripturi,

3. despre Fiul său, cel ce s'a născut din sămânța lui David după trup,

4. carele mai înainte a fost a rânduit Fiul lui Dumnezeu ^{a)} întru putere, după spiritul sfințeniei, prin învie-rea din morți alui I-sus Hristos, Domnul nostru,

5. prin carele am luat darul și apostolia ca să aducem la ascultarea credinței toate

neamurile pentru numele lui,

6. între cari sunteți, și voi chemați de Isus Hristos :

7. tuturor celor din Roma, iubiților lui Dumnezeu celor sfinți: dar vouă și pace dela Dumnezeu Tatăl nostru și dela Domnul Isus Hristos.

8. Întâiu drept aceea mulțănesc Dumnezeului meu prin Isus Hristos pentru voi toți, căci credința voastră se vestește în toată lumea.

9. Că mărturie-mi este Dumnezeu, căruia slujesc cu spiritul meu vestind evanghelia Fiului lui, că neîncetat fac pomenire de voi

10. totdeauna în rugăciunile mele rugându-mă, că doară cândva bine mi s'ar întâm-

I 1 Faple 13, 2.

a) Ca om, Isus Hristos a fost rânduit să fie Fiu al lui Dumnezeu.

pla cu voia lui Dumnezeu ca să viu la voi.

11. Căci doresc să vă văz pe voi, ca să vă dau vouă vreun dar sufletesc spre întărirea voastră,

12. adecă să mă mângăiu împreună cu voi prin credința care este dimpreună a voastră și a mea.

13. Și nu voi ca să nu știți voi, fraților, că de multe ori am gândit să viu la voi (și am fost împiedecat până acum), ca să am ceva întru voi ca și întru alte neamuri.

14. Dator sunt Grecilor și străinilor,^{a)} înțelepților și neînțelepților;

15. așisderea, cât este după a mea nevoie, și vouă celor din Roma dator sunt a vă propovădui.

16. Pentrucă eu nu mă rușinez de evanghelia lui Hristos, căci puterea lui Dumnezeu este spre mântuire tot celui ce crede, Jidovului mai întâiu,^{b)} și apoi Grecului.

17. Pentrucă dreptatea lui Dumnezeu^{c)} se arată întru dînsa din credință în credință,^{d)} precum este scris: „iară dreptul din credință va fi viu“.

18. Pentrucă se descopere mânia lui Dumnezeu venind din ceriu peste toată păgânătatea și nedreptatea oamenilor, cari țin adevărul întru nedreptate.^{e)}

19. Căci ce este cunoscut din Dumnezeu, arălat este întru dînsii, pentrucă Dumnezeu le-a arălat lor.

20. Căci cele nevă-

17 Avac 2, 4; Gal 3, 11; Evr 10, 38.

a) Celor ce nu știu grecește. **b)** Căci Jidovii sunt poporul cel ales. **c)** Lărtarea păcatelor și slăvirea sufletului cu darul lui Dumnezeu. **d)** Trebuie să crezi, că numai credința în Hristos te poate mântui, ca să trăiești în această credință. **e)** Fac nedreptate cei ce țin adevărul ascuns, ca să nu-l cunoască lumea.

zute ale lui, prin fapte s'au făcut cunoscute dela zidirea lumii, și se văd, ca și veșnică puterea lui și dumnezeirea, pentru ca să nu poată avea ei ce să răspundă.^{a)}

21. De vreme ce cunoscând pe Dumnezeu, nu ca pe Dumnezeu l'au mărit, nici nu i-au mulțămii; ci s'au făcut nebuni întru cugetele sale, și s'a înlunecat neînțelegătoare inima lor;

22. zicându-se pe sine a fi înțelepți, au nebunit.

23. Și au schimbat mărirea lui Dumnezeu celui nestricăcios cu asemănarea omului celui stricăcios, și a pașerilor și a celor cu patru picioare și a celor ce se târăsc.^{b)}

24. Pentru aceea i-a și lăsat Dumnezeu întru poștele inimilor lor, în necurățenie, ca să se pângărească trupurile lor întru ei singuri;

25. și au schimbat adevărul lui Dumnezeu întru minciună, și au cinslit și au slujit faptei mai vârtos, decât făcătorului, cel ce este binecuvântat în veci. Amin.

26. Pentru aceea i-a lăsat Dumnezeu întru patimă de ocară: căci și muierile lor și-au schimbat treaba cea firească întru ceea ce este împotriva firii.

27. Așisderea și bărbații lăsând treaba firii părții muieresti, s'au aprins întru poșta sa unul spre altul, bărbați cu bărbați făcând ru-

21 Ef 4, 17. 23 Ps 103, 20; Ier 11, 10. 24 Rom 1, 27; 6, 19; Ef 4, 19.

a) Păgânii nu au cu ce să se apere de viața lor ticăloasă, căci din lucrurile din lume oricine poate să cunoască pe Dumnezeu cel adevărat. b) Și-au făcut idoli, cari sămănau cu dobitoacele, la cari se închinau în locul lui Dumnezeu.

șine, și luând întru sine plata ce se cădea înșelăciunii lor.

28. Și precum nu au adevărit că cunosc pe Dumnezeu, i-a lăsat Dumnezeu întru minte nepricepută să facă cele ce nu se cad,

29. plini de toată nedreptatea, de curvie, de viclenie, de lăcomie, de răutate; plini de pizmă, de ucidere, de sfadă, de înșelăciune, de năravuri rele; șoptitori,

30. grăitori de rău, urători de Dumnezeu, ocărători, măreți, truși, născocitori de rele, neascullători de părinți,

31. fără de minte, neîmpăcați, fără de dragoste, neîiitori de jurământ, nemilostivi,

32. cari dreptatea lui Dumnezeu știindu-o (cum că cei ce fac unele ca acestea, vred-

nici sunt morții), nu numai că le fac acestea, ci și părtinesc pe cei ce le fac.

CAP. 2.

Dreptatea e din fapte. Vina Jidovilor.

1. **P**entru aceea nu mai ai ce să răspunzi, o omule tot cel ce judeci: ^{a)} căci întru ce judeci pe altul, pe tine însuși te osândești, pentru că faci aceleaș fapte, ce tu osândești.

2. Iară știm, că judecata lui Dumnezeu este după adevăr asupra celor ce fac unele ca acestea.

3. Și-oare socotești aceasta, o omule, carele judeci pe cei ce fac unele ca acestea, și tu însuși faci acestea, că vei scăpa de judecata lui Dumnezeu?

4. Sau nu ții seamă

II 1 Mat 7, 2. 4 Inj 11, 24; 12, 2; II Petr 3, 9.

a) Jidovii încreștinați judecau pe păgânii încreștinați pentru faptele lor urâte de mai înainte, de cari și ei erau vinovați.

de bogățiile bunătații lui, și de îngăduința și de îndelungă răbdarea lui? Nu știi, că bunătaatea lui te aduce la pocăință?

5. Ci prin împietrirea ta și prin inima ta nepocăită îți agonisești mânia în ziua mâniei și a descoperirii dreptei judecăți alui Dumnezeu,

6. carele va răsplăti fieștecui după faptele lui:

7. adecă viață veșnică celor ce prin răbdarea faptei bune caută mărire și cinste și nestricăciune;

8. iară mânia și urgie celor prigonitori, cari se pun împotriva adevărului și se supun nedreptății.

9. Năcaz și strâmtorare peste tot sufle-

tul omului făcător de rău, al Jidovului mai întâiu, apoi al Grecului;

10. mărire și cinste și pace tot celui ce face binele, Jidovului întâiu, apoi Grecului.

11. Căci nu este primire de fețe ^{a)} la Dumnezeu.

12. Câți fără de lege au greșit, fără de lege vor și pieri; ^{b)} și câți în lege au greșit, prin lege se vor judeca.

13. Căci nu cei ce au auzit legea sunt drepți la Dumnezeu, ci cei ce fac legea se vor îndrepta.

14. Căci dacă păgânii cei ce nu au lege, din fire fac ale legii; neavând ei lege, singuri își sunt lege,

15. și arată fapta le-

6 Mat 16, 27. 11 II Lege 10, 17; II Par 19, 17; Iob 34, 19; Inj 6, 8; Sir 35, 15; Fapte 10, 34; Gal 2, 6; Col 3, 25. 13 Mat 7, 21; Iac 1, 22.

a) Dumnezeu nu se uită la aceea, că cineva e boier mare, ori sărânloc, ci numai la fapte. b) Câți nu au avut legea lui Moise, nici nu vor fi judecați după aceeași lege, ci după ceca ce a scris-o Dumnezeu în inima fiecărui om.

gii scrisă întru inimile sale, mărturisindu-le lor conștiința lor, și cugetele lor între sine pârându-se, sau apârându-se

16. în ziua, când va judeca Dumnezeu cele ascunse ale oamenilor după bunăvestirea mea prin Isus Hristos.

17. Iară tu, care te chemi Iidov, și te odihnești în lege, și te lauzi în Dumnezeu,

18. și cunoști voia lui, și alegi cele mai bune, fiind învățat din lege,

19. și te fălești a fi povață orbilor, lumină celor dintru întunec,

20. îndreptător celor neștiutori, învățător pruncilor, având îndreptarul științei și al adevărului în lege:

21. dreptăcea tu cel ce înveți pe altul, pe tine însuși pentru ce

nu te înveți? Cel ce propovăduiești să nu fure, tu de ce furi?

22. Cel ce zici să nu curvească, tu de ce curvești? Cel ce urăști idolii, tu furi cele sfinte?^{a)}

23. Cel ce te lauzi în lege, cu călcarea de lege necinstești pe Dumnezeu.

24. Pentrucă numele lui Dumnezeu se hulește prin voi între neamuri, precum este scris.

25. Căci tăierea împrejur folosește,^{b)} dacă păzești legea; iară dacă ești călcător de lege, tăierea ta împrejur se face netăiere împrejur.^{c)}

26. Drept aceea de va păzi cel netăiat împrejur îndreptările legii, au nu se va socoli netăierea lui împrejur în loc de tăiere împrejur?

^{a)} 24 Is 52, 5; Ezech 36, 20.

a) Unii Iidovi furau idoli și-i vindeau. b) A folosit atunci, azi e chiar păcat. c) Tăierea împrejur nu era de nici un folos, dacă nu țineau legea.

27. Și te va judeca cel nelăiat împrejur din fire, care împlinește legea, pe tine, carele cu cartea și cu tăierea împrejur ești călcător de lege.

28. Căci nu cel din afară arătat este Jidov, nici cea din afară arătată în trup este tăiere împrejur:

29. ci cel dinlăuntru, acela este Jidov, și tăierea împrejur a inimii întru spiritul, iară nu prin literă;^{a)} acesta are laudă nu dela oameni, ci dela Dumnezeu.

CAP. 3.

Tăierea împrejur. Credința în Isus.

1. **C**e are dar mai mult Jidovul, sau care este folosul tăierii împrejur?

III 2 Rom 9, 4. 3 II Tim 2, 13. 4 Io 3, 33; Ps 115, 11; 50, 6.

a) Ca și botezul, dacă tu nu faci faptele cerute de legea creștină, botezul nu ți-e de folos. b) Dumnezeu își ține cuvântul, și ce făgăduiește, împlinește. nu ca omul, care își calcă adese ori cuvântul. c) Să recunoască toți, că sunt drepte cuvintele tale. d) Necredința, care nu-și ține cuvântul.

2. Mult, în tot chipul. Întâiu, căci lor li s'au încredințat cuvintele lui Dumnezeu.

3. Căci ce este, dacă nu au crezut unii? Au doară necredința lor va face netrebnică credința lui Dumnezeu?

4. Nici decum. Dumnezeu este adevărat, și tot omul mincinos,^{b)} precum este scris: „ca să te îndreptezi întru cuvintele tale,^{c)} și să biruiești când vei judeca tu“.

5. Și de vreme ce nedreptatea noastră^{d)} arată dreptatea lui Dumnezeu, ce vom zice: au doară nedrept este Dumnezeu, carele aduce mânia? (ca un om grăiesc).

6. Nici de cum. Altfel în ce chip va judeca Dumnezeu lumea?

7. Căci de vreme ce adevărul lui Dumnezeu prin a mea minciună a strălucit spre mărirea lui, drept ce mă mai judec încă eu ca un păcătos?^{a)}

8. Și de ce nu am face rele, ca să vie bune (precum suntem huliți, și precum zic unii, că grăim noi)? Osânda lor dreaptă este.^{b)}

9. Ce este dară? Au doară întrece-i-vom pe ei? Nici de cum, pentru că mai înainte am învinuit și pe Iidovi și pe Greci, că toți sunt supt păcat,

10. precum este scris: „nu este drept nici unul;

11. nu este cine să înțeleagă, și nu este cine să caute pe Dumnezeu.

12. Toți s'au abă-

tut, împreună netreb-nici s'au făcut; nu este cel ce face bine, nu este până la unul.

13. Mormânt deschis gâttelejul lor, cu limbile sale au vicle-nit; venin de aspidă^{c)} sub buzele lor;

14. gura lor este plină de blăstăm și de amărăciune.

15. Grabnice sunt picioarele lor a vărsa sânge.

16. Sfârmare și nevoie întru căile lor,

17. și calea păcii nu au cunoscut.

18. Nu este frica lui Dumnezeu înaintea ochilor lor*.

19. Iară știm, că ori câte zice legea, le zice celor ce sunt supt lege, ca toată gura să se astupe și să se supună toată lumea lui Dumnezeu.

9 Gal 3, 22. 10 Ps 13, 3; 52, 4. 13 Ps 5, 11; 139, 4; Iac 3, 8. 14 Ps 9, 7. 15 Is 59, 7; Petr 1, 16. 18 Ps 35, 2.

a) Iidovii ziceau, că Pavel învață minciuni. Dar, fiindcă învațătura lui e spre mărirea lui Dumnezeu, cum vine să fie osândit? b) Pe dreptul îi va osândi Dumnezeu. c) Aspida e un șarpe foarte veninos.

20. Pentru că din faptele legii nu se va îndrepta nici un trup ^{a)} înaintea lui. Căci prin lege este numai cunoștința păcatului. ^{b)}

21. Iară acum, fără de lege, dreptatea lui Dumnezeu s'a arătat, fiind mărturisită de lege și de proroci;

22. iară dreptatea lui Dumnezeu prin credința lui Isus Hristos e pentru toți și peste toți cei ce cred; căci nu este deosebire,

23. pentru că toți au păcătuț și au lipsă de mărirea lui Dumnezeu,

24. și se îndreptează în dar cu darul lui prin răscumpărarea, carea este în Hristos Isus,

25. pe care l'a rănduit Dumnezeu curățire prin credința în-

tru sângele lui spre a arăta dreptatea sa prin iertarea păcatelor mai înainte făcute,

26. pe cari Dumnezeu le-a răbdat spre a-și arăta dreptatea în vremea de acum, ca să fie el drept și să îndrepteze pe cel ce are credința lui Isus.

27. Unde este dară lauda ta? S'a scos afară. Prin care lege? A faptelor? Nu, ci prin legea credinței.

28. Pentru că noi socotim, că cu credință se va îndrepta omul fără de faptele legii. ^{c)}

29. Au doară Dumnezeu este al Iidovilor numai, iară nu și al păgânilor? Adevărat și al păgânilor,

30. căci unul este Dumnezeu, carele va îndrepta pe cei tăiați împrejur prin credință,

20 Gal 2, 16.

a) Nici un om. b) Legea lui Moise n'a putut să câștige iertarea păcatelor nimănui, ci numai făcea cunoscute păcatele, și-i feria pe oameni de păcate. c) Omul se îndreptează nu prin împlinirea legii vechi, ci prin credința lui Isus Hristos, de aceea nici nu are să se laude nici Iidovul, nici păgânul, doar credința e a lui Isus.

și pe cei netăiași împrejur prin credință.

31. Deci au doară stricăm legea prin credință? Nici de cum, ci întărim legea.

CAP. 4.

Avram prin credință s'a îndreptat.

1. **D**eci ce vom zice: Avram, părintele nostru,^{a)} să fi aflat^{b)} după trup?^{c)}

2. Căci de s'a îndreptat Avram prin fapte, are laudă, ci nu dela Dumnezeu.^{d)}

3. Căci ce zice Scriptura? „Crezut-a Avram lui Dumnezeu, și s'a socotit lui spre dreptate“.

4. Iară celui ce lucră, plata nu i-se so-

cotește în dar, ci după datorie.

5. Însă celui ce nu lucră, ci crede întru cel ce îndreptează pe cel păcătos, i-se socotește credința spre dreptate,

6. precum și David zice fericit pe omul, căruia Dumnezeu îi socotește dreptatea fără de fapte:

7. „fericiți căroră s'au iertat fărădelegile și căroră s'au acoperit păcatele.

8. Fericit bărbatul, căruia nu-i va socoti Domnul păcatul.“^{e)}

9. Așadar fericirea aceasta este numai pentru lăierea împrejur? Au nu și pentru netăierea împrejur?

IV 3 Fac 15, 6; Gal 3, 6; Iac 2, 23. 7 Ps 31, 1.

a) Avram e totă suflăsc al creștinilor făcuți din păgâni, și strămoș trupesc al Iidovilor creștini. b) Îndreptarea. c) Numai ca puterea lui? d) Pentru faptele fără de credință, putea să fie Avram laudat de oameni; nu însă și de Dumnezeu, înaintea căruia, un om care a pierdut darul sfinților, numai dobândindu-l acesta iarăși, poate fi socotit că e îndreptat. Cel ce a pierdut un milion, numai când îl are tot la loc, a câștigat, ce a pierdut. e) Nu se mai văd, căci sunt iertate. Nu i-l socotește, căci i l-a iertat.

Căci zicem, că s'a socotit lui Avram credința spre dreptate.

10. Dară cum s'a socotit lui, când era deja tăiat împrejur, au când nu era încă tăiat împrejur? Nu după ce a fost tăiat împrejur, ci înainte de tăierea împrejur.

11. El a primit semnul tăierii împrejur ca pecete a dreptății avute prin credință, când nu era tăiat împrejur; ca să fie el tată tuturor celor ce cred și nu sunt tăiați împrejur, ca să li-se socolească și lor spre dreptate;

12. și să fie adecă tatăl tăierii împrejur nu numai celor ce sunt din tăierea împrejur, ci și celor ce umblă pe urmele credinței, ce a avut-o părintele nostru Avram când nu era încă tăiat împrejur.

13. Căci nu prin lege a fost dată lui Avram făgăduința, sau sămânței lui, ca să fie el moștenitor lumii; ci prin dreptatea credinței.

14. Căci de sunt cei din lege moșteni, zadarnică s'a făcut credința, și s'a stricat făgăduința;^{a)}

15. căci legea mânia lucrează, pentru că unde nu este lege, acolo nici călcare de lege nu este.

16. Pentru aceasta din credință e făgăduința, ca să fie în dar și sigură la toată sămânța lui, nu numai celei ce este din lege, ci și celei ce este din credința lui Avram, carele este tată nouă tuturor,

17. precum este scris: „tată a multe neamuri te-am pus în-

11 Fac 17, 10. 11. 13 Gal 3, 18; Evr 11, 9. 17 Fac 17, 4.

a) Dacă legea lui Moise poate să îndrepteze, nu mai e lipsă de credință. Dacă făgăduința era legată de linerea legii vechi, era zadarnică, căci Iidovii au călcat-o neconlenii.

intea lui Dumnezeu, căruia ai crezut“, carele înviează morții și cheamă^{a)} cele ce nu sunt, ca și cele ce sunt;

18. carele mai pe sus de nădejde a crezut într-o nădejde, că va fi el tată a multe neamuri, după cum i-s'a zis: „așa va fi sămânța ta“.

19. Și neslăbind în credință, nu s'a uitat la trupul său cel mai mort, fiind mai de o sută de ani, și la slârpiciunea pântecelui Sarei.

20. Și în făgăduința lui Dumnezeu nu s'a îndoit cu încrederea, ci s'a întărit cu credința, dând mărire lui Dumnezeu,

21. și deplin știind, că ce i-a făgăduit, puternic este să și facă.

22. Pentru aceea s'a socotit lui spre dreptate.

23. Și nu este scris

18 Fac 15, 5. 24 I Petr 1, 21. V 2 Ef 2, 18. 3 Iac 1, 2.

a) La viață.

pentru el numai, că i-s'a socotit lui;

24. ci și pentru noi, cărora va să se socotească, celor ce credem într-o cel ce a sculat pe Isus Domnul nostru din morți,

25. carele s'a dat pentru păcatele noastre, și s'a sculat pentru îndreptarea noastră.

CAP. 5.

Credința dă pace, scapă de rele și de păcatul strămoșesc.

1. **I**ndreptați fiind dară prin credință, pace avem către Dumnezeu prin Domnul nostru Isus Hristos,

2. prin carele și apropiere am avut prin credință la acest dar, în care stăm, și ne lăudăm într-o nădejdea mării lui Dumnezeu.

3. Și nu numai, ci ne și lăudăm într-o năca-

zuri,^{a)} știind, că năcazul răbdare lucrează,

4. iară răbdarea încercare, iară încercarea nădejde,

5. iară nădejdea nu se rușinează, pentru că dragostea lui Dumnezeu s'a vărsat întru inimile noastre prin Spiritul Sfânt, carele s'a dat nouă.

6. Pentru că Hristos, fiind noi neputincioși,^{b)} în vremea sa pentru cei necredincioși^{c)} a murit.

7. Că abia va muri cineva pentru cel drept, căci pentru cel bun poate și îndrăzni cineva a muri?

8. Și-și arată Dumnezeu dragostea sa spre noi, că de vreme ce păcătoși fiind noi,

Hristos pentru noi a murit:

9. cu cât mai mult dară acum îndreptați fiind prin sângele lui ne vom mântui printr'însul de mânie.^{d)}

10. Căci de vreme ce fiind noi vrășmași, ne-am împăcat cu Dumnezeu prin moartea Fiului lui: cu mult mai vărtos, fiind împăcați, ne vom mântui prin viața lui.^{e)}

11. Și nu numai, ci ne și lăudăm în Dumnezeu prin Domnul nostru Isus Hristos, prin carele acum împăcare am luat.

12. Pentru aceea precum printr'un om^{f)} a intrat păcatul în lume, și prin păcat moartea:^{g)} așa întru toți

6 Evr 9, 14; I Petr 3, 18.

a) Creștinii se laudă cu suferințele pentru credință. b) În păcat, care-l slăbește pe om. c) Păcătoșii, cari nu aveau puterea mântuitoare a credinței. d) Dreapta pedeapsă a lui Dumnezeu peste cei păcătoși. e) Dacă mort ne-a mântuit Isus: acum, când el este în ceriu, lângă Tatăl său, cu cât ne va face mai mult bine! f) Adam. g) Pedeapsa păcatului fiind moartea, și păcatul lui Adam trecând prin fiecare om, deodată cu venirea omului pe lume, a trecut și moartea în om.

oamenii moartea a în-
trat, întru carele toți
au păcăluit.

13. Căci până la le-
ge, păcalul era în lu-
me, dar nu se socotia
păcat, nefiind lege.^{a)}

14. Ci a împărășit
moartea dela Adam
până la Moise și pe-
ste cei ce nu au pă-
căluit după asămăna-
rea greșelii lui Adam,^{b)}
carele era chipul ce-
lui viitor.^{c)}

15. Ci nu precum
e greșala,^{d)} așa e și
darul;^{e)} căci de au
murit mulți prin gre-
șala unuia: cu cât mai
mult s'a înmulțit întru
mulți mila lui Dum-
nezeu și darul prin
darul unui om Isus
Hristos.

16. Și darul nu este
precum greșala, căci
judecata spre osândă
e pentru un păcat, iară
darul este îndreptare
din multe greșale.

17. Pentru că de
vreme ce prin greșala
unuia moartea a îm-
părășit prin un om:
cu mult mai vârtos
vor împărăși în viață
cei ce primesc priso-
sința bunătății și a
darului dreptății prin
unul Isus Hristos.

18. Pentru aceea dară
precum prin greșala
unuia întru toți oame-
nii a întrat osândirea:
așa și prin îndrepta-
rea unuia întru toți
oamenii a întrat în-
dreptarea vieții.

19. Căci precum

a) Păcatul e călcarea legii lui Dumnezeu. Pentru că
Dumnezeu nu făcuse legea cunoscută oamenilor, nici
călcare de poruncă nu era. b) Cu toate că numai
Adam a avut poruncă dela Dumnezeu să nu mănânce
din pomul cel oprit, pedeapsa păcatului a trecut și
asupra tuturor urmașilor lui, după cum din oameni be-
țivi se nasc copii slabi, și după cum copiii moștenesc
datoriile părinților. c) Cel viitor, al cărui chip era A-
dam, e Isus, căci dacă Adam a păcăluit pentru toți:
Isus a murit pentru fericirea tuturor. d) Lui Adam.
e) Darul câștigat de Isus Hristos.

pentru neascultarea unui om au fost mulți păcătoși: așa și pentru ascultarea unuia mulți vor fi drepți.

20. Însă legea a intrat ca să se înmulțească greșala.^{a)} Dar unde s'a înmulțit păcatul, acolo a prisosit darul,

21. ca, precum a împărășit păcatul spre moarte, așa și darul să împărățească prin dreptate spre viața de veci prin Isus Hristos Domnul nostru.

CAP. 6.

Murind păcatului, trăim lui Dumnezeu.

1. **C**e vom zice dară? Rămâneam-vom în păcat, ca să se înmulțască darul? ^{b)}

2. Nici de cum. Căci cei ce am murit păcatului, în ce chip vom mai trăi în el? ^{c)}

3. Au nu știți, că oricâți în Isus Hristos ne-am botezat, întru moartea lui ne-am botezat?

4. Căci ne-am îngropat dimpreună cu el prin botez spre moarte, ca precum s'a sculat Hristos din morți prin mărirea Tatălui: așa și noi întru înnoirea vieții să umblăm.

5. Căci de suntem împreună altoiți după asemănarea morții lui, deci și învierii lui vom fi părtași; ^{d)}

6. aceasta știind, că omul nostru cel vechiu s'a răstignit împreună cu dînsul, ca să se strice trupul păcatului,

VI 4 Gal 3, 27; Col 2, 12; Ef 4, 23; Evr 12, 1; I Petr 2, 1; 4, 2.

a) Legea, fiind cunoscută de oameni, au păcătuit oamenii, când au știut că o calcă. b) Să păcătuim, ca să-i dăm lui Dumnezeu prilej de a ne face mai mult bine? c) În păcat. d) Prin botez noi ne asemănăm lui Hristos: murim păcatului. Păcatul nu mai are nici o putere asupra lui Hristos după înviere, deci să nu mai aibă nici asupra noastră.

ca să nu mai fim robi păcatului.

7. Căci cel ce a murit, s'a îndreptat de păcat.

8. Pentrucă dacă am murit cu Hristos, credem, că vom și trăi cu dînsul,

9. știind, că Hristos, carele s'a sculat din morți, nu va mai muri: căci moartea pe dînsul nu-l mai slăbănește.^{a)}

10. Căci cel ce a murit pentru păcat, odată a murit; iară de trăiește, trăiește lui Dumnezeu.

11. Așa și voi socoliți-vă morți a fi păcatului, și vii lui Dumnezeu întru Hristos I-sus Domnul nostru.

12. Să nu împărățească dară păcatul în trupul vostru cel muritor, ca să-l ascultați întru postele lui;

13. nici să nu vă faceți mădulările voastre arme de nedreptate păcatului: ci vă puneți pe voi înaintea lui Dumnezeu ca înviați din morți, și mădulările voastre ca arme de dreptate lui Dumnezeu.

14. Căci păcatul pe voi nu vă va mai slăpâni, pentrucă nu mai sunteți supț lege, ci supț dar.^{b)}

15. Ce vom face dară? Păcătui-vom, pentru că nu suntem supț lege, ci supț dar? Doamne ferește!

16. Au nu știți, că celui ce vă dați pe voi slugi spre ascultare, robi sunteți aceluia, pe care-l ascultați, sau păcatului spre moarte, sau ascultării spre dreptate?

17. Iară mulțămită lui Dumnezeu, că ați

16 Io 8, 34; II Petr 2, 19.

a) Murim prin botez cu Hristos păcatului; să trăim după aceea ca și el, numai pe placul lui Dumnezeu. b) Legea veche dădea numai porunci, nu și ajutoarele pe care le dă legea lui Hristos, ca să poți împlini poruncile.

fost slugi păcatului, dară ați ascultat din inimă după forma învățăturii, la carea v'ați dat.

18. Iară slobozindu-vă de păcat, v'ați făcut slugi dreptății.

19. Ca un om zic, pentru slăbiciunea trupului vostru, că precum v'ați făcut măduările voastre slugi necurăției și fărădelegii spre fărădelege: așa acum faceți-vă măduările voastre slugi dreptății spre sfințire.

20. Căci când erați slugi păcatului, erați slobozi de dreptate.^{a)}

21. Ce rod ați avut dar atunci întru acelea, de cari acum vă rușinați? Pentru că sfârșitul aceloră este moartea.

22. Iară acum slobozindu-vă de păcat, și făcându-vă slugi lui Dumnezeu, aveți roada voastră spre sfin-

țire: iară sfârșitul viața veșnică.

23. Pentru că plata păcatului este moartea: iară darul lui Dumnezeu este viața veșnică întru Hristos Isus Domnul nostru.

CAP. 7.

Stergerea legii vechi; împreunarea cu Isus.

1. **A**u nu știți, fraților, (celor ce știu legea grăiesc), că legea îl stăpânește pe om câtă vreme trăiește?

2. Căci inuieră cu bărbat legală este prin lege de bărbat, până când trăiește el; iară de i-a murit bărbatul, s'a deslegat de legea bărbatului.

3. Drept aceea trăindu-i bărbatul ei, preacurvă se cheamă de este cu alt bărbat; însă de-i va muri bărbatul, slobodă este de lege, încât nu mai este

VII 2 I Cor 7, 39.

a) De dreptate nu ascultați, deși erați datori.

preacurvă fiind cu alt bărbat.

4. Drept aceea, frații mei, voi încă sunteți morți legii prin trupul lui Hristos, ca să fiți ai altuia,^{a)} carele s'a sculat din morți, ca să aducem roadă lui Dumnezeu.

5. Căci când eram în trup, patimile păcatelor cele prin lege lucrau întru mădulărilor noastre, ca să rodească morții.^{b)}

6. Iară acum ne-am slobozit de lege, murind aceea, întru carea eram ținuți, ca să slujim noi lui Dumnezeu întru înnoirea Spiritului, iară nu întru învechitura literii.^{c)}

7. Ce vom zice dară?

Au doară legea păcat este? Nici decum! Ci păcatul nu l'am cunoscut, fără numai prin lege; căci pofta nu o aș fi știut, de nu ar fi zis legea: „să nu poștești“.

8. Ci prilej luând păcatul^{d)} dela poruncă, a lucrat întru mine toată pofta. Căci fără de lege păcatul era mort.^{e)}

9. Și eu trăiam fără de lege oarecând. Însă venind porunca, păcatul a înviat.

10. Și eu am murit,^{f)} și porunca, carea era spre viață, mi s'a aflat a fi spre moarte.

11. Căci păcatul prilej luând dela poruncă, m'a amăgit și prin aceea m'a omorât.

7 Eș 20, 17; II Lege 5, 21.

a) Legea lui Moise, de care au fost legați Iidovii, a fost omorâtă de Hristos, așa că acum Iidovii pot să stea ai lui Hristos. b) Când omul era numai cu firea lui omenească, fără darul sfinților, mădulările lui tindeau mai mult spre păcat; și cum plata păcatului este moartea, rodiau morții. c) Nu după legea veche, ci după legea lui Hristos, care — prin darurile Spiritului Sfânt — îl înnoiește pe om. d) Pornirea păcătoasă din trupul omului. e) Dacă nu e lege, nu poate fi nici păcat, care e călcarea legii. f) Sufletește făcând păcate.

12. Drept aceea legea sfântă este și porunca sfântă, și dreaptă, și bună.

13. Au doară ce era bun mi s'a făcut mie moarte? Nici de cum. Ci păcatul, ca să se arate păcat, prin ceea ce e bun, ^{a)} mi-a făcut mie moarte, de s'a făcut prin poruncă izvor de păcate peste măsură.

14. Iară știu, că legea este spirituală: ^{b)} însă eu sunt trupesc, vândut păcatului.

15. Căci ceea ce fac nu știu; pentru că nu fac ceea ce voiesc, ci ceea ce urăsc, aceea lucrez.

16. Iară de fac aceasta, ce nu voiesc, laud legea, că este bună.

17. Și acum nu eu fac aceea, ci păcatul, care locuiește întru mine.

18. Căci știu, că nu

locuiește întru mine, adecă în trupul meu; ce este bun. Căci e în mine voința să fac binele, dar a-l face nu pot.

19. Pentru că nu fac binele, care-l voiesc; ci răul, care nu-l voiesc, acela-l fac.

20. Iară de fac ceea ce nu voiesc, iată nu fac eu aceasta, ci păcatul, care locuiește întru mine.

21. Drept aceea când voiesc să fac binele, aflu această lege: că răul este în mine.

22. Căci împreună mă veselesc cu legea lui Dumnezeu după omul cel dinlăuntru;

23. însă văd altă lege întru mădulările mele, luptând împotriva legii minții mele, și dându-mă pe mine rob legii păcatului, care este întru mădulările mele.

24. Ticălos om sunt

12 I Tim 1, 8.

a) Prin legea, care e bună. b) E dată de Spiritul Sfânt.

eu, cine mă va izbăvi de trupul morții acesteia ? ^{a)}

25. Darul lui Dumnezeu prin Isus Hristos Domnul nostru. Deci dară eu însumi cu mintea mea slujesc legii lui Dumnezeu, iară cu trupul legii păcatului.

CAP. 8.

Darurile date creștinilor.

1. **N**u mai este acum nici o osândă pentru cei ce sunt în Hristos Isus, ^{b)} cari nu umblă după trup, ci după spirit. ^{c)}

2. Pentru că legea spiritului vieții întru Hristos Isus m'a izbăvit de legea păcatului și a morții.

3. Pentru că ce era cu neputință legii, carea era slăbită prin

trup, trimițând pe Fiul său în trup asemenea cu trupul păcatului, de păcat a osândit Dumnezeu păcatul în trup,

4. ca îndreptarea legii să se împlinească întru noi, cari nu umblăm după trup, ci după spirit.

5. Cei ce sunt după trup, cele trupesti gândesc; iară cei ce sunt după spirit, cele spirituale.

6. Că înțelepciunea trupului moarte este, ^{d)} iară înțelepciunea spiritului viață și pace.

7. De vreme ce înțelepciunea trupului vrășmașă este lui Dumnezeu, căci legii lui Dumnezeu nu se supune, pentru că nici nu poate. ^{e)}

8. Și cei ce sunt după trup, lui Dumnezeu a plăcea nu pot.

9. Însă voi nu sun-

a) Pornirea păcătoasă din trup ne duce la moartea sufletească. b) Creștini. c) Pe placul Spiritului S'ânt. d) Trupul ne trage la păcat, a căruia răsplată e moartea. e) După cum un șchiop nu poate umbla cum se cade: așa și omul supus păcatului nu poate să facă voia lui Dumnezeu.

teji în trup, ci în spirit, căci Spiritul lui Dumnezeu locuiește întru voi; iară de nu are cineva Spiritul lui Hristos, acela nu este al lui.

10. Și de este Hristos întru voi, trupul dară este mort pentru păcat: iară spiritul trăiește pentru dreptate.

11. Iară de locuiește întru voi Spiritul celui ce a sculat pe Isus din morți: cel ce a sculat pe Hristos din morți, învia-va și trupurile voastre cele muritoare, prin Spiritul lui, carele locuiește întru voi.

12. Drept aceea, fraților, nu suntem datori trupului, ca să viețuim după trup.

13. Căci de veți viețui după trup, veți muri; iară de veți omorâ cu Spiritul sap-

tele trupului, veți fi vii.

14. Pentru că oricâți sunt purtați de Spiritul lui Dumnezeu sunt fiii lui Dumnezeu.

15. Voi nu ați primit iarăși duhul robiei spre temere, ci ați primit spiritul primirii de fii,^{a)} întru care strigăm: „Aba, părinte!”

16. Insuși Spiritul mărturisește sufletului nostru, că suntem fiii lui Dumnezeu.

17. Iară de suntem fii, suntem dar și moșteni; adecă moșteni lui Dumnezeu, și împreună moșteni cu Hristos, de vreme ce pătimim împreună cu dînsul, ca împreună să ne și mărim.

18. Eu socotesc, că nu sunt vrednice patimile vremii de acum de mărirea, ce va să se arate întru noi.

19. Căci făptura a-

VIII 15 II Tim 1, 7; Gal 4, 5.

a) Creștinii sunt luați de suflet de Dumnezeu, se socotesc fiii Lui, și vor moșteni dela Dumnezeu, împreună cu Hristos, împărăția cerului.

șteaptă cu dor descoperirea fiilor lui Dumnezeu. ^{a)}

20. Pentru că făptura s'a supus deșertăciunii nu de voie, ci pentru cel ce o a supus, ^{b)}

21. cu nădejde, că și însași făptura se va slobozi din robia stricăciunii spre a ajunge la slobozenia mării fiilor lui Dumnezeu.

22. Căci știm, că toată făptura împreună suspină și împreună are durere până acum.

23. Și nu numai ea, ci și noi, cari avem pârga Spiritului, ^{c)} și noi singuri întru noi suspinăm, așteptând moștenirea fiască, izbăvirea trupului nostru.

24. Căci prin nădejde ne-am mântuit. Insa nădejdea, care se vede, nu este nădejde; căci

ceea ce vede cineva, pentru ce mai și nădăjduiește?

25. Dacă nădăjduim ceea ce nu vedem, prin răbdare așteptăm.

26. Asemenea și Spiritul ne ajută întru slăbiciunile noastre, căci ce trebuie să cerem noi nu știm, ci însuși Spiritul seroagă pentru noi cu suspinuri negrăite.

27. Iară cel ce cercă inimile, știe, ce dorește Spiritul, căci dumnezeeste se roagă pentru sfinți. ^{d)}

28. Și știm, că celor ce iubesc pe Dumnezeu, toate li se lucrează spre bine, aceora adecă, cari sunt chemați după știința cea mai dinainte.

29. Căci pe cari mai înainte i-a știut, pe aceia mai înainte

23 Luc 21, 28.

a) Nu numai oamenii, ci și toate făpturile lui Dumnezeu au de suferit în urma blăstămului strămoșesc, și așteaptă fericirea cea mare, adusă de Isus. b) Omul, care e stăpânul făpturii, a supus-o blăstămului. c) Cele dintâiu daruri. d) Spiritul Sfânt, fiind Dumnezeu, cere pentru creștini lucruri plăcute lui Dumnezeu.

i-a și rânduie să fie asemenea Fiului său, ca să fie el întâiu născut între mulți frați.^{a)}

30. Iară pe cari mai înainte i-a rânduie, pe aceia i-a și chemat; și pe cari i-a chemat, pe aceia i-a și îndreptat; iară pe cari i-a îndreptat, pe aceia i-a și preamărit.

31. Ce vom zice dară la acestea? De este Dumnezeu pentru noi, cine este împotriva noastră?

32. Căci cel ce nu și-a cruțat pe Fiul său, ci pentru noi toți l'a dat, cum nu ne-ar fi dăruit împreună cu el toate?

33. Cine va pârâ pe aleșii lui Dumnezeu? Dumnezeu este cel ce-i îndreptează:^{b)}

34. cine este cel ce i-ar osândi? Isus Hristos, a murit pentru ei,

și mai ales, a și înviat, cel ce este dreapta lui Dumnezeu, carele se și roagă pentru noi.

35. Cine ne va despărți pe noi de dragostea lui Hristos? Năcazul, sau strâmtorarea, sau prigonirea, sau foamea, sau golăteala, sau primejdia, sau sabia?

36. Precum este scris: „pentru tine suntem omorâți în toată ziua, socolitu-ne-am ca niște oi de junghiere“.

37. Ci întru toate acestea biruim, prin cel ce ne-a iubit pe noi.

38. Pentru că tare crez eu, că nici moartea, nici viața, nici îngerii, nici căpeteniile, nici puterile,^{c)} nici cele de acum, nici cele viitoare,

39. nici înălțimea, nici adâncul, nici ori-

36 Ps 43, 22.

a) Creștinilor le dă Dumnezeu putere dumnezească și fericire asemenea Fiului său. b) Din păcătoși îi face drepti. c) Un fel de îngeri.

ce altă făptură nu poate să ne despartă pe noi de dragostea lui Dumnezeu, carea este în Hristos Isus Domnul nostru.

CAP 9.

Fili lui Avram.

1. Adevăr zic în Hristos, nu minț, împreună mărturisind conștiința mea prin Spiritul Sfânt,

2. că întristare mare am și neîncetată durere în inima mea.

3. Că aș fi poftit eu însumi a fi despărțit de Hristos pentru frații mei, rudele mele după trup,

4. cari sunt Israilitenii, a căroră este moștenirea fiască, și mărirea, și testamentul,^{a)} și rânduiala legii, și slujba, și făgăduințele;

5. din ai căror pă-

rinți este Hristos după trup, carele este mai pe sus de toate Dumnezeu binecuvântat în veci. Amin.

6. Nu poate să cază cuvântul lui Dumnezeu:^{b)} căci nu toți, cari sunt din Israil, sunt Israiliteni;^{c)}

7. nici pentru că sunt sămânța lui Avram, toți îi sunt fii, ci: „în Isac se va numiție sămânță“.

8. Adecă nu cari sunt fiii trupului, sunt fiii lui Dumnezeu; ci fiii făgăduinței, aceștia se socotesc sămânță.

9. Căci cuvântul făgăduinței este acesta: „întru aceasta vreme voi veni și va avea Sara fiu“.

10. Și nu numai ea, ci și Raveca, care a avut doi deodată dela Isac părintele nostru.

11. Căci încă nici nu

IX 3 Fapte 9, 2; I Cor 15, 9. 7 Fac 21, 12, 8 Gal 4, 28. 9 Fac 18, 10. 10 Fac 25, 24.

a) Învoiala cu Dumnezeu, făcută prin Moise. b) Nu poate să nu se împlinească. c) Adevărații aleși sunt cei cu sufletul pe placul lui Dumnezeu.

erau ei născuți, până nu au făcut ceva bine, sau rău (ca după rânduiala lui Dumnezeu să rămână alegerea), nu pentru faptele lor, ci pentru cel ce cheamă,

12. i-s'a zis ei: „cel mai mare va sluji celui mai mic“,

13. precum este scris: „pe Iacob l'am iubit, iară pe Esau l'am urât“.^{a)}

14. Ce vom zice dară? Au doară este nedreptate la Dumnezeu? Doamne ferește!

15. Pentru că zice lui Moise: „milui-voiu, pe care-l miluiesc, și milă voiu face, de care îmi va fi milă“.

16. Aceasta nu este nici dela cel ce voiește, nici dela cel ce aleargă, ci dela Dumnezeu care miluiește.

17. Căci zice Scriptura lui Faraon: „nu-

mai pentru aceasta te-am ridicat,^{b)} ca să arăt întru tine puterea mea și ca să se vestească numele meu în tot pământul“.

18. Așa dară pe carele vrea îl miluiește, și pe carele vrea îl împietrește.^{c)}

19. Zice-mi vei drept aceea: „ce mai și cearță? Căci voiui cine-i poate sta împotriva?“

20. Omule, tu cine ești, de răspunzi împotriva lui Dumnezeu? Au doară va zice făptura celui ce o a făcut: „de ce m'ai făcut așa?“

21. Au nu are putere olarul peste lut, ca dintru aceeaș frământătură să facă un vas spre cinste, și altul spre necinste?

22. Iară dacă a vrut Dumnezeu să-și arate mânia,^{d)} și să-și desco-

13 Fac 25, 23; Mal 1, 2. 15 Eș 33, 19. 17 Eș 9, 16. 20 Inț 15, 7; Is 45, 9; Ier 18, 6.

a) L'a iubit și pe el, dar mai puțin. b) Te-am făcut împărat. c) Îl lasă să se împietrească în păcate. d) Pedepsind cu dreptate pe cei păcătoși.

pere pulerea sa, a suferit întru multă răbdare vasele mâniei^{a)} gălitate spre pierire,

23. ca să arate bogăția mării sale spre vasele milei,^{b)} pe cari mai înainte le-a gătit spre mărire.

24. Așa ne-a chemat pe noi, nu numai din Iidovi, ci și din păgâni,

25. precum și la Ozie zice: „chemavoiu pe cel ce nu e poporul meu poporul meu, și pe cea ne iubibilă iubită.

26. Și va fi în locul, unde s'a zis lor: voi nu sunteți poporul meu, acolo se vor chema fiii lui Dumnezeu celui viu“.

27. Și Isaia strigă despre Israil: „de va fi numărul fiilor lui Israil ca năsipul mării,

numai rămășițe se vor mântui“.

28. Pentru că Domnul săvârșește și scurtează acest cuvânt întru dreptate: căci cuvânt scurt va face Domnul pe pământ,

29. și precum a zis mai înainte Isaia: „de nu ne-ar fi lăsat nouă Domnul Savaot sămânță: ca Sodoma ne-am fi făcut și cu Gomora ne-am fi asemănat“.

30. Ce vom zice dară? Că păgânii, cari nu umblau după dreptate,^{c)} au ajuns dreptatea;^{d)} însă dreptatea, care este din credință.

31. Iară Israil, mergând după legea dreptății, la legea dreptății nu a ajuns.

32. Pentru ce? Pentru că nu a căutat-o din credință, ci din

25 Oz 2, 24; I Petr 2, 10. 26 Oz 1, 10. 27 Is 10, 22. 29 Is 50, 9.

a) Păcătoșii adună la păcate, și așa strâng ca în niște vase mânia lui Dumnezeu. b) Făcând omul fapte bune, își adună ca în vase dragostea lui Dumnezeu și mila lui. c) După legea lui Moise. d) Au aflat pe Isus, care e calea, adevărul și dreptatea, și-i face și pe ei drepti.

faptele legii; ^{a)} căci s'a polignit de piatra polignirii,

33. precum este scris: „ială eu pun în Sion piatră de polignire și piatră de împiedecare, ^{b)} și tot carele va crede întru ea, nu se va rușina“.

CAP. 10.

Implinirea făgăduințelor.

1. **F**raților, dorul inimii mele și rugăciunea mea către Dumnezeu este pentru mântuirea lui Israil.

2. Căci mărturisesc despre ei, că au râvna lui Dumnezeu, ^{c)} ci nu după știință; ^{d)}

3. pentru că neștiind

dreptatea lui Dumnezeu și călând să-și pună dreptatea sa, ^{e)} dreptății lui Dumnezeu nu s'au supus.

4. Căci sfârșitul legii este Hristos, spre îndreptare tot celui ce crede.

5. Și Moise scrie de dreptatea, carea este din lege, că omul, care o face, viu va fi printr'însa.

6. Iară de dreptatea carea este din credință, așa zice: „să nu zici întru inima ta: cine se va sui în ceriu?“ adecă să pogoare pe Hristos;

7. sau: „cine se va pogorâ întru adânc?“ adecă să ridice pe Hristos din morți.

33 Is 8, 14; 29, 16; I Petr 2, 7. X 5 Lev. 18, 5; Ez 20, 11. 6 II Lege 30, 12.

a) Iidovii nu călăuau să îplinească din inimă poruncile legii, ci numai la arătare. b) Iidovii, cari au așteptat dela Mesia să vină ca un domn mare și puternic, s'au scandalizat când l'au văzut așa de smerit. c) Iidovii țineau la legea lor, pentru care au fost și prigonii. d) Au greșit, nerecunoscând, că Isus e Mesia cel făgăduit prin proroci. e) Legea, croită de dascălii Iidovilor, cerea un alt Mântuitor, de cum l'a fost făgăduit Dumnezeu.

8. Dară ce zice? „Aproape este de tine cuvântul în gura ta și în inima ta“, adică cuvântul credinței, pe care-l propovăduim.

9. Căci de vei mărturisi cu gura ta pe Domnul Isus, și vei crede întru inima ta, că Dumnezeu l'a înviat din morți, te vei mântui.

10. Căci cu inima se crede spre dreptate, iară cu gura se mărturisește spre mântuire.

11. Căci zice Scriptura: „tot cel ce crede întru el nu se va rușina“.

12. Pentru că nu este deosebire între Iidov și între Grec, doar acelaș este Domnul tuturor, carele îmbogățește pe toți cei ce-l cheamă pe el.

13. Căci ori carele va chema numele Domnului, se va mântui.

14. Dară cum îl vor chema pe acela, întru carele nu au crezut? Și cum vor crede acelaia, de carele nu au auzit? Și cum vor auzi fără de propovăduitor?

15. Și cum vor propovădui, de nu se vor trimite? ^{a)} precum este scris: „cât sunt de frumoase picioarele celor ce vestesc pacea, ale celor ce vestesc cele bune!“

16. Ci nu toți au ascultat propovăduirea, doar Isaia zice: „Doamne, cine a crezut cuvântului auzit dela noi?“

17. Drept aceea credința este din auz, iară auzul din cuvântul lui Dumnezeu.

18. Însă eu zic: au doară nu au auzit? Doar în tot pământul a ieșit vestirea lor, și la marginile lumii cuvintele lor.

8 II Lege 30, 14 11 Is 28, 16. 13 Ioil 2, 32; Fapte 2, 21. 15 Is 52, 7, Nah 1, 15. 16 Is 53, 1; Io 12, 38. 18 Ps 18, 5.

a) Dacă nu-i trimite Dumnezeu, n'au drept să învețe.

19. Ci zic iarăși: au nu a cunoscut Israil?^{a)} Înlăiu Moise zice: „eu vă voi înlărâta pe voi întru cel ce nu e neam,^{b)} întru neamul cel neînțelegător vă voi mânâia pe voi“.^{c)}

20. Iară Isaia îndrăznește și zice: „aflatu-m'am de cei ce nu mă caută, arălatu-m'am celor ce nu întreabă de mine“.

21. Iară către Israil zice: „toată ziua am înlins mâinile mele către poporul cel necredincios și împotrivă grăitor“.

CAP. 11.

Jidovi mântuiți și orbii.

1. **Z**ic drept aceea: au doară a lăpădat Dumnezeu pe poporul său? Nici de

19 II Lege 32, 21, 20 Is 65, 1. 21 Is 65, 2. XI 3 III Imp 19, 10. 4 III Imp 19, 18.

a) Nu au știut Jidovii, că și neamurile păgâne vor avea parte de mântuirea lui Dumnezeu? b) Vă voi năcăji pe voi, poporul cel ales, prin păgâni. c) Voi vă veți mânâia, pentru că păgânii vor înțelege și vor primi mântuirea lui Hristos. d) Dumnezeu păgân, adus de un rege jidovesc în Ierusalim.

cum, căci și eu Israiltean sunt din sămânța lui Avram, din neamul lui Beniamin.

2. Nu a lăpădat Dumnezeu pe poporul său, pe carele mai înainte l'a cunoscut. Au nu știți la Ilie ce zice Scriptura? Cum se roagă lui Dumnezeu împotriva lui Israil, zicând:

3. „Doamne, pe proccii tăi i-au omorât, și altarele tale le-au surpat; și eu am rămas singur, și caută sufletul meu“.

4. Dară ce-i zice lui dumnezeescul răspuns? „Lăsat-am mie șapte mii de bărbați, cari nu și-au plecat genunchele înaintea lui Baal“.^{d)}

5. Așa dară și în vremea de acum o

parte a fost mântuială după alegerea darului.

6. Și de este după dar, iată că nu este după fapte, căci atunci darul nu ar fi mai mult dar; iară de este din fapte, mai mult nu este dar, căci atunci fapta nu ar fi mai mult faptă.

7. Ce este dar? Ce căuta Israil, aceea nu a dobândit; cei aleși au dobândit, iară ceilalți s'au împietrit,

8. precum este scris: „datu-le-a lor Dumnezeu duh de împietrire, ochi ca să nu vadă și urechi ca să nu auză până în ziua de astăzi“.

9. Și David zice: „facă-se masa^{a)} lor cursă, și laț, și smin-teală, și răsplătire lor.

10. Intunece-se o-

chii lor ca să nu vadă, și spinarea lor de tot o gârbovește^{b)}“.

11. Zic dară: „au doară au greșit ca să cază?“ Nici decum! Ci prin căderea lor mântuire s'au făcut neamurilor,^{c)} ca să se întrecă cu ei.

12. Și de vreme ce căderea lor este bogăție lumii, și puținătatea lor^{d)} bogăție neamurilor: cu cât mai mult plinirea lor?^{e)}

13. Căci zic vouă neamurilor: „cât sunt eu neamurilor apostol, slujba mea o voi cucini,

14. silindu-mă doară așa face neamul meu să râvnească, și să mântuiască pe unii dintru dânșii“.

15. Căci de este lăpădarea lor împăcare

8 Is 6, 9; Mat 13, 14; Io 12, 40; Fapte 28, 26. 9 Ps 68, 23.

a) Legea lor iudească. b) Să se gârbovească așa de tare, încât numai la pământ să caute, la lucrurile trecătoare, iar la cele sufletești să nu se mai gândească. c) Neprimind Iidovii pe apostolii lui Hristos, păgânii au avut noroc de au putut merge apostolii la ei. d) Pulinii Iidovi, câți au primit legea creștinească. e) Când toți Iidovii se vor creștina.

lumiit: ce va fi primirea lor, fără numai înviere din morți? ^{a)}

16. Căci de este pâr-ga sfântă, este și frământătura; și de este rădăcina sfântă, sunt și ramurile.

17. Și de s'au frânt unele din ramuri, iară tu, măslinsălbatic fiind, te-ai altoit întru ele, ^{b)} și părtaș rădăcinii și grăsimii măslinului te-ai făcut:

18. nu te lăuda împotriva ramurilor. Iară de te lauzi, nu porți tu rădăcina, ci rădăcina te poartă pe tine. ^{c)}

19. Zice-vei dară: „frântu-s'au ramurile, ca să mă altoiesc eu“.

20. Bine, pentru necredință s'au frânt, și tu prin credință stai: însă nu te înalța cu mintea, ci te teme.

21. Căci dacă nu a crușat Dumnezeu ramurile cele firești, nu cumva să nu te cruje nici pe tine.

22. Vezi dară bună-tatea, și asprimea lui Dumnezeu: spre cei ce au căzut necrușare, iară spre tine bunălate, de vei rămânea în bunălate; iară de nu, și tu te vei tăia.

23. Ci și aceia, de nu vor rămânea întru necredință, se vor altoi, ^{d)} căci puternic este Dumnezeu iarăși să-i altoiască.

24. Căci de vreme ce tu ai fost tăiat din măslinul cel din fire sălbatic, și peste fire te-ai altoit în maslin bun: cu cât mai vârtos aceștia, cari sunt după fire, se vor altoi în maslinul lor. ^{e)}

a) Dacă din aceea, că Iidovii au lăpădat credința, de s'au putut duce apostolii la păgâni, a fost alăta câștig: dar, dacă se vor încreșlina toți Iidovii, cât se va întări religia creștină? b) Tu, păgân fiind, te-ai făcut așa de bun prin încreșlinare: dar Iidovii, cari din fire sunt chemați, încreșlinându-se, cât vor câștiga? c) Rădăcina religiei creștine e legea lui Moise. d) Se vor încreșlina. e) Sinagoga, prin firea ei, trebuia să-i ducă pe Iidovi la Hristos.

25. Pentru că nu voesc să nu știți voi taina aceasta (ca să nu fiți întru voi singuri înțelepți), că orbirea la o parte din Israil s'a făcut până ce va intra plinirea neamurilor,^{a)}

26. și așa tot Israilul se va mântui, precum este scris: „veni-va din Sion izbăvitorul, și va alunga fărădelegea lui Iacob.

27. Și aceasta va fi legătura mea cu ei, când voi lua păcatele lor“.

28. Adevărat că după evanghelie sunt vrășmași pentru voi, însă după alegere sunt iubiți pentru părinți.

29. Căci fără de părere de rău sunt darurile și chemarea lui Dumnezeu.^{b)}

30. Precum și voi oarecând nu ați crezut lui Dumnezeu, iară acum sunteți miluiți

pentru necredința acelorora;

31. așa și aceștia acum nu au crezut, ca să se facă milă cu voi, pentru ca și ei să fie miluiți.

32. Pentrucă a încuiat Dumnezeu pe toți întru necredință, ca pe toți să-i miluiască.

33. O adâncul bogăției, și al înțelepciunii, și al științei lui Dumnezeu! Cât sunt de necuprinse judecățile lui, și neurmate căile lui!

34. Căci cine a cunoscut gândul Domnului, sau cine s'a făcut lui sfetnic?

35. Sau cine i-a dat lui mai înainte, și va fi răsplătit?

36. Căci dintr'însul, și printr'însul, și întru dînsul sunt toate: aceia mărirea în veci. Amin.

26 Is 59, 20. 34 Inj 9, 13; Is 40, 13; I Cor 2, 16.

a) Până ce va fi vestită evanghelia la toate popoarele. b) Lui Dumnezeu nu-i pare rău, că a făcut din Iidovi popor ales; și, deși sunt ei păcătoși, le va da darul încreștinării.

CAP. 12.

Datorințele față de Dumnezeu și de aproapele.

1. **R**ogu-vă dară pe voi, fraților, pentru milele lui Dumnezeu, să vă puneți înaintea trupurilor voastre jertfă vie, sfântă, plăcută lui Dumnezeu, ca slujba voastră să fie spirituală.^{a)}

2. Și să nu vă dați după veacul acesta, ci să vă prefaceți întru înnoirea minții voastre, ca să adevărați voi, carea este voia lui Dumnezeu cea bună și plăcută și deplină.

3. Căci prin darul, ce mi-s'a dat, zic tuturor celor ce sunt între voi, să nu fie mai înțelepți decât li-se cade, ci ca să se înțelească a fi cu mintea întreagă: precum fieșlecăruia i-a împărțit Dumnezeu măsura credinței.

4. Căci precum într'un trup multe mădulări avem, și mădulările nu au toate o lucrare;

5. așa mulți un trup suntem în Hristos, și fieșlecările unul altuia mădulare.

6. De aceea având daruri de multe feluri după darul, care e dat nouă: cel ce are proocie, să facă după măsura credinței;

7. cel ce are slujbă, să rămână întru slujire; cel ce învață, să stea de învățătură;

8. cel ce îndeamnă, întru îndemnare; cel ce dăruiește, să facă fără vicleșug; cel ce este ispravnic, să fie cu purlare de grije; cel ce miluiește, să facă întru bunăvoință.

9. Dragostea să fie nefățarnică, urând răul și lipindu-se de lucrul bun.

10. Cu dragoste fră-

XII 1 Fil 4, 18. 2 Ef 5, 17; I Tes 4, 3. 3 I Cor 12 11; Ef 4, 7.

a) Slujbă din suflet, nu numai la vedere.

țască unul pe altul iubii; unul pe altul cu cinstea întrecând,

11. în râvnă nele-neși, cu spiritul arzând, Domnului slujind,

12. întru nădejde bucurându-vă, în năcazuri răbdători, întru rugăciune stăruind,

13. ajutând trebuințelor sfinților, pe străini bucuroși primind.

14. Bindecuvântați pe cei ce vă prigonesc pe voi: bindecuvântați-i, și nu-i blăstămați.

15. Bucurați-vă cu cei ce se bucură, și plângeți cu cei ce plâng;

16. una între voi gândind, nu râvnind la cele înalte, ci de cele smerite lipindu-vă: nu fiți înțelepți întru voi înșivă. ^{a)}

17. Nimănui rău pentru rău nu răsplățiți, gândiți a face bine înaintea tuturor oamenilor.

18. De este cu puțință, întru cât este dela voi, aveți pace cu toți oamenii.

19. Nu vă răsbunați singuri, iubitorilor, ci dați loc mâniei, ^{b)} căci scris este: „a mea este izbânda, eu voi răsplăti, zice Domnul“.

20. Și de flămânzește vrășmașul tău, dă-i lui de mâncare; și de însetoșează, adapă-l; căci acestea făcând, cărbuni de foc îngămădești pe capul lui. ^{c)}

21. Nu te lăsa biruit de rău: ci biruiește binele cu răul.

9 Am 5, 11. 10 Ef 4, 3; I Petr 2, 17. 13 Evr 13, 2; I Petr 4, 9. 17 II Cor 8, 21. 18 Evr 12, 14. 19 Sir 28, 1—3; Mat 5, 39; II Lege 2, 35; Evr 10, 30. 20 Pilde 25, 1.

a) Nu vă faceți voi pe voi înțelepți, ci așteptați, să vă judece alții. b) Lăsați să pedepsască Dumnezeu. c) Făcând dușmanului tău bine, aprinzi în sufletul lui focul dragostei, care arde toată ura din el, și îi-l face prieten.

CAP. 13.

*Purtarea cu cei mari
și cu toți oamenii.*

1. **T**ot sufletul să se supună stăpânirilor celor mai înalte, pentru că nu este stăpânire, fără numai dela Dumnezeu; și stăpânirile, cari sunt, dela Dumnezeu sunt rânduite.

2. Pentru aceea cel ce se împotrivesc stăpânirii, rânduielii lui Dumnezeu se împotrivesc; iară cari se împotrivesc, osândă și ei vor lua,

3. căci stăpânitorii nu sunt de temut pentru faptele bune, ci pentru cele rele. Iară de vrei să nu-ți fie frică de stăpânire, fă bine, și vei avea laudă dela dînsa;

4. căci sluga lui Dumnezeu este fie spre bine. Iară de faci rău,

teme-te; căci nu înzadar poartă sabia, pentru că sluga lui Dumnezeu este izbânditor de mânie asupra celui ce face rău.

5. Pentru aceea trebuie să vă supuneți nu numai pentru mânie,^{a)} ci și pentru conștiință.

6. Și pentru aceasta și dădi dați, căci ei sunt slugile lui Dumnezeu, prin aceasta slujindu-l.

7. Dați dară tuturor celea cu cari sunteți datori: celui cu dajdea, dajde; celui cu vama, vamă; celui cu frica, frică; și celui cu cinstea, cinste.

8. Nimănui cu nimica nu fiți datori, fără numai a vă iubi unul pe altul; căci cel ce iubește pe altul, legea a împlinit.

9. Pentru că: să nu curvești, să nu ucizi, să nu furi, să nu măr-

XIII 1 Inț 6, 4; I Petr 2, 13, 7 Mat 22, 21. 9-Eș. 20, 14; II Lege 5, 18; Lev 19, 18; Mat 22 39; Marc 12, 31; Gal 5, 14. Iac 2, 8.

a) De frica pedepsei.

turisești strâmb, să nu pofleşti, și oricare altă poruncă se cuprinde întru acest cuvânt: să iubești pe de aproapele tău ca însuși pe tine.

10. Dragostea deaproapelui rău nu lucrează, drept aceea plinirea legii dragostea este.

11. Și aceasta, cu atât mai vârtos, știind vremea, că este ceasul ca să ne deștep-tăm noi din somn, căci mai aproape ne este nouă mântuirea acum, decât am cre-zut.^{a)}

12. Căci noaptea a trecut, iară ziua s'a apropiat:^{b)} să lăpădăm dară lucrurile întunerecului, și să ne îmbrăcăm cu arma lumini.^{c)}

13. Ca ziua, cu cu-viință să umblăm, nu în beții, nu întru cur-vii, și întru fapte de rușine, nu în price și în pizmă:

14. ci vă îmbrăcați în Domnul nostru Isus Hristos, și plăcerea trupului să nu o faceți întru pofte.

CAP. 14.

Nu judece și nu smin-tească pe nimeni.

1. **P**e cel slab în credință pri-miți-l, fără să vă pri-ciți de păreri.

2. Căci unul crede, că va mânca de toate; iară cel slab legumi mânâncă.^{d)}

3. Cel ce mânâncă pe cel ce nu mânâncă să nu-l defaime, și cel ce nu mânâncă pe cel

13 Luc 21, 34 34. 14 Gal 5, 16; I Petr 2, 11.

a) Când am primit credința. b) Noaptea e timpul minții întunecoase, ziua e vremea credinței. După cum în timpul zilei putem să le vedem toate limpede: așa și cu ajutorul credinței toate le cunoaștem mai bine. c) Lucrurile întunerecului sunt păcatele. Arma luminii e darul Sfântului Spirit. d) Unii creștini, de frică să nu fie loată carnea din măcelării jertfită idolilor, mâncau numai legumi, de teamă, să nu păcăluiască.

ce mânâncă să nu-l judece,^{a)} căci Dumnezeu l'a primit pe dînsul.

4. Tu cine ești, cel ce judeci pe sluga altuia?^{b)} Domnului său stă, sau cade; și va sta, căci puternic este Dumnezeu să-l pună pe dînsul să stea.

5. Căci unul deosebește o zi de alta, iară altul judecă toate zilele asemenea:^{c)} fieștecare întru așa minte deplin să fie adevărit.^{d)}

6. Cel ce ține o zi, Domnului o ține;^{e)} și cel ce nu o ține, Domnului nu o ține. Și cel ce mânâncă, Domnului mânâncă, și mulțamește lui Dumnezeu;^{f)} și cel ce nu

mânâncă, Domnului nu mânâncă, și mulțamește lui Dumnezeu.^{g)}

7. Pentrucă nimenia din noi nu trăiește pentru sine, și nimenia din noi nu-și moare sieși.

8. Căci de trăim, Domnului trăim; și de murim, Domnului murim. Drept aceea ori de trăim, ori de murim, ai Domnului suntem.

9. Căci pentru aceasta a murit Hristos și a înviat, ca să stăpânească și pe cei vii, și pe cei morți.

10. Iară tu ce judeci pe fratele tău? Sau ce urgisești pe fratele tău? Pentrucă toți vom sta înaintea judecății lui Hristos;

XIV 4 Iac 4, 13. 10 II Cor 5, 10.

a) Unii Iidovi încreștinați osândiau pe creștinii, cari mâncau cărnurile oprite în legea veche. b) Dumnezeu e stăpânul tuturor. c) Iidovii încreștinați țineau mai departe sâmbăla și sărbătorile vechi. La creștinii din păgâni acestea nu erau zile însemnate. d) Să creadă într'adevăr, să fie convins. e) De dragul Domnului, ca să o prăznuiască. f) Cel ce mânâncă creace nu e oprit de biserică, se roagă și înainte și după mâncare: caută deci să facă pe placul lui Dumnezeu. g) Caută tot voia lui Dumnezeu.

11. căci scris este: „viu sunt eu, zice Domnul, mie mi se va pleca tot genunchiul, și toată limba va mărturisi pe Dumnezeu“.

12. Pentru aceea fieștecarele din noi de sine va da samă lui Dumnezeu.

13. Deci mai mult să nu judecăm unul pe altul: ci aceasta mai vârtos să judecăm, ca să nu punem fratelui împiedecare, sau sminteală.

14. Știu, și convins sunt în Hristos Isus, că nimic nu e spurcat prin sine, fără numai celui ce i-se pare a fi ceva spurcat,^{a)} aceea aceluia este spurcată.

15. Iară de se întristează fratele tău pentru bucatele tale, mai mult nu umbli după

dragoste. Nu pierde cu bucatele tale pe acela, pentru carele Hristos a murit.

16. Nu se hulească dar binele vostru.^{b)}

17. Impărăția lui Dumnezeu nu este mâncare și beătură: ci dreptate și pace și bucurie întru Spiritul Sfânt.

18. Și cel ce cu acestea slujește lui Hristos, plăcut este lui Dumnezeu, și ales la oameni.

19. Dreptăcea cele ce sunt ale păcii să le urmăm, și celea ce sunt spre zidirea unuia către altul.

20. Pentru mâncare nu strică lucrul lui Dumnezeu. Doar toate sunt curate, ci omul face rău când mânâncă și face sminteală.

21. Bine este a nu

11 Is 45, 24; Fil 2, 10. 15 I Cor 8, 11. 20 Tit 1, 15. 21 I Cor 8, 13.

a) Mâncările, cari le-a dat Dumnezeu, nu sunt spurcate; deci cel ce le mânâncă nu păcătuiește, numai dacă crede, că e păcat să le mânânci. b) Credința voastră în ce privește mâncările.

mânca carne, și a nu bea vin, și a nu face lucruri de cari se pot liguește fratele tău, sau se smintește, sau slăbește.^{a)}

22. Tu ai credință: întru tine însuși să o aibi înaintea lui Dumnezeu.^{b)} Fericit este cel ce nu se osândește pe sine întru ceea ce alege.

23. Iară cel ce se îndoește cu gândul, dacă mânâncă, se osândește, pentru că nu e din credință; căci tot ce nu este din credință, păcat este.

CAP. 15.

Unirea creștinilor. Pavel va veni la Roma.

1. așa dar datori suntem noi cei tari să purtăm slăbiciunile celor neputincioși, și nu nouă să plăcem;

2. ci fieștecarele din noi să facă spre plăcere vecinului întru bine spre zidire,^{c)} nu șie însuși.

3. Căci și Hristos nu șie și-a făcut spre plăcere, ci precum este scris: „ocările celor ce te ocăresc pe tine au căzut asupra mea”.^{d)}

4. Căci câte s'au scris mai înainte, spre învățătura noastră s'au scris, ca din răbdarea și mângăierea scripturilor să avem nădejde.

5. Iară Dumnezeuul răbdării și al mângăierii să vă dea vouă una să gândiți întru voi după Isus Hristos,

6. ca toți dimpreună cu o gură să măriți pe Dumnezeu și Tatăl Domnului nostru Isus Hristos.

7. Așa dară spri-

XV 3 Ps 68, 10. 5 I Cor 1, 10.

a) In credință. b) Crezi că e iertat să mânânci tot felul de bucate? nu certa pe cel ce se teme să mânânce anumite feluri. c) Cu iubire creștinească să-l ajute, ca din zi în zi să fie tot mai bun creștin. d) De bună voie a suferit pentru ca să scape pe oameni de suferințe.

jiniți-vă unii pe alții, cum și Hristos v'a sprijinit pe voi pentru mărirea lui Dumnezeu.

8. Iară eu zic, că Isus Hristos a fost slujitor tăierii împrejur pentru adevărul lui Dumnezeu, ca să întărească făgăduințele părinților ;

9. și ca neamurile pentru milă să mărească pe Dumnezeu, precum este scris : „pentru aceasta te voi mărturisi întru neamuri, Doamne, și voi cânta numelui tău“.

10. Și iarăși zice : „veseliți-vă neamuri cu poporul lui“.

11. Și iarăși : „lăudați pe Domnul toate neamurile, și-l înălțați pe dînsul toate popoarele“.

12. Și Isaia încă zice : „fi-va rădăcina lui Iesse și cel ce se va scula să stăpânească pe neamuri; în-

tru acela neamurile vor nădăjdui“.

13. Iară Dumnezeu nădejdie să vă umplă pe voi de toată bucuria și pacea în credință, ca să prisosiți în nădejde cu puterea Spiritului Sfânt.

14. Bine știu eu însumi de voi, frații mei, că și voi plini sunteți de bunătate, plini de toată știința, încât vă puteți învăța unii pe alții.

15. Totuși mai cu îndrăzneală am scris vouă fraților, în o parte, ca să vă aduc aminte, prin darul ce mi-s'a dat mie dela Dumnezeu,

16. că eu sunt slujitor lui Isus Hristos întru neamuri, slujind cu sfințenie evanghelia lui Dumnezeu, ca să fie jertfa cea din neamuri bine primită, sfințită întru Spiritul Sfânt.

17. Iară am cu ce

mă lăuda întru Hristos Isus la Dumnezeu.

18. Căci nu cutez a zice ceva din cele ce nu a lucrat Hristos prin mine spre a aduce neamurile la ascultare cu cuvântul și cu fapta,

19. prin puterea semnelor și a minunilor, cu puterea Spiritului lui Dumnezeu, așa încât din Ierusalim și împrejur până la Iliric am plinit evanghelia lui Hristos,

20. și mi-am ținut ca o cinste să vestesc, nu unde s'a numit Hristos,^{a)} ca să nu zidesc pe temelie străină,

21. ci precum este scris: „aceia, cărora nu li s'a vestit, vedea-vor, și cari nu au auzit, vor înțelege“.

22. Pentru aceea am fost împiedecat de multe ori a veni la voi.

23. Iară acum ne mai având loc întru a-

ceste părți,^{b)} și având dor a veni la voi de mulți ani,

24. când voi merge în Spania, voi veni la voi, căci am nădejde, că trecând pe acolo să vă văz pe voi, și voi să mă duceți acolo, după ce mai întâiu măcar în parte mă voi bucura de voi.

25. Iară acum merg în Ierusalim spre a sluji sfinților.

26. Căci bine a voit Macedonia și Ahaia a face o împărtășire la săracii sfinților, cari sunt în Ierusalim.

27. Bine au voit, și datori le sunt lor, căci de vreme ce neamurile s'au împărtășit întru cele sufletești ale lor, datori sunt și ele a le sluji întru cele trupești.

28. După ce dară voi fi sfârșit aceasta, și le voi fi dat roada aceasta, merge voi pe la voi în Spania.

21 Is 52, 15. 27 I Cor 9, 11.

a) Unde nu a fost predicată evanghelia până atunci.

b) Unde să nu fi predicat

29 Și știu că venind la voi, întru plinirea binecuvântării evangheliei lui Hristos voi veni.

30. Iară vă rog pe voi, fraților, pentru Domnul nostru Isus Hristos, și pentru dragostea Spiritului, ca împreună cu mine să vă nevoiți întru rugăciuni pentru mine către Dumnezeu,

31. ca să mă izbăvesc de cei necredincioși în Iudea, și ca să fie slujba mea în Ierusalim bine primită sfinților,

32. ca să viu la voi cu bucurie, cu voia lui Dumnezeu, și să mă odihnesc împreună cu voi.

33. Iară Dumnezeuul păcii să fie cu voi cu toți. Amin.

CAP. 16.

Închinăciuni cunoscuților.

1. ă recomand vouă pe Febe, sora noastră,^{a)} ca-

rea este slujitoarea bisericii din Cenchrea,

2. ca să o primiți întru Domnul, cum se cade sfinților, și să-i fiți ei ajutători întru tot lucrul, orice ar pofti dela voi; căci și ea ajutătoare a fost multora, și mie însumi.

3. Spuneți închinăciune Priscilei și lui Acvila, cei împreună cu mine lucrători întru Hristos Isus,

4. (cari și-au pus capul în primejdie pentru sufletul meu, căroră nu numai eu singur le mulțămesc, ci și toate bisericile neamurilor),

5. și adunării din casa lor. Spuneți închinăciune lui Epenet, iubitul meu, carele este pârga Ahaii întru Hristos.

6. Spuneți închinăciune Mariei, carea mult s'a ostenit pentru noi.

7. Spuneți închină-

XVI 3 Fapte 18, 2. 26. a) Femeea aceasta a dus scrisoarea din Corint la Roma. Soră înseamnă creștină.

ciune lui Andronic și Iunias, rudele mele ^{a)} și soții mei în robie, cari sunt vestiți între apostolii, ce și mai înainte de mine au fost întru Hristos.

8. Spuneți închinăciune lui Ampliat, iubitul meu în Domnul.

9. Spuneți închinăciune lui Urban, cel împreună cu noi lucrător în Hristos, și lui Stahis, iubitul meu.

10. Spuneți închinăciune lui Apelles, cel ales întru Hristos. Spuneți închinăciune celor ce sunt ai lui Aristobul.

11. Spuneți închinăciune lui Irodion, ruda mea. Spuneți închinăciune celor ce sunt ai lui Narcis, cari sunt în Domnul.

12. Spuneți închinăciune Trifenii și Trifozei, cari s'au ostenit pentru Domnul. Spuneți închinăciune Persidei iubite, care mult

s'a ostenit pentru Domnul.

13. Spuneți închinăciune lui Ruf, alesul întru Domnul, și mamei lui și a mea.

14. Spuneți închinăciune lui Asincrit, lui Flegon, lui Herma, lui Patrobas, lui Hermes, și fraților celor ce sunt cu ei.

15. Spuneți închinăciune lui Filolog și Iuliei, și lui Nereu și surorii lui, și lui Olimpasi și tuturor sfinților, cari sunt cu ei.

16. Închinați-vă unul altuia cu sărutare sfântă. Închinăse vouă toate bisericile lui Hristos.

17. Iară vă rog pe voi, fraților, feriți-vă de cei ce fac desbinări și smintele împotriva învățaturii, pe care voi o ați învățat, și vă feriți de ei.

18. Căci unii ca aceia nu slujesc Domnului nostru Isus Hristos, ci pântecelui său;

a) Iidovi încreștinați, deci dintr'un neam cu Pavel.

și prin cuvinte blânde și prin vorbe dulci înșală inimile celor fără de răutate.

19. Ascultarea voastră la toți e cunoscută. Mă bucur drept aceea de voi, și voiesc să fiți înțelepți spre bine, și proști spre rău.

20. Iară Dumnezeuul păcii va zdrobi pe Satana supț picioarele voastre curând. Darul Domnului nostru Isus Hristos cu voi. Amin.

21. Închină-se vouă Timoteiu cel împreună cu mine lucrător, și Luciu, și Iason, și Sosipatru, rudele mele.

22. Închinu-mă vouă și eu Terțiu, carele am scris cartea întru Domnul.

23. Închină-se vouă Gaiu, gazda mea, și

toată biserica. Închină-se vouă Erast, deregătorul cetății,^{a)} și Cvarl fratele.

24. Darul Domnului nostru Isus Hristos cu voi cu toți. Amin.

25. Iară celui ce poate să vă întărească pe voi prin bună vestirea mea și prin propovăduirea lui Isus Hristos, după descoperirea tainei ascunse din anii vecilor,

26. (iară acum arătate prin scrisorile prorocilor după porunca Dumnezeuului celuivesnic spre ascultarea credinței), carea s'a cunoscut întru toate neamurile:

27 unuiapreaînțeleptului Dumnezeu, prin Isus Hristos, mărire în veci. Amin.

21 Fapte 16, 1.

a) Un creștin din Corint, de unde trimite Pavel scrisoarea.

CARTEA I. A SFÂNTULUI APOSTOL PAVEL CĂTRE CORINTENI.

CAP. 1.

Un botez, o învățătură.

1. **P**avel, chemat apostol de Isus Hristos prin voia lui Dumnezeu, și Sosten fratele :

2. bisericii lui Dumnezeu, carea este în Corint, celor sfințiți întru Isus Hristos, celor chemați sfinți, împreună cu toți cei ce cheamă numele Domnului nostru Isus Hristos, în tot locul unde sunt ei, ori noi :

3. dar vouă și pace dela Dumnezeu Tatăl nostru și dela Domnul Isus Hristos.

4. Mulțămesc Domnului meu pururea de voi pentru darul lui Dumnezeu, carele s'a dat vouă prin Hristos Isus,

5. căci întru toate

v'ați îmbogățit printr'însul, în tot cuvântul și în toată știința,

6. (și astfel mărturisirea lui Hristos s'a adevărit întru voi),

7. încât nu aveți lipsă de nici un dar voi cei ce așteptați descoperirea Domnului nostru Isus Hristos,^{a)}

8. carele vă va și înălța pe voi până în sfârșit, ca să fiți nevoiți în ziua Domnului nostru Isus Hristos.

9. Credincios este Dumnezeu, prin carele v'ați chemat spre împărlășirea Fiului său Isus Hristos, Domnul nostru.

10. Și vă rog pe voi, fraților, pentru numele Domnului nostru Isus Hristos, ca toți să grăiți una și să nu fie între voi desbinări, ci să fiți uniți într'un gând și întru o înțelegere.

I 9 I Tes 5, 24.

a) Venirea a doua a Domnului.

11. Căci mi s'a dat mie știre de voi, frații mei, dela cei ce sunt ai lui Hloe, că sunt între voi priciri.

12. Și zic eu aceasta, pentru că fieșlecăre din voi zice: „eu sunt al lui Pavel, iară eu al lui Apolo, iară eu al lui Chifa, iară eu al lui Hristos“.

13. Au doară s'a împărțit Hristos? Au Pavel s'a răslignit pentru voi? Sau în numele lui Pavel v'ați botezat?

14. Mulțămesc lui Dumnezeu, că nici pe unul din voi n'am botezat, fără numai pe Crisp și pe Gaiu,

15. ca să nu zică cineva, că în numele meu am botezat.

16. Botezat-am și casa lui Stefana: iară mai mult nu știu să

mai fi botezat pe altcineva.

17. Căci nu m'a trimis pe mine Hristos să botez, ci să vestesc evanghelia,^{a)} nu întru înțelepciunea cuvântului, ca să nu se facă zădarnică crucea lui Hristos.^{b)}

18. Pentrucă cuvântul crucii celor pieritori nebunie este;^{c)} iară nouă, celor ce ne mântuim, puterea lui Dumnezeu este.

19. Căci scris este: „pierde-voiu înțelepciunea înțelepților, și știința celor știutori o voiu lăpăda.“

20. Unde este înțeleptul? Unde este cărturarul? Unde este întrebătorul veacului acestuia? Au doară nu a făcut Dumnezeu nebună înțe-

12 Fapte 18, 24. 14 Fapte 18, 8. 17 II Petr 1, 16; I Cor 2, 1. 18 Rom 1, 16. 19 Is 39, 14. 20 Is 33, 18.

a) Slujba apostolilor e: mai înainte de toate să vestească credința. b) Nu cu vorbe alese trebuie vestită evanghelia, ca nu cum va să o primească oamenii pentru învățătura celui ce vestește, căci atunci nu mai este credință. c) Învățătura despre Isus, mori pentru fericirea altora, păgânii învățați o socotiau nebunie.

lepciunea lumii acesteia?

21. Căci de vreme ce în înțelepciunea lui Dumnezeu nu a cunoscut lumea prin înțelepciune pe Dumnezeu: bine a voit Dumnezeu prin nebunia propovăduirii a mântui pe cei credincioși.^{a)}

22. Pentru căși Iidovii semn cer, și Grecii înțelepciune caută;

23. iară noi propovăduim pe Hristos cel răstignit, care Iidovilor este sminteală, iară Grecilor nebunie;

24. dară celor chemați, atât Iidovilor, cât și Grecilor, propovăduim pe Hristos puterea lui Dumnezeu,

și înțelepciunea lui Dumnezeu.

25. Pentru că ce e nebun alui Dumnezeu, mai înțelept este decât oamenii: și ce e slab alui Dumnezeu, mai tare este decât oamenii.^{b)}

26. Vedeți chemarea voastră, fraților, că nu sunt mulți înțelepți după trup, nu sunt mulți puternici, nu mulți de bun neam;

27. ci cele nebune ale lumii le-a ales Dumnezeu,^{c)} ca să rușineze pe cele tari;

28. și cele de neam prost și nebăgate în samă ale lumii le-a ales Dumnezeu, și cele ce nu sunt,^{d)} ca să strice cele ce sunt,

^{a)} Dumnezeu vrea ca apostolii să învețe cu vorbe de jos, pe cari filosofiile le numesc cuvinte de ale proștilor. În cursul veacurilor, Dumnezeu, prin înțelepciunea sa, a dat mai multe semne, din cari oamenii învățați puteau să-l cunoască, dar ei nu au voit. ^{b)} Un lucru, ce face Dumnezeu, și pe care învățații îl numesc nebunie, este mai pe sus de toată înțelepciunea omenească. ^{c)} Între creștinii cei dintâi nu erau mulți oameni din neam de frunte, chiar apostolii au fost aleși din oameni de rând. ^{d)} Nu sunt băgate în samă, ca și când nici n'ar fi pe lume.

29. ca să nu se laude nici un trup ^{a)} înaintea lui.

30. Și printr'însul sunteți voi în Hristos Isus, carele s'a făcut nouă înțelepciune de la Dumnezeu, și dreptate, și sfințire, și mântuire;

31. ca, precum este scris: „cel ce se laudă, întru Domnul să se laude“.

CAP. 2.

Predica lui Pavel. Spiritul pătrunde toate.

1. **S**i eu venind la voi, fraților, veni-am să vă vestesc mărturisirea lui Dumnezeu nu întru înălțarea cuvântului, sau a înțelepciunii,

2. pentru că nu am judecat a ști ceva între voi, fără numai pe Isus Hristos, și pe acesta răslignit.

3. Și eu am fost la

30 Ier 23, 5. 31 Ier 9, 23. 24; II Cor 10, 17. II 1 I Cor 1, 17. 3 Fapte 18, 1. 4 II Petr 1, 16.

a) Nici un om.

voi întru slăbiciune, și în frică, și în cutremur,

4. și cuvântul meu și propovăduirea mea nu erau întru cuvinte îndemnătoare ale înțelepciunii omenești: ci întru arătarea spiritului și a puterii,

5. ca să nu fie credința voastră din înțelepciunea oamenilor, ci din puterea lui Dumnezeu.

6. Și noi grăim înțelepciunea între cei desăvârșiți; însă nu înțelepciunea veacului acestuia, nici a domnilor veacului acestuia, cari sunt pieritori;

7. ci grăim înțelepciunea lui Dumnezeu cea ascunsă întru taină, pe carea o a rânduit Dumnezeu mai înainte de veac spre mărirea noastră;

8. pe carea nimenia din domnii veacului acestuia nu o a cu-

noscut; ^{a)} căci de o ar fi cunoscut, nu ar fi răstignit pe domnul mării.

9. Ci precum este scris: „cele ce ochiul nu a văzut, și urechea nu a auzit, și la inima omului nu s'au suit, cari le-a gătit Dumnezeu celor ce-l iubesc pe dînsul;“

10. acestea nouă Dumnezeu ni le-a descoperit prin Spiritul său, căci Spiritul toate le cercă, și adîncurile lui Dumnezeu. ^{b)}

11. Căci cine știe din oameni ce este în om, fără numai spiritul omului, ^{c)} carele este într'însul? Așa și ale lui Dumnezeu nimenia nu le știe, fără numai Spiritul lui Dumnezeu.

12. Iară noi nu am

primit Spiritul lumii, ci Spiritul, carele este dela Dumnezeu, ca să știm cele ce ne sunt dăruite dela Dumnezeu,

13. pe cari le și grăim nu cu cuvinte învățate dela înțelepciunea omenească: ci cu cele învățate dela Spiritul Sfânt, vorbind cele spirituale oamenilor spirituali.

14. Omul cel trupeș ^{d)} nu primește cele ce sunt ale Spiritului lui Dumnezeu: căci nebunie-i sunt lui, și nu le poate înțelege, pentru că acestea numai cu spiritul se judecă.

15. Iară cel spiritual le judecă toate, și el de nimenia nu se judecă. ^{e)}

16. Căci cine a cu-

9 Is 64, 4. 13 I Cor 1, 17; 2, 1. 4; II Petr 1, 16-16 Inj 9, 13; Is 40, 13; Rom 11, 34.

a) Iidovii nu au voit să cunoască adevărata credință, căci nu era pe placul lor. b) Tainele. c) Sufletul lui. d) Care trăiește numai pentru trup, și judecă toate numai după folo-ul ce-l aduc trupului. e) Om spiritual este cel ce se lasă condus de Spiritul lui Dumnezeu, trăind după învățătura bisericii și cu darurile Spiritului.

noscut gândul Domnului, ca să-l învețe pe el? Iară noi gândul lui Hristos avem. ^{a)}

CAP. 3.

Apostolii slugile Domnului.

1. Și eu, fraților, nu am putut grăi vouă ca la oameni spirituali, ci ca la cei trupești, ca unor prunci în Hristos; ^{b)}

2. cu lapte v'am hrănit, ^{c)} iară nu cu bucate, căci nu puteați;

3. ci încă nici acum nu puteți, pentru că încă trupești sunteți. Căci când este între voi pizmă și prigonire și desbinări, au nu sunteți trupești? Și au nu după om umblați?

4. Căci când zice cineva: „eu sunt al lui Pavel“, iară altul:

„eu sunt al lui Apolo“, au nu sunteți trupești?

5. Cine este Pavel? Și cine este Apolo? Numai slujitori, prin cari ați crezut.

6. Și fieștecarele, precum Domnul i-a dat: eu am sădit, Apolo a udat, iară Dumnezeu a făcut creșterea.

7. Pentru aceea nici cel ce sădește este ceva, nici cel ce udă; ci Dumnezeu cel ce dă creșterea.

8. Însă cel ce sădește și cel ce udă una sunt; ^{d)} și fieștecarele își va lua plata după ostenala sa.

9. Căci noi ai lui Dumnezeu împreună-lucrători suntem; voi alui Dumnezeu arătură, alui Dumnezeu zidire sunteți.

10. După darul lui Dumnezeu cel dat mie,

III 8 Ps 61, 13; Mat 16, 27; Rom 2. 6; Gal 6, 5.

a) Înțelepciunea lui Hristos. b) Cari nu sunt destul de tari în credință, ci se împlădesc și mai cad în păcate, după cum se împlădesc și cad pruncii. c) Mâncare ușoară, adică învățătură, care nu cere dela ei prea mult. d) Slugi ai lui Dumnezeu.

ca un înțelept meșter mai mare temelie am pus, iară altul zidește. Însă fieștecarele să socolească cum va zidi.

11. Căci altă temelie nimeni nu poate pune, afară de ceea ce este pusă, care este Isus Hristos.

12. Iară de zidește cineva pe temelia acesteia aur, argint, pietrii scumpe, lemne, fân, trestie,

13 al fieștecărui lucru arătat va fi,^{a)} căci ziua^{b)} îl va arăta, pentru că în foc se va descoperi; și a fieștecărui faptă în ce chip este, focul o va lămuri.

14. Și dacă fapta celui ce a zidit va rămânea, plata-și va lua.

15. Și a cui faptă va arde, se va păgubi: iară el însuși se va mântui, însă așa ca prin foc.^{c)}

16. Au nu știți, că biserica lui Dumnezeu sunteți, și Spiritul lui Dumnezeu locuiește întru voi?

17. De va strica cineva casa lui Dumnezeu,^{d)} strica-l va pe acela Dumnezeu; căci biserica lui Dumnezeu sfântă este, carea sunteți voi.

18. Nimeni pe sine să nu se înșale: de se pare cuiva între voi, că este înțelept în vecul acesta,^{e)} nebun să se facă, ca să fie înțelept;^{f)}

19. pentru că înțelepciunea lumii acesteia

17 I Cor 6, 19; II Cor 6, 16. 19 Iov 5, 13.

a) Cei ce învață pe oameni cuvântul lui Dumnezeu, după cum se vor sili. așa vor lua și plata. b) Judecata lui Dumnezeu. c) După cum se păgubește omul, căruia îi arde tot ce are, de numai cu viața rămâne: așa va rămânea de mare pagubă predicatorul, care pune în învățătura Domnului trufia științei omenești. d) Dacă împarte cineva pe creștini în mai multe părți. e) Dacă e socotit un apostol, că predică mai frumos ca alții. f) Anume să caute vorbe mai proaste, mai de jos, ca să-l înțeleagă oamenii mai bine.

nebunie este la Dumnezeu. Căci scris este: „cel ce prinde pe cei înțelepți întru înțelepciunea lor;“

20. și iarăși: „Domnul cunoaște cugetele înțelepților că sunt deșarte“.

21. Drept aceea ni-meni să nu se laude întru oameni, căci toate ale voastre sunt,

22. ori Pavel, ori Apolo, ori Chifa, ori lumea, ori viața, ori moartea, ori acestea de acum, ori cele viitoare, toate ale voastre sunt;

23. iară voi ai lui Hristos; și Hristos al lui Dumnezeu.

CAP. 4.

Pe apostoli îi judecă Domnul. Pavel, părintele Corintenilor.

1. șa să ne socotească pe noi omul ca pe niște slugi ale lui Hristos și ispravnici ai tainelor lui Dumnezeu.

2. Iară ce se cere la ispravnici, e ca să se afle credincioși.

3. Și mie foarte puțin îmi pasă, că mă judec de voi, sau de judecătorie omenească; căci nici însumi pe mine nu mă judec.

4. Pentrucă nu mă știu vinovat cu nimic, întru aceasta încă nu m'am îndreptat: ci cel ce mă judecă Domnul este.

5. Drept aceea mai înainte de vreme nimic să nu judecați, până ce va veni Domnul, carele va și lumina ascunsele întunecului și va arăta sfaturile inimilor; și atunci fieștecarele va primi laudă dela Dumnezeu.

6. Iară acestea, fraților, le-am închipuit întru mine și întru Apolo pentru voi, ca întru noi să vă învățați, ca nu împotriva celor ce v'am scris, să vă

mândriți unul pentru altul împotriva celui alt.

7. Căci cine te alege pe tine? Și ce ai, ce nu ai primit? Iară de ai primit, ce te fălești, ca și cum n'ai fi primit?

8. Ială sătui sunteți, ială v'ați îmbogățit, fără de noi ați luat împărăția; ^{a)} și o! de ați împărăți, ca și noi cu voi împreună să împărțim.

9. Pentru că mi-se pare, că Dumnezeu pe noi apostolii cei mai de apoi ne-a arătat ca pe niște rânduiți spre moarte: pentru că priveală ne-am făcut lumii, și îngerilor, și oamenilor.

10. Noi nebuni pentru Hristos: iară voi înțelepți întru Hristos; noi slabi, iară voi tari; voi măriți, iară noi ocărăți.

11. Până în ceasul de acum și flămân-

zim și însetoșem, și suntem goi, și pătimim, și nu suntem așezați,

12. și ostenim lucrând cu mâinile noastre; ocărăți fiind, grăim de bine; prigo-niți fiind, răbdăm;

13. huliți, mângăiem: ca niște gunoiu ne-am făcut lumii, tuturor lăpădătură până acum.

14. Nu ca să vă înfrunt scriu acestea, ci ca pe niște fii ai mei iubiți vă învăț.

15. Căci de ați avea zece mii de dascăli întru Hristos, însă nu aveți mai mulți părinți; căci în Hristos Iesus prin bunăvestire eu v'amnăscut.

16. Rogu-vă dar să-mi fiți mie următori.

17. Pentru aceea am trimis la voi pe Timoteiu, cel ce este fiu al meu iubit și credincios în Domnul, carele va aduce vouă aminte căile mele ce sunt întru

12 Faple 20, 34; I Tes 2, 9; II Tes 3, 8.

a) Vorbele acestea sunt într'airlea (în ironie), împotriva predicatorilor, cari se țineau mai învățați ca Pavel.

Hristos, precum pretutindenia în fiecare biserică învăț.

18. Iară unii s'au sumeșit, ca și cum eu nu aş veni la voi.

19. Ci voiu veni curând, de va vrea Domnul, și voiu cunoaște nu cuvântul celor ce s'au sumeșit, ci puterea.^{a)}

20. Căci nu este în cuvânt împărăția lui Dumnezeu, ci în putere.

21. Ce vreți, cu toiaș să viu la voi, au cu dragoste și cu spiritul blândeței?

CAP. 5.

Mustrea desfrântului.

1. **P**este tot se aude între voi curvie, și curvie ca aceea, carea nici între păgâni nu se pomenește: ca să aibă cineva pe muierea lăstâne-său.^{b)}

2. Și voi v'ați sumeșit, și nu ați plâns mai bine, ca să se iea din mijlocul vostru cel ce a făcut fapta aceasta!

3. Eu dar, nefiind la voi cu trupul, însă cu sufletul fiind acolo, ială am judecat, ca și cum aş fi de față, pe cel ce a făcut aceasta,

4. adunându-vă voi și spiritul meu în numele Domnului nostru Isus Hristos, cu puterea Domnului nostru Isus Hristos

5. să dați pe unul ca acela satanei spre pierirea trupului, pentru ca sufletul lui să se mântuiască în ziua Domnului Isus.

6. Nu este bună fala voastră.^{c)} Nu știți, că puțin aluat toată frământătura dospește.^{d)}

7. Curățiți dară a-

V 1 Lev 18, 7. 8; 20, 11. 3 Col 2, 5. 6 Gal 5, 9.

a) Faptele credinței lor. b) Mamă-sa vitregă. c) Fala, că ei cunosc credința mai pe sus. d) Un astfel de păcătos poate să strice pe foarte mulți.

luatul cel vechiu,^{a)} ca să fiți frământătură nouă, precum sunteți fără de aluat. Că Paștile noastre, Hristos, s'a junghiat pentru noi.^{b)}

8. Drept aceea să prăznuim nu întru aluatul cel vechiu, nici în aluatul răutății și al vicleșugului, ci întru azimele^{c)} curățeniei și ale adevărului.

9. Scris-am vouă în carte: să nu vă amestecați cu curvarii;

10. însă nu cu curvarii lumii acesteia, sau cu lacomii, sau cu răpitorii, sau cu slujitorii idolilor, căci altminterlea ar trebui să ieșiți din lumea aceasta.

11. Iară acum am scris vouă să nu vă

amestecați cu vreunul numit frate, de va fi au curvar, au lacom, au slujitor idolilor, au ocărător, au beșiv, au răpitor; cu unul ca acela nici să nu mâncați.

12. Căci ce-mi este mie a judeca pe cei din afară? Au nu judecați voi pe cei din lăuntru?^{d)}

13. Iară pe cei din afară Dumnezeu îi va judeca. Scoateți drept aceea afară pe cel rău dintre voi:

CAP. 6.

Judecata creștinilor. Certarea curvarilor.

1. Au doară în-neva din voi, având vreo păcă împotriva altuia, a se judeca la cei nedrepți, iară nu la cei sfinți?^{e)}

a) Faptele urâte de mai înainte, până ce nu s'au fost încreștinat. b) La Iidovi, când se junghia mielul Paștilor, trebuia scos din casă tot aluatul. Hristos a murit ca un miel nevinovat pentru creștini; deci ei să se ferească de tot păcatul, a cărui iertare a adus-o Hristos. c) Azima era pâinea nedospită, ce se mânca la Paștile iido-vești. Aici e: sufletul curat și cinstit. d) Cei din lăuntru bisericii sunt creștinii; cei din afară, păgânii. e) Sfânt, frate e creștin; nedrept e păgân.

2. Au nu știți, că sfinții vor să judece lumea? Și de se va judeca lumea prin voi, nu sunteți vrednici să judecați lucruri mai de jos.

3. Au nu știți, că pe îngeri vom să-i judecăm,^{a)} necum cele lumești?

4. Iară de aveți judecați lumești, puneți pe cei nebăgați în samă în biserică, să le judece.

5. Și aceasta o zic, ca să vă rușinați. Nu este doară între voi nici un înțelept, carele să poală judeca pe frațele său?

6. Ci frate cu frate se judecă, și aceasta la necredincioși?

7. Cu adevărat și aceasta e păcat, că aveți pări între voi.

8. Pentru ce nu suferiți mai bine strâmbătatea? Pentru ce nu răbdați mai bine paguba? Ci voi înșivă fa-

ceți strâmbătate și aduceți pagubă, și aceasta fraților.

9. Au nu știți, că nedrepții împărăția lui Dumnezeu nu o vor moșteni? Nu vă înșelați: nici curvarii, nici slujitorii idolilor, nici preacurvarii, nici malahiii, nici sodomii,

10. nici furii, nici lacomii, nici bețivii, nici ocărătorii, nici răpitorii împărăția lui Dumnezeu nu o vor moșteni.

11. Și de aceștia unii ați fost, ci v'ați spălat, ci v'ați sfințit, ci v'ați îndreptat întru numele Domnului Isus și prin Spiritul Dumnezeului nostru.

12. Toate îmi sunt slobode, dar nu toate îmi sunt de folos; toate îmi sunt slobode, ci eu nu vreau să fiu biruit de ceva.

13. Bucatele sunt pentru pânlece, și pânlecele pentru buca-

VI 7 Mat 5, 39; Luc 6, 29; Rom 12, 17; I Tes 4, 6.

a) Sfinții, alături de Isus, vor osândi pe îngerii cei răi.

te; ^{a)} iară Dumnezeu și pe acela și pe acelea le va strica: însă trupul nu e pentru curvie, ci pentru Domnul, și Domnul pentru trup. ^{b)}

14. Iară Dumnezeu și pe Domnul l'a sculat, și pe noi ne va scula prin puterea sa.

15. Dară nu știți, că trupurile voastre sunt mădulările lui Isus Hristos? ^{c)} Au doară luând mădulările lui Hristos, le voi face mădulări curviei? Doamne fereste!

16. Au nu știți, că cel ce se lipește de curvă, un trup este? Căci a zis: „fi-vor doi un trup“.

17. Iară cel ce se lipește de Domnul, un spirit este cu dînsul.

18. Fugiți de curvie, pentru că tot păcatul, care-l face omul, afară

de trup este; însă cel ce curvește, întru al său trup păcăluște.

19. Au nu știți, că trupul vostru este biserică Spiritului Sfânt, carele locuiește întru voi, pe care-l aveți dela Dumnezeu, și nu sunteți ai voștrii?

20. Căci sunteți cumpărați cu preț. Măriți dară pe Dumnezeu în trupul vostru și în sufletul vostru, cari sunt ale lui Dumnezeu.

CAP. 7.

Căsătoria e bună, nu se poate desface; mai bună e verguria.

1. **I**ară de cele ce mi-ați scris mie, bine este omului de muiere să nu se atingă;

2. însă, pentru curvie, fieștecarele să-și aibă muierea sa, și

16 Fac 2, 24; Mat 19, 5; Marc 10, 8; Ef 5, 31. 19 I Cor 3, 17; II Cor 6, 16. 20 I Cor 7, 25; I Petr 1, 18.

a) Bucatele sunt făcute ca să le mănânce pântecel, care n'are altă slujbă. b) Trupul nu e făcut să slujască poftelor rusinoase, ci lui Dumnezeu, care e domn peste el, și care îi va aduce mare fericire. c) Prin bolez, și trupul e sfințit, și e al lui Hristos.

fieștecarea să-și aibă bărbatul său.

3. Muierii, bărbatul datorită să-i dea, așisderea și muieria bărbatului.

4. Muieria, trupul său nu-și stăpânește, ci bărbatul; așisderea și bărbatul, trupul său nu-și stăpânește, ci muieria.

5. Să nu opriți datorită unul altuia fără numai cu bun înțeles, până la o vreme, ca să vă îndeletniciți în post și în rugăciune; și iarăși să vă împreunați, ca să nu vă ispitească pe voi satana pentru neînfrânarea voastră.

6. Și aceasta o zic după sfat, iară nu după poruncă.

7. Căci voiesc ca toți oamenii să fie precum sunt eu însumi: ^{a)} ci fieștecarele are darul său dela Dumnezeu, unul așa, iară altul altmintrelea.

8. Și zic celor necăsătoriți și văduvelor: bine este lor de vor rămânea precum și eu.

9. Însă de nu se conțenesc, să se căsătorească; căci mai bine este să se căsătorească, decât să arză.

10. Iară celor căsătoriți le poruncesc, nu eu, ci Domnul: muieria de bărbat să nu se despartă.

11. Iară de se va și despărți, să nu se mărite, sau să se împace cu bărbatul său. Și bărbatul, pe muieria să nu o lase.

12. Iară altora le zic eu, nu Domnul: de are vreun frate muierie necredincioasă, ^{b)} și aceea va voi să viețuiască cu el, să nu o lase.

13. Și muieria, de are bărbat necredincios, și acela va voi să viețuiască cu dînsa, să nu-l lase;

14. căci se sfințe-

VIII 3 I Petr 3, 7. 10 Mat 5, 32; Marc 10, 9; Luc 16, 18.

a) Să trăiască curat, fără muierie b) Păgână.

ște ^{a)} bărbatul necredincios prin muierea credincioasă, și se sfințește muierea necredincioasă prin bărbatul credincios; pentru că într'alt chip fiii voștrii necurați ar fi, iară acum sfinți sunt.

15. Și de se desparte cel necredincios, despartă-se: căci nu este supus robiei frațelor sau sora întrunele ca acestea, căci spre pace ne-a chemat Dumnezeu.

16. Căci ce știi, muiere, oare mântui-ți-vei bărbatul? Sau ce știi, bărbate, oare mântui-ți-vei muierea?

17. Însă fieștecarele așa să umble, precum i-a împărțit Dumnezeu, și fieștecarele precum l'a chemat Domnul. Și așa rânduiesc în toate bisericile.

18. De este cineva chemat, ^{b)} fiind tăiat împrejur, să nu-i pară rău. Întru netăierea împrejur de este cineva chemat, să nu se taie împrejur.

19. Tăierea împrejur nimica este, și netăierea împrejur nimica este: ci paza poruncilor lui Dumnezeu.

20. Fieștecarele, în care chemare este chemat, întru aceea să rămână.

21. Rob ești chemat: n'ai nici o grijă; ci, de poți să fii slobod, mai mult te supune. ^{c)}

22. Căci cel ce este chemat în Domnul rob, slobod este Domnului; așisderea și cel ce este chemat slobod, rob este lui Hristos.

23. Cu preț sunteți

20 Ef 4, 1. 23 I Cor 6, 20; I Petr 1, 18.

a) Adeseori un soț creștin încreștinează pe celalalt păgân. Îi dă o parte din sfințenie și prin copiii botezați, pe cari amândoi îi fac. b) Încreștinat. c) Jumătate din Corinteni erau sclavi, de aceea le zice Pavel să fie pe pace.

cumpărați: nu vă faceți robi oamenilor.

24. Fieștecarele întru ce e chemat, fraților, întru aceea să rămână înaintea lui Dumnezeu.

25. Iară pentru fecioare poruncă dela Domnul nu am: însă sfat dau ca un miluit dela Domnul a fi credincios.

26. Socotesc dară, că acest lucru este bun pentru trebuința de acum, că bine este omului a fi așa.

27. Legatu-te-ai de muieră? Nu căuta deslegare. Nu ești legat de muieră? Nu căuta muieră.

28. Iară de te-ai înșurat, nu ai păcăluit; și de s'a măritat fata, nu a păcăluit: însă năcaz în trup vor avea unii ca aceștia. Iară eu vă cruț.^{a)}

29. Și aceasta zic, fraților, că vremea^{b)} scurtă este, rămâne ca

și cei ce au muieri, să fie ca și cum nu ar avea;

30. și cei ce plâng, ca și cum nu ar plânge; și cei ce se bucură, ca și cum nu s'ar bucura; și cei ce cumpără, ca și cum nu ar stăpâni;

31. și cei ce se folosesc cu lumea aceasta, ca și cum nu s'ar folosi: căci trece chipul lumii acesteia.

32. Eu voiesc ca voi să fiți fără de grijă. Cel neînsurat grijește de ale Domnului, cum să placă Domnului;

33. iară cel înșurat grijește de ale lumii, cum să placă muierii, și se împarte.

34. Deosebește-se muieră cea măritată și fata: căci cea nemăritată grijește de ale Domnului, ca să fie sfântă, și cu trupul și cu sufletul; iară cea măritată grijește de

^{a)} Nu vreau să vă înșir toate năcazurile oamenilor căsătoriți. ^{b)} Viața omului.

ale lumii, cum să placă bărbatului.

35. Și aceasta zic spre folosul vostru, nu ca să vă pun vouă cursă, ci ca să vă puteți apropia de Domnul cu bună cuviință și fără de împiedecare.

36. Iară de i-se pare cuiva, că i-se face vreo necinste pentru față sa, dacă îi trec tinerețele și rămâne față, ce voiește facă: nu păcăluiește, mărite-se.

37. Iară cel ce este tare la inimă, și nu are lipsă, ci are putere peste voia ei, și a judecat întru inima sa, ca să o ție față,^{a)} bine face.

38. Deci dară și cel ce-și mărită fata sa, bine face; iară cel ce nu o mărită, mai bine face.

39. Muierea legată

este legii, câtă vreme trăiește bărbatul ei; iară dacă-i moare bărbatul, slobodă este după carele va vrea să se mărite, numai întru Domnul.^{b)}

40. Însă mai fericită ar fi de ar rămânea așa, după sfatul meu, căci mi-se pare, că și eu am spiritul lui Dumnezeu.

CAP. 8.

Carnea jertfilă idolilor.

1. **I**ară despre ce-le ce se jertfesc idolilor știm, căci toți avem știință. Însă știința face măreț, iară dragostea zidește.^{c)}

2. De se pare cuiva, că știe ceva, încă nu știe cum trebuie să știe.

3. Iară de iubește cineva pe Dumnezeu, acela cunoscut este de dînsul.^{d)}

39 Rom 7, 2.

a) Fecioară. b) Cu un creștin, după legile bisericii. c) Știința, fără dragostea creștină, îl umflă pe om de trufie; cu dragostea creștină, ajunge să fie de folos și altora. d) Pe prietenii săi Dumnezeu îi cinstește cu multe daruri, întrucari e și cunoștința.

4. Iară despre mâncarea jertfelor idolești știm, că idolul nimica nu este în lume, și cumcă nu este Dumnezeu altul, fără numai unul.

5. Căci deși sunt cari se zic dumnezei ori în ceriu, ori pe pământ (precum mulți dumnezei, sunt și domni mulți);

6. însă noi avem un Dumnezeu, Tatăl, dela carele sunt toate, și noi pentru dînsul: și un Domn, pe Isus Hristos, prin carele sunt toate, și noi printr'însul.

7. Ci știința aceasta nu o au toți. Căci până acum, unii știind ce este idolul, ca și cum ar mânca jertfă idolească, conștiința lor fiind slabă, se spurcă.^{a)}

8. Mâncarea nu ne va pune pe noi înaintea lui Dumnezeu. Căci nici de mâncăm, nu ne pri-

sosește; nici de nu mâncăm, nu ne lipsește.

9. Ci vedeți, ca nu cumva slobozenia voastră aceasta să fie sminteală celor nepulincioși.

10. Căci de te va vedea oarecine pe tine cel ce ai știință șezând în capiște: ^{b)} conștiința lui, nepulincioasă fiind, au nu se va îndemna a mânca cele jertfite idolilor?

11. Și prin știința ta va pieri fratele tău cel nepulincios, pentru carele a murit Hristos.

12. Și așa păcătuiind împotriva fraților, și lovind conștiința lor cea nepulincioasă, împotriva lui Hristos păcătuiți.

13. Drept aceea, dacă mâncarea smințește pe fratele meu, nu voi mânca carne în veci, ca să nu fac sminteală fratelui meu.

VIII 11 Rom 14. 15. 13 Rom 14, 21.

a) Mâncând carne jertfită idolilor, cred că fac păcat, își spurcă sufletul. b) Biserica păgână, unde se făceau ospete, la cari erau chemați prietenii.

CAP. 9.

Pavel apostol și slugă tuturor.

1. Au doară nu sunt apostol
Au nu sunt slobod?
Au nu am văzut pe I-
sus Hristos, Domnul
nostru? Au nu sunteți
voi lucrul meu în Dom-
nul?

2. De nu sunt apostol
altora, dară vouă cu a-
devărat sunt; căci pe-
ceea apostoliei mele
voi sunteți în Domnul.^{a)}

3. Răspunsul meu la
cei ce mă întreabă a-
cesta este:

4. au doară nu a-
vem putere a mânca
și a bea?^{b)}

5. Au doară nu a-
vem putere pe o soră
muiere să purtăm, ca
și alți apostoli și frații
Domnului și Chifa?^{c)}

6. Sau doară numai
eu și Varnava nu a-
vem putere a face a-
ceasta?

7. Cine slujește în
oaste vreodată culeafa
sa? Sau cine sădește
vie, și din roada ei nu
mânâncă? Sau cine
paște turma, și din
laptele turmei nu mâ-
nâncă?

8. Au doară după
om grăesc acestea?
Au nu și legea zice
acestea?

9. Pentru că în legea
lui Moise este scris:
„să nu legi gura bou-
lui ce treeră“.^{d)} Au
doară de boi are grijă
Dumnezeu?

10. Ori doară pen-
tru noi cu adevărat zi-
ce? Căci pentru noi
s'au scris, căci cel ce
ară, dator este să are
întru nădejde, și cel ce

IX 9 II Lege 25, 4; I Tim 5, 18

a) Un an și jumătate a predicat Pavel în Corint, și, pentru că mulți s'au încreștinat, aceștia sunt pentru el ca o diplomă de apostol. b) Dela oamenii, cari ascultă predica. c) Soră muiere înseamnă creștină. Câte o femeie mergea cu apostolii în toate părțile, de le făcea de mâncare și le spăla hainele. d) Grăul îl îmblățiau (treerău) cu boii, cari călcau spicele.

treeră, de nădejdea sa trebue să aibă parte.

11. Dacă am sămănat noi vouă cele spirituale, au mare lucru este de vom secera dela voi cele trupești?^{a)}

12. Dacă au parte alții de puterea aceasta asupra voastră, pentru ce nu mai bine noi? Însă nu am făcut după puterea aceasta: ci toate le răbdăm, ca să nu dăm vreo împiedecare evangheliei lui Hristos.

13. Au nu știți, că cei ce lucrează cele sfinte, din biserică mănâncă; și cari slujesc altarului, cu altarul se împărțesc?

14. Așa a rânduit și Domnul, ca aceia ce propovăduiesc evanghelia, din evanghelie să se hrănească.

15. Iară eu nici una din acestea nu am făcut. Și nu am scris acestea ca să se facă cu mine așa; căci mai bine aș vrea să mor,

decât lauda mea aceasta să o facă cineva zadarnică.

16. Pentru că de vestesc, lauda nu este a mea, căci datoria mă silește; însă amar mie, de nu voi vesti.

17. Căci de fac aceasta din voie, am plată; iară de o fac de silă, mi s'a încredințat deregătoria.

18. Ce plată am dară? Ca vestind evanghelia, fără de plată să o spun, ca să nu fac după puterea mea întru bunavestire.

19. Slobod fiind de toți, tuturor m'am făcut rob, ca pe mai mulți să dobândesc.

20. Făcutu-m'am Iidovilor ca un Iidov, ca pe Iidovi să-i dobândesc; celor de supt lege, ca un supus legii (ne mai fiind eu supt lege), ca pe cei de supt lege să-i dobândesc;

-11 Rom 15, 27. 13 II Lege 18, 1.

a) Cele de lipsă pentru hrana trupului.

21. celor în afară de lege^{a)} ca un afară de lege (nefiind eu în afară de legea lui Dumnezeu, ci întru legea lui Hristos), ca să dobândesc pe cei în afară de lege.

22. Făcându-mă celor nepulincioși ca un nepulincios,^{b)} ca pe cei nepulincioși să-i dobândesc. Tuturor toate m'am făcut, ca oricum pe vreunii să-i mântuiesc.

23. Iară aceasta o fac pentru evanghelie, ca să mă fac părtaş ei.^{c)}

24. Au nu știți, că cei ce aleargă în locul de joc, toți aleargă, însă unul ieă darul?^{d)} Așa să alergați, ca să-l luați.

25. Și toți cei ce se luptă, de toate se conținesc: ei ca să

ieă cunună stricăcioasă, iară noi nestricăcioasă.

26. Eu drept aceea așa alerg, nu ca și cum n'aș ști; așa dau războiu, nu ca și când aș bate aierul;

27. ci-mi muncesc trupul meu și-l supun robiei, ca nu cumva provăduind allora, însumi să mă fac netrebnic.

CAP. 10.

Pedepsirea Jidovilor. Fuga de idoli.

1. **I**ară nu voi să nu știți voi, fraților, că părinții noștrii toți supt nor^{e)} au fost, și toți prin mare au trecut,

2. și toți prin Moise s'au bolezat în nor și în mare,^{f)}

3. și toți aceeaș mân-

X 1 Eș 13, 21; Num 9, 21; Eș 14, 22. 3 Eș 16, 15.

a) Celor ce nu aveau legea lui Moise. b) Oamenilor năcăjiți Pavel le-a arătat inimă bună. c) Să aibă parte de fericirea făgăduită celor ce vestesc evanghelia. d) Premiul. e) Un nor a povăluit pe poporul jidovesc în pustie. f) Norul însemna pe Spiritul Sfânt, iar marea apă bolezelui care se dă prin apă și prin Spirit

care sufletească au mâncat,^{a)}

4. și toți aceiași beutură sufletească au beut,^{b)} căci beau din piatra cea spirituală, care-i urma; iară piatra era Hristos.^{c)}

5. Ci cei mai mulți din ei nu au plăcut lui Dumnezeu, căci au căzut în pustie.

6. Iară acestea chipuri s'au făcut nouă, ca să nu fim noi poftitori de rele, precum au poftit și aceia;

7. nici să nu fiți slujitori idolilor, ca și unii dintr'înșii, precum este scris: „șezut-a poporul de a mânca și a beut, și s'a sculat la joc“.

8. Nici să nu curvim, precum unii dintru ei au curvit, și au căzut

într'o zi douăzeci și trei de mii.

9. Nici să nu ispitim pe Hristos, precum unii dintru ei l'au ispitit, și de șerpi au pierit.

10. Nici să nu cârțiți, precum unii dintru ei au cârtit, și s'au pierdut de pierzătorul.

11. Și acestea toate în chipuri s'au întâmplat lor, și s'au scris spre învățătură noastră, la cari sfârșiturile veacurilor au ajuns.^{d)}

12. Pentru aceea, celui ce i-se pare că stă, să iea aminte ca să nu cază.

13. Ispită pe voi nu v'a ajuns, fără numai omenească; însă credincios este Dumnezeu, carele nu vă va lăsa să vă ispitiți mai

4 Eș 17, 6; Num 20, 11. 5 Num 26, 64. 6 Rs 105, 14. 7 Eș 32, 6. 8 Num 25, 1. 9 Num 21, 5. 6. 10 Num 11, 1; 14, 1.

a) Mană. b) Apa, ce le-a slobozit-o Moise din piatră. c) Piatra însemna pe Hristos, care e izvorul darurilor. d) Cu venirea lui Hristos pe pământ se isprăvește împărăția diavolului asupra oamenilor, și începe o lume nouă: împărăția lui Dumnezeu.

mult decât puteți; ci împreună cu ispita va face și sfârșitul, ca să o puteți suferi.

14. Pentru aceea, iubiții mei, fugiți de slujba idolilor.

15. Ca înțelepților grăesc, judecați voi ceea ce grăesc eu.

16. Păharul binecuvântării, care-l binecuvântăm, au nu este împărtășirea sângelui lui Hristos? Pâinea, carea o frângem, au nu este împărtășirea trupului lui Hristos?

17. Căci precum e numai o pâine, un trup suntem mulți, căci toți dintru o pâine ne împărtășim.

18. Vedeți pe Israil după trup: au cei ce mânâncă jertfe nu sunt părtași altarului?

19. Deci ce zic eu? au doară idolul este ce-

va? Sau ce se jertfește idolului este ceva?

20. Ci celea ce le jertfesc păgânii, dracilor le jertfesc, și nu lui Dumnezeu. Iară nu voi ca voi să vă faceți părtași dracilor.

21. Nu puteți bea păharul Domnului și păharul dracilor: nu puteți fi părtași mesei Domnului și mesei dracilor.^{a)}

22. Au întărâta-vom pe Domnul spre mânie? Au mai tari suntem decât el?

23. Toate-mi sunt slobode, ci nu toate-mi folosesc; toate-mi sunt slobode, ci nu toate zidesc.^{b)}

24. Nimenia al său să nu caute,^{c)} ci fieștecine al altuia.

25. Tot ce se vinde în măcelărie să mân-

22 I Cor 6, 12.

a) Masa Domnului e sfânta cuminicătură, iar masa dracilor e mâncarea din cărnurile jertfite idolilor pentru cei ce cred, că e păcat să mânânci de acestea.
b) Nu mă fac mai bun creștin. c) Omul să nu se gândească numai la sine

cați, fără să mai întrebați de conștiință.

26. Căci al Domnului este pământul și plinirea lui.^{a)}

27. Și de vă cheamă pe voi cineva dintre cei necredincioși, și vreți să mergeți, tot ce vor pune vouă înaintea mîncați, fără să mai întrebați de conștiință.

28. Iară de va zice vouă cineva: „aceasta este jertfită idolilor“, să nu mâncați pentru cel ce v'a spus și pentru conștiință, căci al Domnului este pământul și plinirea lui.^{b)}

29. Iară conștiința zic nu a ta, ci a altuia. Căci pentru ce se judecă slobozenia mea de altă conștiință?

30. Iară dacă mîncăm cu mulțămilă, pentru ce sunt hulit de

aceea, pentru carea mulțănesc ?^{c)}

31. Deci ori de mâncați, ori de beți, ori altceva de faceți, toate spre mărirea lui Dumnezeu să le faceți.

32. Fără sminteală fiți, și Iidovilor, și păgânilor, și bisericilor lui Dumnezeu;

33. precum și eu întru toate tuturor plac, necăutînd folosul meu, ci al multora, ca să se mîntuiască.

CAP. 11.

Purtarea în biserică și la cuminicare.

1. **U**rmători fiți mie, precum și eu lui Hristos.

2. Iară vă laud pe voi, fraților, căci de toate ale mele vă aduceți aminte, și precum v'am dat vouă, cele date le țineți.

26 Ps 23, 1; Sir 17, 31. 31 Col 3, 17.

a) Toate le dă Dumnezeu. b) Cel slab în credință încă e al lui Dumnezeu, deci nu trebuie supărat cu sminteala. c) Cum poate să fie păcat un lucru, pentru care creștinul, chiar fiind la masa păgânului, mulțamește lui Dumnezeu?

3. Și voiesc să știți voi, că la tot bărbatul capul este Hristos; ^{a)} iară capul muierii este bărbatul; iară capul lui Hristos Dumnezeu.

4. Tot bărbatul, când se roagă sau prorocște cu capul acoperit, rușinează-și capul său.

5. Și toată muierea, când se roagă sau prorocște cu capul desvălit, rușinează-și capul său; căci tot atâta este, ca și cum ar fi rasă.

6. Căci de nu se învălește muierea, să se tunză. Iară de este rușine muierii a se tunde, sau a se rade, să se învălească.

7. Bărbatul nu este dator să-și acopere capul, fiind chipul și mărirea lui Dumnezeu; însă muierea mărirea bărbatului este.

8. Căci nu bărbatul este din muiere, ci muierea din bărbat.

9. Pentru că nu a fost făcut bărbatul pentru muiere, ci muierea pentru bărbat.

10. Pentru aceea datoare este muierea să aibă învălitoare în cap pentru îngeri. ^{b)}

11. Însă în Domnul, nici bărbatul nu e fără de muiere, nici muierea fără de bărbat.

12. Căci precum este muierea din bărbat, așa și bărbatul din muiere; și toate dela Dumnezeu.

13. Întru voi înșivă judecați: oare cu cuviință este muierea desvălită să se roage lui Dumnezeu?

14. Au nu și firea singură vă învață, că bărbatul, de-și lasă părul, necinste este lui?

15. Iară muierea, dacă-și lasă părul, mă-

XI 3 Ef 5, 23. 7 Fac 1, 26. 9 Fac 2, 23.

a) De care trebuie să asculte. b) Îngerii și preoții nu ar fi îndestuliți cu femeile, cari vin la biserică cu părul gătit, ca să se arate și să plăcă.

rire este ei; de vreme ce părul este dat ei ca învălitoare.

16. Iară de s'ar părea, că este cineva pofitor de ceartă, noi o-biceiu ca acesta nu avem, nici bisericile lui Dumnezeu.

17. Iară aceasta zicându-vă, nu vă laud, căci nu vă adunați spre a fi mai buni, ci spre a fi mai răi.

18. Întâiu auz, că atunci când vă adunați în biserică, se fac între voi desbinări; și în parte crez.

19. Pentru că trebuie să fie și erezuri între voi,^{a)} ca să fie arătați cei lămurii între voi.

20. Drept aceea când vă adunați voi împreună, nu mai mâncați cina Domnului,

21. căci fieștecarele își pune cina sa mai înainte spre mâncare. Și așa unul este flă-

mând, iară altul este beat.

22. Au doară nu aveți căsi, ca să mâncați și să beți? Ori doară desprețuiți biserica lui Dumnezeu, și rușinați pe cei lipsiți? Ce voi zice vouă? Lăuda-vă-voiu? Pentru aceasta nu vă laud.

23. Căci eu am primit dela Domnul, ceea ce am și dat vouă, că Domnul Isus în noaptea, în carea a fost vândut, a luat pâine,

24. și mulțămind, a frânt și a zis: „luați, mâncați, acesta este trupul meu, carele se frânge pentru voi: aceasta să o faceți întru pomenirea mea“.

25. Așisderea a luat și păharul după cină, zicând: „acest păhar legea cea nouă este întru sângele meu: aceasta să o faceți de câte ori veți bea întru pomenirea mea.

24 Mai 26, 26; Marc 14, 22; Luc 22, 17.

a) Pentru că sunt mulți oameni stricați la minte, trebuie să fie și de aceia, cari fac desbinări în biserică.

26. Căci de câte ori veți mânca pâinea aceasta, și veți bea paharul acesta, moarlea Domnului o vestiți, ^{a)} până când va veni. ^{b)}

27. Drept aceea oricine va mânca pâinea aceasta, sau va bea paharul Domnului cu nevrednicie, vinovat va fi trupului și sângelui Domnului.

28. Ci să se ispitească omul pe sine, ^{c)} și așa să mânânce din pâine, și să bea din pahar.

29. Căci cel ce mânâncă și bea cu nevrednicie, judecată lui și mânâncă și bea, nesocotind trupul Domnului.

30. Pentru aceasta sunt între voi mulți neputincioși, și bolnavi, și dorm mulți. ^{d)}

31. Căci de ne-am fi judecat pe noi singuri, nu ne-am fi osândit.

32. Iară când vom fi judecați, de Domnul ne certăm, ca să nu fim osândiți cu lumea.

33. Drept aceea, frații mei, când vă adunați să mâncați, unul pe altul să așteptați.

34. Iară de flămânzește cineva, acasă să mânânce, ca să nu vă adunați spre osândă. Iară celelalte le voi urândui, când voi veni.

CAP. 12.

*Lucrările Spiritului.
Un trup, multe mădulare.*

1. **I**ară de darurile spirituale ^{e)} nu voi să nu știți voi, fraților.

2. Căci știți, când

27 Io 6, 59. 28 II Cor 13, 5.

a) Iertfa de pe cruce și cea din sfânta liturghie sunt una. b) Iertfa din liturghie se va aduce până la judecata din urmă. c) Să caute în suflet și să vadă, vrednic e să primească sfânta cuminicătură? d) Dorm somnul de veci, mor sufletește toți cei ce se cuminică cu nevrednicie. e) Darurile, pe cari le dă Spiritul Sfânt, vezi stihurile 8—10 și 28 din acest cap.

erați păgâni, cum vă duceați la idoli ai cei muși, ca și cum ați fi fost trași.

3. Pentru aceasta vă spun vouă, că nimenia grăind cu Spiritul lui Dumnezeu nu zice anatema pe Isus;^{a)} și nimenia nu poate numi domn pe Isus, fără numai în Spiritul Sfânt.^{b)}

4. Și sunt deosebite daruri, însă acelaș Spirit;

5. și sunt deosebite slujbe, însă acelaș Domn;

6. și sunt deosebite lucruri, însă acelaș Dumnezeu, carele lucrează toate întru toți.

7. Iară fieștecăruia se dă arătarea Spiritului^{c)} spre folos.

8. Căci unuia i-se dă prin Spiritul cuvântul înțelepciunii; iară

altuia cuvântul științei prin acelaș Spirit;

9. și altuia credința prin acelaș Spirit; iară altuia darul tămăduirilor prin acelaș Spirit;

10. iară altuia puterea minunilor; iară altuia prorocia; iară altuia alegerea spiritelor;^{d)} iară altuia feluri de limbi; iară altuia tălmăcirea limbilor.

11. Și toate acestea le lucrează unul și acelaș Spirit, împărțind deosebi fieștecăruia, precum voiește.

12. Căci precum trupul unul este, deși are mădulări multe, și toate mădulările unui trup, multe fiind, un trup sunt: așa și Hristos.

13. Pentru că printr'un Spirit noi toți într'un trup ne-am botezat: ori Iidovi, ori pă-

XII 3 Marc 9, 38. 11 Rom 12, 3. 6; Ef 4, 7.

a) Om sfânt nu poate înjura (sудui) pe Isus. b) Nimeni nu-i poate da lui Isus cinstea, ce i-se cuvine, fără ajutorul lui Dumnezeu. c) Darul. d) Cunoașterea sufletelor, cetirea în inima omului.

gâni; ori slugi, ori slobozi, și toți într'un Spirit ne-am adăpat.

14. Pentru că trupul nu este un mădular, ci multe.

15. Căci de ar zice piciorul: „de oarece nu sunt mână, nu sunt din trup;“ au doară pentru aceea nu este din trup?

16. Și de ar zice urechea: „deoarece nu sunt ochiu, nu sunt din trup;“ au doară pentru aceea nu este din trup?

17. Căci de ar fi tot trupul ochiu, unde ar fi auzul? Și de ar fi tot auz, unde ar fi mirosul?

18. Iară acum a pus Dumnezeu mădulările în trup pe fieștecare, precum a voil.

19. Căci de ar fi toate un mădular, unde ar fi trupul?

20. Iară așa sunt multe mădulări, însă un trup.

21. Și nu poate zice ochiul mâinii: „nu am lipsă de tine“; sau iarăși capul picioarelor: „nu am lipsă de voi“.

22. Ci dimpotrivă mădulările trupului, cari se socotesc a fi mai slabe, sunt mai de lipsă;

23. și cari ni se par că sunt mai necinstite la trup, acestora cinstesc mai multă le dăm, și cele de rușine ale noastre mai multă grijă au.

24. Iară cele de cinstesc ale noastre nu au lipsă;^{a)} ci Dumnezeu a tocmit trupul, ca să dăm celui mai prost mai multă cinstesc;

25. pentru ca să nu fie neunire în trup, ci să se grijască mădulările între sine unul pe altul.

26. Și ori de pătimeste un mădular, pătimesc toate mădulările dimpreună; ori de se mărește un mădu-

^{a)} Părțile de frunte ale trupului (ochii, obrazul, mâinile) nu au lipsă de nici un acoperământ; altele însă trebuie să le acoperim.

lar, împreună se bucură toate mădulările.

27. Iară voi sunteți trupul lui Hristos și mădulări în parte.

28. Așa a pus Dumnezeu în biserică întâiu pe apostoli, a doua pe proroci, a treia pe dascăli, după aceea pe puteri,^{a)} apoi darurile tămăduirilor, ajutorințele^{b)} și isprăvnicile,^{c)} felurile limbilor.

29. Au doară toți sunt apostoli? au doară toți proroci? au doară toți dascăli? au doară toți puteri?

30. Au doară toți au darurile tămăduirilor? au doară toți în limbi grăesc? au doară toți tălmăcesc?

31. Să iubiți darurile cele mai bune: și încă

mai înaltă cale vă arăt vouă.^{d)}

Cap. 13.

Dragostea creștinească.

1. **D**e aş grăi în limbile omenesti și îngerești, iară dragoste nu am, făcându-m'am ca niște aramă sunătoare și chimval răsunător.^{e)}

2. Și de aş avea prorocie, și de aş ști toate tainele și toată știința, și de aş avea toată credința, încât să mut și munții: iară dragoste nu am, nimica nu sunt.

3. Și de aş împărți toată avuția mea,^{f)} și aş da trupul meu să-l arză,^{g)} iară dragoste nu am, nici un folos nu-mi este.

28 Ef 4, 11.

a) Oamenii, cari au putere să facă minuni. b) Cei ce au darul de a lucra pentru ajutorarea celor lipsiți. c) Cărmuitorii bisericii. d) Calea dragostei creștinești, despre care vorbește în cap. 13. e) Cari nu aduc nici un folos instrumentului ce cântă. f) Săracilor, însă nu din dragoste față de Dumnezeu. g) De aş lăsa să-mi arză trupul, cum a făcut un preot ceh, cu numele Ioan Hus, pentru încăpăținare în credință greșită, și nu din dragoste față de Dumnezeu.

4. Dragostea îndelung rabdă, se milostivește, dragostea nu pizmuiește, dragostea nu se îndărălnicește, nu se trufește,

5. nu se poartă cu necuviință, nu caută ale sale, nu se întărită, nu gândește răul,

6. nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevăr.

7. Toate le suferă, toate le crede, toate le nădăjduiește, toate le rabdă.

8. Dragostea nici odată nu scade, ^{a)}măcar prorociile de vor lipsi, măcar limbile de vor încela, măcar știința de se va strica.

9. Căci de o parte cunoaștem, și de o parte prorocim.

10. Iară când va veni cea ce e deplin, ^{b)} a-

tunci cea de o parte va încela.

11. Când eram prunc, ca un prunc grăiam, ca un prunc gândiam, ca un prunc judecam; iară dacă m'am făcut bărbat, am lăpădat cele pruncești.

12. Vedem acum ca prin oglindă, în gâcitură: însă atunci vom vedea față la față. Acum cunosc de o parte: iară atunci voi cunoaște precum și cunoscut sunt.

13. Și acum rămâne credința, nădejdea, dragostea, acestea trei: iară mai mare dintre acestea este dragostea. ^{c)}

CAP. 14.

Prorocia și darul limbilor.

1. **U**rmași dragostea și râvniți

a) Nu piere, nu se sfârșește nici în ceriu. b) Când vom ajunge în fericirea deplină din ceriu. c) Căci în ceriu, văzând cu ochii noștri pe Dumnezeu, nu mai trebuie să mai credem în el; și avându-l ca fericirea noastră, nu mai trebuie să-l nădăjduim. De iubit însă, îl vom iubi și în ceriu.

cele spirituale: iară mai vârtos să prorociți.^{a)}

2. Căci cel ce grăește în limbă,^{b)} nu grăește oamenilor, ci lui Dumnezeu: pentru că nimeni nu-l înțelege; însă prin Spiritul grăește taine.

3. Iară cel ce proroceste, oamenilor grăește zidire, și îndemnare, și mângâiere.

4. Cel ce grăește în limbă, pe sine singur se zidește; iară cel ce proroceste, biserica o zidește.^{c)}

5. Și voiesc ca voi toți să grațiți în limbi, însă mai vârtos să prorociți. Căci mai mare este cel ce proroceste, decât cel ce grăiește în limbi; fără numai de va tâlmăci, ca să ieă biserica zidire.

6. Iară acum, fraților, de voi veni la voi grăind în limbi, ce voi folosi vouă; de nu voi

grăi vouă au întru descoperire, au întru înțelegere, au întru prorocie, au întru învățătură?

7. Căci precum cele neînsufleșite, cari dau glas, ori alăula,^{d)} ori surla,^{e)} de nu vor da versuri deosebite, cum se va cunoaște glasul surlei, sau al alăutei?

8. Căci trâmbița, de va da glas fără de înțeles, cine se va hotărî la războiu?

9. Așa și voi, prin limbă de nu veți da cuvânt cu bună înțelegere, cum se va cunoaște ceea ce grațiți? Căci veți fi grăind în aer.

10. Intr'adevăr, atâtea sunt în lume felurile vorbelor, și nici una dintr'insele nu este fără de înțeles.

11. De nu voi ști dară puterea vorbelor, fi-voiu celui ce-i gră-

a) Tâlcuiți lucrurile sfinte. b) Străină, neînțeleasă. c) Face pe oameni să cunoască credința, îi încreștinează. d) Fluierul. e) Harpa.

esc străin, și cel ce-mi grăește mie străin.

12. Așa și voi, de vreme ce sunteți iubitori de spirite, ^{a)} căutați, ca să prisosiți în cele ce sunt spre zidirea bisericei.

13. Pentru aceea, cel ce grăește în limbi să ceară și darul ca să tălmăcească.

14. Căci de mă voi ruga cu limba, spiritul meu se roagă: iară mintea fără de roadă este. ^{b)}

15. Ce este dar? Ruga-mă-voiu cu spiritul, ruga-mă-voiu și cu mintea; cânta-voiu cu spiritul, cânta-voiu și cu mintea.

16. Pentru că de vei binecuvânta cu spiritul, cel ce plinește locul celui ce nu știe, cum va zice: „amin“ după mulțămirea ta,

de vreme ce nu știe ce zici? ^{c)}

17. Căci tu bine mulțamești, dară altul nu se zidește.

18. Mulțamesc Dumnezeuul meu, că grăesc în limbi mai mult decât voi toți.

19. Ci în biserică mai bine voiesc a grăi cinci cuvinte cu mintea mea, ca și pe alții să-i învăț, decât zece mii de cuvinte în limbă.

20. Fraților, nu fiți prunci cu mintea, ci cu răutatea fiți prunci, iară cu mintea fiți desăvârșiți.

21. În lege scris este: „într'alte limbi și cu alle buze voi grăi poporului acestuia, și nici așa nu mă vor asculta, zice Domnul“.

22. Limbile drept aceea semn sunt; nu credincioșilor, ci celor

XIV 21 Is 28, 11.

a) De darurile Spiritului Sfânt. b) Când mă rog în limbă neînțeleasă, sufletul meu știe că cetește, dar mintea nu înțelege nimic, și de aceea nu am nici un folos. c) Preotul îndeamnă pe oameni să mulțamească lui Dumnezeu pentru toate binefacerile. În locul lor, cum va răspunde cantorul, de nu va înțelege pe preot?

necredincioși; ^{a)} iară prorocia nu necredincioșilor, ci celor ce cred.

23. Deci dară de s'ar aduna toată biserica împreună, și toți ar grăi în limbi, și ar intra cineva din cei neînvățați, sau din cei necredincioși, au nu ar zice, că sunteți nebuni?

24. Iară de ar proroci toți, și ar intra vreun necredincios, sau neînvățat, se înduplecă de toți și se judecă de toți,

25. și așa tainele inimii lui arătate se fac, încât căzând pe fașă se va închina lui Dumnezeu, zicând: „în adevăr Dumnezeu este între voi”. ^{b)}

26. Ce este dar, fraților? Când vă adunați, și fieștecarele din voi, unul are cântare,

altul învățătură, altul limbă, altul descope-
rire, altul tălmăcire: toate spre zidire să fie.

27. De grăește cineva în limbă, câte doi, sau cel mult trei, și pe rând; și unul să tălmăcească.

28. Iară de nu este tălmăcitor, să tacă în biserică, și numai șie să-și grăiască și lui Dumnezeu.

29. Iară prorocii doi sau trei să grăiască, și ceialalți să cumpănească.

30. Și, de se va descoperi alluia, care șade, cel dintâiu să tacă.

31. Căci puteți toți proroci, câte unul, ca toți să se învețe, și toți să se mângăie;

32. și spiritele prorocilor se supun prorocilor.

a) Darul limbilor e dat pentru ca să vestească apostolii credința la cei ce nu cred. b) Dacă oamenii au darul de a tâlcui învățătura lui Isus, și slau cu toată inima de un păgân ori neștiutor, îl înduplecă să-și caute în inimă, să-și vadă păcatele, și să se întoarcă la Dumnezeu.

33. Pentru că Dumnezeu nu este al învrăjbirii, ci al păcii, precum în toate bisericile sfinților învăț.

34. Muierile voastre în biserici să tacă, căci nu li-se îngăduiește lor a grăi, ci să fie plecate, precum și legea zice.

35. Iară de vor să învețe ceva, acasă să-și întrebe pe bărbații săi: căci urât este să grăiască muierile în biserică.

36. Au dela voi cuvântul lui Dumnezeu a ieșit? Sau numai la voi a ajuns?

37. De se pare cui-va, că este proroc, sau spiritual,^{a)} să înțeleagă cele ce scriu vouă, căci poruncile Domnului sunt.

38. Iară cela ce nu știe, nu va fi știut.^{b)}

39. Deci, fraților, ne-

voiți-vă a proroci, și a grăi în limbi să nu opriți.

40. Toate cu cuviință și după rânduială să se facă.

CAP. 15.

Înviearea morților.

1. **I**ară cunoscută vă fac vouă, fraților, evanghelia, pe carea v'am vestit-o, pe carea ați primit-o, întru carea și stați,

2. prin carea vă și mântuiți, de o șineți, precum o am vestit vouă; numai de nu ați fi crezut îndeșert.^{c)}

3. Pentru că eu v'am dat întâiu ceea ce am și primit, cum că Hristos a murit pentru păcatele noastre, după Scripturi,

4. și cum că s'a îngropat, și s'a sculat a treia zi după Scripturi.

34 Fac 3, 16. XV 1 Gal 1, 11. 3 Is 53, 5. 4 Iona 2, 1.

a) Luminat la minte de Spiritul Sfânt. b) În ziua judecății va fi osândit. Vezi Mat 7. 23. c) Credința numai alunci e bună, dacă o primește omul într-oagă. Unii Corinteni greșiau despre înviearea morților.

5. Și cum că s'a arătat lui Chifa,^{a)} apoi celor doisprezece.

6. După aceea s'a arătat la mai mulți decât cinci sute de frați deodată, din cari mulți sunt până acum, iară unii au adormit.

7. După aceea s'a arătat lui Iacob, apoi apostolilor tuturor ;

8. iară mai pe urmă de toți, ca unui născut fără de vreme, s'a arătat și mie.

9. Căci eu sunt mai micul apostolilor, carele nu sunt vrednic a mă chema apostol, pentru că am prigonit biserica lui Dumnezeu.

10. Iară cu darul lui Dumnezeu sunt ce sunt: și darul lui, care este întru mine, nu a fost zadarnic, ci mai mult decât toți aceia m'am ostenit; însă nu eu, ci darul lui Dumnezeu, care este cu mine.

11. Iară ori eu, ori

aceia, așa propovăduim, și așa ați crezut.

12. Și de vreme ce Hristos se propovăduiește, că s'a sculat din morți, în ce chip zic unii între voi, că înviere morților nu este?

13. Căci, de nu este înviere morților, nici Hristos nu a înviat.

14. Iară de nu a înviat Hristos, zadarnică este propovăduirea noastră, și zadarnică este credința voastră;

15. și ne aflăm și noi mărturii mincinoase ale lui Dumnezeu, pentru că am mărturisit împotriva lui Dumnezeu, că a înviat pe Hristos, pe carele nu l'a înviat, dacă nu învie morții.

16. Căci de nu învie morții, nici Hristos n'a înviat.

17. Iară dacă n'a înviat Hristos, zadarnică este credința voastră, și voi sunteți încă în păcatele voastre.

5 Io 20, 19. 8 Fapte 9, 3. 9 Ef 3, 8.

a) Petru, căpetenia apostolilor.

18. Încă și cei ce au adormit întru Hristos, au pierit.^{a)}

19. Și de nădăjduim în Hristos numai pentru viața aceasta, mai ticăloși suntem decât toți oamenii.

20. Iară acum Hristos s'a sculat din morți, începătură celor adormiți s'a făcut.

21. Căci de vreme ce prin om a venit moartea, prin om și învierea morților.

22. Căci precum întru Adam toți mor, așa și întru Hristos toți vor învia;

23. fieștecarele întru a sa rânduială, începătura Hristos, după aceea cei ce sunt ai lui Hristos întru venirea lui;

24. apoi sfârșitul,

cându-și va da împărăția lui Dumnezeu și Tatălui, când va strica toată domnia, și toată stăpânia, și puterea.^{b)}

25. Căci se cade lui a împărăji, până ce va pune pe toți vrășmașii săi supț picioarele sale.

26. Vrășmașul cel de pe urmă, moartea, se va surpa,

27. pentru că toate le-a supus supț picioarele lui. Iară când zice: „toate sunt supuse lui“, adevărat este afară de cel ce i-a supus lui toate.

28. Și dacă se vor supune lui toate, atunci și însuși Fiul se va supune celui ce i-a supus lui toate, ca să fie Dumnezeu tot întru toate.^{c)}

29. Dară ce vor face

20 Col 1, 18; Apoc 1, 5. 23 I Tes 4, 15. 25 Ps 109, 1; Evr 1, 13. 26 Ps 8, 8; Evr 2, 8.

a) Sfântul Ștefan și alții, păcat de ei că au murit pentru Hristos, dacă nu mai învie din morți. b) După ce va fi învins pe toți dușmanii săi, Isus va duce în ceriu pe toți creștinii mântuiți. c) La sfârșitul lumii, toți oamenii vor recunoaște, că sunt supuși lui Dumnezeu, luându-și numai dela Dinsul ori răsplata, ori pedeapsa. Isus, ca om, îi va da Tatălui, cea mai mare cinste.

cei ce se botează pentru cei morți,^{a)} dacă nu se vor scula morții nici de cum? ce se și botează pentru cei morți?

30. Și noi, pentru ce suntem în primejdie în tot ceasul?

31. În toate zilele mor,^{b)} fraților, jur pe lauda, carea o am dela voi în Hristos Isus, Domnul nostru.

32. De m'am și luptat ca un om cu fiarele în Efes:^{c)} ce folos îmi este dacă morții nu se vor scula? Să mâncăm și să bem, căci mâine vom muri.^{d)}

33. Să nu vă înșelați: obiceiurile cele bune le strică vorbele cele rele.

34. Treziți-vă cu dreptate, și să nu greșiți, pentru că unii nu au cunoștința lui Dumne-

zeu; spre rușinarea voastră grăesc.

35. Ci va zice cineva: „cum se vor scula morții, și cu ce trup vor veni?”

36. Nebune, tu ce sameni, nu înviează, de nu va muri.

37. Și ce sameni, nu sameni acel trup, care va să fie, ci numai grăunțul gol, de pildă de grâu, sau de altceva din celelalte.

38. Iară Dumnezeu îi dă trup precum voiește, și fieștecărei sămânță îi dă trupul ei.

39. Nu tot trupul este acelaș trup; ci altul e trupul oamenilor, și altul trupul dobitoacelor, și altul al peștilor, și altul al păsărilor.

40. Și sunt trupuri cerești, și trupuri pământești; ci alta e mă-

32 Inț 2, 6; Is 22, 13 și 59, 12.

a) Era obiceiul la început să se boteze oamenii pentru morții, cari n'au avut fericirea să primească botezul în viață. b) Sunt în primejdii de moarte c) Oameni sălbateci ca fiarele. d) Dacă nu învie morții, atunci e mai cu scop să trăiești bine.

rirea celor cerești, și alta a celor pământești.

41. Alta e mărirea soarelui, și alta mărirea lunii, și alta mărirea stelelor, căci stea de stea se deosebește întru mărire.

42. Așa e și învierea morților: samănă-se trup întru stricăciune, scula-se-va întru nestricăciune;

43. samănă-se întru nemărire, scula-se-va întru mărire; samănă-se întru slăbiciune, scula-se-va întru putere;

44. samănă-se trup suflesc, scula-se-va trup spiritual.^{a)} Este trup suflesc, este și trup spiritual,

45. cum e și scris: „făcutu-s'a omul cel dinlău Adam cu suflet viu: iară Adam cel

din urmă^{b)} cu spirit de viață făcător“.^{c)}

46. Ci nu e întâiu cel spiritual, ci cel suflesc, și apoi cel spiritual.

47. Omul cel dinlău făcut din pământ e pământesc; al doilea om e domnul din ceriu.

48. În ce chip e cel din pământ, așa sunt și cei pământești; și în ce chip e cel ceresc, așa sunt și cei cerești.

49. Și precum am purtat chipul celui pământesc, să purtăm și chipul celui ceresc.

50. Iară aceasta zic fraților, că nu vor putea carnea și sângele^{d)} să moștenească împărăția lui Dumnezeu, nici stricăciunea pe nestricăciune nu va moșteni.

51. Iată taină zic

45 Fac 2. 7.

a) După înviere, trupurile drepților vor avea puteri sufletești, și nu vor mai fi întru nimica asemenea animalelor, nu vor mai avea poftă de mâncare, de beut și de alte lucruri trupesti. b) Isus. c) Sufletul va da putere trupului, nu mâncarea și beutura. d) Omul care se lasă după poftele trupului.

vouă: nu toți vom adormi, însă toți ne vom schimba

52. Întru o clipă, în clipeala ochiului, în sunetul trâmbiții cea de apoi; pentru că va trâmbița, și morții se vor scula nestricați, și noi ne vom schimba.

53. Căci se cade trupului acesta stricăcios să se îmbrace întru nestricăciune, și celui muritor întru nemurire.

54. Iară când se va îmbrăca stricăciosul acesta întru nestricăciune, și muritorul acesta se va îmbrăca întru nemurire, atunci va fi cuvântul cel scris: „înghițitu-s'a moartea întru biruință“.^{a)}

55. Unde este, moarte, boldul tău? Unde-ți este, iadule, biruința?

56. Și boldul morții

e păcatul, iară puterea păcatului este legea.^{b)}

57. Dară lui Dumnezeu mulțămită, carele ne-a dat nouă biruință prin Domnul nostru I-sus Hristos.

58. Drept aceea, iubiiți mei frați, fiți statornici, neclățiți, sporind întru lucrul Domnului pururea, știind că osteneala voastră nu este deșartă în Domnul.

CAP. 16.

Milostenie. Închinăciuni.

1. **I**ară milostenia, carea este pentru sfinți, precum am rânduit-o în bisericele Galatiei, așa și voi să o faceți.

2. În ziua cea dintâiu a săptămânii fieștecarele din voi să pună la o parte, strân-

54 Oz 13, 14. 57 Io 5, 5.

a) Când a murit Isus, moartea a crezut, că a învins. Însă prin moartea lui, Isus ne scapă de moartea veșnică din iad, și astfel moartea lui I-sus nu e nici o biruință pentru moarte. b) Omul rău, dacă știe, că un lucru e oprit de lege, îl face cu atât mai vârtos.

gând ce se va îndura; ca nu, dacă voi veni la voi, atunci să se facă strânsoarea.

3. Iară după ce voi veni, pe carii-i veți socoti, pe aceia cu cărți îi voi trimite să ducă darul vostru în Ierusalim.

4. Iară de se va cere să mă duc și eu, vor merge cu mine.

5. Dar voi veni la voi, când voi trece în Macedonia (căci voi să trec prin Macedonia).

6. Și poate voi zăbovi la voi, sau voi și iarna, ca să mă petreceți voi ori în cotro voi merge.

7. Pentru că nu voi să vă văz pe voi acum în treacăt, căci am nădejde să rămău la voi câtăva vreme, de va îngădui Domnul.

8. Și voi rămânea în Efes până la Rusalii,

9. căci mi-s'a des-

chis mie ușă mare și spre folos;^{a)} și potrivnici sunt mulți.

10. Iară de va veni Timoteiu, grijiți să fie fără de frică la voi,^{b)} căci lucrul Domnului lucrează ca și mine.

11. Și nimenia să nu-l năcăjască; ci să-l petreceți cu pace, ca să vie la mine, căci îl aștept cu frații.

12. Iară de fratele Apolo mult m'am rugat, ca să vie la voi cu frații, și nici decum nu i-a fost lui voia să vie acum; însă va veni, când va afla vreme.

13. Priveghiați, stați în credință, îmbărbătați-vă, întăriți-vă.

14. Toate ale voastre din dragoste să fie.

15. Și vă rog pe voi, fraților, știți casa lui Stefana, că este pârga Ahaiei,^{c)} și spre slujba sfinților s'a rânduit pe sine;

16. ca și voi să vă

a) Ușor și cu folos pot predica. b) Era om tânăr și neînvățat cu năcazurile apostolilor. c) Cei dintâu creștini în Ahaia.

supuneți unora ca aceștia, și la tot cel ce împreună lucră și se ostenește.

17. Iară mă bucur de venirea lui Stefana, și alui Fortunat, și alui Ahaic, căci lipsa voastră o au plinit;

18. pentru că au făcut să se odihnească sufletul meu și al vostru. Să cunoașteți dar pe unii ca aceștia.

19. Închină-se vouă bisericile Aziei: închină-se vouă întru Domnul mult Acvila și Pris-

cila, cu adunarea cea din casa lor.

20. Închină-se vouă frații toți. Închinați-vă unul altuia cu sărutare sfântă.

21. Închină-vă cu mâna mea alui Pavel.

22. Cel ce nu iubește pe Domnul nostru Isus Hristos să fie anatema, maranata. ^{a)}

23. Darul Domnului nostru Isus Hristos cu voi.

24. Dragostea mea cu voi cu toți întru Hristos Isus. Amin.

a) Să fie afurisit.

CARTEA II A SFÂNTULUI APOSTOL PAVEL CĂTRE CORINTENI.

CAP. 1.

Mulțumită lui Dumnezeu. Pavel vine la ei.

1. **P**avel, apostolul lui Isus Hristos prin voia lui Dumnezeu, și Timoteiu fratele, bisericii lui Dumnezeu, carea este în Corint împreună cu toți sfinții, cari sunt în toată Ahaia,

2. dar vouă și pace dela Dumnezeu Tatăl nostru și dela Domnul Isus Hristos.

3. Bine este cuvântat Dumnezeu și Tatăl Domnului nostru Isus Hristos, Părintele milelor și Dumnezeu al toată mângăierea,

4. cel ce ne mângăie pe noi în tot năcazul nostru, încât putem și noi mângăia pe cei ce sunt în tot năcazul prin mângăierea, cu carea ne mângă-

iem noi dela Dumnezeu.

5. Pentrucă precum prisosesc patimile lui Hristos întru noi, ^{a)} tot așa prisosește prin Hristos și mângăierea noastră.

6. Iară ori de pătimim năcaz, e pentru a voastră mângăiere și mântuire, carea se lucrează întru răbdarea aceloraș patimi, pe cari și noi le pătimim; ori de ne mângăiem, e pentru a voastră mângăiere și mântuire. Și nădejdea noastră tare este pentru voi,

7. știind, că precum sunteți soți patimilor noastre, așa veți fi și mângăierii.

8. Căci nu vom să nu știți voi, fraților, de năcazul nostru, care s'a făcut nouă în Azia, căci peste măsură am fost îngreuiți și pe-

I 3 Ef 1, 3; I Petr 1, 3.

a) Cele ce trebuie să le sufere pentru Hristos.

ste puțină, în cât nici nu mai aveam nădejde de viață.

9. Ci singuri întru noi judecata morții aveam, ca să nu nădăjduim întru noi, ci în Dumnezeu cel ce înviează pe cei morți,

10. carele dintr'atâta moarte^{a)} ne-a izbăvit pe noi și ne izbăvește, întru carele nădăjduim, că încă ne va mai izbăvi,

11. ajutorindu-ne și voi cu rugăciunea, ca darul, care este întru noi, dobândit de multe fețe, prin mulți să se mulțamească pentru noi.

12. Căci lauda noastră aceasta este: mărturia conștiinței noastre, că întru dreptate și întru curăția cea dumnezească am petrecut în lumea aceasta, și mai mult la voi.

13. Căci noi nu vă scriem altele, fără numai cele ce cetiți și

înțelegeți. Și am nădejde, că până în sfârșit veți recunoaște,

14. precum ați și recunoscut în parte: că lauda voastră suntem noi, precum și voi a noastră în ziua Domnului nostru Isus Hristos.

15. Și cu această nădejde voiam mai înainte să viu la voi, ca să aveți al doilea dar;

16. și pe la voi să trec în Macedonia, și din Macedonia iarăși să viu la voi, și voi să mă petreceți în ludea.

17. Iară vrând aceasta, au doară cu ușurința minții am lucrat? Sau cele ce sfătuiesc, trupește le sfătuiesc? Ca să fie la mine tot una „da” și „ba?”

18. Iară credincios îmi este Dumnezeu, că cuvântul nostru care a fost către voi, nu a fost „da” și „ba”.^{b)}

a) Primejdii de moarte. b) Pavel a fost slatornic în propovăduire, nu și-a schimbat vorbele după placul oamenilor.

19. Pentru că Fiul lui Dumnezeu, Isus Hristos, cel propovăduit la voi prin mine, și prin Silvan, și prin Timoteiu, nu a fost „da” și „ba”, ci „da” într’însul a fost.^{a)}

20. Căci câte sunt făgăduințele lui Dumnezeu, într’însul sunt „da”,^{b)} și printr’însul zicem: „Amin”,^{c)} spre mărirea lui Dumnezeu prin noi.

21. Iară cel ce ne întărește pe noi împreună cu voi întru Iisus, și cel ce ne-a uns pe noi Dumnezeu este,

22. carele ne-a și pecelluit pe noi și a dat arvuna Spiritului întru inimile noastre.

23. Și eu chem mărturie pe Dumnezeu asupra sufletului meu, că pentru că să vă cruț pe voi nu am venit până acum în Corint;

24. nu că doară am fi stăpâni peste credința voastră, căci suntem împreună lucrători bucuriei voastre, pentru că voi stați în credință.

CAP. 2.

N’a venit la ei; a predicat airia.

1. **S**i am judecat aceasta întru mine, ca să nu mai viu cu întristare la voi.

2. Căci de vă voi face eu întristare, cine este carele să mă îmbucure, fără numai cel întristat de mine?

3. Și am scris vouă aceasta, ca venind să nu mai am întristare dela aceia, dela cari mi-se cădea să am bucurie, având nădejde în voi toți, că bucuria mea a voastră tuturor este.

4. Căci din multă întristare și din năcazul

a) Pe Isus l’a predicat ca pe Fiul lui Dumnezeu. b) Dumnezeu ce făgăduiește și împlinește c) Pentru că Dumnezeu a împlinit toate făgăduințele, putem să-i zicem lui Dumnezeu „Amin”, adică: „adevărat”.

inimii v'am scris vouă cu multe lacrimi; nu ca să vă întristați, ci ca să cunoașteți dragostea, carea o am din destul spre voi.

5. Iară de m'a întristat cineva, nu m'a întristat numai pe mine, ci, ca să nu spun prea mult, în parte și pe voi toți.

6. Căci destul este unuia ca acestuia^{a)} certarea aceasta dela mulți,

7. așa încât dimpotrivă mai mult să-i dăruieți și să-l mângăiați, ca nu cumva pentru prea multă mâhnire să se înghețe unul ca acela.^{b)}

8. Pentru aceea vă rog să vă întăriți spre acela dragostea.

9. Căci pentru aceasta am și scris, ca să cunosc cugetul vostru, oare sunteți întru toate ascultători.

10. Aceluia, cui îi ierlați, iert și eu; căci

și eu de i-am îngăduit ceva, pentru voi am îngăduit în fața lui Hristos; ca să nu fim cuprinși de satana,

11. căci știm amăgiturile lui.

12. Și venind eu în Troada pentru a vesti pe Hristos, și ușă fiind mie deschisă în Domnul, nu am aflat odihnă sufletului meu, că nu am aflat pe Tit, fratele meu;

13. ci luându-mi ziua bună dela ei, am mers în Macedonia.

14. Iară mulțămită lui Dumnezeu, celui ce ne face pe noi pururea biruitori întru Hristos, și arată mireasma cunoștinței sale prin noi în tot locul,

15. căci a lui Hristos bună mireasmă suntem lui Dumnezeu pentru cei ce se mântuiesc, și pentru cei ce pier;

16. unora adecă miros de moarte spre

^{a)} E vorba despre păcătosul, de care a scris în I. Cor 5. ^{b)} De multă supărare să-și plarză nădejdea.

moarte, iară altora miros de viață spre viață. Și de aceasta cine e vrednic?

17. Căci nu suntem ca mulți, cari amestecă cuvântul lui Dumnezeu; ci din curăție,^{a)} ca dela Dumnezeu înaintea lui Dumnezeu într-
tru Hristos grăim.

CAP. 3.

Legea nouă mai mărită.

1. u doară începem iarăși a ne lăuda? Sau doară ne trebuiesc (precum oarecărora) cărți de laudă către voi, sau dela voi?

2. Cartea noastră voi sunteți, scrisă în inimile noastre, carea se știe și se cetește de toți oamenii,

3. arățați fiind că sunteți cartea lui Hristos cea slujită de noi,

scrisă nu cu cerneală, ci cu Spiritul Dumnezeului celui viu; nu în table de piatră, ci în tablele de carne ale inimii.

4. Iară nădejde ca aceasta avem prin Hristos către Dumnezeu;

5. nu că destoinici am fi a cugeta dela noi ceva, ca dintru noi; ci destoinicia noastră este dela Dumnezeu,

6. cel ce ne-a făcut destoinici a fi slujitori legii nouă, nu literii, ci Spiritului. Căci litera omoară: iară Spiritul face viu.^{b)}

7. Pentru că dacă slujba morții,^{c)} săpată cu litere în pietrii, a fost cu atâtă mărire, încât nu puteau fiii lui Israil să caute la fața lui Moise pentru mărirea feței lui cea trecătoare:

8. cum nu va fi mai

a) Sincer, din inimă b) Legea veche nu dădea viață dumnezească omului, pe care o dă cea nouă. c) Legea veche, care amenința cu moartea multe păcate, singură nu putea să dea sufletului viața, și trebuia să moară la venirea lui Isus.

mult în mărire slujba Spiritului?

9. Căci de era slujba osândirii mărire, cu mult mai vârtos va prisosi slujba dreptății întru mărire.

10. Și încă nu era mărila ceea ce se măria întru această parte față cu mărirea cea covârșitoare.^{a)}

11. Căci de a fost cea trecătoare mărită, cu mult mai vârtos cea netrecătoare este întru mărire.

12. Deci având nădejde ca aceasta, cu multă îndrăzneală lucrăm;

13. și nu ca Moise, care și puneă acoperământ pe față, ca să nu vază fiii lui Israil sfârșitul mării celei trecătoare.

14. Ci au orbit simțirile lor, căci până

astăzi când cetesc legea veche acelaș acoperământ rămâne nedescoperit, care prin Hristos se ridică.

15. Ci până astăzi, când se cetește Moise, acoperământ pe inima lor este pus.^{b)}

16. Dară când se vor întoarce către Domnul, se va lua acoperământul.

17. Iară Domnul este Spiritul, și unde este Spiritul Domnului, acolo e slobozenia.^{c)}

18. Și noi toți cu fața descoperită, ca printr'o oglindă, mărirea Domnului privind, în acelaș chip ne prefacem din mărire în mărire, ca prin Spiritul Domnului.

CAP. 4.

Apostolii îndură multe

1. **P**entru aceea a-vând această

a) Nici nu se putea numi mărită legea veche, așa de mult o întrece legea cea nouă cu mărirea. b) Iidovii cetesc și astăzi prorociile legii vechi, și nu înțeleg, că ele s'au împlinit în Isus. c) Legea veche îi lineă pe Iidovi ca în robie; cea nouă ne scoate din robia păcatului.

slujbă, după cum am fost miluiți, nu slăbim:

2. ci am lăpădat cele ascunse ale rușinei, nu întru vicleșug umblând, nici strămutând cuvântul lui Dumnezeu, ci cu arătarea adevărului adevărându-ne la toată conștiința oamenilor înaintea lui Dumnezeu.

3. Iară de și este acoperită vestirea noastră,^{a)} pentru cei pieritori este acoperită,

4. necredincioșilor, la cari Dumnezeuul vecului acestuia le-a orbit mințile: ca să nu le lumineze lor lumina evangheliei măririi lui Hristos, carele este chipul lui Dumnezeu.

5. Căci nu pe noi ne propovăduim, ci pe Hristos Isus Domnul; iară pe noi slujitori vouă prin Isus;

6. căci Dumnezeu, carele a zis să lumineze lumina dintru în-

tunerec, acelaș a strălucit în inimile noastre ca să lumineze cunoștința măririi lui Dumnezeu în fața lui Isus Hristos.

7. Și avem comoara aceasta^{b)} în vase de lut,^{c)} ca înălțimea puterii să fie alui Dumnezeu, iară nu din noi.

8. Întru toate pătimim năcaz, ci nu ne pare rău; lipsiți suntem, însă nu desnădăjduim de tot;

9. prigoniți, însă nu suntem părăsiți; zdrobiți, însă nu pierim;

10. în toată vremea purlăm omorârea Domnului Isus în trup, ca și viața lui Isus să se arate în trupul nostru.

11. Că noi cești vii pururea ne dăm spre moarte pentru Isus, ca și viața lui Isus să se arate în trupul nostru cest muritor.

12. Pentru aceea dă-ră moartea întru noi

a) Nu e de toți înțeleasă. b) Evanghelia lui Dumnezeu. c) Oameni cu slăbiciuni au fost aleși de Dumnezeu să vestească evanghelia.

lucrează: iară viața în voi.^{a)}

13. Însă având acelaș spirit al credinței, după cum este scris: „crezul-am, pentru aceea am și grăit;” și noi credem, pentru aceea și grăim;

14. știind, că cel ce a ridicat pe Domnul Isus, și pe noi prin Isus ne va ridica și ne va pune împreună cu voi.

15. Căci toate sunt pentru voi, ca darul cel înmulțit prin a mai multora mulțămire să sporească spre mărirea lui Dumnezeu.

16. Pentru aceea nu slăbim, ci de s'ar și strica omul nostru cel din afară, însă cel dinlăuntru se înnoiește din zi în zi.

17. Pentrucă năcazul nostru de acum, curând trecător și ușor,

lucrează întru noi veșnică și peste măsură mare mărire;

18. căci noi nu primim la cele ce se văd, ci la cele ce nu se văd; căci cele ce se văd sunt trecătoare, iară cele ce nu se văd sunt veșnice.

CAP. 5.

Casa din ceriuri. Impăcarea cu Dumnezeu.

1. **S**tim, că dacă se va strica casa noastră cea pământească a lăcașului acestuia,^{b)} zidire avem dela Dumnezeu, casă nefăcută de mână, veșnică, în ceriuri.

2. Căci după aceasta suspinăm, dorind să ne îmbrăcăm cu lăcașul nostru cel din ceriuri;

3. numai de ne vom afla îmbrăcați,^{c)} și nu goli.

V 3 Apoc 16, 15.

a) Apostolii trec prin multe primejdii de moarte, iar credincioșii nu au să îndure așa ceva, stând acasă liniștiți. b) Trupul, în care locuiește sufletul. c) Dacă trupul nostru, în ceruri, va fi îmbrăcat în haina sufletească a fericirii.

4. Căci până suntem în cortul acesta, suspinăm îngreuijați, de vreme ce nu vom să ne desbrăcăm,^{a)} ci să ne îmbrăcăm,^{b)} ca trupul cel muritor să se înghijă de viață.^{c)}

5. Și cel ce ne-a făcut pe noi spre aceasta, singur Dumnezeu este, carele ne-a și dat nouă arvuna Spiritului.

6. Îndrăznim drept aceea pururea, și știm, că până viețuim în trup, departe suntem dela Domnul;

7. (căci umblăm prin credință, și nu prin vedere):

8. Însă îndrăznim și voim mai bine să ne înstrăinăm de trup, și să locuim la Domnul.

9. Pentru aceea ne și nevoim, ca ori de

față fiind, ori depărtați, să fim bine plăcuți lui.

10. Pentru că noi toți trebuie să ne arătăm înaintea judecății lui Hristos, ca să primească fieștecine cele ce a făcut în trup, ori bune, ori rele.

11. Știind dară frică de Domnul, pe oameni îndemnăm, iară lui Dumnezeu arătați suntem; și nădăjduiesc, că și întru conștiințele voastre suntem arătați.

12. Căci nu ne lăudăm iarăși înaintea voastră, ci prilej vă dăm, ca să vă lăudați voi pentru noi: ca să aveți răspuns la cei ce se laudă în față, iară nu în inimă.^{d)}

13. Căci ori de ne răpim cu mintea, e pentru Dumnezeu; ori de suntem așezați cu

10 Rom 14, 10.

a) De trupul nostru. b) Cu mărirea cerească. c) Trupul nostru, săturat de fericirea cerească, să nu mai aibă în sine nimic, ce să fie muritor, ci totul să fie plin de viață veșnică. d) Apostolii mincinoși întăresc vorbele lor în fața oamenilor, deși în sufletul lor nu sunt convinși despre ce spun.

mintea, e pentru voi.

14. Pentru că dragostea lui Hristos ne strânge pe noi;

15. judecând, că de a murit unul pentru toți, iată dar toți au murit; și pentru toți a murit, ca acei ce viază, să nu mai vieze șleși, ci celui ce a murit și a înviat pentru ei.

16. Pentru aceea noi de acum pe nimeni nu știm după trup. Și de am și știut pe Hristos după trup, dară de acum nu-l mai știm.^{a)}

17. Deci dacă oarecarele este întru Hristos, făptură nouă este; cele vechi au trecut, iată toate s'au făcut nouă.

18. Și toate dela Dumnezeu, carele ne-a împăcat pe noi cu sine prin Isus Hristos, și

ne-a dat nouă slujba împăcării.

19. Pentru că Dumnezeu era întru Hristos, carele a împăcat lumea cu sine, ne mai imputându-le lor păcatele, și a pus întru noi cuvântul împăcării.

20. Drept aceea în locul lui Hristos vă rugăm, ca și cum Dumnezeu v'ar ruga prin noi, rugămu-vă în locul lui Hristos, împăcați-vă cu Dumnezeu.

21. Pentru că pe cel ce nu a cunoscut păcatul, pentru noi păcat l'a făcut,^{b)} ca noi să ne facem dreptatea lui Dumnezeu întru din-sul.^{c)}

CĂP 6.

Purtarea creștinilor.

1. **I**ară ca împreună lucrători vă rugăm, ca să nu

17·Is 43, 19; Apoc 21, 5.

a) Iidovii așteptau ca Isus să le dea fericirea lumescă, îndeslulirea trupului; așa îl aștepta și Pavel până ce nu s'a încreștinat. Acum însă știe, că Isus a câștigat fericirea cerească, și aceasta o așteaptă. b) Tatăl l'a făcut pe Isus jertfă pentru păcat. c) Dumnezeu să ne facă drepti.

primiți darul lui Dumnezeu în deșert,

2. căci zice: „în vreme primită te-am ascultat, și în ziua mântuirii ți-am ajutat: iată acum e vreme bine primită, iată acum e ziua mântuirii“.

3. Nedând nimănui nici o sminteală, ca slujba noastră să nu se defaime,

4. să ne arătăm într-tru toate ca slugile lui Dumnezeu, cu multă răbdare în năcazuri, în nevoi, în strâmtoări;

5. în bălăi, în temniță, în zărvi, în osternele, în privegheri, în posturi;

6. în curăție, în știință, întru îndelungă răbdare, în bunătate, în Spiritul Sfânt, în dragoste nefățarnică;

7. în cuvântul adevărului, în puterea lui Dumnezeu, prin armele dreptății cele dea-

dreapta și cele deaștânga;^{a)}

8. prin mărire și ocară, prin grăire de rău și laudă; ca niște înșelători, și adevărați;

9. ca niște necunoscuți, și cunoscuți; ca niște muritori, și iată suntem vii; ca niște pedepsiți, și nu omorâți;

10. ca niște întristați, iară pururea bucurându-ne; ca niște săraci, iară pe mulți îmbogățind; ca nimica având, și toate avându-le.

11. Gura noastră s'a deschis către voi, Corintenilor, inima noastră s'a lărgit.

12. Nu vă strămtoăriți întru noi, ci vă strămtoăriți în pânțele vostru.^{b)}

13. Dați aceeaș răsplătire (ca unor fii vă grăesc), lărgiți-vă și voi.

14. Nu vă înjugați

VI 2 Is 49, 8. 3 I Cor 10, 32. 4 I Cor 4, 1.

a) Armele de atac și de apărare, cari trebuie să le aibă orice creștin. b) Pânțele e pus în loc de inimă.

într'acelaş jug cu cei necredincioşi, căci ~~ce~~ are dreptatea cu fără-delegea? Sau ce legătură are lumina cu întunerecul?

15. Sau ce unire are Hristos cu Beliar? ^{a)} Sau ce parte are credinciosul cu cel necredincios?

16. Sau ce însoţire are biserica lui Dumnezeu cu idolii? Doar voi sunteţi biserica lui Dumnezeu celui viu, precum a zis Dumnezeu: „voiu locui întru ei şi voiu umbla, şi voiu fi lor Dumnezeu, şi ei îmi vor fi mie popor.

17. Pentru aceea ieşiţi din mijlocul lor şi vă osebiţi, zice Domnul; şi de necurat să nu vă atingeţi, şi eu vă voiu primi pe voi;

18. şi eu voiu fi vouă tată, şi voi veţi fi mie fii şi fete, zice Domnul atotputernicul“.

CAP. 7.

Certare a fost bună.

1. vând deci, iubiţilor, aceste făgăduinţe, să ne curăţim de toată spurcăciunea trupului şi a sufletului, făcând sfinţenie întru frica lui Dumnezeu.

2. Primiţi-ne. ^{b)} Pe nimeni nu am nedreptăţit, pe nimenia nu am stricat, pe nimenia nu am înşelat.

3. Nu spre osândă vă zic; căci am zis mai înainte, că voi sunteţi în inimile noastre, ca împreună să murim şi împreună să trăim.

4. Multă-mi este îndrăznirea către voi; multă mi-e lauda pentru voi; umplutu-m'am de mângâiere; prea multă bucurie am întru tot năcazul nostru.

5. Căci venind noi în Macedonia, nici o

16 I Cor 3, 16. 17; 6, 19; Lev 26, 12. 17 Is 52, 11.

a) Necuratul. b) În inima voastră primiţi vorbele noastre.

odihnă n'a avut trupul nostru, ci în toate am fost năcăjiți, din afară războaie, din lăuntru temeri.

6. Ci cel ce mângăie pe cei smeriți, mângăiatu-ne-a pe noi Dumnezeu cu venirea lui Tit.

7. Și nu numai cu venirea lui, ci și cu mângăierea, cu carea s'a mângăiat de voi, spunându-ne nouă dorul vostru, plânsul vostru, dragostea voastră spre mine, încâteu foarte m'am bucurat.

8. Pentru că de v'am și întristat prin carte, nu-mi pare rău; și de mi-a părut rău, văzând, că aceea carte, deși numai până la o vreme, v'a întristat;

9. acum mă bucur, nu pentru că v'ați fost întristat, ci pentru că v'ați întristat spre pocăință, căci v'ați fost întristat după Dumnezeu, că întru nimica

nu v'ați păgubit de călre noi.

10. Căci întristarea, carea e după Dumnezeu, pocăință lucrează spre mântuire fără părere de rău; iară întristarea lumii moarte lucrează.

11. Căci iată numai aceasta, că v'ați întristat după Dumnezeu, câtă nevoie a făcut întru voi? Dar încă apărare, încă părere de rău, încă frică, încă dor, încă râvnă, încă izbândă! Intru toate v'ați arătat curași a fi întru acest lucru.

12. Iară de am și scris vouă, nu am scris pentru cel ce a făcut strâmbătate, nici pentru cel ce a pășit strâmbătate, ci ca să vă arăt nevoia noastră, carea este pentru voi înaintea lui Dumnezeu;

13. pentru această ne-am mângăiat de mângăierea voastră. Iară mai mult ne-am

bucurat de bucuria lui Tit, căci s'a odihnit sufletul lui de către voi toți.

14. Căci de ce m'am lăudat înaintea lui pentru voi, nu m'am rușinat; ci precum toate întru adevăr le-am grăit vouă, așa și lauda noastră, carea a fost către Tit adevărată, a fost.

15. Și inima lui mai de prisosit este spre voi, aducându-și aminte de ascultarea voastră a tuturor, în ce chip cu frică și cu cutremur l'ați primit pe el.

16. Drept aceea mă bucur, că în toate mă pot încrede în voi.

CAP. 8.

Tit vine după milă.

1. **I**ară vă facem vouă, fraților, știre de darul lui Dumnezeu cel dat în bisericele Macedoniei;

2. că fiind în multe încercări de năcaz, au avut prisosința bucuriei, și sărăcia lor cea

adâncă a sporit spre bogăția bunătăților.

3. Pentru că mărturisesc, că după puterea lor și peste puțină darnici au fost,

4. cu multă rugămintă rugându-ne pe noi, ca să luăm darul și partea lor spre ajutorarea sfinților.

5. Și peste nădejdea noastră, singuri pe sine s'au dat în-tâiu Domnului, apoi nouă prin voia lui Dumnezeu;

6. în cât am îndemnat pe Tit, ca precum mai înainte a început, așa să săvârșească și întru voi lucrul acesta.

7. Și precum întru toate prisosiți cu credința, și cu cuvântul, și cu știința, și cu toată nevoința, și cu dragostea voastră către noi: așa și întru acest dar să prisosiți.

8. Nu ca și cum v'aș porunci grăesc; ci, ca văzând nevoința altora, să dovediți cu-

rățenia dragostei voastre.

9. Doar voi știți darul Domnului nostru Isus Hristos, că el pentru voi a sărăcit, bogat fiind, ca voi cu sărăcia lui să vă îmbogățiți.

10. Și sfat întru aceasta vă dau, pentru că aceasta este de folos vouă, cari nu numai ați început a face milă, ci încă de un an v'ați hotărât.

11. Iară acum și lucrarea împliniți, ca precum v'a fost îndemnarea când ați vrut, așa să fieși când pliniți din cele ce aveți.

12. Căci de este voia gata, este primită, după cât are cineva, iară nu după cât nu are.

13. Așa nu ca să fie altora răpaos,^{a)} iară vouă năcaz, ci po-

trivire în vremea de acum;^{b)} ca prisosința voastră să plinească lipsa aceloră,

14. ca și prisosința aceloră să plinească lipsa voastră,^{c)} și să fie potrivire;

15. precum este scris: „celui cu multul nu i-a prisosit, și celui cu puținul nu i-a lipsit.“

16. Iară mulțămită lui Dumnezeu, celui ce a dat această nevoie pentru voi în inima lui Tit.

17. Căci îndemnarea aceea o a primit, și fiind mai sânguitor, de bună voie a plecat la voi.

18. Și am trimis împreună cu el și pe fratele, a căruia laudă întru bunavestire este prin toate bisericile;^{d)}

VIII 15 Eș 16, 18.

a) Să nu mai trebue să muncească. b) Să nu albați prea mult, iar alții nimica. c) Lipsa sufletească; pentru milostenie, cei ajutați vă vor cere dela Dumnezeu daruri de ale Sfântului Spirit. d) Nu se cunoaște numele acestui creștin.

19. și nu numai aceasta, ci și ales este de biserici să ne fie soț de călătorie pentru milostenia aceasta, pe care o strângem spre mărirea lui Dumnezeu și spre îndemnarea voastră;

20. ferindu-ne de aceasta, ca să nu ne hulească pe noi cineva pentru această strânsură mare de dăruri, ce se face de noi.

21. Căci gândim să facem bine nu numai înaintea Domnului, ci și înaintea oamenilor.

22. Trimis-am împreună cu ei și pe fratele nostru,^{a)} pe care l'am ispitit întru multe, de multe ori, căci este silitor, iară acum cu mult mai silitor pentru încrederea cea multă în voi,

23. ori pentru Tit, care îmi este soț și întru voi împreună lucrător; ori pentru fra-

21 Rom 12, 17.

a) Nici numele acestuia nu este cunoscut. b) Tora, în care era Corintul.

ții noștrii, apostolii bisericilor, mărirea lui Hristos.

24. Drept aceea arătați în fața bisericilor dragostea voastră către ei, și lauda noastră pentru voi.

CAP. 9.

Mila o răsplătește Dumnezeu.

1. **I**ară despre ajutorul ce se dă sfinților de prisos este a scrie vouă,

2. căci știu bunăvoința voastră, cu care pentru voi mă laud către Macedoneni, că Ahaia^{b)} s'a gătit din anul trecut, și râvna voastră pe foarte mulți a îndemnat.

3. Și am trimis pe frați, ca să nu mă fi lăudat în deșert de voi cu lucrul acesta, ca, precum am zis, să fiți gata;

4. ca nu cumva de vor veni împreună cu

mine Macedonenii, și de vă vor afla pe voi negata, să ne rușinăm noi (ca să nu zicem voi) în lucrul acesta.

5. Drept aceea am gândit, că e de lipsă a îndemna pe frați, ca să meargă mai înainte la voi, și să gătească milostenia voastră cea mai înainte făgăduită, ca să fie gata ca o milostenie, iară nu ca o zgârcenie.

6. Iară aceasta zic: „cel ce samănă puțin, puțin va și secera; iară cel ce samănă întru binecuvântare,^{a)} întru binecuvântare va și secera“.

7. Fieștecarele să dea, precum se îndură cu inima, nu din părere de rău, sau de silă; căci pe dătătorul de bună voie îl iubește Dumnezeu.

8. Și puternic este Dumnezeu să înmulțască tot darul întru voi, ca întru toate pu-

rurea toată îndestularea să aveți, și să prisosiți spre tot lucrul bun,

9. precum este scris: „împărțit-a, dat-a săracilor; dreptatea lui rămâne în veci“.

10. Și cel ce dă sămânță sămănătorului să vă dea și pâine de mâncare, și să înmulțască sămânța voastră, și să crească roadele dreptății voastre;

11. ca întru toate să vă îmbogățiți spre toată dărnicia, carea lucrează prin noi mulțămii lui Dumnezeu.

12. De vreme ce deregătoria slujbei acesteia nu plinește numai lipsele sfinților, ci și prisosește prin multe mulțămii lui Dumnezeu;

13. (căci având dovada milei voastre prin darul acesta, ei măresc pe Dumnezeu pentru ascultarea evangheliei lui Hristos, ce mărtu-

IX 7 Sir 35, 11. 9 Ps 111, 9.

a) Din belșug.

risiți, și pentru bunăvoința, cu care faceți parte din ale voastre lor și tuturor),

14. și se roagă pentru voi, și vă doresc pe voi pentru darul lui Dumnezeu cel de prisosit întru voi.

15. Iară mulțămită lui Dumnezeu pentru darul lui cel nespus.

Cap. 10.

Apărarea lui Pavel.

1. **S**i însumi eu, Pavel, vă rog pe voi prin blândețele și smerenia lui Hristos, eu, carele de față sunt smerit între voi, iar nefiind la voi îndrăznesc cu voi,

2. și vă rog să nu mă faceți, ca și fiind de față să îndrăznesc cu îndrăznirea, cu care gândesc să îndrăznesc împotriva unora, cari socotesc că noi umblăm după trup.^{a)}

3. Deși trăim în trup, nu ne oștim trupește,

4. căci armele oștirii noastre nu sunt trupești, ci puternice întru Dumnezeu spre stricarea zidurilor,^{b)}

5. cu cari surpăm izvodirile minții și toată înălțarea, carea se ridică împotriva științei lui Dumnezeu, și robim toată mintea spre ascultarea lui Hristos,

6. și gata avem puterea a pedepsi toată neascultarea, când ascultarea voastră va fi desăvârșită.

7. Vedeți lucrurile din față. De crede cineva, că este al lui Hristos, aceasta să gândească întru sine, că precum este el al lui Hristos, așa și noi ai lui Hristos suntem.

8. Căci de mă voiu și lăuda ceva mai mult cu puterea noastră, carea ne-a dat-o Domnul, spre zidirea voastră, iară nu spre risipirea voastră, nu mă voiu rușina.

^{a)} Dușmanii lui Pavel ziceau, că nu umblă decât după câștig. ^{b)} Atacurile dușmanilor lui.

9. Ci ca să nu mă arăt, ca și cum v'aș spăria pe voi prin scrisori

10. (pentru că zic ei: cărțile sunt grele și tari; însă când vine, trupul este slab și cuvântul defăimat),

11. aceasta să socotească unul ca acela, că în ce chip suntem cu cuvântul prin cărți nefiind de față, întru acest chip suntem și de față cu fapta.

12. Căci nu culezăm să ne măsurăm sau să ne asemănăm cu unii, cari se laudă singuri; ci aceia între sine măsurându-se și asemănându-se loruși, nu pricep.

13. Iară noi nu ne vom lauda peste măsură, ci după măsura îndreptarului, care ni l'a măsurat Dumnezeu, măsură a ajunge și până la voi.^{a)}

14. Căci noi nu ne

întindem mai mult de cât se cade, ca și cum nu am fi ajuns la voi, pentru că până la voi am ajuns cu vestirea lui Hristos.

15. Nu ne lăudăm peste măsură întru ostenele străine; ci avem nădejde, că crescând credința voastră, ne vom mări întru voi de prisosit în locul măsurat nouă,

16. ca și în părțile cele mai depărtate de voi să propovăduim, ca să nu ne lăudăm în locul măsurat pentru alții cu cele gata.

17. Iară cel ce se laudă, întru Domnul să se laude;

18. căci nu cel ce se laudă pe sine este ales, ci acela, pe care-l laudă Domnul.

Cap. 11.

Lauda lui Pavel.

1. de aji suferi puțin neînțe-

X 13 Ef 4, 7. 17 Ier 9, 23; I Cor 1, 31.

a) Îndreptarul e o linie de măsurat locul: și lui Pavel Dumnezeu l'a măsurat locul să meargă până la Corinteni

leptă mea,^{a)} însă totuși suferiți-mă,

2. căci vă tem, cum v'ar teme Dumnezeu, pentru că v'am logodit unui bărbat,^{b)} fecioară curată să vă pun înaintea lui Hristos.

3. Ci mă tem, ca nu cumva, precum șarpele a înșelat pe Eva cu viclșugul său, așa să se strice și mințile voastre de către credința cea întru Hristos.

4. Căci de ar veni cineva să propovăduiască pe un alt Hristos, pe care nu l'am propovăduit noi; sau de ați primi alt spirit, pe care nu l'ați primit; sau altă evanghelie, pe care nu ați primit-o, bine l'ați suferi.

5. Însă eu socotesc cumcă cu nimic nu sunt mai jos decât apostoliș cei mai mari.

6. Căci de sunt prost cu cuvântul, dară nu cu știința; căci ne-am arătat pretutindenea întru toate la voi.

7. Au doară păcat am făcut smerindu-mă, ca voi să vă înălțați? Ori pentru că în dar v'am propovăduit evanghelia lui Hristos?

8. Alte biserici am jefuit luând de cheltuială,^{c)} ca să vă slujesc vouă. Și fiind la voi lipsit, nimărui nu i-am făcut supărare;

9. căci lipsa mea o au plinit frații, cari venise dela Macedonia; și întru toate m'am păzit și mă voiu păzi să nu vă fiu spre supărare.

10. Este adevărul lui Hristos întru mine, că lauda aceasta nu mi se va lua în laturile Ahaiei.

11. Pentru ce? Pentru că doară nu vă iu-

XI 3 Fac 3, 4.

a) Prostia că trebuie să se laude, ca să se poată apăra. b) Biserica e logodită cu Hristos. c) Dela alte biserici mai sărace a primit ajutoare ca să-l ajungă și pentru traiul în Corint.

besc pe voi? Dumnezeu știe.

12. Iară ce fac, voi mai face, ca să taiu pricina celor ce potesc pricină, ca întru ceea ce se laudă să se afle ca și noi.^{a)}

13. Căci de acest fel sunt apostolii cei mincinoși, lucrători înșelători, cari se prefac în apostolii lui Hristos.

14. Și nu e minune, doar însuși satana se prefac în îngerul lumini.^{b)}

15. Nu este dară lucru mare, de se prefac slujitorii lui ca slujitorii dreptății: sfârșitul lor va fi după faptele lor.

16. Iarăși (zic ca să nu mă socotească cineva că sunt fără de minte; iară de nu, primiți-mă măcar ca pe un neînțelept, ca puțin să mă laud și eu),

17. ceea ce grăesc despre lauda mea, nu

grăesc după Domnul, ci ca întru neînțelepție.

18. De vreme ce mulți se laudă după trup, și eu mă voiu lauda.

19. Pentru că voi bucuroși suferiți pe cei neînțelepți, fiind voi înțelepți.

20. Căci suferiți, de vă supune cineva robiei, de vă mânâncă cineva, de vă iea cineva averea, de se înalță cineva peste voi, de vă bate cineva peste obraz.

21. Zic aceasla spre rușinea mea, ca și cum noi am fi neputincioși. Dar ce îndrăznește cineva (întru neînțelepție zic), îndrăznesc și eu.

22. De sunt Evrei, sunt și eu; de sunt Izrailleni, și eu; sămânța lui Avram de sunt, și eu;

23. de sunt slugi ai lui Hristos (nu ca un înțelept grăesc), mai

a) Pavel dorește ca să fie și apostolii mincinoși ca el. b) Satana se arată oamenilor, că le vrea binele, ca și un înger bun.

ales eu; întru ostenele mai mult, în bălăi peste măsură, în temniță mai mult, în morți de multe ori.

24. Dela Iidovi de cinci ori câte patruzeci fără una am luat.^{a)}

25. De trei ori cu toiuge am fost bătut; odală am fost bătut cu pietrii; de trei ori s'a sfărâmat corabia cu mine; o noapte și o zi întru adânc^{b)} am petrecut.

26. În călătorii am fost adeseori, cu primejdii pe ape, în năcazuri dela tâlhari, în năcazuri dela neamul meu, în năcazuri dela păgâni, în nevoi în cetăți, în nevoi în pustie, cu primejdie în mare, în nevoi între frații cei mincinoși;^{c)}

27. în ostenele și în supărare, în prive-

gheri de multe ori, în foame, și în sete, în posturi de multe ori, în frig și în golătate.

28. Afară de acestea din afară: în toate zilele mă apasă grija de toate bisericile.

29. Cine e neputincios, și eu să nu fiu neputincios? Cine se smintește, și eu să nu mă aprinz?

30. De mi-se cade să mă laud, întru neputințele mele mă voi lauda.

31. Dumnezeu și Tatăl Domnului nostru Isus Hristos, cel ce este binecuvântat în veci, știe, că nu minș.

32. În Damasc, mai marele poporului pus de Areta împăratul păzia cetatea Damascului, vrând să mă prinză;

33. și pe o fereastră, întru o coșniță

24 II Lege 25, 3 25 Fapte 16, 22; 14, 18; 27, 41. 32 Fapte 9, 24.

a) După legea iidovească, nu era slobod să-i dea celui vinovat mai mult de 40 de lovituri. Ca să nu greșască, dădeau numai 39. b) Departe de uscat. c) Iidovii, cari vreau să facă legea creștină după a lui Moise.

m'am slobozit peste zid, și am scăpat din mâinile lui.

CAP. 12

Lauda lui Pavel.

1. **I**nsă a mă lăuda nu-mi este de folos, căci aş veni la vedeniile și descoperirile Domnului.^{a)}

2. Știu pe un om întru Hristos,^{b)} care mai înainte cu patru-sprezece ani (în trup, nu știu; au afară de trup, nu știu: Dumnezeu știe), s'a răpit până la al treilea ceriu,

3. și știu pe acel om (în trup, au afară de trup, nu știu; Dumnezeu știe),

4. că s'a răpit în raiu, și a auzit cuvinte ascunse, cari nu este slobod omului a le grăi.

5. Pentru unul ca acela mă voiu lăuda,

iară pentru mine nu mă voiu lăuda, fără numai întru neputințele mele;

6. căci de voiu și vrea să mă laud, nu voiu fi fără de minte, pentru că adevărul voiu grăi; însă las ca să nu cugete cineva de mine mai mult decât ce vede sau aude dela mine.

7. Și ca pentru mulțimea descoperirilor să nu mă înalț, datu-mi-s'a mie îmbolditor trupului îngerul satanei, ca să mă bată peste obraz, ca să nu mă înalț.^{c)}

8. Pentru care lucru de trei ori am rugat pe Domnul ca să-l alunge dela mine;

9. și mi-a zis: „destul îți este darul meu: căci puterea mea întru neputințe se vede

XII 2 Fapte 9, 3.

a) Dovada cea mai mare a lui Pavel; că e apostol, e că i-sa arătat Domnul și i-a descoperit taine cerești. b) E Pavel însuși. c) Ca să nu-l cuprindă trufia pentru atât de daruri mari, ce i le-a dat Dumnezeu, și-a trimis și multe năcazuri și chiar o boală grea.

desăvârșită^{a)}. Așa dară cu bucurie mă voiu lăuda mai mult întru neputințele mele, ca să locuiască întru mine puterea lui Hristos.

10. Pentru aceea mă bucur întru neputințe, întru defăimări, în lipsuri, în prigoniri, în strâmtorări pentru Hristos, căci când sunt slab, atunci sunt tare.^{b)}

11. Făcutu-m'am fără de minte, lăudându-mă; voi m'ași silit. Voi trebuia să mă lăudați, căci eu cu nimic nu am fost mai pe jos decât apostolii cei mai mari; măcar că nimica sunt.

12. Doar semnele apostoliei mele s'au arătat la voi întru toată răbdarea prin semne, și minuni, și puteri.

13. Căci cu ce sunteți voi mai pe jos decât alte biserici?

Fără numai că eu nu v'am făcut supărare? ^{c)} Iertați-mi nedreptatea aceasta.

14. Iată a treia oară cu aceasta gata sunt a veni la voi, și nu vă voiu supăra, căci nu caut ale voastre,^{d)} ci pe voi; de oare ce nu sunt datorii fiilor să agonisească părinților, ci părinții fiilor.

15. Iară eu cu bucurie voiu cheltui, și mă voiu cheltui și pe mine pentru sufletele voastre, măcar că cu cât vă iubesc mai mult, mai puțin sunt iubit de voi.

16. Ci fie! Eu nu v'am fost spre greutate, ci „fiind isteț, cu meșteșug v'am prins”.^{e)}

17. Au doară prin cineva din cei ce i-am trimis la voi v'am înșelat?

a) Când e omul mai neputincios, atunci se cunoaște mai bine ajutorul lui Dumnezeu. b) Când omul e slăbit din puterea lui, se întărește cu darul lui Dumnezeu. c) Nu a primit dela ei nici un ban. d) Nu vreau pungile voastre, ci sufletele, ca să le duc în ceriu. e) Așa ziceau dușmanii, că Pavel, i-ar fi prins cu vicleșug.

18. Rugat-am pe Tit, și împreună cu el am trimis pe fratele: au doară v'a jefuit Tit? Au nu cu un spirit am umblat? Au nu pe acesteas urme?

19. Au iarăși vă pare, că ne apărăm înaintea voastră? Noi grăim înaintea lui Dumnezeu întru Hristos; însă și acestea toate, iubii mei, sunt pentru a voastră zidire.^{a)}

20. Căci mă tem ca nu cumva, dacă voi veni, să vă aflu precum nu voiesc, și voi să mă aflați precum nu voiți; să nu fie între voi certe, pizme, mânie, sfezi, cleвете, șoapte, sumeții, turburări;

21. ca, dacă voi veni iarăși, să nu mă smerească Dumnezeu meu la voi, și să plâng pe mulți, cari au păcătuit mai înainte și

nu s'au pocăit de ne-curățenie, și de curvie, și de spurcăciunea, ce au făcut.

CAP. 13.

Să fie îndreptați pe când vine la ei.

1. **I**ată a treia oară cu aceasta vii la voi: în gura a două și a trei mărturii va sta tot cuvântul.^{b)}

2. Am zis mai înainte, și mai zic a doua oară, ca și cum aș fi de față la voi, și acum nefiind de față scriu celor ce au păcătuit mai înainte și la toți ceilalți, că de voi veni iarăși, nu voi cruța.

3. Ori doară căutați dovada lui Hristos celui ce grăește prin mine, carele între voi nu este neputincios, ci puternic între voi?^{c)}

XIII 1 II Lege 19, 15; Mat 18, 16; Io 8, 17; Evr 10, 28.

a) Pentru binele vostru suflesc. b) Pavel vine la Corint, ca să-i judece pe cei vinovați, după ce va asculta mărturiile. c) Nu a arătat Isus prin mine de a lătea ori puterea sa întru voi?

4 Căci des'ași răstignit după nepuință;^{a)} însă viu este din puterea lui Dumnezeu. Pentru că și noi suntem neputincioși întru el, ci vom fi vii împreună cu el din puterea lui Dumnezeu față de voi.

5. Pe voi înșivă vă ispitiți, de sunteți întru credință; pe voi înșivă vă cercați. Au nu vă cunoașteți pe voi, că Isus Hristos este întru voi? Fără numai desunteți doară netrebniți.

6. Ci nădăjduiesc, că veți cunoaște, că noi nu suntem netrebniți.

7. Și mă rog lui Dumnezeu să nu faceți nici un rău, nu ca să ne arătăm noi lămurii, ci ca să faceți voi binele, iară noi ca niște netrebniți să fim.

8. Căci noi nu putem nimica împotriva adevărului, ci pentru adevăr.

9. Noi ne bucurăm, când noi suntem slabi, iară voi sunteți tari; iar pentru aceasta ne și rugăm, ca voi să fiți desăvârșiți.

10. Pentru aceea vă scriu acestea, nefiind de față la voi; ca, fiind de față, să nu lucrez mai aspru după puterea, carea mi-a dat mie Domnul spre zidire, iar nu spre stricare.^{b)}

11. De altfel, fraților, bucurați-vă, fiți desăvârșiți, mângăiați-vă, una să gândiți, pace să aveți, și Dumnezeu dragostei și al păcii va fi cu voi.

12. Închinați-vă unul altuia cu sărutare sfântă. Închină-se vouă sfinții toți.

13. Darul Domnului Isus Hristos și dragostea lui Dumnezeu și împărtășirea Sfântului Spirit cu voi cu toți. Amin.

a) Ca om a răbdând răstignire. b) Domnul i-a dat și putere să pedepsască pe cei răi (spre stricare); însă, scopul religiei e să-l facă pe om mai bun (spre zidire).

CARTEA SFANTULUI APOSTOL PAVEL CĂTRE GALATENI.

CAP. 1.

Nestatornicia Galatenilor. Alegerea lui Pavel.

1 **P**avel, (apostol nu dela oameni, nici prin om, ci prin Isus Hristos și prin Dumnezeu Tatăl, carele l'a înviat pe el din morți),

2. și toți frații, cari sunt împreună cu mine, bisericilor Galatiei:

3. dar vouă și pace dela Dumnezeu Tatăl, și dela Domnul nostru Isus Hristos,

4. carele s'a dat pe sine pentru păcatele noastre, ca să ne scoată penoi dintru acest veac rău, după voia lui Dumnezeu și a Tatălui nostru

5. căruia este mărirea în vecii vecilor. Amin.

6. Miru-mă, că așa de curând vă mutați dela cel ce v'a chemat pe voi prin darul lui Hristos la altă evanghelie;^{a)}

7. deși nu este alta,^{b)} fără numai sunt unii, cari vă turbură și vor să strămute evanghelia lui Hristos.

8. Ci măcar și noi, sau înger din ceriu de v'ar propovădui altceva de ce am propovăduit noi, anatema să fie!^{c)}

9. Precum am zis mai înainte, și acum iarăși zic: de va propovădui vouă cineva altceva decât ceea ce ați primit, anatema să fie!

10. Căci acum de oameni ascult, au de Dumnezeu? Au caui să plac oamenilor?

a) Iidovi încreștinați învățau, că, pe lângă legea lui Hristos, creștinul e dator să țină și legea lui Moise.
b) Nu este altă evanghelie, dată de Dumnezeu. c) Prati să se aleagă de el.

Căci de aş plăcea încă oamenilor, nu aş fi slugă lui Hristos.

11. Şi vă spun vouă, fraţilor, că evanghelia cea vestită de mine nu este după om;

12. căci nici eu nu am primit-o, nici nu am învăţat-o dela om, ci prin descoperirea lui Isus Hristos.

13. Căci aţi auzit de viaţa mea oarecând într-un jidovime, că peste măsură prigoni-am biserica lui Dumnezeu şi o stricam,

14. şi sporiam într-un jidovime mai mult decât cei de o vârstă cu mine în neamul meu, foarte râvnitor fiind părinteştilor mele obiceiuri.

15. Însă când bine a voit Dumnezeu, cel ce m'a ales din pântecele maicii mele, şi m'a chemat prin darul său

16. ca să arate pe

Fiul său întru mine, ca să-l provăduiesc între neamuri; îndatăşi nu m'am lipit de trup şi de sânge, ^{a)}

17. nici nu m'am dus în Ierusalim la apostolii cei mai dinainte decât mine: ci m'am dus în Arabia, ^{b)} şi iarăşi m'am întors în Damasc.

18. Apoi după trei ani m'am suit în Ierusalim să văd pe Petru, şi am rămas la el cincisprezece zile.

19. Iară pe altul din apostoli nu am văzut, fără numai pe Iacob, fratele Domnului.

20. Iară cele ce scriu vouă, iată înaintea lui Dumnezeu că nu minţ.

21. După aceea am venit în laturile Siriei şi ale Ciliciei.

22. Şi eram necunoscut cu faţa bisericilor Iudeii celor într-un Hristos.

23. Căci ele au au-

I 11 I Cor 15, 1. 12 Ef 3, 3.

a) Nu mi-am căutat câştigul meu. b) Ca să se pregătească pentru slujba de apostol.

zit numai: „cel ce ne prigionia oarecând, acum propovăduiește credința, pe care oarecând o pierdea“.

24. Și măriau întru mine pe Dumnezeu.

CAP. 2.

*Predica lui e bună.
Infruntarea lui Petru.*

1. poi după patrușprezece ani iarăși m'am suít în Ierusalim cu Varnava, luând și pe Tit cu noi.

2. Și m'am suít după descoperire, ^{a)} și le-am spus lor evanghelia, pe care o propovăduiesc între neamuri; iară deosebi celor mai aleși, ca nu cumva să alerg, sau să fi alergat în deșert.

3. Ci nici Tit, carele era cu mine, păgân fiind, nu a fost silit să se taie împrejur;

4. dar pentru frații cei mincinoși, ce venise, cari întrase pe ascuns să iscodească slobozenia noastră, ce o avem în Hristos I-sus, ca pe noi să ne supună robiei, ^{b)}

5. nici un ceas nu ne-am plecat a ne supune lor, ca adevărul evangheliei să rămână la voi.

6. Iară cei ce se socotiau a fi ceva, ce au fost oarecând, n'am grijă; Dumnezeu fața omului nu o primește) cei ce se socotiau a fi ceva, nimic mai mult nu mi-au adaus.

7. Ci dimpotrivă, văzând, că mi-s'a încredințat mie a vesti la cei netăiați împrejur, precum lui Petru celor tăiați împrejur,

8. (căci cel ce a lucrat în Petru spre a-l face apostolul celor

II 6 II Lege 10, 17; Iov 34, 19; Int 6, 8; Sir 35, 15; Faple 10, 34; Rom 2, 11; Ef 6, 9; Col 3, 25; I Petr 1, 17.

a) Domnul i-a zis să meargă. b) Să fim supuși legii lui Moise.

tăiași împrejur, lucrat-a și în mine printre păgâni),

9. și cunoscând darul cel dat mie Iacob, și Chifa, și Ioan, cari erau socotiți că sunt stâlpi, ^{a)} mi-au dat mie și lui Varnava dreapta împărtășirii; ^{b)} ca noi să mergem la păgâni, iară ei la cei tăiași împrejur,

10. numai să ne aducem aminte de cei lipsiți; carea m'am și nevoit a o face.

11. Iară când a venit Petru în Antiokia, în fața i-am stăut împotrivă, pentru că era vrednic de înfruntare.

12. Căci mai înainte de ce au venit oarecarii dela Iacob, ^{c)} mân-

ca cu păgânii; ^{d)} iară dacă au venit, se feria și se osebia, temându-se de cei ce erau din tăierea împrejur.

13. Și făceau fățarnicie ^{e)} cu dînsul și ceilalți Iidovi, încât și Varnava s'a lipit de fățarnicia lor.

14. Ci dacă am văzut, că nu umblă cu dreptatea după adevărul evangheliei, am zis lui Petru înaintea tuturor: „dacă tu, fiind Iidov, ca păgânii ^{f)} viețuiești, iară nu ca Iidovii, pentru ce silești pe păgâni să fie jidovește?”

15. Noi suntem din fire Iidovi: iară nu din neamuri păcătoși“.

a) Stâlpii bisericei, oamenii cei mai de frunte în biserică. b) Mi-au dat mâna ca niște prieteni buni și de aceeaș credință. c) Iidovi încreștinați din Ierusalim, unde era Iacob episcop. d) Legea jidovească opria pe Iidovi să mănânce la o masă cu oameni de altă lege. e) Petru și ceilalți, în sufletul lor credeau, că pot să mănânce la o masă cu păgânii încreștinați; dar ca să nu-i scandalizeze pe creștinii veniți din Ierusalim, cari țineau la vechile obiceiuri, în fața acestora se feriau. f) Păgâni încreștinați.

16. Știind, că nu se îndreplează omul prin faptele legii, ^{a)} ci numai prin credința lui Isus Hristos: și noi am crezut în Hristos Isus, ca să ne îndreptăm din credința lui Hristos, și nu din faptele legii, căci nu se va îndrepta din faptele legii tot trupul. ^{b)}

17. Iară dacă căutând să ne îndreptăm întru Hristos, ne aflăm și înșine păcătoși: au doară Hristos este sluga păcatului? ^{c)} Nici de cum!

18. Căci dacă cele ce am stricat, ^{d)} acelea iarăși le zidesc, călcător de poruncă pe mine mă fac.

19. Căci eu prin lege legii am murit, ^{e)}

16 Rom 3, 20.

a) Omul nu-și poate mântui sufletul prin aceea, că face lucrurile din legea lui Moise. b) Nici un om. c) Hristos a zis, că cel ce face cele poruncite de credința lui se va mântui, dar n'a zis să facă omul și cele poruncite de legea lui Moise. Așa făcând, i-a îndemnat pe oameni la păcat? d) Legea cea veche. e) Primind legea nouă, cea veche e moartă pentru mine. f) Dacă e de lipsă să [ii] legea veche, ce folos ai din moartea lui Isus?

ca să viez lui Dumnezeu.

20. Cu Hristos împreună m'am răstignit; iară de viez, de acum nu mai viez eu, ci viază întru mine Hristos. Iară de viez acum în trup, prin credința Fiului lui Dumnezeu viez, carele m'a iubit și s'a dat pe sine pentru mine.

21. Nu lapăd darul lui Dumnezeu, căci de este dreptatea prin lege: ^{f)} Hristos dară în-deșert a murit.

CAP. 3.

Legea nouă mântuiește. Cea veche era povățuitor.

1. Galateni fără de minte, cine v'a amăgit să nu vă

plecați adevărului voi, căroră vă era zugrăvit înaintea ochilor I-sus Hristos răstignit?

2. Aceasta voiesc numai să o știu dela voi: din faptele legii ați primit Spiritul,^{a)} au din auzirea credinții?

3. Așa de nebuni sunteți, că, începând cu spiritul, acum în trup sfârșiți?

4. Alâtea ați pățimit înzadar? De e și înzadar.

5. Deci cel ce vă dă vouă Spiritul, și lucrează întru voi puteri, oare lucrează prin faptele legii,^{b)} au prin auzirea credinții?

6. Precum e scris: „Avram a crezut lui Dumnezeu și i-s'a socolit lui spre dreptate“.

7. Recunoașteți dară, că cei ce sunt din credință, aceia sunt fiii lui Avram.

8. Iară văzând mai înainte Scriptura, că din credință îndreptează Dumnezeu pe neamuri, mai înainte a vestit lui Avram: „se vor binecuvânta întru tine toate neamurile“.

9. Pentru aceea cei ce sunt din credință se vor binecuvânta împreună cu credinciosul Avram.

10. Căci câți sunt din faptele legii, suplaștăm sunt, doar scris este: „biăstămat este tot cel ce nu va rămânea întru toate cele scrise în cartea legii, ca să le facă“.

11. Iară cumcă nu se îndreptează nimeni înaintea lui Dumnezeu prin lege, arătat este, pentru „că dreptul prin credință va fi viu“.^{c)}

12. Iară legea nu este din credință, ci „omul, carele va face

III 6 Fac 15, 6; Rom 14, 3; Iac 2, 3. 8 Fac 12, 3; Sir 44. 20. 10 II Lege 27, 26. 11 Avac 2, 4; Rom 1, 17. 12 Lev 18, 5.

a) Darurile Spiritului Sfânt. b) Din împlinirea legii vechi?

c) Viața nouă și veșnică și fericită, o dă credința.

acelea, viu va fi printr'însele".^{a)}

13. Hristos ne-a răscumpărat din blăstăm^{ul} legii, făcându-se pentru noi blăstăm (căci scris este: „blăstămat este tot cel ce spânzură pe lemn”),^{b)}

14. ca să fie întru neamuri binecuvântarea lui Avram prin Isus Hristos, ca făgăduința Spiritului să o luăm prin credință.

15. Fraților, ca un om zic, că testamentul înțarit al omului nimeni nu-l strică, nici nu-l mai adauge.

16. Iară făgăduințele s'au făcut lui Avram și sămânței lui. Nu zice: „și sămânței lor”, ca de mulți, ci ca de unul: „și sămânței tale”, carele este Hristos.

17. Și aceasta zic:

13 II Lege 21, 23. 15 Evr 9, 17. 22 Rom 3, 9.

^{a)} Legea veche nu cerea credință, ci împlinirea tuturor poruncilor ei. ^{b)} Blăstămurile, cari trebuiau să cază asupra Jidovilor pentru împlinirea poruncilor, le-a luat asupra sa. ^{c)} Pentru ca să spună, ce e opril, și așa să-i oprească pe oameni, dela păcate. ^{d)} Moise, mijlocilor între Dumnezeu și poporul jidovesc. ^{e)} Făgăduințele le-a făcut Dumnezeu singur, fără mijlocitor.

legătura, pe care a înțarit-o Dumnezeu, nu o lapădă legea, carea s'a făcut după patru sute și treizeci de ani, ca să strice făgăduința.

18. Căci de este din lege moștenirea, mai mult nu este din făgăduință. Iară lui Avram prin făgăduință i-a dăruit Dumnezeu moștenirea.

19. Ce e dară legea? Pentru călcări s'a pus,^{c)} până când era să vie sămânța, căreia era făgăduit, rânduită prin înger în mâna mijlocitorului.^{d)}

20. Și mijlocitor pentru unul nu este: iară Dumnezeu unul este.^{e)}

21. Au doară legea este împotriva făgăduințelor lui Dumnezeu? Nici de cum! Căci de ar fi fost dată

legea, care să poală învia, adevărat prin lege ar fi dreptatea.

22. Că încluiat Scriptura toate supt păcat, ca făgăduința să se dea celor ce cred prin credința lui Isus Hristos.

23. Iară mai înainte de venirea credinței supt lege eram păziți, încluiți^{a)} spre credința, carea era să se descopere.

24. Pentru aceea legea povățuitor ne-a fost nouă la Hristos, ^{b)} ca din credință să ne îndreptăm.

25. Iară dacă a venit credința, nu mai suntem supt povățuitor.

26. Căci toți fii ai lui Dumnezeu sunteți prin credința cea întru Hristos Isus,

27. pentru că oricâți în Hristos v'ați botezat

27 Rom 6, 3.

a) Iidovii au fost ținuți aspru de legea lor, ca într-o temniță, până ce a venit Hristos de i-a slobozit. b) După cum ducl pe un copil la școală, așa a dus și legea veche pe Iidovi la Hristos. Când l'ai băgat pe copil în școală, nu-i mai porți grijă: nici legea veche, după venirea lui Hristos nu mai are nici o treabă.

în Hristos v'ați și îmbrăcat.

28. Nu este Iidov, nici Grec; nu este rob, nici slobod; nu este parte bărbătească, nici muierască; căci voi toți una sunteți întru Hristos Isus.

29. Iară de sunteți ai lui Hristos, iată a-lui Avram sămânță sunteți, și după făgăduință moșteni.

CAP. 4.

Fiii lui Dumnezeu, să nu fie robi.

1. Iară zic: călă vreme moșteanul prunc esle, nimic nu se deosebește de slugă, măcar că esle slăpân tuturor;

2. ci supt tutori și supt păzitori esle până la vremea cea rânduită de tatăl său.

3. Așa și noi, când

eram prunci, supt stihile lumii ^{a)} eram robiți.

4. Iară dacă a venit plinirea vremii, a trimis Dumnezeu pe Fiul său cel născut din muiere, carele s'a supus legii,

5. ca pe cei de supt lege să-i răscumpere, ca să luăm moștenirea fiască. ^{b)}

6. Iară pentru că sunteți fii, a trimis Dumnezeu pe Spiritul Fiului său în inimile voastre, carele strigă: „Abă, părinte“.

7. Pentru aceea iată nu mai ești rob, ci fiu, și moștean ești lui Dumnezeu prin Hristos.

8. Ci atunci necunoscând pe Dumnezeu, slujiați celor ce din

fire nu sunt dumnezei.

9. Dară acum, după ce ați cunoscut pe Dumnezeu, și mai ales fiind cunoscuți de Dumnezeu, cum vă întoarceți iară la stihile cele slabe și sărace, ^{c)} că-rora de nou vreți să slujiți?

10. Zilele păziți și lunile, și vremile, și anii. ^{d)}

11. Temu-mă de voi, ca nu cumva în zadar să mă fi ostenit la voi.

12. Fiți, precum sunt și eu, ^{e)} căci și eu încă sunt ca voi: fraților, rogu-vă pe voi, cu nimica nu m'ați supărat.

13. Știți că prin slăbiciunea trupului ^{f)} am propovăduit vouă întâiu.

14. Și încercarea,

^{a)} Învățăturile dela început, cum ai zice Abecedarul credinței. ^{b)} Ca fiul unei femei, Isus e fratele nostru, și așa ne-a ridicat la rangul de frați ai Fiului lui Dumnezeu, adică fii de suflet ai lui Dumnezeu. ^{c)} Dela luminată învățătură a lui Hristos, vă întoarceți iarăși la abecedarul credinței? ^{d)} Țineți obiceiuri jidovești. ^{e)} Eu încă am ținut legea jidovească, dar de când m'am încreștinat, m'am lăsat de toate obiceiurile legii vechi. ^{f)} Se pare că a fost greu bolnav.

carea era în trupul meu voi nu o ați defăimat, nici nu o ați lăpădat; ci ca pe un înger al lui Dumnezeu m'ați primit, ca pe Hristos Isus.

15. Care era fericirea voastră? Căci mărturisesc vouă, că de ar fi fost cu puțință, ochii vi i-ați fi scos, și i-ați fi dat mie.

16. Dară acum au vrășmaș m'am făcut vouă, grăindu-vă adevărul?

17. Ei ^{a)} au râvnă pentru voi, însă nu bună; căci vor să vă despărtească de mine, ca să-i urmați pe ei.

18. Iară bine e a avea râvnă pururea în bine, și nu numai când suntem de față la voi.

19. Feții mei, pe cari iarăși cu durere vă nasc, până ce se va închipui Hristos întru voi,

20. aș vrea să flu acum la voi, și să-mi schimb glasul meu, căci mă îndoiesc de voi.

21. Spuneți-mi cei ce vreți a fi supți lege, legea nu ați auzit-o?

22. Căci scris este: „Avram doi fii a avut, unul dela slujnică, iară altul dela cea slobodă“.

23. Ci cel dela slujnică s'a născut după trup, iară cel dela cea slobodă după făgăduință.

24. Aceasta are alt înțeles, căci acestea sunt două legi: una din muntele Sinai, care naște spre robie, este Agar, ^{b)}

25. (căci Agar muntele Sinai este în Arabia, și se alătură cu Ierusalimul cest de acum), și slujește cu fiii săi;

26. iară Ierusalimul cel de sus ^{c)} slobod

IV 22 Fac 16, 15; 21, 2.

a) Cei ce vă cer să vă lăsați împrejur. b) Slujnica lui Avram c) Împărăția ceriului, biserica.

este, care este mumă nouă tuturor.

27. Pentru că scris este: „veselește-te cea stearpă, carea nu naști: glăsuește și strigă ce-eace nu ai durere: căci mai mulți sunt fiii celei lăsate, decât ai celei ce are bărbat“. ^{a)}

28. Iară noi fraților, după Isac, fiii făgăduinței suntem.

29. Ci precum atunci cel ce se născuse după trup, prigonă pe cel născut după spirit; așa și acum.

30. Dară ce zice Scriptura? „Scoate pe slujnică și pe fiul ei; căci nu va moșteni fiul slujnicei, ci fiul celei slobode“.

31. Drept aceea, fraților, nu suntem fiii slujnicei, ci ai celei slobode.

CAP. 5.

Slobozenia legii nouă trebuie ținută.

1. **S**tați dară întru slobozenia, cu carea Hristos ne-a slobozit, și nu vă băgați iarăși în jugul robiei.

2. Iată eu, Pavel, zic vouă, că de vă veți tăia împrejur, Hristos nimic nu vă va folosi. ^{b)}

3. Și mărturisesc iarăși la tot omul, carele se taie împrejur, că dator este să facă toată legea. ^{c)}

4. Cei ce vreți să vă îndreptați prin lege v'ați deslegat de Hristos, din dar ați căzut.

5. Noi însă așteptăm nădejdea dreptății prin Spiritul din credință.

6. Căci întru Hristos Isus nici tăierea îm-

27 Is 54, 1. 28 Rom 9, 8. 30 Fac 21, 10. V 2 Faple 15, 1.

a) Biserica are mai mulți credincioși, decât câți avea sinagoga. b) Dacă voi credeți, că botezul nu e destul pentru spălarea păcatelor voastre, desprețuiți pe Hristos, care a zis, că omul se naște spre ceriu prin botez. c) Tăierea împrejur era semnul, că omul se obligă să țină toată legea lui Moise.

prejur nu folosește, nici tăierea împrejur: ci credința, carea lucrează prin dragoste.

7. Voi alergați bine; cine v'a oprit să nu vă plecați adevărului?

8. Sfatul acesta nu e dela cel ce vă chiamă.^{a)}

9. Puțin aluat toată frământătura dospește.

10. Eu am nădejde de voi întru Domnul, că voi nu aveți alle gânduri; însă cel ce vă turbură pe voi va suferi pedeapsa, oricarele va fi.

11. Iară eu fraților, dacă propovăduiesc încă tăierea împrejur,^{b)} pentruce sunt prigonit? Iată s'a surpat smin-teala crucii.^{c)}

12. O de s'ar lăpăda afară cei ce vă răzvrătesc pe voi!

13. Căci voi la slobozenie ați fost chemați, fraților; numai să nu dați slobozenia voastră spre prilej trupului, ci prin dragoste slujiți unul altuia.

14. Căci toată legea într'un cuvânt se împlinește, adecă: „să iubești pe deapropo-
pele tău ca însuși pe tine.“

15. Iară de vă mușcați între voi și vă mâncați, căutați să nu vă mistuiți unul pe altul.

16. Și vă zic: cu spiritul să umblați, și pofta trupului să nu o împliniți.

17. Căci trupul pofteste împotriva spiritului, iară spiritul împotriva trupului; și acestea se împotrivesc una alteia, ca să nu faceți cele ce voiți.

9 I Cor 5, 6. 14 Lev 19, 18; Mat 22, 39; Rom 13, 8. 16 I Petr 2, 11.

a) La credință. b) Pavel a tăiat împrejur pe Timoteu, pe care-l ducea prin sinagoge, căci altfel nu putea predica. c) Dacă ar mai fi de lipsă în legea lui Hristos și tăierea împrejur, Iidovii nu ar mai prigoni pe creștini, căci aceasla ar însemna, că legea lor nu ar fi fost stricăță prin cruce.

18. Iară de vă purtați cu spiritul, nu sunteți după lege.

19. Iară faptele trupului arătate sunt, cari sunt: preacurvia, necurăția, nerușinarea, fapta de rușine,

20. slujba idolilor, farmecele, vrăjbele, sfezile, dușmănia,^{a)} mâniile, gâlcevile, neînțelegerile, desbinările, erezurile,^{b)}

21. pizmele, uciderile, beșiile, ospețele peste măsură, și cari sunt asemenea acestora. Vă spun, precum și mai înainte v'am spus, că cei ce fac unele ca acestea împărăția lui Dumnezeu nu o vor moșteni.

22. Iară roada Spiritului este dragostea, bucuria, pacea, îndelungă răbdarea, bunătațea, facerea de bine,

credința, blândețea, înfrânarea postelor.

23. Impotriva celor ce fac acestea nu este lege.

24. Iară cari sunt ai lui Hristos, trupul și-au răstignit cu pătimile și cu postele.

25. De trăim cu spiritul, cu spiritul să și umblăm.^{c)}

26. Să nu fim măreți îndeșeri, unul pe altul întărâtând, unul pe altul pizmuind.

CAP. 6.

Dragostea creșinească.

1. **F**raților, de va și cădea vreun om în vreo greșală, voi cei spirituali^{d)} îndreptați pe unul ca acela cu spiritul blândețelor, păzindu-te pe tine ca să nu cazi și tu în ispită.

a) Gelozia. b) Erezurile sunt pocăiții, baptiștii, studenții în Biblie, cari își aleg din credința lui Isus numai ceea ce le place. c) Trupul, adică postele lui, le răstignește și le omoară creștinul, ca să asculte de sufletul luminat de Spiritul Sfânt. d) Cei îndreptați de Spiritul Sfânt.

2. Purtați sarcina unul altuia, și așa veți împlini legea lui Hristos.

3. Căci de se pare cuiva, că este ceva, nefiind nimica, pe sine se înșală.

4. Iară fieștecine să-și cerce fapta sa, și atunci întru sine nu mai va avea laudă, iară nu întru altul.

5. Căci fieștecine își va purta sarcina sa.

6. Și să împărțască cel ce se învață cu vântul cu cel ce îl învață toate bunătățile.^{a)}

7. Nu vă amăgiți: de Dumnezeu nu-ți poți bate joc: ce va sămăna omul, aceea va și secera.

8. Cel ce samănă în trupul său, din trup va secera stricăciune; iară cel ce samănă în

spirit,^{b)} din spirit va secera viață veșnică.

9. Iară a face binele să nu ne lenevim, căci la vremea sa vom secera, dacă nu ne lăsăm.^{c)}

10. Deci dară până când avem vreme să facem bine la toți, și mai vârtos la cei de o credință.

11. Vedeți ce fel de carte am scris vouă cu mâna mea.

12. Câți vor să se fălească în trup, aceia vă silesc pe voi să vă tăiați împrejur, numai ca să nu pață prigo-nire pentru crucea lui Hristos.^{d)}

13. Căci nici ei, cari se taie împrejur, nu păzesc legea; ci vreau să vă tăiați voi împrejur, ca să se laude în trupul vostru.

14. Iară mie să nu-mi

VI 5 I Cor 3, 8 9 II Tes 3, 13.

a) Credincioșii sunt datori să dea preoților cele de trebuință pentru traiu. b) Suflet. c) Dacă îl vom face până în sfârșit. d) Iidovii creștini cereau dela păgânii încreștinați să se taie împrejur, ca să-i poată amăgi pe iidovii nebolezăți.

fie a mă lăuda fără numai în crucea Domnului nostru Isus Hristos, prin carele mie mi-s'a răstignit lumea, și eu lumii.^{a)}

15. Căci în Hristos Isus nici tăierea împrejur nu poate nimica, nici nelăierea împrejur, ci făptura cea nouă.^{b)}

16. Și câți vor vie-

țui cu îndreptarea aceasta, pacea și mila peste ei și peste Israelul lui Dumnezeu.^{c)}

17. Și mai mult mie nimeni să nu-mi facă supărare, căci eu ranele Domnului Isus în trupul meu le port.^{d)}

18. Darul Domnului nostru Isus Hristos cu spiritul vostru, fraților. Amin.

a) Lumea e moartă pentru mine, și eu pentru ea.

b) Numai omul întărit cu darul lui Hristos, care-l naște a doua oară prin bolez, e ceva înaintea lui Hristos. c) Creștinii. d) Ranele vindecate după bătăile, pe cari le-a suferit pentru Hristos.

CARTEA SFANTULUI APOSTOL PAVEL CĂTRE EFESENI.

CAP. I.

Mulțămită lui Dumnezeu.

1. **P**avel, apostolul lui Isus Hristos prin voia lui Dumnezeu, sfinților celor ce sunt în Efes și credincioșilor întru Hristos Isus :

2. dar vouă și pace dela Dumnezeu Tatăl nostru și dela Domnul nostru Isus Hristos.

3. Bine e cuvântat Dumnezeu și Tatăl Domnului nostru Isus Hristos, cel ce ne-a binecuvântat pe noi prin Hristos cu toată binecuvântarea spirituală întru cele cerești.

4. Precum ne-a ales întru dînsul mai înainte de alcătuirea lumii, ca să fim noi sfinți și fără de prihană înaintea lui întru dragoste,

5. rânduindu-ne mai

înainte să-i fim fii^{a)} prin Isus Hristos, după bună plăcerea voii sale,

6. spre lauda mării darului său, cu care ne-a dăruit pe noi prin Fiul său cel iubit.

7. Întru acesta avem răscumpărare prin sângele lui, și iertare păcatelor după bogăția darului lui,

8. care l'a preamulțit în noi întru toată înțelepciunea și știința,

9. arătându-ne taina voii sale după bună plăcerea sa, carea mai înainte o a pus întru el,

10. pentru a tocmi plinirea vremilor, ca toate să le întemeieze întru Hristos, cele din ceriuri și cele de pe pământ;

11. întru dînsul, întru carele și moșteni ne-am făcut, mai înainte fiind însemnați după rânduiala celui ce toa-

1 3 II Cor 1, 3; I Petr 1, 3.

a) Isus ne-a făcut fii de suflet ai lui Dumnezeu.

te le face după sfatul
voui sale,

12. ca să fim lauda
măririi sale noi, cari
mai înainte am nădăj-
duit întru Hristos;

13. întru carele și
voi, auzind cuvântul
adevărului, (bunăves-
tirea mântuirii voastre)
ați crezut și v'ați în-
semnat cu Spiritul cel
sfânt al făgăduinței,

14. carele este ar-
vuna moștenirii noas-
tre spre răscumpă-
rarea câștigului, ^{a)} spre
lauda măririi lui.

15. Drept aceea, și
eu auzind credința voas-
tră întru Domnul I-
sus și dragostea către
toți sfinții,

16. nu încetez a mul-
țămi pentru voi, po-
menire făcând de voi
întru rugăciunile mele;

17. ca Dumnezeuul
Domnului nostru Isus
Hristos, Tatăl măririi,
să vă dea vouă spi-
ritul înțelepciunii și

19 Ef 3, 7. 22 Ps 8, 8.

a) Răscumpărarea, ce ne-a câștigat-o Isus prin moar-
tea sa. b) Mai pe sus decât toți îngerii.

al descoperirii spre a-l
cunoaște;

18. să lumineze o-
chii inimii voastre, ca
să știți voi, carea este
nădejdea, la care v'a
chemat, și care e bo-
găția măririi moșteni-
rii lui pentru sfinți;

19. și carea e mă-
rirea cea preainaltă
a puterii lui în noi,
cari credem, după lu-
crarea puterii tăriei
lui,

20. pe carea o a lucrat
întru Hristos, sculân-
du-l pe el din morți,
și punându-l deadreap-
ta sa întru cele ce-
rești,

21. mai pe sus de-
cât toată stăpânia, și
puterea, și tăria, și
domnia, ^{b)} și decât tot
numele, ce se nume-
ște nu numai în vea-
cul acesta, ci și în cel
viitor.

22. Și toate le-a su-
pus supt picioarele lui,
și pe el l'a dat cap

bisericii mai pe -sus de toate,

23. carea este trupul lui ^{a)} și plinirea celui ce plinește toate întru toate.

CAP. 2.

Hristos ne-a înviat pe toți.

1. **S**i pe voi, cari erați morți cu greșalele și cu păcatele, ^{b)}

2. întru cari oarecând ați umblat după veacul lumii acesteia, după domnul stăpâniei văzduhului, ^{c)} al duhului, carele acum lucrează întru fiii neascultării,

3. între cari am petrecut și noi toți oarecând în poștele trupului nostru, făcând voile trupului și ale cugetelor, și eram din

fire fiii mâniei ^{d)} ca și ceilalți.

4. Însă Dumnezeu cel bogat întru milă, pentru multa sa dragoste, cu carea ne-a iubit pe noi,

5. și pe noi, cei ce eram morți cu păcatele, împreună ne-a înviat întru Hristos, (cu al cărui dar sunteți mântuiți),

6. și împreună cu dînsul ne-a sculat și ne-a așezat întru cele cerești în Hristos Isus;

7. ca să arate în veacurile cele viitoare marea bogăție a darului său prin bunătatea sa spre noi întru Hristos Isus.

8. Căci cu dar sunteți mântuiți prin credință, și aceasta nu din voi, ci al lui Dumnezeu este darul;

II 1 Col 2, 13.

a) După cum capul povățuiește întreg trupul, așa și Hristos povățuiește și ajută pe toți creștinii. b) V'a sculat din morți. c) Necuratul, care umblă ca să le facă rău oamenilor. d) De când ne naștem, Dumnezeu e supărat pe noi, căci avem pe suflet păcatul strămoșesc.

9. nu din fapte, ca să nu se laude cineva.^{a)}

10. Pentru că făptura lui suntem, fiind zidiți în Hristos Isus spre faptele bune, pe cari Dumnezeu mai înainte le-a gălit, ca să umblăm întru ele.

11. Pentru aceea aduceți-vă aminte, că voi odinioară, când erați păgâni în trup, vă chemați nețăiere împrejur de cei ce se chemau tăiere împrejur în trup făcută de mână;

12. pentru că erați întru aceea vreme fără de Hristos, osebiți de tocmelele vieții lui Israil și străini de legăturile făgăduinței, neavând nădejde și fiind fără de Dumnezeu în lume.^{b)}

13. Dară acum fiind întru Hristos Isus, voi, cari oarecând erați de departe, v'ați făcut aproape^{c)} prin sângele lui Hristos.

14. Căci el este pacea voastră, carele a făcut amândouă una, și păretele cel din mijloc al zidului l'a sfărâmat,

15. vrajba, în trupul său;^{d)} stricând cu învățăturile sale legea poruncilor, ca pe amândoi să-i zidească întru sine într'un om nou, făcând pace,

16. și pe amândoi să-i împace într'un trup cu Dumnezeu prin cruce, omorând vrajba întru sine.

17. Și venind, el a vestit pace vouă celor de departe și celor de aproape;

a) Nu din faptele noastre ne mântuim, ci cu darul lui Isus Hristos; singuri nu ne-am fi mântuit nici odată. b) Neamurile păgâne nu aveau făgăduința mântuirii, și nici nu le ajuta Dumnezeu așa ca pe Iidovi. c) Erau departe de mântuire, dar prin moartea lui Isus, care s'a jertfit pentru toți, s'au apropiat de ea. d) O ură mare despărția pe Iidovi de păgâni: Hristos i-a făcut pe amândoi frați, făcându-i deopotrivă.

18. căci printr'însul avem amândoi apropiere către Tatăl într'un Spirit.

19. Pentru aceea dară acum mai mult nu sunteți străini și nemernici, ci împreună locuitori cu sfinții și casnici ai lui Dumnezeu,

20. zidiți fiind pe temelia apostolilor și a prorocilor, fiind piatra cea din unghiu însuși Isus Hristos,

21. pe carele toată zidirea ce se alcătuște crește ca o biserică sfântă în Domnul;

22. pe carele și voi împreună vă zidiți ca să fiți lăcaș lui Dumnezeu prin Spiritul. ^{a)}

CAP. 3.

Apostolul cere credință și iubire.

1. **S**i pentru aceea sta sunt eu,

18 Rom 5, 2 III 7 Ef 1; 19.

a) Toți creștinii la olaltă fac biserica lui Dumnezeu. înlocuind cum pietrele și cărămizile fac caselă.

b) Pavel, când a scris această carte, era închis în Roma, pentru întâiaș dată; de aceea zice: „legal“, căci era în lanțuri.

Pavel, legatul^{b)} lui Isus Hristos pentru voi neamurile;

2. pentrucă ați auzit de isprăvnicia darului lui Dumnezeu dată mie întru voi;

3. căci prin descoperire mi-a arătat mie taina, precum am scris mai înainte pe scurt;

4. pe carea cetindu-o, puteți cunoaște înțelesul ce-l am despre taina lui Hristos,

5. carea întru alte neamuri nu s'a cunoscut de fiii oamenilor, precum s'a descoperit acum prin Spiritul sfinților lui apostoli și prorocilor,

6. că neamurile sunt împreună moșteni, și un trup, și părtași făgăduinței lui întru Hristos prin evanghelie,

7. al cărei slugă m'am făcut după darul

milii lui Dumnezeu, care mi-s'a dat prin lucrarea puterii lui.

8. Mie, celui mai mic decât toți sfinții, mi-s'a dat darul acesta a vesti între neamuri bogăția lui Hristos cea nepătrunsă,

9. și a lumina pe toți despre rânduiala tainei celei din veci ascunsă întru Dumnezeu, carele a zidit toate prin Isus Hristos;

10. ca să cunoască acum căpeleniile și domniile din ceruri prin biserică înțelepciunea lui Dumnezeu cea de multe feluri,

11. după rânduiala cea mai înainte de veci, carea o a făcut în Hristos Isus Domnul nostru,

12. întru carele avem îndrăznire și apropiere cu nădejde prin credința lui.

13. Pentru aceea vă

8 I Cor 15, 9.

a) Toată învățătura și taina întrupării lui Hristos. b) Mintea omenească nu poate singură să înțeleagă dragostea cea mare a Fiului lui Dumnezeu pentru oameni.

rog să nu slăbiți întru năcazurile mele pentru voi, cari sunt mărirea voastră.

14. Pentru aceea plec genunchele mele către Tatăl Domnului nostru Isus Hristos,

15. dintru carele se numește tot neamul în ceriu și pe pământ,

16. ca să vă dea vouă după bogăția mării sale să vă înțăriți cu putere prin Spiritul lui întru omul cel dinlăuntru;

17. ca să locuiască Hristos prin credință întru inimile voastre, ca întru dragoste fiind înrădăcinați și întemeiați,

18. să puteți cunoaște împreună cu toți sfinții, ce este lățimea, și lungimea, și adâncul, și înălțimea,^{a)}

19. și să știți și dragostea lui Hristos cea mai pe sus de știință,^{b)}

ca să fiți plini întru toată plinirea lui Dumnezeu.^{a)}

20. Iară celui ce poate face toate mai de prisos decât cele ce cerem, sau gândim, după pulerea, carea lucrează în noi,

21. acelaia fie mărirea în biserică și întru Hristos Isus în toate neamurile veacului vecilor. Amin.

CAP. 4.

*Să fim o credință;
să fie sfinți.*

1. **D**rept aceea rogu-vă pe voi eu, legatul întru Domnul, cu vrednicie să umblați în chemarea, la care sunteți chemați,

2. cu toată smerenia și blândețea, cu îndelungă răbdare, în-

găduind unul altuia cu dragoste.

3. Nevoiți-vă a păzi unirea spiritului prin legătura păcii.^{b)}

4. Un trup și un spirit,^{c)} precum și chemați sunteți întru o nădejde a chemării voastre.

5. Un domn, o credință, un botez,

6. un Dumnezeu și Tatăl tuturor, carele este peste toți și prin toți, și în noi toți.

7. Iară fieștecăruia din noi i s'a dat darul după măsura darului lui Hristos.^{d)}

8. Pentru aceea zice: „suindu-se la înălțime, robii-a robime și a dat daruri oamenilor”.

9. Însă ce este „suiți-s'a”; fără numai că s'a și pogorât întâiu

IV 1 Cor 7, 20. 3 Fil 1, 27. 6 Mal 2, 10. 7 Rom 12, 3; I Cor 12, 11; II Cor 10, 13. 8 Ps 67, 19.

a) Să fiți pătrunși peste tot de dragostea lui Dumnezeu. b) Să gândiți și să doriți numai pacea. c) Trupul nostru are mai multe mădulare, dar numai un suflet, care singur dă viață și cârmuiește toate mădularele. Așa e și Spiritul Sfânt în biserică. d) Cât vrea, atâta împarte Isus la fiecare din darurile sale.

la părțile mai de jos ale pământului.^{a)}

10. Cel ce s'a pogorât este acelaș, care s'a și suit mai pe sus de toate ceriurile ca să umplă toate.^{b)}

11. Și el a dat pe unii apostoli, și pe alții proroci, pe alții evangheliști, pe alții păstori și dascăli

12. spre săvârșirea sfinților la lucrul slujbei, spre zidirea trupului lui Hristos,

13. până ce vom ajunge toți la unirea credinței și a cunoștinței Fiului lui Dumnezeu întru om desăvârșit la măsura vârstei plinirii lui Hristos;^{c)}

14. ca mai mult să nu fim prunci învăluindu-ne și purtându-ne de tot vântul învățăturii prin amăgirea oamenilor, prin vicleșu-

gul amăgitor al înșelăciunii;

15. ci, făcând adevăr întru dragoste, să creștem prin toate întru el, carele este capul, Hristos,

16. din carele tot trupul alcătuit și încheiat, prin toate legăturile, cari se ajută împreună, după lucrarea cu măsură a fieștecărui mădular, iea creștere și se zidește prin dragoste.

17. Aceasta drept aceea zic și mărturisesc întru Domnul, ca voi să nu mai umblați ca păgânii, cari umblă întru deșertăciunea minții sale,

18. întunecați fiind la minte înștrăinați de viața lui Dumnezeu pentru necunoștința, carea este întru ei, pentru împietrirea inimii lor;

11 I Cor 12, 28. 17 Rom 1, 21.

a) Scoborându-se în tinda iadului (limb), Hristos a scos de acolo pe cei drepti, și i-a dus în ceruri.
b) Ca și ceriul și pământul să le umplă Isus de darurile sale. c) Până ce vom fi așa de tari în credință, ca bărbații în putere.

19. cari pierzând orice simț, s'au dat pe sine faptei de rușine, spre lucrarea a toată necurăția, întru lăcomie.

20. Iară voi nu așa ați cunoscut pe Hristos;^{a)}

21. însă de l'ați auzit, și întru dînsul de v'ați învățat, precum este adevărul întru Hristos,

22. să lăpădați după viața cea dintâiu pe omul cel vechiu, carele se strică urmând poștele înșelăciunii;

23. și să vă înnoiți cu spiritul minții voastre,

24. și să vă îmbrăcați în omul cel nou, carele a fost făcut după Dumnezeu întru

dreptate și întru sfințenia adevărului.

25. Pentru aceea lăpădând minciuna, graiți adevărul fieștecarele cu vecinul său, căci unul altuia suntem mădulări.^{b)}

26. Mâniați-vă și să nu greșiți;^{c)} soarele să nu apună pe mânia voastră;

27. nici să nu dați loc diavolului.^{d)}

28. Cel ce fură să nu mai fure, ci mai vârtos să se ostenească lucrând binele cu mâinile sale, ca să aibă să dea celui lipsit.

29. Nici un cuvânt urât să nu iese din gura voastră, ci numai care este bun spre zidirea lipsei, ca să dea dar celor ce-l aud.

22 Col 3, 8. 23 Rom 6, 4. 24 Col 3, 12. 25 I Petr 2, 1; Zah 8, 16. 26 Ps 4, 5. 27 Iac 4, 7.

a) Credința lui Hristos nu v'a învățat pe voi să fiți așa. b) Toți creștinii facem împreună trupul tainic al lui Hristos, așa dar trebuie să ne vrem unul altuia binele, după cum și toate mădularele dintr'un trup trăiesc în cea mai bună prietenie. c) Pentru un lucru rău te poți mânia; dar să nu fii mâniet pe om, căci atunci păcătuiești. d) Cu mânia facem pe placul necurățului.

30. Și să nu întristați pe Spiritul cel sfânt al lui Dumnezeu,^{a)} carele v'a pecetluit spre ziua răscumpărării.^{b)}

31. Toată amărăciunea, și mânia, și iușimea, și strigarea, și hula lăpădați-o, împreună și toată răutatea.

32. Și fiți unul către altul buni, milostivi, iertând unul altuia, precum și Dumnezeu v'a iertat vouă întru Hristos.

CAP. 5.

Fiii luminii. Bărbatul și femeia.

1. **F**iți următori lui Dumnezeu ca niște fii iubiți,

2. și umblați în dragoste, precum și Hristos ne-a iubit pe noi, și s'a dat pe sine pentru

noi aducere și jertfă lui Dumnezeu întru miros cu bună mireasmă.

3. Iară curvia, și toată necurăția, și lăcomia nici să nu se numească între voi, precum se cuvine sfinților;

4. nici vorba de rușine, și vorba nebecască și vorbele proaste, cari sunt necuvincioase; ci mai vărtos mulțămita.

5. Căci aceasta să o știți, că tot curvarul, sau necuratul, sau lacomul (carele este slujitor idolilor) nu are moștenire întru împărăția lui Hristos și alui Dumnezeu.

6. Nimenia pe voi să nu vă înșele cu cuvinte deșarte, căci pentru acestea vine mânia lui Dumnezeu peste fiii neascultării.

32 Col 3, 13. V 2 Io 13, 34; 15, 12; I Io 4, 21. 3 Col 3, 5. 6 Mat 24, 4; Marc 13 5; Luc 21, 8; II Tes 2, 3.

a) Spiritul Sfânt e în sufletul creștinului fără păcate. Când face omul un păcat greu, Spiritul Sfânt se su-pără și iese din sufletul lui. b) Pecetea Spiritului Sfânt ni se dă prin sfântul mir

7. Drept aceea să nu vă faceți părtași acestora.

8. Voi erați oarecând întunec,^{a)} însă acum sunteți lumină întru Domnul.^{b)} Ca fiii luminii umblați,

9. (căci roada Spiritului este întru toată bunătatea, și dreptatea, și adevărul),

10. căutând ce este bine plăcut Domnului.

11. Și să nu vă amestecați cu faptele cele fără de roadă ale întunerecului, ci mai vărtos să le defăimați;

12. căci cele ce fac ei întru ascuns, rușine este a le și grai.

13. Și toate cele ce se osândesc, de lumină se arată, căci tot ce se arată lumină este.

14. Pentru aceea zice: „deșteaptă-te cel ce dormi, și te scoală

din morți, și te va lumina Hristos“.

15. Socotiți drept aceea cu băgare de samă să umblați, nu ca niște neînțelepți, ci ca înțelepți,

16. răscumpărând vremea, căci zilele sunt rele.^{c)}

17. Drept aceea nu fiți nepricepuți, ci cunoașteți care este voia lui Dumnezeu.

18. Și nu vă îmbătați de vin, întru care este curvia; ci vă umpleți de Spiritul,

19. vorbind între voi în psalmi, și în laude, și în cântări spirituale, lăudând și cântând din inimile voastre Domnului,

20. mulțămind pururea pentru toate întru numele Domnului nostru Isus Hristos lui Dumnezeu și Tatălui,

15 Col 4, 5. 17 Rom 12, 2; 1 Tes 4, 3.

a) Păcătoși. căci păcatul întunecă tot sufletul omului și mintea și voința. b) Darul lui Dumnezeu luminează mintea omului, și-i îndeamnă voința spre lucruri bune și curate. c) Primejdiile sunt multe, și omul ușor poate să-și piarză fericirea.

21. plecându-vă unul altuia întru frica lui Dumnezeu.

22. Muieri, plecați-vă bărbaților voștrii ca Domnului; ^{a)}

23. pentru că bărbatul este capul muierii, precum și Hristos este capul bisericii, și el este mântuitorul trupului. ^{b)}

24. Căci precum se supune biserica lui Hristos, așa și muierile bărbaților săi întru toate.

25. Bărbaților, iubiți-vă muierile voastre, precum și Hristos a iubit biserica, și pe sine s'a dat pentru dînsa,

26. ca să o sfințească cu spălare de apă prin cuvânt, ^{c)}

27. ca să o pună pe ea înainte lui și mărită biserică, carea nu are întinăciune, nici sbâr-

cire, sau altceva de acest fel, ci ca să fie sfântă și fără prihană.

28. Așa sunt datori bărbații să-și iubească muierile sale, ca și trupurile sale. Cel ce-și iubește muierea sa, pe sine se iubește.

29. Căci nimenia nici odată nu și-a urât trupul său, ci-l hrănește și-l încălzește, ca și Hristos biserica;

30. pentru că mădulări suntem trupului lui din carnea lui și din oasele lui.

31. Pentru aceea va lăsa omul pe tatăl său și pe mamă sa, și se va alipi de muierea sa, și vor fi amândoi un trup.

32. Taina aceasta mare este, iară eu zic de Hristos și de biserică. ^{d)}

22 Fac 3, 16; Col 3, 18; I Petr 3, 1. 23 I Cor 11, 3. 25 Col 3, 19. 31 Fac 11, 24; Mat 19, 5; Marc 10, 7; I Cor 6, 16.

a) Bărbatul nu poate cere dela femei numai cele ce sunt pe plăcutul lui Dumnezeu. b) Isus e Mântuitorul bisericii, care este trupul lui tainic. c) Sfântul botez. d) Pe cât e de strînsă și de sfântă legătura dintre Hristos și biserică, așa trebuie să fie și între bărbat și muier.

33. Deci dar și voi unul fieștecarele așa să-și iubească pe muieră sa, ca și pe sine; iară muieră să se teamă de bărbat.^{a)}

CAP. 6.

Alte datorințe creștinești.

1. **F**ii, ascultați pe părinții voștri întru Domnul, căci aceasta este cu dreptate.

2. Cinstește pe tatăl tău și pe mamă ta, (aceasta este cea dintâi poruncă cu făgăduință)

3. ca să-ți fie bine, și să trăiești zile multe pe pământ.

4. Și voi părinți nu vă întărâtați pe fiii voștri spre mânie, ci-i creșteți întru învățătură și certarea Domnului.

5. Slugi, ascultați pe stăpânii voștri cei după trup cu frică, și cu cutremur, întru dreptatea inimii voastre, ca și pe Hristos,

6. slujindu-le nu numai înaintea ochilor, ca unii ce vor să placă oamenilor, ci ca slugile lui Hristos făcând voia lui Dumnezeu din suflet;

7. slujindu-le cu bună voie, ca Domnului, iară nu ca oamenilor,

8. știind, că fieștecine, orice bine va face, tot aceea va lua dela Domnul, ori e slugă, ori e slobod.

9. Și voi, stăpânilor, iar acestea să faceți cu dînșii, crușându-le certările, știind că și al vostru, și al lor stăpân este în ceriuri, și că alegere de fețe nu este la dînșul.

VI 2 Eș 20, 12; II Lege 5, 16; Sir 3, 9; Mat 15, 4; Marc 7, 10; Col 3, 20. 5 Col 3, 22; Tit 2, 9; I Petr 2, 18. 9 II Lege 10, 17; II Par 19, 7; Iov 34, 19; Int 6, 3; Sir 35, 15; Faple 10, 34; Rom 2, 11; Col 3, 25; I Petr 1, 17.

a) Nu să știe de frică, ci să-l cinstească, pentru că e capul ei.

10. De altfel, frații mei, întăriți-vă întru Domnul, și întru tăria puterii lui.

11. Îmbrăcați-vă întru toate armele lui Dumnezeu, ca să puteți sta împotriva meșteșugirilor diavolului;^{a)}

12 pentru că nu avem a lupta împotriva trupului și a sângelui, ci împotriva căpeteniilor, și a domniilor, și împotriva stăpâniilor întunerecului veacului acestuia, împotriva duhurilor răutății celor de supt ceriu.

13. Pentru aceea luați toate armele lui Dumnezeu, ca să puteți sta împotriva în ziua cea rea, și toate isprăvindule, să stați.

14. Stați drept aceea, încingându-vă mijlo-

cul vostru cu adevărul, și îmbrăcându-vă cu platoșa^{b)} dreptății,

15. și încălțându-vă picioarele voastre, fiind pregătiți pentru evanghelia păcii;

16. luând peste toate pavăza credinței,^{c)} cu care aveți putea stinge toate săgețile vicleanului cele aprinse.

17. Și coiful mântuirii^{d)} luați și sabia Spiritului (care este cu-vântul lui Dumnezeu),

18. rugându-vă în toată vremea cu spiritul prin toată rugăciunea și cererea, și împreună priveghind întru toată răbdarea și ruga pentru toți sfinții;

19. și pentru mine, ca să mi-se dea cuvânt pentru a arăta cu

17 Is 59. 17; I Tes 5, 8. 18 Col 4, 2. 19 Col 4, 3; II Tes 3. 1.

a) Având să lupte împotriva necuratului, care are mai mare putere ca omul, creștinul trebuie să aibă puterea lui Dumnezeu pentru ca să-l poată birui b) Tablă de apărare pieptul. c) Pavăza e un scut, înseamnă: să fim gata a ne apăra credința totdeauna. d) Un scut pentru apărarea capului; aici înseamnă: minte și gând creștinesc.

îndrăzneală întru deschiderea gurii mele
taina evangheliei,

20. pentru carea fac
solie în legături, ca
spre aceasta cu îndrăz-
neală să grăesc, pre-
cum mi-se cade a grăi.

21. Iară ca să știți
și voi de mine, ce fac,
toate vi le va spune
Tihic, iubitul frate și
credincioasa slugă în-
tru Domnul,

a) Cei ce iubesc pe Isus cu dragoste neîntre-
ruptă, totdeauna.

22. pe carele numai
pentru aceasta l'am
trimis la voi, ca să știți
despre noi, și să mân-
găie inimile voastre.

23. Pace, fraților, și
dragoste cu credință
dela Dumnezeu Tatăl
și dela Domnul Isus
Hristos.

24. Darul cu toți,
cari iubesc pe Dom-
nul nostru Isus Hristos
întru nestricăciune. ^{a)}

CARTEA SFANTULUI APOSTOL PAVEL CĂTRE FILIPENI.

CAP. 1.

*Temnița folosește
credinței.*

1. **P**avel și Timoteiu, slugile lui Isus Hristos, tuturor sfinților întru Hristos Isus celor ce sunt în Filipi împreună și episcopilor și diaconilor:

2. dar vouă și pace dela Dumnezeu Tatăl nostru și dela Domnul Isus Hristos.

3. Mulțămesc Dumnezeului meu de câte ori îmi aduc aminte de voi

4. (rugându-mă cu bucurie pentru voi toți în toate rugăciunile mele)

5. pentru însoțirea voastră întru vestirea evangheliei^{a)} din ziua dinlău până acum,

6. nădăjduind aceasta, că cel ce a înce-

put întru voi lucrul cel bun, îl va săvârși până la ziua lui Isus Hristos;

7. căci este cu dreptate să cuget aceasta despre voi toți, pentru că vă am în inimă pe voi, cari și în legăturile mele și întru apărarea și întru adevărarea evangheliei, cu mine împreună părtași sunteți darului voi toți.

8. Pentru că mărturie-mi este Dumnezeu, că vă iubesc pe voi pe toți cu dragostea lui Isus Hristos.

9. Și de aceasta mă rog, ca dragostea voastră încă mai mult și mai mult să prisosească întru cunoștință și întru toată priceperea,

10. ca să alegeți cele mai de folos pentru ca să fiți curași și

^{a)} Credincioșii din Filipi au trimis mai de multe ori lui Pavel ajutoare, și astfel el a avut vreme mai multă să predice, căci nu trebuia să lucre pentru mâncare.

fără de sminteală în ziua lui Hristos,

11. plini fiind de roadele dreptății prin Isus Hristos spre mărirea și lauda lui Dumnezeu.

12. Iară vreau să știți voi, fraților, că cele ce s'au întâmplat cu mine ^{a)}, mai vârtos spre sporul bunei vestiri au venit, ^{b)}

13. așa încât știe tot divanul ^{c)} și în alle părți, că eu sunt în lanțuri pentru Hristos;

14. și mai mulți din frații întru Domnul, luând îndrăzneală din lanțurile mele, mai vârtos culează a grăi cu vântul lui Dumnezeu fără de frică.

15. Însă unii vestesc pe Hristos pentru pizmă și pentru pricire; ^{d)} iară alții din bunăvoință.

16. Unii din dușmănie vestesc pe Hristos nu curat, socotind, că vor aduce năcaz legăturilor mele;

17. iară alții din dragoste, știind, că eu sunt pus spre apărarea bunei vestiri.

18. Ce e dară? Iată în tot chipul, ori prin părere, ^{e)} ori prin adevăr, Hristos se propovăduiește, și întru aceasta mă bucur, și încă mă voiu bucura.

19. Căci știu, că aceasta îmi va fi mie spre mântuire prin rugăciunile voastre, și prin ajutorul Spiritului lui Isus Hristos

20. după așteptarea și nădejdea mea, că întru nimica nu mă voiu rușina; ci, vorbind cu toată îndrăznirea, precum pururea, așa și acum Hristos

a) Că Pavel e dus la judecată și băgat în temniță în Roma. b) Întrebându-l și unii și alții, au auzit de Hristos. c) Cazarma, unde era gărda împăratului și unde era și tribunalul împăratului. d) Iidovii, cari țineau mai mult la obiceiurile vechi, deși erau creștini. e) Sucind credința după poftele lor.

se va mări în trupul meu, ori prin viață, ori prin moarte.

21. Căci pentru mine, viața este Hristos, și moartea dobândă.^{a)}

22. Iară de voiu trăi în trup, am roadă din lucru; deci ce să aleg nu știu.

23. Căci sunt strâns de amândouă, dor am să mă slobozesc din trup și să fiu cu Hristos, ceeace pentru mine este mult mai bine;^{b)}

24. însă să rămân în trup este mai de folos pentru voi.

25. Și cunoscând aceasta, știu, că voiu rămânea, și împreună voiu petrece cu voi cu toți spre folosul vostru și spre bucuria credinței,

26. ca lauda voastră pentru mine să sporască în Hristos Isus

când voiu veni ierăși la voi.

27. Numai purtați-vă cu vrednicie după evanghelia lui Hristos, ca ori de voiu veni și vă voiu vedea pe voi, ori de nu voiu fi de față la voi, să auz de voi, că stați tari într'un spirit, cu un suflet împreună nevoindu-vă pentru credința evangheliei,

28. și neîngrozindu-vă întru nimica de cei potrivnici; ceea ce pentru ei este semn de pierire: iară vouă de mântuire, și aceasta dela Dumnezeu,

29. care v'a dăruit pentru Hristos, nu numai a crede întru el, ci și a pătimi pentru dînsul,

30. aceeaș luptă având, carea ați văzut-o întru mine, și acum o auziți de mine.

I 27 Ef 4, 1; Col 1, 10; I Tes 2, 12.

a) Viața mea e numai pentru Hristos; dacă voiu muri, câștig, căci Hristos mă duce în fericire. b) Căci ajung în fericirea deplină și veșnică.

CAP. 2.

Hristos pildă de smerenie. Timoteiu și Epafrodit.

1. **D**eci de este oarece mângâiere întru Hristos, sau oarece voie bună a dragostei, oarece împărtășire a spiritului, oarece milostivire și îndurare:

2. pliniți bucuria mea, ca una să gândiți, o dragoste având, cu un suflet fiind, una gândind,

3. nimica cu cearlă sau cu mărire deșartă, ci unul pe altul cu smerenie socotind a fi mai de cinste decât pe sine ;

4. nu caute ale sale ^{a)} fiestecarele, ci ale altora.

5. Aceasta să o gândiți întru voi, ca și Hristos Isus,

6. carele, deși era în chipul lui Dumnezeu,^{b)} pentru că era întocmai cu Dumnezeu nu a socotit, că prin răpire ar putea să se îmbogățească;^{c)}

7. ci s'a micșorat pe sine, chipul robului luând,^{d)} întru asemănarea omenească făcându-se,

8. și cu închipuirea aflându-se ca omul. Smeritu-s'a, făcându-se ascultător până la moarte, și încă până la moartea crucii.^{e)}

9. Pentru aceea și Dumnezeu l'a înălțat pe dînsul, și i-a dăruit lui nume, care este peste tot numele ;

II 8 Evr 2, 9.

a) Binele și folosul său. b) Isus Hristos nu are numai chipul, ci și firea dumnezească întreagă. c) Când s'a hotărât Fiul lui Dumnezeu să vină în lume, nu s'a lăsat ispitit de gândul, că o să fie ca împăratul cel mai mare lumesc, așteptând dela oameni cea mai mare cinș'e și cele mai mari dări. d) El însuși s'a lipsit de chipul său dumnezeesc, și s'a arătat ca un om sărac și năcăjit, care avea lipsă de mântuitor. e) De bună voie a primit moartea cea mai dureroasă și mai rușinoasă.

10. ca în numele lui Isus tot genunchiul să se plece, al celor cerești, și al celor pământești, și al celor de desupt;

11. și toată limba să mărturisească, că domn este Isus Hristos întru mărirea lui Dumnezeu Tatăl.

12. Drept aceea, iubirii mei, precum pururea m'ați ascultat, nu numai când eram de față, ci cu mult mai vărtos acum, când nu sunt de față, cu frică și cu cutremur lucrați mântuirea voastră.

13. Căci Dumnezeu este, carele lucrează întru voi, și ca să voiți și ca să săvârșiți după buna voință.

14. Toate să le faceți fără de cârtire și fără de îndoială;

15. ca să fiți fără de prihană și întregi, fii lui Dumnezeu cu rați în mijlocul neamului celui îndărătnic

și răsvrătit, întru care străluciți ca niște luminători în lume,

16. cuvântul vieții păstrându-l mie spre laudă în ziua lui Hristos, ca să nu fi alergat în deșert, nici să nu mă fi ostenit în deșert.

17. Ci de mă și jertfesc pe jertfa și darul credinței voastre, mă bucur, și mă bucur împreună cu voi cu toți.

18. Așisderea bucurați-vă și voi, și vă bucurați împreună cu mine.

19. Și nădăjduiesc întru Domnul Isus, că pe Timoteiu fără de zăbavă îl voi trimite la voi, ca și eu să fiu liniștit aflând de traiul vostru.

20. Căci n'am pe nimenia așa de un gând cu mine, carele cu tot deadinsul să fie îngrijat de voi;

21. pentru că toți ale sale le caută, iară nu ale lui Hristos Isus.

22. Râvna lui o cunoașteți, căci precum ajută fiul pe tată, el cu mine a slujit întru vestire.

23. Pe acesta dară am de gând să-l trimit îndatăși, după ce voi vedea ce va fi cu mine. ^{a)}

24. Și am nădejde întru Domnul, că și eu însumi fără de zăbavă voi veni la voi.

25. Iară de folos lucru am socotit ca să trimit la voi pe Epafrodit^{b)} fratele, care lucră și luptă împreună cu mine, apostolul vostru și slujitorul trebuinței mele;

26. de vreme ce doria să vă vădă pe voi pe toți, și era fără voie, căci ați auzit, că a fost bolnav.

27. Căci a și fost bolnav aproape de moar-

te, ci Dumnezeu l'a miluit pe el, și nu numai pe el, ci și pe mine, ca să nu am întristare peste întristare.

28. Deci cu atât mai de grab l'am trimis pe el, ca văzându-l, iarăși să vă bucurați, și eu fără de întristare să fiu.

29. Primiți-l drept aceea în Domnul cu toată bucuria, și pe unii ca aceștia cinstiți-i;

30. căci pentru lucrul lui Hristos până la moarte s'a apropiat, punându-și tot sufletul ca să plinească lipsa slujbei voastre către mine. ^{c)}

CAP. 3.

Dușmanii crucii lui Hristos.

1. **D**e altfel, frații mei, bucurați-vă întru Dom-

^{a)} Aștepta să vadă, ce va face tribunalul împărătesc cu el. — Tribunalul l'a găsit nevinovat și l'a slobozit. ^{b)} Epafrodit era episcopul Filipenilor. Când au auzit aceștia, că Pavel e în temniță, numai decât l'au trimis la Roma, ca să-i ducă cele de lipsă și să-i stea într'ajutor. ^{c)} Să-mi dea tot ajutorul ce mi-l'ați fi dat voi, de ați fi fost lângă mine.

nul: acestea a le scrie vouă nu-mi este neplăcut, iară vouă vă este de folos.

2. Păziți-vă de câini, păziți-vă de lucrătorii cei răi, păziți-vă de tăiere. ^{a)}

3. Căci noi suntem tăierea împrejur, ^{b)} cei cari slujim lui Dumnezeu cu spiritul, și ne lăudăm întru Hristos Isus, și nu ne încredem în trup.

4. Măcar că eu am de ce să mă încred în trup. De socotește altcineva, că poate să se încreadă în trup, eu mai vârtos,

5. fiind tăiat împrejur a opta zi, din sămânța lui Israil, din neamul lui Beniamin, Iidov din Iidovi; după lege, fiind fariseu,

6. după râvnă prigoni-am biserica; după

dreptatea, carea e în lege, fiind fără de prihană. ^{c)}

7. Ci cele ce erau mie dobânzi, ^{d)} acelea le-am socotit pentru Hristos pagubă.

8. Iară mai vârtos le socotesc toate pagubă pentru înălțimea cunoștinții lui Hristos Isus, Domnul meu, pentru carele de toate m'am păgubit; și le socotesc gunoaie, ca să dobândesc pe Hristos,

9. și să mă aflu întru el având nu dreptatea mea, carea e din lege, ci carea este prin credința lui Hristos, dreptatea ce este dela Dumnezeu prin credință,

10. ca să-l cunosc pe el, și puterea învierii lui, și împărtășirea patimilor lui, închipuindu-mă morții lui,

III 5 Fapte 23, 6.

a) Câinii sunt apostolii mincinoși. Lucrătorii răi, cari nu isprăvesc bine, ci bagă ceartă în biserică. Tăierea sunt cei ce cer dela creștini să se taie împrejur. b) Poporul cel ales. c) Fără să-mi poată băga cineva vreo vină. d) Din ce puteam să-mi fac avere la Iidovi.

11. că doară cumva aş ajunge la învierea morţilor.

12. Nu că doară aş fi primit, sau doară sunt desăvârşit, ci alerg, doară o voi prinde^{a)} pentru ce sunt prins de Hristos Isus.

13. Fraţilor, eu încă nu mă socotesc să o fi ajuns,

14. ci numai una: ^{b)} cele din dăruire uitându-le şi tinzând la cele dinainte, la semn alerg, ^{c)} la plata de sus, la care ne-a chemat Dumnezeu întru Hristos Isus.

15. Câţi dară desăvârşiţi suntem, aceasta să gândim; iară de gândiţi într'alt chip, Dumnezeu va descoperi vouă şi aceasta.

16. Însă la ce am ajuns, cu aceea îndrep-

tare să vieţuim, una să gândim.

17. Fiţi următori mie, fraţilor, şi vă uitaţi la cei ce aşa umblă, precum ne aveţi pe noi pildă.

18. Căci sunt mulţi, de cari de multe ori am graţit vouă, iară acum şi plângând grăiesc, cari umblă ca vrăşmaşi ai crucii lui Hristos; ^{d)}

19. al căroră sfârşit este pierirea, al căroră Dumnezeu este pântecul; şi mărirea lor e întru ruşinea lor, ^{e)} cari cele pământeşti gândesc.

20. Viaţa noastră este în ceriuri, ^{f)} de unde aşteptăm Mântuitor pe Domnul nostru Isus Hristos,

21. carele va schimba trupul smereniei noastre, ca să fie aseme-

18 Rom 16, 17.

a) Învierea cea fericită a morţilor. b) O fac. c) La scopul rânduit de Dumnezeu. d) Creştini, cari nu iau învăţătură dela răstignirea Domnului, să-şi înfrâne trupul, ci pun fericirea în traiul bun. e) Pentru un creştin e ruşine să se fălească cu mâncări şi beuturi. f) Noi în ceriu aşteptăm fericirea, acolo vrem să trăim bine.

nea trupului măririi lui prin lucrarea, cu care să-și poată supune și eși toate.

CAP. 4.

Statornicia în sapte bune.

1. **D**eci, frații mei cei iubiți, bucuria și cununa ^{a)} mea, așa să stați întru Domnul, iubiților.

2. Pe Evodia și pe Sintihia le rog, una să gândească întru Domnul. ^{b)}

3. Încă te rog și pe tine, soșule iubite, ^{c)} ajută celor ce s'au nevoit împreună cu mine întru bunavestire, și cu Clement și cu ceilalți împreună lucrători ai mei, al căror nume sunt în cartea vieții.

4. Bucurați-vă pururea întru Domnul, și iarăși zic: bucurați-vă.

5. Blândețele voa-

stre să fie știute tuturor oamenilor: Domnul aproape este. ^{d)}

6. De nimica să nu vă grijiți, ci în toată ruga și rugăciunea cererile voastre cu mulțămilă să fie arătate la Dumnezeu.

7. Și pacea lui Dumnezeu, care covârșeste toată mințea, va păzi inimile voastre și cugetele voastre în Hristos Isus.

8. De altfel, frații mei, câte sunt adevărate, câte sunt de cinst, câte sunt drepte, câte sunt curate, câte sunt iubite, câte sunt de laudă, orice faptă bună și orice laudă, acestea să le gândiți.

9. Cele ce ați învățat, și ați primit, și ați auzit, și ați văzut la mine, acestea să le faceți, și Dumnezeuul păcii va fi cu voi.

a) Cum se mândresc cei încununăți pentru faptele lor: așa se mândrește Pavel cu credincioșii lui din Filipi. b) Se vede că aceste două femei s'au fost sfădit. c) Slujitor al bisericii din Filipi. d) Domnul este aproape de cei ce sunt buni creștini, și îi ajută.

10. Incolo m'am bucurat întru Domnul foarte, că iată oarecând ați înflorit a purla grijă de mine; precum mi-ați și purlat, dar nu ați avut vreme cu prilej.

11. Nu doară pentru lipsă zic, căci eu m'am deprins să fiu îndestulit cu ce am.

12. Știu și a mă smeri, știu și a trăi din belșug; peste tot și cu toate m'am învățat: și a mă sătura, și a flămânzi; și a avea de prisosit, și a fi lipsit:

13. toate le pot în Hristos cel ce mă înțărăște.

14. Iară bine ați făcut, că ați luat parte la năcazul meu.

15. Și știți și voi, Filipenilor, că la începutul vestirii, când am ieșit din Macedonia, nici o biserică nu s'a

unit cu mine în dare și primire,^{a)} fără numai voi singuri;

16. căci și în Tesalonic și odată și de două ori mi-ați trimis cele de lipsă.

17. Nu că doară caut darul, ci caut rodul cel prisositor spre folosul vostru.

18. Căci am de toate, și-mi prisosesc; umplutu-m'am primind dela Epafrodit cele trimise de voi, miros cu bună mireasmă, jertfă primită, bine plăcută lui Dumnezeu.

19. Iară Dumnezeuul meu să plinească toată lipsa voastră după bogăția sa întru mărirea prin Isus Hristos.

20. Iară lui Dumnezeu și Părintelui nostru mărirea în vecii vecilor. Amin.

21. Închinați-vă^{b)} la toți sfinții în Hristos Isus.

IV 18 Rom 12, 1.

a) Pentru învățătura primită nici o biserică nu l-a dat lui Pavel ajutor, numai cea din Filipi. b) Spuneți voie bună.

22. Închină-se vouă toți sfinții, iar mai ales cei din casa împăratului. ^{a)}

23. Darul Domnului nostru Isus Hristos cu voi cu toți. Amin.

^{a)} Și între oamenii din casa împăratului roman Ne-ron erau creștini, deci să aibă curaj Filipenii.

CARTEA SFÂNTULUI APOSTOL PAVEL CĂTRE COLOSENI.

CAP. I.

*Hristos cap bisericii
și mântuitor; Pavel,
sluga lui.*

1. **P**avel, apostolul lui Isus Hristos prin voia lui Dumnezeu, și Timoteu fratele,

2. sfinților și credincioșilor frați întru Hristos celor ce sunt în Colose:^{a)} dar vouă și pace dela Dumnezeu Tatăl nostru și dela Domnul Isus Hristos.

3. Mulțămim lui Dumnezeu și Tatălui Domnului nostru Isus Hristos pururea pentru voi rugându-ne;

4. de când am auzit de credința voastră întru Hristos Isus, și de dragostea, carea o aveți către toți sfinții,

5. pentru nădejdea

cea gătită vouă în ceruri, de carea ați auzit mai înainte din cuvântul adevărului evangheliei;

6. care a ajuns la voi, precum și în toată lumea, unde face rod, precum și întru voi, din ziua, în care l'ați auzit, și ați cunoscut darul lui Dumnezeu într'adevăr;

7. precum ați învățat dela Epafra iubitul, cel dimpreună slugă cu noi, care este pentru voi credincios slujitor lui Hristos,

8. carele ne-a și arătat nouă dragostea voastră întru Spiritul.^{b)}

9. Drept aceea și noi din ce zi am auzit, nu încetăm a ne ruga pentru voi și a cere^{c)} ca să vă umpleți de cunoștința voii

a) Primind Pavel vești despre credincioșii din Colose prin Epafra, slujitorul bisericii lor, le dă învățătură și povește. b) Nu iubiți decât acelea, ce vă zice Spiritul Sfânt. c) Dela Dumnezeu.

lui întru toată înțelepciunea și știința spirituală ;

10. ca să umblați voi cu vrednicie Domnului spre toată plăcerea, făcând roadă întru tot lucrul bun, și crescând întru cunoștința lui Dumnezeu ;

11. cu toată vârtutea întărindu-vă după puterea măririi lui, întru toată îngăduirea și îndelungă răbdarea cu bucurie ;

12. mulțămind Tatălui, carele ne-a făcut vrednici să avem parte din moștenirea sfinților întru lumină ; ^{a)}

13. carele ne-a scos din puterea întunericului, și ne-a mutat la împărăția Fiului dragostei sale,

14. întru carele avem răscumpărare prinsângele lui, iertarea păcatelor ;

15. carele este chipul lui Dumnezeu celui nevăzut, mai întâiu născut decât toată făptura.

16. Căci întru dînsul s'au făcut toate cele din ceriuri și cele de pe pământ, cele văzute și cele nevăzute, ori scaunele, ori domniile, ori căpeteniile, ori puterile, ^{b)} toate printr'însul și întru dînsul s'au făcut.

17. Și el este mai înainte de toate, și toate întru dînsul sunt așezate.

18. Și el este capul trupului bisericii, cel ce este începătura, întâiul născut din morți, ^{c)} ca să fie el întru toate începător.

19. Pentru că întru el a binevoit ^{d)} să locuiască toată plinirea ; ^{e)}

20. și printr'însul să împace toate cu sine,

I 16 Io 1. 3 18 I Cor 15, 20; Apoc 1, 5.

a) În fericirea cerească. b) Scaune, domnii, căpetenii și puteri sunt nume de îngeri. c) Cel dintâiu mort, care a înviat și nu mai moare. d) Tatăl. e) Dăruirile lui Dumnezeu.

ori cele de pe pământ, ori cele din ceruri,^{a)} făcând pace prin sângele crucii lui.

21. Și pe voi, cari erați oarecând înstrăinați și vrășmași, cu mintea la lucruri rele, v'a împăcat acum

22. în trupul cărnii lui prin moarte, ca să vă pună sfinți, și fără de prihană, și nevinovați înaintea sa;

23. numai de veți rămânea întemeiați și înțăriți în credință și ne-mișcați din nădejdea evangheliei, care ați auzit că s'a propovăduit la toată făptura cea de supt ceriu, căreia m'am făcut eu, Pavel, slugă.

24. Acum mă bucur întru patimile mele^{b)} pentru voi, și plinesc lipsa năcazurilor lui Hristos în trupul meu pentru trupul lui, care este biserica,^{c)}

25. căreia m'am făcut eu slugă după rânduiala lui Dumnezeu, carea mi-s'a dat mie pentru voi, ca să vestesc deplin cuvântul lui Dumnezeu,

26. taina cea din veci ascunsă, neamurilor, carea acum s'a arătat sfinților lui;

27. căroara a voit Dumnezeu a le arăta, care este bogăția mării tainei acesteia întru neamuri, carele este Hristos întru voi, nădejdea mării;

28. pe carele noi îl propovăduim, sfătuind pe tot omul, și învățând pe tot omul toată înțelepciunea, ca să facem pe tot omul desăvârșit întru Hristos Isus;

29. întru ce mă și ostenesc luptându-mă după lucrarea lui, carea lucrează în mine cu putere.

a) Îngerii cei buni s'au împăcat cu oamenii. b) Pavel era în temnița din Roma. c) Noi creștinii, împreună cu Hristos, formăm un trup. El a suierit pentru noi toți, fiind capul nostru; dar durerea dela cap o simt și celelalte părți ale trupului.

CAP. 2.

Amăgirea jidovească.

1. **C**ăci vreau să știți voi, câtă grijă am pentru voi, și pentru cei din Laodicea, și pentru cei ce nu au văzut fața mea în trup,

2. ca să se mângăie inimile lor; uniți fiind ei în dragoste, să ajungă la toată bogăția înțelegerii depline, la cunoștința tainei lui Dumnezeu Tatăl și a lui Hristos,

3. întru carele sunt ascunse toate vistieriile înțelepciunii și ale științei.

4. Iară aceasta zic, că nimeni pe voi să nu vă amăgească cu cuvinte amăgitoare.

5. Căci deși sunt depărlat cu trupul, însă cu spiritul sunt cu voi, bucurându-mă și văzând rânduiala voa-

stră și tăria credinței voastre întru Hristos.

6. Deci precum ați primit pe Isus Hristos Domnul, ^{a)} întru dînsul să umblați,

7. înrădăcinați și zidiți fiind într'însul și întăriți în credință, precum v'ați învățat, priosind într'însa cu mulțămită.

8. Vedeți ca să nu vă amăgească pe voi cineva cu filozofia, și cu înșelăciunea deșartă după obiceiul oamenilor, după stihiiile lumii, ^{b)} iară nu după Hristos;

9. pentru că întru dînsul locuiește toată plinirea dumnezeirii trupește;

10. și sunteți plini întru dînsul, carele este capul a toată căpetenia și puterea; ^{c)}

11. întru carele și sunteți tăiați împrejur cu tăierea împrejur

II 5 I Cor 5, 3.

a) Din învălătura lui Epafra. b) Credință greșită (despre demoni), pe care voiau să o bage în capul creștinilor. c) A tuturor înșelăciunilor.

nefăcută de mână, care e desbrăcarea trupului păcatelor cărnii, întru lăierea împrejur alui Hristos;

12. îngropați fiind împreună cu el prin botez, întru carele v'ați sculat și voi prin credință cu lucrarea lui Dumnezeu, care l'a sculat pe el din morți.

13. Și pe voi, cari erați morți ^{a)} prin păcate și prin netăierea împrejur a trupului vostru, v'a înviat împreună cu sine, iertându-vă toate greșalele,

14. ștergând scrisoarea de datorie cu porunci împotriva noastră, carea era potrivnică nouă, și pe aceea a dat-o la o parte, răstignindu-o pe cruce; ^{b)}

15. despoind căpeteniile și puterile, ^{c)} i-a scos la vedea cu îndrăzneală, biruindu-i întru sine.

16. Nimenia dară pe voi să nu vă judece pentru mâncare, sau pentru beutură, sau pentru sărbătoare, sau pentru lunile nouă, sau pentru sâmbete, ^{d)}

17. cari sunt umbra celor viitoare, iară trupul e al lui Hristos. ^{e)}

18. Nimeni pe voi să nu vă amăgească, arătând smerenie și făcând slujba îngerilor, ^{f)} urmând cele ce nu a văzut; îndeșeri umflându-se după gândul trupului său,

19. și neținând la capul, din carele tot trupul cel încheiat și

13 Ef 2, 1. 18 Mat 24, 4.

a) Pentru ceriu. b) Legea lui Moise a fost dușmană Iidovilor, căci le punea legi multe, și așa le înmulția păcatele; era potrivnică și păgânilor, căci cerea prea multe dela ei, când voiau să se facă Iidovi. c) Ingerii cei răi, cari au fost stăpâni în lume, au fost despoiați de această putere. d) Pentru că nu țineți obiceiurile legii vechi. e) Legea veche era numai umbra adevărului, ce era să-l aducă Isus, care e însuși adevărul. f) O credință greșită.

alcătuit cu încheieturi și cu legături crește creșterea lui Dumnezeu.

20. De ați murit cu Hristos despre stihiiile lumii,^{a)} pentru ce primiți obiceiuri, ca și cum ați trăi în lume?

21. Nu atinge, nu gusta, și nu pipăi

22. toate câte se strică prin întrebuințare, și sunt după poruncile și învățăturile oamenilor,

23. cari se par a avea înțelepciunea întru slujba după voia lor, și întru smerenie, și întru nepărtinirea trupului; însă acestea nu dau vreo cinste, și sunt spre sațul trupului.

Cap. 3.

Omul vechiu și nou.

1. **D**eci de v'ați sculat în-

III 5 Ef 5, 3.

a) Legea mai slabă. b) Prin bolez și noi am murit păcatului și lumii. c) Cum e ascunsă rădăcina în pământ, și de acolo își iea hrana, așa și noi prin botez, din puterea darului lui Dumnezeu ne luăm viața și hrana sufletească.

preună cu Hristos, căutați cele de sus, unde este Hristos, șezând deadreapta lui Dumnezeu.

2. Cele de sus gândiți, iară nu cele de pe pământ;

3. căci voi ați murit,^{b)} și viața voastră este ascunsă cu Hristos întru Dumnezeu.^{c)}

4. Când se va arăta Hristos, viața noastră, atunci și voi împreună cu dinsul vă veți arăta întru mărire.

5. Pentru aceea omorâți mădulările voastre cele de pe pământ, curvia, necurăția, patima, pofta cea rea și lăcomia, carea este slujire idolilor;

6. pentru cari vine mânia lui Dumnezeu peste fiii neascultării,

7. întru cari și voi ați umblat oarecând,

când viețuiați întru acestea.

8. Însă acum lăpădati și voi acelea toate, mânia, aprinderea, răutatea, hula, cuvântul de rușine din gurile voastre.

9. Nu graiți minciună unul altuia, desbrăcați pe omul cel vechiu dimpreună cu faptele lui,

10. și vă îmbrăcați în cel nou, carele se înnoiește spre cunoștință, după chipul celui ce l'a făcut pe el;

11. unde nu este păgân, nici Iidov; tăiere împrejur și netăiere împrejur, străin, Schit,^{a)} rob, slobod, ci Hristos e totul întru toate.^{b)}

12. Imbrăcați-vă dar ca aleșii lui Dumnezeu cei sfinți și iubiți, întru milostivirea îndurărilor, în bunătate,

întru smerenie, întru blândețe, întru îndelungă răbdare,

13. răbdând unul pe altul, și iertând unul altuia; de are cineva împotriva cuiva păcă, precum v'a iertat Hristos, așa să ierlați și voi.

14. Iară peste toate acestea dragoste să aveți, care este legătura săvârșirii.^{c)}

15. Și pacea lui Dumnezeu să stăpânească întru inimile voastre, la carea sunteți chemați într'un trup și să fiți mulțămitori.

16. Cuvântul lui Hristos să locuiască întru voi din destul întru toată înțelepciunea, învățându-vă și țelegându-vă pe voi înșivă cu psalmi și cu laude, și cu cântări spirituale, întru mul-

8 Rom 6, 4; Ef 4, 22; Evr 12, 1; I Petr 2, 1; 4, 2. 10 Fac 1, 26.

a) Schiții erau socoliți ca poporul cel mai sălbatic. b) Hristos nu face deosebire de neam, ori de stare: pe toți bolezații îi socotește de frați, și el le dă la toți cele de lipsă pentru mântuire. c) Dragostea creștinească adună la oaltă, ca într'un buchet, toate virtuțile.

lămită cântând întru inimile voastre Domnului.

17. Și tot ce faceți cu cuvântul, sau cu lucrul, toate întru numele Domnului Isus să le faceți, mulțămind lui Dumnezeu Tatăl printr'însul.

18. Muieri, plecați-vă bărbaiilor voștri, precum se cuvine în Domnul. ^{a)}

19. Bărbați, iubiți pe muierile voastre, și nu vă amârâți asupra lor. ^{b)}

20. Fii, ascultați pe părinții voștri întru toate, căci aceasta-i place Domnului.

21. Părinți, nu vă întărâtați pe fiii voștri, ca să nu se mâhnească.

22. Slugi, ascultați pe stăpânii voștri cei după trup întru toate,

nu numai înaintea ochilor slujindu-le, ca și cei ce fac spre plăcerea oamenilor; ci întru dreptatea inimii, temându-vă de Dumnezeu.

23. Și tot orice faceți, din suflet să faceți, ca Domnului, iară nu ca oamenilor;

24. știind, că dela Dumnezeu veți lua răsplată moștenirea, căci Domnului Hristos slujiți. ^{c)}

25. Căci cel ce face strâmbătate va lua pentru ceea ce a făcut cu strâmbul; nu este la Dumnezeu alegere de fețe. ^{d)}

CAP. 4.

Priveghiați și vă rugați.

1. **S**tăpâni, ce e cu dreptul și ce e tocmeala slugilor să

17 I Cor 10, 31. 18 Ef 5, 22; I Petr 3, 1. 20 Ef 6, 1. 21 Ef 6, 4. 22 Tit 2, 9; I Petr 2, 18. 25 Rom 2, 6.

a) In legea Domnului. b) Nu fiți asprii, duri. c) După legile țării lor slugile nu aveau drept să moștenească: Hristos le dă acest drept, și încă pentru ceriu! d) Dumnezeu nu caută la fața omului, ci la faptele lui.

dați, știind, că și voi aveți stăpân în ceriuri.

2. Stăruieți în rugăciune, priveghind întru dînsa cu mulțămită,

3. rugându-vă totodată și pentru noi, ca să ne deschiză Dumnezeu ușa cuvântului, să grăim taina lui Hristos (pentru carea sunt și legal),

4. ca să o arăt precum mi-se cade a grăi.

5. Cu înțelepciune să umblați cu cei de afară,^{a)} vremea răscumpărând.^{b)}

6. Cuvântul vostru să fie totdeauna cu har, dires cu sare,^{c)} ca să știți cum se cade vouă a răspunde fieștecui.

7. Iară despre mine vi le va spune toate Tihic, iubitul frate și credinciosul slujitor, și sluga cea dimpreună în Domnul.

8. Pe el l'am trimis la voi anume, ca să văză ce mai faceți, și să mângăie inimile voastre;

9. împreună cu el am trimis pe Onisim, credinciosul și iubitul frate, carele este dintre voi: ei vă vor spune toate celea de aici.

10. Închină-se vouă Aristarh cel împreună cu mine robit, și Marcu^{d)} vărul lui Var-nava, de carele ați luat porunci, (de va veni la voi, primiți-l);

11. și Isus, carele se cheamă Just, cari sunt din tăierea împrejur. Aceștia singuri lucră împreună cu mine pentru împărăția lui Dumnezeu; ei mi-au fost mie mângăiere.

12. Închină-se vouă Epafra, carele e dintre voi, sluga lui Hristos,

IV 2 Luc 18, 1; I Tes 5, 17. 3 Ef 6, 19; II Tes 3, 1. 5 Ef 5, 15.

a) Cei ce nu sunt creștini. b) Folosiți bine vremea; sună mai ales unor leneși. c) Plăcut și plin de înțelepciune. d) Vezi Fapte 12, 12 și 15, 39. Acesta a scris o evanghelie.

care le se nevoiește pururea în rugăciuni, ca să stați desăvârșiți și deplini în toată voia lui Dumnezeu;

13. căci mărturisesc de dînsul, că are rîvnă multă pentru voi, și pentru cei din Laodicea, și din Ierapol.

14. Închină-se vouă Luca,^{a)} doftorul cel iubit și Demas.

15. Închinați-vă fraților celor din Laodicea, și lui Nimfas, și bisericii din casa lui.

16. Și dacă se va fi cetit cartea aceasta la voi, faceți să se citească și în biserica Laodiceanilor; și cea scrisă celor din Laodicea și voi să o cetiți.

17. Și ziceți lui Arhip:^{b)} „vezi de slujba, carea ai primit-o întru Domnul, ca să o plinești“.

18. Închinăciune cu mîna mea alui Pavel. Aduceți-vă aminte de legăturile mele. Darul cu voi. Amin.

14 II Tim 4, 11.

a) Luca e tovarășul sfîntului Pavel, care a scris Evanghelia și Faptele Apostolilor. b) Arhip se vede că a fost mai marele bisericii din Colose, cît a lipsit Epafra.

CARTEA I A SFÂNTULUI APOSTOL PAVEL CĂTRE TESALONICENI.

CAP 1.

*Fo'osul învățăturii lui
Pavel.*

1. **P**avel, și Silvan, și Timoteiu bisericii Tesalonicenilor^{a)} întru Dumnezeu Tatăl și întru Domnul Isus Hristos: dar vouă și pace dela Dumnezeu Tatăl nostru și dela Domnul Isus Hristos.

2. Mulțămim lui Dumnezeu pururea pentru voi toți, pomenire făcând de voi întru rugăciunile noastre,

3. neîncetând aducându-ne aminte înaintea lui Dumnezeu și Tatăl nostru de lucrul credinței voastre, și de osteneala dragostei, și de tăria nădejdi în Domnul nostru Isus Hristos;

4. știind, frați iubiți de Dumnezeu, alegerea voastră,^{b)}

5. și că bunăvestirea noastră nu a fost către voi numai în cuvânt, ci și în putere, și în Spiritul Sfânt, și întru adevărire multă;^{c)} precum știți, în ce chip am fost între voi, pentru voi.

6. Și voi următori v'ați făcut nouă și Domnului, primind cuvântul în năcaz mult,^{d)} cu bucuria Spiritului Sfânt;

7. atâta, încât v'ați făcut pildă tuturor celor ce cred în Macedonia și în Ahaia.

8. Căci dela voi s'a vestit cuvântul Domnului nu numai în Macedonia și în Ahaia, ci credința voastră cea

II 2 Fapte 16, 19.

a) Tesalonica, azi Salonic, era capitala Macedoniei.

b) Că Dumnezeu v'a ales să aveți parte de mântuire.

c) Pavel i-a făcut să creadă, căci le-a dovedit adevărul și cu vorba (predica), și cu fapta (minuni). d) Ceste la Fapte 17, 59.

întru Dumnezeu a ieșit în tot locul, încât nu mai trebuie să mai grăim noi ceva;

9. căci aceia spun de noi, ce fel de intrare am avut la voi, și cum v'ați întors la Dumnezeu dela idoli, ca să slujiți Dumnezeului celui viu și adevărat,

10. și să așteptați din ceriuri pe Fiul lui (pe carele l'a sculat din morți), pe Isus, carele ne izbăvește pe noi de mânia cea viitoare.

CAP. 2.

Suferințele Tesalonicenilor.

1. **C**ăci voi înșivă știți, fraților, că intrarea noastră la voi nu a fost zadarnică;

2. ci întâiu, pătimind și ocărăți fiind în Filipi, precum știți, am îndrăznit întru Dum-

nezeul nostru a grăi către voi evanghelia lui Dumnezeu cu multă nevoie.

3. Pentru că îndemnarea noastră nu e dintru înșelăciune, nici din necurăție, nici cu vicleșug;

4. ci, precum ne-a socotit Dumnezeu a fi vrednici să primim evanghelia, așa grăim; nu ca și cum am plăcea oamenilor, ci lui Dumnezeu celui ce lămurește inimile noastre.^{a)}

5. Căci nici odată nu am fost la voi cu cuvânt lingușitor, precum știți, nici cu prilej de lăcomie: Dumnezeu e marlor;

6. nici nu am căutat mărire dela oameni, nici dela voi, nici dela alții. Măcar că puteam să vă fiu vouă spre greutate, ca apostolii lui Hristos.^{b)}

9 Fapte 20, 34; I Cor 4, 12; II Tes 3, 8.

a) Vede lămurit în inimile noastre. b) Apostolii au dreptul să capete dela oameni celea de lipsă pentru traiu și cinstea ce li se cuvine ca slujitorii Domnului.

7. Ci am fost cu blândețe în mijlocul vostru, ca și doica, ce-și încălzește pe fiii săi.

8. Așa având inimă bună spre voi, am voit să vă dau vouă nu numai evanghelia lui Dumnezeu, ci încă și sufletele noastre, pentru că ne-ați fost nouă iubiți.

9. Căci vă puteți aduce aminte, fraților, de osteneala și de nevoința noastră, că noaptea și ziua lucrând, ca să nu îngreuiem pe cineva din voi, am propovăduit vouă evanghelia lui Dumnezeu.

10. Voi sunteți mărturii și Dumnezeu, cum am fost de cu sfințenie, și cu dreptate, și fără de prihană cu voi cei ce ați crezut;

11. precum știți, cum pe unul fieșle carele din voi (ca un părinte pe fiii săi) v'am îndemnat și v'am încurajat,

12. și v'am rugat,

ca să umblați voi în chip vrednic de Dumnezeu, carele v'a chemat întru a sa împărăție și mărire.

13. Drept aceea și noi mulțămim lui Dumnezeu neîncetat, că primind voi cuvântul ascultării de Dumnezeu dela noi, nu l'ați primit ca un cuvânt omenesc; ci, precum este într'adevăr, ca pe cuvântul lui Dumnezeu, carele și lucrează întru voi cei ce credeți.

14. Căci voi, fraților, ați fost următori bisericilor lui Dumnezeu, cari sunt în Iudea în Hristos Isus, căci aceleaș le-ați pălinit și voi dela cei de un neam cu voi, precum și aceia dela Iidovii,

15. cari și pe Domnul Isus l'au omorât, și pe prorocii săi; și pe noi ne-au prigonit; și lui Dumnezeu spre plăcere nu-i sunt, și tuturor oamenilor stau împotrivă;

16. cari ne opresc pe noi să nu grăim neamurilor, ca să se mântuiască, pentru ca să-și plinească păcatele sale ^{a)} pururea; sosit-a mânia peste ei până în sfârșit.

17. Iară noi, fraților, lipsind dela voi vreme ca de un ceas cu fața, nu cu inima, mai mult ne-am sârguit a vedea fața voastră cu mare dor.

18. Pentru aceea am vrut să venim la voi, eu adecă Pavel, odată și de două ori, și ne-a împiedecat satana. ^{b)}

19. Căci care este nădejdea, sau bucuria, sau cununa laudei noastre? Au nu sunteți voi înaintea Domnului nostru Isus Hristos întru a lui venire?

20. Căci voi sunteți

mărirea și bucuria noastră.

CAP. 3.

Bucuria lui Pavel.

1. **D**rept aceea neputând mai mult răbda, mai bine am voit a rămânea în Atena singuri,

2. și am trimis pe Timoteiu, fratele nostru și sluga lui Dumnezeu și ajutorul nostru întru bunăvestirea lui Hristos, ca să vă întărească pe voi și să vă mângâie întru credința voastră;

3. ca nici unul să nu se turbure întru scârbele acestea; ^{c)} doar singuri știți, că spre aceasta suntem puși. ^{d)}

4. Căci când am fost la voi, v'am zis vouă mai înainte, că vom să avem scârbe; precum au și fost, și știți.

III 2 Faple 16, 1.

a) Iidovii, împiedecând pe alții să primească credința, își înmulțesc păcatele. b) Oameni de ai Satanei. Vezi și Faple 20, 3. c) Năcazurile, ce li le făceau Iidovii, cari și pe Pavel l'au alungat din Tesalonica. d) Ca să fim prigonii, ca și Isus.

5. Drept aceea și eu, neputând răbda mai mult, am trimis ca să cunosc credința voastră, ca nu cumva să vă fi ispilit pe voi ispilitorul, și să fie în zadar osteneala noastră.

6. Iară acum venind Timoteiu la noi dela voi, și aducându-ne veste bună despre credința și dragostea voastră, și cumcă pururea aveți pomenire bună de noi, dorind a ne vedea, precum și noi pe voi:

7. pentru aceasta ne-am mângăiat, fraților, de voi cu toate năcazurile și suferințele noastre, pentru credința voastră;

8. căci acum noi vii suntem, dacă stați voi în Domnul.^{a)}

9. Căci ce mulțumită vom putea da lui Dumnezeu de voi pen-

tru toată bucuria, cu carea ne bucurăm pentru voi înaintea Dumnezeului nostru,

10. noaptea și ziua cu stăruință rugându-ne, ca să vedem fața voastră, și să plinim lipsele credinței voastre?

11. Iară însuși Dumnezeu, Tatăl nostru, și Domnul nostru Isus Hristos să îndrepteze calea noastră către voi,

12. și pe voi să vă înmulțască Domnul, și să facă să prisosească dragostea unuia spre altul și spre toți, precum suntem și noi spre voi;

13. ca să înlărească inimile voastre fără de prihană întru sfințenie înaintea lui Dumnezeu Tatăl nostru întru venirea Domnului nostru Isus Hristos cu toți sfinții lui.

a) Pavel era mort de frică auzind, cât au avut să sufere Tesalonicenii pentru credința adevărată. Acum, aflând că stau tari în credință, a prins inimă.

CAP. 4.

Să fie sfinți. Învierea morților.

1. **D**e altfel, frașilor, vă rugăm și vă îndemnăm în Domnul Isus, că, precum ați învățat dela noi, cum se cade vouă a umbla și a plăcea lui Dumnezeu, așa să sporiiți tot mai mult.

2. Căci voi știți, ce porunci v'am dat dela Domnul Isus.

3. Căci aceasta este voia lui Dumnezeu, sfințirea voastră, ca să vă feriți de curvie,

4. și fiecare din voi să știe a-și stăpâni vasul său întru sfințenie și în cinste,

5. nu întru patima poștei, ca și păgânii, carinucunoscpe Dumnezeu;

6. și să nu asuprească, nici să nu înșele în vreun lucru pe frațele său, de vreme ce răsplătitor este Dom-

nul de toate acestea, precum și mai înainte v'am zis și am mărturisit.

7. Pentru că nu ne-a chemat Dumnezeu spre necurăție, ci spre sfințenie.

8. Drept aceea cel ce desprețuiește acestea, nu pe un om îl desprețuiește, ci pe Dumnezeu, carele a dat Spiritul său cel sfânt întru noi.

9. Iară despre iubirea de frași nu trebuie a vă scrie vouă, căci voi înșivă învățați sunteți dela Dumnezeu, ca să vă iubiți unul pe altul;

10. aceasta o și faceți cu toți frașii, cari sunt în toată Macedonia. Însă vă rugăm, frașilor, să o faceți mai mult;

11. și cu fală să vă nevoiți, ca să fiți în liniște, și să isprăviți ale voastre; și să lucrați cu mâinile voa-

stre, precum v'am și vestit;

12. ca să umblați cu cinste către cei din afară, și să nu aveți lipsă de nimenia.^{a)}

13. Iară nu voi să nu știți voi, fraților, despre cei ce au adormit, ca să nu vă întristați ca și ceilalți, cari nu au nădejde.^{b)}

14. Căci de credem, că Isus a murit și a înviat: așa-i va aduce Dumnezeu împreună cu Isus pe cei adormiți întru el.

15. Pentru că aceasta o grăim vouă cu cuvântul Domnului, că noi cei vii, cari vom fi rămași întru venirea Domnului, nu vom întrece pe cei adormiți.^{c)}

16. Căci însuși Domnul, la porunca dată cu glasul arhanghelului și cu trâmbița lui Dumnezeu, se va po-

goră din ceriu, și cei morți întru Hristos vor învia întâiu.

17. După aceea noi cei vii, cari vom fi rămași, împreună cu dînșii ne vom răpi în nori, ca să-l întâmpinăm pe Domnul în văzduh; și așa pururea cu Domnul vom fi.

18. Drept aceea mângăiați-vă unii pe alții cu cuvintele acestea.

CAP. 5.

Ziua Domnului ca un fur.

1. **I**ară de vremi, și de ani, fraților, voi nu aveți lipsă să vă scriem vouă,

2. căci înșivă bine știți, că ziua Domnului, ca un fur noaptea, așa va veni.

3. Căci când vor zice: „pace și liniște“, atunci fără de veste va

14 I Cor 15, 23. V 2 II Petr 3, 10; Apoc 3, 3; 16, 15.

a) Unii leneși, pentru că așteptau venirea apropiată a Domnului Isus, așteptau să-i țină alții. b) Păgânii. c) Creștinii, cari vor trăi la sfârșitul lumii, nu vor gusta fericirea mai înainte decât cei morți de mult.

veni peste dînşii pierirea, ca şi durerea celei ce are în pînă, şi nu vor scăpa.

4. Iară voi, fraţilor, nu sunteţi întru întunec, ca să vă apuce ziua aceea ca un fur;

5. căci voi toţi fiiii luminii sunteţi şi fiiii zilei; nu suntem ai nopţii, nici ai întunecului.^{a)}

6. Pentru aceea să nu dormim ca şi ceilalţi, ci să priveghem şi să fim trezi;

7. căci cei ce dorm noaptea dorm, şi cei ce se îmbată, noaptea se îmbată.

8. Iară noi ai zilei fiind, să fim trezi, îmbrăcându-ne întru zăua credinţei şi a dragostei, şi în coiful nădejdi de mîntuire.^{b)}

9. Căci nu ne-a pus pe noi Dumnezeu spre

mînie,^{c)} ci ca să dobîndim mîntuirea prin Domnul nostru Isus Hristos,

10. carele a murit pentru noi, pentru ca, ori de vom priveghia, ori de vom dormi,^{d)} împreună cu el să trăim.

11. Pentru aceea mîngăiaţi-vă unul pe altul, şi zidiţi-vă, unul pe altul, precum şi faceţi.

12. Şi vă rugăm pe voi, fraţilor, să cunoaşteţi pe cei ce se ostenesec între voi, şi pe mai marii voştri în Domnul, şi pe cei ce vă învaţă pe voi,

13. şi să-i iubiţi pe dînşii de prisosit pentru fapta lor; pace să aveţi între voi.

14. Şi vă rugăm pe voi, fraţilor, înţepleţi pe cei fără de rîndu-

8 Is 59, 17; Ef 6, 14. 17.

a) Sunteţi fiiii lui Dumnezeu şi faceţi fapte, de cari nu vă ascundeţi. b) În contra ispitelor, armele cele mai puternice sunt credinţa, nădejdea şi dragostea lui Dumnezeu. c) Ca să ne osîndească la iad. d) Ori de vom fi vii la sfârşitul lumii, ori de vom fi morţi.

ială, mângăiați pe cei slabi de inimă, sprijiniți pe cei neputincioși, fiți răbdători spre toți.

15. Vedeți să nu întoarceți cineva rău pentru rău cuiva; ci pururea cele bune să le urmați, și unul spre altul, și spre toți.

16. Pururea vă bucurați.

17. Neîncetați să vă rugați.

18. Întru toate mulțămii, căci aceasta este voia lui Dumnezeu întru Hristos Isus spre voi.

19. Spiritul să nu-l stingeți,^{a)}

20. prorociile să nu le defăimați.^{b)}

21. Toate le cercați, ce e bun să țineți.

22. De tot felul de rău să vă feriți.

23. Și însuși Dumnezeu păcii să vă sfințească pe voi de tot desăvârșit; ca tot întreg spiritul^{c)} și sufletul^{d)} și trupul vostru să se păzească fără de prihană întru venirea Domnului nostru Isus Hristos.

24. Credincios este celce v'a chemat pe voi, carele va și face.

25. Fraților, rugați-vă pentru noi.

26. Spuneți închinăciune fraților tuturor cu sărutare sfântă.

27. Juru-vă pe voi întru Domnul, ca să se celească carlea aceasta tuturor sfinților frați.

28. Darul Domnului nostru Isus Hristos cu voi. Amin.

15 Pilde 16, 13; 20, 22; Rom 17, 17; I Petr 3, 9, 17 Sir 18, 22; Luc 18, 1; Col 4, 2. 24 I Cor 1, 9.

a) Nu împiedecați darul lui Dumnezeu să lucreze în voi. b) Nu vorbiți de rău pe cei ce vă tâlmăcesc scripturile și credința. c) Mintea. d) Voința.

CARTEA II A SFÂNTULUI APOSTOL PAVEL CĂTRE TESALONICENI.

CAP. 1.

*Dumnezeu va răsplăti
la toți.*

1. **P**avel, și Silvan,
și Timoteiu
bisericii Tesaloniceni-
lor întru Dumnezeu
Tatăl nostru și întru
Domnul Isus Hristos:

2. dar vouă și pace
dela Dumnezeu Tatăl
nostru și dela Domnul
Isus Hristos.

3. Datori suntem
pururea a mulțami lui
Dumnezeu pentru voi,
fraților, precum se cu-
vine, căci mult crește
credința voastră, și se
înmulțește dragostea
unuia fieștecăruia din
voi spre altul;

4. alâta, încât și noi
singuri ne lăudăm de
voi întru bisericile lui
Dumnezeu pentru răb-
darea și credința voa-
stră, pentru toate pri-

gonirile și năcazurile
voastre, cari le suferiți.

5. Acestea sunt ară-
tarea dreptei judecăți
alui Dumnezeu, ca voi
să vă învredniciți îm-
părăției lui Dumnezeu,
pentru carea și pătimiți.

6. De vreme ce drept
e la Dumnezeu a răș-
plăti cu năcaz celor
ce vă năcăjesc pe voi;

7. și vouă celor nă-
căjiți odihnă cu noi la
arătarea Domnului I-
sus din ceriu cu în-
gerii puterii sale;

8. cel ce în văpaie
de foc va da izbândă
celor ce nu cunosc pe
Dumnezeu, și celor ce
nu ascultă de evan-
ghelia Domnului no-
stru Isus Hristos;

9. cari vor lua mun-
că pierirea cea veș-
nică dela fața Dom-
nului și dela mărirea
tăriei lui, ^{a)}

a) Cei ce nu ascultă de evanghelie vor fi pedepsiți
cu focul din iad și pe veci vor pieri dela fața Dom-
nului. Însă nu se vor prăpădi de tot, cum zic păcătoșii.

10. când va veni să se preamărească întru sfinții săi, și să se facă minunăți întru toți credincioșii (căci voi ați crezut mărluria noastră) în ziua aceea.

11. Pentru care ne și rugăm pururea pentru voi ca Dumnezeuul nostru să vă învrednicească chemării,^{a)} și să vă plinească toată bunăvoința bunătății sale și lucrul credinței întru putere,

12. ca numele Domnului nostru Isus Hristos să se preamărească întru voi, și voi întru el, după darul Dumnezeului nostru și al Domnului Isus Hristos.

CAP. 2.

Antihrist. Cei aleși.

1. **S**i vă rugăm pe voi, fraților, pentru venirea Dom-

nului nostru Isus și pentru a noastră adunare la dînsul,

2. ca să nu vă mutați curînd din minte, nici să nu vă spăimîntați nici prin spirit, nici prin cuvînt, nici prin carle ca și cum ar fi trimisă de noi, cum că ar fi sosit ziua lui Hristos.^{b)}

3. Să nu vă amăgească cineva pe voi nici într'un chip; căci va veni mai înainte părăsirea, și se va arăta omul păcatului, fiul pieririi,^{c)}

4. potrivnicul acela, carele se va înălța mai pe sus decât tot cel ce se zice Dumnezeu, sau se cinstește: așa încât va șede în biserica lui Dumnezeu, arătându-se pe sine, cumcă ar fi el Dumnezeu.

5. Au nu vă aduceți

II 3 Ef 5, 6.

a) La fericirea veșnică: „Venți binecuvîntații Părintelui meu” dela Mateiu 25, 34. b) Sfârșitul lumii. c) Când va veni Antihrist, ve găsi multă lume lăpădată de credință.

aminte, că, încă fiind eu la voi, acestea vi le-am spus vouă?

6. Acum știți ce-l oprește, ca să se arate el la vremea sa;

7. căci iată taina fără-delegii se lucrează; numai cel ce ține acum, ^{a)} să țină până ce se va lua din mijloc. ^{b)}

8. Și atunci se va arăta acest fără-delege, pe carele Domnul I-sus îl va omorâ cu suflarea gurii sale, și-l va pierde cu arătarea venirii sale.

9. Venirea lui este după lucrarea satanii întru toată puterea, și întru semne, și minuni mincinoase,

10. și întru toată amăgirea nedreptății pentru cei pieritori, pentru că ei nu au primit dragostea adevărului ca să se mântuiască.

11. Și pentru aceea

8 Is 11, 4.

a) La biserica lui Hristos. b) Până ce va fi omorât Antihrist. c) Le-a plăcut să trăiască. d) Tot așa e de scumpă învățătura cu grațiu viu, ca și Sfânta Scriptură.

le va trimite Dumnezeu lucrarea înșelăciunii, ca să crează ei minciunii;

12. ca să fie osândiți toți, cari nu au crezut adevărului, ci bine au voit ^{c)} întru nedreptate.

13. Insa noi datori suntem pururea a mulțamii lui Dumnezeu pentru voi, fraților iubiți de Domnul, pentru că v'a ales pe voi Dumnezeu din început ca să vă mântuiască prin sfințirea Spiritului și prin credința adevărului;

14. la carea v'a chemat prin vestirea noastră spre a câștiga mărirea Domnului nostru Isus Hristos.

15. Pentru aceea, fraților, stați și țineți învățăturile, cari le-ați învățat, ori prin cuvântul, ori prin cartea noastră. ^{d)}

16. Iară însuși Domnul nostru Isus Hristos și Dumnezeu Tatăl nostru, care ne-a iubit pe noi, și ne-a dat mângăiere veșnică și nădejde bună prin dar,

17. să mângăie inimile voastre, și să vă înlărească pe voi întru tot cuvântul, și întru toată fapta bună.

CAP. 3.

Să nu fie leneși.

1. **D**e altfel, fraților, rugați-vă pentru noi ca să curgă cuvântul Domnului^{a)} și să se preamărească, ca și întru voi;

2. și ca să ne izbăvim de oamenii cei răi și vicleni;^{b)} căci nu toți au credință.

3. Iară credincios e Domnul, carele vă va întări pe voi, și vă va păzi de cel rău.

4. Și avem nădejde

întru Domnul de voi, că cele ce vi-le poruncim vouă, le și faceți, și le veți face.

5. Iară Domnul să îndrepteze inimile voastre spre dragostea lui Dumnezeu și spre răbdarea lui Hristos.^{c)}

6. Și vă poruncim vouă, fraților, întru numele Domnului nostru Isus Hristos, să vă osebiți de tot fratele, carele umblă fără de rânduială, și nu după învățătura, carea o a primit dela noi.

7. Căci voi înșivă știți, cum trebuie să urmați nouă, doar noi nu am umblat fără de rânduială între voi,

8. nici nu am mâncat dela cineva pâine în dar; ci întru osteneală și în nevointă am lucrat noaptea și ziua, ca să nu îngreuiem pe cineva din voi.

III 1 Ef 6, 19; Col, 4 3. 8 Fapte 20, 34; I Cor 4, 12; I Tes 2, 9.

a) Să ajungă și la alții. b) Iidovii, cari umblau în călcâiul lui Pavel, să strice isprăvile lui. c) Ca să puteți răbda pentru Hristos.

9. Nu ca și cum nu nu am fi avut putere, ci ca pe noi să ne dăm vouă pildă de urmat.

10. Căci și când eram la voi, aceasta am poruncit vouă: „dacă nu vrea cineva să lucreze, nici să nu mănânce”.

11. Auzim, că umblă la voi oarecari fără de rânduială, nelucrând nimica, ci cu amăgiri purlându-se.^{a)}

12. Și unora ca aceștia le poruncim, și-i rugăm întru Domnul nostru Isus Hristos, ca lucrând liniștit, să-și mănânce pâinea sa.

13. Iară voi, fraților, nu vă leneviți a face bine.

13 Gal 6, 9.

a) Unii ziceau că sfârșitul lumii este aproape, și nu voiau să lucreze nimic, ca să se poată îngriji de suflet. Aceștia așteptau să-i jînă alții.

14. Și de nu ascultă cineva de cuvântul nostru din această scrisoare, pe acela să-l însemnați, și să nu vă însoțiți cu el, ca să se rușineze.

15. Însă să nu-l socotiți ca pe un vrășmaș, ci să-l îndreptați ca pe un frate.

16. Iară însuși Domnul păcii să vă dea vouă pacea pururea, în tot chipul.

17. Domnul fie cu voi cu toți. Închinăciune cu mâna mea alui Pavel, carea este semn în toată cartea: așa scriu.

18. Darul Domnului nostru Isus Hristos cu voi cu toți. Amin.

CARTEA I A SFÂNTULUI APOSTOL PAVEL CĂTRE TIMOTEIU.

CAP. 1.

Învățători mincinoși.

1. **P**avel, apostolul lui Isus Hristos după porunca lui Dumnezeu, Mântuitorul nostru, și a Domnului Isus Hristos, nădejdea noastră,

2. lui Timoteiu, adevăratul fiu întru credință: dar, milă, pace dela Dumnezeu Tatăl și dela Isus Hristos, Domnul nostru.

3. Precum te-am rugat să rămâi în Efes,^{a)} când am mers în Macedonia, să poruncești unora să nu învețe altceva,

4. nici să nu se uite la bazme și la numerele neamurilor celor fără de sfârșit, cari mai

vârtos fac întrebări, decât zidirea lui Dumnezeu, carea este întru credință.^{b)}

5. Căci scopul poruncii este dragostea din inimă curată, și din conștiință bună, și din credință nelășărnică;

6. dela carea unii rătăcind, s'au întors la cuvinte deșarte,

7. vrând să fie învățători de lege, cu toate că nu înțeleg nici cele ce grăiesc, nici cele ce înțaresc.

8. Iară noi știm, că legea este bună, de o ține cineva cum se cuvine;

9. știind aceasta, că legea nu se pune pentru cel drept, ci pentru cei fărădelege și ne-

1 2 Fapte 16, 1. 4 I Tim 4, 7; II Tim 2, 23; Tit 3, 9. 8 Rom 7, 12.

a) Pavel l'a pus pe Timoteiu episcop în Efes. b) Credința adevărată ne face mai buni, (zideste), dar învățătura acestor învățători mincinoși (Iudaizanti și Onostici) nu făcea pe nimeni mai bun, ci spunea povești și înșira neamuri fără nici un folos sufletelesc.

supuși, cei răi și păcătoși, cei nedrepți și spurcați, ucigători de tată și ucigători de mamă, ucigători de oameni,

10. cei curvari, cei ce se culcă cu bărbați, răpitori de oameni, mincinoși, cei ce jură strâmb, și pentru orice alt lucru, ce se împotrivesc învățaturii celei sănătoase,

11. după evanghelia mării fericitului Dumnezeu, carea mi-s'a încredințat mie.

12. Și mulțănesc celui ce m'a întărit pe mine, lui Hristos Isus, Domnul nostru, pentru că m'a socotit credincios, punându-mă întru slujbă

13. pe mine, cel ce eram mai înainte hulitor, și prigonitor, și ocărător; ci am fost miluit, căci neștiind am făcut întru necredință.^{a)}

14. Și darul Domnului nostru a fost din belșug cu credința și cu dragostea cea întru Hristos Isus.

15. Adevărat e cuvântul și de toată primirea vrednic, că Hristos Isus a venit în lume să mântuiască pe cei păcătoși, între cari cel dintâiu sunt eu.

16. Ci pentru aceasta am fost miluit, ca întru mine să arate întâiu Hristos Isus toată îndelunga sa răbdare, spre pildă celor ce vor să crează întru dînsul pentru viața de veci.

17. Iară împăratului vecilor, celui nemuritor, celui nevăzut, singurului Dumnezeu, cinste și mărire în vecii vecilor. Amin.

18. Fiule Timotee, această poruncă îți dau după prorociile, cari sau făcut despre tine mai înainte, ca să

15 Mat 9, 13. Marc 2, 17.

a) Lui Pavel îi pare rău că a prigonit biserica, deși a făcut-o cu cea mai bună credință.

te lupți după ele bună lupță,

19. având credință și bună conștiință, pe carea unii lăpădându-o, din credință au căzut;

20. dintre aceștia este Imeneu și Alexandru, pe cari i-am dat satanei, ca să se învețe a nu huli.

CAP. 2.

Rugăciunile.

1. **R**ogu-te dară mai înainte de toate să faci rugăciuni, cereri, mijlociri,^{a)} mulțămite pentru toți oamenii;

2. pentru împărați, și pentru toți cari sunt în deregătorie, ca să petrecem viață lină și cu odihnă întru toată evlavie și curăție.

3. Căci aceasta e lucru bun și primit înaintea lui Dumnezeu, Mântuitorul nostru,

4. carele vrea ca toți oamenii să se mântuiască și să vină la cunoștința adevărului.

5. Pentru un că este singur Dumnezeu și un mijlocitor între Dumnezeu și oameni, omul Isus Hristos;

6. carele s'a dat pe sine însuși preț de răscumpărare pentru toți, mărturie în vremile sale,^{b)}

7. spre carea^{c)} sunt pus eu propovăduitor și apostol (adevărul zic întru Hristos, nu mint), învățător neamurilor întru credință și întru adevăr.

8. Voiesc dară ca bărbații să se roage în tot locul, ridicându-și mâinile curate, fără de mânie și fără de îndoire.^{d)}

9. Așisderea și mierile cu podoabă de cinste, cu sială, și cu bună cuviință să se îm-

II 9 I Petr 3, 3.

a) Rugăciuni pentru alții. b) Cum a mărturisit însuși la vremea sa. c) Spre a mărturisi răscumpărarea. d) Să creadă, că Dumnezeu îi va asculta.

podobească, nu cu împletirea părului, au cu aur, au cu mărgăritare, au cu haine scumpe;

10. ci cu fapte bune, precum se cuvine murierilor celor ce mărturisesc, că se tem de Dumnezeu.

11. Muierea să se învețe în tăcere, cu toată ascultarea.

12. Iară muierii nu-i îngăduiesc să învețe ea pe altul, nici să-și stăpânească bărbatul, ci să fie întru tăcere.^{a)}

13. Pentru că Adam s'a făcut întâiu, apoi Eva.

14. Și Adam nu s'a amăgit; iară muierea amăgindu-se, a ajuns la călcarea poruncii.

15. Însă se va mântui prin nașterea de fii,^{b)} de vor petrece în credință, și în dragoste, și în sfințire cu cuviință.

CAP. 3.

Slujitorii bisericii.

1. devărat e curește cineva episcopie,^{c)} bun lucru^{d)} dorește.

2. Însă se cade episcopului să fie fără de prihană, al unei muieri bărbat,^{e)} treaz, întreg la minte, cuvios, iubitor de străini, desloinic a învăța pe alții;

3. să nu fie bețiv, bălăuș, lacom de dobândă urâtă; ci blând, nesfadnic, neiubitor de argint,

4. casa sa bine chivernisindu-și, fii având ascultători, cu toată curăția,

5. (căci de nu știe cineva chivernisi casa sa, cum va purta grijă de biserica lui Dumnezeu?);

6. să nu fie de cu-

12 I Cor 14, 34. 13 Fac 1, 27. 14 Fac 3, 6, III 2 Tit 1, 7.

a) În biserică să tacă și să asculte. b) Muierea, care naște copii, și-i face buni creștini, îndreaptă greșala Evei. c) Ori preoție. d) Slujbă însemnată, foarte grea și caută. e) Să fi fost însurat numai odată.

rând botezat, ca nu cumva umflându-se, să cază în osânda diavolului.

7. Și se cade lui să aibă mărturie bună de la cei din afară,^{a)} ca să nu cază în baljocură și în cursa diavolului.

8. Diaconii așîșderea să fie de cînste, nu cu două guri, nebeutori de vin mult, neagonisitori de dobândă urâtă;

9 ci având taina credinței întru conștiință curată.

10. Și aceștia să fie încercați mai întâiu, și după aceea să slujască, dacă vor fi fără de prihană.

11. Muierile^{b)} așîșderea să fie de cînste, negrăitoare de rău, nelimbute, treze, credincioase întru toate.

12. Diaconii să fie

bărbații unei muieri, filii bine chivernisindu-și, și casele sale.

13. Căci cei ce au slujit bine, treaptă bună loruși dobândesc, și multă îndrăznire întru credința, carea este întru Hristos Isus.

14. Acestea ți-le scriu având nădejde, că voi veni la tine fără de zăbavă;

15. iară de voi zăbovi, ca să știi cum trebuie să petreci în casa lui Dumnezeu, carea este biserica Dumnezeului celui viu stâlp și întărire adevărului.^{c)}

16. Și într'adevăr mare este taina bunei credințe: Dumnezeu s'a arătat în trup, adevăritu-s'a de Spirit, arătat-u-s'a la îngeri, propovăduitu-s'a între neamuri, crezut a fost în lume, înălțatu-s'a întru mărire.

a) Cel ce nu sunt creștini. b) Muierile preoților și ale diaconilor, ori cele ce slujiau în biserică, ajutând la botezul femeilor și la îngrijirea săracilor. c) Biserica lui Hristos ține cu tărie adevărul credinței, pe care nu îl poate clătina nimeni.

CAP. 4.

Evlavia e foarte folositoare.

1. **I**ară Spiritul luminat grăiește, că în vremile cele de apoi se vor depărta unii dela credință, uitându-se la duhuri înșelătoare și la învățături drăcești,

2. grăind minciuni întru fățarnicie, fiind înfierăți ^{a)} întru a sa conștiință;

3. cari vor opri să nu se însoare, vor zice să se ferească de bucatele, pe cari Dumnezeu le-a făcut de mâncare cu mulțămintă celor credincioși, și celor ce cunosc adevărul.

4. Căci tot ce a făcut Dumnezeu este bun, și nimica nu e de lăpădat, ce se ia cu mulțămintă,

5. căci se sfințește prin cuvântul lui Dumnezeu și prin rugăciune.

6. Acestea de le vei spune fraților, bună slugă vei fi lui Isus Hristos, hrănit fiind cu cuvintele credinții și ale bunei învățături, căreia ai urmat.

7. Iară de bazmele cele spurcate și băbești te ferește, și te nevoiește spre evlavie.

8. Pentru că grija trupească puțin folosește: iară evlavia spre toate este de folos, având făgăduința vieții celei de acum și a celei viitoare.

9. Adevărat e cuvântul și de toată primirea vrednic.

10. Căci pentru aceasta ne și ostenim și suntem ocărăși, pentru că ne-am pus nădejdea în Dumnezeul

IV 1 II Tim 3, 1; II Petr 3, 3; Iuda 18. 7 I Tim 1, 4; II Tim 2, 23; Tit 3, 9.

a) După cum se punea fierul roșu la tâlharii cei mari pe frunte, așa și pe sufletul ăstor fel de oameni e pus un semn, care să-i arate de departe.

cel viu, carele este Mântuitorul tuturor oamenilor, mai ales al celor credincioși.

11. Vesteste acestea, și le învață.

12. Tinerețele tale nimeni să nu le desprețuiască;^{a)} cîștigă credincioșilor cu cuvântul, cu viața, cu dragostea, cu credința, cu curăția.

13. Până ce voi veni, păzește celirea,^{b)} și mângărirea, și învățătura.^{c)}

14. Nu-ți uita de darul, ce este întru tine, care s'a dat ție prin prorocie^{d)} cu punerea mâinilor preoșimii.

15. Acestea să le gîndești, întru acestea fii, ca înaintarea ta^{e)} să fie cunoscută la toți.

16. Păzește-te pe tine însuși și învățătura, și rămâi întru a-

cestea; căci aceasta făcînd, și pe tine te vei mîntui, și pe cei ce te vor asculta.

CAP. 5.

Văduvele și preoșii.

1. **P**e cel bătrîn nu-l înfruntă, ci-l îndeamnă ca pe un părinte; pe cei tineri, ca pe niște frați;

2. pe cele bătrâne ca pe niște maice; pe cele tinere ca pe niște surori, întru toată curăția.

3. Pe văduve le cinstește, pe cele ce sunt adevărat văduve.^{f)}

4. Iară de are vreo văduvă fii, sau nepoți, aceștia să se învețe mai întîiu a-și chivernisi casa sa cu evlavie, și să dea răsplătiri părinților; că aceasta este bun și primit înaintea lui Dumnezeu.

a) Avea vre-o 35 de ani. b) Să cetească neconținut Sfânta Scriptură în biserică. c) Din Sfânta Scriptură să scoată oamenii mângăiere și învățatură. d) Dumnezeu a vestit, că Timoteiu va fi slujitor bisericesc. e) În sfîințenie. f) Cari trăesc cinstit, și n'au pe nimeni care să le ajute.

5. Ceea ce este într'adevăr văduvă și singură lăsată, și-a pus nădejdea în Dumnezeu, și zăbovește într'ru rugăciuni, și în cereri noaptea și ziua.

6. Iară ceea ce petrece într'ru deslătare, de vie este moartă.^{a)}

7. Și acestea le poruncește, pentru ca să fie fără de prihană.

8. Iară cine nu poartă grijă de ai săi, și mai vârtos de cei ai casei sale, de credință s'a lăpădat, și mai rău este decât cel necredincios.

9. Văduva să se alege nu mai puțin de șasezeci de ani,^{b)} carea a fost muierea unui bărbat,

10. cunoscută pentru fapte bune, de va fi crescut fii, de va fi primit pe străini, de va fi spălat picioarele sfinților, de a ajutat

pe cei năcăjiți, de va fi umblat după toată fapta bună.

11. Iară de văduvele mai tinere te ferește,^{c)} căci, când se înfierbăntează împotriva lui Hristos, vor să se mărite,

12. având osândă, pentru că au lăpădat credința cea dintâiu.^{d)}

13. Așisderea, și fără de lucru fiind, se învață a umbla din casă în casă; și nu numai că sunt fără de lucru, ci și limbute și iscoditoare, grăind cele ce nu se cad.

14. Drept aceea vreau ca văduvele mai tinere să se mărite, fii să nască, casă să chivernisească, pentru ca să nu dea nici o pricină potrivnicului spre hulă.

15. Pentru că iată unele s'au întors în urma satanei.

a) Pentru fericirea cerească. b) E vorba de văduve, cari ajutau la biserică și făgăduiau să rămână totdeauna văduve. c) Nu le primi în slujba bisericii. d) Făgăduința de a rămâne văduve.

16. Iară de are vreun credincios, sau vreo credincioasă văduve,^{a)} să le ajute, ca să nu îngreueze biserica, ca să aibă destul pentru cele ce sunt într'adevăr văduve.

17. Preoții cei ce-și țin bine deregătoria cu îndoită cinste să se cinstească, mai ales cei ce se ostenesc în cuvânt și întru învățătură.

18. Pentru că zice Scriptura: „boului ce treeră să nu-i legi gura“, și: „vrednic este lucrătorului de plata sa“.

19. Impotriva preotului pâră nu lua, fără numai dela două sau trei mărturii.

20. Pe cei ce păcătuiesc ceartă-i înaintea tuturor, ca și ceilalți frică să aibă.

21. Juru-te înaintea lui Dumnezeu, și a lui Isus Hristos, și a îngerilor lui cei aleși,

ca să păzești acestea fără de căutare în față, nimica făcând după plecare.^{b)}

22. Măinile în pripă nimănui să nu le pui,^{c)} nici să nu te faci părtaș în păcate străine. Pe tine curat te păzește.

23. De acum să nu beai numai apă, ci cu puținel vin trăește pentru stomacul tău, și pentru deseale tale slăbiciuni.

24. Păcatele unor oameni sunt arătate, cari merg mai înainte la judecată: iară ale altora vin în urmă.^{d)}

25. Așa sunt arătate și faptele cele bune; și cele ce nu sunt încă, nu se pot ascunde.

CAP. 6.

Lăcomia. Viața de veci.

1. **C**îți sunt supt jug robi să socotească pe slăpânii

V 18 II Lege 25, 4; I Cor 9, 9; Mat 10, 10; Luc 10, 7.

a) Intre rude sau neamuri b) Să nu pui parte nimănui. c) Pe nimeni să nu sfințești în grabă. d) La judecată se vor cunoaște.

săi vrednici de toată cinstea, ca să nu se hulească numele lui Dumnezeu și învățătura.

2. Și cari au stăpâni credincioși, să nu-i desprețuiască, pentru că le sunt frați; ci mai vărtos să le slujască, căci credincioși sunt și iubiți cei ce primesc facerea de bine. Acestea le învăță, și îndeamnă.

3. Iară de învăță cineva într'alt chip, și nu se lipește de cuvintele cele sănătoase ale Domnului nostru Isus Hristos, și de învățătura carea este după evlavie,

4. acela s'a trufit, neștiind nimica, bolnăvindu-se întru întrebări și în lupte de cuvinte, din cari se nasc pizmă, pricirea, hulele, prepusurile rele,

5. frecările oamenilor stricați de minte și lipsiți de adevăr, cari

socotesc, că evlavie este agoniseală;^{a)} ferește-le de unii ca aceștia.

6. Însă câștig mare este evlavie împreunăată cu îndestulirea.

7. Pentrucă nimic nu am adus în lume; adevărat este că nici a duce ceva nu putem.

8. Ci având de mâncare și îmbrăcăminte, cu acestea îndestuliți să fim.

9. Căci cei ce vor să se îmbogățescă, cad în ispite, și în curse, și în poște multe fără de treabă și vătămătoare, cari îi cufundă pe oameni în moarte și pierire.

10. Pentrucă rădăcina tuturor relelor este iubirea de argint; pe care unii postindu-o, au rătăcit dela credință și s'au pătruns cu dureri multe.

11. Iară tu, omul lui, Dumnezeu, fugi de acestea, și urmează

VI 7 Iov 1, 21; Eclis 5, 14. 8 Pilde 27, 26.

a) Iși vând credința pe câștiguri lumești.

dreptatea, evlavia, credința, dragostea, răbdarea, blândețele.

12. Luptă-te lupta cea bună a credinții; apucă-te de viața de veci, la carea și chemat ești, și pentru care bună mărturisire ai mărturisit înaintea a multe mărturii.

13. Poruncescu-ți înaintea lui Dumnezeu cel ce înviază toate, și înaintea lui Hristos Isus, carele a mărturisit înaintea lui Pontiu Pilat buna mărturisire,

14. să păzești porunca nespurcată și fără de prihană până la arătarea Domnului nostru Isus Hristos;

15. pe carea în vremile sale o va arăta cel fericit și singur puternic, împăratul împăraților și domnul domnilor;

16. carele singur are nemurire și viețuiește întru lumină neapropiată; pe carele nimeni din oameni nu l'a văzut, nici nu poate să-l vadă; ^{a)} căruia cinste și slăvănire veșnică! Amin.

17. Celor bogați în veacul de acum poruncește-le să nu se înalțe cu mintea, nici să nu se încrează în avuția cea nestătătoare; ci în Dumnezeul cel viu, carele ne dă nouă toate de prisosit spre desfătare;

18. să facă bine, să se îmbogățască în fapte bune, să fie lesne dățători, ^{b)} - împărtășitori;

19. agonisindu-și lor temelie bună în viitor ca să primească viața de veci.

20. O Timotee, lu-

13 Mat 17, 2; Io 18, 33. 37. 15 Apoc 17, 14; 19, 16. 16 Io 1, 18; I Io 4, 22. 17 Luc 12, 15.

a) Numai cu ochii săi; poate însă cu ajutorul darului lui Dumnezeu. b) Din toată inima.

crul cel încredințat^{a)}
 păzește-l, depărtându-
 le de glasurile deșarte
 cele spurcate, și de
 toate vorbele cele po-
 trivnice ale cunoștinței

cele cu nume minci-
 nos,

21. pe carea unii
 mărturisindu-o, dela
 credință au rătăcit. Da-
 rul cu tine. Amin.

a) Credința, ce ai auzit-o din gura mea.

CARTEA II A SFANTULUI APOSTOL PAVEL CĂTRE TIMOTEIU,

CAP. 1,

Darul preoției.

1. **P**avel, apostolul lui Isus Hristos prin voia lui Dumnezeu, după făgăduința vieții, carea este în Hristos Isus,

2. lui Timoteiu, iubitul fiu: dar, milă, pace dela Dumnezeu Tatăl și dela Hristos Isus, Domnul nostru.

3. Mulțămesc lui Dumnezeu, căruia îi slujesc din strămoși cu curată conștiință,^{a)} că neîncetată pomenire fac de tine întru rugăciunile melenoaptea și ziua,

4. dorind ca să te văz, aducându-mi aminte de lacrimile tale,^{b)} ca să mă umplu de bucurie;

5. pomenire având

de credința cea nefă-
țarnică, carea e întru
tine, carea a locuit
mai înainte în bună-
ta Loida, și în mumă-
ta Eunice, și adevărat
crez, că și întru tine.

6. Pentru care pri-
cină iarăși îți aduc a-
minte, ca să așii da-
rul lui Dumnezeu, ca-
re este întru tine prin
punerea mâinilor mele.

7. Pentru că nu ne-a
dat nouă Dumnezeu
spiritul temerii, ci al
puterii, și al dragostei,
și al chibzuinții.

8. Deci nu te rușina
de mărturisirea Dom-
nului nostru, nici de
mine, legațul lui;^{c)} ci
fii părtaș năcazurilor
bunevestiri după pu-
terea lui Dumnezeu;^{d)}

9. carele ne-a mân-
tuit pe noi, și ne-a che-
mat cu chemare sfântă,

1 7 Rom 8, 15. 9 Tit 3. 5.

a) Cu suflet curat. b) Pe cari le-a vărsat Timoteiu la des-
părțirea de Pavel. c) Pavel era a doua oară în temnița din
Roma. d) După puterea, ce ai primit-o dela Dumnezeu.

nu după faptele noastre, ci după a sa bunăvoință și după darul, care s'a dat nouă întru Hristos Isus mai înainte de anii vecilor.^{a)}

10. Iară acum s'a arătat prin arătarea Mântuitorului nostru Isus Hristos, carele a stricat moartea, și a adus la lumină viața și ne-strictăciunea prin evanghelie.^{b)}

11. spre carea sunt pus eu propovăduitor, și apostol, și învățător neamurilor.

12. Pentru care pricină și pătimesc acestea; ci nu mă rușinez, căci știu cui am crezut, și sigur sunt, că puternic este a păzi lucrul meu până la ziua aceea.^{c)}

13. Ține-te de chipul cuvintelor celorsă-

nătoase, pe cari le-ai auzit dela mine în credința și în dragostea, carea este în Hristos Isus.

14. Lucrul bun^{d)} să-l păzești prin Spiritul Sfânt, carele locuiește întru noi.

15. Știi aceasta, că s'au dus dela mine toți cei ce sunt din Azia, dintre cari este Figel și Ermogen.

16. Dea Domnul milă casei lui Onisifor, căci de multe ori m'a odihnit,^{e)} și de lanțul meu nu s'a rușinat;

17. ci încă venind în Roma, cu osârdie m'a căutat, și m'a aflat.

18. Dea-i Domnul să afle milă dela Domnul în ziua aceea. Și câte în Efes mi-a slujit, tu mai bine știi.

11 I Tim 2, 7. 16 II Tim 4, 19.

a) Cetește la Efeseni 1, 4 și 5. b) Viața fericirii veșnice se câștigă prin ascultarea de legea lui Isus. c) Ostenelele lui Pavel pentru legea Domnului le va păstra Isus până la judecată, cum stau banii în bancă. d) Învățătura auzită din gura mea. e) M'a mângăiat, mi-a dat odihnă sufletului.

CAP. 2.

Ostaşul lui Hristos.

1. **T**u dară, fiul meu, întăreşte-te în darul cel întru Hristos Isus,

2. şi cele ce ai auzit dela mine prin multe mărturii, acestea le încredinţează la oameni credincioşi, cari vor fi în stare a învăţa şi pe alţii.

3. Pătimeşte ca un bun ostaş al lui Hristos Isus.

4. Nimenia ostaş fiind, nu se amestecă cu lucruri lumeşti,^{a)} ca să placă celui ce l'a luat.

5. Şi de se şi luptă cineva, nu se încununează, de nu se va lupta după lege.^{b)}

6. Plugarului, care se osteneşte, i-se cade

ca el să mănânce din-tâiu din roadă.^{c)}

7. Înţelege cele ce-ţi grăesc, căci îţi va da Domnul înţelegere întru toate.

8. Adu-ţi aminte de Isus Hristos din sămânţa lui David, carele s'a sculat din morţi, după bunăvestirea mea,

9. întru carea pătimesc până la legături ca un făcător de rele; ci cuvântul lui Dumnezeu nu se leagă.

10. Pentru aceasta toate le rabd pentru cei aleşi, ca şi ei să dobândească mântuirea, care este în Hristos Isus cu mărirevşnică.

11. Adevărat este cuvântul, că de am murit împreună cu Hristos, împreună cu din-sul vom şi învia;

a) Până e la miliţie, nu ocupă o altă slujbă, care să-l împiedece dela împlinirea datorinţei. Tot aşa să nu primească nici creştinii sfaturi rălăcile, cari să-i abată dela credinţă. b) Dacă va împlini creştinul legea cum se cade, se va mântui. c) Preoţii cari lucrează pentru mântuirea sufletelor, ei îşi mântuiesc întâiu sufletul.

12. de răbdăm, împreună cu dînsul vom și împărăși; de ne vom lăpăda de el, și el se va lăpăda de noi;

13. de nu-i rămânem credincioși, el credincios rămâne; a se tăgădui pe sine însuși nu poate.

14. Acestea să-i îndemni, mărturisindu-le înaintea lui Dumnezeu să nu se pricească în cuvinte, care lucru de nici o treabă nu este, fără numai spre surparea celor ce aud.

15. Nevoiește-te să te arăși pe tine însuși lămurit înaintea lui Dumnezeu, lucrător nerușinat, drept îndeplînd cuvîntul adevărului.

16. Iară de cuvintele cele deșarte și spurcate te ferește, căci mult duc la păgânătate.

17. Și cuvîntul lor ca gangrena hrană găsește,^{a)} dintre cari este Imeneu și Filet;

18. cari dela adevăr au rătăcit zicînd, că învierea s'a făcut,^{b)} și turbură credința oarecărora.

19. Iară temelia cea tare a lui Dumnezeu stă,^{c)} avînd pecetea aceasta: cunoscut-a Domnul pe cei ce sunt ai lui; și să se depărteze dela nedreptate tot cel ce numește numele Domnului.

20. Iară într'o casă mare nu sunt numai vase de aur și de argint, ci și de lemn și de lut; și unele sunt spre cînst, iară altele spre necînst.^{d)}

21. Deci de se va ținea cineva curat de acestea, fi-va vas de cînst sfințit și de

II 12 Mat 10, 33; Marc 8, 38. 13 Rom 3, 3.

a) Racul din stomac, care la început nu se simte, ușor se întinde: așa și învățătura rea. b) Ziceau, că omul învie numai prin bolez, și nu după moarte. c) Biserica (vezi I, Tim 3, 14—16), pe care nu o poate clătina nimeni dela adevăr. d) Deci și păcătoșii fac parte din biserică

bună treabă stăpânului spre tot lucrul bungălit.

22. Și de poștele tinerețelor fugi, și urmează dreptatea, credința, dragostea, pacea cu toți cei ce cheamă pe Domnul din inimă curată.

23. Iară de întrebările nebune și neînțelepte să te ferești, știind, că nasc vrăjbi.

24. Și slugii Domnului nu i-se cade să se sfădească, ci blând să fie către toți, harnic a învăța pe alții, cu răbdare,

25. cu blândețe certând pe cei potrivnici, că doară cândva le-ardă lor Dumnezeu pocăință spre cunoștința adevărului,

26. și să scape din cursa diavolului, prinși fiind ei de dînsul în a lui voie.

CAP. 3.

Oamenii păcătoși. Calea credinței.

23 I Tim 1, 4, 7; Tit 3, 9. III 1 I Tim 4, 1; II Petr 3, 3; Iuda 18.

1. **I**ară aceasta să știi, că în zilele cele de apoi vor veni vremi primejdioase,

2. și vor fi oamenii iubitori de sine, iubitori de argint, măreți, trufași, hulitori, de părinți neascultători, nemulțămitori, blăstămați

3. fără de dragoste, neprimitori de pace, clevețitori, neînfrânați, sălbatici, neiubitori de bine,

4. vânzători, iuși, îngâmfăți, iubitori de desfătări mai mult decât iubitori de Dumnezeu,

5. având chipul evlaviei, însă puterea ei tăgăduind. Și de aceștia te ferește.

6. Căci dintru aceștia sunt cei ce se vâra prin case, și duc în robie pe muierușele cele încărcate de păcate, cele ce sunt purtate de multe feluri de poște,

7. cari pururea în-

vață, și nici odată nu pot ajunge la cunoștința adevărului.

8. În ce chip s'au împotrivit lui Moise Ianeș și Mambres, așa și aceștia stau împotriva adevărului: oamenii stricați la minte fiind, nelămuriți în credință.

9. Ci nu vor ajunge mai departe, căci nebunia lor arătată va fi tuturor, precum a fost și a aceloră.

10. Iară tu ai urmat învățătura mea, viața mea, scopul meu, credința mea, îndelungă răbdarea mea, dragostea mea, îngăduința mea,

11. prigonirile, chinurile, cari mi-s'au făcut mie în Antiohia, și în Iconia, și în Listra; ce fel de prigoniri am suferit, și din toate m'a izbăvit Domnul.

12. Și toți, cari voiesc să trăiască cu evlavie în Isus Hristos, vor fi prigoniiți.

13. Iară oamenii cei răi și amăgitori vor da tot mai spre mai rău, înșelând și singuri înșelându-se.

14. Dară tu petreci în cele ce ai învățat, și cari îți sunt încredințate, știind dela cine te-ai învățat,

15. și fiindcă de copil știi sfintele scripturi, cari pot să te înțelească spre mântuire prin credința, carea este în Hristos Isus.

16. Toată scriptura de Dumnezeu însoflă este, și de folos spre învățătură, spre mustrare, spre îndreptare, spre deprindere întru dreptate,

17. ca omul lui Dumnezeu să fie deplin, gătit spre tot lucrul bun.

CAP. 4.

Să-și facă datorința în tot timpul.

1. **J**uru-te drept a ceea înaintea lui Dumnezeu și a

Domnului Isus Hristos, carele va să judece viii și morții la arătarea sa și întru împărăția sa:

2. propovăduiește cuvântul, stai de el cu vreme și fără de vreme, muștră, ceartă îndemnă cu toată îndelungă răbdarea și cu învățătura.

3. Pentru că va veni vremea, când învățătura cea sănătoasă nu o vor primi; ci după poștele sale își vor alege loruși învățători, cari le vor gădili urechile;^{a)}

4. și dela adevăr auzul își vor întoarce, și la bazme se vor pleca.

5. Însă tu priveghează întru toate, îndură răul, fă lucrul evanghelistului, slujba ta fă-o deplin.

6. Căci eu iată mă jertfesc,^{b)} și vremea

despărțirii mele s'a apropiat.

7. Luptă bună m'am luptat, cursul^{c)} am plinit, credința am păzit.

8. De acum mi-s'a gătit mie cununa dreptății, pe carea mi-o va da în ziua aceea Domnul, dreptul judecător; și nu numai mie, ci și tuturor celor ce iubesc arătarea lui.

9. Sârguiește-te a veni curând la mine.

10. Căci Demas m'a lăsat, iubind veacul de acum, și s'a dus în Tesalonic, Crescent în Galatia, Tit în Dalmația.

11. Luca singur este cu mine. Iea și pe Marcu, și să-l aduci cu tine, că-mi este de bună treabă în slujbă.

12. Pe Tihic l'am trimis în Efes.

13. Haina, care o

IV 11 Col 4, 14.

a) Nu vor căuta oamenii religia cea mai bună, carea să le îndrepteze viața; ci vor primi religia, care sună mai frumos, și care le îngăduie mai mult toate poștele.

b) Sunt gata să mor. c) Cursul vieții.

am lăsat în Troada la Carp, venind, să o aduci, și cărțile, mai vârtos cele de piele.

14. Alecsandru, faurul de aramă, multe rele mi-a făcut mie; plăti-i-va Domnul după faptele lui;

15. de carele te păzește, căci foarte a slătut împotriva cuvintelor noastre.

16. La apărarea mea cea dintâiu ^{a)} nimenia nu a fost cu mine; ci toți m'au părăsit (să nu li-se socotească).

17. Însă Domnul a slătut lângă mine, și m'a înlărit, ca propovăduirea să se plinească prin mine, și să o auză toate neamurile; și

m'a mântuit din gura leului. ^{b)}

18. Și mă va mântui Domnul din tot lucrul rău, și mă va scoale la împărăția sa cerească; căruia mărirea în vecii vecilor. Amin.

19. Spune închinăciune Priscilei și lui Acvila, și casei lui Onisifor.

20. Erast a rămas în Corint, iar pe Trofim l'am lăsat în Milet bolnav.

21. Grăbește-te să vii mai înainte de iarnă. Închină-se ție Ebul și Pudens, și Lin, și Claudia, și toți frații.

22. Domnul Isus Hristos cu spiritul tău. Darul cu voi. Amin.

19 II Tim 1, 16.

a) Când a fost Pavel întâia oară în fața tribunalului împăralesc din Roma. b) Dușmanii lui Pavel, a sa de turbați ca lei.

CARTEA SFÂNTULUI APOSTOL PAVEL CĂTRE TIT.

Cap. 1.

Alegerea preoșilor.

1. **P**avel, robul lui Dumnezeu și apostolul lui Isus Hristos pentru credința aleșilor lui Dumnezeu și după cunoștința adevărului, carea este întru evlavie,

2. întru nădejdea vieții de veci, pe carea o a făgăduit nemincinosul Dumnezeu mai înainte de anii vecilor,

3. și a arătat la vremea sa cuvântul său prin propovăduirea carea mi-s'a încredințat după porunca Mântuitorului nostru Dumnezeu:

4. lui Tit, adevăratul fiu după credința cea de obște: dar și pace dela Dumnezeu Tatăl, și dela Isus Hristos, Mântuitorul nostru.

5. Pentru aceasta te-am lăsat pe tine în Creta,^{a)} ca să îndrepți cele ce lipsesc, și să așezi în fiecare cetate preoși, precum ți-am poruncit:

6. de este cineva fără de prihană, bărbat al unei muieri, având fii credincioși, nu întru ocară de curvie, sau neascultători.

7. Căci episcopul^{b)} trebuie să fie fără de prihană, ca un ispravnic al lui Dumnezeu; nefăcând spre plăcerea sa, nu iute, nemânios, nebeșiv, nebălăuș, nepostitor de agonisire spurcată;

8. ci iubitor de străini, iubitor de bine, treaz la minte, drept, cuvios, înfrânat,

9. ținându-se de cuvântul credincios al învățăturii, ca puternic să fie a îndemna în-

I 6 I Tim 3, 2.

a) Episcop. b) E vorba de toți slujitorii bisericești.

tru învățătura cea sănătoasă, și pe cei ce grăiesc împotriva a-i certa.

10. Căci sunt mulți neplecați, grăitori în deșert, și amăgitori de minte, mai vârlor între cei ce sunt din tăierea împrejur;

11. căroră trebuie a le astupa gura, căci răzvrătesc toate casele, învățând cele ce nu se cad pentru dobândă necuvioasă.

12. Zis-a oarecine dintr'înșii, proroc al lor: ^{a)} „Cretenii sunt pururea mincinoși, fiare rele, pân-tece le-neșe”.

13. Mărturia aceasta adevărată este. Pentru care pricină cearlă-i fără de milă, ca să fie sănătoși în credință, ^{b)}

14. neuitându-se la bazmele jidovești și la

poruncile oamenilor, cari se întorc de către adevăr.

15. Toate sunt curate celor curați; iar celor necurați și necredincioșilor nimica nu le este curat; ci s'a spurcat lor și min-tea și conștiința. ^{c)}

16. Ei mărturisesc, că cunosc pe Dumnezeu, însă cu faptele îl tăgăduiesc, urâți fiind, și necredincioși, și spre tot lucrul bun netrebnici.

CAP. 2.

Învățătura sănătoasă.

1. **I**ară tu grăiește cele ce se potrivesc cu învățătura sănătoasă :

2. bălrânii să fie trezi, cu cinsle, întregi la min-te, sănătoși în credință, în dragoste, în răbdare;

15 Rom 14, 20.

a) Epimenide, un poet grec, care a fost și proroc.

b) Să aibă credință curată și fapte potrivite cu ea.

c) Hrislos nu a făcut nici o mâncare spurcată, dar omul cu min-tea stricală, și din cele mai curate lucruri poate face păcate.

3. așisderea și bătrânele să fie întru purtare cuvioase, negrăitoare de rău, nu de vin mult robite, învățătoare de bine,

4. ca să înțelepțească pe cele tinere să-și iubească bărbații, să-și iubească fiii,

5. să fie cu mintea întreagă, curate, să-și vadă de casă, să fie plecate bărbaților săi, ca să nu se hulească cuvântul lui Dumnezeu.^{a)}

6. Pe cei tineri așisderea îi îndeamnă să fie trezi la minte,

7. întru toate dându-te pe tine pildă de fapte bune: întru învățătură, nestricăciune,^{b)} cinste,

8. cuvânt sănătos, fără de prihană, ca și cel potrivit să se rușineze, neavând nimica a grăi de noi hulă.

9. Slugile să se plece stăpânilor săi, întru

toate să le fie pe plac, să nu le răspundă,

10. să nu-i fure; ci să le arate în toate creștința bună, ca să înfrumusețeze învățătura Mântuitorului nostru Dumnezeu întru toate.

11. Căci s'a arătat darul lui Dumnezeu cel mântuitor tuturor oamenilor,

12. care ne învață, ca lăpădând necurăția și poftile lumești, cu trezvie și cu dreptate și cu evlavie să viețuim în veacul de acum,

13. așteptând fericita nădejde și arătarea mării marelui Dumnezeu și Mântuitorului nostru Isus Hristos,

14. carele s'a dat pe sine pentru noi, ca să ne izbăvească de toată fărădelegea și să-și curățească luiși poporul ales, râvnitor de fapte bune.

15. Acestea le grăiește, și îndeamnă, și

II 9 Ef 6, 5; Col 3, 22; I Petr 2, 18. 11 Tit 3, 4.

a) Care zice: creștinul se cunoaște din fapte. b) Dă învățătura curată, fără nici o scădere.

muștră cu toată porunca. Nimeni să nu te desprețuiască.

Cap. 3.

Creștinii să asculte de mai mari și să facă fapte bune.

1. du-le aminte^{a)}

să se supună domniilor și stăpânirilor, și să asculte, să fie gata spre tot lucrul bun;

2. pe nimenia să nu hulească, să nu fie sfadnici, ci așezați, arătând toată blândețea către toți oamenii.

3. Căci și noi eram oarecând fără de minți, neascultători, amăgiți, slujind poftelor și multor feluri de desfătări, întru răutate și pizmă viețuind, vrednici de ură și urând unul pe altul.

4. Însă când s'a arătat bunătatea și iubirea de oameni a

Mântuitorului nostru Dumnezeu,

5. nu pentru faptele cele întru dreptate, cari le-am făcut noi, ci după a lui milă ne-a mântuit pe noi prin baia nașterii de a doua și a înnoirii Spiritului Sfânt,^{b)}

6. pe carele l'a vărsat peste noi de prisos prin Isus Hristos, Mântuitorul nostru;

7. ca îndreptați fiind prin darul lui, după nădejde moșteni să fim vieții de veci.

8. Adevărat e cuvântul, și vreau ca acestea să le înălărești, ca să poarte grijă și la fapte bune să se nevoiască cei ce au crezut lui Dumnezeu. Acestea sunt bune, și oamenilor de folos.

9. Iară de întrebările cele nebune, și de numerii neamurilor; și de certe, și de sfezile

11: 4 Tit 2, 11. 5 II Tim 1, 9. 9 I Tim 1, 4; 4, 7; II Tim 2. 23.

a) Tuturor creștinilor. b) Mântuirea ni-se dă prin botez, când ne dă Spiritul Sfânt viață nouă.

pentru lege te ferește, căci sunt nefolositoare și deșarte.

10. De omul eretic^{a)} după întâia și a doua muștrare te ferește,

11. știind, că unul ca acesta e stricat, și păcătuiește, fiind osândit prin sine însuși.^{b)}

12. Când voi trimite pe Artemas la tine, sau pe Tihic, grăbește să vii la mine în Nicopol; pentru că acolo am socotit să iernez.

13. Pe Zenas, știutorul legii, și pe Apolo de grab să-i trimiți mai înainte; nimica să nu le lipsască.

15. Și să se învețe și ai noștrii a face fapte bune, când cere lipsa, ca să nu fie fără de roadă.^{c)}

15. Închină-se fie toți cei ce sunt cu mine; spune închinăciune celor ce ne iubesc pe noi în credință. Darul cu voi toți. Amin.

a) Cel ce nu primește întreagă credința bisericii adevărate. b) Încăpăținarea lui ținându-l afară de biserică. îl ține departe și de ceriu. c) Credința lor să dea roadă.

CARTEA SFÂNTULUI APOSTOL PAVEL CĂTRE FILIMON.

1. **P**avel, legatul
lui Isus Hri-
stos, și Timoleiu, fra-
tele, lui Filimon, iubi-
tul și ajutorul nostru,

2. și Apiei, sora iu-
bită, și lui Arhip,^{a)} o-
stașul nostru cel dim-
preună, și bisericii ce-
lei din casa ta:

3. dar vouă și pace
dela Dumnezeu Tatăl
nostru și dela Dom-
nul Isus Hristos.

4. Mulțămesc Dum-
nezeului meu, pururea
făcând pomenire de ti-
ne în rugăciunile mele,

5. și auzind drago-
stea și credința ta, ca-
rea o ai către Dom-
nul Isus și către toți
sfinții.

6. Împărtășirea cre-
dinței tale să fie lu-
crătoare în cunoștința
a tot binele, ce este în-
tre voi în Hristos Isus.

7. Căci multă bucu-
rie și mângâiere avem
întru dragostea ta, pen-
tru că inimile sfinților
s'au odihnit prin tine,
frate.

8. Pentru aceea, deși
am întru Hristos mul-
tă îndrăzneală a-ți po-
runci ceea ce trebuie,

9. însă mai vârtos
te rog cu dragoste, fi-
ind tu întru acest chip,
cum sunt și eu Pavel
bătrânul, iară acum și
legatul lui Isus Hri-
stos;

10. te rog pentru O-
nisim, fiul meu, pe ca-
rele l'am născut^{b)} în-
tru legăturile mele;

11. carele era ție oa-
recând netrebnic, dară
acum și ție și mie de
bună treabă; pe care
l'am trimis înapoi la
tine.

12. Tu să-l primești

a) Filimon a fost stăpânul lui Onisim, care a fugit
dela el, și la Roma a fost încreștinat de Pavel. Apia
pare a fi fost muierea lui Filimon, iar Arhip copilul
lor. b) A doua oară, prin sfântul botez.

ca pe inima mea.

13. Eu voiam să-l țin la mine, ca să-mi slujască în locul tău întru legăturile evangheliei;

14. Însă fără de voia ta nimica nu am voit a face, ca să nu fie ca din silă fapta ta cea bună, ci după voie.

15. Căci poate pentru aceasta s'a despărțit până la o vreme, ca să-l capeți pe vecie,

16. de acum nu ca pe o slugă, ci în loc de slugă ca pe un frate iubit, mai ales mie; și cu cât mai vârtos ție și după trup, și în Domnul? ^{a)}

17. Deci dacă îți sunt părtaș, ^{b)} primește-l pe dînsul ca pe mine;

18. și de ți-a făcut ceva strâmbătate, sau îți este dator, aceea mie să mi-o socotești.

19. Eu, Pavel, am scris cu mîna mea; eu voi plăti; ca să nu-ți zic, că și tu singur îmi ești dator. ^{c)}

20. Așa, frate, să dobîndesc dela tine aceasta întru Domnul: liniștește inima mea întru Hristos.

21. Având încredere în ascultarea ta am scris ție, știind, că vei face și mai mult de ce zic.

22. Și deodată să-mi gătești mie și gazdă, căci am nădejde, că prin rugăciunile voastre mă voi dărui vouă.

23. Închină-se ție Epafra cel împreună cu mine rob întru Hristos Isus,

24. Marcu, Aristarh, Demas, și Luca, cei împreună cu mine lucrători.

25. Darul Domnului nostru Isus Hristos cu spiritul vostru. Amin.

^{a)} Și ca om, și ca creștin. ^{b)} De aceeaș credință. ^{c)} Filimon a fost dăruit de Pavel cu lucruri sufletești, cari sunt mai vrednice decât paguba, ce i-a făcut-o Onisim.

CARTEA SFÂNTULUI APOSTOL PAVEL CĂTRE EVREI.

CAP. 1.

Isus e mai mare decât îngerii.

1. **I**n multe rânduri, și în multe chipuri a grăit Dumnezeu de demult părinților prin proroci;

2. iar în zilele acestea mai de pe urmă a grăit nouă prin Fiul, pe care l'a pus moștenitor tuturor, prin carele și vecii i-a făcut;

3. carele, fiind strălucirea măririi și chipul ființei lui, și purtând toate cu cuvântul puterii sale, după ce a făcut curățire păcatelor noastre, a șezut deadreapta măririi întru cele înalte,

4. cu atât mai bun făcându-se decât îngerii, cu cât mai ales nume decât dînșii a moștenit.

5. Căci căruia din îngerii a zis cândva: „fiul meu ești tu, eu astăzi te-am născut?” Și iarăși: „eu voi fi lui tată, și el îmi va fi mie fiu?”

6. Și iarăși când duce pe cel întâiu născut în lume, zice: „și să se închine lui toți îngerii lui Dumnezeu”.

7. Și către îngerii zice: „cei ce-și face îngerii săi vânturi, și slugile lui pară de foc;”^{a)}

8. iară către Fiul: „scaunul tău, Dumnezeule, e în veacul veacului;” și: „toiag de dreptate este toiagul împărăției tale.

9. Iubit-ai dreptatea și ai urât fărădelegea; pentru aceea te-a uns pe tine, Dumnezeule, Dumnezeul tău cu un-

¹ 3 Int 7, 26. 5 Ps 2, 7; II Imp 7, 14. 6 Ps 96, 7. 7 Ps 103, 4. 8 Ps 44, 7.

^{a)} Face pe îngerii să alerge ca vântul, și pe cei ce slujesc lui să lucreze ca para focului.

tul de lemn al bucuriei, mai mult decât pe părtaşii tăi". ^{a)}

10. Apoi: „între început tu, Doamne, pământul ai înlemeiat, și lucrurile mâinilor tale sunt ceriurile.

11. Acelea vor pieri: iară tu rămâi; și toate ca o haină se vor învechi,

12. și ca un veșmânt le vei împătura, și se vor schimba; însă tu același ești, și anii tăi nu se vor împușina". ^{b)}

13. Și căruia dintre îngeri a zis cândva: „șezi de-a dreapta mea, până când voi pune pe vrășmașii tăi așternut picioarelor tale?" ^{c)}

14. A nu toți sunt spirite slujitoare, ^{d)} cari se trimit spre slujbă

pentru cei ce vor să moștenească mântuirea?

CAP. 2.

Să ascultăm de Isus.

1. **P**entru aceea trebuie să ascultăm mai mult de cele ce am auzit, ca nu cândva să scăpăm. ^{e)}

2. Căci de vreme ce a fost adevărat cuvântul, carele s'a grăit prin îngeri, ^{f)} și toată călcarea de poruncă și neascultarea a luat dreaptă răsplătire:

3. cum vom scăpa noi, negrijindu-ne de atâta mântuire, carea începând a se vesti prin Domnul s'a adevărat întru noi prin cei ce au auzit,

4. împreună mărtu-

10 Ps 101, 26. 13 Ps 109, 1; I Cor 15, 25.

^{a)} Unși, ca și Isus, au fost împărații și preoții și proorocii Legii Vechi, dar aceștia nici pe departe nu au avut slujbă așa înaltă ca Isus. ^{b)} Nu se vor sfârși nici odată. ^{c)} Învingătorii, ca să-și arate puterea asupra celor biruiți, le puneau piciorul pe grumaz. ^{d)} Deci legea lui Moise, care s'a dat prin îngeri, nu poate prelua cât legea lui Isus, căruia îi slujesc toți îngerii. ^{e)} Să nu ajungem la scop. ^{f)} Legea Veche.

risind Dumnezeu cu semne, și cu minuni, și cu multe feluri de puteri, și cu împărțirile Spiritului Sfânt, după a lui voie.

5. Căci nu îngerilor a supus Dumnezeu lumea cea viitoare,^{a)} de care grăim.

6. Și a mărturisit oare unde oarecine, zicând: „ce este omul, că-l pomenști pe el? sau fiul omului, că-l cercetezi pe el?”

7. Micșoratu-l-ai cu puțin oarece decât îngerii: cu mărire și cu cinste l-ai încununat, și l-ai pus peste lucrurile mâinilor tale.

8. Toate le-ai supus supț picioarele lui.* Și dacă i-a supus lui toate, nimica nu a lăsat lui nesupus. Ci acum încă nu vedem supuse lui toate.

9. Iară mai micșorat cu puțin oarece decât îngerii îl vedem pe Isus pentru patima morții, cu mărire și cu cinste încununat;^{b)} căci cu darul lui Dumnezeu a gustat moartea pentru toți.

10. Pentru că se cădea aceluia, pentru carele sunt toate, și prin carele sunt toate, carele pe mulți fii la mărire a adus, pe aducătorul mântuirii lor prin patimi a-l săvârși.^{c)}

11. Căci cel ce sfințește și cei ce sunt sfințiți dintr'unul sunt toți.^{d)} Pentru care pricină^{e)} nu se rușinează a-i numi pe dînșii frați,

12. zicând: „spune-voiu numele tău fraților mei, în mijlocul adunării te voi lăuda.*

13. Și iarăși: „eu voi fi nădăjduind spre

11 4 Marc 14. 20. 6 Ps 8, 5. 8 Mat 28. 18; 1 Cor 15. 26. 9 Fil 2, 8. 12 Ps 21, 23. Ps 13 17, 3; Is 8, 18.

a) Biserica b) Când a fost Isus chinuit, s'a părut mai mic decât îngerii; dar totmai prin aceasta, și ca om, și-a câștigat cea mai înaltă cinste. c) Prin suferințele câștigat Isus cea mai frumoasă strălucire. d) Din Adam sunt toți oamenii, deci ca om și Isus. e) Isus.

dînsul.^a Și iarăși: „iață eu și pruncii, pe cari mii-adat Dumnezeu“.^{a)}

14. Deci dacă s'au făcut pruncii părtași trupului și sîngelui,^{b)} și el asemenea s'a împărtașit aceloraș, ca prin moarte să surpe pe cel ce are slăpânia morții, adică pe diavolul;

15. și să-i izbăvească pe cei ce de frica morții în toată vremea erau supuși robiei.

16. Căci nu pe înger a luat cândva,^{c)} ci sămînța lui Avram a luat.

17. De aceea dator era întru toate să fie asemenea fraților,^{d)} pentru ca să fie arhiereu milostiv și credincios către Dumnezeu, ca să curățască păcatele poporului.

18. Căci de vreme ce însuși a pălinit și a fost ispitit, poate să

ajute celor ce sunt ispitiți.

CAP. 3.

Isus întrece pe Moise.

1. **P**entru aceea, frați sfinți, cari sunteți părtași chemării celei cerești, socotiți pe trimisul și arhiereul mărturisirii noastre, pe Isus,

2. carele este credincios celui ce l'a pus, precum a fost și Moise întru toată casa lui.^{e)}

3. Căci de mai mare cinste decât Moise s'a învrednicit acesta, cu cât mai multă cinste are decât casa cel ce o a zidit.

4. Pentrucă toată casa e zidită de cineva, iară cel ce a făcut toate Dumnezeu este.

5. Și Moise adică a fost credincios întru toată casa lui ca slugă, fiind mărturie despre

14 Oz 13, 14; I Cor 15, 54. III 2 Num 13, 8.

a) Creștinii. b) Au aceeași fire omenească. c) Să-l mântuiască. d) Oamenilor, a căror fire și trup a luat Isus. e) În neamul lui, ca povățuitor.

cele ce erau să se grăiască;

6. însă Hristos, ca fiu în casa sa; a căruia casă suntem noi,^{a)} numai de vom ținea neclătită încrederea și lauda nădejzii până în sfârșit.

7. Drept aceea precum zice Spiritul Sfânt: „astăzi, de veți auzi glasul lui,

8. nu vă învârtoșați inimile voastre, ca și întru întărâtare,^{b)} în ziua ispitirii în pustie,

9. unde m'au ispășit părinții voștri, cerca-lu-m'au și au văzut lucrurile mele patruzeci de ani;

10. pentru aceea m'am mâniat pe neamul acesta, și am zis: pururea rălesc cu inimă, și nu au cunoscut căile mele;

11. așa m'am jurat întru mânia mea: nu vor intra întru odihna mea^{c)}

12. Vedeți, fraților, ca să nu fie cândva în vreunul din voi inimă vicleană de necredință, care să vă depărteze dela Dumnezeu cel viu.

13. Ci vă îndemnați pe voi înșivă în toate zilele, până ce se numește: „astăzi“,^{d)} ca să nu se învârtoșeze cineva dintre voi cu înșelăciunea păcatului.

14. Căci părtași ne-am făcut lui Hristos, numai de vom ținea începătura ființei până în sfârșit neclătită.^{e)}

15. De vreme ce se zice: „astăzi de veți auzi glasul lui“, să nu vă învârtoșați inimile

a) Creștini suntem făcuți de Isus, care a murit pentru noi, ca să ne putem încreștina. b) Când au murmurat Iidovii în pustie, căci nu aveau apă. Eșire 17, 1 și urm. c) Fericirea cerească. d) Până când ne grăește Dumnezeu, și ne îndeamnă la pocăință, ca și în stihul 8 de mai sus. e) Prin botez, în noi se alina ființa dumnezească; și, dacă o păstrăm, vom avea parte și de fericirea, ce o împarte Domnul cu noi.

voastre, ca și întru în-
tărlătare.

16. Pentru că oare-
carii auzind, l'au în-lă-
rălat; dară nu toți cari
au ieșit din Egipt cu
Moise.

17. Și pe cari s'a mâ-
niat patruzeci de ani?
Au nu pe cei ce au pă-
căluit, ale căror oase
au căzut în pustie?

18. Și căror s'a ju-
rat, că nu vor intra
întru odihna lui, fără
numai celor necredin-
cioși.

19. Și vedem, că nu
au putut intra pentru
necredință.

CAP. 4.

Odihna veșnică.

1. **D**rept aceea să
ne temem, ca
nu cumva părăsind lă-
găduința despre întra-
rea întru odihna lui,
să se socotească ci-
neva din voi a fi întăr-
ziat.

2. Pentru că și nouă
ni s'a vestit, ca și lor;

ci lor nu le-a folosit
cuvântul auzului, ne-
fiind împreunat cu cre-
dința celor ce au auzit.

3. Căci vom intra
întru odihna cei ce am
crezut, cum a zis: „pre-
cum m'am jurat întru
mânia mea, nu vor în-
tra întru odihna mea;”
măcar că erau făcute
lucrurile dela zidirea
lumii.

4. Pentru că a zis
oare unde de ziua a
șaptea așa: „și s'a o-
dihnit Dumnezeu în
ziua a șaptea de toate
lucrurile sale;”

5. și aici iarăși: „nu
vor intra întru odihna
mea”.

6. De vreme ce au
rămas să între oare-
carii într'însa, iară a-
ceia, căror mai înă-
inte li-s'a vestit,^{a)} nu
au intrat pentru necre-
dință;

7. mai rânduieste o
zi oarecare, „astăzi”,
întru David zicând,
după atâția ani, pre-

17 Num 14, 37. VI 3 Ps 94, 11. 4 Fac 2, 2. 7 Evr 4, 7.

a) Iidovii.

cum s'a zis: „astăzi de veți auzi glasul lui, nu vă învârtoșați inimile voastre“.

8. Căci de le-ar fi făcut lor Iozua odihna,^{a)} nu ar fi grăit de altă zi după acestea.

9. Drept aceea a rămas o sâmbătă^{b)} popului lui Dumnezeu.

10. Căci cel ce a intrat în odihna lui, s'a odihnit de lucrurile sale, precum și Dumnezeu de ale sale.

11. Deci să ne nevoim a intra într-o odihna aceea, ca să nu cază cineva într-o aceeaș pildă a neascultării.

12. Pentru că viu este cuvântul lui Dumnezeu, și lucrărilor, și mai ascuțit decât toată sabia ascuțită de amândouă părțile, și străbate până la des-

părțirea sufletului și a spiritului, a încheieturilor și a măduvei, și judecă cugetele și gândurile inimii.

13. Și nici o făptură nu este nearătată înaintea lui; ci toate sunt goale și descoperite înaintea ochilor lui, la carele avem cuvântul.^{c)}

14. Drept aceea având arhiereu mare, carele a străbătut cerurile, pe Isus, Fiul lui Dumnezeu, să ținem mărlurisirea.^{d)}

15. Căci nu avem un arhiereu, carele să nu poată pălimi împreună cu neputințele noastre, ci unul ispitit, într-o toate după asemănare, afară de păcat.

16. Să ne apropiem dară cu îndrăzneală la scaunul darului lui ca să luăm milă, și să

13 Ps 33, 16; Sir 15, 20.

a) Dacă odihna ar fi fost așezarea Iidovilor în țara lor, sub conducerea lui Iozua; mai târziu, David nu ar fi trebuit să scrie aceeaș prorocie. b) Sâmbătă, pe Jidovește înseamnă odihnă, fericirea veșnică. c) Cui avem să-i dăm samă. d) Credința creștină.

aflăm dar spre ajutor
la vreme de trebuință.

CAP. 5.

Hristos e arhiereul cel mare.

1. **P**entru că tot arhiereul, carele se iea din oameni, pentru oameni se pune spre cele ce sunt către Dumnezeu,^{a)} ca să aducă daruri și jertfe pentru păcate;

2. să poată pătimi dimpreună cu cei ce nu știu și cu cei ce rătăcesc, el însuși fiind cuprins de neputință.

3. Și pentru aceasta precum pentru popor, așa și pentru sine este dator să aducă jertfă pentru păcate.

4. Și nimenia nu-și iea luiși cinstea, ci cel ce este chemat de Dumnezeu ca și Aron.^{b)}

5. Așa și Hristos, nu singur s'a preamă-

rit pe sine a fi arhiereu, ci cel ce a grăit către dînsul: „fiul meu ești tu, eu astăzi te-am născut“.

6. Precum și într'alt loc zice: „tu ești preot în veac după rânduiala lui Melhisedec“.

7. Carele în zilele trupului său cereri și rugăciuni a adus către cel ce putea să-l mântuiască pe dînsul din moarte, cu strigare tare și cu lacrimi, și a fost auzit pentru buna sa cucernicie.

8. Și măcar că era fiu,^{c)} dar a învățat ascultarea din cele ce a pălinit;

9. și săvârșindu-se, s'a făcut tuturor celor ce-l ascultă pricină de mântuire veșnică,

10. numit fiind de Dumnezeu arhiereu după rânduiala lui Melhisedec.

V 4 Eș 28, 1; II Par 26, 18. 5 Ps 2, 7. 6 Ps 109, 4.

a) Ca să isprăvească trebile, ce le au oamenii cu Dumnezeu. b) Pocăiții, cari n'au nici o dovadă a chemării lor preoțești, lucrează în contra acestei legi. c) Al lui Dumnezeu.

11. Despre care multe am avea de zis, și cu anevoie de tâlmăcit, de vreme ce voi v'ați făcut nepuțincoși cu auzurile.

12. Căci datori fiind voi a fi învățători după atâta vreme, iarăși aveți lipsă să vă învățăm noi, cari sunt începuturile începuturilor cuvintelor lui Dumnezeu;^{a)} și ați ajuns să vă trebuiască lapte, iară nu hrană vârtoasă.

13. Căci tot cel ce este hrănit cu lapte, nu este știutor de cuvântul dreptății, căci prunc este.^{b)}

14. Iară hrana vârtoasă este pentru cei desavârșiți, cari prin multă obișnuință au priceperea deprinsă în alegerea binelui și a răului.

CAP. 6.

Să se ferească de păcate.

1. **P**entru aceea lăsând începutul învățaturii lui Hristos, să trecem la desăvârșire, și să nu punem iarăși lucruri moarte^{c)} în temelia pocăinții și a credinței întru Dumnezeu,

2. a învățaturii despre botezuri, și despre punerea mâinilor, și despre învierea morților, și despre judecata veșnică.

3. Și aceasta vom face, de ne va îngădui Dumnezeu.

4. Căci nu este cu puțință celor ce s'au luminat odată, și au gustat darul ceresc, și s'au făcut părtași Spiritului Sfânt,

5. și au gustat cu-

Vi 4 Mat 12, 45; Evr 10, 26; II Petr 2, 20.

a) Voi cari sunteți creștini de atâta vreme ar trebui să știți atâta, încât voi să învățați pe alții; ați ajuns însă să nu știți nici abc-darul credinței. b) Fiind încă slabi în credință, nu le poate da învățatură grea, căci n'ar fi în stare să o împlinească. c) Păcate.

vântul cel bun al lui Dumnezeu, și puterile veacului celui viitor,^{a)}

6. și au căzut, ca iarăși să se înnoiască spre pocăință,^{b)} a doua oară răslignind loruși pe Fiul lui Dumnezeu, și baljocorindu-l.^{c)}

7. Căci pământul cel ce bea ploaia, carea se pogoară peste dînsul, și de multe ori rodește iarbă aceloră, de cari se lucrează, primește binecuvîntare dela Dumnezeu;

8. însă carele aduce spini și polomidă nu este de treabă, și aproape este de blăstăm, a căruia sfârșit este într-îu ardere.

9. Iară noi așteptăm dela voi, iubitorilor, lucruri mai bune și mai aproape de mîntuire, măcar de și grăim așa.

10. Căci nu este nedrept Dumnezeu să

uite faptele voastre și osteneala dragostei, carea ați arătat în numele lui cei ce ați slujit și slujiți sfinților.

11. Iară poslim dela fiecarele din voi, ca să arate grija aceasta spre adevărarea nădejzii până în sfârșit,

12. ca să nu fiți le-neși, ci următori celor ce moștenesc făgăduințele prin credință și prin multă răbdare.

13. Căci când a făgăduit Dumnezeu lui Avram, de vreme ce nu avea pe nimenia mai mare, pe carele să se jure, s'a jurat pe sine singur,

14. zicând: „cu adevărat binecuvîntînd te voi binecuvînta, și înmulțind te voi înmulți.“

15. Și așa mult așteptînd, a dobîndit făgăduința.

14 Fac 22, 17.

a) Au gustat din fericirea viitoare. b) Cu greu se mai poate întoarce un om, care a avut dela Dumnezeu atâtea daruri, și s'a lăpădat de dînsul. c) Ii fac lui Isus din nou aceleași dureri, cari le-a avut pe lemnul crucii.

16. Pentru că oamenii pe cel mai mare se jură, și sfârșitul la tot cuvântul de cearlă este jurământul ca înțărare,

17. Pentru aceasta vrând Dumnezeu să arate mai mult moștenitorilor făgăduinții neschimbarea sfatului său, a pus jurământul;

18. ca prin două lucruri, cari nu se pot schimba,^{a)} întru cari cu neputință este să mință Dumnezeu, tare mângăiere să avem cei ce năzuim a apuca nădejdea, carea este pusă înainte;

19. pe care o avem ca o anghiră a sufletului tare și nemutată, și carea întră întru cele dinlăuntrul catapetesmei,^{b)}

20. unde a intrat înainte mergător pentru noi Isus, fiind fă-

cut arhiereu în veac după rânduiala lui Melhisedec.

CAP. 7.

Isus e mai mare ca arhieriei jidovești.

1. **C**ăci Melhisedec acesta, împăratul Salimului, preotul lui Dumnezeu celui preaînalt, carele a întâmpinat pe Avram, când s'a întors dela tăierea împăraților, și l'a binecuvântat pe el;

2. căruia și zeciuială din toate i-a făcut parte Avram; carele întâiu se tâlcuiește împăratul dreptății, iară apoi și împăratul Salimului, ce este împăratul păcii;

3. fără de tată, fără de mamă, fără de număr de neam; nevând nici începutul zilelor, nici sfârșit vieții, ci asemănat fiind Fi-

VII 1 Fac 14, 18.

a) Făgăduința și jurământul lui Dumnezeu. b) în ceru; care e biserică lui Dumnezeu.

lui lui Dumnezeu,^{a)} rămâne preot pururea.

4. Gândiți-vă dară, cât de mare este acesta, căruia și zeciuială i-a dat patriarhul Avram din dobânzi.

5. Și cei din fiii lui Levi cari primesc preoția, poruncă au să iea zeciuială dela popor după lege, adecă dela frații săi, măcar că și aceștia au ieșit din coapsele lui Avram.

6. Iară cel ce nu se numără din neamul lor a luat zeciuială dela Avram, și pe cel ce avea făgăduințele l'a binecuvântat.

7. Iară fără de nici o împotrivire cel mai mic dela cel mai mare se binecuvintează.

8. Și aici adecă oameni muritori primesc zeciuială; iară acolounul, despre care se spune, că este viu.

9. Și, cum am zice, prin Avram a dat zeciuială și Levi, cel ce iea zeciuială;

10. căci încă în coapsele iatănesău era, când l'a întâmpinat pe dînsul Melhisedec.

11. Deci de ar fi fost plinirea prin preoția Leviților,^{b)} (căci poporul supt aceia a primit legea), ce mai trebuia încă să se ridice alt preot după rânduiala lui Melhisedec, și nu după rânduiala lui Aron să se zică?

12 Căci de s'a schimbat preoția, trebuia să se schimbe și legea.

13. Căci acela, despre carele se zic acestea, face parte din altă sămânție, din care nimeni nu s'a apropiat de altar;

14. pentru că limpede este, că din Iuda

5 II Lege 18, 3; Ioz 14, 4.

a) Scriptura nu vorbește de părinții și de rudele lui Melhisedec, nici de începutul și sfârșitul lui. Așa se asemănă cu Isus, care ca Dumnezeu, nu are nici început, nici sfârșit. b) Dacă legea veche ar fi fost desăvârșită, de nu-i mai lipsia nimic.

a răsărit Domnul nostru, în carea sămânție Moise nimic nu a grăit despre preoție.

15. Și încă cu mult mai limpede este, dacă după asămănarea lui Melhisedec se ridică un alt preot,

16. carele nu s'a făcut după legea poruncii celei trupești, ci după puterea vieții celei nestricăcioase.

17. Căci mărlurisește: ^{a)} „tu ești preot în veac după rânduiala lui Melhisedec“.

18. Se șterge porunca de mai înainte pentru neputința și ne folosul ei;

19. pentru că legea nu a săvârșit nimic, ci aducere este numai la mai bună nădejde, prin carea ne apropiem de Dumnezeu.

20. Și întru cât nu este fără de jurământ, căci aceia fără de jurământ se făceau preoți,

21. iară acesta cu jurământ prin cel ce a zis către dînsul: „jura-tu-s'a Domnul și nu-i va părea rău: tu ești preot în veac“,

22. întru atîta s'a făcut Isus mijlocitorul legăturii mai bune.

23. Și aceia adecă mai mulți se făceau preoți, pentru că prin moarte erau opriți a rămânea;

24. însă acesta pentru că rămâne în veac, are preoție veșnică.

25. Pentru aceea și a mînlui poate desăvârșit pe cei ce vin prin el la Dumnezeu, pururea fiind viu, ca să se roage pentru dînșii.

26. Căci arhiereu ca acesta trebuia să avem noi, sfânt, fără de reutate, fără de spurcăciune, despărțit de păcătoși, și mai înalt decît ceriurile, ^{b)}

27. carele nu are lipsă, ca alți arhie-

17 Ps 109, 4. 21 Ps 109, 4; Evr 5, 17. 27 Lev 16, 6.

a) Scriptura b) Isus e mai pe sus decît toate făpturile, chiar decît cele mai înalte.

rei, ca în toate zilele să aducă jertfe, întâiu pentru păcatele sale, apoi pentru ale poporului; pentru că aceasta a făcut-o odată, aducându-se pe sine.

28. Căci legea pune arhieriei oameni, cari au slăbiciuni: dar cuvântul jurământului, care a fost în urma legii, pe Fiul în veac desăvârșit.

CAP. 8.

Legea lui Hristos e mai bună.

1. **I**ară capul celor zise: arhieru ca acesta avem, carele a șezut de adreapta scaunului măririi în ceriuri,

2. slujitor al sfintelor și al cortului celui adevărat,^{a)} pe care l'a împlântat Domnul, și nu omul.

3. Căci tot arhierul e pus ca să aducă jertfe și daruri: pentru aceea trebuie

să aibă și acesta ceva ce să aducă.

4. Căci de ar fi pe pământ,^{b)} nici nu ar fi preot: fiindcă sunt preoți, cari aduc daruri după lege;

5. cari slujesc chipului și umbrii celor cerești, precum s'a zis lui Moise, când vrea să facă cortul, căci i-a zis: „vezi să faci toate după chipul, care ți s'a arătat în munte“.

6. Însă acesta mai bună slujire a dobândit, întru cât este și mijlocitorul unei legi mai bune, carea pe mai bune făgăduințe s'a așezat.

7. Căci de ar fi fost cea dintâiu fără de scădere, nu ar fi fost loc de căutat pentru a doua.

8. Ci defăimându-i pe ei, zice: „iată zile vor veni, zice Domnul, și voiu săvârși peste casa lui Israil și peste casa lui Iuda legă nouă;

VIII 5 Eș 25, 40; Eș 7, 44. 8 Ier 31, 31.

a) Biserica din ceriu. b) De ar fi rămas pe pământ.

9. nu după legătura, care am făcut-o cu părinții lor în ziua, când i-am apucat de mână, ca să-i scoț din pământul Egiptului: pentru că ei nu au rămas întru legătura mea, și eu i-am părăsit pe ei, zice Domnul.

10. Aceasta este legătura, carea voi face-o cu casa lui Israel după zilele acelea, zice, Domnul: da-voiu legile mele în mintea lor, și în inimile lor le voi scrie,^{a)} și voi fi lor Dumnezeu, și ei îmi vor fi mie popor;

11. și nu va mai învăța nimeni pe vecinul său, și nimeni pe frațele său, zicând: cunoaște pe Domnul; pentru că toți mă vor ști, dela cel mic până la cel mare al lor;

12. pentru că milos-

tiv voi fi nedreptăților lor, și păcatele lor și fărădelegile lor nu le voi mai pomeni^{b)}.

13. Zicând „nouă,” a învechit pe cea din tâu; iară ce se învechește și îmbătrânește, aproape este de pierire.

CAP. 9.

Jertfa lui Isus e mai bună.

1. **L**egea cea din tâu încă avea îndreptări de slujbă și biserică lumescă.

2. Pentru că întâiu s'a făcut cortul, întru care era sfeșnicul, și masa, și punerea înainte a pâinilor; această parte se zice Sfânta.

3. Iară după vâlul al doilea din cort ceea ce se chema Sfânta Sfințelor,

IX 2 Eș 26, 1; 36, 8.

a) Legea veche era scrisă pe table de piatră; cea nouă e în suflete, și nu e numai la vedere, ci lucrează cu darul lui Dumnezeu să fii creștin din toată inima.

b) Legea lui Hristos dă învățătură mai bună la toată lumea, nu numai la Iidovi; și dă iertarea păcatelor, ce nu putea da legea lui Moise.

4. carea avea cădelniță de aur, și sicriul legii ferecat peste tot cu aur, în care era vasul cel de aur, care avea mana, și toiagul lui Aron, care înfrunzise, și tablele legii;

5. iară pe deasupra lui erau heruvimii măririi, cari umbriau altarul; de cari nu este acum a grăi cu deamăruntul.

6. Și acestea fiind locmite așa: în cortul cel dintâiu intrau pururea preoții, când făceau slujbele.

7. Iară într'al doilea, odată într'un an singur arhiereul, nu fără de sânge, pe care-l aducea pentru sine și pentru neștiințele poporului;^{a)}

8. însemnând prin aceasta Spiritul Sfânt, că încă nu era deschisă calea sfinților,

până când sta încă cortul cel dintâiu.

9. Aceasta este pilă pentru vremea de acum, după carea se aduc darurile și jertfele, cari nu pot să facă desăvârșit după conștiință pe cel ce slujește

10. numai prin mâncări și prin beuturi, și prin multe feluri de spălări; cari erau îndreptări de ale trupului, rânduite până la vremea îndreptării.

11. Însă venind Hristos, arhiereul bunățăților celor viitoare, prin un cort mai mare și mai desăvârșit, nefăcut de mână, adecă nu al acestei zidiri,^{b)}

12. nu cu sânge de țapi și de viței, ci cu sângele său a intrat odată întru cele sfinte, veșnică răscumpărare câștigând.

4 Lev 16; Num 17; III Imp 8 9; II Par 5, 10. 7 Eș 30, 10; Lev 16, 2. 13 Lev 16, 15.

a) Pentru păcatele sale și ale poporului. b) Trupul, ce și l-a luat Isus, nu face parte din lucrurile, cari se țin de lumea aceasta.

13. Căci de vreme ce sângele țapilor și al taurilor și cenușa de junincă, stropind pe cei spurcați, îi sfințește, curățindu-le trupul:

14. cu cât mai vărtos sângele lui Hristos, carele prin Spiritul cel veșnic pe sine s'a adus fără de prihană lui Dumnezeu, va curăți conștiința voastră de faptele cele moarte,^{a)} ca să slujiți Dumnezeului celui viu?

15. Și pentru aceasta este mijlocitorul unei legi nouă, ca prin moartea sa pentru răscumpărarea greșalelor din legea dintâiu cei chemați să primească făgăduința moștenirii de veci.

16. Căci unde este testament, acolo trebuie să fie moartea celui ce face testamentul.

17. Căci testamentul la cei morți este întărit, de vreme ce nici o putere nu are până când este viu cel ce l'a făcut.

18. Pentru aceasta nici cel dintâiu^{b)} nu a fost fără de sânge sfințit.

19. Pentru că Moise, după ce a spus toată porunca din lege la tot poporul, luând sânge de viței și de țapi, cu apă și cu lână roșie și cu isop a stropit și însași cartea,^{c)} și pe tot poporul,

20. zicând: „acesta este sângele testamentului, pe care vi l'a rânduit vouă Dumnezeu“.

21. Și cortul, și toate vasele cele de slujbă, așisderea le-a stropit cu sânge.

22. Și, după lege, mai toate se curățesc

14 I Petr 1, 19; I Io 1, 7; Apoc 1, 5. 15 Gal 3, 15, 20 Eș 24, 8.

a) Păcatele. b) Testament. c) Moise a scris în carte toate cuvintele Domnului, și această carte a stropit-o cu sânge.

cu sânge, și fără de vârsare de sânge nu este iertare.

23. Trebuia dară ca închipuirile celor cerești cu acestea să se curățească; iară înseși cele cerești^{a)} cu jertfe mai bune decât acestea.

24. Pentru că Isus nu a intrat în sfinte făcute de mână, cari erau chipul celor adevărate; ci chiar în ceriu, ca să stea acum în fața lui Dumnezeu pentru noi;

25. nu pentru ca să se aducă pe sine de multe ori, precum intra arhiereul în cele sfinte în tot anul cu sânge străin,

26. căci atunci ar fi trebuit să pătimească de multe ori dela facerea lumii; dar s'a arătat odată, la sfârșitul veacurilor^{b)} ca să ni-

micească păcatul prin jertfa sa.

27. Și precum este rânduit oamenilor odată să moară, iară după aceea judecata:

28. așa și Hristos odată fiind jertfit, ca să ridice păcatele celor mulți, a doua oară fără de păcat^{c)} se va arăta celor ce-l așteaptă să-i mântuiască.

CAP. 10.

Jertfa Legii Vechi nu era de ajuns.

1. vând legea nu mai umbra bunătăților celor viitoare, iar nu însuși chipul lucrurilor, cu aceleaș jertfe, cari pururea le aduc în toți anii, nici odată nu poate să-i facă desăvârșiți pe cei ce se apropie.

2. Căci într'alt chip ar fi încetat a se aduce,

28 Rom 5, 9; I Petr 3, 18.

a) Lucrurile sfinte din Legea Nouă. b) Când s'a plinit vremea rânduită de Dumnezeu, ca să vină Mântuitorul. c) Fără să mai trebuiască să moară pentru păcatele oamenilor.

pentru că cei ce slujesc, fiind odată curățiți, n'ar mai avea mai mult nici conștiința păcatelor;^{a)}

3. ci într'insele^{b)} pomenire de păcate se face în fieștecare an,

4. căci nu poate sângele taurilor și al țapilor să ierte păcatele.

5. Pentru aceea intrând^{c)} în lume zice: „jertfă și prinos nu ai voit; însă trup mi-ai făcut;

6. arderi de tot și pentru păcat nu ai voit.

7. Atunci am zis: iată viu (în capul cărții^{d)} scris este de mine) ca să fac, Dumnezeu, voia ta“.

8. Zicând mai sus: „jertfă și prinos și arderi de tot și pentru păcat nu ai voit, nici nu ți-au plăcut cele ce se aduc după lege“,

9. atunci a zis: „iată

viu ca să fac, Dumnezeu, voia ta“: șterge cea dintâiu,^{e)} ca să pună cea de a doua.

10. Prin care voie suntem sfințiți prin jertfirea trupului lui Isus Hristos odată.

11. Și tot preotul^{f)} stă în toate zilele de slujește, și de multe ori aduce aceleaș jertfe, cari nici odată nu pot să curățască păcatele;

12. însă acesta o jertfă aducând pentru păcate, în veac a șezut dea dreapta lui Dumnezeu,

13. așteptând de atunci, până când se vor pune vrășmașii lui așternut picioarelor lui.

14. Căci cu o jertfă a săvârșit pentru totdeauna pe cei ce se sfințesc.

15. Și ne mărturișește nouă și Spiritul

X 5 Ps 39, 7. 7 Ps 39, 8, 13 Ps 109, 2; I Cor 15, 25.

a) Fiind iertate păcatele, omul nu le-ar mai simți pe suflet. b) Jertfele legii. c) Hristos. d) Lucrul cel mai de căpetenie din Sfânta Scriptură este despre Mântuitorul. e) Jertfa legii vechi. f) Legii vechi.

Sfânt, că după ce a zis mai înainte:

16. „aceasta este legătura, carea voi face-o, cu ei după zilele acelea,” zice Domnul: „da-voiu legile mele în inimile lor;” și în mințile lor le voi scrie,

17. apoi zice: „și păcatele lor și fără-delegile lor nu le voi mai pomeni”.

18. Iară unde este iertare de acestea, mai mult nu este jertfă pentru păcat.

19. Drept aceea, frații, având îndrăzneală a intra întru cele sfinte prin sângele lui Isus Hristos

20. pe cale nouă și vie, carea ne-a deschis-o nouă prin catapeteasmă, adică prin trupul său;

21. și având preot mare peste casa lui Dumnezeu:

22. să ne apropiem cu inimă curată întru plinirea credinții, fiind curățiți în inimi de conștiința cea rea,

23. și spălați în trup cu apă curată;^{a)} să ținem mărturisirea nădejzii neclintită (căci credincios este cel ce a făgăduit),

24. și să ne socotim unul pe altul ca să ne îndemnăm la dragoste și la fapte bune,

25. nepărăsind adunarea noastră, cum au unii obicei; ci îndemnând unul pe altul, și aceasta cu atât mai mult, cu cât vedeți apropiindu-se ziua.^{b)}

26. Căci dacă păcătuim noi de bunăvoie, după ce am luat cunoștința adevărului, nu mai rămâne jertfă pentru păcate;^{c)}

27. ci o așteptare oarecare înfricoșată a

X 16 Ier 31, 33; Evr 8, 8 26 Evr 6, 4.

a) Botezul. b) Ziua venirii a doua, când va pedepsi Dumnezeu pe cei necredincioși. Aceasta e mai de multe ori, a fost și la risipirea Ierusalimului. c) Jertfa lui Isus șterge toate păcatele, dar numai la aceia, unde este și credința lui și dragoste față de Dumnezeu.

Judecății și iușimea focului, carele va să mistuiască pe cei potrivnici.

28. Cel ce calcă legea lui Moise, fără de milă moare prin două sau trei mărturii;

29. socotiți cu cât mai mult se va face vrednic de mai amară muncă cel ce a călcat în picioare pe Fiul lui Dumnezeu, și a socotit spurcat a fi sângele legii, cu care s'a sfințit, și a ocărât Spiritul darului?

30. Pentrucă noi știm pe cel ce a zis: „a mea este războiul, eu voi răsplăti“. Și iarăși: „Domnul va judeca pe poporul său“

31. Înfricoșat lucru este a cădea în mâinile Dumnezeului celui viu.

32. Aduceți-vă aminte de zilele cele mai dinainte, întru cari,

după ce ați fost luminați, multă luptă de patimi ați răbdat;

33. de o parte, cu ocări și cu năcazuri priveală făcându-vă, iară de altă parte părtași făcându-vă celor ce pătimiau ca și voi.

34. Pentrucă ați pățimit împreună cu cei ce erau în legături, și jefuire de averile voastre cu bucurie ați primit, știind, că aveți bogăție mai bună și stătătoare în ceriuri.

35. Nu pierdeți dară nădejdea voastră, carea are mare răsplătire.

36. Căci aveți lipsă de răbdare, ca voia lui Dumnezeu făcând, să luați făgăduința.

37. Mai e încă puțin, și cel ce este să vie va veni, și nu va zăbovi.^{a)}

38. Iară dreptul meu din credință va fi viu; și

28 II Lege 17, 6; Mat 18, 16; Io 8, 16; II Cor 13, 1. 3; II Lege 32, 35; Rom 12, 19. 38 Avac 2, 4; Rom 1, 17; Gal 3, 11.

a) Domnul la răsplătă.

de se va îndoi, nu va plăcea sufletului meu.

39. Iară noi nu suntem de cei ce se îndoiesc spre pierire, ci de cari cred spre câştigarea sufletului.

CAP. 11.

Puterea credinţii.

1. **I**ară credinţa este adevărarea celor nădăjduite, dovedirea lucrurilor celor nevăzute.

2. Căci prin aceasta au fost mărturisiţi cei de demult.^{a)}

3. Prin credinţă înţelegem, că s'au înţemeiat veacurile^{b)} cu cuvântul lui Dumnezeu, de s'au făcut din cele nevăzute cele ce se văd.

4. Cu credinţă a adus Abel mai multă jertfă lui Dumnezeu decât Cain, pentru carea a fost mărturisit, că a

fost drept, mărturisind Dumnezeu de darurile lui; şi pentru aceea, după ce a murit, încă trăieşte.^{c)}

5. Cu credinţa a fost mutat Enoh, ca să nu vădă moarte; şi nu l'au aflat, pentru că l'a mutat pe el Dumnezeu; căci mai înainte de a-l muta, a fost mărturisit, că a plăcut lui Dumnezeu.

6. Iară fără de credinţă nu este cu putinţă a plăcea lui Dumnezeu, căci cel ce se apropie de Dumnezeu dator este să creadă, cumcă este, şi celor ce-l caută pe el este dăător de plată.

7. Prin credinţă răspuns luând Noe despre cele ce încă nu se vedeau, cuprins de frică a făcut corabie spre mântuirea casei sale, prin carea a osândit lumea, şi s'a fă-

XI 3 Fac 1, 3. 4 Fac 4. 4; Mat 23, 35. 5 Fac 5, 24; Sir 44, 16. 7 Fac 6, 14; Sir 44, 17.

a) Că sunt plăcuţi lui Dumnezeu. b) Lumen. c) Sângele lui Abel şi după moarte a cerut răsplătire la ceru.

lăsat Egiptul, netemându-se de urgia împăratului; căci pe cel nevăzut, ca și cum l'ar fi văzut, îl aștepta.

28. Cu credința a făcut Paștile și stropirea sângelui, ca acel ce pierdea pe cei întâiu născuți,^{a)} să nu se atingă de dinșii.

29. Cu credința au trecut marea roșie ca pe uscat; carea încercându-o Egiptenii, s'au înneecat.

30. Cu credința au căzut zidurile Ierihonului după încunjurarea de șapte zile.

31. Cu credința Rahab curva nu a pierit cu cei necredincioși, primind iscoadele cu pace.

32. Și încă ce voiui mai zice, căci nu-mi ajunge vremea a spune de Ghedeon, și de

Barac, și de Samson, și de Iefte, și de David, și de Samuil, și de proroci,

33. cari prin credință au biruit împărății, lucrat-au dreptate, dobândit-au făgăduințe, astupat-au gurile leilor;

34. stins-au puterea focului, scăpat-au de ascușișul sabiei; întăritu-s'au din slăbiciune, făcutu-s'au tări în războaie, întors-au taberile străinilor în fugă;

35. luat-au muierile dintru înviere pe morții săi. Și unii s'au muncit, neprimind slobozirea,^{b)} ca să dobândească mai bună învlere.

36. Iară alții prin baljocuri și prin bălăi au luat ispită, încă și prin legături și prin temniță,

28 Eș 12, 21; 29 Eș 14, 22. 30 Ioz 6, 20. 31 Ioz 2, 1; Iac 2, 25.

a) Îngerul. care omora pe toți copiii întâiu născuți ai Egiptenilor. b) Unii mucenici erau îmbiați să fie lăsați slobozi. să nu mai fie chinuți; dar ei nu au primit, voind să rabde pentru Isus.

37. uciși au fost cu pietrii, tăiați au fost cu fierăstrăul,^{a)} ispitiți au fost,^{b)} cu ucidere de sabie au murit, umblat-au în cojoace și în piei de capre, lipsiți fiind, năcăjiți, de rău supărați,

38. (de cari nu era lumea vrednică); în pustii rătăcind, și în munți, și în peșteri, și în crepăturile pământului.

39. Și aceștia toți mărturisiți fiind prin credință nu au primit făgăduința,

40. Dumnezeu ceva mai bun pentru noi mai înainte văzând, ca să nu iea fără de noi săvârșirea.^{c)}

CAP. 12

Să năvălă răbdare.

1. **P**entru aceea și noi având atâtă nor de mărturii

pus împrejurul nostru, lăpădând toată sarcina^{d)} și păcatul, cel ce lesne încunjoară, prin răbdare să alergăm la lupta, carea este pusă înaintea noastră,

2. căutând la aducătorul și plinitorul credinței Isus, carele în locul bucuriei, ce era pusă înaintea lui, a răbdat crucea, de ocară nebăgând samă, și deadreapla scaunului lui Dumnezeu a șezut.

3. Cândiți-vă la cel ce a răbdat dela păcătoși o împotrivire ca aceea împotriva sa, ca să nu vă osteniți, slăbind în inimile voastre.

4. Pentru că voi nu ați stătut încă până la sânge, luptându-vă împotriva păcatului;

5. și ați uitat mân-

XII 1 Rom 6, 4; Ef 4, 22; Col 3, 8; I Petr 2, 4, 2, 5 Pilde 3, 11; Apoc 3, 19.

a) Prorocul Isaia au fost tăiați cu firezul (fierăstrăul).

b) Puși au fost la încercare cei mai buni de prieteni, ca Iov. c) Fericirea. d) Trebuie să ne lăpădăm de tot ce ne împiedecă să ajungem la fericire.

locitorul legii celei nouă, și de sângele stropirii, care grăește mai bine decât al lui Avel.

25. Vedeți să nu lăpădați pe cel ce grăește. Căci dacă nu au scăpat aceia, cari nu suferiau pe cel ce a prorocit pe pământ; cu mult mai vârtos noi, cari nu vom să suferim pe cel din ceriu,

26. al cărui glas atunci a cutremurat pământul, iară acum a făgăduit, zicând: „încă odată voiu clăti nu numai pământul, ci și ceriul“.

27. Iară aceea ce zicea: „încă odală“, arată schimbarea celor ce se clătesc, ca a unor lucruri așa făcute, ca să rămână cele ce nu se clătesc.

28. Drept aceea după ce am dobândit îm-

părăția cea nemișcată, să ținem darul, prin care să slujim lui Dumnezeu cu plăcere, cu cuernicie, și cu temere.

29. Pentru că Dumnezeuul nostru este foc mistuitor. ^{a)}

CAP. 13.

Purtarea creștinilor. Statornicia în cre- dință.

1. **I**ubirea de frați să rămână întru voi.

2. Iubirea de străini să nu o uitați, căci prin aceasta oarecarii, fără să știe, au primit oaspeți pe îngeri.

3. Aduceți-vă aminte de cei legați, ca și cum și voi ați fi legați cu dinșii; de cei năcăjiți, voi înșivă fiind în trop. ^{b)}

4. Cinstiți să fie căsătoria întru toate, și patul nespurcat: căci pe curvari și pe prea-

26 Ag 2, 7. 29 II Lege 4. 24. XII 2 Rom 12, 13; I Petr 4, 9; Fac 18, 3; 19 2.

a) Nu e numai milostiv, ci e și judecător și pedepsitor aspru, b) Căci năcazurile sunt pe oameni.

curvari îi va judeca Dumnezeu.

5. Să vă fie obiceiurile fără de iubire de argint, îndestuliți fiind cu cele ce aveți, căci însuși a zis: „nu te voiu părăsi, nici nu te voiu lăsa“.

6. Așa încât noi îndrăznim a zice: „Domnul este mie ajutor, și nu mă voiu teme, ce-mi va face omul“.

7. Aduceți-vă aminte de mai marii voștrii, cari au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu; și privind la slârșitul vieții lor, să le urmați credința.

8. Isus Hristos și ieri, și astăzi, și în veci e acelaș. ^{a)}

9. De învățături străine și de multe feluri

să nu vă lăsați purtați. Căci bine este cu darul să vă întâlniți inimile, iară nu cu mâncările, din cari nu s'au folosit cei ce au trăit cu ele. ^{b)}

10. Avem altar, din care nu au voie a mânca cei ce slujesc cortului. ^{c)}

11. Pentru că trupurile dobitoacelor, al căror sânge se bagă înlăuntru în cele sfinte pentru păcate de arhiereu, le ard afară de tabără.

12. Pentru aceea și Isus, ca să sfințească pe popor cu sângele său, afară de poartă a pălinit. ^{d)}

13. Deci dară să ieșim la dînsul afară de tabără, ocară lui purtând. ^{e)}

5 Ioz 1, 5. 6 Ps 117, 6 11 Lev 19, 27. 13 Mih 2, 10.

^{a)} Înțelesul e: Isus Hristos a fost ieri, este și astăzi, el va fi și în veci singurul nostru Mântuitor; să-i fim deci credincioși. ^{b)} Iidovii încreștinați mergeau la sinagogă și jertfiau și acolo, apoi mâncau carnea rămasă din jertfe. ^{c)} Cei ce sînt la altă biserică, nu se pot cumineca la biserica adevărată. ^{d)} Afară de Ierusalim. ^{e)} Să ieșim din Ierusalimul iidovesc, să lăsăm sinagoga, și să ne fim numai de Hristos, chiar de vom fi batjocoriți pentru credința noastră.

smerit să se laude întru înălțimea sa; ^{a)}

10. și cel bogat întru smerenia sa, căci ca floarea ierbii va trece;

11. pentru că a răsarit soarele cu zădiful, și a uscat iarba, și floarea ei a căzut și frumusețea feții ei a pierit; așa se va vestezi și bogatul întru umbletele sale.

12. Fericit bărbatul, carele rabdă ispita, pentrucă, lăcându-se lămurit, va primi cununa vieții, ^{b)} pe carea a făgăduit-o Dumnezeu celor ce-l iubesc.

13. Nimenia, fiind ispitit, să nu zică, că Dumnezeu îl ispitește; pentru că Dumnezeu nu ispitește spre rele, căci el nu ispitește pe nimeni; ^{c)}

14. ci fiecare se is-

pitește de a sa poftă fiind tras și amăgit.

15. Apoi pofta, după ce a zămislit, naște păcatul, iară păcatul săvârșindu-se naște moarte.

16. Nu vă înșelați, frații mei cei iubiți.

17. Toată darea cea bună și tot darul desăvârșit de sus este, pogorând dela Părintele luminilor, la carele nu este schimbare, sau umbră de mutare.

18. Căci voind ne-a născut pe noi cu cuvântul adevărului, ca să fim noi începătura fapturilor lui. ^{d)}

19. Acestea le știți, frații mei cei iubiți. Să fie tot omul grabnic a auzi, și târziu a grăi, târziu a se mânia;

20. căci mânia omului nu lucrează dreptatea lui Dumnezeu.

10 Sir 14, 18; Is 40, 6; I Petr 1, 24. 12 Iov 5, 17. 19 Pilde 17, 27.

a) Răbdarea năcazurilor e o faptă bună, care-l duce pe om în fericirea cerească. b) Răsplata fericirii vesnice. c) Nu caută să ducă pe nimeni la rău, cum face diavolul. d) Cei dintâiu creștini.

21. Pentru aceea lăpădând toată spurcăciunea și toată prioseala răutății, întru blândețe să primiți cuvântul cel sădit în voi, care poate să mântuiască sufletele voastre.

22. Iară fiți făcători ai cuvântului, și nu numai ascultători, amăgindu-vă pe voi înșivă.

23. Căci de este cineva ascultător cuvântului, și nu și făcător, acesta este asemenea omului, carele-și vede fața nașterii sale în oglindă.

24. Căci s'a văzut, și după ce s'a dus, îndată și-a uitat în ce chip era.

25. Iară cel ce privește în legea cea desăvârșită a slobozeniei, și rămâne într'însa, nefiind ascultător care uită, ci făcător al lucrului, fericit va fi prin fapta sa.

26. De se pare cui-va dintre voi, că este

creștin bun, și nu-și înfrânează limba sa, ci-și înșală inima sa, creștinătatea aceluia zădarnică este.

27. Creștinătatea cea curală și nespurcată înaintea lui Dumnezeu și a Tatălui aceasta este : a cercela pe orfani și pe văduve întru năcazurile lor, și a se păzi pe sine nespurcat de către lume.

CAP. 2.

Nu fața, ci faptele ti îndreptează pe om.

1. **F**rații mei, nu cu alegerea fețelor să aveți credința Domnului nostru Isus Hristos al mării.

2. Căci de va intra în adunarea voastră vreun om având inel de aur, în haină luminoasă, și va intra și vreun sărac în haină proastă,

3. și de veți căuta la cel ce poartă haină luminoasă, și veți

22 Mat 7, 21. 24; Rom 2. 13. Il 1 Lev 19, 15; Il Lege 1, 17; 16, 19; Pilde 24, 23; Sir 42, 1.

mind pe iscoade, și pe altă cale scoțându-i.^{a)}

26. Căci precum trupul fără de suflet mort este, așa și credința fără de fapte moartă este.

Cap. 3.

Greșelile limbii. Pur-tarea cum se cade.

1. **N**u fiți mulți dascăli, frații mei, știind că mai mare judecată vom să luăm.

2. Căci mult greșim toți. De nu greșește cineva în cuvânt, acela este om desăvârșit, puternic a-și înfrâna și tot trupul.

3. Pentru că dacă le punem cailor frâne în guri, ca să se supună nouă, tot trupul lor îl întoarcem.

4. Iată și corăbiile, mari fiind și de iuți vânturi împingându-se, se întorc cu o cârmă

mică în cotro volește pornirea cârmaciului.

5. Așa și limba mică mădular este, și mari se laudă. Iată puținul foc câte lemne aprinde.

6. Și limba este foc, o lume de nedreptăți: așa limba este așezată între mădularile noastre, carea spurcă tot trupul, și arde roata vieții noastre,^{b)} aprinzându-se de gheena.

7. Căci toată firea, și a fiarelor, și a paserilor, și a celor ce se târesc, și a celor din mare se îmbânzește și a fost îmbânzită de firea omenească.

8. Dar limba nimenia din oameni nu poate să o domolească, căci este răutăle neastâmpărată, plină de otravă aducătoare de moarte.

9. Cu dinșa binecuvântăm pe Dumnezeu Tatăl, și cu dinșa blă-

III 1 Mai 23, 8.

a) A scăpat cu viața doi oameni trimisi de Iozua.
b) Toată viața noastră o amărește limba rea.

stămam pe oamenii, cari sunt făcuți după asămănarea lui Dumnezeu.

10. Din aceeaș gură iese binecuvântarea și blăslămul. Frații mei, acestea nu trebuie să fie așa.

11. Au doară izvorul dintru aceeaș vână izvorește dulce și amar?

12. Frații mei, au poate smochinul să facă măslina, sau vișea viei smochine? Așa nici un izvor nu poate face apă sărată și dulce.

13. Cine e înțelept și iscusit între voi? Să-și arate faptele sale prin purtare bună întru blândețele înțelepciunii.

14. Iară de aveți râvnă^{a)} și ceartă întru inimile voastre, nu vă lăudați, nici nu mințiți împotriva adevărului.

15. Nu este aceasta

înțelepciunea, carea se pogoară de sus, ci pământească, trupească, drăcească.

16. Căci unde este râvnă și ceartă, acolo este neorânduială și tot lucrul rău.

17. Iară înțelepciunea cea de sus întâiu este curată, apoi făcătoare de pace, așezată, ușor îngăduitoare plină de milă și de roduri bune, fără de în-doială și nefățarnică.

18. Iară roada dreptății în pace se samănă de cei ce fac pace.

CAP. 4.

Datorințele creștinești.

1. **D**e unde sunt războaie și sfezi între voi? Au nu de aici, din poștele voastre, cari se bat în mădulările voastre?

2. Poștiți, și nu aveți; ucideți și râvniți, și nu puteți dobândi; vă sfădiți și faceți ră-

a) Râvnă păcătoasă, doritoare de ceartă.

Ńii mei, până la venirea Domnului. Iată plugarul aşteaptă roada cea scumpă a pământului, având răbdare pentru dînsa, până ce primeşte ploile dela început şi de mai târziu.

8. Răbdaţi dară şi voi, întăriţi-vă inimile voastre, pentru că venirea Domnului s'a apropiat.

9. Nu vă plângeţi unul împotriva altuia, fraţilor, ca să nu vă osândiţi: iată judecătorul înaintea uşilor stă.^{a)}

10. Luaţi pildă, fraţii mei, de patima cea rea şi de răbdarea îndelungată pe prorocii, cari au grăit cu numele Domnului.

11. Iată ferim pe cei ce au răbdat. Răbdarea lui Iov^{b)} aţi auzit, şi sfârşitul Dom-

nului aţi văzut, căci mult milostiv şi îndurător este Domnul.

12. Iară mai înainte de toate, fraţii mei, să nu vă juraţi nici pe ceriu, nici pe pământ, nici cu orice alt jurământ; ci să vă fie vouă ce e aşa aşa, şi ce nu e nu,^{c)} ca să nu cădeţi în judecată.

13. De pălimese rău cineva între voi, să se roage; de este cineva cu inimă bună, să cante.

14. De este cineva bolnav între voi, să cheme pe preoţii bisericii; şi aceştia să se roage pentru dînsul, ungându-l cu unt de lemn întru numele Domnului;

15. şi rugăciunea credinţei va mântui pe cel bolnav, şi-l va întări pe el Domnul; şi de

V 12 Mat 5, 34. 14 Mat 6, 13.

a) Isus, care ne va judeca, vede şi aude toate. b) Căci a suferit Iov, şi la urmă, ce fericire mare i-a dat Domnul. c) Ce e adevărat, să ziceli şi voi, că e adevărat; iar ce nu e adevărat, să fie şi la voi neadevărat.

va fi făcut păcate, se vor ierta lui.

16. Mărturișiți-vă unul altuia păcatele,^{a)} și vă rugați unul pentru altul, ca să vă vindecați; căci mult poate rugăciunea cea fierbinte a dreptului.

17. Ilie om era asemenea nouă pălimitor, și cu rugăciune s'a rugat ca să nu ploaie, și nu a plouat pe pământ ani trei și luni șase.

17 III Imp 13, 1; Luc 4, 25.

a) Cel ce vrea să primească sfântul maslu, trebuie să se spovedească mai înainte de ce l'ar primi. Deci aici nu e vorbă de mărturisirea păcatelor la preot, despre carea a vorbit Domnul în evanghelia lui Ioan cap 20, stih 21, 24. Aici îndeamnă apostolul pe creștini să-și spună unul altuia păcatele, ca să stârnească în suflet părere de rău.

18. Și iarăși s'a rugat, și ceriul a dat ploaie, și pământul a dat roada sa.

19. Fraților, de va rătăci cineva dintre voi dela adevăr, și-l va întoarce pe acela cineva,

20. să știe, că cel ce a înlors pe păcătos dela rătăcirea căii lui, își va mântui sufletul din moarte, și va acoperi mulțime de păcate.

scut mai înainte de alcătuirea lumii,^{a)} iar în anii cești mai de pe urmă s'a arătat pentru voi;

21. cari printr'însul credeți în Dumnezeu, cel ce l'a sculat pe el din morți, și i-a dat lui mărire, ca credința și nădejdea voastră să fie întru Dumnezeu.

22. Curățiți sufletele voastre cu ascultarea adevărului prin Spiritul, spre nelăfarnică iubire de frați, din inimă curată iubind unul pe altul cu deadinsul,

23. cei ce sunteți născuți a doua oară, nu din sămânță stricăcioasă, ci din nestricăcioasă, prin cuvântul lui Dumnezeu celui viu, și carele petrece în veci.

24. Pentru că tot trupul este ca iarba, și

toată mărirea omului ca floarea ierbii: uscatu-s'a iarba, și floarea ei a căzut.

25. Însă cuvântul Domnului rămâne în veac, iar acesta este cuvântul cel vestit întru voi.

CAP. 2.

Popor ales, asculte și rabde.

1. **D**eci lăpădând toată răutatea, tot vicleșugul și fălărniciile, și pizmele, și toate clevelirile,

2. ca niște prunci de curând născuți să iubiți laptele cel spiritual^{b)} și curat, ca printr'însul să creșteți spre mântuire;

3. de vreme ce ați gustat, că e bun Domnul.

4. La dînsul venind ca la piala cea vie,^{c)}

II 1 Rom 6, 4; Ef 4, 22; Col 3, 8; Evr 12, 1.

a) Cele trei persoane dumnezeiești au știut mai înainte de facerea lumii, că Fiul va fi mântuitor. b) Învățătura lui Hristos, care hrănește sufletul ca și laptele trupul. c) Această pială e însuși Hristos, e tare și în învățătură, și în nădejdea ce ni-o dă. Creștinii sunt pietri mici, ca să se asemene lui Hristos.

de oameni nebăgată în samă, iară de Dumnezeu aleasă și cinstită;

5. și voi ca niște pietrii vii vă zidiți ca să spirituală, preoție sfântă, ca să aduceți jertfe spirituale plăcute lui Dumnezeu prin Isus Hristos.

6. Pentru că scris este în scriptură: „iată pun în Sion piatră în capul unghiului, aleasă, scumpă, și cel ce va crede întru dînsa, nu se va rușina“.

7. Vouă drept aceea, celor ce credeți, ea este cinste; iar celor necredincioși este „piatra, carea nu o au băgat în samă ziditorii, aceasta s'a făcut în capul unghiului“, și „piatră de împiedecare și piatră de smin-teală“,

8. de carea se împiedică cei ce nu se pleacă cuvîntului, spre care sunt puși.

9. Iară voi sunteți neam ales, preoție împărătească, rod sfânt, poporul dobîndirii,^{a)} ca să vestiți bunătățile celui ce v'a chemat pe voi dintru întunec la minunața sa lumină.

10. Cari odinioară nu erați popor: iară acum sunteți poporul lui Dumnezeu; cari erați nemiluiți, iară acum sunteți miluiți.^{b)}

11. Iubiților, rogu-vă pe voi ca pe niște străini și călători, ca să vă feriți de poștele cele trupești, cari se oșlesc împotriva sufletului.

12. Aveți purtare bună între păgâni, ca în loc să vă clevetească pe voi ca pe niște fă-

6 Is 28, 16; Rom 9. 33. 7 Ps 117, 22; Is 8, 14; Mat 21, 2; Fapte 4. 11. 9 Es 19, 6. 10 Oz 2, 24; Rom 9, 25. 11 Rom 13, 14; Gal 5, 16.

a) Dobîndit cu sîngele lui Hristos. b) Când erați păgâni, nu erați poporul lui Dumnezeu, căci nu-i erați pe plac.

înțelepțește, ca unui vas mai slab femeesc dându-le cinste, ca și celor împreună moștenitoare darului vieții, ca să nu se curmeze rugăciunile voastre.

8. Iară la sfârșit toți să fiți cu un gând, pătimitori cu năcazul altuia, iubitori de frați, milostivi, blânzi, smeriți,

9. nu răsplătind rău pentru rău, nici ocară pentru ocară; ci dimpotrivă, binecuvântând căci spre aceasta sunteți chemați, ca să moșteniți binecuvântarea.

10. Cel ce voiește să iubească viața și să vadă zile bune, să-și oprească limba dela rău, și buzele sale să nu grăiască vicleșug;

11. să se ferească de rău și să facă bine; să caute pacea și să o urmeze.

12. Căci ochii Dom-

nului sunt peste cei drepți și urechile lui spre rugăciunile lor; iară fața Domnului^{a)} asupra celor ce fac rele.

13. Și cine va face vouă rău, de veți râvni să faceți binele?

14. Ci de veți și pătimi pentru dreptate, fericiți veți fi. Iară de îngrozirea lor să nu vă temeți, nici să nu vă turburați.

15 Sfințiți^{b)} pe Domnul Hristos întru inimile voastre, și să fiți gata pururea spre răspuns tot celui ce vă întreabă pe voi cuvânt de nădejdea voastră, cu blândețe și cu frică;

16. având conștiință bună, ca de aceea, cu ce vă hulesc pe voi ca pe niște făcători de rău, să se rușineze cei ce grăesc de rău viața voastră cea bună întru Hristos.

17. Căci mai bine

⁹ Pilde 17, 13; Rom 12, 17; I Tes 5, 15. ¹⁰ Ps 33, 13. ¹¹ Is 1, 16. ¹⁴ Mat 5, 10; I Petr 2, 20. ¹⁶ I Petr 2, 12.

a) Mânia Domnului. b) Măriți.

este să pătimești de este așa voia lui Dumnezeu, făcând bine, decât făcând rău.

18. Pentru că și Hristos a murit odată pentru păcate, cel drept pentru cei nedrepți, ca să ne aducă pe noi lui Dumnezeu, omorât fiind cu trupul, și înviat cu sufletul.

19. Întru carele pogorându-se a propovăduit sufletelor celor ce erau în temniță,^{a)}

20. celor ce fusese necredincioase odinioară, când așteptau îndelungă răbdarea lui Dumnezeu în zilele lui Noe, când făcea corabia, întru carea puține, adecă opt suflete s'au mântuit de apă.

21. Al căreia chip acum fiind botezul, și pe noi ne mântuiește, care nu este lăpădarea spurcăciunii trupului, ci cercarea unei

conștiințe mai bune către Dumnezeu prin învierea lui Isus Hristos,

22. carele este dreapta lui Dumnezeu, după ce s'a suit în ceriu, fiind lui supuși îngerii, și domniile, și puterile.

CAP. 4.

Datorințele creștinilor.

1. **D**eci dacă a pățimit Hristos pentru noi cu trupul, și voi spre acelaș gând să vă întrați; pentru că cel ce a pățimit cu trupul, a încetat cu păcatul;

2, ca să nu mai viețuiască cealaltă vreme în trup spre poștele omenești, ci spre voia lui Dumnezeu.

3. Pentru că destul ne este, că în vremea trecută a vieții am făcut voia păgânilor,

¹⁸ Rom 5, 6; Evr 9, 28. ²⁰ Fac 6, 14; 7, 7. Mat 21, 37, Luc 17, 26. ^{IV} 2 Ef 4, 23.

^{a)} Temnița aceasta este limbul, în care așteptau drepții venirea Mântuitorului.

voi priveghind, nu de silă, ci cu voia și după Dumnezeu; nici cu agonisele nedrepte, ci cu bunăvoința;

3. nici ca și cum ați stăpâni parlea voastră,^{a)} ci pildă făcându-vă turmii.

4. Și când se va a-răta mai marele păstorilor, veți lua cununa cea neveștejilă a mării.

5. Așisderea și voi, tinerilor,^{b)} plecați-vă preoșilor. Toți unul altuia plecându-vă, smerenie să arătați, căci Dumnezeu trufașilor le stă împotriva, iar celor smeriți le dă dar.

6. Drept aceea smeriți-vă supt mâna cea tare a lui Dumnezeu, ca el să vă înalțe în vremea cercetării,

7. toată grija voastră aruncând spre dînsul, căci acela îngrijește de voi.

8. Fiți trezi, priveghiați, pentru că potrivnicul vostru, diavolul, umblă ca un leu răcnind, căutând pe cine să înghiță.

9. Stați-i împotriva tari în credință, știind, că aceleaș patimi le îndură frații voștri din lume.

10. Iară Dumnezeu a tot darul, carele ne-a chemat spre mărirea sa cea veșnică prin Hristos Isus, pe voi, cari ați pălinit puțin, însuși vă va face desăvârșiți, vă va da putere, vă va întări, vă va înlemeia.^{c)}

11. Aceluia mărirea și stăpânia în vecii vecilor. Amin.

12. Puțin am scris, precum socotesc, prin Silvan credinciosul nostru frate, îndemnându-vă și mărturisind, că acesta este darul cel adevărat al lui Dumne-

V 5 Rom 12, 10; Col 3, 12; Iac 4, 6. 6 Iac 4, 10. 7 Ps 54, 23; Mat 6, 25; Luc 12, 22

a) Credincioșii voștri. b) Credincioșii mireni. c) Va pune temelie sănătoasă la fericirea voastră.

zeu, întru care stați voi.

13. Închină-se vouă biserica cea din Vavilon^d și Marcu fiul meu.

14 Io 21, 19.

a) Roma.

14. Închinați-vă unul altuia cu sărutarea dragostei. Pace vouă tuturor celor întru Hristos Isus. Amin.

CARTEA II CATOLICA

A SFÂNTULUI APOSTOL PETRU.

CAP. 1.

*Chemarea creștinilor.
Schimbarea la față.*

1. **S**imon Petru, sluga și apostolul lui Isus Hristos, celor ce au dobândit împreună cu noi credință înlocmai prin dreptatea Dumnezeului nostru și a Mântuitorului Isus Hristos:

2. dar vouă și pace să se înmulțască întru cunoștința lui Dumnezeu și alui Isus Hristos, Domnul nostru.

3. În ce chip toate câte sunt ale dumnezeștii lui puteri, spre viață și evlavie ni s'au dat prin cunoștința celui ce ne-a chemat pe noi prin mărirea sa și prin fapta sa bună,^{a)}

4. prin care s'au dăruit nouă scumpe și mari făgăduințe, ca prin acestea să vă faceți părtași dumneze-

știi firi, fugind de stricăciunea poștei celei din lume.

5. Și pentru aceea punând toată nevoința, să aduceți întru credința voastră faptă bună, iară în fapta bună știință,

6. iară în știință înfrânare, iară în înfrânare răbdare, iară în răbdare evlavie,

7. iară în evlavie iubirea de frați, iară în iubire de frați dragoste.

8. Căci dacă acestea sunt întru voi și se înmulțesc, nu vă vor face leneși, nici fără de roadă întru cunoștința Domnului nostru Isus Hristos.

9. Pentru că cel ce nu are acestea, orb este, scurt văzător, uitând, că a fost curățit de păcatele sale cele de demult.

10. Pentru aceea,

16 I Cor 1, 17.

a) Virtutea sau, puterea, cu care face faptele bune.

fraților, mai vărtos vă nevoiți, ca să faceți adevărită chemarea și alegerea voastră; căci acestea făcând, nu veți greși nici odată.

11. Căci așa din destul se va da vouă intrare întru veșnica împărăție a Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos.

12. Pentru aceasta mă voi uili a vă aduce vouă aminte pururea de acestea, măcar că le știți și sunteți înțăriți întru adevărul acesta;

13. însă drept mi-se pare, până când sunt întru acest trup, a vă deștepta pe voi cu aducerea aminte,

14. știind, că aproape este lăpădarea trupului meu, precum și Domnul nostru Isus Hristos mi-a spus mie.

15. Iară mă voi u nevoi, ca și după ieșirea ^{a)} mea, voi pururea să fa-

ceți pomenire de acestea.

16. Căci nu urmând basmelor celor meșteșugile am spus vouă puterea și venirea Domnului nostru Isus Hristos; ci noi singuri am fost văzători măririi acestuia.

17. Pentru că a luat dela Dumnezeu Tatăl cinste și mărire, glas ca acesta venind către dînsul dela mărire cea strălucită: „acesta este Fiul meu cel iubit, întru carele bine am voit“.

18. Și acest glas noi l'am auzit din ceriu pogorându-se, fiind cu dînsul în muntele cel sfânt.

19. Și avem mai tare cuvîntul prorocesc, la care bine faceți luînd aminte ca la o candilă, ce strălucește în loc întunecos, până când va lumina ziua, ^{b)} și va răsări luceafărul ^{c)} în inimile voastre;

a) Moartea. b) Venirea a doua a Mântuitorului e nădejdea celor drepți. c) Luceafărul e însuși Mântuitorul, care varsă bucurie în sufletele drepților.

20. aceasta și mai înainte știind, că toată prorocia scripturii nu se face după tălmăcirea fiecăruia. ^{a)}

21. Căci nu prin voia oamenilor s'a făcut cândva prorocia; ci fiind luminați de Spiritul Sfânt au grăit oamenii cei sfinți ai lui Dumnezeu.

CAP. 2.

Prorocii mincinoși.

1. **S**ia fost și proroci mincinoși în popor, precum și între voi vor fi învățători mincinoși, cari vor băga erezuri pierzătoare, ^{b)} și se vor lăpăda de Stăpânul, cel ce i-a răscumpărat, adunându-și lor grabnică pierire.

2. Și mulți vor merge în urma nerușinării lor, prin cari se va

huli calea adevărului din lăcomie;

3. și cu cuvintele lor amăgitoare vă vor vâna pe voi: ^{c)} a căror judecată încă de mult pusă nu zăbovește, și pierderea lor nu doarme.

4. Căci de vreme ce Dumnezeu nu a iertat pe ingerii, cari au greșit, ci cu lanțurile întunerecului legându-i, în tartar ^{d)} i-a dat pentru a se păzi spre judecată;

5. și lumea cea dintâiu nu a cruțat-o, ci pe Noe, al optulea mărțuritor al dreptății, l'a păzit, popol lumii celor necredincioși aducând;

6. și cetățile Sodomienilor și ale Gomerului arzându-le, cu sfărmară le-a osândit, pildă punând celor ce

20 II Tim 3, 16. II 4 II ov 4, 18; Iuda 6. 5 Fac 7, 1. 6 Fac 19, 25.

^{a)} Nu poate tălmăci fiecare de capul său cuvântul lui Dumnezeu, ci numai cei puși de Dumnezeu însuși.
^{b)} Greșeli de credință, cari duc sufletul în iad.
^{c)} Cum fac pocăinții, minșind, că ei duc pe oameni la pocăință.
^{d)} Iad.

vor să trăiască în fărădelegi;

7. și pe dreptul Lot, carele era năcăjit de purtarea celor fărădelege întru destrăbălare. l'a izbăvit,

8. (căci cu vederea și cu auzul dreptul acela viețuind între dinșii, din zi zi își muncia sufletul cel drept cu faptele lor cele fărădelege):

9. știe Domnul a izbăvi de ispită pe cei credincioși, iară pe cei nedrepți a-i păzi spre ziua judecății, ca să se muncească;

10. și mai vârtos pe cei ce umblă după trup întru pofta spurcăciunii; și domnia o desprețuiesc, îndrăzneți, cari își plac loruși, și nu se cutremură a huli măririle,

11. în vreme ce îngerii, cu tăria și cu puterea mai mari fiind, nu poartă asupra lor

înaintea Domnului judecată de hulă.

12. Iară aceștia ca niște dobitoace necuvântătoare, cu firea fiind spre pierdere și stricăciune, hulind cele ce nu înțeleg, întru stricăciunea sa vor pieri,

13. luând plata nedreptății, socotind desmierdare plăcerea cea din toate zilele; spurcății și întinații, cari se ospătează cu înșelăciunile sale, mâncând cu voi;

14. ochii având plini de preacurvie și de păcat neincetat, amăgind sufletele cele nestatornice, inimă învâțată în lăcomie având, fiii blăstămului;

15. cari lăsând calea cea dreaptă au răfăcit, urmând căii lui Balaam din Bosor, carele plata nedreptății a iubit:

16. însă a avut mustrare pentru fărădele-

gea sa: azin necuvântător, cu glas omenesc grăind, a oprit nebunia prorocului.

17. Aceștia sunt izvoare fără de apă, nori cari se poartă de vi-for^{a)}, cărora ceața întunerecului în veac li-se păzește.

18. Pentru că vorbind cele trufașe ale deșertăciunii, amăgesc cu poftele trupului și cu necurății pe cei ce decurând au scăpat dela cei ce viețuiesc întru înșelăciune;

19. cari le făgăduiesc slobozenie, ei înșiși fiind robi stricăciunii; căci de cine este cineva biruit, acelaia și rob este.

20. Căci după ce au scăpat de spurcăciunile lumii prin cunoștința Domnului și Mântuitorului Isus Hristos, dacă iarăși se biru-

iesc, cu aceleaș împletecându-se, făcându-s'au cele de pe urmă ale lor mai rele decât cele dintâiu.

21. Căci mai bine le era să nu fi cunoscut calea dreptății decât, după ce o au cunoscut, să se întoarcă dela sfânta poruncă, carea s'a dat lor.

22. Și s'a întâmplat lor această adevărată pildă: câinele s'a întors la vărsătura sa, și porcul spălat în mociurla tinei.

CAP. 3.

Domnul o să vină, să-l așteptăm!

1. **I**ubiților, iată a-ceasta a doua carte vă scriu vouă, cu carea deștept min-tea voastră cea curată, îndemnându-vă,

2. ca să vă aduceți aminte de cuvintele

19 Io 18, 34; Rom 6, 16. 16. 20 Evr 6, 4; Mat 12, 45. 22 Pilde 26, 11.

a) Amăgitori, cari făgăduiesc și nu dau, ca și norii, cari tot umblând pe sus, nu aduc ploi roditoare, ci furtună cu potop și trăsnete, ce fac omului multă pagubă.

cele mai înainte zise de sfinții proroci, și de poruncile Domnului și Mântuitorului, ce v'au dat apostolii,

3. aceasta mai înainte știind, că vor veni în zilele de apoi batjocoritori cu batjocură cari vor umbla după poștele sale,

4. și vor zice: „unde este făgăduința venirii lui? Căci de când au adormit părinții, toate așa rămân din începutul făpturii“.

5. Ei tănuiesc cu voia aceasta, că ceriurile erau din început, și pământul din apă și prin apă s'a așezat cu cuvântul lui Dumnezeu,

6. prin carea lumea cea de atunci cu apă înecându-se a pierit.

7. Și ceriurile acestea de acum și pământul

cu acelaș cuvânt s'au ținut,^{a)} cari se păzesc focului la ziua judecății și a pierderii oamenilor celor fără de frica lui Dumnezeu.

8. Iară aceasta una să nu se tănuiască de voi, iubitorilor, că o zi înaintea Domnului este ca o mie de ani, și o mie de ani ca o zi.

9. Nu va zăbovi Domnul făgăduința, precum oarecarii zăbavă o socotesc; ci ne rabdă îndelung pe noi, nevrând ca să piară cineva, ca toți să vie la pocăință.

10. Iară ziua Domnului va veni ca un fur noaptea, întru carea ceriurile cu sunet vor trece, stihiiile^{b)} arzând se vor strica, și pământul și cele de pe el vor arde.

III 3 I Tim 4, 1; II Tim 3, 1 Iuda 18. 4 Ez 12, 27. 10 I Tes 5, 2; Apoc 3, 3: 16, 15.

a) În ziua a treia a facerii, apele s'au tras la o parte, și așa a ieșit pământul la vedere. Prin potop s'a făcut o nouă așezare a multor straturi de pământ. Așa dar nu au rămas lucrurile, cum au fost la începutul făpturii.

b) Apa, aerul și lucrurile (elementele) din lume.

11. Deci dacă acestea toate au a se strica, în ce fel trebuie să fiți voi întru sfintele voastre purtări și întru evlavii,

12. așteptând și grăbind venirea zilei lui Dumnezeu, prin carea ceriurile cu ardere vor pieri, și stihiiile aprinzându-se se vor topi.

13. Căci ceriuri nouă și pământ nou așteptăm după făgăduința lui, întru cari locuiește dreptatea.

14. Pentru aceea, iubiților, așteptând acestea, nevoiți-vă să vă aflați lui în pace, nespurcați și neîntinați.

15. Și îndelungă răbdarea Domnului nostru mântuire să o socotiți, precum și iubi-

tul nostru frate, Pavel, după înțelepciunea cea dată lui a scris vouă;

16. precum a grăit de acestea în toate cărțile sale, în cari sunt unele cu anevoie a se înțelege, pe cari cei neînvățați și nestatornici le sucesc, ca și pe celelalte scripturi, spre pierderea sa.

17. Deci voi, iubiților, știind mai înainte, să vă păziți, ca să nu cădeți dela întărirea voastră, trași fiind cu înșelăciunea celor fărădelege,

18. ci să creșteți întru darul și cunoștința Domnului și Mântuitorului nostru, Isus Hristos. Acestuia mărirea și acum, și în ziua veacului. Amin.

13 Is 65, 17; 66, 22; Apoc 21, 1. 15 Rom 2, 4.

CARTEA I CATOLICĂ A SFANTULUI APOSTOL IOAN.

CAP 1.

*Dumnezeu e însuși
adevărul.*

1. **C**ă era dela început, ce am auzit, ce am văzut cu ochii noștrii, ce am privit, și mâinile noastre au pipăit la Cuvântul vieții

2. (și viața s'a arătat, și noi am văzut-o, și mărturisim și vestim vouă viața cea de veci, carea era la Tatăl, și s'a arătat nouă);

3. ce am văzut și am auzit vă spunem vouă, ca și voi împărtășire să aveți cu noi,^{a)} și împărtășirea noastră să fie cu Tatăl și cu Fiul lui, Isus Hristos.

4. Și acestea scriem

vouă, ca bucuria voastră să fie deplină.

5. Și aceasla este făgăduința, carea o am auzit dela dînsul, și o spunem vouă, că Dumnezeu lumină este,^{b)} și nici un întunerec întru dînsul nu este.

6. De vom zice, că împărtășire avem cu el, și în întunerec umblăm, mințim și nu facem adevărul.

7. Iară de umblăm întru lumină, precum este el întru lumină, împărtășire avem unii cu alții, și sângele lui Isus Hristos, Fiul lui, ne curățește pe noi de tot păcatul.

8. Iară de vom zice, că păcat nu avem, pe noi înșine ne înșelăm,

I 5 Io 8, 12 7 Evr 9, 14; I Petr 1, 19; Apoc 1, 5. 8 III Imp 8, 46; II Par 6. 36; Pilde 20, 9; Sir 7, 21.

a) Creștinii adevărați sunt strâns lipiți de slujitorii Domnului b) Dumnezeu e însuși adevărul, și aici: legea creștinească e însăși vorba adevărată a lui Dumnezeu. Întunerecul e greșala, învățăturile prorocilor mincinoși.

și adevărul nu este întru noi.

9. De vom mărturisi păcatele noastre, credincios este și drept ca să ne ierte păcatele, și să ne curățească de toată nedreptatea.

10. De vom zice, că nu am păcătuit, mincinos îl facem pe dînsul,^{a)} și cuvântul lui nu este întru noi.

CAP. 2.

Să fim la Hristos.

1. **F**rații mei, acestea scriu vouă, ca să nu păcătuți. Și de va păcătui cineva, mîngăilor^{b)} avem către Tatăl pe Iesus Hristos cel drept;

2. și el este curățire de păcatele noastre, și nu numai de ale noastre, ci și de ale a toată lumea.

3. Și întru aceasta

II 8 Io 13, 34; 15, 12.

știm, că l'am cunoscut pe dînsul, dacă păzim poruncile lui.

4. Cel ce zice: „l'am cunoscut pe dînsul“, și poruncile lui nu le păzește, mincinos este, și întru dînsul adevăr nu este.

5. Iară cel ce păzește cuvântul lui, cu adevărat întru acela dragostea lui Dumnezeu depînă este; întru aceasta cunoaștem, că întru dînsul suntem.^{c)}

6. Cel ce zice că petrece întru dînsul, dator este precum a umblat acela, și el să umble așa.

7. Fraților, nu vă scriu poruncă nouă, ci poruncă veche, carea o ați avut dela început: porunca cea veche este cuvântul, care l'ați auzit.

8. Dar vă scriu și

a) Pe Dumnezeu, care zice în Sfânta Scriptură, că tot omul e păcătos. (Ps. 105, 2; Iov 14, 4). b) Advocat, care să grăiască pentru noi c) Noi suntem în Iesus, cînd el este în sufletul nostru și-i facem toate pe voie.

poruncă nouă,^{a)} care este adevărată întru dînsul și întru voi, căci înîunerecul^{b)} a trecut, și lumina cea adevărată^{c)} iată luminează.

9. Cel ce zice, că este în lumină, și pe fratele său îl urește, întru înîunerec este până acum.

10. Cel ce iubește pe fratele său, în lumină petrece, și smin-teală întru dînsul nu este.

11. Iară cel ce urește pe fratele său întru înîunerec este și întru înîunerec umblă, și nu știe încotro merge, căci înîunerecul a orbit ochii lui.

12. Scriu vouă, fii-lor, pentru că s'au ier-tat vouă păcatele pen-tru numele lui.

13. Scriu vouă, pă-rinților, pentru că ați

cunoscut pe cel ce e-ste din început. Scriu vouă, tinerilor, pentru că voi ați biruit pe cel viclean. Scriu vouă pruncilor, pentru că voi, ați cunoscut pe Tatăl.

14. Scris-am vouă, pă-rinților, pentru că voi ați cunoscut pe cel ce este din început. Scris-am vouă, tinerilor, pen-tru că voi sunteți tari, și cuvântul lui Dum-nez^{d)} upetrece întru voi, și voi ați biruit pe cel viclean.

15. Nu iubiți lumea, nici cele din lume: de iubește cineva lumea, nu este dragostea Ta-tălui întru dînsul.

16. Pentru că tot ce este în lume, este pofta trupului, și pofta o-chilor, și trufia vieții;^{d)} și aceasta nu este dela Tatăl, ci din lume este.

17. Și lumea trece,

10 I Io 3, 14.

a) Porunca iubirii aproapelui e și nouă, căci Domnul Hristos a împlinit-o mai întâiu din oameni. b) Păcătoșe-nia păgână. c) Credința creștină. d) Poftele trupului sunt dorințele păcătoase, poftele ochilor sunt toate lă-comiile lor, iar trufia vieții stă în arătarea bogățiilor și a domniei.

și pofta ei; dară ce face voia lui Dumnezeu rămâne în veci.

18. Fiilor, ceasul cel de apoi este, și precum ați auzit, că Antihrist^{a)} vine, și acum mulți antihriști s'au făcut, de unde știm, că este ceasul de apoi.^{b)}

19. Dintre noi au ieșit, ci nu erau dintre noi; căci de ar fi fost dintre noi, ar fi rămas cu noi;^{c)} ci au ieșit ca să se arate, că nu sunt toți dintre noi.

20. Și voi ungere aveți dela cel sfânt, și și știți toate.^{d)}

21. Nu am scris vouă, ca și cum nu ați ști adevărul, ci ca și cum l'ați ști, și cumcă nici o minciună nu este din adevăr.

22. Cine este mincinosul, fără numai cel ce tăgăduiește, că Isus

este Hristos. Acesta este Antihrist, carele tăgăduiește pe Tatăl și pe Fiul.

23. Tot cel ce tăgăduiește pe Fiul, nici pe Tatăl nu-l are; iară cel ce mărturisește pe Fiul și pe Tatăl îl are.^{e)}

24. Iară voi ce ați auzit dela început întru voi să rămână: și de va rămânea întru voi ce ați auzit dela început, și voi în Fiul și în Tatăl veți rămânea.

25. Și aceasta este făgăduința, pe carea însuși a făgăduit-o nouă, viața de veci.

26. Acestea le-am scris vouă despre cei ce vă înșală pe voi.

27. Și ungerea, carea o ați primit dela dînsul,^{f)} întru voi să rămână; și nu aveți lipsă ca să vă învețe

a) Dușmanul lui Hristos și al bisericii lui. Vezi Apoc 13, 1; 17, 1 și II Tes 2, 8—11. b) Așa sunt ispilele de mari, ca în ceasul de apoi, la sfârșitul lumii. c) De ar fi fost creștini adevărați, nu s'ar fi rupt de biserica lui Hristos. d) Darul Spiritului Sfânt. e) Cel ce nu crede toate despre Sfânta Treime, e ca și când nu ar crede nimic. f) Sfântul mir.

pe voi cineva;^{a)} ci precum ungerea aceea vă învață pe voi de toate, și adevărată este, și nu este mincinoasă, și precum v'a învățat pe voi, rămâneți întru aceea.

28. Și acum, fiilor, rămâneți întru aceasta, ca să avem îndrăzneală când se va arăta, și să nu ne rușinăm de dînsul la venirea lui.

29. De știți, că este drept, să știți, că tot cel ce face dreptatea, dela dînsul s'a născut.^{b)}

CAP. 3.

Fiii lui Dumnezeu. Fiii diavolului.

1. **V**edeți ce fel de dragoste ne-a dat nouă Tatăl, ca fiii lui Dumnezeu să ne numim, și suntem.^{c)} Pentru aceasta lumea

nu ne cunoaște pe noi, pentru că nu l'a cunoscut pe dînsul.

2. Iubiților, acum fiii lui Dumnezeu suntem, și încă nu s'a arătat ce vom fi;^{d)} însă știm, că atunci, când se va arăta, asemenea lui vom fi, pentru că îl vom vedea pe el^{e)} precum este.

3. Și tot cel ce are nădejdea aceasta întru dînsul, se curățește pe sine, precum și el este curat.

4. Tot cel ce face păcatul, face și fărădelege; și păcatul este fărădelege.

5. Și știți, că el s'a arătat, ca să ridice păcatele noastre, și păcat întru el nu este.

6. Tot cel ce petrece întru dînsul, nu păcătuiește; tot cel ce face păcatul, nu l'a văzut

III 5 14 53, 9; I Petr 2. 22.

a) Nu e lipsă de proroci mincinoși, cari se îmbulziau nedoriti. căci învățătorii bisericii lui Hristos totdeauna au învățat pe oamenii încredințați păstoririi lor. b) Fiind în sufletul lui darul sfinților, e om nou. c) Fii de suflet, cu sufletul sfințit dumnezeiesc. d) În fericirea din ceruri. e) Dumnezeu.

pe el, nici nu l'a cunoscut.

7. Fiilor, nimenia să nu vă înșele pe voi: cel ce face dreptatea, drept este, precum și acela drept este.

8. Cel ce face păcatul, din diavolul este, căci diavolul păcătuiește dintru început. Spre aceasta s'a arătat Fiul lui Dumnezeu, ca să strice lucrurile diavolului.

9. Tot cel născut dela Dumnezeu păcat nu face, căci sămânța lui întru dînsul rămâne;^{a)} și nu poate păcălui, pentru că din Dumnezeu, s'a născut.

10. Întru aceasta sunt arătați fiii lui Dumnezeu și fiii diavolului: tot cel ce nu face dreptate, și cel ce nu iubește pe fratele său, nu este dela Dumnezeu

11. Căci aceasta este porunca, carea o ați auzit dela început: ca să iubim unul pe altul;

12. nu precum Cain era din cel rău, și a ucis pe fratele său. Și pentru care pricină l'a ucis? Pentru că lucrurile lui erau rele, iară ale fratelui său drepte.

13. Nu vă mirați, frații mei, de vă urește pe voi lumea.

14. Noi știm, că am trecut din moarte în viață,^{b)} pentru că iubim pe frați. Cel ce nu iubește pe frate, petrece în moarte.

15. Tot cel ce urește pe fratele său ucigaș de oameni este;^{c)} și știți, că tot ucigașul de oameni nu are viața de veci întru sine.

16. Întru aceasta am

8 Io 8, 44. 11 Io 13. 34; 15, 12. 12 Fac 4, 8. 14 Lev 19, 17; 1 Io 2, 10. 16 Io 15. 13.

a) Prin darul lui Dumnezeu se samănă în noi și firea dumnezească, și până e aceasta în su flet, nu putem păcălui. b) Dela viața păcătoasă la viața darului. c) În sufletul său e gata să-l omoare, ori îi dorește moartea.

cunoscut dragostea lui Dumnezeu, că el și-a pus sufletul său pentru noi; și noi datorim suntem pentru frați să ne punem sufletele.

17. Iară cel ce are avuția lumii acesteia, și vede pe fratele său având lipsă, și-și închide inima sa de către dînsul: cum rămâne dragostea lui Dumnezeu întru dînsul?

18. Fiii mei, să nu iubim cu cuvântul, nici cu limba, ci cu fapta, și cu adevărul.

19. Și întru aceasta cunoaștem, că suntem din adevăr, și înaintea lui ne vom liniști inimile noastre;

20. căci, de ne arată vina inima noastră, mai mare este Dumnezeu decât inima noastră, și știe toate.^{a)}

21. Iubiților, de nu ne va arăta nouă vina

inima noastră, nădejde avem la Dumnezeu;

22. și orice vom cere, vom primi dela dînsul, pentru că păzim poruncile lui, și cele plăcute înaintea lui facem.

23. Și aceasta este porunca lui, ca să credem întru numele Fiului său Isus Hristos, și să iubim unul pe altul, precum el ne-a dat poruncă.

24. Și cel ce păzește poruncile lui, întru dînsul petrece, și dînsul întru el,^{b)} și dintru aceasta cunoaștem, că rămâne întru noi prin Spiritul, pe care l'a dat nouă.

CAP. 4.

*Prorocii mincinoși.
Iubirea deaproapelui.*

1. ubiților, să nu credeți la tot spiritul, ci să cercați spiritele, de sunt dela Dumnezeu; căci mulți

¹⁷ Luc 3, 11; Iac 2, 15. ²² Mat 21, 22. ²³ Io 6, 29; 17, 3; 13, 34; 15, 12.

^{a)} Ne va liniși inimile noastre. ^{b)} Prin darul sfinților se unește omul cu Dumnezeu.

proroci mincinoși au ieșit în lume.

2. Întru aceasta se cunoaște Spiritul lui Dumnezeu: tot spiritul, carele mărturisește pe Isus Hristos, că a venit în trup, dela Dumnezeu este.

3. Și tot duhul, carele nu mărturisește pe Isus Hristos, dela Dumnezeu nu este; și acela este a lui Anti-hrist, de carele ați auzit, că va veni, și acum deja în lume este.^{a)}

4. Voi din Dumnezeu sunteți, fiilor, și ați biruit pe aceia, căci mai mare este carele este întru voi, decât carele e în lume.

5. Aceia din lume sunt; pentru aceea din lume grăiesc, și lumea îi ascultă pe ei.

6. Noi din Dumnezeu suntem. Cel ce cunoaște pe Dumnezeu ne ascultă; cel ce nu

este dela Dumnezeu nu ne ascultă. Dintru aceasta cunoaștem spiritul adevărului și duhul înșelăciunii.

7. Iubiților, să ne iubim unii pe alții, căci dragostea din Dumnezeu este; și tot cel ce iubește din Dumnezeu este născut, și cunoaște pe Dumnezeu.

8. Celce nu iubește nu cunoaște pe Dumnezeu, căci Dumnezeu dragoste este.

9. Întru aceasta s'a arătat dragostea lui Dumnezeu întru noi, că pe Fiul său cel unul născut l'a trimis Dumnezeu în lume, ca să viem printr'insul.

10. Întru aceasta este dragostea, nu pentru că noi am iubit pe Dumnezeu, ci pentru că el ne-a iubit pe noi, și a trimis pe Fiul său curățire pentru păcatele noastre.

11. Iubiților, dacă

IV 5 Io 8, 47. 9 Io 3, 16.

a) Marele ispititor dela sfârșitul lumii lucrează prin oamenii săi, mai ales prin învățătorii cei mincinoși.

Dumnezeu așa ne-a iubit pe noi, și noi trebuie să ne iubim unii pe alții.

12. Pe Dumnezeu nimenia nici odinioară nu l'a văzut; de iubim unul pe altul, Dumnezeu întru noi petrece, și dragostea lui desăvârșită este întru noi.

13. Dintru aceasla cunoaștem, că petrecem întru dînsul, și el întru noi, căci din Spiritul său ne-a dat nouă.

14. Și noi am văzut și mărturisim, că Tatăl a trimis pe Fiul mîntuitor lumii.

15. Oricarele mărturisește, că Isus este Fiul lui Dumnezeu, Dumnezeu întru el petrece, și el întru Dumnezeu.

16. Și noi am cunoscut și am crezut dragostea, care o are

Dumnezeu spre noi. Dumnezeu dragoste este, și cel ce petrece în dragoste, în Dumnezeu petrece, și Dumnezeu întru dînsul.

17. Întru aceasta se desăvârșește dragostea în noi, ca îndrăsnire să avem în ziua judecării, pentru că precum el este, și noi suntem în lumea aceasta.

18. Frica nu este întru dragoste; ^{a)} ci dragostea desăvârșită scoate afară frica; căci frica pedeapsă are, și cel ce se teme nu este deplin întru dragoste.

19. Noi îl iubim, pentru că el ne-a iubit mai înainte.

20. De va zice cineva: „iubesc pe Dumnezeu“, însă pe frațele său îl urește, mincinos este ^{b)}; căci cel

12 Io 1, 18; I Tim 6, 16.

a) Cel ce se teme de Dumnezeu, nu-l iubește încă deplin. b) Dacă l'ar iubi pe Dumnezeu într'adevăr, l'ar face pe plac, și ar iubi și pe aproapele, cum cere Dumnezeu.

ce nu iubește pe frațele său, pe care l'a văzut, pe Dumnezeu, pe care nu l'a văzut, cum poate să-l iubească?

21. Și această poruncă avem dela dinșul, ca acel ce iubește pe Dumnezeu să iubească și pe fratele său.

CAP. 5.

Celce iubește pe Dumnezeu îi împlinește poruncile.

1. **T**ot cel ce crede, că Isus este Hristos, din Dumnezeu este născut; și tot cel ce iubește pe cel ce a născut, iubește și pe cel ce s'a născut dintr'însul.^{a)}

2. Dintru aceasta cunoaștem, că iubim pe fiii lui Dumnezeu, când iubim pe Dum-

nezeu și poruncile lui le păzim.

3. Căci aceasta este iubirea lui Dumnezeu, ca să păzim poruncile lui; și poruncile lui grele nu sunt.

4. Căci tot cel născut din Dumnezeu biruește lumea; și aceasta este biruința, care a biruit lumea, credința noastră.

5. Cine este cel ce biruește lumea, fără numai cel ce crede, că Isus este Fiul lui Dumnezeu?

6. Acesta este, carele a venit prin apă și prin sânge, Isus Hristos;^{b)} nu numai prin apă, ci prin apă și prin sânge. Și Spiritul este carele mărturisește, căci Spiritul este adevărul.

7. Pentru că trei sunt cari mărturisesc în ce-

21 Io 13, 31; 15, 12; Ef 5, 2. V 5 I Cor 15, 27.

a) Celce iubește pe Tatăl, iubește și pe Fiul și pe fiii lui adoptivi, oamenii încreștinați și plini de darul sfinților. b) Isus a adus mântuirea vărsându-și sângele. A fost recunoscut de Mântuitor, când a fost botezat. Prin apa botezului ne dă rodul morții sale.

riu: Tatăl, Cuvântul și Spiritul Sfânt: și aceștia trei una sunt.

8. Și trei sunt cari mărturisesc pe pă-mânt: spiritul, și apa și sângele;^{a)} și acești trei una sunt.

9. De primim mărturia oamenilor, mărturia lui Dumnezeu mai mare este: și aceasta este mărturia lui Dumnezeu, ce a mărturisit-o de Fiul său.

10. Cel ce crede în Fiul lui Dumnezeu, are mărturia întru sine. Cel ce nu crede lui Dumnezeu, l'a făcut mincinos, pentru că nu a crezut mărturia, ce a mărturisit-o Dumnezeu despre Fiul său.

11. Și aceasta este mărturia; că Dumnezeu ne-a dat viață de veci, și viața aceasta în Fiul lui este.

12. Cel are pe Fiul, are viața; iară cel ce nu are pe Fiul lui Dumnezeu, viața nu o are.

13. Acestea am scris vouă, ca să știți, că viață de veci aveți cei ce credeți în numele Fiului lui Dumnezeu.

14. Și aceasta este nădejdea, care o avem către dinsul; că de cerem ceva după voia lui,^{b)} ne aude.

15. Și dacă știm, că ne aude, orice-i cerem, știm, că vom avea cererile, cari le-am cerut dela el.

16. De va vedea cineva pe fratele său păcătuiind păcat nu de moarte, să ceară și se va da viață lui, celui ce păcătuiește nu de moarte. Este păcat de moarte, nu pentru a-

10 Io 3, 36.

a) Spiritul, care prin apostolii Domnului face minuni în lume, apa și sângele, cari au curs din coasta Mântuitorului, când l'a împuns soldatul cu sulita — mărturisesc, că Isus a fost om adevărat, ceea ce lăgăduiau unii. b) Creștinul bun așa de mult îl iubește pe Isus, încât nu poate dori nimic în contra voii lui.

cela zic să se roa-
ge.^{a)}

17. Toată nedrep-
tatea este păcat, și
este păcat nu de
moarte.

18. Știm, că tot cel
născut din Dumnezeu
nu păcăluiește; ci cel
născut din Dumnezeu
se păzește, și cel
rău nu se atinge de
el.

19. Știm, că din Dum-
nezeu suntem, și lu-

mea toată întru cel
rău este pusă.^{b)}

20. Și știm, că Fiul
lui Dumnezeu a venit
și ne-a dat nouă price-
pere, ca să cunoaștem
pe cel adevărat și să
fim întru cel adevărat
prin Isus Hristos, Fiul
lui. Acesta este Dum-
nezeul cel adevărat și
viața de veci.

21. Fiilor, păziți-vă
pe voi înși-vă de i-
doli.^{c)} Amin.

20 Luc 24, 45.

a) Acela trebuie să-l spovedească la preot. b) Oame-
nii se dau de bună voie în mâna necuratului. c) Gre-
șelile în credință.

CARTEA II CATOLICA A SFÂNTULUI APOSTOL IOAN.

1. **B**ătrânul^{a)} Elec-
tei doamne
și fiilor ei,^{b)} pe cari
eu îi iubesc întru ade-
văr, și nu numai eu,
ci și toți cari au cu-
noscut adevărul,

2. pentru adevărul,
care petrece întru noi,
și cu noi va fi în veac.

3. Fie cu voi dar,
milă, pace dela Dum-
nezeu Tatăl și dela I-
sus Hristos, Fiul Ta-
tălui, întru adevăr și în-
tru dragoste.

4 Bucurați-vă foarte,
că am aflat din fiii
tăi umblând întru a-
devăr, precum am pri-
mit poruncă dela Tatăl.

5. Și acum te rog,
Doamnă, nu ca și cum
ți-aș scrie poruncă
nouă, ci carea o avem
dela început, ca să ne
iubim unii pe alții.

6. Și aceasta este
dragostea, ca să um-
blăm după poruncile
lui. Căci aceasta este
porunca, precum dela
început ați auzit, ca să
umblați întru dînsa.^{c)}

7. Pentru că mulți a-
măgitori au intrat în
lume, cari nu mărtu-
risesc pe Isus Hristos
să fi venit cu trup: a-
ceștia sunt amăgitori și
antihriști.

8. Păziți-vă pe voi
înșivă, ca să nu pier-
dem cele ce am lucrat,
ci ca să luăm plată
desăvârșită.

9. Tot cel ce calcă
porunca și nu rămâne
întru învățătura lui Hri-
stos, nu are pe Dum-
nezeu; iară cel ce ră-
mâne întru învățătura^{d)}
lui Hristos, acela are
și pe Tatăl, și pe Fiul.

II 5 Io 13, 34; 15, 12.

a) Ioan Evanghelistul. b) O biserică de frunte cu
credincioșii ei c) Întru dragoste. d) Nu în orice învă-
țătură numită a lui Hristos, ci cel ce ține toată învă-
țătura adevărată a lui Hristos.

10. Oricine va veni la voi, și nu va aduce învățătura aceasta, să nu-l primiți în casă, și să nu-i ziceți: „bucură-te!“ ^{a)}

11. Căci cel ce-i va zice lui: „bucură-te!“ se va face părtaș faptelor lui rele.

a) Bine ai venit.

12. Multe având a vă scrie, nu am vrut pe hârtie și cucerneală; ci nădăjduiesc că, voi veni la voi și voi grăi gură către gură, ca bucuria voastră să fie deplină.

13. Închină-se ție fiii surorii tale, Electa. Amin.

CARTEA III CATOLICĂ A SFÂNTULUI APOSTOL IOAN.

1. **B**ătrânul lui Gaiu iubitul^{a)}, pe care eu îl iubesc întru adevăr.

2. Iubite, mai întâiu de toate mă rog ca întru toate să sporești, și să ții sănătos, precum sporește sufletul tău.

3. Bucuralu-m'am foarte când au venit frații, și au mărturisit de adevărul tău,^{b)} precum tu întru adevăr umbli.

4. Mai mare bucurie decât aceasta nu am, decât când auz, că fiii mei umblă întru adevăr.

5. Iubite, cu credință faci orice lucrezi fraților, și mai ales, celor străini,

6. cari au mărturisit de dragostea ta înaintea adunării; pe cari bine faci că-i tri-

miți înainte, cum e cu vrednicie lui Dumnezeu^{c)}.

7. Căci pentru numele lui au plecat, nimica luând dela păgâni.

8. Noi dară datori suntem să primim pe unii ca aceștia, ca împreună lucrători să fim adevărului.

9. Scris-am bisericii; ci Diotrefes, cel ce iubește să le fie lor căpetenie, nu ne primește^{d)}.

10. Pentru aceasta, de voi veni, voiu pomeni lui faptele, cari le face, cu cuvintele ocărându-ne pe noi; și nefiind îndestulit cu acestea, nici însuși nu primește pe frați, și pe cei ce vor, îi oprește și din biserică îi alungă.

a) Un mirean de frunte, nu se știe de unde. b) Pur-tarea la după adevărul lui Hristos. c) Creștini, ori apostoli, cari mergeau să vestească evanghelia, erau bine primiți de Gaiu, care îi trimitea mai departe cu recomandări bune, dându-le celea de lipsă pentru traiu. d) Nu ne recunoaște, că suntem apostoli.

11. Iubite, nu urma răul, ci binele. Cel ce face bine, din Dumnezeu este; iară cel ce face rău, nu a văzut pe Dumnezeu.

12. Lui Dimitrie s'a dat mărturie dela toți, și dela însuși adevărul; și noi încă mărturisim, și știți, că mărturia noastră adevărată este.

13. Multe am avut a-ți scrie, ci nu voiu să-ți scriu cu cerneală și cu condei.

14. Ci am nădejde, că fără de zăbavă te voiu vedea, și vom grăi gură către gură.

15. Pace ție. Inchină-se ție prietenii. Inchină-te prietenilor pe nume. Amin.

CARTEA CATOLICĂ A SFÂNTULUI APOSTOL IUDA.

1. **I**uda,^{a)} sluga lui Isus Hristos și fratele lui Iacob, chemașilor celor sfințiți întru Dumnezeu Tatăl și de Isus Hristos păziți:

2. milă vouă, și pace, și dragoste să se înmulțască.

3. Iubiților, toată nevoința având a vă scrie vouă despre mântuirea voastră cea de obște, am socotit a fi de lipsă să vă scriu, ca să vă îndemn să luptați vitejește pentru credința cea dată sfinților odată.^{b)}

4. Căci au intrat niște oameni, de demult mai înainte rânduiți spre această osândă, fără frica lui Dumnezeu, cari schimbă darul Dumnezeului nostru întru spurcăciune,^{c)} și tăgăduiesc pe

singurul Stăpân și Domn al nostru, Isus Hristos.

5. Dar eu vreau să vă aduc aminte, știind și voi aceasta odată, că Domnul, după ce a scos pe popor din pământul Egiptului, mai pe urmă pe cei ce nu au crezut-l-a pierdut.

6. Și pe îngerii, cari nu și-au păzit deregătoria sa, ci și-au lăsat lăcașul său, îi ține supt negură spre judecata zilei celei mari cu legături veșnice;

7. precum Sodoma și Gomora și cetățile cele dimprejurul lor, cari întru acelaș chip curviau și umblau în urma altui trup, sunt puse întru pildă, luând judecata focului de veci.

8. Asemenea și a-

5 Num 14. 37. 6 II Petr 2, 4. 7 Fac 19, 24.

a) Nu vânzătorul, ci fratele lui Iacob cel mic. b) Odată pentru totdeauna, căci altă credință nu mai dă Dumnezeu. c) Legea lui Hristos e a slobozeniei; apostolii mincinoși ziceau, că e slobod să faci orice spurcăciune.

ceștia visuri văzând, trupul își spurcă, și domnia o desprețuiesc, și mărirea o hulesc.

9. Iară Mihail arhanghelul, când a grăit cu diavolul pricindu-se pentru trupul lui Moise, nu a culezat să aducă judecată de hulă, ci a zis: „certe-te pe tine Domnul!”

10. Însă aceștia câte nu știu hulesc; și câte după fire ca niște dobitoace fără de minte știu, întru acelea se spurcă.

11. Vai de cei ce au umblat în calea lui Cain,^{a)} și întru înșelăciune cu plata lui Balaam s'au vărsat,^{b)} și întru împotrivirea cuvintelor lui Core au pierit.^{c)}

12. Aceștia sunt rușinea întru pomenile voastre,^{d)} împreună cu voi mâncând, fără nici un cumpăt îndopându-se, nori fără de apă, cari se poartă de vânturi, copaci tomnateci neroditori, de două ori morți,^{e)} desrădăcinați,

13. valuri de mare fără de liniște spumegându-și rușinile sale, stele rătăcitoare, căroră în veci li-se ține negura întunerecului.

14. Și a prorocit de aceștia și Enoh, cel al șaptelea dela Adam, zicând: „ială va veni Domnul cu mii de sfinții săi

15. să facă judecată împotriva tuturor, și să pedepsească pe toți cei fărădelege pentru

9 Zah 3, 2. 11 Fac 4, 8; Num 22, 23; Num 16, 32. 12 II Petr 2, 17. 14 Apoc 1, 7.

a) Cain a omorât trupul fratelui său, apostolii mincinoși omoară sufletele. b) Ca și Balaam, apostolii mincinoși pentru bani și sufletul și-l dau. c) Core s'a lăpădat de Moise și Aron, pe cari Dumnezeu i-a ales de slujitori; tot așa fac pocăiții, bapțiștii, și studenții în biblie. d) După sfânta liturghie se făceau pomenile iubirii creștinești, la cari trebuiau să fie numai cei de o credință. e) Morți prin păcatele făcute înainte și după botez.

toate faptele păgână-tății lor, cari le-au fă-cut, și pentru toate cu-vintele lor cele iuși, cari le-au grăit împo-triva lui păcătoșii cei fărădelege*.

16. Aceștia sunt câr-titori tânguitori, cari umblă după poștele sa-le, și gura lor grăește cele trufase, mirân-du-se de fețe pentru vre-o dobândă.^{a)}

17. Iară voi, iubiților, aduceți-vă aminte de cuvintele, cari s'au zis mai înainte de apo-stolii Domnului nostru Isus Hristos;

18. pentru că au zis vouă, că în vremea de apoi vor fi batjocori-tori, cari vor umbla după poștele sale cele fărădelege.

19. Aceștia sunt cari se oselesc pe sine și sunt trupești, neavând spirit.^{b)}

20. Însă voi, iubiților, întru preasfântă

credința voastră zidin-du-vă, și Spiritului Sfânt rugându-vă,

21. pe voi înșivă în-tru dragostea lui Dum-nezeu să vă păziți, a-șteptând mila lui Dom-nului nostru Isus Hri-stos spre viața de veci.

22. Și pe unii, cari se îndoiesc, să-i miluiți;

23. pe alții cu frică să-i mântuiți, răpindu-i din foc; și pe alții mi-luiți-i cu frică, urând și haina cea spurcată de trup.

24. Iară celui ce poa-te să vă păzască pe voi fără de păcat, și nespurcați să vă pună înaintea feței mării sale întru bucurie,

25. unuia preînțeleptului Dumnezeu și Mântuitorului nostru prin Isus Hristos Dom-nul nostru slavă și mă-rire, slăvânie și putere, mai înainte de toți vecii, și acum, întru toți vecii. Amin.

16 Ps 16, 10. 17 I Tim 3, 1; II Tim 3, 1; Petr 3, 3.

a) Se linguesc pe lângă oameni, ca să câștige ceva.

b) Nu umblă după învățătura Spiritului Sfânt.

APOCALIPSUL SFÂNTULUI IOAN APOSTOLUL.

CAP. 1.

Descoperirea. Începutul și sfârșitul.

1. Descoperirea^{a)} lui Isus Hristos, pe carea Dumnezeu i-a dat-o ca să arate robilor săi cele ce trebuie să fie de grab; și el le-a înștiințat, trimițându-o prin îngerul său robului său Ioan,^{b)}

2. cel ce a mărturisit cuvântul lui Dumnezeu și mărturisirea lui Isus Hristos și toate câte a văzut.

3. Fericit e cel ce cetește și cei ce aud cuvintele prorociei acesteia, și păzesc cele

scrise într'însa, căci vremea aproape este.^{c)}

4. Ioan celor șapte biserici din Azia: dar vouă și pace dela cel ce este, și cel ce era, și cel ce va să vie,^{d)} și dela șapte spirite, cari sunt înaintea scaunului lui,

5. și dela Isus Hristos, mărturia cea credincioasă, cel întâiu născut din morți, și stăpânul împăraților pământului, care ne-a iubit, și cu sângele său ne-a spălat păcatele noastre,

6. și ne-a făcut împărăție și preoți lui Dumnezeu^{e)} și Tatălui

1 4 Eș 3, 14. 5 I Cor 15, 20; Col 1. 18; Evr 9, 14; I Petr 1, 19; I Io 1, 7.

a) Apocalips e vorbă grecească, și însemnă descoperire. Descopere Domnul Hristos unele lucruri, cari se vor întâmpla de grab, altele în cursul vremii, iar altele la sfârșitul lumii. b) Evanghelistul. c) Unele din prorociile descoperite trebuie să fie de învățătură creștinilor prizoniți, ca să nu-și piarză curajul, știind, că toți asupritorii lor vor fi pedepsiți. iar creștinii cari rabdă până în capăt, vor fi răsplătiți d) Dumnezeu Tatăl e) Toți creștinii la odată fac o împărăție, în care ei, ca și preoții, se pot apropia de Dumnezeu.

său: lui mărirea și puterea în vecii vecilor. Amin.

7. Iată vine^{a)} pe nori; și îl va vedea tot ochiul, și cei ce l'au împuns; și vor plânge înaintea lui toate sămânțiile pământului. Așa, amin.

8. Eu sunt alfa și omega, începutul și sfârșitul,^{b)} zice Domnul, cel ce este și cel ce era, și cel ce va să vie, alotputernicul.

9. Eu Ioan, cel ce sunt fratele vostru și părtaș întru năcazul și întru împărăția și răbdarea întru Isus Hristos, fost-am în izula, ce se cheamă Patmos, pentru cuvântul lui Dumnezeu și pentru mărturisirea lui Isus.

10. Fost-am răpit cu mintea într-o zi de du-

minecă, și am auzit după mine glas tare ca de trâmbiță,

11. zicând: „eu sunt alfa și omega, cel dintâiu și cel de pe urmă” și: „ce vezi scrie în carte, și trimite celor șapte biserici ce sunt în Azia: la Efes, și la Smirna, și la Pergam, și la Tiatira, și la Sardes, și la Filadelfia, și la Laodicea.

12. Și m'am întors să văd glasul ce vorbea cu mine; și întorcându-mă, am văzut șapte sfeșnice de aur,

13. și în mijlocul celor șapte sfeșnice pe cineva asemenea Fiului omului, îmbrăcat cu haină lungă și încins la fâțe cu brâu de aur.

14. Iară capul lui și părul lui alb ca lâna albă ca zăpada, și o-

7 Is 3, 13; Mat 24, 30; Iuda 14. 8 Is 41, 4; 44, 6; 48, 12; Apoc 21, 6; 22, 13.

a) Isus. b) Alfa e litera cea dintâiu din alfabetul grecesc, omega cea din urmă. Vreau să zică: Dumnezeu e veșnic, a fost mai înainte de tot ce e în lume, și va trăi și după ce lumea se va prăpădi.

chii lui ca para focului;

15. și picioarele lui asemenea cu arama arsă în cuplor; și glasul lui ca glas de ape multe.

16. Și în mâna sa cea dreaptă avea șapte stele, și din gura lui ieșea sabie ascuțită de amândouă părțile; și fața lui strălucește ca soarele întru puterea sa.

17. Și dacă l'am văzut, am căzut la picioarele lui ca un mort, dar el a pus mâna sa cea dreaptă peste mine zicându-mi: „nu te teme, eu sunt cel dintâiu și cel de pe urmă,

18. și cel ce sunt viu; și am fost mort, și iată viu sunt în vecii vecilor, și am cheile iadului și ale morții.

19. Scrie cele ce ai văzut, și cele ce sunt, și cele ce vor să fie după acestea,

20. taina celor șapte

stele, cari le-ai văzut în dreapta mea, și cele șapte sfeșnice de aur. Cele șapte stele sunt îngerii celor șapte biserici^{a)}: cele șapte sfeșnice, cari le-ai văzut, șapte biserici sunt^{a)}.

CAP. 2.

Scrisori la Efes, Smirna, Pergam și Tiatira.

1. ngerului bisericii Efesului scrie: „acestea zice cel ce ține cele șapte stele în dreapta sa, carele umblă în mijlocul celor șapte sfeșnice de aur:

2. știu faptele tale și osteneala ta, și răbdarea ta, și cumcă nu poți suferi pe cei răi; și ai cercat pe cei ce se zic pe sine apostoli și nu sunt, și i-ai aflat mincinoși;

3. și tu ai răbdare, și ai suferi pentru numele meu, și nu te ai ostenit.

4. Ci am împotriva

[17] 1< 41. 4; 44, 6; 48, 12; Apoc 22, 13.

L. a) Episcopii.

ta, că dragostea ta cea dintâiu ^{a)} o ai părăsit.

5. Drept aceea adu-ți aminte, de unde ai căzut, și te pocăiește, și fă faptele cele dintâiu. Iară de nu, viu la tine curând, și voi mișca sfeșnicul tău din locul său, ^{b)} de nu te vei pocăi.

6. Ci aceasta ai, că urăști faptele Nicolaitenilor ^{c)}, cari și eu le urăsc.

7. Cine are ureche, auză ce zice Spiritul bisericilor: celui ce va birui, voi da lui să mănânce din pomul vieții, care este în mijlocul raiului lui Dumnezeu^{d)}.

8. Și îngerului bisericii din Smirna scrie: „acestea zice cel dintâiu și cel din urmă, cel ce a murit și a înviat:

9. știu faptele tale, și năcazul, și sărăcia ta, (ci bogat ești), și că ești hulit de cei ce se zic pe sine a fi Iidovi, și nu sunt, ^{d)} ci sinagoga satanii. ^{e)}

10. Nimica nu te teme de cele ce vei să pătimești. Căci iată diavolul va să arunce din voi în temniță, ca să fiți puși la încercare; și veți avea năcaz în zece zile. Fii credincios până la moarte, și-ți voi da fie cununa vieții. ^{f)}

11. Cel ce are ureche să auză ce zice Spiritul bisericilor: cel ce biruește nu se va răni de moartea cea de a doua^{g)}.

12. Și îngerului bisericii din Pergam scrie: „acestea zice cel ce are sabie ascuțită de amândouă părțile:

a) Cărea ai avut fală de biserică. b) O să las biserica de capul ei, n'o să-i mai dau sprijinul de până acum. c) Nicolaitenii lăseau pe oameni mai slobozi, și nu opriau desfrâul. d) Vezi la Romani 2, 28. 29. e) În sufletul lor diavolul e stăpân. f) Fericirea veșnică. g) Moartea cea dintâiu e când trecem din lumea aceasta; a doua la judecata din urmă pentru cei osândiți la iad.

13. Știu faptele tale și unde locuești, unde e scaunul satanei;^{a)} și fii numele meu, și nu ai lăpădat credința mea nici în zilele, în care a fost ucis Antipa, mărturia mea cea credincioasă, la voi, unde locuește satana.

14. Ci am puține împotriva ta, căci ai acolo pe cei ce țin învățătura lui Balaam, carele învăța pe Balac să pună sminleală înaintea fiilor lui Israil, ca să mânânce din cele jertfite idolilor și să curvească.

15. Așa ai și tu pe cei ce țin învățătura Nicolaitenilor, pe carea eu o urăsc.

16. Pocăiește-te deci; iară de nu, voi veni la tine curând și mă voi război cu ei cu sabia gurii mele.

17. Cel ce are ureche să auză ce zice

Spiritul bisericilor: celui ce biruește îi voi da să mânânce din mana cea ascunsă, și voi da lui piatră albă,^{b)} și în piatră nume nou scris, care nimenia nu-l știe, fără numai cel ce îl primește.

18. Și îngerului bisericii din Tiatira scrie: „acesta zice Fiul lui Dumnezeu, cel ce are ochii săi ca para focului și picioarele sale asemenea cu arama:

19. Știu faptele tale, și dragostea, și credința, și slujba, și răbdarea ta, și faptele tale cele de pe urmă sunt mai multe, decât cele dintâiu.

20. Ci am puține împotriva ta, căci lași pe muierea lezabel, carea se zice pe sine proro-ciță, să învețe și să amăgească pe robii mei a curvi și a mânca cele jertfite idolilor.

II 14 Num 24, 3; 25, 2.

a) Pergamul era orașul cel mai păgânesc. b) Îl voi vesti la toată lumea, că n'are nici un păcat. Judecata nevinovaților era scrisă pe pietrii albe.

21. Și i-am dat ei vreme, ca să se pocăiască de curvia sa, și nu s'a pocăit.

22. Iată eu o pun în pat,^{a)} și pe cei ce curvesc cu ea^{b)} în năcaz mare, de nu se vor pocăi de faptele sale.

23. Și pe fiii ei îi voi uide cu moarte, și vor ști toate bisericile, că eu sunt cel ce cerc rărunchi și inimile, și voi da vouă unuia fieștecăruia după faptele voastre.

24. Iară zic vouă și celorlalți din Tiatira, câți nu au învățătura aceasta, și cei ce nu au cunoscut adâncurile satanei, precum zic ei: nu voi pune peste voi altă greutate.

25. Însă ce aveți, țineți până voi veni.

26. Și celui ce biruește și păzește pâ-

nă în sfârșit faptele mele, voi da lui putere peste neamuri,

27. și le va paște pe ele cu loiaș de fier, ca vasele de lut se vor zdrobi; precum și eu am luat dela Tatăl meu, și voi da lui steaua cea de dimineață.^{c)}

28. Cei ce are ureche, auză ce zice bisericilor Spiritul*.

CAP. 3.

Scrisori la Sardes, Filadelfia și Laodicea.

1. **S**i îngerului bisericii din Sardes scrie: „acestea zice cel ce are șapte spirite ale lui Dumnezeu și șapte stele: știu faptele tale, căci ai nume că trăești, și ești mort.^{d)}

2. Priveghiază și înfărește pe ceilalți, cari vreau să moară; căci n'am aflat faptele tale

23 I Imp 16, 7; Ps 7, 10; Ier 11, 20; 17, 10; 20, 12.
27 Ps 2, 9.

a) Trimit peste ea boală grea. b) Cei ce se lepădă cu ea de credință. c) Isus însuși e partea dreptilor. d) Ai nume de creștin, dar faptele-ți sunt de păgân.

depline înaintea lui Dumnezeu.

3. Drept aceea a-
du-ți aminte cum ai pri-
mit și ai auzit, și ține-
le și te pocăiește.
Iară de nu vei prive-
ghia, voi veni la tine
ca furul, și nu vei ști
în ce ceas voi veni
la tine.

4. Ai puține nume și
în Sardes, cari nu și-au
întinat veșmintele sale,
și vor umbla cu mine
în haine albe,^{a)} pen-
tru că vrednici sunt.

5. Cel ce biruește,
acesta se va îmbrăca
în haine albe, și nu voi
șterge numele lui din
cartea vieții; și voi
mărturisi numele lui
înaintea Părintelui meu
și înaintea îngerilor lui.

6. Cel ce are ure-
che, auză ce zice, bi-
sericilor Spiritul."

7. Și îngerului biseri-
cii din Filadelfia scrie:
„Acesta zice cel Sfânt,

cel Adevărat, carele
are cheia lui David;
cel ce deschide și ni-
meni nu închide; și cel
ce închide și nimeni
nu deschide^{b)}:"

8. Știu faptele tale.
Iată am pus înaintea
ta ușă deschisă, și ni-
meni nu o poate în-
chide, căci mică pu-
tere ai, și ai ținut cu-
vântul meu, și nu ai
tăgăduit numele meu.

9. Iată dau din si-
nagoga satanei câțiva
din cei ce se zic pe
sine Iidovi și nu sunt,
ci mint; iată îi voi
face pe ei să vie și
să se închine înaintea
picioarelor tale, și să
știe, că eu te-am iubit.

10. Pentru că ai pă-
zit cuvântul răbdării
mele, și eu te voi
păzi pe tine în ceașul
ispitei ce va să vie
peste toată lumea ca
să ispitească pe cei ce
locuiesc pe pământ.

II 3 I Tes 5, 2; II Petr 3, 10; Apoc 16, 15. 7. Is 22,
22; Iov 12, 14.

a) Suflete nevinovate. b) Isus, care e mai mare peste
biserica și peste fericirile cerească.

11. Iată viu curând; ține ce ai,^{a)} ca nimenia să nu ți iea cununa ta.

12. Pe cel ce biruiește îl voi face stâlp în biserica Dumnezeului meu, și nu va ieși mai mult afară^{b)}; și voi scrie peste el numele Dumnezeului meu și numele cetății Dumnezeului meu, al noului Ierusalim, care se pogoră din ceru dela Dumnezeuul meu și numele meu nou^{c)}.

13. Cel ce are ureche, auză ce zice bisericilor Spiritul^{d)}.

14. Și îngerului bisericii din Laodicea scrie: „acestea zice Amin,^{d)} mărturia credincioasă și adevărată, începutul zidirii lui Dumnezeu: ^{e)}

15. știi faptele tale,

că nu ești nici rece, nici cald: ^{f)} o! de ai fi rece sau cald.

16. Iară fiind că ești stâmpărat, și nici cald, nici rece, te voi vărșa din gura mea.^{g)}

17. Căci tu zici: bogat sunt, și m'am îmbogățit, și de nimica nu am lipsă; și nu știi, că tu ești nenorocit, și năcăjit, și sărac, și orb, și gol.

18. Sfăluiescu-te să cumperi dela mine aur lămurit din foc,^{h)} ca să te îmbogățești, și în haine albe ca să te îmbraci, și să nu se vadă rușinea goliciunii tale; și unge cu unsoare ochii tăi,ⁱ⁾ ca să vezi.

19. Eu pe oricâși îi iubesc, îi mustru, și îi cerl; râvnește dară și te pocăește.

14 Io 14, 6. 19 Pilde 3, 12; Evr 12, 6.

a) Credința și viața creștinească. b) Îl voi da fericeie veșnică, pe care nimeni nu-i va mai putea o lua. c) Numele nou al Fiului lui Dumnezeu e: Mântuitor. d) Isus și Adevărul, Isus. e) Prin carele toate s'au făcut, Fiul lui Dumnezeu. f) Nici sfânt, nici păcătos, ci de amândouă felurile al vrea să fie. g) În iad. h) Dăruiri sufletești, și mai ales dragoste creștinească. i) Umilește-te.

20. Iată stau la ușa și bat; de va auzi cineva glasul meu, și-mi va deschide ușa, voi intra la el, și voi cuina cu el, și el cu mine.

21. Celuice biruește voi da lui să șază cu mine în scaunul meu; precum și eu am biruit, și am șezut cu Tatăl meu în scaunul lui.

22. Cel ce are ureche, auză ce zice bisericilor Spiritul.*

CAP. 4.

Celce șade pe scaun.

1. **D**upă acestea m'am uitat, și iată ușa deschisă în ceriu; și glasul cel din tâu, care l'am auzit, ca al unei trâmbițe, ce vorbea cu mine, zicând: „sue-te aici, și ți voi arăta cele ce trebuie să fie după acestea.“

2. Și îndată am fost răpit cu mințea: și iată scaun era pus în

ceriu, și pe scaun unul ce ședea.^{a)}

3. Și cel ce ședea la vedere era asemenea pietrii de iaspis și de sordin,^{b)} și curcubeu împrejurul scaunului asemenea la vederea smaragdului.^{c)}

4. Și împrejurul scaunului douăzeci și patru de scaune, și pe scaune am văzut douăzeci și patru de bătrâni^{d)} șezând, îmbrăcați cu haine albe, și aveau pe capetele lor cununi de aur;

5. și din scaun ieșiau fulgere și glasuri și tunete, și șapte făclii de foc ardeau înaintea scaunului, cari sunt cele șapte spirite ale lui Dumnezeu.

6. Și înaintea scaunului ca o mare de sticlă, asemenea cristalului, și în mijlocul scaunului și împrejurul scaunului patru fia-

a) Tatăl cereșc. b) Iaspisul, diamant, e semnul sfinteniei lui Dumnezeu; sordinul, rubin, e al dreptății lui. c) Smaragdul însemnă darul și mila lui Dumnezeu. d) Prorocii și apostoli cei mai mari.

re, pline de ochi dinainte și dindărăpt.

7. Și fiara cea dintâi era asemenea leului, și a doua fiară asemenea vițelului, și a treia fiară avea față ca de om, și a patra fiară asemenea vulturului ce zboară.

8. Și fieștecăre din cele patru fi re avea șase aripi, iar împrejur și înlăuntru sunt pline de ochi; și nu aveau odihnă ziua și noaptea, zicând: „sfânt, sfânt, sfânt e Domnul Dumnezeu al totputernicului, cel ce era, și cel ce este, și cel ce va să vie”.

9. Și când vor da fiarele acelea mărire, și cinste, și mulțumită celui ce șade pe scaun, celui ce este viu în vecii vecilor,

10. vor cădea cei douăzeci și patru de bătrâni înaintea celui ce șade pe scaun, și se vor închina celui ce este viu în vecii

vecilor, și vor pune cununile sale înaintea scaunului, zicând:

11. „vrednic ești, Doamne și Dumnezeuul nostru, a primi mărire, și cinste, și putere, căci tu ai zidit toate, și prin voia ta sunt și s'au făcut”.

CAP. 5.

Mielul deschide cartea.

1. **S**i am văzut de-a dreapta celui ce ședea pe scaun carte scrisă dinlăuntru și dinafară, pecelluilă cu șapte peceji.

2. Și am văzut pe un înger tare, strigând cu glas mare: „cine este vrednic a deschide cartea, și a deslega pecețile ei?”

3. Și nimeni nu putea nici în ceriu, nici pe pământ, nici supt pământ a deschide cartea, nici a o vedea.

4. Și eu plângeam mult, de vreme ce ni-

menianu s'a aflat vrednic a deschide și a celi cartea, nici a o vedea.

5. Și unul din bătrâni zise către mine: „nu plânge; iată a biruit leul cel din sămânția ludei, rădăcina lui David, ^{a)} ca să deschiză cartea și să deslege cele șapte peceți ale ei“.

6. Și am văzut, și iată între scaun, și între cele patru fiare și între bătrâni un miel, stând ca și cum ar fi fost junghiat, ^{b)} având șapte coarne și șapte ochi, cari sunt cele șapte spirite ale lui Dumnezeu trimise în tot pământul.

7. Și a venit, și a luat cartea din dreapta celui ce ședea pe scaun.

8. Și dacă a luat cartea, cele patru fiare și cei douăzeci și pa-

tru de bătrâni au căzut înaintea Mielului, având fieștecarele alăute și blide de aur pline de miroșituri, ^{c)} cari sunt rugăciunile sfinților.

9. Și cântă cântare nouă, zicând: „vrednic ești să ieai cartea și să deschizi pecețile ei; căci te ai junghiat și ne-ai răscumpărat pe noi lui Dumnezeu cu sângele tău din toată sămânția și limba, și din tot poporul și neamul“;

10. și ne-ai făcut pe noi Dumnezeului nostru împărăție și preoți, ^{d)} și vom împărăți pe pământ“.

11. Și am văzut, și am auzit glas de îngeri mulți împrejurul scaunului, și al fiarelor, și al bătrânilor; și era numărul lor zeci de mii de zeci de mii și mii de mii, ^{e)}

V 11 Dan 7, 10

^{a)} Isus. ^{b)} Urmele suferințelor și ale morții se văd pe Isus, care e Mielul acesta. ^{c)} Parfumuri. ^{d)} Vezi Iâlcul la Apocalips 1, 6. ^{e)} Așa de mulți, încât nu se puteau număra.

12. zicând cu glas mare: „vrednic e Mielul, carele s'a junghiat, ca să primească putere, și bogăție, și înțelepciune, și tărie, și cinste, și mărire, și binecuvântare.

13. Și toată făptura, care este în ceriu, și pe pământ, și supt pământ, și cele ce sunt în mare, și toate cele dintr'însele le-am auzit zicând: „celui ce șade în scaun și Mielului binecuvântare, și cinste și mărire, și putere în vecii vecilor!“

14. Și cele patru fiare ziceau: „Amin!“ Și cei douăzeci și patru, de bătrâni au căzut, și s'au închinat celui viu în vecii vecilor.

CAP. 6.

Se deschid șase peceti.

1. **S**i am văzut, când a des-

chis Mielul o pecete din cele șapte, și am auzit pe una din cele patru fiare zicând cu un glas de tunet: „vino și vezi!“

2. Și am văzut, și iată un cal alb, și cel ce ședea pe el avea arc,^{a)} și s'a dat lui cunună, și a ieșit ca biruitor să biruiască.

3. Și dacă a deschis a doua pecete, am auzit pe a doua fiară zicând: „vino și vezi!“

4. Și a ieșit alt cal roșu, și celui ce ședea pe el i s'a dat ca să iea pacea de pe pământ, și ca să se omoare unul pe altul; și s'a dat lui sabie mare.^{b)}

5. Și dacă a deschis a treia pecete, am auzit pe fiara a treia zicând: „vino și vezi!“ Și am văzut, și iată un cal negru, și cel ce ședea pe el

a) Iisus, care vine să supună lumea evangheliei.

b) Vărsările de sânge și războaiele.

avea cumpănă în mână sa.^{a)}

6. Și am auzit glas în mijlocul celor patru fiare zicând: „litră^{b)} de grâu cu un dinar, și trei litre de orz cu un dinar; iară vinul și untul de lemn să nu-l strici“. ^{c)}

7. Și dacă a deschis a patra pecete, am auzit glasul fierii celei de a patra, zicând: „vino și vezi!“

8. Și am văzut, și iată un cal galbin, și celui ce ședea pe el îi era numele Moartea,^{d)} și iadul venia cu ea; și s'a dat lor putere ca să omoare peste a patra parte de pământ cu sabie și cu foame, și cu moarte, și cu fiarele pământului.

9. Și dacă a deschis a cincia pecetea, am văzut supl altor sufletele celor omorâți pen-

tru cuvântul lui Dumnezeu, și pentru mărturisirea ce au făcut.

10. Și strigau cu glas mare, zicând: „până când, Stăpâne sfinte și adevărate, nu judeci și nu izbândești sângele nostru de cei ce locuiesc pe pământ?“

11. Și fieștecărui a i-s'a dat haină albă, și li-s'a zis ca să aștepte în odihnă încă puțină vreme, până ce se vor aduna și cei dimpreună slugi și frați ai lor, cari vor fi omorâți ca și ei.

12. Și am văzut dacă a deschis pecetea a șasea, iată s'a făcut mare cutremur de pământ, și soarele s'a înnegrit ca un sac de păr, și luna întreagă s'a făcut ca sângele;

13. și stelele cerului au căzut pe pământ, cum lapdă smochinul smochinele ce-

a) Foameten, care trebuie să împărtească cu bună cumpăneală, ca să se ajungă la toți câte puțin. b) Ceva mai bine de un kilo. c) Să le cruți, căci sunt destul de scumpe. d) Ciurma.

le crude ale lui, când se clătește de vânt mare.

14. Și ceriul s'a în-tors ca o carte închi-să,^{a)} și tot muntele și toată inzula s'a miș-cat din locurile sale.

15. Și împărații pământului, și boierii, și căpitani, și bogății, și puternicii, și toți robii și slobozii s'au ascuns în peșteră și în stâncile munților,

16. și au zis mun-ților și pietrilor: „că-deți peste noi, și ne ascundeți de către fa-ța celui ce șade pe scaun și de mânia Mielului;

17. căci a venit zi-ua cea mare a mâni-ei lui, și cine poate să stea?“

CAP. 7.

Insemnații din Israel și din neomuri.

VI 16 Is 2. 19; Oz 10, 8; Luc 23, 30

a) După cum nu mai vezi nimica în carte, dacă ai închis-o tot așa, după aceea-lă, nici pe ceriu nu se va mai vedea nimica. Acesta este un semn al sfâr-șitului lumii, b) Crucea.

1. **S**i după aceasta am văzut pa-tru îngeri, stând în pă-tru unghiuri ale pământului, ținând cele patru vânturi ale pământului să nu sufle vânt pe pământ, nici peste mare, nici peste tot arborele.

2. Și am văzut alt înger suindu-se delară-săritul soarelui, carele avea semnul lui Dum-nezeu celui viu:^{b)} și a strigat cu glas mare celor patru îngeri, că-rora li s'a dat ca să strice pământului și mării,

3. zicând: „nu stri-cați pământului, nici mării, nici arborilor, până ce vom însem-na pe robii Dum-nezeului nostru în frun-țile lor.“

4. Și am auzit nu-mărul celor însemnați o sută patruzeci și

patru de mii de însemnați, din toată sămânția fiilor lui Israel.

5. Din sămânția lui Iuda douăsprezece mii însemnați, din sămânția lui Ruben douăsprezece mii însemnați, din sămânția lui Gad douăsprezece mii însemnați,

6. din sămânția lui Aser douăsprezece mii însemnați, din sămânția lui Naftali douăsprezece mii însemnați, din sămânția lui Manase douăsprezece mii însemnați,

7. din sămânția lui Simeon douăsprezece mii însemnați, din sămânția lui Levi douăsprezece mii însemnați, din sămânția lui Isahar douăsprezece mii însemnați,

8. din sămânția lui Zabulon douăsprezece mii însemnați, din sămânția lui Iosif douăsprezece mii însemnați, din sămânția lui

Beniamin douăsprezece mii însemnați.

9. După acestea am văzut, și iată gloată multă, pe care nimeni nu putea să o numere, din tot neamul, și din toate sămânțiile, și din toate popoarele, și din toate limbile, stând înaintea scaunului și înaintea Mielului, îmbrăcați în haine albe, și stâlperi de finic în mâinile lor,^{a)}

10. și strigau cu glas mare, zicând: „mântuirea este a Dumnezeului nostru cel ce șade pe scaun și a Mielului!”

11. Și toți îngerii stau împrejurul scaunului, și a bătrânilor, și a celor patru fiare; și au căzut pe fețele sale înaintea scaunului, și s’au închinat lui Dumnezeu,

12. zicând: „Amin. Binecuvântare, și mărire, și înțelepciune, și mulțămire, și cin-

a) Hainele albe arată nevinovăția sufletului, cununile semnul biruinței.

ste, și putere, și tărie
Dumnezeului nostru în
vecii vecilor. Amin."

13. Și a răspuns unul
din cei bătrâni, zicând
mie: „aceștia îmbră-
cați cu veșminte albe
cine sunt, și de unde
au venit?"

14. Și eu am zis
lui: „doamne, tu știi."
Și mi-a zis mie: „ace-
știa sunt cei ce au ve-
nit din năcaz mare, și
și-au spălat hainele
sale, și și-au albit hai-
nele sale în sângele
Mielului.^{a)}

15. Pentru aceasta
sunt înaintea scaunu-
lui lui Dumnezeu, și
slujesc lui ziua și noap-
tea în biserica lui; și
cel ce șade pe scaun
va lăcui peste ei.^{b)}

16. Nu vor flămânzi
mai mult, nici nu vor
însetoșa mai mult, nici
nu va mai cădea peste

ei soarele, nici tot ză-
duful.

17. Căci Mielul cel
din mijlocul scaunului
îi va paște pe ei, și-i
va povățui la izvoară
de ape vii, și va șterge
Dumnezeu toată lacră-
ma dela ochii lor."

CAP. 8.

*A șaptea pecete și
patru trâmbițe.*

1. **S**i dacă a de-
schis pece-
tea a șaptea, s'a făcut
tăcere în ceru ca la
o jumătate de ceas.

2. Și am văzut pe
cei șapte îngeri, cari
au stătut înaintea lui
Dumnezeu, și li-s'au
dat lor șapte trâmbițe.

3. Și a venit alt înger,
și a stătut la altar, a-
vând cădelniță de aur;
și s'au dat lui tămâi
multe, ca să le dea
împreună cu rugăciu-

VII 16 Is 49, 10. 17 Is 25, 8; Apoc 21, 4.

a) Murind-Ius pentru noi, ne-a lăsat sfintele taine,
și mai ales botezul și spovedania, în cari ne curățim
sufletele. b) După cum nu lasă conerșul să cadă
ploaia în casă, așa va ocroti Domnul în ceru pe cei
ce au stătut la dînsul, făcînd nici o neplăcere nu-
i va mai putea ajunge.

nile tuturor sfinților pe altarul cel de aur, care este înaintea scaunului.

4. Și s'a suit fumul tămâilor cu rugăciunile sfinților din mâna îngerului înaintea lui Dumnezeu.

5. Și a luat îngerul cădelnița, și o a umplut din focul altarului, și o a aruncat pe pământ; și s'au făcut glasure, și tunele, și fulgere, și cutremur de pământ.

6. Și cei șapte îngeri, cari aveau șapte trâmbițe, s'au gălit ca să trâmbițe.

7. Și îngerul cel dintâiu a trâmbițat; și s'a făcut grindină și foc amestecat cu sânge, și s'a aruncat pe pământ; și a ars a treia parte din lume, și a treia parte din arbori, și toată iarba verde a ars.

8. Și îngerul cel de al doilea a trâmbițat;

și s'a aruncat în mare ceva ca un munte mare aprins de foc, și a treia parte din mare s'a făcut sânge;

9. și a murit în mare a treia parte din făpturile vii, și a treia parte din corăbii a pierit.

10. Și a trâmbițat al treilea înger; și a căzut din ceriu o stea mare, arzând ca o făclie; și a căzut în a treia parte din râuri și în izvoarele apelor.

11. Și numele stelei se zice Pelin; și s'a făcut a treia parte de apă pelin; și mulți oameni au murit de ape, căci se făcuseră amare.

12. Și a trâmbițat al patrulea înger; și a fost lovită a treia parte din soare, și a treia parte din lună; și a treia parte din stele, așa încât s'a întunecat a treia parte dintr'insele,^{a)} și ziua

a) Se vestește sfârșitul lumii. Vezi Mat 24, 29.

nu lumina a treia parte dintr'nsa, așisderea și noaptea.

13. Și am văzut și am auzit pe un vultur sburând în mijlocul cerului, zicând cu glas mare: „vai, vai, vai celor ce locuiesc pe pământ!” dela celelalte glasuri ale trâmbiții celor trei îngeri, cari vor trâmbița.

CAP. 9.

Trâmbița a cincia și a șasa.

1. **S**i al cincilea înger a trâmbițat; și am văzut o stea căzând din ceriu^{a)} pe pământ, și s'a dat ei cheia fântânii adâncului.^{b)}

2. Și a deschis fântâna adâncului și s'a suit fum din fântână, ca fumul unui cuptor mare; și s'a întunecat soarele și văzduhul de fumul fântânii.

3. Și din fum au ieșit lăcuste^{c)} pe pământ, și li-s'a dat lor putere, precum au putere scorpiile pământului^{d)}.

4. Și s'a zis lor să nu strice iarba pământului, nici toată verdeața, nici toți arborii,^{e)} fără numai pe oamenii, cari nu au semnul lui Dumnezeu în fruntea lor.

5. Și li-s'a dat lor ca să nu-i omoare, ci să-i chinuiască în cinci luni; și chinul lor ca și chinul scorpiei, când mușcă pe om.

6. Și în zilele acelea vor căuta oamenii moartea, și nu o vor afla; și vor potti să moară, și moartea va fugi dela ei.

7. Și chipul lăcustelor era asemenea cailor celor gătiți la războiu; și pe capetele

IX 6 Is 2. 19; Oz 10. 8; Luc 23, 30 7 Inj 16, 9.

a) Lucifer. b) Iadul, cu focul cel veșnic. c) Diavolii.

d) A. estea învenimoză și fac dureri așa de mari, de la trei zile, după ce te-au mușcat, mori. e) E o pedeapsă pentru lăcuste, cărora tocmai verdeața le place.

lor cununi asemenea aurului, fața lor ca fața oamenilor.

8. Și aveau păr ca părul muierilor, și dinții lor erau ca dinții leilor.

9. Și aveau pieptare ca pieptarele cele de fier; și sunetul ariepilor lor ca sunetul carelor cu mulți cai, cari aleargă la războiu.

10. Și au coade asemenea scorpiilor, și țepuși erau în coadele lor, și aveau putere a strica oamenilor în cinci luni.

11. Și au peste sine împărat pe îngerul adâncului, numele lui pe iidovește Abaddon, și pe grecește Apolion, ce se zice Stârpitor ^{a)}.

12. Un vai a trecut, iată mai vin încă două vai după acestea.

13. Și al șaselea înger a trâmbițat; și am auzit un glas din patru cornuri ale altarului

celui de aur, care este înaintea lui Dumnezeu,

14. zicând îngerului celui de al șaselea, carele avea trâmbiță: „desleagă pe cei patru îngeri legați la râul cel mare al Eufratului“.

15. Și s'au deslegat cei patru îngeri gătiți spre ceas, și spre zi, și spre lună, și spre an, ca să omoare a treia parte din oameni.

16. Și numărul ostașilor călăreți ^{b)} două miriade de miriade; ^{c)} și am auzit numărul lor.

17. Și așa am văzut cai în vedenie și pe cei ce ședeau pe ei, având pieptare de foc, și de hiacint, și de piatră pucioasă; și capetele cailor ca și capetele leilor, și din gurile lor ieșea foc, și fum, și piatră pucioasă.

18. De acestea trei

a) Un înger necurat, poate chiar Satana. b) Soldații lui Antihrist împotriva creștinilor. c) O miriadă este zece mii: deci de toți două sute de milioane de călăreți.

bălăi s'a omorât a treia parte din oameni, de foc, și de fum, și de piatră pucioasă, ce ieșiau din gurile lor.

19. Căci puterea lor în gura lor este, și în coadele lor: pentru că coadele lor sunt asemenea șerpilor, având capete, și cu acestea strică.

20. Și ceilalți oameni, cari nu au murit de ranele acestea, nu s'au pocăit de faptele mâinilor sale, ca să nu se închine idoloilor și chipurilor celor de aur, și de argint, și de aramă, și de piatră, și de lemn, cari nu pot nici vedea, nici auzi, nici umbla;

21. și nu s'au pocăit de uciderile sale de oameni, nici de fermecăturile sale, nici de curvia sa, nici de furturile sale.

CAP. 10.

Îngerul cu cârticică.

1. **S**i am văzut alt înger tare pogorându-se din ceriu, îmbrăcat cu nor, și având curcubeu în cap, și fața lui ca soarele, ^{a)} și picioarele lui ca stâlpii de foc;

2. și avea în mână sa o cârticică deschisă. Și a pus piciorul său cel drept pe mare, iară cel stâng pe pământ;

3. și a strigat cu glas mare, precum răcnește leul. Și când a strigat, cele șapte tunete au vorbit vorbele sale.

4. Și când au vorbit cele șapte tunete glasurile sale, era să scriu; și am auzit glas din ceriu, zicând, mie: „*pecefluiește cele ce au vorbit cele șapte tunete, și acestea nu le scrie!*” ^{b)}

5. Și îngerul, pe care

^{a)} X: 5 Don 12, 7. ^{b)} Cum a strălucit fața lui Isus când s'a schimbat în fața. ^{c)} Dumnezeu nu vrea ca să știm, ce au vorbit cele șapte tunete.

l'am văzut stând pe mare și pe pământ, și-a ridicat mâna sa spre ceriu,

6. și s'a jurat pe cel viu în vecii vecilor, cel ce a făcut ceriul și cele ce sunt într'însul, și pământul și cele ce sunt într'însul, și marea și cele ce sunt într'însa, că mai mult nu va fi vreme;^{a)}

7. ci în zilele glasului îngerului celui de al șaptelea, când va trâmbișa, se va slârși taina lui Dumnezeu,^{b)} precum a veslit robilor săi prorocilor.

8. Și glasul, care l'am auzit din ceriu, iarăși a vorbit cu mine, și a zis: „mergi de ia cărticica cea deschisă din mână îngerului, ce stă pe mare și pe pământ!”

9. Și m'am dus la

înger, și am zis lui: „dă-mi mie cărticica!” Și mi-a zis: „iea-o și o mânâncă; și va amără pântecul tău, iară în gura ta va fi dulce ca mierea”.

10. Și am luat cărticica din mână îngerului, și o am mâncat; și era în gura mea dulce ca mierea, și după ce o am mâncat, s'a amărât pântecul meu.^{c)}

11. Și mi-a zis: „trebuie ca iarăși să pro-rocești la popoare, și la neamuri, și la limbi, și la împărați mulți”.

CAP 11.

Două mărturii. Îngerul al șaptelea.

1. **S**imi-s'a dat mie trestie asemenea unui toiag, și a slătit îngerul zicând: „scoală-te, și măsoară biserica lui Dumne-

9 Ez 3, 1.

a) Să stie oamenii, că se apropie sfârșitul; deci să se întoarcă la Dumnezeu. b) După sfârșitul lumii. c) Așa veșnicia. d) Dulce, căci e de la Dumnezeu; amară, pentru năcăzurile, ce se prorocesc în ea.

zeu,^{a)} și altarul, și pe cei ce se închină într'însa.

2. Și tinda cea din afară de biserică lasă o, și să nu o măsurî, căci s'a dat neamurilor: și ei vor călca cetatea cea sfântă ^{b)} patruzeci și două de luni.

3. Și voi da la două mărlurii ale mele, ^{c)} și înbrăcați cu saci vor proroci o mie două sute șasezeci de zile.

4. Aceștia sunt doi maslini și două sfeșnice, ^{d)} ce stau înaintea Dumnezeului pământului.

5. Și de va vrea cineva să le strice lor, foc va ieși din gura lor și va mistui pe vrășmașii lor; și de va vrea oarecine să le facă nedreptate, așa ^{e)} tre-

bue acela să se omoare.

6. Aceștia au putere a închide ceriul ca să nu plouă ploaie în zilele prorociei lor; și putere au peste ape a le întoarce în sânge, și a bate pământul cu toată bătaia, ori de câte ori vor vrea.

7. Și dacă vor slârși mărlurisirea sa, fiara, ^{f)} care se suie din adânc, va face război cu ei, și-i va birui, și-i va omorâ.

8. Și trupurile lor vor zăcea în ulițele cetății celei mari, carea în chip spiritual se cheamă Sodoma și Egipt, unde s'a răstignit Domnul nostru.

9. Și vor vedea trupurile lor din popoare, și din sămânți, și din limbi, și din neamuri

XI 4 Zoh 4, 11.

a) E vorba de biserica din ceriu, care nu are tindă pentru păgani, ca și cea din Ierusalim b) Biserica lui Dumnezeu din toată lumea c) Enoh și Ilie. d) Maslinul dă uleiul, ce luminează (lumina credinței), sfeșnicul arde (iubirea lui Dumnezeu). e) Se va mistui de foc. f) Despre această fiară celește în Apocalips cap 13, 1. și 17, 8. E Antihrist.

în trei zile și o jumătate; și nu vor lăsa trupurile lor să le pună în mormânturi.

10. Și cei ce locuiesc pe pământ se vor bucura de ei, și se vor veseli, și și vor trimite daruri unul altuia, pentru că acești doi proroci au chinuit pe cei ce locuiesc pe pământ.^{a)}

11. Și după acele trei zile și o jumătate, spirit de viață dela Dumnezeu a intrat în ei; și au stat pe picioarele sale, și frică mare a căzut peste cei ce se uitau la ei.

12. Și ei au auzit glas mare din ceriu, zicând lor: „suiți-vă aici!” Și s’au suit în ceriu pe nori, și i au văzut pe ei vrășmașii lor.

13. Și în ceasul acela s’a făcut mare cutremur pe pământ; și a căzut a zecea parte

din cetate, și întru acel cutremur de pământ au fost omorâți șapte mii de oameni; și ceialalți s’au înfricoșat, și au dat mărire Dumnezeului ceriului.

14. Al doilea vai a trecut, iată al treilea vai vine curând.

15. Și a trâmbițat al șaptelea înger. Și s’au făcut glasuri mari în ceriu, zicând: „împărăția lumii acesteia a ajuns să fie a Domnului nostru și a Hristosului lui, și va împărăși în vecii vecilor.”

16. Și cei douăzeci și patru de bătrâni, cari șed înaintea lui Dumnezeu în scaunete sale, au căzut pe fețele sale, și s’au închinat lui Dumnezeu,

17. zicând: „mulțumim ție, Doamne, Dumnezeule, atotțiitorule, cea ce ești, și cel ce erai și cel ce vei să vii, pentru că ți-ai luat

a) Cele două măritori ale lui Dumnezeu îl certau pe oameni pentru păcate, și le spuneau, ce pedepse îi asteaptă, dacă nu se pocăiesc.

puterea ta cea mare, și ai împărățit.

18. Neamurile s'au mâniat, și a venit mânia ta, și vremea a judeca pe cei morți, și a da plată robilor tăi, prorocilor și sfinților, și celor ce se tem de numele tău, celor mici și celor mari, și a pierde pe cei ce strică pământul.^a

19. Și s'a deschis biserica lui Dumnezeu în ceriu, și s'a văzut sicriul legii în biserica lui; și s'au făcut fulgere, și glasuri, și tunete, și cutremur de pământ și grindină mare.

CAP. 12.

Muiera și bălaurul.

1. **S**i semn mare s'a văzut în ceriu: muieră îmbrăcată cu soarele, și supt picioarele ei luna, și pe capul ei cunună din douăsprezece stele;^{a)}

2. și având în pân-tece, striga chinându-se și muncindu-se să nască.^{b)}

3. Și s'a văzut alt semn în ceriu: și iată un bălaur mare roșu,^{c)} având șapte capete și zece coarne, și pe capetele sale șapte cununi.

4. Și coada lui trăgea a treia parte din stelele ceriului, și le arunca pe pământ. Și bălaurul a stătut înaintea muierii celei ce era să nască, ca, dacă va naște, să mânânce pe fiul ei.

5. Și a născut fiu bărbat, care era să pască loale neamurile cu toiag de fier; și s'a răpit fiul ei la Dumnezeu și la scaunul lui.

6. Și muiera a fugit în pustie, unde are loc gătit dela Dumnezeu, ca acolo să fie

+ a) Muiera e biserica, soarele este Hristos; luna e supt picioarele ei, căci biserica nu se schimbă ca oamenii; stelele sunt cei 12 apostoli, fala bisericilor.

b) Cu mare greutate se încreștinează oamenii. c) Satana.

hrănită o mie două sute șasezeci de zile.

7. Și s'a făcut războiu în ceriu: Mihail ^{a)} și îngerii lui se războiau cu bălaurul, și bălaurul se războia și îngerii lui;

8. însă aceștia nu au biruit, nici nu s'a aflat mai mult loc pentru ei în ceriu,

9. Și s'a aruncat bălaurul cel mare, șarpele cel de demult, care se cheamă diavol și satana, cel ce înșală pe toată lumea; s'a aruncat pe pământ, și îngerii lui cu el s'au aruncat.

10. Și am auzit glas mare zicând în ceriu: „acum s'a făcut mântuirea, și puterea, și împărăția Dumnezeului nostru, și puterea Hristosului lui; pentru că a fost aruncat pătrătorul fraților noștri, cel ce-i pâra înaintea

Dumnezeului nostru ziua și noaptea.

11. Și ei l'au biruit pe el pentru sângele Mielului, și pentru cuvântul mărturisirii sale; și nu și-au iubit suflătele sale până la moarte.^{b)}

12. Pentru aceasta bucurați-vă, ceriuri, și cei ce locuiți într'însele! Vai celor ce locuiți pe pământ și în mare, căci s'a pogorât diavolul la voi, având mânia mare, știind, că puțină vreme are.

13. Și dacă a văzut bălaurul, că a fost aruncat pe pământ, a alungat pe muierea, care a născut bărbat.

14. Și muierii i-s'au dat două aripi de vultur mare, ca să zboare în pustie la locul său, unde se hrănește vreme și vremi, și jumătate de vreme^{c)} de-

^{a)} Arhanghelul, cu îngerii cei buni, luptă cu satana, alături de care stau îngerii cei răi. ^{b)} Și moarte au răbdut, dar de Hristos nu s'au lăpădat. ^{c)} Un an + doi ani + o jumătate de an, deci 3 ani și jumătate.

parte de fața șarpe-
lui.^{a)}

15. Și a slobozit șarpele din gura sa apă ca un râu după mu-
iere, ca să o ducă
râul.^{b)}

16. Și a ajutat pământul muierii, și și-a
deschis pământul gura
sa, și a înghițit apă,
carea o a aruncat bă-
laurul^{c)} din gura sa.

17. Și s'a mâniat bă-
laurul pe muiere, și s'a
dus să se războiască
cu ceilalți din sămân-
ța ei, cari păzesc po-
runcile lui Dumnezeu,
și au mărturisirea lui
Isus Hristos.

18. Și eu am stat
pe năsipul mării.

CAP. 13.

*Fiara din mare și
fiara de pe pământ.*

1. **S**î am văzut su-
indu-se din
mare o fiară, carea a-

vea șapte capete și
zece coarne, și pe coar-
nele ei zece cununi,
și peste capetele ei
numele hulii.^{d)}

2. Și fiara, carea o
am văzut, era aseme-
nea leopardului, și pi-
cioarele ei ca și ale
ursului, și gura ei ca gu-
ra leului. Și i-a dat ei
bălaurul puterea sa, și
scaunul său, și putere
mare.

3. Și am văzut unul
din capetele ei ca și
cum ar fi tăiat spre
moarte; și rana morții
ei era vindecată, și s'a
mirat tot pământul, și
s'a luat după fiară.

4. Și s'au închinat
bălaurului, celui ce a
dat putere fiarei; și
s'au închinat fiarei, zi-
când: „cine e aseme-
nea fiarei, cine poată
să se bată cu ea?”

5. Și s'a dat ei gu-
ră, care grăia mari și

a) Câte odată, scurtă vreme, feres'le Dumnezeu bis-
rica de dușmani. b) A trimis năcazuri multe peste bi-
serică, să o prăpădească. c) Dumnezeu de multe ori
lea vicia dușmanilor bisericii. d) Această fiară e Anti-
hrist, care nu e satană, dar are toată puterea satanii.

hule;^{a)} și s'a dat ei putere să facă așa patruzeci și două de luni.

6. Și și-a deschis gura sa spre hulă împotriva lui Dumnezeu, ca să hulească numele lui, și lăcașul lui, și pe cei ce locuiesc în ceriu.

7. Și s'a dat ei să facă războiu cu sfinții, și să-i învingă pe ei;^{b)} și s'a dat ei putere peste toată sămânția, și poporul, și limba, și neamul.

8. Și se vor închina ei toți cei ce locuiesc pe pământ, a căror nume nu sunt scrise în cartea vieții Mielului celui junghiat dela înțemeierea lumii.^{c)}

9. De are cineva ureche, auză.

10. De duce cineva în robie, în robie va

merge. De va ucide cineva cu sabia, trebuie și el de sabie să se ucidă. Aici este răbdarea și credința sfinților.^{d)}

11. Și am văzut altă fiară suindu-se de pe pământ,^{e)} și avea două coarne asemenea Mielului, și vorbea ca și bălaurul.

12. Și toată puterea fiarei celei dintâiu o face înaintea ei; și face pământul și pe cei ce locuiesc într'însul ca să se închine fiarei celei dintâiu, a a căreia rană de moarte s'a vindecat.

13. Și face semne mari, în cât și foc face de se pozoară din ceriu pe pământ înaintea oamenilor.

14. Și înșală pe cei ce locuiesc pe pă-

XIII 10 Fac 9, 6; Mat 26, 52.

a) Pe sine se lăuda, pe alții îi hulă. b) Cățva vreme, nu de tot. c) În mintea lui Dumnezeu, de atunci a fost răstignit Isus. d) Vremea aceasta de grele ispite pune la încercare credința sfinților. e) Filozofia omenească, care se scoală în contra lui Dumnezeu.

mânt prin semnele,^{a)} cari i-s'au dat ei să le facă înaintea fiarei, zicând celor ce locuiesc pe pământ să facă chipul fiarei, care are rana sabiei, și totuși a trăit.

15. Și s'a dat ei ca să dea viață chipului fiarei, încât să vorbească chipul fiarei, și să facă să fie omorât oricine nu se închină chipului fiarei.

16. Și face pe toți, pe cei mici și pe cei mari, și pe cei bogăți și pe cei săraci, și pe cei slobozi și pe cei robi, ca să le dea lor semn în mâna lor cea dreaptă, sau în frunțile lor;^{b)}

17. și ca nimenia să nu poată cumpăra, sau vinde, fără numai celce are semnul sau numele fiarei, sau numărul numelui ei.

18. Aici este înțelepciunea: cel ce are minte socotească numărul fiarei; căci numărul unui om este, și numărul lui șase sute șasezeci și șase.^{c)}

Cap. 14

Mielul cu cei neînținați. Căderea Babilonului.

1. **S**i am văzut, și iată Mielul sta pe muntele Sionului, și cu el o sută patruzeci și patru de mii, cari aveau numele Tatălui lui scris în frunțile sale.

2. Și am auzit glas din ceriu ca un glas de ape multe, și ca un glas de tunet mare; și glasul ce l'am auzit era ca un glas de alăutari zicând cu alăutele lor.

3. Și cântau ca o cântare nouă înaintea

a) Satana, care dă înălță puterea sa acestei fiare, e înger puternic, face lucruri, de cari oamenii se miră; nu poate face însă adevărate minuni. b) Să fie însemnați, că dintru Antihrist. c) La greci literele erau și numeri. Nu se știe sigur de ce nume e vorba.

scaunului, și înaintea celor patru fiare, și a bătrânilor; și nimenia nu putea învăța cântarea, fără numai acele o sută patruzeci și patru de mii, cumpărați de pe pământ^{a)}.

4. Aceștia sunt cari nu s'au întinat cu mii, căci sunt verguri. Aceștia urmează pe Miel ori unde se va duce. Aceștia sunt cumpărați din oameni pângă lui Dumnezeu și Mielului,

5. și în gura lor nu s'a aflat înșelăciune, căci nevinovați sunt înaintea scaunului lui Dumnezeu.

6. Și am văzut alt înger sturând în mijlocul ceriului, având evanghelie veșnică, ca să vestească celor ce locuiesc pe pământ, și la tot neamul, și sămănția, și limba, și poporul,

7. zicând cu glas mare: „temeți-vă de

Dumnezeu, și dați mărire lui, căci a venit ceasul judecății lui; și vă închinați celui ce a făcut ceriul, și pământul, și marea, și izvoarele apelor“.

8. Și a venit alt înger, zicând: „a căzut, a căzut Vavilonul cel mare, care a adăpat din vinul mâniei curviei sale toate neamurile“.^{b)}

9. Și a venit al treilea înger după ei, zicând cu glas mare: „de se va închina cineva fiarei și chipului ei, și va lua semnul în fruntea sa, sau în mâna sa,

10. acesta încă va bea din vinul mâniei lui Dumnezeu amestecat cu amăreală în paharul mâniei lui, și se va chinui în foc și în piatră pucioasă înaintea sfinților îngeri și înaintea Mielului.

11. Și fumul chinului lor se suie în vecii

XIV 7 Ps 143, 6; Faple 14, 14. 8 Is 21, 9; Ier 51, 8.

a) Cu sângele Mântuitorului. b) Roma, păcătoasă și păcătoasă, care a împrăștiat păcatele sale peste tot pământul.

vecilor, și nu au odihnă ziua și noaptea cei ce se închină fiarei și chipului ei, și cei ce vor lua semnul numelui ei^a.

12. Aici este răbdarea sfinților, cari păzesc poruncile lui Dumnezeu și credința lui Isus.

13. Și am auzit glas din ceriu, zicând mie: „scrie: fericiți cei morți în Domnul^{a)}, cari mor de acum. Așa, zice Spiritul, ca să se odihnească de ostenelile sale, iară faptele lor vor merge cu ei.”^{b)}

14. Și am văzut, și iată nor alb, și cel ce ședea pe nor asemenea Fiului omului, având în capul său cunună de aur, și în mâna sa secere ascuțită.

15. Și a ieșit alt înger din biserică, strigând cu glas mare ce-

lui ce ședea pe nor: „aruncă secerea ta^{c)} și seceră, căci ți-a venit ceasul secerii, pentru că s'a copt secerișul pământului.

16. Și cel ce șade pe nor a aruncat secerea sa pe pământ, și s'a secerat pământul.

17. Și a ieșit alt înger din biserică cea din ceriu, având și el secere ascuțită.

18. Și alt înger a ieșit din altar, având putere peste foc, și a strigat cu glas mare celui ce avea secere ascuțită, zicând: „aruncă secerea ta cea ascuțită, și culege strugurii viei pământului,^{d)} căci sunt copți strugurii ei”.

19. Și a aruncat îngerul secerea sa pe pământ, și a cules via pământului, și o a aruncat în teascu cel

15 Ioil 3, 13; Mat 13, 39.

a) Cu darul sfinților în suflet. b) În lumea cealaltă nu putem trece nimic, numai faptele noastre. c) Bagă-o în holdă. d) Oamenii, cari au căutat în viață plăcerile păcatelor.

mare al mâniei^{a)} lui Dumnezeu.

20. Și s'a călcat teasc-ul alară de cetate, și a ieșit sânge din teasc până la frânele cailor pe o mie și șase sute de stadii.^{a)}

CAP. 15.

Șapte blide pline de mânia lui Dumnezeu.

1. **S**i am văzut alt semn în ceriu, mare și minunat: șapte îngeri având șapte rane de apoi,^{b)} căci întru acelea s'a sfârșit mânia lui Dumnezeu.

2. Și am văzut ca o mare de sticlă amestecată cu foc, și pe cei ce au biruit fiara, și chipul ei, și semnul și numărul numelui ei stând pe marea cea de sticlă, având alăutele lui Dumnezeu,

3. Și cântau cântarea lui Moise, robul

lui Dumnezeu, și cântarea Mielului zicând: „mari și minunate sunt lucrurile tale, Doamne, Dumnezeule atotfăcătorule; drepte și adevărate sunt căile tale împărate al neamurilor.

4. Cine nu se va teme de tine, Doamne, și nu va mări numele tău? Căci tu ești singur sfânt; căci toate neamurile vor veni și se vor închina înaintea ta: pentru că judecățile tale s'au arătat.”

5. Și după acestea am văzut, și iată s'a deschis biserica cortului mărturiei în ceriu;^{c)}

6. și au ieșit din biserică cei șapte îngeri, cari aveau șapte rane, îmbrăcați cu haine de in curat și strălucit, și încinși la piept cu brâne de aur.

XV 4 Ier 10, 7.

a) Peste tot pământul b) Aceste bălăi sunt cele din urmă, ce le va vârsa îngerii peste oameni. c) Cel ce a vărsat blidul său în ape și în râuri.

7. Și o fiară din cele patru a dat celor șapte îngeri blide de aur pline de mânia lui Dumnezeu celui viu în vecii vecilor.

8. Și s'a umplut biserică de fum pentru mărirea lui Dumnezeu și pentru puterea lui; și nimeni nu putea să între în biserică până ce se vor sfârși cele șapte rane ale celor șapte îngeri.

CAP. 16.

Năcazurile din blide.

1. **S**i am auzit glas mare din biserică zicând celor șapte îngeri: „duceți-vă, și vărsați pe pământ cele șapte blide ale mâniei lui Dumnezeu!”

2. Și s'a dus cel dintâiu, și a vărsat blidul său pe pământ; și s'a făcut rădăcină rea și primejdioasă în oameni ce aveau semnul fiarei, și în cei ce s'a închinat chipului ei.

3. Și îngerul cel de al doilea a vărsat blidul său în mare; și s'a făcut sânge ca de mort, și toată suflarea vie din mare a murit.

4. Și al treilea înger a vărsat blidul său în râuri și în izvoarele apelor, și s'a făcut sânge.

5. Și am auzit pe îngerul apelor zicând: „drept ești, Doamne, cel ce ești și cel ce erai, Sfinte, căci ai judecat acestea;

6. pentru că sângele sfinților și al prorocilor l'au vărsat,^{a)} și le-ai dat lor sânge ca să bea; vrednici sunt.”

7. Și am auzit pe altul din altar zicând: „așa, Doamne, Dumnezeu al totților, adevărate și drepte sunt judecățile tale.”

8. Și al patrulea înger a vărsat blidul său în soare; și i-s'a dat lui să năcăjască pe oameni cu foc.

a) Oamenii, pe cari acum i-ai pedepsit.

9. Și s'au înădușit oamenii cu zădărnice, și au hulit numele lui Dumnezeu cel ce are putere peste năcazurile acestea; și nu s'au pocăit ca să dea mărire lui.

10. Și al cincilea înger a vărsat blidul său pe scaunul fiarei; și s'a făcut împărăția ei întunecoasă, și oamenii își mușcau limbile sale de durere;

11. și au hulit pe Dumnezeul cerului pentru durerile și ranele sale; și nu s'au pocăit de laptele lor.

12. Și îngerul al șaselea a vărsat blidul său în râul cel mare al Eufratului;^{a)} și a secat apa lui, ca să se gale cale împăraților dela răsăritul soarelui.

13. Și am văzut ie-

șind din gura bălaurului, și din gura fiarei, și din gura prorocului mincinos trei duhuri necurate, asemenea broaștelor.

14. Acestea sunt duhuri de ale dracilor cari fac semne, cari merg la împărății pământului și la toată lumea, ca să i adune la războiul zilei celei mari a lui Dumnezeu atolșitorul.^{b)}

15. Iată viu ca furul; fericit e cel ce priveghiază, și și păzește veșmintele sale, ca să nu umble gol,^{c)} și să se vadă rușinea lui.^{d)}

16. Și i-a strâns pe ei la locul ce se cheamă jidovește Armagedon.

17. Și al șaptelea înger a vărsat blidul său în aer; și a ieșit

XVI 15 Mat 24, 43; Luc 12, 39; Apoc 3, 3.

a) Râul, lângă care e clădit Vavilonul, orașul tuturor păgânătăților. b) Iudecata din urmă. Necurații nu vor avea odihnă nici în clipele din urmă, și atunci vor îndemna pe oameni să facă împotriva voii lui Dumnezeu. c) Cei ce se scaldă, o pătesc, dacă nu au grijă de haine. d) Or este darul stinșilor în sufletul său, ca să nu fie lără de fapte bune.

glas mare din biserică ceriului dela scaun, zicând: „s'a făcut”^a.

18. Și s'au făcut glasuri, și fulgere, și tunele, și cutremur de pământ mare s'a făcut, de care nu a fost de când sunt oamenii pe pământ ca acest cutremur de pământ așa de mare.

19. Și s'a făcut cetatea cea mare în trei părți,^{b)} și cetățile neamurilor au căzut, și Vavilonul cel mare a venit în minte înaintea lui Dumnezeu, ca să i dea lui păharul vinului mănii iușimei lui.

20. Și toate izulele au fugit, și munții nu s'au aflat.

21. Și grindină mare ca talantul^{c)} s'a pogorât din ceriu peste oameni, și au hulit oa-

menii pe Dumnezeu de năcazul grindinii, căci era foarte mare năcazul ei.

Cap. 17.

Vavilonul cel mare.

1. **S**i a venit unul din cei șapte îngeri, cari aveau șapte blide, și a vorbit cu mine, zicând: „vino să-ți arăt osânda curvei celei mari, care șade peste ape multe,^{d)}

2. cu carea au curvit împărații pământului, și s'au îmbătat de vinul curviei ei cei ce locuiesc pe pământ”.

3. Și m'a dus cu spiritul în pustie. Și am văzut o muiere șezând pe o fiară roșie, plină de nume de hulă, carea avea șapte capete și zece coarne.^{e)}

4. Și muierea era îm-

XV II 2 I: 21, 9; Ier 51, 8; Apoc 14, 8.

a) Tot ce a voit Dumnezeu să facă cu dușmanii bisericii sale b) În trei părți s'a împărțit Ierusalimul prin cutremur, despărțindu-se prin prăpăstii. c) Talantul era o măsură de 42 kilograme; deci grindina a fost foarte mare. d) Pedepsea, ce o să vină asupra Romei păgâne, care a stricat pe toată lumea. e) E tot fiara din cap 13, stih 1.

brăcată cu porfiră și cu vison, și împodobită cu aur, și cu piatră scumpă, și cu mărgăritare, având păhar de aur în mână sa, plin de urâciuni și de necurăția curviei sale.

5. Și în fruntea ei nume era scris: „Taină; Vavilonul cel mare, maica curviilor și a spurcăciunilor pământului“.

6. Și am văzut pe muiere beată de sângele sfinților, și de sângele mucenicilor lui Isus ^{a)}. Și când am văzut-o, m'am mirat cu mirare mare.

7. Și mi-a zis îngerul: „pentru ce te miri? Eu îți voi spune taina muierei și a fiarei ce o poartă, carea are șapte capete și zece coarne.“

8. Fiara, carea o at

văzut, era, și nu mai este; și se va sui din adânc și va merge spre pieire; și se vor mira cei ce locuiesc pe pământ (a căror nume nu sunt scrise în cartea vieții dela întemeierea lumii) văzând pe fiară, carea era, și nu mai este, măcar că este.^{b)}

9. Aici este înțeles, ce are înțelepciune: șapte capete sunt șapte munți, peste cari șade muierea, și șapte împărați sunt.^{c)}

10. Cinci au căzut; și unul este, altul încă nu a venit; și dacă va veni, puțin se cade lui să rămână.

11. Și fiara, carea era, și nu mai este, și aceasta este a opla, și este din cei șapte,^{d)} și spre pieire merge.

12. Și zece coarne,

7 Is 67, 8.

a) Alălia a omorât. b) Satana, care a dat lui Antihrist puterea, înainte de venirea lui Hristos a fost stăpân în lume. După aceea și-a pierdut puterea, și la slășitul lumii o va avea iarăși 3 ani și jumătate. Apoc 12, 14. c) Șapte împărați Romani, cari o să prigonească biserica lui Hristos. d) Tot ca ei de rea.

cari le-ai văzut, zece împărași sunt, cari încă nu au luat împărăția; ci vor lua puterea ca niște împărași pe un ceas, cu fiara.

13. Aceștia un gând au, și vârtulea și puterea sa o vor da fiarei.

14. Aceștia se vor război cu Mielul, și Mielul îi va învinge pe ei, pentru că el este Domnul Domnilor și împăratul împăraților, și cei cu el sunt chemați, și aleși, și credincioși.

15. Și mi-a zis: „apele, cari le-ai văzut unde șade curva, sunt popoarele, și gloatele, și neamurile, și limbile.

16. Și zece coarne, cari le-ai văzut la fiară, aceștia vor urâpe curvă și o vor puslii, și o vor goli, și cărnurile ei le

vor mânca, iar pe ea o vor arde cu foc.^{o)}

17. Căci Dumnezeu a dat în inimele lor, ca să facă pe gândul lui, și să facă un gând, și să dea împărăția sa fiarei până ce se vor împlini cuvintele lui Dumnezeu.

18. Și muierea, pe carea ai văzut-o, este cetatea cea mare, carea are împărăția peste împărații pământului*.

CAP. 18.

*Căderea Vavilonului;
jale și bucurie.*

1. **S**i după aceea am văzut un inger pogorându-se din ceriu, care avea putere mare; și pământul s'a luminat de mărirea lui.

2. Și a strigat întru lărie, zicând cu glas mare: „a căzut Vavilonul cel mare, și

[o) Căpeteniile neamurilor barbare, cari mai înainte erau supuse Romanilor, vor sări asupra lor, vor împărți împărăția română, făcându-și țările lor, și Roma nu va mai fi capul împărăției.

s'a tăcut lăcaș dracilor și temniță la tot duhul necurat, și la toată pasărea necurată și urâtă;

3. căci din vinul mâniei curviei ^{a)} ei au beut toate neamurile, și împărașii pământului cu ea au curvit, și negustorii pământului din puterea desfătărilor ei s'au îmbogățit.

4. Și am auzit alt glas din ceriu, zicând: „ieșiți dintr'însa, poporul meu, ca să nu aveți parte din păcatele ei, și ca să nu luați din bălăile ei;

5. căci până la ceriu au ajuns păcatele ei, și și-a adus aminte Dumnezeu de nedreptățile ei.

6. Dați ei, precum și ea v'a dat vouă, și-i îndoiți ei îndoite după faptele ei; în păharul, cu care a mestecat, mestecați-i ei îndoit.

7. Pe cât s'a mărit pe sine și a fost în-

trudesfătări: atâtă chin și plângere să-i dați; pentru că zice în inima sa: șez ca împărăteasă, și văduvă nu sunt, și jale nu voi vedea.

8. Pentru aceea într-o zi vor veni bălăile ei, moartea, și jalea și foamea, și cu foc va arde, căci puternic e Dumnezeu cel ce o va judeca.

9. Și împărașii pământului, cei ce au curvit și s'au desmierdat cu ea, vor plânge-o și se vor tângui de ea, când vor vedea fumul arderii ei;

10. departe stând pentru frica chinului ei, vor zice: „vai, vai, cetatea cea mare, Babilonul, cetatea cea tare! Într'un ceas a venit judecata ta”.

11. Și neguțătorii pământului plâng și o jlesc, pentru că neguțul lor nimeni nu-l cumpără mai mult,

a) Din destrăbălările ei.

12. negoșul aurului, și al argintului, și al pietrii scumpe, și al mărgăritarului, și al visonului, și al porfirii, și al mătășii, și al rușelii,^{a)} și tot lemnul tiinului,^{b)} și tot vasul de os de elefant, și tot vasul de lemn scump, și de aramă, și de fier, și de marmoră,

13. și scorșișoare, și mirodenii,^{c)} și mir, și tămâie, și vin, și unt de lemn, și făină de grâu, și grâu, și dobitoace, și oi, și cai, și căruțe, și robi, și suflete de oameni.^{d)}

14. Și poamele, pe cari le poștia sufletul tău, s'au depărtat dela tine; și toate cele grase și strălucite au pierit dela tine, și mai mult nu le vei afla.

15. Negușătorii acestora, cari s'au îmbogățit dela ea, departe vor sta pentru frica chi-

nului ei, plângând și tânguindu-se,

16. și zicând: „vai, vai, cetatea cea mare, îmbrăcată cu vison, și cu porfiră, și cu roșu, și cea împodobită cu aur și cu piatră scumpă, și cu mărgăritare! Intr'un ceas s'au pustiit atâtea bogății!”

17. Și toți cărmacii, și toată gloata corăbiei, și corăbierii, și oricășinegușătorește mare, de departe au stălut,

18. și văzând fumul arderii ei, au strigat, zicând: „care a fost asemenea acestei cetăți mari?”

19. Și și-au pus pulbere pe capetele sale,^{e)} și au strigat cu plângere și cu tânguire, zicând: „vai, vai cetatea cea mare, întru carea s'au îmbogățit din averile ei toți cei ce au corăbii în mare!

a) Stofă scumpă (scarlat). b) Lemn frumos, un fel de cedru, din care se făceau mobile scumpe. c) Parfumuri. d) Oameni liberi. e) Semn de mare jale.

Intr'un ceas s'a pu-
stii!"

20. Bucură-te de ea,
ceriule, și sfinți apo-
stoli și proroci, pen-
tru că a judecat Dum-
nezeu judecata voa-
stră dintr'însa.^{a)}

21. Și un înger tare
a ridicat o piatră ca
de moară, și o a arun-
în mare, zicând: „așa
de repede se va arun-
ca Vavilonul, cetatea
cea mare, și nu se va
mai afla.

22. Și glasul alău-
tarilor, al muzicilor, și
al fluietărilor, și al
trâmbișășilor nu se va
auzi mai mult întru
tine; și tot meșterul a
tot meșteșugul nu se
va afla mai mult în
tine; și sunetul morii
nu se va auzi mai
mult în tine;

23. și lumina făcliei
nu va lumina mai mult
în tine; și glas de mi-
re și de mireasă nu

se va mai auzi mai
mult în tine, pentru că
neguțătorii tăi erau
boierii pământului, și
cu fermecătoria ta s'au
înșelat toate neamu-
rile“.

24. Și într'însa s'a
aflat sângele proroci-
lor, și al sfinților, și
al tuturor celor uciși
pe pământ^{b)}.

CAP. 19.

*Bucuria în ceriu; fiara
și prorocul mincinos
în foc.*

1. **S**i după acestea
am auzit ca
un glas mare de gloa-
te multe în ceriu, zi-
când: „aliluia,^{c)} mân-
tuirea, și cînstea, și
puterea e a Domnului
Dumnezeului nostru,

2. pentru că adevă-
rate și drepte sunt ju-
decățile lui, că a jude-
cat pe curva cea mare,
care a stricat pămân-
tul cu curvia sa, și a

a) V'a răbunat Dumnezeu pentru nedreptatea, ce v'a
făcut-o Roma păgână. b) I s'a găsit mare vină, că a
ucis pe mulți trimiși de al lui Dumnezeu. c) Vorbă
jidovească, înșamnă: lăudați pe Domnul.

izbândit sângele robilor săi din mâna ei“.

3. Și iarăși au zis: „aliluia, și fumul ei s'a suit în vecii vecilor ^{a)}“.

4. Și au căzut cei douăzeci și patru de bătrâni, și cele patru fiare, și s'au închinat lui Dumnezeu celui ce șade pe scaun, zicând: „Amin, aliluia“.

5. Și glas a ieșit din scaun zicând: „lăudați pe Dumnezeul nostru toate slugile lui, și cei ce vă temeți de dînsul, și cei mici, și cei mari“.

6. Și am auzit ca un glas de gloată multă, și ca un glas de ape multe, și ca un glas de tunete tari, zicând: „aliluia, pentru că a împărășit, Domnul, Dumnezeu nostru atotfiitorul.“

7. Să ne bucurăm și să ne veselim, și să

dăm mărire lui, căci a venit nunta Mielului, și mireasa lui s'a gătit ^{b)}.

8. Și s'a dat ei ca să se îmbrace cu vison strălucit și curat, căci visonul sunt îndreptările sfinților. ^{c)}

9. Și mi a zis mie: „scrie: fericiți cei chemați la cina nunții Mielului“. Și a zis către mine: „aceste cuvinte sunt adevărate ale lui Dumnezeu“.

10. Și am căzut înaintea picioarelor lui ca să mă închin lui. Și mi-a zis mie: „vezi, să nu faci, slugă ^{d)} sunt eu împreună cu tine, și cu frații tăi, cari au mărturia lui Isus. Lui Dumnezeu te închină, căci mărturia lui Isus este spiritul proroției“. ^{e)}

11. Și am văzut ceriul deschis. Și iată

XIX 9 Mat 22, 2; Luc 14, 16.

a) Chinurile sunt veșnice, nu au sfârșit. b) Nunta sufletească cu biserica. c) Faptele bune, cari îi fac sfinți și drepți. Acestea sunt podoaba bisericii. d) Ingerul, care vorbea cu sfântul Ioan e) Am în mine darul lui Dumnezeu, ca să mărturisesc, că Isus este Dumnezeu, și să îndemn pe oameni să i-se închine.

un cal alb, și cel ce ședea pe el se chema Credincios și Adevărat, și întru dreptate judecă și se războiește.

12. Iară ochii lui ca para focului, și în capul lui cununi multe, având nume scris, pe care nimeni nu-l știe, fără numai el.

13. Și era îmbrăcat cu haină stropită cu sânge, și se cheamă numele lui: Cuvântul lui Dumnezeu.

14. Și oștile din ceriu îl urmau pe el pe cai albi, îmbrăcați fiind cu vison alb și curat.

15. Și din gura lui iese sabie de amândouă părțile ascuțită, ca să bată cu dînsa neamurile. Și el le va paște cu toiag de fier, și el calcă teascu vinului iușimii și mânia atotfiitorului Dumnezeu.

16. Și are în haină și în coapsa sa nume scris: „împăratul împăraților și domnul domnilor“.

17. Și am văzut pe un înger stînd în soare, și a strigat cu glas mare, zicînd tuturor pașerilor sburătoare din mijlocul ceriului: „veniți și vă adunați la cina cea mare alui Dumnezeu,

18. ca să mâncați cărnurile împăraților, și cărnurile căpitanelor, și cărnurile celor tari, și cărnurile cailor și ale celor ce șed pe ei, și cărnurile tuturor celor slobozi, și ale celor mici, și ale celor mari“.^{a)}

19. Și am văzut pe fiară, și pe împărații pămîntului, și tabăra lor adunată ca să facă războiu cu cel ce șade pe cal și cu tabăra lui.

20. Și a fost prin-

13 Is 63, 1. 15 Ps 2, 9. 16 I Tim 6, 15; Apoc 17, 14.

a) Oamenii, cari au trăit în păcate, și vin să-și ia pedeapsa.

să fiara, și cu ea pro-
rocul cel mincinos, ca-
re a făcut semne înă-
ntea ei,^{a)} cu cari a
amăgit pe cei ce au
luat semnul fiarei și
pe cei ce s'au închi-
nat chipului ei. Vii s'au
trimis aceștia doi în
cuptorul cu foc, care
arde cu piatră pucioa-
să.^{b)}

21. Și ceilalți au
fost uciși cu sabia
celui ce ședea pe cal
carea ieșia din gura
iul; și toate paserile
s'au săturat din căr-
nurile lor.^{c)}

CAP. 20.

*Diavolul legat multă
vreme, judecata din
urmă.*

1. **S**i am văzut în-
ger pogorân-
du-se din ceriu, având
cheia adâncului și lanț
mare în mâna sa.

2. Și a prins pe bă-
laur, pe șarpele cel
vechiu, carele este dia-
volul și satana, și l'a
legat pe el o mie de
ani.^{d)}

3. Și l'a aruncat pe el
în adânc, și l'a închis,
și a pus pecete peste
el, ca să nu înșale
mai mult pe neamuri
până se vor împlini
o mie de ani; și
după aceasta trebie
să se deslege el pu-
țină vreme.

4. Și am văzut scau-
ne (și au șezut pe ele,
și li-s'a dat lor jude-
cată), și sufletele ce-
lor tăiați pentru mărtu-
risirea lui Isus și
pentru cuvântul lui
Dumnezeu, și cei ce
nu s'au închinat fia-
rei, nici chipului ei,
și nu au primit semn
în fruntea sa, și în
mâna sa; și au viețuit
și au împărățit cu

a) Cea din cap 13, stih 11. b) Iadul. c) Toți duș-
manii lui Isus au fost doborâți; paserile, cari mâ-
năncă trupurile lor, sunt moartea cea mai îngrozitoare
și rusinea cea mai mare. d) Foarte multă vreme: dela
înălțarea lui Isus până la arătarea lui Antihrist.

Hristos o mie de ani.^{a)}

5. Și ceilalți morți nu s'au sculat,^{b)} până se vor sfârși o mie de ani. Aceasta este învierea cea dintâiu.^{c)}

6. Fericit și sfânt e cel ce are parte întru învierea cea dintâiu; întru aceștia moartea cea de a doua^{d)} nu are putere, ci vor fi preoți ai lui Dumnezeu și ai lui Hristos, și vor împărăți cu el o mie de ani.

7. Și dacă se va plini cea mie de ani,^{e)} se va deslega satana din temnița sa,

8. și va ieși să înșale neamurile cele din patru unghiuri ale pământului, pe Gog și pe Magog^{f)} să-i adune la războiu, al căror

număr este ca năsipul mării.

9. Și s'au suit pe lățul pământului, și au încunjurat tabăra sfinților și cetatea cea iubită;^{g)} și s'a pogorât foc dela Dumnezeu din ceriu, și i-a mâncat pe ei;

10. și diavolul, cel ce-i înșela pe ei, a fost trimis în cuptorul cel de foc și de piatră pucioasă, unde este și fiara și prorul cel mincinos, și se vor chinui ziua și noaptea în vecii vecilor.

11. Și am văzut scaun alb mare și pe cei ce ședea pe el,^{h)} de a căruia față a fugit pământul și ceriul, și loc nu s'a aflat lor.

12. Și am văzut pe morți, pe cei mici, și

XX 7 Ez 39, 2.

a) Sufletele Sfinților gustă fericirea cerească și mai înainte de judecata din urmă, îndată ce au murit. Poate că și biserica lui Hristos cântăva vreme va avea liniște pe pământ, și popoarele o vor asculta mai bucuros. b) Ei nu au parte de fericirea sfinților. c) Numai în suflet fericiți. d) Osânda veșnică. e) Către sfârșitul lumii. f) Dușmanii lui Isus. g) Biserica lui Isus. h) Isus.

pe cei mari, stând înaintea lui Dumnezeu.^{a)} Și cărțile s'au deschis;^{b)} și altă carte s'a deschis, carea este a vieții,^{c)} și s'au judecat morții din cele scrise în cărți după faptele lor.

13. Și marea a dat dintrusine pe cei morți; și moartea și iadul a dat din sine pe cei morți;^{d)} și a fost judecat fieștecine după faptele sale.

14. Și moartea și iadul au fost aruncați în cuptorul cel de foc: aceasta este moartea cea de a doua.

15. Și care nu s'a aflat scris în cartea vieții, a fost aruncat în cuptorul cel de foc.

CAP. 21.

*Ceriu și pământ nou.
Ierusalimul cel nou.*

1. **S**i am văzut ceriu nou și pământ nou; căci ceriul cel dintâiu și pământul cel dintâiu au trecut, și marea nu mai este.

2. Și eu, Ioan, am văzut cetatea cea sfântă, Ierusalimul cel nou,^{e)} pogorând dela Dumnezeu din ceriu, gătită ca o mireasă împodobită pentru bărbatul său.

3. Și am auzit glas mare din ceriu zicând: „iată locașul lui Dumnezeu cu oamenii, și va locui cu ei; și ei vor fi popoarele lui, și însuși Dumnezeu va fi cu ei, Dumnezeul lor;

4. și va șterge Dumnezeu toată lacrima dela ochii lor, și moartea nu va fi mai mult, nici jale, nici strigare,

XXI 1 Is 65, 17; 66, 2; II Petr 3, 13. 4 Is 25, 8; Apoc 7, 17.

a) După ce au înviat. b) În eare sunt scrise faptele tuturor oamenilor. c) În aceeași sunt scrise numele celor fericiți. d) Nu se zice despre cei osândiți, că au înviat, căci scularea lor nu le e spre fericire, și nu o doresc. e) Locașul fericirii veșnice.

nici durere nu va fi mai mult,^{a)} căci cele dintâiu au trecut“.

5. Și a zis cel ce ședea pe scaun: „iată toate le fac nouă“. Și a zis către mine: „scrie, că cuvintele acestea adevărate și credincioase^{b)} sunt“.

6. Și mi-a zis mie: „s'a făcut,^{c)} eu sunt alfa și omega, începutul și sfârșitul. Celui ce însetoșează, eu îi voi da în dar din fântâna apei vieții.

7. Cel ce va învinge,^{d)} va stăpâni acestea; și eu voi fi lui Dumnezeu, și el va fi mie fiu.

8. Iară partea fricoșilor, și a necredincioșilor, și a spurcăților, și a ucigătorilor de oameni, și a curvarilor, și a fermecătorilor, și a închinătorilor de idoli, și a

tuturor mincinoșilor în cuptorul cel ce arde cu foc și cu piatră pucioasă, care este moartea cea de a doua.

9. Și a venit unul din cei șapte îngeri, cari aveau șapte blide pline de șapte băți mai de pe urmă, și a grăit cu mine, zicând: „vino să-ți arăt pe mireasa muierea Mielului“.

10. Și m'a luat pe mine cu spiritul într'un munte mare și înalt, și mi-a arătat cetatea cea sfântă, Ierusalimul, pogorându-se din ceriu, dela Dumnezeu,

11. având mărirea lui Dumnezeu. Și lumina ei asemenea pietrii celei foarte scumpe, ca piatra iaspisului celui ca cristalul.

12. Și are zid mare și înalt, și are douăsprezece porți; și în

5 Is 43, 19; II Cor 5, 17.

a) La sfârșitul lumii nu mai rămâne nimeni în focul curășitor (nurgător). b) Sigure, c) Tot ce a voit Dumnezeu. d) Cel ce va învinge ispitele și va rămânea credincios.

porți doisprezece îngeri, și nume scrise, cari sunt a douăsprezece sămânții ale fiilor lui Israil. ^{a)}

13. De către răsărit trei porți, de către miazănoapte trei porți, de către miazăzi trei porți, de către apus trei porți.

14. Și zidul cetății avea douăsprezece temelii, și într'însele numele a doisprezece apostoli ai Mielului.

15. Cel ce vorbia cu mine, avea măsură trestie de aur ca să măsoare cetatea, și porțile ei, și zidul ei.

16. Și cetatea este în patru unghiuri, și lungimea ei este cât și lărgimea; ^{b)} și a măsurat cu trestia cetatea la douăsprezece mii de stadii: lungimea, și lățimea, și înălțimea ei întocmai sunt.

17. Și a măsurat zidul ei de o sulă patruzeci și patru de coți de măsura omului, carea a avut-o și îngerul.

18. Și zidul părțelului ei din iaspis, și cetatea din aur limpede asemenea sticlei celei curate.

19. Și temeliiile zidului cetății erau împodobite cu tot felul de piatră scumpă: temelia cea dintâiu iaspis, a doua safir, a treia calcedon, a patra smaragd,

20. a cincia sardonics, a șasa sardiu, a șaptea crizolit, a opta beril, a noua topaz, a zecea crizopraz, a unsprezecea hiacint, a douăsprezecea ametist.

21. Și cele douăsprezece porți erau douăsprezece mângări-

^{a)} Dela ei începe mântuirea; sunt însă și oameni din alte neamuri. De alt fel, aici nu e vorba de Israil cel după trup, ci de cel ales, de aleșii lui Dumnezeu. ^{b)} E desăvârșită, nu-i mai lipsește nimica; aceasta vrea să zică despre fericirea locuitorilor din ceriu, cărora nimica nu le va lipsi.

tare, și fieștecare poartă era dintr'un mărgăritar; și ulița cetății aur limpede ca sticla cea străvezie.

22. Și biserică nu am văzut în ea: căci Domnul, Dumnezeu atotfiitorul și Mielul este biserica ei.^{a)}

23. Și cetatea n'are lipsă de soare, nici de lună, ca să lumineze în ea, pentru că o luminează mărirea lui Dumnezeu, și lumina ei Mielul.

24. Și neamurile mântuite vor umbla întru lumina ei, și împărații pământului vor aduce mărirea și cinstea sa într'însa.

25. Și porțile ei ziua nu se vor închide, căci noapte nu va fi acolo.

26. Și vor aduce mărirea și cinstea neamurilor într'însa.

27. Și tot cel spurcat nu va intra într'însa, și cel ce face spurcaciuni și minciună, numai cei scriși în cartea vieții Mielului.

CAP. 22.

Lemnul vieții. Venirea lui Isus.

1. **S**i mi-a arătat mie râul apei vieții, limpede ca cristalul, ieșind din scaunul lui Dumnezeu și al Mielului.^{b)}

2. În mijlocul uliții ei, și dincoace și dincolo de râu e lemnul vieții, făcând douăsprezece roduri, în fieștecare lună dându-și rodul său; și frunzele lemnului sunt spre sănătatea neamurilor.^{c)}

3. Și tot blăstămul nu va mai fi acolo. Și scaunul lui Dumnezeu și al Mielului vor fi

23 Is 60, 19. 25 Is 60, 11.

a) Biserica este locul unde e Dumnezeu. Nicăiri nu e biserică mai frumoasă ca în ceriu, unde îl poți vedea pe Dumnezeu față la față. b) Bucuriile și fericirile, cari le dă Dumnezeu celor drepti. c) În ceriu nu vor mai fi dureri, deci nu mai trebuie nici leacuri. Sănătate vrea să zică fericire.

într'însa, și slugile lui vor sluji lui,

4. și vor vedea fața lui, și numele lui va fi în frunțile lor.

5. Și noapte nu va fi acolo, și nu au lipsă de făclie și de lumina soarelui, căci Domnul Dumnezeu îi va lumina pe ei; și vor împărăși în vecii vecilor.

6. Și îmi zise mie: „acestea cuvinte sunt credincioase^{a)} și adevărate; și Domnul Dumnezeu sufletelor prorocilor a trimis pe îngerul său, ca să arate robilor săi cele ce trebuie să fie de grab.^{b)}

7. Iată viu de grab: fericit e cel ce păzește cuvintele prorociei cărții acesteia“.

8. Și eu, Ioan, am văzut, și am auzit acestea. Și după ce

le-am auzit și le-am văzut, am căzut înaintea picioarelor îngerului, ce-mi arăta mie acestea, să mă închin.

9. Și mi-a zis: „vezi să nu faci, căci slugă sunt dimpreună cu tine, și cu frații tăi prorocii, și cu cei ce țin cuvintele cărții acesteia. Lui Dumnezeu te închină!“

10. Și mi-a zis: „să nu pecelluești^{c)} cuvintele prorociei cărții acesteia, căci vremea aproape este.

11. Cel ce face strâmbătate, mai facă strâmbătate^{d)}; și cel spurcat, să se mai spurce; și cel drept să mai facă dreptate; și cel sfânt să se mai sfințească.^{e)}

12. Iată viu curând, și plata mea e cumine, ca să dau fieștecăruia

XXII 5 Is 60, 20. 9 Apoc 19, 10.

a) Sigure. b) Unele din aceste prorocii, au venit foarte în grab; altele mai târziu, și unele o să se împlinescă tocmai la sfârșitul lumii. c) Nu ascunde. d) Facă și mai departe de capul lor. e) Va vedea fieștecare unde va ajunge.

după cum va fi fapta lui.

13. Eu sunt alfa și omega, cel dintâiu și cel de pe urmă, începutul și sfârșitul.^{a)}

14. Fericiți cei ce fac poruncile lui, ca să fie puterea lor în lemnul vieții, pe porți să între în cetate.

15. Iară afară câinii,^{b)} și fermecătorii, și curvarii, și ucigașii, și închinătorii idoloilor, și tot cel ce iubește și face minciună.

16. Eu, Isus, am trimis pe îngerul meu, ca să mărturisască vouă acestea în biserici. Eu suntrădăcina și sămânța lui David,^{c)} steaua cea strălucitoare de dimineața.^{d)}

17. Și Spiritul și mireasa^{e)} zic: „vino!” și cel ce aude să zică:

„vino!” Și cel însetoșat vie, și cel ce vrea să ia apa vieții în dar.

18. Căci mărturisesc la tot cel ce aude cuvintele prorociei cărții acesteia: de va adăuga cineva ceva la acestea, va pune Dumnezeu peste el toate bătăile scrise în cartea aceasta.^{f)}

19. Și de va scoate cineva ceva din cuvintele prorociei cărții acesteia, va scoate Dumnezeu partea lui din cartea vieții, și din cetatea cea sfântă, și din cele scrise în cartea aceasta^{g)}.

20. Zice cel ce mărturisește acestea: „așa, viu curând”. Amin. Vino, Doamne, Isuse!

21. Darul Domnului nostru Isus Hristos cu toți. Amin.

13 Is 61, 4; 44, 6; 48, 12; Apoc 1, 8, 17; 21, 6. 17 Is 55, 1.

a) Ce am zis la început prin trimișii mei, voi face la sfârșit. b) Oamenii spurcați. c) Făcătorul lumii, carea dat viață și dă hrană la toată lumea. d) Isus începe fericirea nesfârșită. e) Spiritul Sfânt și Biserica îndeamnă toate sufletele curate să aștepte cu dor venirea Domnului la judecată, ca să le dea răsplata cuvenită. f) Pocăliții să se teamă, căci ei tâlcuiesc greșit această carte.

NUMELE ȘI LUCRURILE DIN NOUL TESTAMENT

Aba, Părinte Marc 14, 36; Rom 8, 15; Gal 4, 6.

Abadon Apoc 9, 11.

Abel Io 3, 12; Mat 23, 35; Luc 11, 51; Evr 11, 4; 12, 24.

Abiatar Marc 2, 26.

Adam Rom 5, 14; I Cor 15, 22; I Tim 2, 13. 14.

Afurisenia Mat 5, 29; 16, 19; 18, 8. 18; Marc 9, 42; Io 9, 22; 11, 21; 12, 42; 20, 23; I Cor 5, 3. 11; II Tes 3, 6. 14; I Tim 1, 20; Tit 3, 30.

Afurisescu-se păcătoșii neascultători Mat 18, 17; Rom 16, 17; I Cor 5; II Cor 2; II Tes 3; I Tim 1, 20; 6, 5; II Tim 2, 17. 19; 3, 5; Tit 3, 10; II Io 10.

Agab Fapte 11, 28; 21, 11.

Agar Gal 4, 24.

Agripa Fapte 26, 2.

Ahaia Fapte 18, 12. 27; 19, 21; Rom 15, 26; I Cor 16, 15; II Cor 1, 1; 9, 2; 11, 10; I Tes 1, 7.

Ajunul Mat 6, 16; Marc 2, 20; Luc 2, 36; 5, 35; Fapte 13, 2; 3, 14. 22; Rom 3, 13; I Cor 7, 5; II Cor 6, 5; 11, 27; Ef 5, 18; I Tes 5, 6; Tit 2, 2; I Petr 1, 13; 5, 8; folosul Mat 17, 20; 6, 17; Luc 2, 37; pilde Mat 4, 2; 9,

14; Luc 2, 37; 5, 33; Fapte 10, 30; 13, 3; 14, 22.

Ajutarea, mai ales a celor de o credință Mat 5, 42; Luc 6, 30; Rom 12, 13; Gal 6, 10.

Alfa și omega Apoc 1, 8; 21, 6; 22, 13.

Alfeu Mat 10, 3; Marc 3, 18; Luc 6, 15; Fapte 1, 13.

Aluatului se asemănă împărăția cerurilor Mat 13, 33; Luc 13, 2.

Aluatul-învățătură Mat 16, 16; Marc 8, 15; Luc 12, 1; I Cor 5, 6; Gal 5, 9.

Ana prorocița Luc 2, 36.

Ana, socrul lui Caiafa Luc 3, 2; Io 18, 13; Fapte 4, 6.

Anania, arhiereul iudevesc Fapte 23, 2; 24, 1.

Anania, ucenicul Fapte 9, 10. 17.

Anania și Safira Fapte 5, 5. 10.

Andreu, apostolul Mat 4, 18; Marc 1, 16; Io 1, 40.

Antihrist Mat 24, 24; Marc 13, 6; Io 5, 43; Fapte 20, 29; II Tes 2, 3; I Tim 4, 1; II Tim 3, 2; II Petr 2, 3; I Io 2, 18; 4, 3; II Io 7; Iuda 10; Apoc 11, 7; 12, 8; 13, 14; 9, 17; 19, 20; 20, 2. 8.

Antiohia-cei dintăiu creștini din păgani Fapte 11, 19. 26; 13, 1.

Apa-năcazuri Mat 7, 25; Luc 6, 48; Apoc 12, 15.

Apa vie Io 4, 10; 7, 38.

Apolo Fapte 18, 24; I Cor 1, 12; 3, 4; 16, 12.

Apostol și arhiereu mare Hristos Evrei 3, 1.

Apostolii sunt chemați Mat 4, 18; 9, 9. 10; Marc 1, 16; 2, 14; 3, 13. 19; Luc 5, 10; 6, 13. 16; Io 1, 39. 49; 15, 16; aleși din ucenici Luc 6, 13; trimiși Mat 10; Luc 9, 24. 46; Mat 28, 19; Marc 16, 15; Luc 24, 28; Io 15, 16. 27; 20, 21; Fapte 1, 8; 10, 42; au Spiritul lui Dumnezeu Mat 10, 20; Marc 13, 11; Io 14, 17; Fapte 1, 5; 2, 4; 4, 31; 9, 17; 19, 6; I Cor 2, 12; 12, 3; II Cor 13, 3; I Tes 4, 8; II Tim 3, 16; I Petr 1, 11; II Petr 1, 21; vor fi prigoniti Io 16, 1; scot draci Marc 6, 13; 16, 17; Luc 10, 17; fac vindecări Fapte 3, 6; 5, 15; 9, 41; 14, 9; 19, 22; 20, 10; 28, 8. 9.

Aristarh Fapte 19, 29; 20, 4; 27, 2; Col 4, 10.

Armagedon Apoc 16, 16.

Aron Evr 5, 4.

Ascultarea de Dumnezeu Mat 4, 19; 7, 24; 8, 22; 15, 3; 17, 5; 25, 40; Luc 5, 4; 10, 16; Io 2, 7; Fapte 4, 19; 5, 32; Rom 16, 19; Fil 2, 8. 12; I Tes

4, 3; 5, 8; Iac 1, 22; I Petr 1, 23.

Avram, tatăl credincioșilor Mat 3, 9; Luc 19, 9; Io 8, 39; Rom 4, 11. 17. 18; 9, 7; Gal 3, 8; sânul lui Mat 8, 11; Fapte 7, 2, 16; Luc 16, 23; Evr 11, 17.

Baal Rom 11, 4

Balaam II Petr 2, 15; Apoc 2 14.

Balac Apoc 2, 14.

Bărbatul și muierea I Cor 7; 11, 3. 10; Ef 5, 22; Col 3, 18; Tit 2, 4; I Tim 2, 11; I Petr 3, 1.

Barisus Fapte 13, 11

Bartimeu Marc 10, 46. 52.

Beliar II Cor 6, 15.

Belzebub Mat 10, 25; 12, 24. 27; Luc 11, 15; Marc 3, 22.

Betleem Mat 2, 1; Luc 2, 6. 11; Io 7, 42.

Betlia și nesățul Luc 12, 45; 21, 34; Rom 13, 13; I Cor 5, 10; 6, 10; 15, 32; Gal 5, 21; Ef 5, 18; I Tes 5, 7; I Tim 3, 3; Tit 1, 7; Evr 12, 16; I Petr 4, 3.

Binecuvântarea Luc 2, 34; 6, 23; Rom 12, 14; Evr 7, 2; 9, 2 3; I Tim 4, 5.

Binele făcut altuia-lui Dumnezeu Mat 25, 40; Fapte 9, 5; I Cor 8, 12.

Biserica-trupul lui Isus I Cor 12, 27; Ef 1, 22; 4, 4; 5, 23; capul Hristos I Cor 12, 12. 27; Ef 1, 22; 4, 15; 5, 23; Col 1, 18;

2, 10; cumpărată cu sângele lui Hristos Fapte 20, 28; I Cor 6, 20; 7, 23; Ef 2, 13; Col 1, 14; Evr 9, 12; I Petr 1, 18; Apoc 1, 5; 5, 9; 14, 4; mireasa lui Hristos II Cor 11, 2; Ef 5, 24; Apoc 19, 8; 21, 9; ocrotită de Hristos Mat 18, 20; 28, 20; Io 14, 23; II Cor 6, 16; nu poate greși Mat 16, 18; 18, 20; Luc 22, 32; Io 14, 16; 16, 13; 17, 11. 20; I Tim 3, 15; I Io 2, 27; cheile ei Mat 16, 19; Io 20, 23; Mat 18, 17; învățătoare Mat 18, 17; adunarea credincioșilor Mat 16, 18; Fapte 5, 11; 8, 1; 16, 5; Rom 16, 16. 23; I Cor 6, 4; 11, 18; 12, 28; 14, 5; II Cor 8, 18. 23. 24; 11, 8; 12, 13; Ef 5, 23; Fil 4, 15; Col 1, 18; I Tim 3, 5. 15; Iac 5, 14; Apoc 1, 11; 22, 16; creștinii mădule Io 10, 16; I Cor 12, 12; Ef 3, 6; se naște și ține prin credința adevărată Io 1, 12; 3, 3; Rom 8, 13; 9, 8; I Cor 4, 15; Gal 3, 20; 4, 19; Ef 1, 5; Tit 1, 1; Fillm 10; Iac 1, 18; I Petr 1, 23; I Io 3, 9; 1, 18; corabia lui Noe I Petr 3, 20; Ierusalim Apoc 21, 2; vie Mat 20, 1; Marc 12, 1; Luc 20, 9; Apoc 14, 15, naie Luc 5, 3; mreje Mat 13, 47; agru Mat 13, 24; împărăția cerurilor Mat 13, 47; 24. 25.

Biserica lui Solomon Mat 24, 2; Marc 13, 2; Luc 19, 41.

Biserica spirituală Mat 7, 24; 16, 18; Io 2, 19; I Cor 3, 16; 6, 19; II Cor 6, 16; Ef 2, 20; I Tim 3, 15; Evr 3, 6; I Petr 2, 5.

Blândețea Mat 5, 4; 11, 29; Gal 5, 23; 6, 1; Ef 4, 2; Col 3, 12; II Tim 2, 25; Tit 3, 2.

Boala-pedeapsa păcatului Io 5, 14.

Bolnavii trebuie cercețați Mat 25, 37. 40; Io 11, 3; 12, 9; II Cor 1, 4.

Bogațiile nu ne fac fericiți Mat 13, 22; Luc 6, 24; 8, 14; 12, 15.

Bogații și săracii Mat 6, 19; 19, 21; Luc 14, 13; 16; 18, 22; Fapte 2, 45; 4, 34; I Tim 6, 18. 14.

Botezul-taină Mat 28, 19; Marc 16, 16; Io 3, 5; Fapte 2, 38. 41; 8, 12. 36; 9, 18; 10, 47; 16, 15. 33; 19, 4; 22, 16; Rom 6, 3; I Cor 1, 14; Gal 3, 17; Ef 4, 5; Evr 6, 2; iartă toate păcatele Mat 3, 16; 18, 14; 19, 14; 28, 19; Marc 1, 4. 8; 16, 16; Io 1, 33; 3, 5; Fapte 2, 38; 8, 12. 38; 16, 33; 18, 8; Rom 6, 3—6; I Cor 6, 11; Ef 5, 26; Col 2, 12; Tit 3, 5; Evr 10, 22; I Petr 3, 21; naște din nou Io 3, 5; Tit 3, 5; face un trup I Cor 12, 13. 27; numai odată se primește Ef 4, 5; Evr 6, 6; 10, 26;

I Cor 10, 2; botezați trebuie și copiii mici Mat 11, 28; 18, 14; 19, 13; Marc 10, 14; Luc 18, 15; Io 3, 5; Fapte 2, 39. 41; 16, 15. 33; 18, 8; I Cor 1, 16; 10, 2; 15, 22; I Tim 2, 4; botezul Ioan Mat 3, 6; 21, 25; Marc 1, 4; 11, 30; Luc 3, 16; 7, 29; 20, 4; Io 1, 25; 3, 23; Fapte 1, 5; 11, 16; 18, 24; 19, 3; botezat Isus Mat 3, 16; Marc 1, 9; Luc 3, 21; Io 1, 33; alții Io 3, 22; 4, 2; Fapte 8, 13. 38; 10, 47; 16, 15. 33; 18, 8; 16, 33; I Cor 1, 14; botezul pocăinții Marc 1, 4; Luc 3, 3; Fapte 2, 38; 13, 24; 19, 3; Rom 6, 3; Col 2, 12.

Botez-suferințe Mat 20, 22; Marc 10, 38; Luc 12, 50.

Bucuria e iertată Luc 1, 14; I Tes 1, 6; 5, 16; Iac 4, 9.

Bucuria sufletului Luc 10, 21; Rom 12, 12; Gal 5, 22; Fil 4, 4; I Tes 5, 16.

Bucuria pentru prigonire Mat 5, 12; Fapte 5, 41; 20, 24; Rom 5, 3; Col 1, 14; Evr 10, 34; 11, 25.

Buna înțelegere Rom 12, 16; 15, 6; I Cor 1, 10; Ef 4, 3; Fil 2, 2; 3, 16; 4, 2; I Petr 3, 8.

Bunătatea lui Dumnezeu Mat 11, 28; 18, 19; Luc 1, 30; 6, 36; 15, 20. 27; 23, 43; Rom 11, 4. 31; II Cor 1, 3; Ef 2, 4; I Tim 1, 13. 16.

Bunii-prieteni, de răi te ferește Mat 7, 15; Fapte 19, 9; II Cor 6, 14; Ef 5, 11; II Tim 4, 14; Apoc 14, 4.

Caiafa Mat 26, 63; Io 11, 49; 18, 14; Fapte 4, 18.

Cain Io 3, 12.

Cana Galileii Io 2, 1; 4, 46; 21, 2.

Cananeanca, fica ei Mat 15, 28.

Capernaum Mat 4, 17; 8, 13; 9, 1; 11, 13; Luc 4, 31.

Carte de slobozire Mat 5, 31; 19, 7; Marc 10, 4.

Cartea vieții Fil 4, 3; Apoc 3, 5; 20, 12; 21, 27.

Casa trupului II Cor 5, 1; II Petr 1, 14.

Casa pe piatră Mat 7, 24; 16, 18; Luc 6, 48; Rom 8, 35.

Casa Domnului Mat 21, 13; peșteră tâlharilor Mat 21, 12; Io 2, 15.

Căsătoria Mat 5, 32; 19, 3. 5; 22, 24. 30; Marc 6, 18; 10, 2. 9; 12, 20; Luc 2, 5; 3, 9; 6, 18; 20, 34; Io 2, 1. 2; Rom 7, 2. 3; I Cor 7; Ef 5, 31. 32; I Tim 3, 2; 5, 9; Evr 17, 3; I Petr 4, 1.

Căsătoria-taină Ef 5, 32; I Tes 4, 4.

Căsătoriții nu se pot despărți Mat 5, 32; 19, 8; Marc 10, 11; Luc 16, 18; I Cor 7, 10.

Ceriu nou, pământ nou II Petr 3, 13; Apoc 21, 1.

Cinstea dela om Mat 6, 1; 8, 4; 9, 10; 17, 9; 20, 21; Marc 1, 44; 5, 43; 7, 36; 8, 36; 9, 8; 10, 35; Luc 22, 24; Io 6, 15; 8, 50; 12, 43; Fapte 10, 26; 14, 14; Gal 6, 3; Fil 2, 3; I Tes 2, 6; I Petr 5, 3; II Io 9; Apoc 19, 10; 22, 9.

Claudiu Fapte 11, 28; 18, 2.

Cleopa Luc 24, 13, 31.

Clevetirea Rom 1, 30; II Cor 12, 20; Iac 4, 11; I Petr 2, 1, 12.

Comoara Mat 6, 19; 19, 22; Marc 10, 22; Luc 12, 22, 23; 18, 23; Io 6, 26; II Cor 4, 18.

Copiii, datorințele Mat 4, 22; 10, 35; 15, 4; 19, 19; Marc 10, 19; Luc 2, 48; 18, 20; Fapte 7, 14; 23, 3; Ef 6, 1; Col 3, 20; I Tim 5, 1; I Petr 5, 5.

Corabia lui Noe Mat 24, 38; Luc 17, 27; Evr 11, 7; I Petr 3, 20.

Cornel Fapte 10, 3, 44.

Cortul mărturiei Evr; 9, 4.

Credința-numai una Ef 4, 5; o îngrij-sc cel mai mari Gal, 2, 2; virtute Mat 8, 13; 9, 22; 17, 19; Marc 5, 34; 16, 16; Luc 5, 20; 18, 42; Io 1, 12; 3, 15; 20, 29; Rom 3, 22; 4, 3; 5, 1; Gal 5, 6; Evr 11; credința noastră a biruit lumea I Io 5, 4; fără dragoste Mat 7, 21, 22; I Cor 13, 2; Iac 2, 26; fără fapte

I Cor 13, 2; Gal 5, 6; Iac 2, 24.

Creșterea în știință Ef 4, 15; Col 1, 10; I Petr 2, 2. Creștinii au pildă Gal, 2, 19; Io 1, 7; 2, 6; 3, 3; vor fi cu Hristos Io 12, 26; 14, 3; 17, 24; sfinți Fapte 9, 41; Rom 1, 7; II Cor 1, 1; frații I Cor 5, 12; 7, 12; 15, 1; 28, 14; ucenici Fapte 20, 1; 21, 4.

Creștinii trebuie să țină pe preoți Mat 10, 10; Luc 10, 7; Rom 15, 27; I Cor 9, 7; 11; Gal 6, 8; Fil 2, 29; 4, 10, 16; I Tes 5, 12; Evr 13, 7; să se roage pentru ei Fapte 4, 29; 12, 5; Rom 15, 30; Ef 6, 18; Fil 1, 19; Col 4, 2; II Tes 3, 1; Evr 13, 18.

Crucea creștinilor Mat 10, 16; 12, 14; 16, 24; 24, 9; Marc 13, 9; Luc 14, 27; 21, 12; Io 15, 20; 16, 1; Fapte 9, 23; Gal 4, 29; I Tes 3, 3; II Tim 3, 12; I Petr 4, 1, 13; 5, 10; spre binele lor Mat 5, 10; 7, 24; Luc 24, 26, 46; Io 5, 17; 12, 25; 15, 20; 16, 20, 33; Fapte 5, 41; 14, 21; 16, 25; Rom 8, 18; I Cor 10, 13; II Cor 1, 4, 9; 4, 8; 5, 1; 8, 2; 11, 32; Fil 1, 9; Col 1, 24; II Tes 1, 4; Evr 2, 9; 10, 34; 12, 2; Iac 1, 2, 12; I Petr 1, 7; 4, 13, 16; Apoc 3, 11.

Cuminecătura Mat 26, 26; Marc 14, 24; Luc 22, 19; 24, 30; Io 6, 58; I Cor

10, 16; 11, 34; Fapte 2, 42; 20, 7; o pot face numai cei sfințiți Luc 22, 19; I Cor 11, 23-25.

Cumpătul Rom 13, 13; 14, 17; I Cor 7; Gal 5, 23; I Tim 3, 2; II Tim 1, 7; Tit 1, 8; 2, 6, 12; I Petr 1, 13; 5, 8; II Petr 1, 6.

Cununa vieții II Tim 4, 8; Iac 1, 12; Petr 5, 4; Apoc 2, 10.

Curații la inimă Mat 5, 8; I Petr 1, 22.

Curvia și preacurvia Mat 5, 27; 14, 3; 19, 9; Io 8, 3; I Cor 5, 1; 6, 9, 10, 15; 10, 8; 13, 15; Ef 5, 5; Col 3, 5; I Tes 4, 3; I Tim 1, 10; Evr 13, 4; Iac 4, 4; Apoc 18, 3.

Cuvântul Domnului nu e tot scris Io 14, 26; 20, 2; 21, 15; I Cor 11, 34; II Tes 2, 15; II Io 12; III Io 13. rămâne în veci Mat 5, 18; 24, 35; Marc 13, 31; Luc 16, 16, 17; 21, 31; I Petr 1, 25; se crede cu fapta Mat 5, 22, 43; 7, 24; 15, 8; 28, 20; Luc 6, 47; 11, 28; 12, 47; Io 13, 17; Evr 4, 2; Iac 1, 22; desprețuit Mat 10, 14; 11, 20; Luc 10, 10; Fapte 13, 45; 18, 6; Rom 1, 21, 30; I Tes 2, 10; Evr 2, 3.

Dă mai bucurios decât primește Fapte 20, 35.

Dări Mat 17, 24; 22, 17; Marc 12, 16; Luc 20, 22; Rom 13, 7.

Darul (grația) lui Dumnezeu Luc 1, 28; 2, 40; Io 1, 14; Rom 1, 7; I Cor 16, 23; II Cor 1, 2; Gal 5, 4; Evr 13, 19; Iac 4, 6.

Darul schimbă fața Iuda 16.

David, fiul lui e Isus Mat 1, 15, 22; 22, 45; Marc 12, 35; Luc 20, 41; Fapte 2, 29; 13, 22; II Tim 2, 8; Apoc 5, 5.

Desbinările sunt rele Mat 12, 25; Luc 11, 17; I Cor 14, 33; Gal 5, 15; II Tim 2, 23.

Diaconi Fapte 6, 3; 21, 8; Fil 1, 1; I Tim 5, 8.

Diana Fapte 19, 27.

Diavolul, tatăl minciunii și al celor fără de lege Mat 4, 9; Luc 4, 6; Io 8, 44; 12, 31; 14, 30; 16, 1; II Cor 4, 4; Ef 2, 2; 6, 12; Col 2, 5; împotriva oamenilor Mat 4, 3; 8, 28; 13, 39; Luc 8, 12; 13, 16; 22, 31; Fapte 5, 3; 13, 8; II Cor 4, 4; 11, 14; Ef 6, 11; I Tes 2, 18; I Petr 5, 8; Apoc 2, 10; 12, 9; 20, 7; poate, cât îl lasă Dumnezeu Mat 8, 31; Marc 5, 12, 13; Ef 2, 2; II Tim 4, 26; Apoc 20, 7; Hristos i-a luat împărăția Mat 12, 9, 15; Luc 10, 18; 11, 22; Io 12, 31; Col 1, 13; 2, 15; II Tim 1, 10; Evr 2, 14; I Io 3, 8; Apoc 12, 9; 20, 2; fiii lui Io 8, 44; Fapte 13, 10; I Io 3, 14.

Dimitrie argintarul Fapte 9, 14.

Dionizie Areopaghitul Fapte 7, 34.

Dracii scoși Mat 8, 16, 31; 9, 33; 12, 22; 17, 17; Luc 4, 35; 8, 2, 29; 9, 43; 10, 7; 13, 12; Fapte 5, 16; 8, 7; 16, 18; Mat 7, 22; Marc 9, 37; Luc 9, 49; Fapte 9, 13; mărturisesc pe Isus Mat 8, 29; Marc 1, 24; 3, 11; 5, 7; Luc 4, 34 41; 8, 28; Fapte 19, 15, Iac 2, 9.

Drahma pierdută Luc 15, 8

Dreptatea desăvârșită Mat 6, 12; Luc 7, 3 10; Rom 3, 9; 10, 23; 7; Gal 3, 22; Ef 2, 3; I Io 1, 8.

Drepții în lume Luc 1, 6; 15, 7; Io 8, 36; 17, 17-19; I Cor 6, 1; Evr 12, 23; II Petr 2, 8; I Io 3, 1, 7; Apoc 3, 4; 14, 5.

Dumnezeu e numai unul, în trei persoane Marc 12, 29; Io 17, 3; I Cor 8, 6; 12, 6; Gal 3, 20; Ef 4, 6; I Tim 2, 5; singur bun Mat 19, 7; Luc 18, 19; singur cucernic Apoc 5, 4; singur fericit și puternic I Tim 6, 15; singur nemuritor I Tim 6, 16; singur iartă păcatele Luc 5, 21; credincios Io 3, 33; 8, 26; Rom 3, 4; I Cor 1, 9; 10, 13; Evr 10, 23; I Tes 5, 24; II Tes 3, 3; II Tim 2, 13; Tit 1, 2; I Io 1, 9; 5, 20; Apoc 3, 7, 14; știe, vede, aude toate

Mat 6, 4; 21, 2; Marc 2, 8; 4, 3; Luc 12, 0; Io 1, 48; 13, 21; 6, 30; 21, 17; Fapte 15, 1; Rom 8, 27; I Tes 2, 4; Evr 4, 13; I Io 3, 20; Apoc 2, 13; toate le poate Mat 9, 26; Marc 9, 22; 10, 27; 14, 36; Luc 1, 37; 18, 27; Ef 3, 20; Apoc 16, 7, 14; 19, 6; veșnic Rom 16, 26; Evr 1, 8; Apoc 1, 8, 17; 21, 6; 22, 13; nu e nedrept Rom 9, 14; II Cor 6, 13; Iac 1, 13; tatăl tuturor Mat 6, 9; 18, 14; 23, 29; Luc 11, 2; Io 20, 17; Rom 8, 15; I Cor 8, 6, 11; II Cor 1, 3; 6, 18; Ef 3, 14; 4, 6; I Tes 1, 3; II Tes 1, 1, 2; 2, 15; făcătorul tuturor Mat 11, 25; Io 1, 3; Fapte 4, 24; 14, 14; 17, 24; I Cor 8, 6; Ef 3, 9; Col 1, 16; Evr 1, 2, 10; 3, 4; 11, 3; Apoc 4, 11; 10, 6; 14, 7; cârmuește lumea Mat 6, 33; 11, 26; 20, 14; Luc 12, 31; Io 5, 17; Rom 9, 15, II Cor 3, 5; Fil 2, 13; Evr 19, 21; Apoc 4, 11; iubește pe ai săi Io 7, 16; 10, 11; 13, 1, 34; 15, 9; 16, 27; Rom 5, 8; Gal 2, 21; Evr 3, 19; 5, 2; trebuie iubit mai mult Mat 10, 37; 22, 37; Marc 12, 30; Luc 7, 47; 10, 27; Io 21, 15; Rom 5, 5; 8, 28, 35; I Cor 10, 1; I Io 4, 17; nu-l putem vedea Io 1, 18; 6, 46; I Tim 6, 16; I Io 4, 12; nu-l putem cuprinde cu mintea Mat 11,

25; 13, 11; 16, 17; Luc 8, 10; 10, 21; 24, 45; Io 1, 10; 3, 3; 6, 45. 65; 14, 8. 17; 17, 6; Fapte 16, 14; Rom 1, 19; 11, 33; I Cor 4; Gal 1, 11; I Tim 6, 16; Apoc 3, 7.

Dumineca învierea Domnului — sărbătoarea creștinilor Mat 28, 1; Luc 24, 1; Io 20, 1; Fapte 20, 7.

Egipt, fuga lui Isus Mat 2, 13; locuința Iudeilor Fapte 7, 18.

Elima Fapte 13, 8.

Elisaveta Luc 1, 5.

Eliseu Mat 17, 3; Luc 9, 30.

Enea Fapte 3, 33.

Episcopii, alegerea și slujba lor Mat 20, 23. 26; Luc 4, 18; 22, 26; Io 10, 4. 14; 21, 15; Fapte 1, 24; 6, 4; 11, 23; 14, 20; 20, 28; Rom 13, 11. 25; I Cor 3, 5; 4, 1; 16, 1. 9; II Cor 3, 6; 4, 5; 6, 4; 10, 8; Ef 1, 15; 3, 2; Col 1, 23; I Tim 3, 1; 4, 6; II Tim 2, 1. 15. 24; Tit 1, 5; I Petr 5, 2.

Ereticii I Tim 1, 20; II Tim 2, 18; I Io 2, 18; II Io 7; Apoc 2, 15; Mat 24, 5. 24; Io 5, 43; I Tim 4, 1; II Tim 3, 1; II Petr 2, 1; 3, 3; Iuda 18; să ne ferim de ei Mat 7, 15; Rom 16, 17; II Tes 2, 14; II Tim 2, 17; 3, 5; Tit 3, 10; II Io 10.

Eva II Cor 11, 3; I Tim 2, 13.

Evanghelia lui Hristos Mat 1, 21; 11, 28; 28, 10; Marc 16, 15; Luc 2, 10; 24, 47; Io 8, 16; 6, 35; 8, 12; 10, 9; 12, 46; Rom 1, 16; 3, 21. 24; 8, 3; I Cor 1, 15. 29; 4, 15; 15, 1; II Cor 5, 18; Gal 1, 6-11; Ef 1, 13; I Tim 1, 15; II Tim 1, 8; 2, 8; I Petr 4, 17; aduce încredere și frică, mângâiere și groază Mat 3, 7; 5, 20. 23; 7, 13; 19, 23; 8, 12; 9, 15; 10, 33; 11, 12; 37, 41; 13, 29. 40. 50; 15, 13; 16, 27; 18, 6. 7; 20, 16; 22, 13. 14; 24, 25; 12. 13. 30. 41; Marc 10, 25. 31; 13; Luc 3, 17; 6, 24. 25; 9, 62; 12, 20. 40. 48; 13, 5. 26. 30; 16, 22; 17, 30. 34; 19, 22; 20, 47; 21; Io 5, 28; 15, 16; Fapte 5, 6; Rom 1, 18; 2, 5. 6; 6, 23; 9, 10; 11, 10. 22; 13, 2. 4; 14, 21; I Cor 3, 13. 17; 5, 5; 10, 8; 11, 29; 15, 51; 16, 22; II Cor 7, 1; 8, 10; 13, 5; Gal 5, 21. 24; Ef 5, 5; Fil 2, 12; I Tim 5, 29; Evr 9, 27; 10, 26. 27; Iac 4, 9; 5, 1; I Petr 4, 18; 5, 8; II Petr 1, 10; 2, 4; 3, 10; Iuda 15. Esau Evr 12, 16.

Fala cu hainele Mat 11, 18; Marc 12, 38; Luc 7, 25; 16, 19; 20, 45; I Tim 2, 9; I Petr 1, 24.

Faptele bune Mat 5, 24. 29. 39; Luc 1, 75; 3, 11;

Io 12, 26; Rom 12, 13; 14, 17; Fil 3, 3; Iac 1, 27.

Fărădelegea s'a înmulțit Mat 24, 12; I Io 5, 19

Fariseii mustrați Mat 3, 7; 7, 1; 16, 4. 11; 23; Io 8, 44; Fapte 7, 51; 23, 3; Fil 3, 2; cheamă pe Isus la masă Luc 7, 36; aluau-lor Mat 16, 6; Marc 8, 15; Luc 12, 1.

Farmecele Fapte 8, 18; 13, 6; 16, 6; 19, 19; Gal 5, 20; Apoc 18, 23; 21, 8.

Fața omului nu o caută Domnul Mat 22, 16; Marc 12, 14; Luc 20, 21; Fapte 10, 34; Rom 2, 11; Gal 2, 6; Ef 6, 9; Col 3, 25; Iac 2, 1. 9; Petr 1, 14.

Fățărnicia Mat 2, 7. 16; 6, 2. 16; 7, 5; 15, 7; 16, 1; 22, 18; 23; 24, 51; Marc 7, 6; Luc 11, 44; 12, 1. 56; 18, 11; Fapte 5, 1; 8, 18; 3, 8; Rom 2; Gal 2, 13; I Tim 4, 2; II Tim 3, 5; I Tes 5, 22; I Petr 2, 1.

Fecioarele înțelepte și nebune Mat 25, 1. Fecioria vezi verguria.

Felix Fapte 23; 24, 24.

Fericirile Mat 5, 3; Luc 6, 20.

Fericirea veșnică Mat 13, 43; 13, 28; 25; Marc 12, 25; Luc 9, 33; 16, 22; 22, 29; Io 16, 20; 17, 2. 24; Rom 8, 30; I Cor 2, 9; 15, 41; Evr 12, 1; II Tim 4, 8; I Petr 1, 4. 8; 5, 4; Evr 10, 35; 12, 23; Iac 1, 22; Apoc 2, 3; 7, 9. 15;

14, 1; 21, 22; cum se câștigă Mat 20, 23; 25, 34; Marc 10, 40; Io 3, 15; 16, 36; 20, 29; Fapte 2, 21; 15, 11; 16, 31; Rom 1, 16; 10, 4; Ef 1, 13; 2, 6; I Tes 5, 9; II Tes 2, 13; II Tim 1, 9; Tit 1, 1; 3, 5; I Petr 1, 9; Evr 5, 12.

Fest Fapte 24, 27.

Filip apostolul Mat 10, 3; Io 1, 43; 14, 8; diacônul Fapte 6, 5; 8, 5. 38; 21, 8.

Fiul răcăcit Luc 15, 11.

Flămânzil de dreptate Mat 5, 6; Luc 1, 53; 6, 21; Apoc 21, 6; 22, 17.

Foametea Mat 24, 7; Luc 4, 25; 15, 14; Fapte 7, 11; Rom 8, 35; I Cor 9, 14; 11, 27; Apoc 6, 8; 18, 8.

Focul curățitor (purgatorul) Mat 5, 25; 12, 32; I Cor 3, 15; Fil 2, 10; II Tim 1, 18. I Io 5, 16; Apoc 5, 3. 13; 21, 4.

Frații și surorile (verii) Domnului Mat 12, 49; 28, 10; Marc 3, 33; Luc 8, 21; Io 20, 17; Evr 2, 12.

Furi de suflete Io 10, 1.

Furtul Mat 19, 18; Io 12, 6; I Cor 6, 10; Apoc 9, 21.

Gaiu I Cor 1, 14; Fapte 19, 29; 20, 4; Rom 16, 23; III Io 1

Galilea Mat 4, 12; Io 4, 45; Fapte 10, 37.

Gamaliel Fapte 5, 34; 22, 3

Gândurile le știe Domnul Mat 9, 4; Io 2, 25; Evr 4, 12; și cu gândul poți păcătui Mat 15, 19; Marc 7, 21.

Gavrîl Luc 1, 11. 26.

Genunchiul se pleacă lui Isus Rom 14, 11; Fil 2, 10.

Gog și Magog Apoc 20, 7. 8.

Golgota Mat 27, 33; Marc 15, 22; Luc 23, 33; Io 19, 17.

Golii-îmbrăcați Mat 29, 36.

Graiul viu la apostoli II Cor 11, 34; II Io 12; III Io 13; mai mult folosit ca scriptura II Io 12; III Io 13.

Grija prea multă de trup Mat 6, 25; 10, 9. 23; 13, 22; 16, 7; Luc 8, 14; 12, 22; 14, 18; 21, 31; I Cor 7, 32; Fil 4, 6; Evr 13, 5; I Petr 5, 7.

Hainele să fie cuvincioase I Tim 2, 9; I Petr 3, 3; Tit 2, 2.

Hristos a primit toate dela Tatăl Mat 11, 27; 18, 18; Luc 10, 22; Io 3, 35; 17, 2; Ef 1, 22; Fiul lui Dumnezeu Mat 3, 17; 14, 33; 17, 5; Marc 1, 11. 5, 7; 9, 7; 15, 39; Luc 1, 31; 3, 22; 9, 3. 5; Io 1, 34. 49; 6, 70; 9, 35; 11, 27; 19, 7; Rom 1, 4; 8, 3; Evr 1, 2; 6, 6; 7, 3; 10, 21; II Petr 1, 17; I Io 3, 8; 4, 9; 5, 20; chipul lui

Dumnezeu II Cor 4, 4; Evr 1, 3; una cu Tatăl Io 10, 30; 14, 10. 20. 17, 21; are puterea de a ierta păcatele Mat 9, 6; Marc 2, 1. 12; Luc. 48, 7. 50. știe toate Io 16, 30; 21, 17; Apoc 2, 23; prin el s'au făcut toate Io 1, 3; Ef 3, 9; Col 1, 15. 16; Evr 1, 2; Cuvântul e Dumnezeu din veci Io 1, 1; 8, 58; 17, 5. 24; Col. 1, 16; Evr 1, 2; ieri și azi același și în veci Evr 13, 8; Domnul Domnilor, împăratul împăraților Col 2, 10; I Tim 6, 15; Apoc 1, 5; 17, 14; 19, 16; Ieș. Apoc 5, 5; luceafăr II Petr 1, 9; Apoc 22, 16; Mielul lui Dumnezeu Io 1, 29; Fapte 8, 31; I Cor 5, 7; Apoc 5, 6-12; 7, 9. 17; 13, 8; 14, 1; 17, 14; lumina lumii Col 2, 10; I Tim 6, 15; Apoc 1, 5; 17, 14; 19, 16; păstorul cel bun Mat 26, 31; Marc 14, 27; Io 10, 11; Evr. 13, 20; I Petr 2, 25; 5, 4; Iuda 14; Apoc 1, 7; 20, 11; arătat în trup Io 1, 14; 4, 2; I Tim 3, 16; Rom 8, 3; asemenea nouă afară de păcat Io 8, 46; II Cor 5, 21; Evr 4, 15; I Petr 2, 22; I Io 3, 5; 7, 26; zămislit de Spiritul Sfânt Mat 1, 20; Luc 1, 31; Fiul Mariei Mat 1, 25; Luc 1, 31; 2, 6. 11; Gal 4, 4; Fiul omului Mat 8, 20; 9, 6; 12, 8; 26, 24; Luc 9, 56; 22, 48; Mat 16, 27.

18, 11: 26, 64: Luc 12, 8: 21, 27. 36: 24, 66-70, Fapte 7, 55: Apoc 1, 13: născut în Betleem Mat 2, 1; Luc 2, 6. 11; Io 7, 42: tăiat împrejur Luc 2, 21; botezat Mat 3, 16; Marc 1, 9; Luc 3, 21; a vindecat toate boalele Mat 4, 23; 8: 9, 2 20. 28: Marc 8, 23; Luc 17, 12; mijlocitor Io 6, 44. 64; 10, 7; 14, 6; Fapte 4, 12; Rom 3, 25; 5, 2; 8, 34; Gal 3, 20; Ef 2, 14. 17; Col 1, 19; I Tim 2, 5; Evr 7, 24; 8, 6; 9, 15; 12, 24; I Io 2, 1; 4, 10; singurul mântuitor Fapte 4, 22; I Tim 2, 5; Col 1, 26. 28; schimbat la față Mat 17, 2; Marc 9, 1; Luc 9, 29; II Petr 1, 17; a prorocit patima sa Mat 16, 21; 20, 22: Io 3, 14. 16: 8, 28: 12, 32: a pătimit Mat 16, 21; 17, 12. 22: 20, 18 22: 26, 37. 66: Mat 8, 31: 9, 31: Luc 17, 25: 18, 23: Io 18, 19: Fapte 3, 18: 8, 32: 17, 3: Rom 8, 32: Evr 2, 18; 13, 12; I Petr 2, 21: 4, 1: a pătimit pentru păcatele noastre Mat 27, 49 58: Marc 15, 37. 42: Luc 23, 46. 52: Io 19. 30. 40: Fapte 13. 29; Rom 5, 6; 6, 10: 8, 34: 14, 9: I Evr 15, 3: II Cor 5, 15: I Tes 5, 10: a fost răstignit Mat 27, 35: Marc 15, 24: Luc 23, 33: Io 19, 18: Fapte 2, 23: 4 10: I Cor 2, 2: II Cor 13, 4: a înviat Mat 28, 6:

Marc 16, 6: Luc 24, 5: Io 20, 9: Fapte 2, 24; 10, 40: 13, 30: 17, 31 Rom 4, 25: 8. 34: 14, 9: I Cor 15, 4. 12: II Tim 2, 8; a prorocit învierea Mat 12, 40: 16. 21: 17, 22: 20, 22; Marc 8, 31: 9, 30: 10 34: Luc 11, 30: 18, 33: Io 2, 19: s'a înălțat Marc 16, 19: Luc 24, 51: Io 3. 13: Fapte 1, 9: Ef 1, 20: 4, 8: Evr 4, 14: I Petr 3, 22: șade dea-dreapta Tatălui Mat 22, 44: Marc 16, 11: Luc 22, 69: Fapte 7, 55: Rom 8, 14: Ef 1, 20: Col 3, 1: Evr 1, 13: 10, 12: 12, 2: I Petr 3, 22: va veni să judece lumea Mat 16, 27: 24, 30: 25, 21: Luc 17, 24. 30: 21, 25: Io 5, 22: Fapte 1, 2: 10, 42: 17; 31: Rom 2, 16: II Cor 5, 10: I Tes 4, 16: II Tes 1, 7: II Tim 4, 1: Evr 9, 28: I Petr 4, 5: Iuda 14: Apoc 1, 70: 20, 11:

Iacob al lui Alfeu Mat 10, 3: 13, 56: 27, 56: Marc 2, 18: 6, 3: 15, 40: Luca 6, 15: Io 19, 25: Fapte 1, 9. 13: 8, 1: 11, 19: 12, 17: 15, 13: 21, 18 19: Gal 1, 19: I Cor 15, 17: Iuda 1: Iac 1: 1.

Iacob al lui Zevedeu Mat 4, 21: Fapte 12, 2.

Iadul Mat 8, 12: Luc 13, 27: 16, 23: Apoc 14, 9: 18 7: 20, 14: are chinuri veșnice Mat 25, 41. 46: Marc 9, 47: II Tes 1, 9.

Iair Mat 9, 18: Marc 5, 22: Luc 8, 41.

Iertând altora, ni se iartă și nouă Mat 5, 24: 6, 14: 18, 22 35: Luc 17, 3: Ef 4, 32: Col 3, 13.

Ierusalim, adunarea apostolilor Fapte 15, 6 29: Gal 2, 1-10.

Ierusalimul, dărâmarea lui Mat 24, 1. 15: Luc 13, 35: 19, 4; 20, 16: 21, 6: Io 11, 48.

Ierusalimul spiritual Gal 4, 26: Evr 11, 10: 12, 22: Apoc 3, 12: 21, 2. 10.

Ilie Mat 17, 3: Luc 9, 30.

Imeneu II Tim 2, 17.

Împărăția cerurilor Mat 13: Luc 1, 28: 12, 31: 32, 22. 23: 23, 2: Io 6, 14: 12, 14. 34: 18, 33. 36: I Tim 1, 17: Evr 1, 8: 2, 9: se si-lește Mat 11, 12: Luc 10, 16: Gal 5, 16: Apoc 2: 3: 21, 7.

Împăratul ce iea sama Mat 18, 23.

Împăratului — ce i-se cade Mat 22, 17. 21: Luc 23, 2: Rom 13, 7.

Încearcă Dumnezeu pe om Rom 5, 5: Iac 1, 2: II Petr 2, 9.

Inchinare la oameni Fapte 10, 25: 14, 10.

Indemnare la bine Fapte 11, 23: 14, 21: 20, 17: I Tes 5, 11: Tit 2: 3: 1: Evr 3, 12.

Indreptarea prin Hristos Fapte 10, 43: 13, 39: Gal 2, 15: 3, 11: 5, 5: Fil 3, 9:

Tit 3, 7: I Petr 3, 18: cu fapte bune Rom 2, 13: Iac 2, 21. 24: Apoc 22, 11: Mat 3, 2. 8: Luc 7: 15, 11: 18, 10.

Indreptarea fratelui Mat 7, 3: 18, 15: Luc 6, 41: 17, 3: Io 8, 7: Gal 2, 11: 6, 1: I Tim 3, 2: 5, 20: II Tim 2, 25: Tit 1, 6: Evr 3, 13: Iac 5, 19.

Ingerii Mat 1, 20: 2, 13. 19: 4, 11: 11, 10: 13, 39. 49: 16, 27: 18, 10: 22, 30: 24, 31: 26, 53: 28, 2: Marc 13, 32: Luc 1, 13. 19. 28: 2, 9. 15: 12, 8: 16, 22: 22, 43: Io 1, 51: 5, 4: 20, 12: Fapte 1, 10: 5, 19: 6, 15: 7, 30: 8, 26: 10, 3: 11, 13: 12, 7. 23: 23, 9: 27, 23: Rom 8, 38: Gal 1, 8: 3, 19: 4, 14: Col 2, 18: II Tes 1, 7: I Tim 3, 16: 5, 21: Evr 1: 2, 2: 12, 22: 13, 2: I Petr 1, 12: 3, 22: II Petr 2, 11: Iuda 9: Apoc 4, 5: 5, 2: 7, 1: 8, 2: 9, 1: 10, 1: 11, 15: 12, 7: 14, 6. 8: 15, 1: 16, 1: 17, 1: 18, 1: 20, 1: 21, 9: 22, 6. slujitorii lui Dumnezeu Mat 11, 10: Marc 1, 2: Luc 7, 27: I Cor 11, 10: Gal 4, 14: Evr. 1, 14: Apoc 2: 3.

Ingerii răi Io 8, 44: II Petr 2, 4: Iuda 6.

Ingerii diavolului Mat 25, 41.

Însutit vor lua cei ce au lăsat toate Mat 19, 29: Marc 10, 29: Luc 18, 29.

Intrebări fără de rost Mat 24, 3: Io 6, 52: 21, 21: Fapte 1, 6: I Tim 1, 4: 6, 4: II Tim 2, 16: Tit 3, 9.

Intristarea Spiritului Sfânt Ef 4, 30: spre pocăință II Cor 7, 9.

Intunecatul Io 1, 5: 2, 11: 19: 8, 12: 12, 35: Fapte 26, 17: I Tes 5, 7: I Io 2, 11.

Înțelepciunea lui Dumnezeu Luc 21, 15: Rom 11, 33: I Cor 1, 17: 2, 6, 10: 3, 19: Col 2, 3: Iac 1, 5: 3, 15.

Înțelepciunea trufașă nu cunoaște pe Dumnezeu Mat 11, 25: 6, 17: Luc 10, 21: Io 7, 28: 8, 19: 10, 14: 14, 4: 15, 15: 17, 7: Fapte 17, 23: I Cor 1, 17: 18: 2, 6, 10: 3, 19: Col 1, 26.

Invăța pot numai cei trimiși de Dumnezeu Mat 28, 9: Rom 10, 15: Marc 16, 15: Luc 6, 13: Io 14, 17: 20, 21.

Invățătura apostolilor e alui Hristos Luc 10, 16: I Cor 14, 27: II Cor 2, 14, 17: 5, 20: Gal 1, 11: I Tes 2, 2, 13. cu graiul viu, ori în scris Rom 16, 17: I Cor 11, 2, 34: Gal 1, 8 11: II Tes 2, 14.

Invierea morților Mat 22, 23, 31: Luc 20, 35; Io 5, 21, 28: 6, 39: 11, 24: Fapte 24, 15: I Cor 15: II Cor 4, 14: 5: Fil 3, 21: 4, 3: Col 3, 4: I Tes 4, 13, 16: II Tim 2, 11: Apoc 20, 12.

Ispite peste puterile noastre nu lasă Dumnezeu I Cor 10, 13: II Petr 2, 9: Apoc 2, 10

Ispitirea lui Dumnezeu Mat 4, 7: I Cor 10, 9.

Isus vezi Hristos.

Ioan Botezătorul Luca 1, 40. 59. 63. 67: Mat 3, 1: Marc 1, 4, 5: Io 1, 28: 3, 23. 26: Marc 1, 6: Io 1, 19, 20. 26: 3, 28: Mat 11, 2: 14, 8, 10: Ilie Mat 11, 14: 17, 10: Luc 1, 17.

Ioan Evanghelistul Mat 4, 21: Io 13, 23: 19, 26: 20, 2: 21, 7, 20: 19, 35: 21, 24: I Io 1, 1: II 1: III Io 1: Apoc 1, 1.

Ioana lui Huza Luc 8, 3. Iona Mat 12, 39: Luc 11, 29.

Iosif din Arimatea Mat 27, 57: Marc 15, 43: Luc 23, 50: Io 19, 38

Iosif, logodnicul Mariei Mat 1, 16. 18-24: 2, 1-13. 15. 19. 23: Luc 1, 2, 7: 2, 1, 5. 41. 48. 51.

Iosif, vărul Domnului Mat 13, 55: 17, 27. 56: Marc 6, 3: 15, 40. 47.

Irod Antipa Luc 3, 1: Mat 14, 3: Luc 23, 12: Fapte 4, 27.

Irod Ascalonitul Mat 2, 16. 19.

Iubirea lui Dumnezeu față de noi Io 3, 16: 10, 11; 13, 1. 18: 15, 9: 16, 27: Rom 5, 9: Gal 2, 20: Ef 3, 19: 5, 2.

Iubirea lui Dumnezeu
Mat 22, 28: 25, 34: Marc
12, 33: I Cor 14, 31: 13,
1-13: Col 3, 14: I Tim 1,
5: I Petr 4, 8: I Io 4, 16.

Iubirea deapropelui Mat
7, 3: 19, 19: 22, 38: Io 13,
14, 34, 15, 12: Rom 12, 10:
13, 9: I Cor 13: Gal 5, 14:
Ef 4, 15: 5, 1: Fil 2, 2:
Col 3, 13: I Tes 4, 9: I
Tim 1, 5: Evr 13, 1: I Petr
4, 8: I Io 3, 23: 4, 7.

Iubirea vrășmașilor Mat
5, 41: Luc 6, 27, 35: 23,
38: Fapte 7, 60: Rom 12, 20.

Iuda Tadeul Mat 10, 3:
13, 55: Marc 3, 18: 6, 9:
Luc 6, 16: Io 14, 22: Fapte
1, 13: Iuda 1.

Iuda Iscarioteanul Mat
10, 4: Luc 22 4: Mat 26,
21, 46 47: Marc 14, 43: Io
18, 5: 6, 72: 12, 4: 13, 21;
Mat 27, 5: Fapte 1, 18.

Iuda Galileanul Fapte
5, 37.

Jertfa liturghiei Luc 22,
19: Fapte 13, 2: I Cor 10,
16: 11, 23: până la sfârși-
tul lumii I Cor 11, 26

Jertfele păcătoșilor Mat
9, 13: 12, 7: Marc 12, 33:
Evr 10, 5.

Judecarea altora Mat 7,
1: 12, 7: Luc 6, 37: 7, 33:
Io 7, 24: 9, 16: Fapte 28,
4: Rom 2, 1: 14, 4, 13: I
Cor 4, 5: I Tim 5, 21: Iac
4, 11.

Judecata fiecăruia (par-
ticulară) Luc 23, 43: Evr
9, 27.

Judecata lumii Mat 2,
36: 13, 4, 49: 16, 27: 24:
25, 31, 42: Marc 13: Luc
17, 24, 30: Fapte 1, 11: 3,
20: 17, 31: Rom 2, 5, 16:
14, 0: I Cor 15: II Cor 5,
10: I Tes 4, 16: 5, 2: II
Tes 1, 7: 2, 1: Tit 2, 13:
Evr 9, 27: II Petr 7, 13:
Iuda 15: Apoc 1, 7: 20, 11.

Jurământul Mat 5, 33:
34: 23, 16 22: Evr 6, 13,
16: Iac 5, 12: Apoc 10, 6.

Jurământul strâmb Mat
26, 72: I Tim 1, 10.

Lauda lui Dumnezeu Ef
5, 19: Col 3, 16: Evr 13,
15: Iac 5, 13.

Lazar, cel înviat Io 11,
1: 12, 10.

Lazar, cel sărac Luca
16, 20.

Lăpădarea de sine (abne-
gația) Mat 4, 19: 5, 29:
10, 39: 16, 24: 19, 21:
Marc 10, 21: Luc 9, 23:
14 16: 17, 33: Io 12, 23.

Lăpădarea de toate Mat
4, 19: 19, 21, 27: Marc 1,
17: 10, 28: Luc 5, 11: 14,
26: 18, 22: Io 12, 25: I
Cor 7, 29: Fil 3, 7.

Legea lui Dumnezeu nu
se poate împlini fără aju-
torul lui Luc 18, 22: Fapte
15, 10: Rom 8, 2.

Legea lui Hristos Mat
26, 28: Marc 14 24: Luc
22, 20: I Cor 11, 25: Evr
8, 8: 9, 15: 10, 16: 13, 20.

Legea lui Hristos e iu-
bire Mat 5, 44: 7, 12: 22.

37: Io 13, 34: Rom 13, 10: Gal 5, 14: 6, 2: I Tim 1, 5.

Legea lui Moise Rom 3, 20: 4. 15: 5, 20: 7, 1. 7; Gal 3, 19: I Tim 1, 8: Evr 7, 18. 28: slujbele ei le șterge Hristos Mat 11, 13: Marc 13, 38: 15, 11: Rom 6 14: 7, 4: 8 3: Gal 3, 13: 4, 5: Ef 2, 13: Col 2, 14: I Petr 1, 11 18.

Leгиuitorilor vai Luc 11, 46

Leproși vindecași Mat 8, 2: Luc 17, 14.

Libertatea evanghelică Io 8, 32: Rom 6, 18: 8, 2: Gal 5, 13: I Petr 2, 16: Apoc 2, 20.

Lidia Fapte 16, 14.

Limba slobodă I Cor 15, 33. Iacob 1, 19: 3, 5 8: 4, 11: I Petr 2, 1: trebuie înfrânată Mat 12, 36: Luc 6, 45: Iac 1, 19: 3, 2: I Petr 3, 10.

Liturgia Luc 22, 19: Fapte 13, 2: 20, 7: I Cor 10, 16: 11 23.

Lizias Fapte 23, 23.

Luca, evanghelistul Fapte 16, 10: 20, 6. 17: 27, 27: Col 4, 14: II Tim 4, 11: Filim 24.

Lucrătorul e vrednic de plată Mat 10, 10: Luc 10, 7; I Cor 9, 9. 14. I Tim 5, 18: Iac 5, 4.

Lumină e Hristos Io 1, 5: 8, 12: 9, 5: 12, 35. 46: I Io 1, 5: 2, 8: lumină creștinii Mat 5, 15: Rom 2, 19: Fil 2, 15.

Lupta cu armele Spiritului Rom 13, 12: II Cor 10, 4: Ef 6, 11: Gal 5, 17.

Macedonia Fapte 16, 9: Rom 15, 26: II Cor 8, 1.

Magii Mat 2, 11.

Mai marii ce putere și slujbă au Mat 22, 17. 21: 26 51: Luc 20, 22: Io 3, 31: 19, 11: Rom 12, 8: 13, 1: I Cor 15, 24: II Tim 2, 1: Tit 3, 1: Evr. 13, 17: I Petr 2, 13: răi Mat 7, 22: 23, 3: Marc 9, 38: Luc 9, 49: II Tes 2, 10.

Mana Io 6, 31.

Măncări-spurcate Mat 14, 4: Marc 2, 23: Luc 6, 1: Fapte 15, 29: îndoparea cu ele Luc 16, 19: 21, 34: Rom 13, 13: Gal 5, 21: I Petr 4, 3: II Petr 2, 13.

Mânia Mat 2, 13: 5. 22: Luc 4, 28: Gal 5, 20: Ef 4, 26: Col 3, 8: Tit 1, 7: Iac 1, 19.

Marea liniștită Mat 8, 28.

Maria, mama lui Isus Mat 2, 13. 14. 20 Luc 1, 43: Io 19, 25: pururea fecioară Mat 1, 20: Luc 1, 34-56, Io 2, 3: 19. 25: primește bunăvestirea Luc 1, 39: 2, 46: Io 19 25: Fapte 1, 14.

Maria Magdalena Luc 7, 38. 48: 8, 2. 3: Mat 26, 7: Marc 14, 3: Io 11, 2: 12. 3: 19, 25: 20, 11: 14, 18.

Marla Luca 10, 38: Io 11, 28.

Mărirea Domnului în toate Mat 6, 9: Io 9, 24: 17, 4: Fapte 3, 12, 13: 12, 23: I Cor 6, 20: 10, 31: Fil 1, 20: Col 3, 17: Tit 2, 10.

Masul, taină Iacob 5, 14.

Măsura-ți-se-va cum ai dat Mat 7, 2: Marc 4, 24: Luc 6, 38.

Mateiu, evanghelistul Mat 9, 9: 10, 3: Marc 2, 14: Luc 5, 27.

Matia Fapte 1, 26.

Mărturia Mat 18, 16: 19, 18: 26, 59: 28, 13: Marc 10, 19: Io 8, 17: Fapte 6, 11: Rom 13, 9: II Cor 13, 1: I Tim 5, 10: Evr 10, 28.

Mărturisirea credinței Mat 10, 32: Luc 12, 8: Rom 10, 9: Evr 13, 15: I Pet 13, 15.

Melchisedec Ev. 5, 6. 10, 20: 6, 20: 7, 1.

Mesia Mat 26, 64: Marc 14, 62: Luc 22, 67: Io 1, 4: 4, 25: 7, 41: 11, 27: Fapte 17, 3: 18, 28: 19, 4: I Io 5, 1.

Mielul lui Dumnezeu Io 1, 29: Fapte 8, 31: I Cor 5, 7: Apoc 5, 6, 12: 7, 9, 17: 13, 8: 16, 1: 17, 4.

Mihail Iuda 9; Apoc 12, 7.

Milostenia Mat 6, 3: 10, 42: 19, 21: 25, 35, 42: Luc 3, 11: 6, 36: 11, 41: 12, 33: 14, 13: 16, 9, 21: 19, 8: 21, 1: Fapte 2, 42: 6, 2: 9, 39: 10, 2: 11, 29: 20, 35: Rom 12, 8: 15, 26:

I Cor 16, 1: II Cor 8, 4, 15: 9: Ef 4, 28: Evr 13, 16: Iac 2, 15: I Io 2, 17.

Minciuna Io 8, 44: Fapte 5, 4, 8: Ef 4, 25: Col 3, 9.

Mirele Hristos Mat 9, 15: 25, 1: Marc 2, 19: Luc 5, 34: Io 3, 29: II Cor 11, 2: Ef 5, 24: Apoc 19, 7: 21, 2.

Mirul, taină Fapte 8, 17: Evr 6, 2: I Io 2, 20, 27.

Moise Mat 17, 3: Luc 9, 30: II Cor 3, 7: Iuda 9.

Mor toți oamenii Io 7, 30: 8, 20: Rom 5, 12: 6, 23: Evr 9, 27: ceasul morții necunoscut Mat 24, 43: Luc 12, 40: I Tes 5, 2: II Tes 2, 2, Iac 4, 13.

Moartea noastră călcată cu moartea lui Hristos Rom 6, 9: I Cor 15, 54: II Tim 1, 10: Evr 2, 14: Apoc 21, 4.

Moartea pedeapsa păcatului Rom 5, 22: 17: 6, 33: I Cor 15, 21: Ef 2, 2: Col 2, 13: I Tim 5, 6: Iac 1, 15.

Moartea a doua Apoc 2, 11: 20, 14.

Morți înviați Mat 9, 25: 27, 52: Marc 5, 41: Luc 7, 13: 8, 54: Io 11, 43: Fapte 9, 40: 20, 10.

Morții cum se jelesc Mat 9, 23: Luc 7, 13: Io 11, 33: Fapte 8, 2: 9, 39: II Tes 4, 13.

Morții a-i îngropa Mat 14, 12: 27, 6: Io 19, 39: Fapte 13, 29: I Cor 15, 4.

Moaște Mat 9, 20: 14, 36: Fapte 19, 12: 5, 15.

Mulerea I Cor 7: 11, 5, 9: 14: 34: Ef 5, 2: Cor 3, 18: I Tim 2, 11: 3, 11: 5, 2, 10: Tit 2, 4: I Petr 3, 1:

Mulțămita Mat 11, 25. Marc 5, 20: Luc 18, 43: Io 11, 41: Fapte 4, 24: 27: 35: Rom 6, 17: II Cor 6, 1: Ef 5, 19: Fil 4, 6: Col 2, 7: 3, 15: I Tes 5, 18: II Tes 1, 3: I Tim 4, 3.

Murim păcatului Rom 6, 7-11: II Cor 5, 14: Cor 3, 3.

Muștarul Mat 13, 31: Luc 13, 19.

Năcazurile sunt pentru toți Io 21, 3: Fapte 18, 3: 20, 34: I Cor 4, 12: Ef 4, 28: I Tes 2, 9: 4, 11: II Tes 3, 8, 12: scară la ceriu Fapte 14, 22

Nădejdea dreptilor Mat 10, 19. 37: 12, 21: Rom 5, 2: 8, 24: II Cor 5, 21: Col 1, 27: I Tes 1, 3: I Tim 1, 1: 6, 17: Evr 3, 6: I Petr 1, 13.

Nașterea a doua Mat 18, 3: Io 1, 13: Gal 3, 8: 4, 14. 19: 6, 31: I Cor 4, 15: Ef 4, 22: Cor 3, 8: Tit 3, 5: I Petr 1, 23: 2, 2: Iac 1, 18: de sus Io 3, 3: Rom, 8, 8: 5, 13: Io 1, 12: Gal 3, 26: I Io 5, 1: Gal 4, 6: Tit 3, 5: Col 2, 11: II Petr 1, 4: I Cor 6, 11: Ef 11, 22: 5, 8: I Petr 4, 1, 2.

Natanail Io 1, 47: 21, 2.

Năvodul, cu pești de tot felul Mat 13, 47.

Neascultarea Mat 17, 17: Fapte 7, 39: Rom 2, 8: Gal 3, 10: II Tes 1, 8.

Nebunia lumii Mat 7, 26: 25, 2: Marc 7, 22: Ef 5, 4: lui Dumnezeu înțelepciunea lumii I Cor 1-18: 3, 19

Necredința se pedepsește Mat 8, 28: 14, 30, 17, 16: Marc 16, 16: Luc 1, 20: 24, 25: Io 3, 18. 36: 6, 7: 8, 24: 12, 48: 20, 27: Rom 1, 20: Evr 3, 18: 4: 2: 11, 6: Apoc 21, 8.

Neeman Luc 4, 27.

Neghina Mat 14, 25.

Nemulțămita Mat 11, 20: Luc 7, 18: Io 11, 46: Rom 1, 21: II Tim 3, 2.

Nicodim Io 3, 1: 17, 50: 19, 39.

Ninive Mat 12, 31.

Noe II Petr 2, 5.

●oia cea pierdută Mat 18, 12: Luc 15, 4.

Ochiul (gândul) curat Mat 6, 22: Luc 11, 34: rău Mat 6, 22: Marc 7, 22: Luc 11, 34: I Io 2, 16: minții Luc 24, 31: 26, 18: Ef 1, 28: trebuie ferit Mat 5, 28: II Petr 2, 14.

Odihră veșnică Luc 16, 22: Apoc 14, 13.

Omul cel nou Mat 18, 3: Io 1, 13: 3, 3: 8, 38: I Cor 4, 15: Gal 4, 19: Ef 4, 24: Col 3, 10: I Petr 1 23: 2, 3: Iac 1, 18.

Onisim Filim 1.

Oprire de mâncări pentru sminteală Faote 15, 29: Rom 14, 20. 21: I Cor 8, 13.

Orb pe orb nu poate duce Mat 15, 14.

Orbul din naștere Io 9, 1.

Orbi vindecați Mat 9, 30: 20, 34: Marc 8, 25: 10, 46: Luc 18, 35: Io 9, 7.

Orbia Mat 15, 14: Marc 8, 18: Luc 4, 19: Io 9, 1. 4: 12, 40: Fapte 9, 8 18: 13, 11: Rom 1, 21: 11, 10: II Cor 4, 4: Ef 4, 18: II Petr 1, 9: I Io 2, 11: Apoc 3, 17.

Oșana Mat 21, 9. 15: Marc 11, 9-10: Luc 19, 38: Io 12, 13

Osânda vesnică Mat 3, 12: 5, 29: 8 12. 29: 13, 3. 17: 16, 23 25: II Tes 1, 8: Evr 10, 27: II Petr 2, 4: Iuda 6: Apoc 19, 20: 20, 10: 21, 8.

Păcatul strămoșesc Rom 5, 12 17: 6, 23: 7, 8. 17: Gal 5, 17: Ef 2, 3: îl ispășește Hristos Io 1, 29: Rom 3, 23. 24: 5, 9. 19: 6, 3: 7, 24: 8, 1. 2: Gal 3, 22: Ef 2, 5.

Păcatul, rădăcina lui Rom 5, 12: I Cor 15, 21.

Păcatele contra Spiritului Sfânt Mat 12, 31: Marc 3, 29: Luc 11, 15: 12, 10: Evr. 6, 6: 10, 26: I Io 5, 16.

Păcatele le poate ierta Dumnezeu Mat 9, 2: Marc

2, 5: Luc 5, 20: 7, 48: și Hristos Mat 1, 21: 9, 2: 11, 28: 20, 28: 26, 28: Marc 2, 5: Luc 12, 47: Io 1, 29: Fapte 2, 38: 4, 12: 10, 35. 43: 13, 38: Rom 4, 25: 5, 9: I Cor 6, 11: 15, 3: II Cor 5, 21: Gal 1, 4: Ef 1, 7: 5, 25: Col 1, 14: Evr 1, 3: 9. 12 14: I Tim, 1, 15: Tit 2, 14: I Petr 1, 18: 2, 24: 3, 18: 4, 1: I Io 1, 7: 2, 12: 3, 5: Apoc 1 5: și preoți Mat 18, 18: Io 20, 23: trebuie mărturisite la preoți Mat 16, 19: Io 20, 23: I Io 1, 9.

Pacea Mat 5, 9: Marc 9, 49: Luc 14, 32: Fapte 9, 3: Rom 12, 18: I Cor 14, 33: Ef 4, 3: Evr 12, 14: II Tim 2, 22: Iac 3, 18: I Petr 3, 11: Apoc 6, 4: sufletului Luc 2, 14: 24, 36: Io 14, 17: 16, 33: 20, 19: Fapte 10, 36: Rom 5, 1: Ef 2, 14: Fil 4, 7.

Păgânii chemați la credință Mat 2, 2. 7: 8, 11: 11, 31-43: 22, 9: Io 10, 16: Fapte 8, 26 30: 10: I Cor 12, 13: Ef 2, 11

Păharul binecuvântării I Cor 10, 16.

Păharul mâniei Apoc 16 19.

Păharul suferințelor Mat 20, 22: 26, 38: Marc 10, 38: Luc 12, 42: Io 18, 11.

Pâinea din ceriu Io 6, 33.

Pâinile înmulțite Mat 14, 15: 15, 32: Marc 6, 36: 8, 1: Luc 9, 12: Io 6, 5.

Păntecele, Dumnezeuul
unora Rom 16, 18: Til 3, 19.

Părerea de rău Mat 3,
2: 4, 17: Luc 3, 3. 8: 13,
5: 15, 7: 24, 47: Fapte 2,
38: 3, 19: 8, 22: 17, 30:
20, 21: 26, 20: dobândește
iertare Luc 15, 18: Fapte
3, 19: 26, 18. 20: pilde Mat
26, 75: Luc 7, 37. 44: 15,
18: 18, 13: 19, 18: 21, 62:
23, 41: Fapte 2, 17: pilde
rele Mat 27, 4: Fapte 8,
13. 12: Evr 12, 17.

Părerile oamenilor Mat
3, 14: 16, 22: Marc 8, 3:
Io 12, 4: 13, 8.

Părinții ce datorințe au
Mat 10, 37: Ef 6. 4: Col
1, 21: II Tim 3, 15: Tit 24.

Paștile Mat 26, 19: Marc
14, 12. Luc 22, 7.

Păstorul cel bun Io 10, 11.

Pavel Rom 11, 1: Fil 3, 5:
Fapte 22, 3: 9, 1. 2: Gal
1, 13: I Tim 1, 13: Fapte
9: Rom 11, 13: 15, 16:
Gal 2, 8: I Tim 2, 7: II
Tim 1, 11; Fapte 13, 16:
14, 28: II Cor 11, 9. 11:
12, 13: I Tes 2, 9: II Tes
3, 8: II Tim 4, 16: Saul
Fapte 7, 59: 9, 1, 13, 1.

Petru Mat 4, 18: 10, 2.
16: 16: Io 1, 42: 20, 2: I
Cor 1, 12: 13, 22: 9, 3:
Gal 2, 9: Mat 16, 17: Io
21, 25: Mat 26, 69-75:
Fapte 1, 16: 2. 3, 12. 4, 1:
10, 34: 3, 4: 12, 3: I Petr
1 1: II Petr 1, 1: cap vă-
zut al bisericii Mat 10, 2.
16. 18: Luc 22, 31: Io 21, 17:

Pilat Mat 27, 26: Io 19,
16: Luc 23, 12.

Pizma și ura Luca 15,
28: Io 12, 4: Rom 1, 29:
13, 13: Gal 5, 15. 20. Iac
3, 14: 4, 2: I Petr 2, 1: I
Io 3, 13. 15: 4, 20.

Plata lucrătorilor Mat
5, 12: 6 1: 10, 41. 42: 20,
8: Marc 9, 41: Luc 6, 35:
10, 7: Io 4, 36: Rom 4, 4:
I Cor 3, 8: I Tim 5, 18:
Apoc 22, 12.

Poarta cea strâmtă Mat
7, 13: Luc 13, 24.

Pocăința Mat 3, 2. 8:
4, 17: Luc 3, 3. 8: 13, 3:
15, 8: 24, 47; Fapte 2, 38:
3, 19: 8, 22: 17, 30: 20. 21,
26, 20.

Pofta păcatului Mat 5,
28: Marc 4, 19: Rom 6, 12:
7, 8: 13, 14: I Cor 10, 6:
Gal 5, 16: Col 3, 5: I Tes
4, 3: I Tim 6, 10: II Tim
2, 22: I Petr 1, 14: 2, 11:
4, 3: II Petr 1, 4: I Io 2,
16. Iac 1, 14. 4. 1. Iuda 23.

Pofta trupului trebuie
înfrânată Rom 6, 1.: 8, 8.
12: 13, 14: Gal 5, 16: Ef
4, 22: 5, 3: Col 3, 5, Tit 2,
12: Evr 12, 1: I Petr 2, 1:
4, 3. 6.

Pomul bun și pomul rău
Mat 7, 17: Luc 6, 44.

Porunca nouă Io 13, 34:
I Io 2, 8.

Preoții sunt sfințiți Io
20, 22: Fapte 6, 6: 8, 17:
13, 3: 19: I Tim 4, 14: 5,
22: II Tim 1, 6: Tit 1, 5.

Prietenii buni Mat 10, 35: Luc 12, 53: Io 13, 18: I Tes 2, 14

Priveghiați! Rom 8, 17: 11, 20: I Cor 4, 3-5: 9, 27: Fil 2, 12: 3, 11. 13: I Tim 1, 19: Evr 3, 14: 4, 1: II Petr 3, 17.

Profeții mincinoși Mat 7, 15-23: 24, 11: Luc 12, 1: Fapte 20, 20: I Cor 15, 12: Fil 3, 2: Col 2, 8: I Tim 4, 1: II Tim 2, 17: 3, 1: II Petr 2; I Io 4, 1: Iuda 4, 8: primejdioși Mat 7, 15: Marc 8, 15: 13, 6: Luc 17, 23.

Publiu Fapte 28, 8.

Purgatorul vezi focul curățător

Răbdarea lui Dumnezeu Mat 18, 27: Rom 2, 4: I Tim 1, 16: II Petr 3, 9: creștinilor Mat 5, 3. 9: Rom 5, 3: 12. 12: 15, 4: II Cor 6, 4: Gal 5, 22: Ef 4, 2: I Tes 5, 14: II Tes 1, 4. 7: I Tim 6, 11: II Tim 2, 3. 12: I Petr 1, 6. 2, 19: 3, 14. 17: 4, 1: Evr 10, 36; 11, 25: 12, 1: Iac 5, 7: II Petr 1, 6

Rahab Evr 11, 31: Iac 2, 25.

Rahil Mat 2, 18.

Răli nu sunt buni prieteni II Cor 6, 14: II Io 10; Apoc 18, 4.

Rămânerea în Hristos Io 15, 4: Rom 8, 1: I Cor 4, 15: 12, 13: Col 2, 6. I Io 2, 6. 28; 3, 24: 4, 13.

Răsplata faptelor bune Mat 5, 12; 10, 42; 16, 27; 25, 34: Rom 2, 6; I Cor 15, 32: II Cor 5, 10: II Tim 4, 8: Evr 6, 10; 10, 35; 11, 9: Iac 2, 24; Apoc 20, 7. 8: 22, 12.

Rău cu rău nu se plătește Rom 12, 14. 17; I Cor 4, 12; I Tes 5, 15; I Petr 3, 9.

Răstignirea Domnului Mat 27, 35; Marc 15, 24: Luc 23, 33: Io 19, 18; Fapte 2, 23: 4, 10; I Cor 2, 2: II Cor 13, 4; Gal 3, 3.

Răvna Mat 21, 12: Io 12, 17; Fapte 9. 1: Fil 3, 2.

Răzbunarea e alui Dumnezeu Mat 5, 39: Luc 9, 54: 18, 6-8: Rom 12, 19: Gal 5, 10; I Tes 5, 15: II Tim 4, 14; Evr 10, 30: Iac 5, 4; I Petr 3, 9: Apoc 6, 10.

Romanii buni creștini Rom 1, 8.

Ruga nu ne știm Mat 20, 22: Marc 10, 38: Rom 8, 26: Iac 4, 3; cum trebuie Mat 2, 11: 26, 39: Marc 14, 35: Luc 22, 41: I Cor 11, 4: I Tim 2, 8: când, pentru cine, unde Mat 6, 5. 9: 7, 7: 18, 19: 20, 20; 2, 22: 26, 38: Marc 11, 24: 13, 33: Luc 11, 2. 9; 18, 1: 22, 40; Io 4, 23; 9, 31; 14, 13: 15, 7. 16. 23. Fapte 1, 14. 2. 42. 4. 24. 31. 10. 2. Rom 8, 26. 12, 12. I Cor 14, 13. Ef 6, 18. Iac 1, 6. 4, 3. 5, 13. I Petr 3,

22. I Io 5, 4. Apoc 19, 10.
22, 9. la mâncare Mat 14,
19, 15, 36 26, 26. Marc
6, 41, 8, 6 14, 22. Luc 9,
16. Io 6, 11. 23. Fapte 27,
35. Rom 14, 6 I Cor 10,
30. I Tim 4, 3. neîncetat
Mat 7, 7. Luc 11, 9 18. 1
Fapte 10, 2 Ef 6, 18 Col
4, 2. I Tes 5, 17. pentru
dușmani Mat 5, 44. Luc
6, 28, 23, 24. Fapte 7, 59
Rusalele Io 5, 1: Fapte
2, 1: 20; 16.

Rușinarea de evanghelie
Marc 8, 38: Luc 9, 20:
Rom 1, 16: II Tim 1, 8.

Sabia Mat 26, 51: Marc
14, 47, Luc 22, 49: Io 18,
10: spiritului Ef 6, 17. Evr
4, 12: Apoc 1, 16: 2, 16:
19, 15.

Saducheli Mat 3, 7: 16,
1. 22. 23: 22, 23: Fapte 4,
1: 23, 8: Marc 12, 18: Luc
20, 27.

Sadul, care nu e pus
de Dumnezeu Mat 15, 13.

Samă despre fapte Mat
12, 36: 18, 23: 25, 31: Rom
14, 12: II Cor 5, 10.

Samaria Luc 9, 52, 53:
Fapte 8, 5.

Samariteanca Io 4, 7.

Samariteanul milostiv Luc
10, 33.

Sara Rom 4, 19: 9, 9:
Evr 11, 1.

Sămănătorul Mat 13,
1-8. 18-23: Marc 4, 3-8.
14-20: Luc 8, 5-8. 11-15:
II Cor 9, 10.

Sămbătă Mat 12, 1. 10:
Marc 3, 2. 23: 6, 2: Luc
4, 16 3: 6, 1: 13, 10. 14:
14 1: Io 5, 10: 7, 22, 9, 14:
Fapte 13, 14. 27, 44: 15,
21: 18, 4: 20, 7: I Cor 6,
2: Evr 4, 4-10: poporului lui
Dumnezeu Evr 4, 9.

Sângele lui Hristos ne-a
răscumpărat I Cor 6, 20:
7, 23: Fapte 20. 23: I Petr
1, 18: Apoc 5, 9.

Sângele oprit a se mân-
ca Fapte 15, 20: 21, 25.

Sărutarea păcii Luc 15,
20: Fapte 20, 37: Rom 16,
15: I Cor 16, 20, II Cor 13,
12: I Tes 5, 26: I Petr 5, 14.

Schimbare nu are legea
lui Hristos Rom 16, 17:
Gal 1, 6-8: I Tim 6, 20:
II Tim 4, 3: II Petr 3, 17:
I Io 2, 24: II Io 7: Iuda
18-20.

Schimbarea la față Mat
17, 2: Marc 9, 2: Luc 9,
29: II Petr 1, 17.

Seceris mult — lucrători
puțini Mat 9, 37: Luc
10, 2.

Sfânta Scriptură Mat 4,
4: 22, 29: Luc 4, 4. 16,
29: Io 5, 39: 10, 34: 20, 30;
Fapte 15 21 17, 11; Rom
1, 2; 4, 23: 15, 4; I Cor 9,
9. 10, 11 15, 3; II Tes 3,
4: I Petr 1, 12, II Io 12;
III Io 13; nu cuprinde toată
credința Io 20, 30; 24, 25;
I Cor 11, 34; II Tes 2, 15.
II Io 12: III Io 13: grea de
înțeles II Petr 3, 16.

Sfântul Domnului Mat 7, 6; Luc 1, 31.

Sfârșitul lumii Mat 24, 19; Marc 13, 24 Luc 21, 25. I Cor 15, 52; I Tes 4, 15. Apoc 21, 22.

Sfinți trebuie să fim Ef 5, 26; I Tes 4, 3; I Petr 1, 16; Apoc 22, 11: vor judeca lumea Mat 19, 28 I Cor 6, 2. Iuda 14. vor împărăți cu Hristos Io 12; 26; 17, 24 II Cor 5, 8; Fil 1, 23; Apoc 3, 21: 7, 9 14, 13.

Sila Fapte 15, 27. 40; 17, 14.

Simon Mat 26, 6; Marc 14, 3; Io 12, 1

Slăbănocul Mat 9, 2 Marc 2, 3. Luc 5, 18.

Slugile ce datorințe au Luc 12, 37. 45; Fapte 12, 13; I Cor 7, 21; Ef 6, 5; Col 3, 22; I Tim 6, 1; Tit 2, 9; I Petr 2, 18

Slujbele Iidovilor umbra celor viitoare I Cor 10, 1; II Cor 3, 13; Evr 7, 17; 8, 5; 9, 1. 10. 13. 23; 10, 1

Slujitorii răi miluiți Mat 7, 22; 23, 3; Marc 9, 3; Luc 9, 49; Fapte 19, 13. 20

Smerenia plăcută lui Dumnezeu Mat 3, 11; 5, 3; 8, 8; 11, 20; 15, 27; 18, 4; 20, 26; 21, 5; 23, 8 11; Marc 9, 34; 10, 43; Luc. 1, 48; 9, 48; 14, 7. 11; 15, 19; 18, 13; 22, 26; Io 13, 4; Fapte 10, 26; Rom 11, 20; 12, 16; I Cor 4, 6; 15, 8; Fil 2, 3; Col 3, 12; Evr 11, 24; Iac

1, 9; 4, 10; I Petr 5, 5; Apoc 4, 1; 10, 10

Smeriții se înalță Mat 10, 16; 11, 25; Luc 2, 9. 15; 5, 8; 10, 21; Fapte 2, 46; 4, 13; Rom 16, 18; I Cor 1, 24; 2, 1, Ef 6, 5; Col 3, 22.

Sminteala (scandalul) Mat 17, 26. 18, 6. Marc 9, 4. Luc 17, 1 Rom 14, 15. I Cor 8, 10, 32 II Cor 6, 13 I Tes 5, 22 Mat 5, 29. 16, 29 Marc 9, 42. Rom 16, 17.

Soarele și luna Mat 27, 45. Marc 15, 33. Luc 23, 44

Sodoma și Gomora Mat 10, 15 Luc 17, 28. Rom 9, 29. II Petr 2, 6. Iuda 7. Apoc 11, 8.

Spălarea picioarelor Io 13, 5. 14. I Tim 5, 10.

Spini-griji și plăceri Mat 13, 7. 22. 19, 22. Marc 4, 7. 18, 10, 22. Luc 8, 7. 14. 18, 22.

Spiritul Sfânt făgăduit Mat 3, 11. Io 7, 39 14, 16. 26 15, 26. 16, 7. se poartă Fapte 2, 1. 2. luminează mintea Mat 10, 20. Marc 13, 11. Luc 12; 11. 21, 14. Io 6, 45. 14, 6. 26. 16, 13 Rom 8, 16 26. II Cor 1, 22. 5, 5. Ef 1, 13. 4, 20, 21. I Io 2 27.

Spiritele trebuie încercate I Cor 14, 29. I Tes 5, 21. I Io 4, 1.

Spovedania Mat 17, 19. Io 20, 33.

Slăpânii și slugile Ef 6, 9. Col 4, 2.

Statornicia în credință și în fapte creștinești Mat 14, 3. Fapte 4, 8. 13 I Tes 1, 6. Mat 10, 22. 15. 22. 24. 13. Luc 9, 54. Io 6, 62 67. Fapte 2, 42. 11, 23. 13, 43 14, 21. Evr 3. II Petr 2, 20. Io 2, 24. Apoc 2, 17.

Străinii să fie bine primiți Mat 25, 26. Luc 10, 38. 14, 13. 19, 6. Fapte 16, 15 28. 2, 7. Rom 12, 13. I Tim 3, 2. Tit 1, 8. Evr 13, 2. Iac 1, 27, II Petr 4, 9. I Io 5, 9.

Suflete alese II Cor 5, 8. Fil 1, 24 Apoc 14, 13.

Supușii ce datorințe au Mat 17, 24. 22, 16. 21. Luc 20, 22. 25. Rom 13, 1, 7. I Tes 5, 12. I Tim 2, 1 2 Tit 31. Evr 13, 13. 17. I Petr 2, 13.

Șarpele de aramă Io 3, 14

Ștefan Fapte 6, 5, 11. 7. 8. 11. 19.

Tabita Fapte 9, 36-40.

Talantii Mat 25, 14.

Tatăl nostru Mat 6, 9: Luc 11, 2.

Tăierea împrejur Luc 1, 59: 2, 19. 21: Io 7, 22: Fapte 7, 8: 15, 1. 24: 16, 3: Rom 2, 25 29: 3, 1-10: I Cor 7, 19: Gal 2 3: 5, 2: 6, 12: Ef 2, 11: Fil 3, 3: Col 2, 11: 3, 11.

Tânărul bogat Mat 19, 16: Marc 10, 17: Luc 18, 18: din Naim Luc 7, 12.

Temelia mântuirii Hristos

Temelia bisericii Petru Mat 16, 18: Io 21, 15. 17: Luc 22, 31.

I Cor 3, 11: Ef 2, 20: I Petr 2, 6: apostolii Ef 2, 20: Apoc 21, 14.

Temerea de Dumnezeu Mat 10, 28: Luc 12, 5: I Petr 2, 17: 3, 15: Apoc 14, 7: Luc 2, 25: Fapte 8, 2: 9, 31; 10, 2, 35; Rom 11, 20; I Cor 9, 27; 10, 12; Fil 2, 12; 3, 11. 13; Evr 3, 14; 4, 1; II Petr 7, 17.

Temnița, cercelarea celor închiși Mat 25, 37; Fapte 12, 5; II Tim 1, 16; Evr 13, 3: Fapte 5, 18; 12, 17; 16, 25.

Timoteu Fapte 16, 3; 19, 22; 20, 4; Fil 1, 1; 2, 1; Col 1, 1; I Tes 1, 1; 3, 2; II Tes 1, 1; Rom 16, 2; II Cor 1, 1. 19; I Cor 4 17; 16, 10.

Tit Gal 2, 3; II Cor 2, 13; 7, 6. 13; 8, 6-23; Tit 1, 5; II Tim 4, 10.

Toma geamănul Mat 10, 3; Marc 3, 18; Luc 6, 15; Io 11, 16: 20, 24. 57; 21, 2: Fapte 1, 19.

Trăiul pentru Dumnezeu Rom 14, 7 8; II Cor 5, 15; Gal 2, 20; II Tes 5, 10; I Petr 4, 2.

Trămbița-vor îngerii la sfârșitul lumii Mat 24, 31; I Cor 15, 52; I Tes 4, 16; Apoc 4, 1; 8, 6; 9; 11; 15.

Treimea sfântă Mat 3, 16; 10, 20; 17, 5; 28, 19; Luc 4, 18; Io 3, 35; 14, 6, 26; 15, 26; 16, 3; I Io 5, 7.

Trufia Luc 1, 47; 10, 15; 14, 7, 11; 18, 11; 22, 24; Fapte 12, 21; Rom 1, 30; 11, 20; II Tim 3, 2; I Petr 5, 5; II Petr 2, 18; Iuda 16; Apoc 18.

Tropul răstignit cu poftele Rom 6, 12; 8, 12-14; Gal 5, 16; Ef 4, 22; 5, 3; Tit 2, 12; Evr 12, 1; I Petr 2, 1; 4, 2, 6.

Uciderea de om Mat 5, 21; 19, 18; 23, 34; 26, 51; Io 8, 44; Rom 13, 9; Gal 5, 21; I Io 3, 12; Apoc 13, 10.

Ura vezi pizma.

Urmarea lui Isus Mat 10, 37-39.

Val! Mat 11, 21; 18, 7; 23-13; Luc 6, 24; 10, 13; 11, 42; 17, 1; I Cor 9, 16; Iuda 11. Apoc 8, 13-9, 12, 11, 14. 12. 12 8, 10, 16.

Vameșul și fariseul Luc 18, 10.

Varava Mat 27, 26. Marc 5, 15. Luc 23, 25, Io 18, 40, Fapte 3, 14.

Varnava Fapte 4, 37, 9, 27, 11, 22. 30. 12, 25.

Vavilonul, Roma păgână Apoc 14, 8, 16, 19, 17, 18.

Văduvele Mat 23, 14; Luc 2, 37. I Cor 7, 40. I Tim 5, 3-16. Tit 2, 3. Iac 1, 23.

Venirea a doua a Domnului Mat 24, 42, 25, 13, 26, 40. Marc 13, 33. Luc 12, 40. 21, 34. Rom 13, 12. Ef 6, 18; Col 4, 1. I Tes 5, 6. I Petr 4, 7, 5, 8. Apoc 3, 3, 16, 15.

Verguria Mat 19, 12, 22, 30. I Cor 7, 25. 32. 38. Apoc 14, 4. Mat 5, 8, 28, 25, 1. Luc 1, 27, 20, 34. Fapte 24, 25. Rom 2, 7. II Cor 6, 5, 11, 2. I Tim 2, 2, 3, 2, 4, 12, 5, 2. Tit 1, 8, 2, 5. Apoc 14, 4.

Via Mat. 20, 1; 21, 31.

Viața creștinilor Mat 5, 48; 11, 20; Luc 6, 36; Io 12, 26; 13; 14; 15, 12; 21, 15; Rom 6, 4, 8, 29; 13, 14; 15, 2; Ef 2, 9; 4, 1-3; 5, 1-9; Fil 1, 27; 25, 14; Col 2, 6; 3, 9-12; I Tes 4, 3; Tit 2, 11; 3, 8; Evr 12, 2. I Petr 1, 15; 2, 3; 17; 4, 1. Io 1, 7; 2, 6.

Viața omului e scurtă Luc 12, 18. 20. Ef 5, 16; Evr 13, 14; Iac 10; 4, 14. I Petr 1, 14.

Vicleșugul Marc 7, 22; Fapte 5, 1; Rom 1, 29.

Vinde nu se poate darul lui Dumnezeu Mat 10, 8; Fapte 8, 20; 20, 35; I Cor 9, 15; II Cor 11, 9; 12, 13.

Visuri și vedenii Mat 1; 20; 2, 12, 13; Fapte 16, 9, 28, 9; 23, 11; 27, 23.

Vitesda (Vitsaida) Io 1, 45; 12, 21; Mat 11, 21; Luc 10, 13. Marc 8, 22,

Luc 9, 10; Mat 14, 13; Marc 6, 30; Io 5, 2; 6, 1.

Vîșă și mlădițele Io 15, 1, 5.

Voința lui Dumnezeu Mat 7, 21. 12, 50, Marc 3, 35, Io 6, 19, Rom 12, 2, Ex 5, 26, Col 1, 9, I T. s 4' I Tin 2, 4, I Io 2, 17: Io 6, I Petr 3, 9.

Voința omului Mat 3, 2. 3, 11, 29, Marc 1, 3, Luc 3, 4, Io 2, 2, 3, 7, 37, Fapte 13, 2, 8, 22, 9, 6, Rom 10, 23. Cor 3, 9. 15, 10, II Cor 7, 1, Ef 5, 14. Fil 12, 12. 13, 4, 13. Col 1, 2, 9, 3, 9, 19. I Tim 4, 16 II Tim 2, 21. Evr 4, 16. 12, 12, 12, 13, Iac 4, 8, I Petr 1, 22. Io 3, 3. Apos 3, 20 să fie după Dumnezeu Mat 6, 10. 26, Ig Marc 14, 36. Luc 22, 42 Fapte 21 14, I Cor 14, 19. Evr 6, I. Iac 4, 15.

Vorbele să fie cuviincioase și de folos Mat 5, 37, 12, 36. Ef 4, 29; 5, 4, Col 3, 8; Petr 3 10.

Vorbirea din munte Mat 5. înainte de patrii Io 14

Zaharia, fiul Varahiei Mat 23, 15.

Zaharia, tatăl Botezătorului Luc 1, 5 32 67.

Zaheiu Luc 19, 6

Zălogul mântuirii Rom 8, 16; II Cor 1 22: 5, 5; Ef 1, 13; 4, 30.

Zece porunci Mat 19, 18; Marc 10, 19, Luc 18, 20

Zevceiu Mat 4, 21: muieră 20, 20.

Ziua Domnului Fil 1, 6, 2, 10, I Tes 5, 2, II Tim 4, 8, necunoscută Mat 24, 36. 50. Marc 13 32. Luc 17, 24. 30. Fapte 1, 7. I Tes 5, 1. II Petr 3, 10. Apoc 3, 3. 16, 15.

Zgârcenia Mat 6, 19; 26, 14. 46; 27, 3. Marc 8, 36. Luc 12, 15, Io 12, 4; Fapte 5, 1. 8, 19; 24, 26 I Cor 6, 10; Ef 5, 3. Fil 4, 11. Col 3, 5. I Tim 6, 9. Tit 1, 7. Evr. 13, 15.

CUPRINSUL.

	Pag.
Pre față	3
Evangelhia dela Mateu	5
Evangelhia dela Marcu	107
Evangelhia dela Luca	166
Evangelhia dela Ioan ¹	268
Faptele Apostolilor	348
Cartea către Romani	448
Cartea I către Corinteni	492
Cartea II către Corinteni	534
Cartea către Galateni	560
Cartea către Efeseni	575
Cartea către Filipeni	590
Cartea către Coloseni	601
Cartea I către Tesaloniceni	611
Cartea II către Tesaloniceni	620
Cartea I către Timoteiu	624
Cartea II către Timoteiu	637
Cartea către Tit	645
Cartea către Filimon	650
Cartea către Evrei	652
Cartea sf. Iacob	683
Cartea I a sf. Petru	694
Cartea II a sf. Petru	706
Cartea I a sf. Ioan.	713
Cartea II a sf. Ioan	725
Cartea III a sf. Ioan	727
Cartea sf. Iuda	729
Apocalipsul	732
Nume și lucruri	781

Sfârșit, și lui Dumnezeu laudă.

